

344
273

30722/A

E. xv

7/8

24

JUENGEN

4 leaves

344 pp

428 pp

2 leaves

Cov. 7

~~AT~~

428

21 Art Ancien
Lagano
10 SW to
April 1891

JUENGEN

JOH. HELFRICI JUNGKEN,
Physici Reipubl. Francofurt. Ordinarii, ⁵¹²⁴⁶

MANUALE

Siva

VADE MECUM
PRAXEOS MEDICÆ

MODERNÆ,

Pro
Memoria sublevanda conscriptum.

EDITIO SECUNDA,
Priori superstructa, atque Altera &

Tertia parte auctior reddita.

UBI PRIOR PARS
Continet utriusque Sexus corporis humani
morbos internos in genere.

PARS ALTERA,
Gravidarum sive Prægnantium, nec non Puerpe-
rarum atque Infantum morbos in specie pertractat.

TERTIA VERO,
Morbos Chirurgicæ Medicinæ Parti, partim reli-
ctos tradit, ut priores in Compendio.

FRANCOFURTI,
Impensis JOANNIS ZIEGERI,

Bibliopol. Norimbergensis.

Anno MDCCVII.

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

V I R O
ILLUSTRI & GENEROSO,
DOMINO
ANTHONIO
DE BARTHELT,

*Circuli Equestris Rhenani superi-
oris Nobili Immediato; Domino in
Lispenshausen & Bromhoff.*

Eminentissimi Domini *Electoris
Moguntini* in Consilio Aulico,
& Summo Consilio Revisorio
Consiliario.

Nec non

Serenissimi Domini *Landgraviæ
Hasso-Homburgensis* Consi-
liario Intimo;

Ut &

Serenissimi *Ducis de Schonberg &
Leinster* Supremo Præfecto,
Meritissimo, Dignissimo.

*Patrono suo & Fautori
Colendissimo.*

Illustris & Generose Vir.

H Redecim nunc
 præterlabuntur
 anni, cum *Manu-*
ale hoc, sub titulo *Vade*
Mecum, aspexerit lucem; sed
 cum temporis successu ob-
 servarem, hoc cancellis nimis
 angustis esse comprehen-
 sum, dum plura Medico
 Practico necessaria in eo de-
 siderabantur: Hinc opere
 pretium duxi, *ut Titulum*
Manualis & Vade Mecum
poti-

*potiori jure mereretur, id mi-
nori typo paulo fufius fiste-
re, tam propriæ, quam alio-
rum, cui hæc mea intentio &
methodus placuerit, commo-
ditati, & ufui: Propterea que
non tantum Alteram, fed &
Tertiam adjeci partem.*

Cum enim Medicis voca-
tis & iter facientibus non
femper commoditas fe offe-
rat majora volumina fecum
ducendi; hinc hoc in Manua-
li omnia Medico Practico
*pro recordatione faltem ne-
ceffaria*, atque propriæ non
folum triginta & aliquot an-
norum, fed & tot recentio-

rum Practicorum magis rationalium experientiae & observationibus suffulta, proximi in commodum, hanc in forma existere volui: spatio post singulos ferè morbos relicto, ut, cui id volupe sit, propria sua experimenta, vel circa hæc notatu digna brevibus adnotare & consignare, locus extet.

Quod verò *Tibi Generose Vir*, hunc meum laborem consecratum esse velim, laudabilis non tantum me iussit consuetudo, sed & more vulgari hoc omnino receptum est, *ut Benefactoribus atque*
Pa-

Patronis nostros consecre-
 mus labores; Quotiescunq;
 enim prima recordor tem-
 porismomenta, quibus oc-
 casionem dabas, *Te, cum Co-*
sta Charissima, valetudinis
 curandæ ergò videndi, tu-
 umque favorem captandi,
 toties mihi gratulor, qui *mu-*
nificentiam Tuam semper
 persentio benignissimam.

Sed cum nil habeam, quod
 debitæ meæ erga Te gratitu-
 dinis & observantiæ symbo-
 lū aliquo modo saltē sufficiens
 esse posset: non deesse tamen
 debui, hunc meum exiguum
 laborem, *Illustri Tuo nomini*
dedi-

dedicare & inscribere. De-
 um T. O. M. de super rogans,
 ut *Tibi Vir Generose*, post
 modò perpeffas, & Deo Ad-
 jutore superatas Febrilis ma-
 li ærumnas & pericula, viri-
 dem confirmet & continuet
 Senectam, atque seros in an-
 nos confervet salvum & in-
 columem, prout hoc sincera
 mente vovet

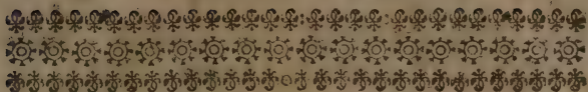
Per - Illustris, Generose Vir,

Francof. ad Moen. mense
 Aprili 1707.

Tuus paratissimus,

JOH. HELFFRICH JUNGKEN,
 Reip. Francof. Physicus Ordin.

Alvi

Alvi Retentio.

I.

UPLICEM agnoscit causam, *vel in ingestis, vel intestinis ipsis, delitescentem.*

Contenta sive ingesta possunt esse in causa, quando ob paucitatem, ex alimentis parce assumtis, ad intestinum rectum haud rite perveniunt, ut hoc stimulare queant; vel quando ad motum inepta sunt.

II. Et hoc quidem fieri solet *i. per indurationem sive exsiccationem, prout fieri solet in febribus ardentibus; vel in illis qui multum sudant, aut in convalescentibus, ubi uberior chyli fit distributio in corpus; vel in illis, qui ova ad duritiem cocta, spiras, cerasa cum nucleis &c. magna copia ingerunt.*

2. Accidere solet alvi durities *propter excrementorum visciditatem, prout id consuetum esse solet illis qui vitam sedentariam agunt; vel qui viscidis utuntur alimentis, aut quibus ex vitiosa digestionem, alimenta in mucum viscidum degenerant, uti hypochondriaci solet esse familiare, in quibus defectus bilis chyli debitam dissolutionem ritè adjuvare haud potest.*

III. *Intestinorum vitio alvi retentio accidere solet,*

A

i. quan-

I. quando propter inflammationem, ulcus, vel excrescentiam, angustiora evadunt.

Vel 2. quando intestina paralyfi affliguntur, ut in Apoplecticis. Vel

3. Quando doloribus convulsivis contrahuntur, ut in Colica, vel doloribus nephriticis.

IV. Eventum mali quod concernit, notandum est, induratas fæces, in angustiori coli parte, quæ in hypochondrio sinistro sita est, varia inferre symptomata: unde in *Hypochondriacis* & *Melancholicis* *alvus liberare* requiritur; notetur tamen, purgantia, licet suum faciant officium in hoc malo, tenuem potius promovere materiam, crassiorem verò in colore relinquere.

V. Curam hujus Mali quod concernit; etsi in omnibus morbis meliùs sit alvo laxâ, quam præter modum adstrictâ, degere; tamen in *febris malignis, pleuritide, variolis, ac puerperarum morbis, alvum* etiam per plures dies adstrictam *laxantibus sollicitare, periculo haud vacat*: cum sæpè per se in his excitetur diarrhœa, periculi plena.

Si tamen in talis modi casu alvus tandem desideratur aperta, vel *per pessus aut clysteres* saltem simplices, ex *Decocto florum chamomille, cum saccharo acutato*, tentetur; vel & *diaphoret. non edulcoratum* ad ℥ss vel ℥j propinetur.

VI. Si in *Febris ardentibus* fæces nimium exarescunt, tunc potus, cum nitro sufficienter imprægnatus, vel *serum lactis*, rem optinè expediunt.

VII. Et, si ex *vita sedentaria*, aut nimis parco potu, alvus lenta existit, tum motus imperetur, & *liberalior potus* concedatur.

Aliàs *Fœminis* nonnullis alvus adeò rara esse solet,

let, ut aliquando intra quinque vel octo dies eam deponant, & hoc quidem plerumque à prava consuetudine contraxerunt, dum excretionis stimulos negligunt: *Hæc alvi tarditas per contrariam consuetudinem corrigi debet:* Sellam nimirum quærant, & conatum egerendi præstent, aliquoties de die, vel solitis antea horis. Sic hoc egerendi desiderio, juvante phantasia, natura ad laudabiliorem & valetudini magis proficuum habitum disponitur rursus; modò singularis recessus à statu naturali haud subest.

IIX. *Si ex ruditatibus acidis; quibus hypochondriaci abundare solent, alvus lenta existit, cave, ne rem purgantibus validis aggredi tentes, sed lenioribus hic milita; qualis est Tartarus solubilis, vel Oleum amygdalarum dulcium recens, cum cremore* ℞i, *in jusculo: aut Decoctum Passulatum Laxans cedat in usum. v. g.*

℞ Passular. min. ℥ij.

Crem. ℞i, ℥ij.

In pastam contusa coquantur in Aquæ ℔. iij. in colaturæ ℔ ij. infunde

Fol. Senæ el. ℥℞.

Flor. violar. m. j.

Sem. anisi ℥ij.

Stent loco calido per noctem, mane colentur & de colatura aliquando propinetur haustus.

IX. *Si mucus viscidus colliquandus venit,*

℞ Gummi ammoniaci ℥j.

in parum vini soluto adde

Extracti colocynth. gr. iij.

▽ Looch sani ℥j.

Syr. de cichor. cum Rh. ℥℞.

M. detur pro dosi.

X. Si humidum superfluum adest, Pilulæ stimulum addere possunt, & pro ordinario usu poterunt fieri sequentes.

℞. *Extracti Agarici* ℥j.

Troch. alhand. ℥ss.

Resin. Scammonii gr. xij.

℞ *is* ℞ *is* subdulcis, sive

Acidularum mearum artific. ℥j.

Fiant Pilulæ grani pondere, de quibus propinentur aliquot, vel paulo ante cœnam, vel ipsa in cœna. Vel

℞. *Gummi ammoniaci* ℥j.

Extr. colocynth.

Res. jalapp. aa. ℥ss.

℞ *dulcis* gr. xv.

Fiant Pilulæ grani pondere, de quibus aliquot propinentur tempore somni.

In viscidis verò fœcibus colliquandis, nil magis expeditum se exhibet, ac *Extractum colocynthidis*, mediante *Aqua comm. sale* ♀ *acuata factum*; hoc purgantibus aliis stimuli loco additum, satis activum se gerit, & aliis palmam disputat.

Sic & *Aurum fulminans*, haud adeò exacte edulcatum à gr. v. ad ℥ss cum *Extr. colocynth.* in Pilulas redactum, omnibus aliis irritis, etiam in desperatissima alvi obstructione, mirabile quid obtinere, Cl. Estmüllerus asserit.

XI. Sæpe verò *Clysteres* rem optimè expediunt, præcipuè in *nephriticis*, ubi plerumque spasmò intestina contracta, fœces longius remorantur: Non tamen delectus hic quærendus, qualem Veteres olim cantabant, sed sufficit *simplex saltem Clyster*, vel *ex aquâ calidâ sale communi acuata constans*, quicquid

quid enim intestino recto injicitur, necessariò ; vi stimulantis intestini, rejicitur rursus; ut propterea nullo planè delectu hic sit opus. Ut tamen mulierculis, vel præconceptis opinionibus occæcatis, satis fiat, quæcunque ingredientia, à veteribus doctis, concedi possunt.

Quo simpliciores tamen sunt, eo promptius admittuntur, ac retinentur, nam quò major ingredientium varietas, eo ingrator fit miscela, ut vel mox rejiciantur, vel retenti, & nervosis partibus infesti, ventriculum afficiant, vel fœminis uterum commoveant, atque anxietates concitent. Mihi semper sufficit *decoctum storum Chamomilla salitum*, aut cum Sacharo edulcoratum, aliis circumstantiarum ratione placet *Jusculum carnis, Decoctum hordei, Lac, vel sola urina, &c.*

XII. Præter clysteres, alia dantur externa, quæ ad alvum laxandam, sæpe haud contemnenda præstant effectum, talia sunt *Unguentum de Arzhanita*, cum *Oleo diacolocynthidos*. Vel *Unguentum Jessenii* hoc non contemnendum.

℞ *Fellis Tauri*

Butyri non saliti aa ℥iij

Extr. helleb. nigri

diacolocynthid. aa ℥j

Diagridii gr. vj

Croci gr. viij

Mixta coque leni igne, ut consistentiam mellis am referant, tum dimidiæ nucis juglandis testæ indita, umbilico applicentur.

Angina.

I.

VEL *Maligna* est, *vel Benigna aut catarrhalis.*
In Maligna Febris acuta, respirandi & deglutiendi difficultas ac alia omnia symptomata sunt graviora, atque hæc per contagium plerumque in alios transfertur, secus ac benigna, & catarrhalis, quæ ex frigido aëre sæpe dependent, nulla malignitate inquinato.

II. In *Maligna*, statim primis horis, vel in momento quasi invasionis, dum cum horrore, vel Febre ingruit malum, propinetur vomitorium, antequàm deglutiendi difficultas, & dolor augeri incipiunt.

Vomitu prægresso mox *secetur Vena* in brachio, pro circumstantiarum ratione satis largiter.

Et horis aliquot post sectam venam subito propinetur sudoriferum sat validum. v. g.

℞. ▽ *Flor. Sambuci* ℥ij

℞. *Bezoard. absque acido* ℥ij

Spir. C. C. vel *ci ℥j

M. detur pro dosi.

Reiteretur vero hoc sudoriferum toties, donec ferocia mitigata observatur; ac omni ex parte tractetur malum, prout de Febre maligna doctum invenies,

III. Circa morbi statum, paulo fixiora cedant in usum, v. g.

℞. *Bezoardici min.*

C. C. Phil. præp.

Mandib. luci præp.

Cinnab. ℥

⊖ *vol. C. C. aa ℥j*

Theriaca cœlest. gr. vj

M. & divide in 3. p. æq. de quibus ter de die propinetur dosis.

IV. Si malum, nimirum obstructio, vel inflammatio, muscutorū & glandularum faucium, præter omnem adhibitam diligentiam, dissipari haud potest, sed in abscessum migrat, tum ab initio quies concedatur, neque verò gargarismatibus plus irriterentur partes inflammatae, vel si talia adhibere conveniat, ea absque commotione saltem in ore contineantur, & ea quidem ab initio statim paulo adstrictoria sint, ut glandulas obsirment, ne tanto per se extendi patiantur; talia vero possunt esse, v. g.

Rx. ▽ *Flor. Sambuci ℥iij*

Rob. Sambuci ℥℥

Nitri præp. ℥j

Mellis Rosati ℥iij

M. detur pro gargarismo.

Vel Rx *Seri Lactis ℥v.*

Rob. Sambuci ℥℥

Spir. Di dulcis ℥i℥

Syr. Flor. ligustri ℥j

M. detur pro gargarismo.

Vel suavis Heide in suis experimentis fiat gargarismus, ex *Vitriolo albo*, in aqua pluvia soluto.

V. Ubi tamen tempus fuit neglectum, & obstructio nunc facta est, potius resolventes gargarismi in usum veniant. v. g.

Rx ▽ *Fl. Sambuci ℥iij*

Spir. vini camph. ℥i℥

*ci ℥ij

M. & in ore vel faucibus teneatur.

VI. Et, si etiam inflammatio, exteriores colli partes occupat, id quod externa rubedo prodit, & quod melius, quam si interiores saltem partes obstruuntur, tum etiam externa resolventia, sive epithemata, operam præstant, non contemnendam, v. g.

℞ *Myrrha,*

Thuris aa ℥j

Croci ℥j

Aceti ℥iij

▽ *Fl. Sambuci* ℥vj

Coquantur omnia ad gummatum solutionem, tum adde

Camphora in V solut. ℥j

Et linteistriplicatis &c. calidè applica. Vel

℞ *Spir. vini camphorati* ℥ij

*ci ℥℥

M & applicetur diligenter.

VII. Si Angina absque malignitate affligit, non minus instituatur Vomitus primis morbi horis, ac in maligna, ut primæ saltem viæ liberæ à saburra, aliis medicamentis obicem haud ponant, neque ea invertant.

Hoc facto si corpus haud ad eò judicatur succis abundans, vel plethoricum, nec Febris ad eò intensa, tum ranina sub lingua secta sufficiet.

Hoc vero transacto propinetur sudoriferum,

v. g.

℞. ▽ *Fl. Sambuci* ℥iij

R. Bezoard. absque acido ℥j

R. anod.

Angina.

9

R. Anod. Ludov. gutt. xv.

Θ is vol. CC. sive spir. C. C. ℥℥

Rob Sambuci ℥℥.

M. & detur pro dosi.

VIII. Intermedietur etiam gargarismus seq.

℞ Fl. Malva arbor.

Rosar. r.

Ligustri aa. m. j℥

Herb. Salvia

veron. aa. m. j

Polipodii. q. ℥℥

Sem. Sinapi contus. ℥℥

Coquantur omnia in Aqua ℥ ij. & Aceti ℥ ij.

In fine adde Mellis Rosarum ℥ iij

Et colatura detur pro gargarismo,

Vel ℞. ▽ Flor. Sambuci

Salvia

Veronic. aa ℥ ij

Theriaca ℥ ij

Œi præp. ℥ j

Syr. flor. ligustri ℥ j

Spir. *ci ℥ ij

M. detur calidè pro gargarismo.

IX. Externè, si tumor hoc indicat, applicetur

Empl. de Meliloto, vel mucaginum.

Vel ℞. Nidi hirundini

Herb. meliloti pulv. aa. q. l.

Cum lacte fiat cataplasma, quod calidè applicetur.

Vel ℞ Nidi hirundini pulv. no. j

Sterc. canis albi m. j

Herb. meliloti pulv.

Farina Fab. aa ℥ ij

Cum Lacte coquatur ut fiat cataplasma, cui addatur *Mellis Rosarum*, &

Olei Rosarum aa. q. l.

Et applicetur calidè, sed sæpius renovetur & toties calidè applicetur, ne frigore plus offendat quam proſit.

X. Si *Lingua* est aspera, & arida, imponatur *frustum lardi*, vel *mucilago* applicetur ex *Sem. cydon. psyllii: tragacanth. cum* ∇ *a Rosar. extracta.* Aut fricetur cum *butyro caprillo*, parum *nitri* remixto; sic facile *crusta* emollita, removebitur, mediante ablutione, cum *gargarismo* instituta.

XI. Si *Genæ* intumescunt, absque notabili dolore, tum *reiterentur sudorifera*, & *suffitus* adhibeantur, ex *thure, mastiche* &c.

XII. *Dieta* in hoc malo ad *declinationem usq;* tenuis sit, & *Potus* sit *Decoctum hordei cum liquiritia* & *passulis*, ac quidem calidus, cum frigida *anginosi* inimicissima sint: in *Maligna* *angina* addi potest *Nitrum depuratum*.

XIII. Quandoque accidit, ut *glandulosa colli partes* hoc malo ita invertantur, & disponantur, ut postea sæpè hoc malo corripì soleant, hoc in casu *fonticulus in brachio factus*, præservando, rem expediet.

Anorexia.

Sive Inappetentia aut Ciborum fastidium.

I. Semper dependet à solventis, sive lymphæ stomachalis, depravata dispositione, & dissolutionem, & chylicationem ciborum ingestorum, male administrante.

II. Depravatur verò legitima lymphæ, sive solventis stomachalis dispositio, vel à cruditate acida, austera, vel à nidorosa, aut biliosa; Et hæc quidem

III. Vel à male ingestis, vel ab animi pathematibus, tam lymphæ stomachali, quam spiritibus sensibilem alterationem imprimuntibus,

IV. Ab acida cruditate dependere malum, denotant, ructus acidi, frigidi sensus, nausea & visciditas lymphæ. Hoc ergo in casu absque vomitorio præmissio, malum non nisi per inediam curatur: Antè omnia vero, ut cito ac tuto malum corrigatur, vomitorium propinetur.

V. Hoc facto acidum & viscidum reliquum corrigantur per absorbentia, acria, amara, aromatica, carminativa, &c. quale est Pulv. stomachalis Birckmanni vel simile. v. g.

℞. Radic. Aronis præp. ℥℞.

Ocul. 69. præp. ℥ij

Cinamomi ℥j

Cardamomi

Macis aa ℥℞

Θiscard. ben. ℥i℞

Sachari ℥j

M. & detur sæpius ℥j

VI. *Sigificidum* exsuperat acidum, abstergentia sint medicamenta v. g.

℞ *Elixir Propr. absque acido.*

Essent. absinthii comp. aa ʒʒ

Spir. ❄ci concentrati ʒij

M. dentur sæpius gutt. 50. 60. pro dosi
cum ▽ *a mentha.*

VII. Si à Spirituum debilitate dependeat malum, in usum cedant *Essentia, Spiritus, & Tinctura aromatica, Nux Indica condita, Zingiber conditum,* vel

℞ *Nucis in India condit.* ʒʒ

Zingib. condit.

Acori conditi aa ʒij

Cinamomi

Cardamomi

Macis aa ʒʒ

Brodii Zingib. condit. q. s. ut fiat Elect. quod sæpius detur Nucis castaneæ quantitate.

IX. Si cruditas biliosa sive nidorosa est anorexiæ causa, ante omnia mediante vomitu removeatur saburra biliosa, ore amarulento se prodens, &c.

Hoc peracto *Acidula* stomachum vel appetitum restituent, aut in horum defectu, *Elixir. Propr. cum acido* nimiam bilis tenuitatem temperabit.

Vel ℞. *Elixir. Oli Mins.* ʒj

Extr. Calami aromat.

Card. ben.

Absinth. aa. ʒʒ

M. & propinetur sæpius ad gutt. 30. 40

Sic & cremor ꝑi sæpius in prandii initio, cum
juscu-

Insculo propinatus, bilem temperat, & appetitum acuit.

Medicamenta vero stomacho sint grata, alias sæpe appetitum plus destruunt, quam acuunt, & tum melius à medicamentis plane abstinetur.

IX. Cum etiam à depravatis stomachi contentis, sæpe fibræ admodum laxantur, neque ad appetitum excitandum satis activæ existunt, hinc & externe succurratur, blandis acidis & aromaticis. v. g.

℞ *Crustæ panis tostæ* ℥ij. in aceto maceratæ adde

Mentha pulv. ℥ss

Mastichis. ℥ij

Macis ℥j

Caryophyll. ℥ss

Fermenti ℥j

M. fiat cataplasma calidè ventriculo applicandum.

Vitetur verò crebrior Tabaci, absinthii, croci, vel opii usus, utpote quæ activas particulas potius torpidas, & segnes reddunt.

Nec nimius sit spirituosiorum, ut Spir. Vini usus, utpote cujus crebro usu lymphæ stomachalis nimis attenuatur, & bilis acuitur, ut cibus solidioribus dissolvendis inhabilis reddatur, ac cachexiæ fores pandantur.

X. Vel si Spirituosa expetuntur, propinentur illa ventriculo repleto, & gravato.

Absorbentia verò ventriculo vacuo exhibeantur, cautè tamen, & non nisi abstergentibus, vel aromaticis, & salinis remixta, sive sint martialia, aut alia.

XI. Cum post Febres curatas, appetitus sæpe diu emanere, nec stimulare soleat, in usum veniat vinum aromaticis, & amaris aromatizatum; vel vinum Canari-

narinum, aut *Hippocraticum*, sæpius cochleatim
propinetur.

Vel ℞ *Aq. mentha* ℥iiij

cinamomi ℥j,

Elix. Propr. dulc. ℥ij.

Spir. Oli ℥j.

Sachari cand. ℥vj.

M. dentur mane & vesperi cochlearia aliquot.

Aphthæ.

I.

Sunt ulcuscula, linguam, fauces, & nonnunquam œsophagi tractum, obsidentia, cum ardore atque siccitate, & visciditate molestiantia, deglutitionemque difficilem reddentia.

II. Non verò infantes solum, sed & adultos agrediuntur, & quidem critico quodam motu, dum febre laborant, admodum acuta, & æstu maximo molesta.

III. Omnes vero aphthæ sunt symptomaticæ, & consequens lymphæ singulariter corruptæ, viscidæ & magis minus corrosivæ, ad glandulas linguæ & faucium, vi circulantis motus deportatæ, & in ulcuscula sive pustulæ elevata.

IV. In cura causæ sive Febris habeatur respectus, quantum ad interna spectat.

Symptoma verò, sive accidentes aphthæ, externis simul demulceantur, & extergantur: & quidem dum lingua incipit exasperari, id quod aphtarum est initium, applicetur *mucilago sem. cydon. cum Aquâ portulacæ extracta.*

V. Cum tamen rarò sic inhibeantur, sed sensim se exserant, & in ulcuscula attollantur, *humectantibus & abstergentibus fortioribus* tam ardor, quam visciditas demulceantur, ex quibus vulgò commendatur *Decoctum raparum*, & ex hoc expressus succus, linguæ applicatus, præprimis si ei parum *Nitri* admisceatur.

Si hoc nimis debile reperitur,

℞. ▽ *Fl. Sambuci*
Plantag. aa ℥ij.

Ⓞ præp. ℥i℥
Syr. flor. ligustri ℥℥

M. dentur in ore tenenda.

Vel ℞. ▽ *Fl. Sambuci* ℥iiij.
Theriaca ℥j.

Ⓞi præp. ℥i℥.
Oxymell. squillit. ℥vj.

Mista dentur in ore tenenda.

℞. *Syrupi Diamoron*

Fl. ligustri aa. ℥℥.

Spir. theriacal. camph. ℥ij.

*ci ℥℥

M. ad linguam illinendam, vel *Aquâ Flor. Sambuci* additâ, in ore detinendum.

VI. Si aphthæ degenerant in *ulcera oris depascentia*, fiat *Decoctum ex Flor. ligustri & herb. veronica*, quod cum *melle Rosarum*, vel *Syrupo Flor. ligustri*, prodiligenti collutione oris adhibeatur, vel nodulo, bacillo alligato, os, lingua & fauces diligenter detergantur. Si sordidi quid subsit, illinantur *ulcuscula* post detersionem, *Syrupo diamoro, dianuncum, vel Flor. ligustri, parum Spir. Oli remisse acuario.* &c.

VII. Aliter se res habet cum aphthæ, quibus infantes plerumque primis septem diebus, corripuntur, & molestari solent, ex lactis singulari corruptela, vel aciescentia in stomacho.

In his vel *oxysachari emetici parum*, vel ♀i *emet. grano dimidio*, saburra illa, & corruptela aciescens exterminetur; vel *Syr. de cichor. cum Rhabarb. s. q.*

aut *Jalappa*, cum C. C. Phil. pr. pulvere. s. q. eliminetur.

Saburrâ sic partim evacuata, quod reliquum est, absorbentibus corrigatur, quale est *Pulv. Marchionis*, ex absorbentibus potissimum constans, vel

℞ *Pulv. Marchion.* ℥j.

Unicorn. foss. ℥j.

Liquirit. ras.

Sem. fœnic. aa ℥ss.

M. detur sæpius cuspiscultelli.

Vel ℞ ∇ *caas. nigr.*

fumuli aa ℥j.

Spir. xli. anis. ℥j.

Syr. rubi Idæi ℥ij.

M. detur sæpius aliquid.

VIII. Inter externa nil melius est, quam *lac ipsum maternum*, hoc enim emollit, humectat, & abstergit, vel si hoc nimis debile reperitur,

℞. ∇ *Fl. Sambuci,*

Prunella aa ℥j.

Mellis Rosar.

Syr. Fl. ligustri aa ℥ij.

Spir. Oli. gutt. viij. vel ℥ss.

Misce & penicilli ope, extergantur lingua, & fauces.

Poterunt etiam ea hic applicari quæ supra de adulatorum aphthæ commendata sunt.

IX. Quod si aphthæ humidiores sint, & quasi cum ptialismo conjunctæ & molestæ, fiat *Decoctum ex Fl. balaustie, Rosar. ligustri cort. granat. sem. cydon.* cui colato admisceatur aliquid *Ræ lacca Oxymell. squillit.* ac pro collutione & deterfione oris adhibeatur.

Apoplexia.

I.

Apoplexia est cerebri morbus primarius, quo omnes ejus canales & tubuli subito invertuntur, & omnes animales functiones subito corruunt, & sistuntur, cum stertore, spuma oris, & sensuum omnium subitanea percussione.

Sicque Apoplexia fortis est ipsa mors, & circulationis stagnatio: dependens à sanguine crasso, viscido, sero destituto, dum huic vel lymphæ in cerebro redundanti, in venas ingressus, præcluditur.

Sanguis propterea siccus, & lymphæ inopiam viscidus, cum circulando à corde per venam arteriosam, in pulmones propellitur, atque obtusitatem & siccitatem, ab arteria venosa recipi nequit, necessario stagnat & suffocat.

II. Apoplexia verò imperfecta, semper in paralysis hujus aut illius lateris, terminatur.

III. Quoad curam, etli fortis apoplexia, vel ipsa mors, rarò præveniri queat, tamen, si Medicus in ipso quasi invasionis momento adesse posset, tentanda foret stagnationis dissolutio, per sanguinis missionem, quo in vasis sanguivehis spatium sufficiens efficiatur, ne verò una vice nimia copia detrahatur sanguinis, potius interposito aliquo tempore, bis terve debita sanguinis copia, venæ sectione emittatur.

IV. Post sanguinis citam detractionem instituantur artuum dolorifica contorsiones, & quasi mortuus, vel morti proximus, à validis nonnullis hominibus huc illuc trahatur, totius corporis agitatione, & concussione, instituta; vel ad minimum ita col-

loce-

locetur; ut corpore erecto vel stando vel sedendo detineatur, tam ad liberiores respirationem conservandam, quam ad torporem, vel somnolentiam interpellandam, sanguinisque remeatum à capite facilitandum.

Sic & cucurbitula ampla, cum profundis scarificationibus, numero auctiore, collo, scapulis, & dorso applicentur, post primam statim sanguinis missionem.

V. Poterit etiam injici clyster acris, v.g.

℞. *Herb. Ruta,*

Nicoiana aa m. j.

Rad. pyrethri ℥ iij.

Pulp. colocynth. in petia ℥ j.

Coquantur in s. q. Aquæ, colaturæ ℥ viij. adde

Elect. hiera picr. ℥ j.

℞ is C. C. vol. ℥ j.

M. fiat Clyster.

VI. Nec sternutatorium omittatur, & *Sal C. C. volatile* ori immittatur, vel

℞. *∇ Epilept.*

Serpill. comp. aa ℥ j.

Essent. castor. ℥ j.

Spir. *ci ℥ ss.

Mixta cochleatim ore ligno aperto infundantur.

VII. Nonnunquam etiam vomitorium sat validum infusum, ex commotione forti, stagnationem solvit; novi olim Medicum in *Helvetia* qui *Muria salina* ad ℔ j. vel ij: infusa, subsequente vomitu, se aliquot Apoplecticos restituisse assererat. Propinetur vero vomitorium in forma liquida, & quidem satis forte & validum, cum aliàs ob sopitos spiritus difficulter actuetur, & quidem statim post

venam sectam infundatur prima invasionis hora, modo subito præsens fit Medicus.

VIII. Ægroto ex mortis faucibus, si Deo placet, erepto, tum omnia adhibeantur, quæ quovis modo ad præservationem, conducere possunt; *excitetur fonticulus in nucha, instituatur salivatio.*

Singulis mensibus aliquoties purgetur æger per *Pilulas Magistrales Sylvij*, vel similes simul resolvendi vi præditas, vel

℞. *Extr. Troch. alband.* ℥ ℞.

Resin. Scammon. gr. xv.

℥ *dulcis* ℥ j.

℞ *succini* gtt. iij.

M. fiant *Pilulæ* num. xxx. pro duabus dosibus.

IX. Intermedio tempore sæpius propinetur, *Sal. C. C. vol.* à ℥ ℞. ad ℥ j. vel *Spir. C. C. cum* ∇ *serpilli comp.*

Vel ℞. *Tinct. ♂ succinata.*

⊖ *is vol. oleosi Balsam.* aa ℥ ij.

Spir. ❄ci concentrati ℥ j.

M. dentur mane & vesperi guttæ 70. 80. cum ∇ *quavis cephalica.* Quo sic spiritus rectificentur & roborentur, ac obstructi cerebri & nervorum tubuli validè referentur, ac ubique viscidum infringatur.

X. Ad verticem continuo gestet *Empl. seq.*

℞. *Resina styracis* ℥ ij.

Ladani extr. ℥ j.

Olei Nucistæ ℥ iij.

His leni igne liquatis adde

Gummi anime pulv.

Olibani pulv. aa ℥ i ℞.

Et his solutis porro adde

Olei Ligni Rhod.

Majorana.

Anthos aa ʒj.

Et cum parum refrixerint adde

Ambra

Moschi aa gr. v.

Misce, fiat Empl.

Quo imposito desuper tegatur Caput *cucuphâ*.

XI. Ad loquelam restituendam & linguæ paralyfin abigendam,

℞. ▽ *Serpilli compos.* ʒij.

Spir. Vini camph. ʒß.

*ci ʒj.

Mixta diligenter in ore detineantur.

XII. Si acidum observetur viscerum causa, ad id corrigendum, & absorbendum, diligenter propinetur *Specificum cephalicum*, species contra Apoplexiam, ex absorbentibus constantes vel similes.

Præter jam commendata plura alia ab autoribus laudata reperiuntur specifica: ex *cubebis*, *cardamomo*, *semine sinapi*, & alia ex aromatibus variis constantes *Aquæ Apoplectica*, item volatilia varia, *Liquor C. C. succinatus*, *Spiritus secundine humane*, *sanguinis humani* &c.

Non ineptè absorbentia cephalica cum aromaticis combinantur. v. g.

℞. *Ungul. alces Phil.* pr.

Smaragd. pr.

Succini albi pr.

Cinnab. nativ. pr. aa ʒj.

Extr. Rad. Valerian.

Calam. arom. aa ʒß.

Castor.

Ligni Aloes aa ʒj.

Olei Cubebar.

*Anthos**Mucis aa ʒʒ**Sachari ʒj*

Misc & propinetur sæpius ad ʒj.

XIII. In Diæta ubique moderamen commen-
detur. Et pro potu ordinario ferè in usum cedit
Potus Theæ cum Salvia, Roremarino, Sarsaparilla,
Ligno Sassafras &c.

Ardor Stomachi sive Soda.

I.

CAusa est *acescentia in stomacho*, occurrens oleoso, sive pingui & alcalino, unde effervescentia inducta, sensum ardoris inducit.

Hinc facile huic affectui *obnoxii sunt bile acri abundantes*, quæ quando ad stomachum regurgitat, inde cum ingestis acescentibus, cibo & potu, cruditate nidorosa, sive biliosa, involvit, quæque effervescendo invicem, ardorem producent.

II. Facile eliminatur talis saburra effervescens vomitu.

Postea acidum impugnetur, & corrigatur, absorbentibus, inter quæ hic pro specifico commendatur *creta cum aqua portulacæ* à ʒ ʒ. ad ʒ j. assumpta, hanc in momento præcipitare Sodam, *Etmullerus* testatur. Et ex hac *Morsellos suos* laudat *Mynsichtus Diacreta vocatos*. Neque tamen alia absorbentia, minoris sunt valoris, v. g.

℞ *Christall. pr.*

Conchar. pr.

Ocul. ʒ. pr. aa ʒ j.

Nuc. Moschat. pl. ʒ ʒ.

℞ *Macis gtt. v.*

Misceantur & exhibeantur à ʒ ʒ. ad ʒ j.

Vel ℞ *Unicorn. foss.*

Creta pr. aa ʒ ʒ.

Arcan. duplic. ʒ j.

Nuc. Mosch. pl. ʒ ij.

M. fiat pulvis.

Cl. *Etmuller* sequentes laudat morsellos v. g.

℞ *Pulveris lateritii ad rubedinem probè usi ʒ ʒ.*

24 *Ardor Stomachi sive Soda.*

Nuc. moschat. pl. ℥ij. Sacchari q. s. ut fiant mor-
fel i.

Alii in *siliquis dulcibus* diligenter comestis, singularare levamen ad Sodam inveniunt.

III. Aliquando etiam si bilis exsuperat, *blanda acida ardorem compefcunt*, ut *Cremor* ♀i. *Tamarin-di*, vel, ut tam acrimonia bilis, quam acidum simul infringantur,

℞. *Crem.* ♀. ℥ij.

℞. *Corall. r.* pr. ℥j.

Nuc. moscat. pl. ℥℞.

M. pro duabus dosibus.

IV. Ad præcavendum malum, in diætâ vitentur leviter aciescentia, pinguia, sacharata, vel dulcia, imò acria, ut *cæpe*, *aromata* &c. quæ tam cum bile acri, quam cum acida stomachi cruditate, leviter efferyescunt, & has molestias creant.

Arthritis Vaga.

I.

Arthritis vel Vaga est, vel Fixa.
Vaga ut plurimum *Scorbuti soboles* esse solet, & non tantum articulos, sed & musculosas partes sæpe excruciat, unde cum Rheumatismo convenit, & ferè idem est.

II. Aliquando tamen, quæ successu temporis fixum sibi locum invenit, primo invasionis tempore, vaga esse solet, sed raro extra articulos in partes musculosas suam tyrannidem exercet, prout vaga. Sic & *Arthritis vaga vera*, sive Scorbutica, curationem recipit, ut postea nunquam vel rarò redeat; ubi *vaga*, quæ in *fixam* terminatur, statuto tempore redit, & sensim sensim, majori cum vehementia, hominem aggreditur, & ad finem usque vitæ concomitatur, ac vulgo Podagra vocatur.

III. Terminatur vero *Arthritis vaga*, vel per sudores, vel per urinam, nonnunquam etiam per excretionem cutaneam, instar purpuræ, cum rubore totius corporis, instar erysipelatis, & maximo pturitu.

IV. Aggreditur hominem, dum paroxisimus recrudescit & ingruit, cum gravissimis præcordiorum anxietatibus, siti clamosa, & totius membri imbecillitate, ac doloribus lancinantibus.

V. Causa est *acrimonia scorbutica* lymphæ nervæ, & crassities singularis, hinc inde spiritibus animalibus transitum denegans; unde horum impetu, & conatu, partes membranosæ extenduntur, & dolor excitatur.

VI. In cura, ad pressionem demulcendam, in initio & incremento, convenit Venam secare, vel hujus loco scarificationes instituire.

VII. Et si primæ viæ vel stomachus, sentitur faburra quâdam scatere, non inconsultò, vomitorium propinatur.

VIII. Dehinc *salina fixa, cum absorbentibus & opiatis* propinentur, inter quæ eminent *arcanum duplicatum*, v. gr.

℞. ꝯ Diaphoret.

Ocul. ꝯ. pr.

Cinnab. ꝯ. aa ꝯ j.

Arcani duplic. ꝯ ij.

Theriaca cœlest. gr. vj.

Misce, divide in 3. p. æq.

IX. Acrimonia scorbutica sic paulisper cicurata, procedente morbo, loco salis fixi, volatile combinetur, v. g.

℞. Bezoard. min. ꝯ ß.

Unicorn. foss.

C. C. Phil. pr. aa ꝯ j.

ꝯ is vol. C. C. vel lumbric. gr. xv.

Camphora gr. vj.

Extr. op. gr. ij.

Misce, divide in 2. p. æq.

Vel ℞. Spir. cochlear.

Essent. Pini.

ꝯ is vol. oleos. aa ꝯ ij.

M. dentur sæpius gtt. 30. 40. pro dofr.

Potest propinari cum decocto lignorum, singulo mane, ad sudorem eliciendum, v. gr.

℞. Rasur. Ligni Guajaci ꝯ j.

Radic. Sarsaparill. ꝯ iiij.

Levistici ꝯ j.

Herb. Chamædr. m. iiij.

Cimarum resinofar. pinastri, vel abietis. ꝯ iiij.

Bacc. juniperi m. j.

Incisa coquantur in *Aqua mens.* iij. ad remanentiam mensuræ unius: de quâ singulo mane, propinetur dosis, instillatis tot guttis, supra dicti spiritus.

X. Pro Potu non inconueniens erit, *serum lactis*, cui *cochlearia*, *becabunga*, *nasturt. aquat.* *Flor. bellidis* incocta fuere.

XI. Inter Externa, præ aliis, spirituosâ volatilia conueniunt, v. g.

℞. *℥ camphorati.*

Lumbricorum volatilis aa ζ j.

*ci ζ ij.

M. detur pro externâ applicatione.

Vel ℞. *Olei Hyperici* ℥ ℞. calefacto adde

Saponis albi ζ ij. cui liquato admisce.

Cerussa &

Lithagyr. pl. subtiliss. aa ζ ij.

Coquantur leni igne, pistillo ligneo continue movendo, donec acquirant consistentiam Emplastro vulgari paulo duriorem, tum ab igne remotis, & parum refrigeratis, sub continua agitatione, admisceantur *Camphora*, *Spir. vini solut.* ζ ℞. *Castorei* pl. & *Salis vol. lumbricorum* aa ζ iij. ac fiat s. a. Emplastrum.

Sunt qui in *lumbricis terrestribus vivis* applicatis, singulare levamen inveniunt; Nonnulli etiam eorundem succum ad ζ ℞. cum *Ra Bez. volatili*, & *aqua carduibenedicti*, propinant, ad eliciendum sudorem, singulari cum emolumento.

Arthritis Fixa sive Podagra.

I.

Qui hoc malo sunt obnoxii crania ut plurimum habent grandiuscula, *habitu corporis plerumque sunt pleniori, humido, & laxo; & constitutionem habent omnes luxuriantem, virosamque, ditissima atque optima vitæ stamina.*

II. Aliquando tamen etiam *graciles, & macilentos*, invadit, non tantum *senes*, sed *& etate florentes*, quando *infœlicia morbi semina, à parentibus quasi ex traduce, acceperunt.* Vel si immodicæ veneri, præmaturius indulserunt, edaciores insuper fuerunt, & liquores spirituosiores, immoderatus hauserunt, postea derepente ad liquores tenues, & refrigerantes, se contulerunt, & exercitiis omnino valedixerunt, quibus antea etiam vehementioribus utebantur.

III. *Si Senes adoritur*, non tam statas habet periodos, nec tam immaniter sævit, quam si juniores occupavit. Et licet in his sedem nondum figat, neque eos ita male ab initio tractet, sed incerta periodo, pro data ansa, ingruat, tamen sensim sensim, typum format, tam quoad anni tempus, quam quoad paroxysmi durationem, & dolorem, immaniter sævientem.

IV. Tandem illi, qui cum hoc morbo jam ad menses aliquot conflictantur, non uno excruciantur paroxysmo, sed plurimis paroxysmulis, quorum posterior semper priore mitior, & contractior est, donec omnis materia peccans sic sensim discutitur.

V. Si

Arthritis Fixa five Podagra. 29

V. Si ad interitum properat malum, paroxysmi ægrum quoad dolorem clementius tractant, naturâ partim ab onere materiæ peccantis oppressâ, partim ob senium & virium debilitatem, materiam in corporis extremitates haud amplius ita valide propellere valentem, loco verò doloris consueti, ægritudo quædam, cum dolore ventris; lassitudo spontanea, nonnunquam etiam propensio ad diarrhœam, superveniunt: sicque tandem patiens ægritudine potius conficitur, quam dolore, spiritibus animalibus per totum corpus ab heterogenearum partium colluvie potius oppressis, & quasi suffocatis, quam alia ratione debilitatis.

VI. *Curam hujus mali quod attinet, si illi, ut aliis morbis humoralibus, subveniri posset, ad tres se extenderet modos, Vene Sectionem nimirum, Catharsin, & Diaphoresin, sive per sudorem: Sed cum hanc prerogativam sibi natura arroget, scil. materiam peccantem, suo modo, in articulos deponere, & per insensibilem transpirationem exterminare, hinc nullus ex illis modis scopum attingit.*

VII. Etenim quantum ad Vene sectionem spectat, licet sanguis qui educitur, pleuriticorum vel Rheumatismo laborantium sanguinem plerumque referat; tamen Venæ sectio hic plus nocebit, quam proderit in pleuritide, & Rheumatismo; nisi æger adhuc juvenis fuerit, & ab immodicâ potatione excalesfactus, ubi initio paroxysmi quidem sanguis paulisper detrahi potest; Si tamen quis paroxysmis subsequenter, in consuetudinem velit trahere Venæ sectionem; efficiet, ut intra paucos annos latius imperium & tyrannidem propaget Podagra, ac aliàs in multis annis extendere valuisset. Sanguis enim vigore suo, & robore, quibus alias morbi fo-

30 *Arthritis Fixa sive Podagra.*

bi fomitem strennè excutere debebat, sic multum retunditur, & spoliatur.

Et licet diu post paroxysmum extrahatur sanguis, tamen periculum est, ne ab agitatione humorum novus succrescat paroxysmus: Quod si verò paulo ante tempus consuetum, quo aliàs paroxysmi ingruere sunt soliti, vena secetur, tanto citius suscitabuntur illi. Et si mox à paroxysmis celebraretur Venæ sectio, periculum est, ne sanguine adhuc languido existente, Hydropi aditus aperiatur.

VIII. *Cathartica quod attinet, cùm natura hujus morbi fomitem, semper in articulos protrudere soleat, nil aliud præstabunt, nisi ut materiam Podagricam, ab articulis avertant, & in sanguinis massam revocent, unde ventriculi ægritudine, alvi torminibus, lipothymix, & aliis funestis Symptomatibus, miseri quasi enecantur.*

Nulla ergo purgantia hic sunt tuta, sive lenientia sint, sive fortiora, sive antè, vel in, aut in fine paroxysmorum, ad dissipandas morbi reliquias, fuerint propinata.

Noti sunt Podagrici qui non tantum vere & autumno, sed & singulis mensibus, præservationis ergò, cathartin celebrarunt & tamen Podagram haud effugerunt, quin potius immanioribus symptomatibus fuerunt excruciiati. Dissoluto enim per purgans corporis tono, quem spirituum firmitas, dum in suo vigore persistunt, ritè compactum, & vegetum contervat, materia peccans, quasi disruptis repagulis, sui juris fit, unde paroxysmus statim exoritur.

Et licet Podagrâ presente, ager purgationem optimè ferat, ita ut vel omnino non, vel remissè doleat, & si etiam catharsis ad plures dies protrahi posset, nullo re-

Arthritis Fixa sive Podagra. 31

lo recente paroxysmo superveniente, æger statim ab illo, quo jam tenetur convalescet; sed *in posterum* pœnas luet dirissimas, ab ἀταξία, in quam dicta humorum exagitatio, naturam præcipitem egit.

Si tamen quis plenius vescitur, illum cathartica, aut emetica interdum sumere, necesse est, contra Sydenhammi mentem.

Imò hæc eadem ex mente Listeri, insigni Podagricorum beneficio, *tunc optimè exhibentur, quando in paroxysmo, symptomatum remissionis, & concoctionis materiae morbificæ signa apparent.* Cum aliàs reliquæ materiæ podagricæ reliquæ sanguinis massæ denuò commisceri, & cum ea circulare incipiunt. Vel ne tunc reliquæ diutius in articulis retineantur, & hi lædantur, aut ipsa ossa intophaceam materiam corrumpantur, *expulsionem per cathartica, aut vomitoria, omnino necessaria esse, Lister. contendit.*

IX. *Quod evacuationem per sudores concernit,* etsi prædictis minus nocere videatur, tamen, cum extra paroxysmum humores adhuc crudos, & nondum ita subactos, ut ritè separari queant, quasi vi quâdam in artus protrudat, atque paroxysmum ante tempus sollicitet: in ipso verò paroxysmo, materiam morbificam, nimis violenter in affectum membrum adigat, & dolorem augeat; vel si major materiæ peccantis copia adsit, quam ut pars affecta eam admittere queat, illam in alios etiam artus deturbet, vel ingentem humorum ebullitionem excitet, hinc etiam malè hanc evacuationem commendari, experientiam quotidianam docere, Sydenham. vult.

Naturâ ergo relinquendum hoc excretionis opus, quæ sæpe leni madore, qui ut plurimum mane sua sponte

32 *Arthritis Fixa* sive *Podagra*.

Sponte exoritur, dolorem & inquietudinem, quibus cum æger totâ nocte conflictabatur, mitigat, & optimè demulcet, singulari naturæ conveniente methodo.

X. Cum ergo *Materiæ podagrica eliminatio sit naturæ opus*, suâ ipsius methodo peragendum, hinc *omnis curandi intentio ad indigestiones præcavendas, & coctionem roborandam, redit*. In paroxysmis saltem evitando victum, & medicamenta calidiora, à quibus humores exagitantur.

XI. Medicamenta verò, quæ huc præstant, sint *môderatè calefacientia, & amaricantia*, quæ ventriculo sunt grata, & quidem ad formam *Theriacæ in Electuarium* redacta, v. g.

R. *Radic. Calam. aromat.* ℥ ℞.

Helenii ℥ iij.

Herb. Card. bened.

Trifol. fibr.

Centaur. min.

Chamad. aa ℥ ℞.

Flav. cort. aurant. ℥ ij.

Nuc. moschata.

Macis aa ℥ j.

Cort. Peruv. pl. ℥ vj.

Cum s. q. *Vini Canarini, & Brodii Nucis Indicæ* condit. fiat *Elect.* de quo mane & sero sumantur ℥ ij.

Vel loco hujus, etiam *Theriaca præceteris confert*; cum verò constet ex speciebus plus calefacientibus, vel & opio abundet, hinc modo dictum *Electuarium* vel simile magis conveniens erit. *Cortex Peruvianus inter simplicia primas obtinet*, cum sanguinem corroboret, & vegetum reddat.

Cum itaque *omnis curationis intentio, ad indigestiones præcavendas* debeat esse directa, hinc in specie

Diatæ

Arthritis Fixa five Podagra. 33.

Dietæ hic maxima habeatur ratio, ac mediocritas probè mensuretur, ut neque plus alimenti ingeratur, quam ventriculus dissolvere valet: neque etiam nimia abstinentia partes ea proportionè defraudentur, quâ earundem vigor debet sustineri.

Palato verò ægri est consulendum, & aliquando id concedendum, quod ventriculus vehementer appetit; licet enim tale quid aliàs difficilius dissolvatur, tamen à natura citius vincitur, quam quod facilioris est coctionis, & tamen ventriculo nausæam creat. In specie tamen exulet præ aliis asellus, utpote non tantum difficilioris digestionis, sed & nutrimentum omnino viscosum suppeditans.

XII. Unicâ verò ciborum specie, singulis partibus saltem vescendum, præcipuè quod carnem attinet, cum varia carniùm genera simul ingesta, plus ventriculo noceant.

Aliàs, demptâ carne, æger comedat pro lubitu, quodcunque appetit, *modo non acria, nec aromatisata, aut sale condita.*

XIII. Non etiam cœnent Podagrîci, cum enim lectus humoribus digerendis proprie sit dicatus, id temporis in cibis concoquendis, non erit insumentum. Haustus tamen cerevisiæ alicujus tenuioris liberalior, non denegandus, ut, quia Podagrîci plerumque *calculo renum simul sunt obnoxii*, ejus concretio, à liquore ejusmodi impediatur.

XIV. *Dietam lacteam, quod concernit, profuit hæc quam plurimis, quamdiu ne latum urguem ab ea discesserunt, quam primum verò ad aliam Dietam se receperunt, podagra reversa, ægrum pejus ac antea vexavit.*

Qui ergo hæc methodo se tradidère, per omnem
C vitam

34 *Arthritis Fixa five Podagra.*

vitam in ea persistere oportet, modo natura haud reluctetur. *Hypochondriaci enim, & qui vino multum assuevère, lactis usum rarò ferunt.*

XV. *Potum quod concernit, ille præ aliis convenit, qui neque ad vini generositatem ascendit, nec ad aquæ debilitatem deprimitur, qualis est cerevisiatennis. Foeliciores tamen præ aliis sunt, qui ab incunte ætate, aquam potarunt.*

Aliàs optimè conducit potus, ex sequentibus speciebus paratus, v. g.

R. *Sarsaparilla* ℥vj.

Raf. ligni sassafir.

C. Cervi.

Rad. Chine aa ℥ij.

Liquirit. raf. ℥j.

Coquantur in *Aqua mens.* iiii. per horam dimidiam, deinde stent super cineres calidos horis 12. postea ebulliant ad tertiæ partis consumptionem, & dum ab igne removetur, infundatur sem. anisi ℥ß. Post duas horas coletur, & postea per residentiam depuretur, ac liquor clarus ad usum probe asservetur in lagenis vitreis.

Hic potus, ut eo assuescat Patiens, in usum tum trahatur, quando à paroxysmo convaleuit, & inde in ejus usu perseverare intendat, per omnem vitam.

Eodem etiam tempore *Electuarium* supradictum in usum trahat, & id ipsum continuet, per vitam, quotidie dosim devorando.

XVI. *Somnum quod attinet, ager hyemis tempore maturè lectum petat.*

De die vero sæpius, vel equo, vel curru, se moveat, in rure extra urbem, utpotè in aëre salubri.

XVII. *Qui Veneri indulget Podagricus, aequè improvi-*

Arthritis Fixa five Podagra. 35

providus videtur, ac ille, qui, cum longum iter suscipere intendit, omne prius viaticum consumit, quam se viæ committit : hoc enim dulci negotio spiritus debilitantur atq; concoctionis directores absumuntur.

Loco hujus exercitii, & spiritus & concoctiones recreare intendat subinde, haustulo vini canarini assumpto. Præterea vel equo, vel curru frequenter se moveat, ut supra dictum, aliàs nec ullum confortans opem feret.

XVIII. Quod si materia podagrica regurgitet, & Diarrhœam inducat, cum torminibus, sive à potu aquæ frigidæ, vel alia simili dependeat, unicum remedium est ut sudor provocetur, mane & vesperi, ad biduum vel triduum, per duas aut tres horas.

XIX. Nonnunquam per metastasin, materia peccans, in pulmones protruditur, artubus salvis exeuntibus, in hoc casu Venæ sectione repetita, malum demulcendum, & tussis lenienda. Inter venæ sectiones verò potionibus lenientibus, colluvies in pulmones illapsa detrahenda erit.

XX. Et si dolor in artubus admodum sævit, æger pauxillo laudani vesperi assumpto, eundem demulceat. Aliàs inter Externa, pauca tuta reperta sunt. Præcipuè ea quæ poros plus occludunt, quam referant.

Aliquando tamen levamen sibi imaginatur, hic ab illo, alius ab alio, v. g.

℞. Radic. Altheæ pl.

Farin. hordei.

Semilini.

Herb. meliloti pl.

Lumbric. √. pl. aa ʒj.

Croci.

Camphoræ aa ʒj.

36 Arthritis Fixa sive Podagra.

Cum lacte coquendo fiat cataplasma calidè applicandum.

Vel ℞. Stercoris vacca,

Micarum panis albi aa ℥ ℞.

Herb. meliloti pl. ℥ ij.

Croci ℥ i℞.

Camphora ℥ j.

Cum ∇ hyosciami fiat cataplasma.

Vel ℞. Saponis nigri ℥ j.

Camphora ℥ j.

Misce & applica.

Vel ℞. √ opt. camphorati ℥ ij.

*ci fortiss. ℥ ℞.

Misce.

Tackenius suum extollit Emplastrum, antipodagricum, accineres rorismarini in foccis ad plantas pedum gestandos.

Sunt etiam qui commendant pedes imponere urinæ calidæ, & aquæ saponis.

Thermas & Balnea quod attinet, cum tonum partium plus laxent, quam obfirmant, rarò laudabilem præstare solent effectum, nisi post paroxyfmos nunc diu emanentes, tumor pedum remaneat, quem sæpe præ aliis, cedere faciunt.

Asthma.

Asthma.

I.

Distinguitur hoc malum per gradus, ubi adhuc tolerabiliter difficilis respiratio, sive cum, sive absque tussi primum gradum sive incipiens asthma constituit, & *Dyspnœa* vocatur.

Ubi vero respiratio difficilis eo increfcit, ut cum sibilo & sono, ac tussi excruciet, constituit secundum respirationis difficilis gradum, qui in specie vocatur *asthma*.

Et si eo invalescit malum, ut æger non nisi erecta cervice, elevatoque thorace, ac collo extenso respirare queat, nec decumbere, nisi cum suffocationis metu queat, dicitur *Orthopnœa*.

II. Gradus hi difficilis respirationis, diversam agnoscunt causam, vel enim à visciditate & acrimonia singulari lymphæ, in Pulmonibus subsistente, originem ducunt, & *asthmatis humorosi* titulum assument.

Vel ex aliis diffitis, & ad respirationem aliàs necessariis partibus, spasmo correptis, dependent, & *asthmatis sicci convulsivi*, sive *spasmodici* nomine insigniuntur.

III. Ut plurimum tamen infelici connubio combinantur, *asthma humorosum cum sicco*, nam absque pulmonum irritatione neque asthma, nec tussis oriri possent. Si tamen cum tussi, excretio probè succedit, & inde difficilis respiratio imminuitur, *asthma humorosum simpliciter* audit.

IV. Si verò in hoc asthmate materia in pulmonibus subsistens, nimis crassa, viscida, acrisque existit, & à reliquis humoribus nondum secessum ta-

lem fecit, ut mediante excretionē per tussim leviter excerni queat, tum in usum veniant evacuantia, resolventibus combinata sequentia, v. g.

℞ Gummi ammon. ℥j.

Res. Jalapp.

Scammon aa ℥℞.

Extr. colocynth. ℥j.

℞ dulcis ℥ij.

℞ amygd. d. gtt. iiij.

M. fiant Pilulæ pondere grani unius, de quibus dentur pro dosi num. xj. xiiij.

Vel ℞ Gummi ammon. depurati ℥ij.

Extr Rhabarb. ℥j.

Res. Jalapp. ℥℞.

Succi Rad. Aron. inspiss. ℥ij.

Croci. Austr. ℥j.

℞ fœnic. gtt. iiij.

M. fiant Pilulæ grani pondere, de quibus dentur ix. xi. vel xiiij. pro dosi.

Vel si qui sint, qui pilulas assumere recusent.

℞ Gummi ammon. ℥℞.

in parum vini soluto, adde

▽ Looch. sani ℥ iiij.

℞ anis. ℥ij.

℞ Jalappa ℥ij.

Syr. decichor. cum Rh. ℥vj.

M. detur pro tribus vel quatuor dosibus.

V. Si his vel similibus visciditas, ex humoribus circulantibus adhuc, partim eliminata fuit, tunc & illud quod in pulmonibus nunc hæret, & circulationis dominio haud amplius subest, per expectorantia eliminetur, in hunc finem,

℞ Rad. Aron. ꝑr.

Helen. pl.

Asel-

Asellor. pr. aa ℥j.

Sem. nasturtii ℥ij℥.

Flor. ♀.

Myrrharubr. el. aa ℥ij.

Croci ℥℥.

℞ *anisi gtt. vj.*

Sacharicandi albi ℥j.

M. fiat pl. de quo bis de die dentur ℥ij. cum oxy-
melle squillitico.

Vel ℞. *Mellis despumati* ℥iiij.

Therebinth. Venet. ℥j.

Sem. nasturtii pl.

Rad. Helen. pl.

Ireos florent. pl. aa ℥ij.

M. & detur sæpius nucis castaneæ quantitas,

Vel ℞. *Vini malvatici* ℥iiij.

▽ *asthmat.*

Looch. sani aa ℥ij.

℞ *anis.* ℥j.

Aceti squillit. ℥ii℥.

Syr. de liquirit.

nicotiana.

Rosar. solutivi aa ℥j.

M. detur sæpius unum aut alterum cochleare.

VI. Si tandem his & similibus expectorantibus acidulis, viscidum satis attenuatum, & mediante tussi, & inde facta expectoratione, rejectum fuit, atque respiratio liberior fieri incipit, tum omittantur acidula, & sæpius exhibeatur sperma ceti, ad ℥j. cum vehiculo satis calido.

Vel in usum veniat sequens *Pulvis pectoralis D.*

Michels, quem omnibus & morfulis, & rotulis pectoralibus præfert,

℞ Radic. aron: rec. pl. ℥ ij.

Irid. flor. ℥ j.

△ comm. opt. ℥ ℞.

Antihect. Pot. ℥ ij.

Flo. Benzoi ℥ ℞.

Sachari ℥ j.

Misce.

Ubi vero visciditas pulmonibus impacta, magis validum requirit dissolvens.

℞. Gummi ammon. in aceto squillit. soluti ℥ j.

▽ Looch sani ℥ i ℞.

℥ anisati ℥ ℞.

Syr. de Nicotiana ℥ ij.

M. detur pro dosi aliquoties reiteranda.

Vel ℞. Gummi ammon.

Spec. Diaireos aa ℥ j.

Croci ℥ ℞.

Eleosach. anisi ℥ iij.

M. dentur sæpius de die aliquot cuspides cultelli.

VII. Si flatus inclusi in ventre inferiore fuerint Asthmatis causa, præter clysteres carminativa opiatiz combinata, veniant in usum, v. g.

℞. ▽ Looch. sani.

Asthmat.

Zedoar. anis. aa ℥ i ℞.

Ess. carminativ. ℥ iij.

F. anod. Lud. ℥ j.

Syr. cortic. aurant. ℥ ℞.

M. detur sæpius cochleare.

Nec Theriaca omittatur.

VIII. Si tandem viscidum cum acrimonia singulari, mixtum Asthma induxit, ubi irritatio se manifeste prodit, dum quis vel loquendo, vel validius respi-

respirando tussire cogitur, tum præmissa potiuncula laxante, ex gummi ammoniaco, sequentia veniant in usum v. g.

R. ▽ *Hyssopi*,

Looch sani aa ℥ iij.

Spi. *ci anisati ℥ ij.

Milleped. pr. ℥ j.

Syr. de hyssopo ℥ ℞.

M. dentur singulis tribus horis, tria cochlearia.

Vel R. ▽ *Looch sani* ℥ iij.

Asthmat. ℥ j.

Spir. vini anisat. ℥ ℞.

*ci anisati ℥ i ℞.

Ranod. Lud.

Croci aa ℥ j.

Syr. Diacodii sive è siliquis ℥ vj.

M. dentur sæpius cochlearia aliquot.

Vel R. *Milleped. præp.*

Sperm. ceti aa ℥ ij.

Cinnab. nativ. pr. ℥ j.

Spec. Diatreos ℥ iij.

Croci ℥ j.

M. Detur sæpius ℥ ℞ cum *syrupo de siliquis, vel de farfara.*

Vel R. *Milleped.* ℥ j. abluantur cum *Vino Malvatico*, & cum vini malvatici unciis quatuor contusis & expressis adde

Spir. *ci anisati ℥ ij.

Syr. de Hyssopo ℥ ℞.

M. Detur sæpius cochleare unum aut alterum.

IX. Si *Cachecticus asthmate laborat*, tunc ne in *Hydropem pectoris* malum degeneret, detur sæpius *Radicis Bryonia infusum*. Radicis nimirum

Bryoniæ ꝑ̄ss. infundatur in *Aqua Veron. Hyssopi, vel Hedera terr.* ꝑ̄ iij dehinc expressus liquor propinetur, qui dissolvendo & laxando, in pectore subsistens serum, simul successive evacuat.

Hæc, quæ jam diximus, semper respectum habent ad paroxysmum præsentem, & respiciunt in genere Asthma Pulmonale, sive humorosum sit, aut magis siccum.

X. *Asthma verò in specie siccum sive convulsivum quod attinet,* hoc ex improvise ingruit, absque vel cum tussi, sine materiæ peccantis rejectione, & excretionem manifesta à causâ in inferiore ventre delitescente, unde partes illæ respirationi dicatæ, contrahuntur & respirationem interturbant.

Hoc malo præ aliis *obnoxia solent esse fœmina Hysterica* aut *hypochondriacæ, vel viri malo hypochondriaco vexati.*

Ubi verò Spasmus talis Pulmones ad continuam tussim, sed siccam concitat, omnem paginam absolvit *Opium,* & inde quidem legitimè parata *Tinctura anodina, cum vino Malvatico, vel aquâ Looch sani,* propinata &c.

Conveniunt etiam hoc in casu *Vesicatoria Scapulis aut Brachiis applicata,* nec *cucurbitula* negligantur *cum clysteribus,* his etenim spiritus quasi stagnantes non tantum divertuntur, sed & serum acre educitur, atque paroxysmus avertitur.

Æger verò detineatur simul erectâ cervice, Aër ambiens ventiletur, alvus subducatur, & si æger est plethoricus vena secetur.

Alias Asthma hoc, dum inveterascit, raro ita curatur, quin levi diætæ errore recurrat, vel sub contumacia mali Cachexiam, aut Hydropem inducat.

XI. Ubivero *Asthma hoc siccum, absque tussi*, si-
ve ex singulari aëris dispositione siue singulari ani-
mi motu periodice, vel certo suo tempore, ex
spasmodis hypochondriacis, aggreditur, tunc nec
op.ata, nec resolventia alia, rem expediunt, sed
laxantibus opus; id quod ipse expertus loquor; ma-
lo etenim hoc olim obnoxius, præcipuè circa ini-
tium veris sæpè orthopnoëa me ambulantem pre-
hendit, ut subsistere & erecta cervice respirare coge-
rer, absque omni tussi, & cum noctu lectum pete-
rem, & vix oculos clauderem, me tanta anxietas,
cum sufflaminata respiratione prehendebat, ut è
lecto surgere, & solamen quærere necessitarer, id
quod præstabant *Pilula mihi Panchresta* dictæ, de
quibus statim aliquot deglutiendo, brevi post, ces-
sabat omnis anxius tumultus, ut blande dormirem,
certo sic indicio, asthma hoc non in pectore, sed in
inferiore ventre, delituisset.

XII. Plures Medici practici, *Asthmaticis vomito-
ria admodum conducibilia esse* prædicant, & qui-
dem *Willis* etiam medio in paroxismo ea data pro-
desse ait; Sed cum materia respirationis difficilis
vel in Pectore vel inferiore ventre hæreat, meritò
distinguendum erit; etenim quod proficua possint
esse vomitoria, causâ in pectore delitescente, rati-
oni consentaneum haud est, cum vomitoria ex Pe-
ctore siue Pulmonibus nil exprimant; ex primis
vis vero saburram rejiciendo, sæpe levamen non
contemnendum adferant.

XIII. *Vena Sectionem verò admodum esse necessa-
riam plethoricis*, ac his sæpe subitaneum attulisse
levamen, multiplici experientia confirmatum exi-
stit.

Auditus Difficilis, Gravis.

I.

AB aliis Obauditio, Barycoia &c. vocatur, & à surditate differt, ratione magis aut minus.

Originem ducit à catarrhis organa auditus obstruentibus sensum, & spiritibus nerveis liberum transitum denegantibus, vel & externè saltem, aëri vel sonoris objectis, ad tympanum, appulsum accentibus; dum cerumine crasso, tympanum quasi Emplastro, occlusum tenetur &c.

Sic & Bombardarum sonitus gravis, vel casus ab alto in causa sunt, &c.

II. Si à Catarrhis, tum purgantibus, ruditates superfluæ eliminantur v. g.

℞. *Extract. Cathol.* ℞.

Agarici gr. vj.

    ♀ *dulcis* gr. vij.

Troch. alband. pl. gr. iij.

    ♂ *Macis* gtt. j.

M. fiant *Pilulæ* no. XXI. Pro dosi.

Vel ℞. *Extr. Panchym:* ℞.

Res. Jalapp. gr. v.

Diagridii pr. gr. iij.

    ♀ *dulcis* gr. vij.

    ♂ *Amygd. d.* gtt. ij.

M. fiant *Pilulæ* no. XXI. pro dosi.

Vel: *Pilulæ catarrhales* hæ, tantopere laudatæ,

Loneri veniant in usum. v. g.

℞. *M. Pil. de Succino* ℞.

Extr. Ladani gr. iij.

Res. Jalapp. gr. iij.

Auditus Difficilis, Gravis. 45

Diagrid. Δ gr. ij.

Laud. Op.

Θis vol. succini āā. gr. j.

M. fiant Pilulæ no. XXI. pro dosi.

III. His præmissis, *Externis simul solventibus* tentetur catarrhalis materiæ resolutio, & discussio;

v. g.

Rx. ∇ æ Magnanimitatis gtt. iij.

o Camphora gtt. j.

Misc. & cum Gossypio immittatur auri.

Vel Rx. ∇ æ Hysterica vel Anhaltina

Spir. Vini camph. āā gtt. iij.

R Castor. gtt. ij.

M. applicetur cum Gossypio in aurem.

Vel Rx. Ess succini.

castor.

Spir. *ii āā. gtt. ij. m.

Applicetur, ut prius.

Vel Rx. o Amygd. amar. gtt. iij.

Zibethi gr. j.

M. applicetur in aurem cum gossypio.

Vel Rx. Pingued. Viperar.

castor.

o Succini āā gtt. ij.

Applicetur in aurem.

Vel Rx. Fol. Tabaci viride, vel si siccum, maceretur in aqua Solani & in forma turundæ auri immittatur.

Vel Rx. Bacc. Juniperi.

Lauri āā. ʒij.

Sem. coriandri ʒj.

Croc. ʒss. mista & quassata.

Impastentur pani, qui tum in clibano coctus & per

46 *Auditus Difficilis, Gravis.*

per medium dissectus, ac *Spir. vini camphor. aut Spir. acovistico* irroratus, applicetur auri, interjecto circulo linteo, ne auri externe aduratur. Vapor Decocti Caffè quàm calide derivetur in aurem ope infundibuli.

Vel *Rx. Fl. chamom.* p. j.

Sem. fœn. gr. p. j.

cumini.

anisi aã ðß.

Aquæ chamon. lb j.

Aceti ð ij.

Ebulliant hæc & vapor inde exurgens per infundibulum derivetur in aurem. Dum verò hoc fit patiens interea mastice aliquid cinamomi.

Et post suffitum factum instilletur hoc vel illud modo commendatum. Si quis ad suffitum plura desideret.

Rx. Herb. Rorismar.

Serpilli.

Majoran.

Melissi.

Salvia aã m. ß.

Flor. Lavend.

Anthos.

Lil. convall. aã p. j.

Rad. Imperator.

Enule.

Zedoar.

Irid. flor. aã ð ij.

Bacc. Lauri.

Juniperi aã. ð ßß.

Sem. anisi.

fœnic.

Carvi.

carvi.

cumini.

foenugrac. āā ʒj.

Incisa & contusa grossè coquantur in Aq. fontan. & exurgens vapor in aurem derivetur.

IV. *Masticatoria* etiam & *Sternutatoria* adhibeantur, & *Auris* semper teneatur occlusa cum *bombace moschato*; ne aer irruat.

Si *masticatorium* è re esse videtur,

℞. *Rad. pyrethri pl.*

masticis āā ʒij.

cubebar.

cardamomi āā. ʒj.

Pulverifata cum *mellis anthosati* q. s. redigantur in *Pilulas majores*, quorum una post aliam in ore masticetur.

V. Si ex casu ab alto *auditus difficilis* originem trahit, applicetur hoc *Plateri*, v. g.

℞. *Aq. vitæ cochlear.*

Succi capar. cochl. ℞.

℞. *dest. spica gtt. iiij.*

M. & instilletur auri.

Vel ex commendatione singulari *Cl. Ettmulleri*; *Aqua cyclaminis* per alembicum destillata, auri immittatur & *Empl. ex Tacamahaca*, & *cerat: de Betonica*, capiti raso applicetur.

VI. Si spiritibus animalibus succurrendum, prout in *Senibus* plerumque necessum est, præter spirituosâ supra præscripta, auri immissa simul *interna cephalica*, sive spiritus roborantia succinata veniant in usum &c. Caput tegatur *cucuphá*, postquam vel *Bals. Apoplecticum*, vel *Essentia succini*, prius probè fuit infricata.

48 *Auditus Difficilis, Gravis.*

Pro Cucupha.

℞. Rad. Irid. flor.

ciperi rot. āā. ℥ij.

Fol. Rorismarini.

major an.

serpilli.

Salvia.

Flor. lavendula.

anthos.

Rosar. r.

Summit. thymi.

Verbena āā. p. j.

Gummianime.

Storac. calam.

Labdani de Barba.

Benzoi.

succini.

cinamomi āā. ℥ss.

caryophyll. ℥j.

Ambra gr. iij.

Incisa dentur.

Auris Dolor.

I.

Dolor hic non rarè adeo vehemens esse solet, ut Deliria lipothymias, convulsiones, febrem acutam, cum insomniis, inducere valeat, ob membranam tympani tenerrimam, & admodum nervosam; ab acrimonia namque singulari humoris stagnantis, & nervosas auris partes distendentis trahere solet originem, hinc in usum veniant, quæ acrimoniam obtundunt vel demulcent, qualia sunt sequentia:

R. ℞ amygd. amar. ʒj .

Petre,

succini aa $\text{ʒ} \beta$.

M. applicetur cum bombace.

Vel R. ℞ chamomilla cœrul. & de hoc guttulæ aliquot immittantur auri.

Aut vapor ex speciebus supra descriptis, & decoctis, auribus excipiat.

Errhinon naribus intrudatur. Sal etiam tostum, & sacculo inclusum calide auri applicetur.

II. Ubi verò aeris humor stagnans, & inde excitatus dolor tantum incrementum assumit, ut periculum exulcerationis metuatur, cave ab externis tam, quam internis opiatis, sed purgans aliquod, ex supra descriptis detur, & reiteretur aliquoties, donec purulenta materia ex aure fluere incipit; tali etenim materiæ effluxu, per plures dies durante, salvatur æger. Infantibus namque fluxus talis materiæ purulentæ, sæpius familiaris esse solet, absque noxa.

III. Si ab inflammatione, dolor excruciat, sicut hoc ardor cum dolore pulsatili indicat, in usum veniant talia ad Erysipelas commendata, ex *myrrha*, *thure*, *croco*, *camphora* &c. cum aqua & vino pro epithemate decocta, & applicata calide.

IV. Et si ad suppurationem observatur abire pars obstructa, vel inflammata, applicetur cataplasma sequens:

℞. *Medulla panis albi* ℥ j.

cum s. q. *lactis caprini* in pulvem coctæ, adde
Caparum sub ciner. assat. ℥ iij.

℞, *rosacei* ℥ ij.

Vitelli ovor. num. ij.

Croci ℥ j.

M. & quam calidè applica, donec ulcus rumpatur, quod deinde diutius servetur apertum, præcipuè in temperamento humidiori, vel si infanti accidit; utpote quibus aliàs effluxus talis materiæ purulentæ sæpe diu durare solet, singulari cum emolumento, propterea nunquam impediendus.

Meatus tamen auditorius, durante tali effluxu semper mundificetur, per *phlegma urinae* cum *melle rosato* tepide instillatum, vel & *Ess. myrrhae* & *aloes* remisceantur. *Rulandus* commendat *Balsamum suum sulfuris*, quo mane & vesperi tepide instillato, tam dolorem quam ulcus curari asserit.

Si verò *ulcus sordidum* fieri incipiat, modice remisceatur *Unguentum Ægyptiacum*,

Vel ℞. *Vini generos.* ℥ iij.

Myrrha ℥ ij.

Viride aris.

Croci

Crocii aa ℥ss.

M. pro collutione auris.

Æger interea semper decumbat in partem affectam, ut pus, vel materia commodè effluere queat.

Aliàs in immani dolore *secetur vena*, & ex omni parte procedatur, ut in aliis inflammationibus solet.

V. Nonnunquam *Vermes*, vel extranea, utpote *faba, pisa, nuclei &c.* auribus altè intrusa doloris causa existunt. Sic & *parotides in febribus malignis* non raro dolores aurium graves inducere valent &c.

Auris Tinnitus sive Sonus Peregrinus qui non existit.

I.

ORtum ferè trahere solet à vaporibus, spiritibus nerveis implicatis, & tympanum vellicantibus, vel & à singulari humorum pressorum ebullitione, prout in febris ardentibus non rarò accidit.

II. Malum hoc difficulter sæpe cedit, & non rarò surditatis præcursor fit.

Conducunt tamen ea quæ supra ad auditus difficultatem fuerunt commendata, & quidem *præ oleis destillatis, spiritibus*, qualia suppeditant, *Aq. Anhaltina, Magnanimitatis, Spiritus acovisticus, Ess. succini, Ess. sive Spiritus apoplecticus* &c. tam auri cum gossypio immissa, quam & vertici inuncta.

III. Si post Apoplexiam remanserit tinnitus, vel susurrus, instituantur *capitis frictions*, applicentur *vesicatoria*, & *sternutatoria* cedant in usum. Potus afflicti sit *Decoctum ex Sarsaparilla, China, Sassafras, Betonica, Majorana, Salvia* &c. instar Thee potum.

IV. Ad Flatus dissipandos,
℞. *Ess. carminativ*, W. ʒʒ.

Succini ʒij.

M. dentur ʒo. 60. guttulæ pro dosi.

Nec alia carminativa, stomachica, cephalica &c. negligantur.

Cachexia.

I.

ET si in genere depravatam corporis, & partium subcutanearum nutritionem innuat, in specie tamen Cachexiæ nomine venit vitium hoc, quando corpus à nativo colore in pallidum, subtumidum, & flaccidum degenerat, & sub ascensu in altum, dispnoeam, cum cordis palpitatione, crurum lassitudine &c. juncta habet; ac ferè primum hydropis gradum constituit.

II. Et cum acidum quasi fixum in primis viis causam foveat, bilis particulas, salino-volatiles destruens, & pessundans, sicque chylum crudum vel semidigestum relinquens, symptomatum modò enumeratorum, & similium causam, hinc non mirum, ni in tempore succurratur, hydropem enasci.

III. Frequentius verò fœmininum genus, hoc malum corripit, tam ob vitam sedentariam, quam menstruorum vitia, utpotè menses suppressos, tam quàm immodice fluentes, unde spirituum vigor perit, & depravationi succi chylosi ansa datur &c.

Hinc ne *Barbette* prognosticon verum sit, qui rarò Cachecticos restitui asserit, in tempore malum aggrediendum, & quidem non tam purgantibus, quàm acidum primarum viarum invertentibus, & bilis vigorem restaurantibus, vel leniter saltem, si opus, laxantibus, quo lenius namque ægri hi tractantur, eo facilius curari observarunt Practici magis cauti.

IV. Ad acidum primarum viarum invertendum, præ aliis palmam obtinent *martialia*, & ad bilis vigorem restaurandum, *aromatica amara*, ad leniter

verò evacuandum non tantum, sed ad utrumque scopum obtinendum, acidum nimirum corrigendum, & bilem acuandam, in specio Rhabarbarum.

Si itaque lene evacuans vel laxans è re esse videtur,

℞. Pulp. Passular. min. ℥ iij.

Rhabarb. el. pulv. ℥ iij.

∇ cinamomi ℥ ij.

Misce.

Vel ℞. Rob. Juniperi ℥ iij.

Rhabarb. el. pulv. ℥ iij. vel ℥ ℞.

Cinamomi acuti ℥ j.

Misc.

Vel ℞. Pulp. Passul. min. ℥ iij.

Rhabarb. el. pl. ℥ iij.

Limatur. & subtiliss. ℥ j ℞.

Cinam. acut. ℥ j.

M. & singulo mane assumat æger bonam dosin.

V. Si acidum primarum viarum invertendum, ac bilis vigor restaurari vel conservari debet,

℞. Herb. absinth.

card. ben.

Flor. cent. min. aa m. j.

Rhabarb. el. ℥ ℞.

Cortic. aurant. ℥ iij.

Cinamomi ℥ j.

Macis ℥ ℞.

Croci ℥ j.

Limatur. & subtiliss. ℥ j.

Infundantur in vini generosi mens. j. postea singulo mane bibat æger ℥v. vel vj. subsequente motu.

Vel ℞. Limatur. & subtiliss. ℥ ℞.

Nuc. moschat. pl. ℥ j ℞.

Cinamomi ℥ j.

Croci ℥ ℞.

Sachari ℥ iij.

M. detur sæpius cuspis cultelli.

Vel ℞. *Limatur.* & *subtiliss.* ℥ ℞.

Extr. Rhabarb. ℥ j ℞.

Succi absinth. inspiss.

card. ben. inspiss. q. s.

Ut fiant Pilulæ de quibus bis vel ter de die dentur aliquot.

Vel & ℞. *Salis absinth.*

card. ben. aa ℥ j.

M. detur pro dosi sæpius reiteranda.

Vel ℞. *Essent. card. ben.*

absinth. comp.

Salis volat. ol. aa ℥ ij.

M. dentur sæpius gtt. 60. vel 80. pro dosi cum vino herbis amaricantibus imprægnato, quale vinum aliàs semper pro potu quasi ordinario sit in usu.

Cæliaca Passio.

I.

F *Sc affectus, sive vitium digestionis primæ, & alterationis legitimæ chyli in duodeno, ubi alimenta in chylum quidem mutantur, sed cum excrementis unâ per alvum egeruntur rursus.*

II. *Et fieri solet duplici modo, quando nimirum chylus à fœcibus in intestinis haud secernitur, unde excreta apparent invicem permixta, grysea, plus minus albicantia, vel quando chylus cum excrementis confusus excernitur, licet à bile satis tincta existant.*

Prius accidit *ob bilis defectum sive inertiam; Posterius ex obstructione, vasorum lacteorum, à pituita viscida, chylum non secernentium.*

III. In priori casu, *bilis inertia acuanda erit per stomachica amara, & sale volatili acri prædita; In altera specie, pituita viscida, parietibus intestinorum adhærens, & lacteorum orificia occludens, abstergenda est.*

IV. Uterque scopus obtinetur usu amarificantium, v.g. *Absinthii, card. ben. cent. min. helenii, trifol. fibrin. & in specie cichorii, amarore abstersivo singulari præditi, & ex his parato vino medicato.*

Præterea conducunt *Tinctura antimonii acris, vel Tinct. ☿i optima, cum Spir. *ci ☿ialis concentrato &c.*

Calculus.

I.

ET si nulla pars corporis à coagulo lapidifico sit immunis, quin aliquando in hac vel illa, lapides generentur, tamen præ aliis corporis partibus hoc coagulo infestantur renes, & vesica, & in renibus si excruciat, Nephritis vulgo audit.

II. Generatio ut plurimum in renibus inchoatur, & suecessu temporis in vesica incrementum accipit ex urina, *quando acidum manifestum occurrit alcali volatili, & partibus terreis viscidis intermixtis, in coagulum abeunt.*

III. Acidum ideoque vitiosum urinam magis minus imprægnans, & viscido occurrens, cum potiore coaguli causam foveat, ante omnia invertendum est.

Fieri hoc solet, acidum in primis viis absorbentibus, & sic à calculo præservantibus, id quod egregiè etiam præstant vomitoria.

IV. Si calculus nunc concretus existit, & certo suo tempore excruciat, cum sensibili dolore renis vel dextri vel sinistri gravante, & dum in ureteres propellitur, magis urgente & lancinante, cum urina vel suppressa, vel pauca, & instar stranguriæ urente, præsentè simul vomitu, & torminibus sive colica, lateris dolentis &c. tunc potissimum eò respiciendum, *ut contractiones spasmodicæ sistantur, ut id quod excerni debet, haud diutius retineatur, sed liberius promoveatur.*

V. Ad sistendos dolores, & contractiones spasmodi-

fmodicas, viarum urinariorum demulcendas, præ aliis efficaciam inveni sequentia, v. g.

℞. ▽ *Petrosel.* ℥ iij.

Diuret. è nucl.

Zedoar. anis. aa ℥ j ℞.

℞ *Qi vel Onii* ℥ ij.

anod. Lud. ℥ j ℞.

Ess. succini ℥ j.

Lapid. Jud. pr.

Ocul. S pr. aa ℥ ij.

Syr. de alth. ℥ ℞.

M. & dentur sæpius cochlearia aliquot,

Vel ℞. *R meæ Neph.* ℥ ℞.

anod. ℥ j.

M. dentur sæpius gtt. 50. 60. cum *Aq. Petrosel.*

Zedoar. anis. cort. aurant. &c.

Clysteres etiam optimum addunt levamen, non laxantes, sed instar fatus saltem, contractas vias urinarias demulcentes, v. g.

℞, *Herb. malv.*

alth.

parietar.

verbasci aa m. j.

Flor. chamomilla.

moliloti,

lilior. alb. aa p. iij.

Bacc. Lauri.

juniperi aa ℥ iij.

Sem. anis.

cumini.

fœnugraci aa ℥ ij.

Incisa grosse sufficiunt pro mensura aquæ & aliquot Clysteribus. Decoctum saltem sale acuitur &

conve-

conveniente dosi applicatur sæpius in die. Herbae verò coctæ calidè regioni renum applicantur vel umbilico.

Postea regio *penis dolens inungatur* sequenti oleo vel linimento.

Rx. Unguent. anodini ℥ ℞.

◊◊ chamomill.

Scorpion. aa ℥ j.

juniperi ℥ j ℞.

succini ℥ ij.

Bals. $\frac{4}{\text{f}}$ anisati ℥ ℞.

Misce.

Vel Rx. ◊◊ Scorpion.

laterit. aa ℥ ij.

juniperi.

petra aa ℥ j.

Camphora ℥ ℞.

Misce.

Et si commodè fieri queat, *ager prius Balneo infideat*, v. g.

Rx. Herb. & flor. malva.

meliloti.

althea.

Flor. chamomill. aa m. iiij.

Sem. fœnugraci,

lini,

Bacc. juniperi aa ℥ iiij.

Incisa dentur pro conficiendo Balneo.

VI. Dolore mitigato paulisper, & quidem, ubi in forma arenularum, vel calculi minoris, coagulum existit adhucdum, tum simul magis pellentia adhibeantur vel lenientia v. g.

℞. ꝑ. Amygd. dulc. ℥j.
Spir. therebinth. gtt. vj.
M. detur pro dosi.

℞. M. Pil. de Thereb. ℥℞.
milleped. pr. gr. viij,
Sis succini vol. gr. v,
ꝑ. succini gtt. ij.

M. fiant Pilulæ no. 22. dentur pro duabus dosibus.

VII. Paroxyfmo dolorifico, modo traditis tam internis quàm externis profligato; dolore namque durante durat contractura & anguftia viarum ut nec urina liberè excerni queat; accessus fiat extra paroxyfimum ad ea, quæ partim primas vias evacuant, & acidum præternaturale coagulans enervant.

Ex evacuantibus verò optimè præfervant vomitoria autumnno vel vere, vel ubi alvus libera requiritur, & laxandum est,

℞. Cassia cum Aq. Parietar. extr.

Pulpa tamarind. āā ℥i℞.

M. detur sæpius vel fingulo mane quantitas nucis castanæ. Semper verò alvus libera fit, tam in, quam extra paroxyfimum; etenim nephritici hoc in passu cum hypochondriacis pari passu ambulant, & ambo alvum liberam requirunt.

VIII. De hinc tam ad calculum relictum sensim diffringendum, quam coagulum destruendum, propinentur Diuretica acidum destruentia, & renes abstergentia v.g. si Diureticum simul & absorbens desideras;

℞. Lapidis Judaici pr.

Ocul. ꝑ. aa. ℥j.

milleped. pr. ℥ij.

Salis genista.

fabarum aa. ℥℞.

M. de-

M. detur sæpius cultelli cuspis.

Vel ℞. *Tinct. millepedum.*

antimon. opt. aa. ʒ iij.

M. dentur pro dosi gr. XXX. & ultra.

Sylvius propinat *Spiritum Nitricum Aquagraminis*,
tanquam specificum solvens calculi.

Ammanus hoc suum extollit specificum v. g.

℞. *Nitri antimon.*

ʒ is vol. succini aa. ʒss.

M. detur pro dosi.

Alii laudant *Tincturam Nephriticam Amelungii*:
cui tamen *Ettmullerus* præfert *Clyssum*, ex *Nitri* &
Tartari aa. per retortam tubulatam destillatum,
posito in recipiente parum *Spiritus vini tartarisati*.
Spiritum verò, sive *Clyssum*, exhibet cum *Aq. Fra-*
gar. ad gr. 60.

V. ℞. *Caparum allii* no. X.

Raphanimaj. incisi, cochl. iij,

Baccar. Juniperi m. ij.

Vini Malvat. lb

Spir. Juniperi lbss.

Stent invicem incisa & contusa, & de vino pro-
pinentur mane & vesperi cochlearia aliquot.

Vel & pro abstersione viarum urinariorum, &
præcavendam concretionem calculosam, mul-
tum præstat *Semen Dauci*, tam in substantia, quàm
cerevisia fermentanda infusum.

Nec minoris momenti est *Liquor Betula*, primo
vere collectus, & per septimanas aliquot bibitus.

Vel ℞. *Sem. hyperici.*

Danci.

Sal. succini vol.

ʒo *Juniperi.*

Syr. fragor. q. s.

Ut fiat Elect. quod sæpius detur.

Capi-

Capitis Dolor.

I.

A Doctoribus Medicis diversis distinguitur nominibus, alias nil nisi vel doloris locum, vel affligendi modum significantibus: etenim si tota illa capitis regio dolet quæ ossibus cranii circumscribitur *Cephalalgia* audit: Et si dolor hic diutius excruciat & contumaciter sævit, *Cephalæa* vocatur: Si verò dimidia capitis pars, hæc vel illa, tantum dolet, *Hemicrania* dicitur: Et ubi unica saltem illa capitis pars inter sagittalem, & temporalem aliquando intensior, aliquando remissior affligitur, *Ovum* appellatur: Si autem dolor hic fixus, & contumax in uno parvo loco excruciat, dicitur *Clavus*.

II. *Cephalalgia* tamen *vel calida dicitur*, ubi simul circa frontem calor præternaturalis sentitur: *vel frigida*, quando cum frigoris sensu, aut saltem gravedine capitis, affligit.

III. Affligit porro dolor hic *vel per Consensum*, ex communicatione aliarum partium cum membraniscapitis, & quidem tensivus aut pulsatorius.

Vel per Essentiam; accidentaliter, post vulnus Capitis, aut habitualiter, si curato vulnere redit, vel remanet *Cephalalgia*.

Uterque dolor verò, vel à sanguine, vel à lymphâ fovetur; sic in febribus sanguis turgescens, hunc dolorem causatur; vel & sanguinis evacuationes consuetæ, utpote mensium, narium &c. suppressæ, vel ultra tempus emanentes eundem effectum præstant &c.

Ubi verò *lymphâ viscida est & stagnat*, velut in
scor-

scorbuto singulari acrimonia inquinatur, tum membranas capitis affligendo, hæmicranias aut cephalæas infert, & quidem pro majori vel minori acrimonia, dolore lacerante, aut lancinante vel gravante saltem, cum sensuum torpore, ut in coryza incipiente.

Et si lymphahæc viscida, se intra suturas cranii insinuat, & eas sensim discedere facit, tunc intensissim^o dolor, aliquando cum manifesto sonitu sentitur.

Si verò cranii nutrimentum ab acore maligno, in materiam viscidam & corrosivam corrumpitur, tum hoc sub cranio coacervata, tumores, & cariem cranii infert, ut in *Lue Venerea*, & quidem cum doloribus capitis horrendis, in specie nocturnis.

Aliquando abscessus interiores capitis, item vermes, vel calculi, in cerebro geniti, graves inferunt dolores.

IV. Si dolor, per essentiam, ex lymphaviscida plus minus acri originem ducit, tum hoc designat, aut gravamen capitis, vel frigus, somnolentia, aut ætas senilis; & quidem aliquando affligit per periodos determinatos, vel solis motum, vel lunæ phases, observantes.

V. *Cephalalgia* quæ per consensum affligit, non aliter curatur nisi parte primaria restituta, & quidem per propinatum vomitorium, ubi stomachus vel causam fovet, viscidam aut biliosam.

Ubi verò Uterus causam continet doloris, id quod aliquando dolor in nucha cum frigoris sensu indicat, tum cura ad eum dirigatur, & ad humores viscidos, in vasis uteri lente circulantes, colliquandos, & partim evacuandos.

R. Gummi ammon. vel M.P. de succino ℞.

℞.

Res. Jalapp. gr. vij.

Extr. troch. alband. gr. ij.

Castorei gr. v.

⊖is succini vol. gr. iij.

⊙succini gtt. ij.

M. fiant Pilulæ no. 15. pro dosi.

Nuchæ & occipiti, ad dolorem cum frigoris sensu molestum sacculum *succino pulv.* repletum & *Essentia piperis*, vel *sale volatili oleoso* irroratum applica: vel *piper pulv. cum album. ovi* superimponere, aut *vesicatorium* adhibere.

Si à *vermibus* cephalalgia juniores excruciat, præmissis universalibus; syncipiti applicetur *Empl. ex Aloes & lumbric. pl. aa. ʒij. fellis tauri ʒj olei absynth. & cera q. s. &c.* Ubi vero *ex carioso dente* dolor traxerit ortum, is vel extrahendus, vel idoneis aliis corrigendus.

VI. Per *Essentiam ita dictus dolor*, ubi ipsa doloris causa, lymphæ nimirum aut seri vitium, in hac vel illa parte, aut lente circulans, vel planè subsistens, & quidem pro majori vel minori acrimonia, dolorem magis minus tolerabilem infert: *demulceatur & plane auferatur* mediantibus illis quæ lympham viscidam attenuant, & sanguinis circulum liberum restituunt.

Hoc in negotio, si dolor *ex causa frigida* originem traxit, aliis prævalent *Diaphoretica succinata*, partim volatilia qualis mihi est *Tinctura C.C. succinata* quæ omnibus aliis medicaminibus planè palmam præripit.

Et si *cachectica dispositio* adest, *ex limatura & cum extracto absynthii* & aliis similibus fiant Pilulæ, quales vide de *cachexia*.

Et si quis, simul externè demulcentium vel reserantium interne adhibitorum effectum, efficaciorrem reddere velit, simul *locum doloris, sale vol. oleoso probe inungat*, vel ℞ , *camphora optime fricet*; de super posito *sacculo calido, milio vel sale communi vel & Radice Rhodia & Fl. Chamomilla, ac herb. beton. repleto.*

Alias & cura per ligna sudorifera præcipuè in Cephalalgia senum, ex causa frigida non absque effectu olim instituebatur: illito vertici *Balsamo succini*, vel & capiti raso imposito *Empl. de ranis cum ℥io.*

Id quod *Empl. in doloribus inveteratis venericis*, aliis omnibus præfertur.

Et si dolor à discussione suturarum cranii oriri videtur præter capitis ligaturam, capillis derasis, loco affecto applicetur *Ceratum de pelle arietina, cum gummi elemi, & paucocerato de Betonica.*

Porro in Cephalalgia ex causa frigida, vel cum frigoris sensu juncta, admodum laudatur *Rad. Rhodia vel Rad. zedoaria*, cum pistillo ligneo contrita, & *Aqu. verben. & sambuci* irrorata & instar cataplasmatis fronti applicata, vel & *verbena ipsa contusa*, cum linteis duplicatis fronti & temporibus admota.

VII. Si calor Febrilis Cephalalgiam induxit, fronti & temporibus applicetur epithema hoc vel simile.

℞ . *Nucl. persicor. ℥℞.*

Sem. papav. alb. ℥ij. & cum

Aq. verbene q. s. fiat Emulsio.

Vel succus sempervivi maj. aut portulacæ, cum paucò aceto, vel item succus ex contusis cancris fluvialibus, vel cataplasma ex ipsis cancris contusis applicatum, aliquando optimum præstat levamen.

Sic & Ung. de Alabastro hoc in casu multum
valet :

Vel *R.* Ung. Alabastrini.

Populi.

Anodyn. aa. ℥ss.

Bals. ruta.

℞o Nymph.

nucl. persic. aa. ℥j.

succini ℥j.

M. fiat linimentum.

VIII. In Hemicrania, Clavo vel alio contumaciori capitis dolore ex vitio sanguinis præter supra ad lympham viscidam, acrem &c. commendata, multi etiam usus & effectus sunt, *inciso vena, præcipuè frontis*, vel si formidetur hæc incisio, *adponantur hirudines* utrinque ad tempora, vel & plurimorum Practicorum experimento, *secetur vena inter pollicem & indicem manus*, tanquam præsens remedium.

Nec Arteriotomia omittatur circa tempora, aliis nil juvantibus, & ad præcavendum aneurisma, *terra vitrioli dulcis, cum terra sigillata, & album. ovi*, applicata, intra triduum arteriam rursus consolidat.

IX. *Ex feri vitio originem si ducit Hemicrania, Clavus &c. Fonticulus fiat in brachio vel nucha, vesicatoria ponantur* vel pone aures vel prope nucham, vel in graviore malo capiti raso applicentur; *nec setaceum, vel & trepanum*, præcipue in dolore post Iuveneream relicto, formidandum.

Aliquando etiam *Causticum potentiale*, ad ciceris quantitatem applicatum, dolorem capitis periodicum profligavit.

Nec

Nec Errhina minori cum emolumento in usum vocantur, præcipue in dolore catarrhali, ubi præ aliis hoc laudatur admodum in observationibus Spindleri p. 24. v.g.

℞. *Euphorbii grosse concis.* q. v.

Frixetur in sartagine ferrea & fiat pulvis, *hujus pulveris*, & pulv. rad. iridis flor. sumatur. medius cultri mucro, humectetur salivâ, & utrique narium foramini intrudatur, sic ex naribus & faucibus copiosissimus effluet mucus.

Vel ℞. Rad. Helleb. albi ℥j.

Pyrethri.

Euphorbii aa. ℥β.

Grosse contusis affundantur *Spir. vini* ℥ij. tinctura colata filtretur, & penna, ei immersa, illinantur nares, sic copiosa educetur blenna, & præmissio purgante ex ☿ dulci, etiam cephalæa pertinax haud perstabit.

Pro purgante autem

℞. *Extr. Rhabarb.*

Agar. aa. gr. vj.

☿ dulcis ℥ss.

Diagridii ⚥ atigr. vij.

trochisc. alhand. gr. iij.

☉ succini gtt. ij.

M. fiant Pilulæ no. 15. pro dōsi.

Alias & *clysteres* aliquando optimè alleviant dolores, dum pro consuetudinè alvus requiritur libera.

Externe ad tempora simul poterit applicari hoc vel simile.

℞. *Gummi Tacamah.* ℥j. *Balsam. Peruv.* ℥β. ☉ succini gtt. iij. M. fiat Empl.

X. Si à spasms dolor videtur trahere originem, ut hystericeis &c. non inconsuetum, præ omnibus aliis *Opiata* sunt appropriata dolorishujus remedia.

Cardialgia.

I.

Est dolor maxime sensibilis, sinistri orificii ventriculi, unde se plerumque extendit ad ultimas pectoris vertebrae in dorso, vel & sursum, versus scapulas ascendit; aut in collo compressionis sensum infert. Et est dolor fixus, à convulsiva adstrictione ortus, aliquando cum lypothymiis, sudoribus frigidis, *etsi cor immediate haud afficiatur*, à quo interim nomen sortitum est malum hoc.

II. Causatur autem à læsione quâdam orificii sinistri ventriculi, & quidem *per consensum nerveum*, ut in Nephritide, vel vertebrarum dorsii contorsione.

Vel per Essentiam, ex contentis stomachi viscidis, & inde ortis, in specie flatibus, unde Hypochondriacis, & Hystericis, familiare est hoc malum.

Bilis tamen aruginosa, magis familiaris, & pessima, est hujus doloris causa: nec aliæ minoris sunt effectus, utpote, si ulcus orificium ventriculi occupat, aut mesenterium scyrrho laborat, &c.

III. Distinguenda verò Cardialgia est, à dolore colico, utpote qui versus lumbos & renes descendit, ubi illa sursum potius vergit, & non rarò convulsiva, infert symptomata.

IV. *Causâ* verò remota, cessat effectus: hinc si Dolor hic, *vel ex assumtorum vitio, vel contentis aliis viscidis & acrioribus*, videtur enasci, tum propinetur vomitorium conveniens: Et si dolor paulo mitior, admiserit purgans.

R. M. P. Aloephangin. cum scammon. ℞j.

Exit

Extr. trochisc. alband. gr. iij.

Opii gr. ℞.

Absynth. q. s.

M. fiant Pilulæ no. XXIII. pro dosi.

Ratione opii additi, ne dolor exasperetur, requiritur paulo major purgantium dosis.

V. Post operationem debitam purgantis exhibitæ, si flatus causam viscidam produnt; propinentur carminativa v. g. cum blandis acidis remixta, ubi ardor in regione stomachi percipitur simul. c. g.

℞. Aqu. mentha cum galanga dest.

Zedoar. anis.

Ess. carminativ. W.

R. anodina. Lud.

Spir. ① dulcis.

Syr. cortic. aurant.

M. detur cochleatim sæpius.

Theriaca etiam non erit absque effectu.

Vel *℞. Spir. Vini anisati ℥ ij.*

① dulcis. ℥ ij.

M. dentur sæpius gutt. 60. 70. & ultra.

Decoctum item flor. Chamomill. Roman. vel & oleum ejus saphyrinum, ut & ② dest. carvi & succini, hic commendantur tanquam specifica.

Nec clysteres carminativi hic omittantur. Ubi vero dolor adeo crudelis excruciat, ut convulsiones metuantur: ante omnia opiatæ prius demulceatur ille, antequam vel ad purgans aut vomitorium, vel & carminativa alia fiat accessus.

VI. Cum etiam *Bilis aruginosa*, doloris atrocioris nonnunquam sit causa, absorbentia specifica sæpius exhibeantur v. g.

℞. Crystall. mont. pr. ʒj.

conchar. vel matris perl. pr.

corall. r. pr. āā ʒʒ.

arcani duplic. ʒj.

Extr. opii. gr. j.

M. detur pro dosi mane & fero reiteranda.

Et si nullus præternaturalis calor combinatus est, addatur aliquid olei carvi, succini &c.

Hoc vero in casu, *Hermanni in sua mat. med.* admodum commendat *Radicis Aristol. pl.* quem miracula hic præstare asserit.

VII. Si Dolor ex assumpto Q̄io sublimato fuerit enatus, *Butyrum* deglutiatur vel *Theriaca cum crystallis* pr. exhibeatur.

Et si ex deglutitis frustulis vitri, vel aciculis, ortus fuerit, propinetur *Oleum amygd. dulc. ad ʒijʒ.* vel ultra, cum iure galli.

VIII. Nonnunquam etiam *Externa* fiunt optima doloris stomachici demulcentia v. g.

Tacamahaca ʒijj. cum Bals. Peruv. ʒj. subactæ & applicatæ, plurimis aliis præferuntur.

Nec absque effectu erit *Ol. stomach. Cratonis.*
Vel ʒ. ʒ. Chamomill. dest. ʒj.

macis ʒj.

garyophyll. ʒʒ.

mastichini ʒiʒ.

M. inungatur ventriculus, & desuper applicetur *sacculus calidus herbis, & speciebus carminativis repletus* v. g.

ʒ. *Herb. menthae.*

summ. anethi.

Flor. chamomill. āā. m. j.

Rad. galang. ʒij.

Macis ʒj.

garyophyll. ℥℞.

semen. anisi, fœnic.

cumini āā ℥j.

Incisa dentur pro sacculo.

Hyeme præterita consilium meum implorat virgo viginti aliquot annorum, cardialgia gravissime excruciatâ, postquam diebus aliquot absque medicaminibus tempus transegerat. *Commendo* ∇ *am mentha*, sed absque effectu. Præscribo *pulv. absorb. cum pulv. aristol. rot.*, sed itidem absque effectu: Hinc præscribo *Extr. Zedoar. calam. arom.* āā ℥℞. *cum Extr. Op. gr. v.* fiant Pil. no. 60. de quibus sumere jussifingulis tribus horis, septem, novem. Sic paulisper incipit mitescere malum intra 24. horas hinc Pilulas reitero. Post has rursus deglutitas præscribo *Elect. Diacori. Philon. Rom.* āā ℥ij. singulis tribus horis quantitate cusp. cultelli sumendum intermediata *Aq. Mastichin. Zedoar. anis. cinamomi menth. &c.* stomachi regioni applicari curo *Empl. stomachale Reg.* tandem corripitur diarrhæa cum maximis torminibus hinc *clysteribus* quotidie exhibitis mucus admodum viscidus excernitur: atque medicamentis diligenter continuatis opiatis restituitur ægra.

Catarrhus.

I.

Defluit, & originem sumit, à *lymphæ* vel copiosa, vel lenta, crassa, plus minus acri, ex glandulis præcipue conglomeratis circa caput, fauces, collum, laryngem, asperam arteriam, & alias aeris injuriis maxime expositas partes, &c.

Et pro majori vel minori acrimonia, vel mitis, & frigidus, vel acrior, sive calidus, cum dolore & aliqui inflammatione, existit:

Ab initio verò plerumque tenuis, in incremento verò & statu demum crassior evadit *lymphæ*, lente circulans, vel planè stagnans.

II. In genere autem *catarrhum imminentem*, præcedunt capitis gravitas, sensuum torpor, artuum lassitudo, horripilatio levis dorsi, & si majus sit vitium *lymphæ*, vespertino tempore febricula se jungit. Et æqualiter omni tempore affligit, si *lymphæ* crassa est, & *catarrhus* frigidus dicitur. Si autem *catarrhus* adhuc tenuis est, tum effectus dolorosi, vesperi & noctu magis affligunt, & tussis, ac raucedo cum sputo junguntur.

III. A causa verò vel externa, nimirum frigore externo, & inde contracta pororum obstructione, aut fibrarum strictura, *lymphæ* circulum remorante, vel & ex massæ sanguinæ depravata mixtura & textura, omnes oriuntur *catarrhi*.

IV. Si *ventriculus* videtur causam transmisisse, & contumax fuerit *catarrhus*, ad vomitoria, vel purgantia fiat accessus, v. g.

℞. M. P. de succino ℥ss.

Res. Jalapp. gr. v.

Extr. troch. alband. gr. iiij.

Ladani gr. iiij.

Opii gr. j.

Salis succini vol. gr. ij.

M. fiant Pilulæ pro dosi num. xv.

Vel Re. M. P. de succino ꝰß.

Res. Jalapp. gr. iiij.

Diagrid. $\triangle$.

Troch. alband. pl. aa gr. iiij.

ꝰ dulcis gr. vij.

ꝰ succini gtt. ij.

M. fiant Pilulæ num. xv. pro dosi, Luna decre-
scente sumendæ præservationis gratia.

V. Ubi vero lymphæ lentæ acrimonia, quocun-
que vitio contracta, mediante purgante partim eva-
cuata fuit, modo in stomacho delituerit partim,
tum ad sudorifera, opiatis remixta, in catarrho tenui,
noctu fiat accessus, expectando levem sudorem.

Et hoc in negotio præ omnibus aliis inveni effi-
cacem Tincturam meam C. Cervi succinatam, cum
guttis nonnullis Tincturæ anodinae remixtam, & ad
guttulas 60. vel 80. cum liquore quovis sub introi-
tum lecti propinatam: Quantum effectum mihi
ipsi præstiterit Tinctura hæc in gravioribus artuum
doloribus catarrhalibus, satis prædicare haud pos-
sum.

In catarrho autem frigido, sola Tinctura modo di-
cta, absque opio omnem mihi absolvit paginam, ut
nec tot aliis à Practicis commendatis habuerim
opus; & dum alii suacinnabarina, succinata, cum
opio, aut Theriaca cœlesti, vel & volatilia oleosa
extollunt, mihi hoc unum sufficit.

VI. Aliàs in catarrhis sæpius recidivantibus & contumacioribus, etiam palliativa remedia in usum sunt vocanda, qualia sunt *Fonticuli* & *Vesicatoria*, utpote quæ productum morbosum cum sero & sanguine laudabili emungunt, & licet causam haud attingant, tamen insultus mitiores præstant.

Aliis *Fumus Tabaci* non inutile est *lymphæ corrigens*, & tam attenuans quam evacuans, sic & vi narcotica motus catarrhales sistit. Poterit vero misceri cum aliis simul attenuantibus, vel lympham corrigentibus; utpotè *succino*, *corriandro*, *aniso*, *Thea*, *Schacharilla*, *serpillo*, &c.

VII. Si catarrhi tenues ad pectus ruunt, cum tussi.

℞. *Extr. Liquirit.*

Stirac. calamit.

Croci aa ʒj.

Opii .gr. vij.

M. fiant *Pilulæ* num. 60. de quibus aliquoties de die dentur 7. vel 9. pro dosi.

VIII. Si membrum aliquod externum, ex catarrho dolet, apponatur *Empl. seq.*

℞. *Gummi Tacamahac* ʒj.

in mortario calido liquefacto, adde

Bals. Peruviani ʒiij.

    ℞o *macis*,

succini aa ʒj.

garyophyll. ʒss.

M. fiat *Empl.*

Vel & *Sal volatile oleoso balsamicum* infricetur sæpius, desuper applicatis linteis calidis, *suffitu ex succino, thure, mastiche* &c. imbutis.

IX. Catarrhus si ad nares defluit, dicitur *Coryza*,
quando

quando lymphæ tenuis & acris, postea & successive spissior, ac variè aliquando colorata, interiora narium lædit, & inspirationem diffilem reddit.

Cavendum hic ne interiora narium exulcerentur & in ozænam degeneret malum.

Hinc irritatio in principio sistenda, & mucus productus, in incremento abstergendus.

Pro conditione vero catarrhi, vel laxantia, vel sudorifera, supra laudata simul socientur.

Ad sistendam irritationem illinatur ꝑo anisi. Et si nares nunc cum rubedine dolent, & excoriari incipiunt, applicetur *Elixir Balsamicum* externe, vel *ex gummi anima, thure, mastiche, succino, Benzoi, &c.* suffitus excipiat ore & naribus. Excoriatæ vero nares inungantur *Ung. pomato vel oleo amygd. dulc.*

Postea ad mucum coacervatum evacuandum,
℞. *Fol. majoran. p. iij.*

Sem. nigelle contus. ℥ij.

ꝑo *majoran. dest. gtt. ij.*

succini,

anisi aa gtt. vj.

M. fiant nodulus ad nares.

Vel ℞. *Virrioli ad albed. calcin. gr. xij.*

Aq. Majoran. ℥ij.

M. & liquor filtratus attrahatur naribus.

Si caput grave, & obnubilatum simul existit, vertici inungatur, *Balsamus, Albus,* vel *Succini,* vel & ꝑo *succini.*

Si fauces dolent & phlogosibus afficiuntur, gustus aboletur, raucedo & tussis, coryzæ graviori se associant, præter sufficus modo dictos, vesperi exhibeantur *opiata,* lympham acrem incrassantia.

Et si mucus viscidus pectus & fauces obsideat, in usum

usum veniant incidentia, & expectorantia : *Ficus in frustula concisa, Spir. vini infundantur, & tunc deflagret spiritus accensus, frustula vero comedantur semiaffata, vespertino tempore.*

Passula etiam majores in spir. anisi macerata, & jejunostomacho masticatae, praeservant asperam arteriam à læsionibus aëris.

Ad expectorandam lympham viscidam, bronchia pulmonum occupantem, propinetur *Aqua Asthmatica cum oxymelle squillitico, & detur item spermaceti ad ℥j. &c.*

Chlorosis.

I.

Est affectus virginibus aut viduis, vel quibus non satisfaciunt mariti, proprius. Et hæ pallent, cum colore nonnihil sublivido, & corona quasi sub oculis subrubescente: easque vexat sæpe anxietas absque manifesta causa, cum tristitia, pulsu inæquali & vario, febre lenta inordinata, sed vix sensibili. In progressu verò mali & menses supprimuntur.

II. Causa est liquor seminalis corruptus, & suppressus, qui sanguini communicatus symptomata hysterica, cum tetanis convulsivis, vomitum &c. accersit: Nec mirum, viduas aut virgines petulantes, vita sedentariâ, Diætâ lautâ, potu generosiori, ac aliis liquorem seminalem augmentibus, hoc malo tentari, produunt vero id tristitia, anxietas, &c. quando citra diætæ errorem adveniunt.

III. Cura nulla facilior excogitari potest, aut magis in promptu est, quam congressus validus: sic enim excernitur semen corruptum, unde de novo effervesceat sanguis, ac spiritibus recreatis color corporis fit floridus: hinc est quod virgines pallentes, sæpe evadant mulieres pulcherrimæ.

IV. In cura respectus habeatur liquoris seminalis, cujus vitium corrigi debet, & sanguinis dyscrasia emendari, per camphorata, succinata, castorina, myrrhata, sherebinthinata, saturnina, nitrata, &c.

Cholera.

I.

Est summus quasi Diarrhœæ gradus, ubi cum impetu quodam recrementa, vel corruptela, sursum & deorsum rejicitur.

Et Cholera humida dicitur, ubi simul ventris & intestinorum dolor excruciat, cum inflatione cardialgia, pulsu celeri, aliquando debili, præterea adsunt præcordiorum anxietates, inquietudo, jectigatio, imminencia animi deliquia, externarum partium refrigeratio, sudor circa frontem, & tandem convulsiones.

Sicca autem cholera vocatur, quando saltem flatus sursum & deorsum eructantur, & est malum Hypochondriacis vel Hystericis familiare.

II. Excitatur cholera humida ab acido quodam & acri fermento, irritationem tantam non solum instituyente, sed & Massam sang. quasi colliquante, prout id saburra copiose excreta, & ex corruptis assumptis vix enata, docet. Non raro etiam acidum illud acre bilem invertit, & æruginosam dispositionem ei imprimit, unde licet frequentius, tamen parum excernitur.

III. Quod autem excrementorum quantitas in hoc malo quævis assumpta longè superet, in causa est colliquatio humorum, dum hi partes à fermento acri corruptas, per vasa pancreaticæ & cholodochæ in intestina copiosè amandant. Et inde est quod aliquando purgantia in Hystericis & Scorbuticis choleram inducant, & fructus horarii in chylum fermentescentem abeuntes, ac Mass. sang. turbantes, aut colliquefacientes, choleram excitent.

Fermentum tale aliquando adeo acre, & partibus nervis adeo investum existit, ut non aliter ac venenum pessima symptomata inducat, præcipuè à bile æruginosa dependens malum.

Recidiva sæpius solet esse lethalis, & pessimum est signum, sibilivida vel nigra & fœtida rejiciuntur, Aliàs in principio quarundam februm solet esse critica & salutaris.

IV. In hoc malo Medicus ab initio spectatorem agere oportet, ne si magna corruptorum humorum faburra adest, hæc reprimentibus figatur. Ubi autem æger nunc ad decem vel plures horas satis materiæ rejecit, & debilitari incipit cum extremarum frigore; tunc quavis semihora propinentur, Laudani liquidi gtt. triginta, cum Aq. cinamomi opt. cochleari, & hoc continuetur usquedum gravissima symptomata mitigari incipiunt.

Tunc verò æger per aliquot dies quieti indulgeat, ac ei subinde propinetur dicti Laudani dosis, etiam postquam reconvaluit, ita commendante Sydenhamo,

Aliis placet seq. mixtura, v. g.

℞. Aq. mentha spirituose ℥ij.

cinam. cydon.

mastichin. aa ℥ss.

Elect. Diascord. vel Ther. ℥j.

Theriaca cœl. gr. iiij.

Syr. corall. ℥ij.

M. detur pro dosi aliquoties si opus reiteranda.

V. Si Bilis æruginosa causa esse observatur,

℞. Crystalli mont. pr. ℥ss.

Corall. r. pr. ℥j.

Extr. op. gr. j.

M. detur sæpius pro dosi.

VI. Si

VI. Si à veneno oriatur cholera, dentur oleo sapin-
guia, & absorbentia.

Si à corrosivo, ut Aqua Forti haustâ, detur Lac cha-
lybeatum cum tantillo cere flava.

Si ex Hypercatharsi detur Theriaca cum vino ab-
sinth. aut theriaca cœlestis.

Si fructus horarii fuerint in causa, exhibeantur
absorbentia terrea, & salia lixivialia, utpote quæ
non aliter, ac cerevisia vel mustum effervescentia,
impetum illum humorum colliquari incipientium
reprimunt.

VII. Externè, regioni epigastrica cum linteis mul-
tiplicatis applicetur Spir. vini camph. quam calide
ferre potest æger. Vel panis tostus, vino generoso in-
tinctus & pulveribus arom. aspersus, imponatur.

Vel Theriaca ℥j. cum Terra sigillata, Nuce moscha-
ta &c. ac Spir. vini camph. humectata, in forma ca-
taplasmatismatis adhibeantur.

Potus sit parcissimus. Bibat autem æger pro siti
urgente, Decoctum C. Cervi cum Galanga factum.

Colica.

I.

ET si in genere omnis Intestinatorum dolor, Colica appellari soleat ; *differt tamen admodum, ratione partis in specie affecta, & situs doloris.*

In specie verò *dolor ille intestinatorum, Colica dicitur*, qui in intestino Colo, vel partim in Jejuno juxta ductum istius intestini, excruciat ; superiorem & anteriorem abdominis partem, circuli ad instar ambiens, & usque ad umbilicum, vel & aliquando usque ad vesicam se extendens.

Quando vero tenuia afficiuntur intestina, ilium præcipuè, dicitur Dolor Iliacus & pro intestini ejus situ, in, & circa, & infra umbilicum, percipitur.

Si in sinistro hypochondrio dolor excrucians punctorius, & terebrans, potest vocari *Colica hypochondriaca*, prout *Lumbaris* vel *Nephritica*, *Mesenterica* aut *Pancreatica*.

Dolor vero ille sinistri hypochondrii, si est punctorius &c. *non est à liene*, utpote qui non nisi gravativo, vel tensivo dolore, affligere potest, & cum profundè situatus sit, ad tactum intumescere nequit, prout id in dolore sinistri hypochondrii, sæpe familiare est, ex colica.

Neque ille dolor, qui in dextro hypochondrio aliquando sentitur, est ex Hepate ; sed ex intestino, colicà affecto.

Nec dolor ille lumbaris, qui in duodeno, circa principium jejuni, subinde exoritur, est nephriticus, nisi alia colicam nephriticam indicantia adsint, sed est colicus. Sic & Pancreas ob-

struatum, & transversim lumbis incumbens, obscurum saltem & profundum dolorem subinde infert.

Et *Mesenterium* lumborum vertebris annexum, non nisi *lancinantem dolorem excitat, circa lumbos*; adeoque *non omnes dolores regionem abdominis infestantes, possunt dici dolores colici.*

II. *Colica* autem vel *humorosa* est, vel *convulsiva*.

Humorosa, dolore fixo, ac terebrante, ac si uno quodam loco intestina terebrarentur, se prodit, & ille est qui nonnunquam hypochondriacos vexat, & sæpe algore in abdomine perceptibili, ex spasmiss membranarum, ab acido vellicatarum, molestus est. Aliquando vero distendens & quasi disrumpens apparet, vel & gravativus aut rodens &c. sentitur; pro dispositione lymphæ castratæ, viscidæ, plus minus acris, in flatus degenerantis, & spasmum instituentis.

Sic aliquando dolor simul pulsans adest, vel ex inflammatione quadam, aut arteriarum spasmu.

III. *Convulsiva Colica* absque humorum interventu oritur, & contorsionis, aut vagæ lancinationis sensu, à convulsionibus in abdomine se prodit, & quidem *accidentaliter per consensum*, ut in nephritide & parturientibus.

Vel habitualiter, ut in Hystericis vel Scorbuticis, aut post Febres male curatas. Sic talibus torminibus mesenterii, & nervosorum plexuum, non raro illæ tentantur sive mulieres aut virgines, quæ suffocatione Hysterica, ita dicta, cum contractura quasi faucium anguntur. Imò ex hoc censu sunt illi dolores, qui sub difficili mensium fluxu nonnullas excruciant, vel post partum eveniunt.

Nec melioris indolis ille *convulsivus dolor colicus* est, qui aliquando morbos chronicos male curatos insequitur, & ex *metastasi humoris morbofi*, glandulas & nervos mesenterii occupat; unde sequitur dolor contumacissimus, qui inchoat in dorso, ubi annectitur mesenterium, & ad umbilicum usque versus interiora se extendit: quo in casu propter intestini recti spasmum, alvus ita clauditur, ut nil, neque clyster intromitti possit, nec alvi solutio quid juvet.

Non raro etiam umbilicus introrsum retrahitur, sed vagus est dolor, mox abdomen, mox artus occupans, aliquando cum vomitu molestus, in fine vero vel paræsin, vel convulsiones &c. relinquens.

Humorosa Colica causa varia sunt, & vel ab assumtis vitiosis, vel malè digestis, & acefcentibus nascuntur: aut ex pancreate transillum acido austerrum in causa est:

Aliàs dolores colici crebrius oriuntur à flatibus, vel stercoribus, in intestini coli cellulis induratis, & diutius commorantibus, aut ex assumtis fructibus horariis, cerevisia novella, pinguibus, &c. superbibito potu frigido, vel acidulo, &c.

Non raro vermes, vel & calculi, in intestinis generati, sunt doloris causa &c.

V. In Colica humorosa ergo causa materialis corrigenda, & per alvum educenda venit purgante idoneo, modo dolor non adeo urgeat, ubi prius sistendus erit per opiata, vel dicta anodina.

Et si alvus simul pertinax est, & fomes hæret in intestinis crassis, nec purgantibus respondere vult, applicetur Clyster acris stimulans, vel ex fumo Tabacis vel addito infuso antimonii.

Ubi vero colica est ex pituita acida, tum hæc ocus eritevacuanda, *mediantibus purgantibus, attenuantibus combinatis, ex ꝑo dulc. scammon. & Gummi ammoniaco &c.* nisi urgente summa necessitate anodinum præmitti necesse sit.

Vomitoria etiam aliquando sunt necessaria, si ventriculus, & intestinorum partes superiores repletæ esse hariolantur; aliàs caute usurpentur ne in ileum transeat colica.

Ubi vero vomituritio ventriculi antea molestat, *detur prius anodinum, & paucis horis post, subjungatur catharticum, & hujus operatione finita ingeratur anodinum, utpote Laudan. hystericum, theriacacœlest. vel Tinct. opii.*

Et si catharticum desideretur.

℞. Gummi ammon. ℥℥.

Diagrid. per decoct. liquirit. corr. gr. vj.

Extr. trochisc. alhand. gr. iij.

castorei gr. v.

ꝑo dulcis gr. xij.

ꝑo succini ꝑtt. iij.

M. fiant Pilulæ num. xxij. pro dosi.

Postea si alvus pro consuetudine, singulis vel alternis diebus haud respondet, detur *decoctum passulatum laxans: vel & decoctum Florum chamomille, cum infuso croci metallorum, & sale communi acuatum, pro Clystere.*

Vel ℞. ꝑo amygd. dulc. ℥ij.

Sperm. ceti ℥j.

M. detur cum jusculo calido vel vino malvatico.

VI. His præmissis vel omissis, accessus fiat, ad appropriata hujus doloris, qualia sunt sequentia, v. g.

℞. Aq. mentha cum galanga dest. ℥v.

cort. aurant. cum vino malvat. dest. ℥ij.

℞ *is vol. ol. balsamici ℥ij.*

Spir. ❄ci anis. ℥ij.

R anod. ℥j.

Syr. è nuce moschata ℥℞.

M. detur sæpius cochleatim.

Vel ℞. ▽ mentha cum galanga dest.

Zedoar. anisata aa ℥ij.

Mastichina,

Cinamomi cydon. aa ℥j.

R anod. ℥i ℞.

Syr. cort. aurant. ℥℞.

M. detur sæpius cochleare.

Ubi simul flatus copiosi adsunt, & colica flatulenta dici potest, ac simul æstus febrilis percipitur.

℞. Aq. menth. compos. ℥vj.

Ess. cortic. aurant. ℥℞.

Spir. ☉i dulcis ℥i ℞.

R anod. Lud. ℥j.

Syr. cortic. aurant. ℥℞.

M. detur sæpius cochleatim.

Si bilis æruginosa concurrere hariolatur.

℞. Crystalli mont. pr. ℥ij.

Arcani duplic. ℥j.

Extr. opii gr. iij.

M. & detur pro tribus dosibus toties reiterandis, donec malum mitigatum sentitur.

VII. Colicam convulsivam quod attinet, in hac purgantia propinata contracturas efficiunt, hinc nulla nisi blande laxantia conveniunt, quale est oleum amygd. dulc. cum vino malvatico, spermate ceti, vel passulatum aliquod.

Ubi vero inflammatio subesse videtur, etiam levissima exulent purgantia, vel lenientia,

Præ omnibus verò aliis in *Colica convulsiva specificis* sunt operata, præcipuè si alvus libera existit.

Vel si alvo laxa, dolores tamen persistunt, propinentur ea quæ acidum corrigunt, vel & hysterica audiunt.

Hinc instar omnium erit hoc in casu *Decoctum Flor. chamomille cum Aqua menthe*, vel *cerevisia factum*, additis, si ad manus, *olei chamom. dest. gtt. aliquot.*

Vel ℞. *Decocti Flor. chamomill. ℥ vj.*

Theriaca ℥ ℔.

Cort. aurant. pl. ℥ ij.

Castor. pl. ℥ ℔.

℞o *cort. aurant. gtt. ij.*

M. detur pro dosi.

Vel ℞. *Cort. aurant. pl.*

Zedoar. pl. aa ℥ j.

Ther. cœlest. gr. iij.

M. pro dosi.

Vel ℞. *Stercoris equini recentis ab equo avena pasto m. j. misce cum decocto Flor. chamomille, vel Aquâ menthe, & expressus liquor propinetur pro dosi.*

Vel ℞. *Extr. Zedoar. ℥ j.*

Castor. pl. gr. xv.

Theriaca cœl. gr. vj.

M. fiant *Pilulæ num. xxx. dentur sæpius s. 6. 7. pro dosi.*

VIII. In *Colica scorbutica* ex bile acri detur *serum lactis caprini*, vel *acidula bibantur*, & si laxandum, cum *seri lactis caprini* haustu propinentur, *Syrupi de cichor.*

cichor. cum Rhab. ℥ ij vel Decoctum Passulatum laxans
detur.

Et si bilis æruginosa subesse videtur, exhibeatur
supra dictus pulvis ex crystallis mont. præparatis.

IX. Præterea in nulla colica omittantur externa,
spasmodicas partes dolorificas demulcentia, v. g.
℞. *Ung. spasmat. Myns. ℥ ℞.*

◊◊ *Philosophor. ℥ j.*

Macis dest.

Succini aa ℥ j.

℥ *camphorati ℥ iij.*

M. fiat linimentum.

Vel ℞. ◊◊ *Galbaneti ℥ ℞.*

juniperi,

succini,

carvi aa ℥ j.

garyophyll.

macis aa ℥ j.

M. ad inungendum umbilicum.

Desuper vero ponatur *sacculus calidus*, repletus
Floribus chamomilla, Baccis lauri ac sale communi.
Vel & *later calefactus* desuper imponatur.

Ubi verò colicus dolor frigoris sensum junctum ha-
bet, conducit simul *Balneum* cui flores *chamomilla,*
meliloti, mentha, origanum, bacca juniperi & similia
incocta sunt.

X. Pro potu ordinario fiat decoctum seq. v. g.

℞. *Rasur. C. Cervi ℥ j.*

Cort. aurant. ℥ ℞.

Sem. anis. ℥ ij.

Incisa coquantur in mensuris ij. Aquæ, & decoctum
propinetur pro potu ordinario.

Convulsio & Epilepsia.

I.

Omnis corporis & ejus partium motus, sit per fibras, vel in musculos collectas, vel membranis intertextas, & per spiritus dictos animales motas, concurrente, & adjuvante, humorum circulantium motu progressivo.

Si vero muscoli cum insigni violentia involuntariè moventur, & cum dolore & molestia, sive internè sive externè contrahuntur; tum Convulsio dicitur malum, sive spasmus.

Hæc vero Convulsiones, pro vario contractionis modo, distingui solent, in Clonicas & Tonicas.

Sic ubi membrum aliquod, ultro citroque invite contrahitur, & extenditur, vocatur Convulsio Clonica.

Si autem membrum contractum rigidum manet absque motu, Tonica Convulsio appellatur.

Et hæc rursus, pro diversa musculorum capitis contractura, vel Tetanus audit, ubi anteriores & posteriores muscoli, ita spasmò afficiuntur, ut caput rigidum maneat & in neutrum latus flecti possit.

Vel Emprosthotanos dicitur, ubi muscoli mastoidei Convulsione Tonica ita affliguntur, ut mentum pectori affigatur; vel & caput adeo circumducitur, ut aspera arteria comprimatur.

Aut Opisthotanos vocatur, ubi muscoli occipitis convulsi, occiput versus dorsum trahunt.

Ad Convulsionem Tonicam pertinent Priapismus, Satyriasis, Spasmus Cynicus, Risus Sardonicus &c.

Ad Clonicam vero, Spasmus flatulentus dicitur Krampf! & in specie Epilepsia.

Hujus autem horrendi mali tres sunt gradus,

Primus est Vertigocaduca, ubi ægri subito concidunt quasi somno sepulti, sed absque spasmo aut convulsione.

Secundus Gradus est & motuum convulsivorum nomine venit, quando variis motibus corpus agitur, saltando, currendo, pectus percutiendo, ridendo, ridicula narrando &c. vel sensibus magis integris, aut in delirium abreptis.

Tertius gradus omnium pessimus, ex prioribus conflatus dicitur Epilepsia, ubi omnis & sensus & rationis usus perit, & corpus variis motibus agitur, cum stridore dentium, jactatione brachiorum, tremore pedum, rejectione spumæ ex ore, pollicis arctâ clausurâ in manu: &c. quibus tunc sensim remittentibus æger tanquam somno oppressus jacet, & ad se rediens, nescit quid actum; vel saltem de perturbatione capitis, & omnium artuum lassitudine conqueritur.

II. Pro Fibrarum motricium in diversis partibus, spasmo, vel convulsione, afflictorum motu; *vel Externa varia, vel Interna occupantur partes.*

Externa partes convulsa oculis, Interna autem, judicio Medici patent, uti apparet in Colica convulsiva, Nephritide, Hysterica passione &c.

In causa Spiritus animales sunt, quando à naturali suo statu deflectunt, & magis elastici fiunt, ut cum impetu fibras partium commoveant; vel retrogrado motu, se extricare intendant.

Pro diversitate vero causarum, Spiritus ad tantos impetuosos motus & turbas agitantium, Epilepsia affligit vel per Essentiam. Ubi aliquid præternaturale in Cerebro existit, quod certis intervallis Spi-

rituum blandum motum interturbat & tantum effectum inducit, ac Lunæ motibus ut plurimum auscultat; nullis aliis signis paroxysmum præcedentibus.

Secus fit in Epilepsia vel & Convulsionibus per Consensum, ubi focus est in partibus remotioribus, & nonnunquam a via quasi sursum ascendens, paroxysmum prænunciat. Vel & ex irritamento quodam, vario modo, excitatur: prout hoc fit in vulneribus gravioribus cerebri, in Casu ab alto &c. Spectant & huc motus convulsivi excitati, ex vitio stomachi, lumbricis, variolis ante sui eruptionem, ex Colica, Scorbuto, &c.

Aura vero ascendens sensus fallacia est, & fit à successiva fibrarum nervearum contractura, dum hæc cum formicationis vel explosionis quodam sensu auram sursum repentem, vel impetuosè ascendentem, repræsentat, & ad principium nervorum usque continuatur.

Alias causa occasionalis irritans & nervos afficiens, Externe, ut plurimum sunt festuca crani; Internæ sunt imprimis acidum singulare nervis inimicum, vel à sanguine intra cranium stagnante & acescente, vel & lymphæ acri in ventriculis cerebri collectâ, & irritante, &c.

III. *In cura ante omnia observandum, an per Essentiam, an per consensum, & an à causa Externa vel Interna, ortum traxerit malum.*

Cum vero in genere *Convulsionibus, vel Epilepsia chronica, ex acido singulari vitioso*, originem ducat, & hujus incunabula plerumque circa primas vias lateant, hinc in genere ratio habenda erit destruendi acidi, & primarum viarum evacuandarum, & quidem

dem *Extra Paroxysmum* ante omnia præmittantur
 Uniyersalia, Vomitoria præcipuè si malum in pri-
 mis viis videtur stabulari, vel & *Purgantia ex scam-*
mon. &c. cum ꝑio dulci, ante Novi- & Plenilunia.
 Sic ubi ex viscida causa dependere videtur malum,
 quod flatus produunt.

℞. *Extr. Helleb. nigri* ℞.

troch. alband. gr. iij,

Diagrid. ꝑrati gr. vij.

Res. Jalappæ gr. v,

ꝑ *dulcis.* gr. viij,

Cum *Ess. myrrha* fiant *Pilulæ* pro dosi.

Vel & *clysteres* adhibeantur ex *Decocto Ruta* vel
croci metall. infuso, aut *Sale vol. CC. acuato*, &c.

Præmissis his ad *Antepileptica appropriata* deve-
 niatur; Cum vero pauca famam sustineant, sele-
 ctus instituatur.

Thomas Bartholinus seq. *Pulverem pro secreto &*
specifico habuit.

℞. *Cran. human.* pr,

Sem. pæon. āā. ℞.

Succini albi pr. gr. viij.

margarit. pr.

corall. r. pr. āā gr. v,

cortic. sambuci salici innati ℞.

castorei pulv. gr. iij.

Flor. calend. pulv. gr. jx,

Fol. Auri puri gr. ij.

M. fiat pulvis pro dosi cum *Aqua Lavendula* sumen-
 dus,

℞. *Radic. Valerianæ pulv.* ℞.

Rasur. ungula Alces subtiliss. ℞ij.

castorei pulv. ℞j.

camphora ℥℥.

M. divide in 8. p. æq. & detur singulo mane dosis.

In Ephemeridibus Nat. cur. Dec. 1. anno 1. admodum commendatur ut specificum, corpore prius per vomitum preparato; Saponis Hispan. albiss. ℥℥. in lactis vaccini ℥iij. soluta & singulo mane jejuno ventriculo assumta, vitando acida omnia.

infantem, Epilepsia ad singulas Lunæ quadras correptum *Cl. Wed.* curavit per spir. ❖ ci videntur quidem ægri hoc medicamine plus agitari, sed cum optimo effectu, postmodum cedit malum.

Vel ℞. Rasur. subtiliss. cran. human. ℥j.

Smaragdi pr.

Cinnab. ♂. vel nativ. pr. āā. ʒj.

Theriaca cœlest. gr. ij.

M. divide in 5. p. æq. de quibus singulis tribus horis infanti propinetur dosis.

Alii secundinam humanam lotam, concisam, cum farina fecalina mixtam, & in clibano torrefactam, ac ad ℥℥ al quoties exhibitam, cum T. de Mayerne pro summo habent specifico.

Vel ℞. Secundina human. ritè pr. & pulv. ℥℥.

Rasur. subtiliss. cran. humani ℥ij.

Smaragd. pr.

Cinnab. nativ. pr.

Castor. āā. ʒj.

Camphora ℥℥.

Elaosach. macisq. s. pro gratia.

M. detur sæpius ℥℥. pro dosi cum *Aq. Epil. Lang. Flor. Thilie, hyrund. cum castor. &c.*

Si convulsiones *Febribus malignis* superveniunt.

℞. Rasur. subtiliss. cran. humani,

‡ Diaphoret. aā gr. xv.

Cornu alces phil. pr.

Cervi phil. pr. āā. ℞.

⊖ succini volat. gr. xij.

camphora gr. iij.

Extr. op. gr. j.

M. fiat pulvis pro dosi.

In chronicis convulsionibus, si ante traditis specificis nil efficitur, instituat^r salivatio mercurialis, vel & cura sudorifera per Decoctum Lignorum veniat in usum. Ac bibantur Acidula, & quivis animi motus fortiores fugiantur & exulent tristitia, ira, venus, &c.

IV. In Paroxysmo, spirituum inordinatæ commotiones, quovis modo compescantur, & æger excitetur, hinc naribus admoveatur spir. *ci fortis, cum Essentia castor. Asa foetida &c.

Et si gravius sit malum, nec æger excitari, vel ad se redire nequit, aperiatur os admoto pollice cum minimo digito ad oris latera fortiter comprimendo, & infundatur vomitorium forte. Vel acris Clyster injiciatur Sale Vol. CC. acuatus. &c.

Et ne lingua moribus lædatur, ab initio paroxysmi baculus liquiritiæ satis crassus inseratur. Vel si lingua inde fauciatâ nunc sit, inspergatur pulv. ocul. 69. vel syrupus vulnerarius illinatur.

Non tamen etiam in paroxysmo omittantur supra commendata specifica, & quidem in forma liquida spir. *ci, Tinct. CC. succinata, anodina &c. fortificata.

V. Si post convulsiones Contractura relinquitur, infricetur Oleum Galbanetum: Axungia
humana

94 Convulsio & Epilepsia.

humana, cum Oleo Petra, Succini, Camphoræ,
&c.

Et Nucha inungatur Oleo succini, castorei, vel sale
vol. ol. Balsamico &c.

Si ex inepta vena sectione, & inde facta punctura
nervi, spasmus aut convulsionones, oriuntur, vulneri
instilletur Ol. de lateribus, therebinth. cera &c. & im-
ponatur Emplastrum hoc. v. g.

℞. Therebinth. ℥℞. Euphorbii ℥j. cera parum. M.

Vel si Tumor, dolor, ac livor adsint

℞. Herb. agrimon.

charefol.

Flor. chamomilla āā. m. j.

Rad. Symphyti ma. ℥iij.

Sigilli Salom. ℥j℞.

Sem. lini.

fœnugraci āā. ℥℞.

Coquantur cum Aqua ad consistentiam catapla-
smatis & calide applicetur.

Vel ℞. Pingued. vulp.

Taxia ā. ℥j℞.

Olei spica dest. ℥ij.

mastichin. ℥j.

Spir. vini camph. ℥j℞.

M. & calidè inungatur.

Si Spasmus flatulentus, partem quandam pre-
hendit, cum spir. juniperi, vel theriacali, calidè fri-
cetur pars.

Vel ℞. Axung. Anserina recent. ℥j.

℞. garyophyllor. ℞.

cinamomi gtt. v.

M. & calide infricetur.

Si ex gravi vulnere spasmus oritur, illinatur

Oleum

Convulsio & Epilepsia. 95

*Oleum lumbricorum cum ℞ thereb. vel Bals. † the-
rebinth. vulneri instilletur.*

Si exitu animalis venenati vel morfu oriuntur
convulsiones, in leviori malo illinatur *Oleum scor-
pionum*. In graviore autem applicentur *cucurbitula
cum scarificatione*, vel *cauterium actuale*, aut *Empl.
magneticum arsenicale cum Oleo scorpion. malaxa-
tum*, supra partem læsam imponatur, interne pro-
pinando *Theriacam cum Gentiana mixtam*, ad su-
dorem ciendum &c.

Dentium Caries & Corrosio.

I.

Accidit à singulari acrimonia lymphæ, dentes nutrientis, vel ab extra saltem alluentis, unde frustillatim excidere solent ; *talismodi acrimonia causa, nonnunquam sacharum esse solet*, unde illi, quibus hoc in usu sæpe esse solet, ut plurimum dentes nigredine infectos & corruptos habere solent. Facillimè etiam corrumpi solent dentes, *quando post nimis calida assumta, statim potus frigidus assumitur.*

II. Non rarò etiam ex acrimonia dentibus nociva fistulæ oriuntur, aliquando per dentium radices, & illa foramina maxillæ, per quæ vasa illas subeunt, se exerunt, unde tubercula excitantur in malis, & his sensim exulceratis pus effluit. *Aliquando vermes in dentibus generantur, qui hos erodunt.*

III. In Curatione Cariei, ab acri lymphæ, hæc ante omnia demulceatur, vel ne dentes corrodat, diligenter extrahatur, fit hoc *diligenti oris collutione, post cibum, simplici saltem aquâ, in qua sal armoniacum fuit solutum, vel cui guttula nonnulla Spir. *ci instillatæ fuerunt.*

Si Fistula oriri incipit occasione dentis cujusdam corrosi, unde tuberculum in maxilla apperere incipit, non alia magis prompta medela adest, quam *dentis illius extractio*, quâ neglecta frustra suscipitur exulcerationis talismodi curatio,

Dentium Dolor, Odontalgia dictus.

I.

Ortum trahere solet vel per *Essentiam*, ex acore vi-
tioso ad dentem deposito, mel mediante lymphæ
nutritia advecto, & dentium membranam intimam,
ab expansione nervi ortam, vellicante & rodente.

Vel per *Consensum*, quando gingivæ malè se habent.

II. Causæ remotæ ut plurimum sunt *nimis dul-
cia vel scharata crebrius assumta, vel nimis fervida,*
& quidem subito desuper nimis frigidis assumtis,
vel *vermes in dentibus cavis geniti*, aut acor scor-
buticus vel venerens seri vehiculo advectus &c.

III, Si Lympha crassa & acris, doloris causa esse
hæriolatur, optimè conducit *Spir. vini camphoratus*
in ore detentus, vel una aut altera guttula olei ligni
buxi, gossipio excepta, dentique dolenti admota, aut
hujus loco

℞. *Spir. thereb.* ʒ j.
garyophyll. gtt. vj.
Camphora gr. iij.

M.

Vel ℞. *Ess. succini* ʒ j.
Camphor. gr. ij.
Syr. papav. err. ʒ ʒ.

M. & applicetur mediante bombacæ.

Vel ℞. *Rad. Pyrethri* ʒ i ʒ.
Cort. radic. mandrag. ʒ ʒ.
Herb. salvia,
serpilli,
lavend. aa m. j.

G

caryo

Caryophyll. ℥j.

Olibani ℥iij.

Croci ℥j.

Camphoræ ℥vj. Opii ℥j.

Omnibus incisus & contusis affundantur Spir. vini opt. ℔ ij. & fiat Tinctura in ore detinenda.

Vel ℞. Rasur. Ligni Guajac.

Rad. Pyrethri aa ℥ij.

Herb. Savine.

perficar.

serpilli,

rorismarini,

Fol. Nicotian. aa m. ℔.

garyophyll. ℥j.

Camphoræ ℥℔.

Incisa coquantur in vini & aqua aa, & decoctum sæpius calidè detineatur in ore.

In defectu aliorum saltem Nicotiana folia in aceto coquantur, & decoctum in ore detineatur.

Vel Fol. Nicotiane & Flor. chamomille ana coquantur in aqua & decoctum in ore detineatur calide.

IV. Si Lympha acris, sed nimis tenuis, dolorem inducere observetur.

℞. Rad. Tormentill.

Pyrethri aa ℥ij.

Cortic. granator. ℥iij.

Flor. balaust.

Rosar. r.

Herb. serpilli aa m. ℔.

Mastichis ℥iij.

Camphor. ℥℔.

Alum. ℥j.

Incisa coquantur in aceti & vini ana, & decoctum calide detineatur in ore.

V. Si

V. Si *Acrimonia scorbutica* fuerit doloris causa, fiat decoctum ex summitatibus pini, & cum spir. cochlearia remixtum teneatur in ore, vel & ipsum lignum pini cum cerevisia decoctum in ore, detineatur.

VI. Si *Dens cavus dolet*, immittatur cavitati pilula ex sequentibus parata, v. g.

℞. *Theriaca coelestis* gr. iij.

Camphoræ gr. ij.

M. fiat Pilula vel pasta, quæ immittatur aut admoveatur denti dolenti.

Vel ℞. *Extr. opii* ℞.

croci gr. v.

℞. *lignibuxi*,

garyophyll. aa gtt. iij.

Camphoræ gr. iij.

M. fiant pilulæ num. iij vel plures.

Vel & dentis cavitas obturetur massiche emollita.

VII. Si *Vermes in dentibus cavis geniti*, fuerint doloris causa, ex fructu *halicacabi*, cum cera fiat pasta, de qua aliquid injiciatur ferro candenti, & vapor inde exurgens, per infundibulum ore excipiatur.

Præter supra ad dentium dolorem laudata, sunt, qui admodum commendant solutionem *euphorbii cum spiritu vini factam*, & naribus attractam.

Vel ℞. ▽ *simpl. cochl.*

piperis gr. iij.

Supra ignem calefacta auri lateris affecti infunde. Vide *Amoxn. Mater. Med. Wed.*

Vel ℞. *Zingiber. pulv.* affuso spiritu vini rectificato fiat extractio, atque hæc, semper recenti spir. vini aliquoties reiteretur, tunc verò siccetur *Zingiber* & pulverifetur. De hoc verò pul-

vere attrahatur aliquid naribus, & subito dolor cessabit.

VIII. Sæpe per *magnetismum* institutum, *Dentium* dolor levatur & cessat, v. g. Si *Persicaria paullisper* in aqua maceratur, tunc vero denti dolenti applicatur, ac tum, ut cito putrescat in finem sepelitur, dolor certò cessat.

Ephemerides Curios. Anno nono Dec. II. p. 409. admodum laudant *Asperulam muralem minimam*, recentem, in fasciculum collectam, & inter scapulas de collo suspensam.

Heide in suis experimentis, laudat pelliculam talpæ, supra caput gestatam.

IX. In *Odontalgiiis habitualibus* non rarò etiam cura *Transplantatoria*, optimum edunt effectum, sic ex corylo, salice, vel sambuco, cortice separato, excindatur festuca, quâ pungantur gingivæ, donec sanguine imbuatur festuca, tunc verò hæc, cruore tincta, immittatur loco, unde excissa fuit, ac cortice denuo tegatur, lutoque probe circumdetur, sic dolor cessabit omnino.

Vel pungantur *gingivæ*, ut sanguinem fundant, tum sanguini admisceatur aliquid *vitrioli Cyprii*, atque fluenti aquæ injiciatur.

X. In *Odontalgiiis gravidarum*, *Empl. ex Gummi Tacamahaca*, aut *Caranna*, cum *Balsamo Peruviano* malaxetur, & si maxilla superior doleat, temporibus, ubi fero inferior, prope aures, applicetur.

Vel ℞. *Gummi Elemi* ʒj. intra digitos terendo mollescat, tunc extendatur in holoferico nigro, & temporibus applicetur.

XI. Aliàs si alios contumaciter excruciat dolor, ut gravioris mali metus adsit, tum æger purgetur mediante *Jalappa*.

Vel

Vel & *Vena sectio* largior administratur, aut *cucurbitula cervici, cubito, scapulis, vel & maxilla applicentur.*

XII. Non leve etiam auxilium adferunt *Vesicatoria, v. gr.*

℞. *Cantharidum* num. ij. pl.

Theriaca ℥ ℞.

Apicum allii num. iij.

Contusa in formam linimenti, illinantur linteo, & flexuræ cubiti, ubi vena secari solet, applicetur, & quidem illo in brachio ubi in latere dens dolet, sic vesicâ factâ, dolor cessabit.

Vel ℞. *Extracti Savina* ℥ ℞.

Rad. pyrethri pl.

Piperis longi,

Cantharidum aa ℥ ℞.

Euphorbii gr. vj.

Therebinth. Venet. ℥ j.

Cera fl. & picis navalis aa ℥ ij.

M. ut fiat Empl. retro aures ponendum.

XIII. Si accedit *Tumor maxilla*, fiat suffitus ex *thure, mastiche, vel succino, aut ☉: vel milium, sacculo inclusum, calide admoveatur,*

Vel ubi cum inflammatione tumor junctus est, applicetur *Theriaca recens, cum Rob sambuci & parum Spir. vini camph.*

Empl. verò de meliloto tunc male applicatur, cum ad abscessum deducat tumorem.

Ubi in ore circa dentis radicem tumor intensè dolens nascitur, *frusto ficus parum affato, & applicato, ad subitam suppurationem deducitur.*

XIV. Quando *infantes, tantâ gingivarum duritie, & densitate, præditi sunt, ut dentes erumpentes eas*

difficulter penetrent, tanto dolore non raro affliguntur, ut convulsionibus obnoxii fiant.

Ut hoc evitetur, & dentes eo facilius penetrent, & erumpant, *gingivæ emollienda sunt*; fieri hoc solet *pinguedine gallinae vel anatis recenti, vel butyro non salito, eoque vel solo, vel melle admixto & diligenter inuncto.*

Mulierculæ ex commendatione *Avicenna*, pro specifico commendant *cerebrum leporinum coctum, & melle permistum.*

Alii ex *mucilage sem. lini & althææ*, cum *pinguedine gallinae &c.* conficiunt linimentum haud contemnendum,

Vel R. *Butyri majal. non saliti ℥j.*

Pingued. gallin. ℥ij.

Succi cancror. flav. expressi,

sed majoris aa ℥j.

Hiscæ ad humiditatis consumptionem in diplomate coctis adde *Sanguinis è crysta galli ℥j.* & post unam & alteram ebullitionem exprimantur, tunc verò admisceatur *aliquid sacchari*, & eo diligenter inungantur *gingivæ.*

Dentes si Nigredine vel alio fædo colore inquinantur.

I.

PRout hoc plerumque accidit, ab humorum vitio, quando in superficie illorum hæret lymphæ viscida, vel & ipsa lymphæ nutritia depravata, colore fædo tingit etiam ipsam dentis substantiam.

Ad has dentium sordes tollendas, optimè conducunt pulveres dentifricii, ex ossibus, sapia, pumice, alabastro, testis ovorum, coralliis, &c. constantes, & ad anhelitum conciliandum, radicem irid. flor. pulv. aut cinamomi pulv. &c. parum aromatizati.

Hicce & similibus prævalet Spiritus dentifricius Doct. Fausii, olim Prof. Heidelberg. qui fit,

℞. Nitri lb̄ss.

Vitrioli ℥jss

Salis armoniaci ℥j.

Aluminis ℥iiij.

Cum arena lota & siccatâ duplo per retortam destillando, tunc per MB. rectificando, & ad usum reponendo.

Tempore usus sumatur charta tenuissima, huic in particulas scissæ & vitro commissæ, affunde spiritus prædicti tantum, ut mediante baculo subigendo abeat in linimentum quasi album, quo fricentur dentes, ita tamen ne labia attingantur.

Vel si spiritus hic desit, ejus loco sumatur spiritus salis, & cum charta tenuissima fiat pulviscula, cui adde succi citri, & sperm. ceti aliquid cum aliquot granis *ci, ac ita veniat in usum.

Sumitur autem charta bibula, ex hac formantur

104 *Dentes si Nigredine &c.*

globuli, qui aqua prius paulisper humectati, tum spiritu, vel linimento imbuuntur, atque eis dentes fricantur, ea cum cautela. ne labia attingantur.

II. Si præter dentium nigredinem, *gingiva simul laxa* existant.

R. Off. sapie pl.

Lap. pumicis aa ʒj.

Sang. dracon.

Terra catechu aa ʒij.

Alum. usti ʒj.

Ireos flor. ʒjʒ.

Caryophyll. num. ʒo.

Syr. de rasīs siccis. q. s.

Ut fiat Elect. ad fricandos dentes utilissimum.

Vel *R. Ossis sapie ʒʒ.*

Rad. irid. fl. pulv.

Mastichis aa ʒij.

Salis armoniaci ʒj.

M. fiat pulvis dentifricius.

Sunt qui *Cineres Nicotiana* saltem pro certissimo commendant experimento, si quis tamen solo *sale armoniaco aquâ soluto*, ab omni pastu dentes abluat, is certè & dentes, ac gingivas, ab omni foetore, nigredine, & carie, præservabit.

Si vacillare Dentes inci- piunt.

I.

PRout accidit vel ab externa, aut interna causa, & quidem ab interna; quando superflua humiditas radices dentium laxat; præcipue singulari acrimonia imbuta, ut in scorbuto, lue venerea &c. tunc cura huc dirigatur.

II. Si externa causa, uti casus vel ictus, in causa fuerunt, vel & Gingivarum laxitas, ansam addidit, fiat astringens aliquod Decoctum, quod diligenter in ore teneatur calidè v. g.

℞. Flor. malv. arbor. m. j.

Rosar. r.

balaust.

Herb. salvia.

cochlear. āā. m. ℞.

Rad. pyrethri.

polipod. q. aa. ℥i℞.

Mastich.

myrrha.

thuris aa. ℥j.

garyophyllor. ℥j.

Alum. crudi ℥j.

Aq. Fontan. ℔j.

Aceti ℥iij.

Dum hæc ad casum duorum digitorum decocta sunt, adde mellis rosacei ℥ij. & cedat in usum.

Vel ℞. Aceti optimi ℥vj.

Mellis rosar. ℥ij.

Et

106 *Si vacillare Dentes incipiunt.*

Et ad aceti consumptionem coctis adde

Aluminis crudi ℥ij.

tunc verò ulterius coquantur ad consistentiam,
& eo fricentur gingivæ laxæ.

III. *Ubi verò putredine gingivæ afficiuntur, & gravem odorem spirant,*

℞. *Ung. Egypt.* ℥vj.

Mellis rosati ℥ß.

Spir. cochl. ℥j.

M. ac hoc fricentur gingivæ.

Porro ad gingivarum laxitatem optimi usus & effectus est, *Tinctura Gummi Lacca*, hæc vel similis,

℞. *Lapidis medicam. Croll.* ℥ij.

Solve in *Aq. Cochlearia* ℥jv. Solutioni filtratæ adde

Gummi Lacca grossè pulv. ℥ij.

myrrha el. ℥j.

Alum. usti ℥jß.

Stent ad extractionem *Tincturæ*, quâ tum sæpius laventur gingivæ.

Vel ℞. *Aq. Salvia.*

Cochlear. aa. ℥ßß.

Lapid. medicament.

His calore leni solutis & filtratis adde

Gummi Lacca ℥ß.

mastich. elect.

terra catechu aa. ℥ij.

Rad. Cyperi rot.

ireos flor. aa. ℥j.

Per tempus calore leni detenta, filtrentur & ad usum ferventur.

IV. *Alias ad simplicem Gingivarum laxitatem, & dum*

Si vacillare Dentes incipiunt. IO7

& dum facile sanguinem attactæ fundunt, vel consumuntur.

℞. Oxymell. squillit. ℥ij.

myrrha elect. ℥i℥.

Alum. crudi ℥j.

M. & diligenter fricentur gingivæ, ac sæpius sequenti aquâ abluantur rursus,

℞. ▽ Cochlearia,

Salvia.

℞. Gummi Laccæ aa. ℥ij.

M.

Vel ℞. Fol. salvia pulv. ℥ij.

maslichis.

myrrha.

thuris aa. ℥j.

gummi Laccæ.

Nuch. mosch.

Alum. usti aa. ℥ij.

Mellis rosar. colati q. s.

Ut fiat Elect. sive linimentum, gingivis sæpius affricandum.

V. Ubi *Gingivarum* caro simul luxuriare incipit præter laxitatem

℞. Mellis rosar. aut simpl. opt. ℥ij.

Aceti vini ℥j.

El. virid. eris. ℥j.

Alum. ℥j.

Bulliant, donec rubefiant, tunc adde

Savine pulv.

Nuc. moschat. aa. ℥℥.

M. fiat linimentum, quo penicillum linteo molli obvolutum intingatur, & gingivæ illinantur, possunt addi *myrrha* & *thus*.

108 Si vacillare Dentes incipiunt.

VI. Si Gingiva consumuntur, aut carne deuantur.

℞. Syrupi myrtini ℥ij.

mastic. pulv.

myrrha

thuris

Nuc. Mosch. aa. ʒj.

M. Fiat linimentum, quo gingivæ inungantur.

Ante omnia in gingivarum affectibus, medicamenta asperitatis & mordacitatis sint expertia, unde etiam non semper acetum conducit, cum caro gingivarum mollis & rara, Medicamenta acriora haud toleret,

Diabetes, die Harnruhr.

I.

Est affectus admodum rarus, quem ipse *Galenus* in suâ *prax. tantum bis vidit.*

Insensibiliter verò, & paulatim, incrementum sumit malum hoc, ita ut initium ferè negligatur, cum ipsa naturâ sæpe copiosiore excretionem, bona cum ægri re, moliatur.

Ubi verò copiosa urina excernitur, absque aliquo levamine, ac æger sensim ac sensim majorem urinæ copiam reddere incipit, ita ut quantitatem potus superet, *atque urinæ tenuis, aquosa, cruda, sine sedimento excernitur, cum oris continuâ siccitate & siti, tunc Diabetem adesse certum est.*

Et si amplius incrementum sumit malum, tum sitis augeri incipit, ac æstus in visceribus mordax sentitur, cum admodum aucto urinæ profluvio.

Ubi verò tandem malum confirmatum adest, non tantum humores, *sed & ipsæ partes solidæ colliquescunt, sitis intolerabilis adest, & licet potum copiose ingurgitent, non tamen lotii magnitudini respondet, utpote quod longè copiosius excernitur. & ubi vel parvo tempore à potu arcentur, viscera sua quasi conflagrare opinantur, siquidem ab ipso potu os siccatur & corpus exarescit.*

Dantur Practici, qui se observasse dicunt, urinam in hoc malo redditam adeo dulcescere, ut sachari ferè saporem referat.

II. Practici moderni *Diabetem* distinguunt in *veram, vel notham.*

110 *Diabetes, die Harnruhr.*

Veram vocant illam, in qua assumpta potulenta vel parum vel planè non immutata, subito rursus excernuntur.

Notham vero dicunt, in qua plus semper lotii excernitur, quam vel potus assumtus, vel serum sanguinis fundere possunt, cum siti interim insatiabili, febre lenta, ardore & anxietate circa præcordia &c. & est malum ut plurimum lethale.

III. *Causa consistit in singulari quodam Diuretico acri, sive veneno colliquefaciente cantharidum instar, unde ille ardor, ac si viscera conflagrarentur, ortum trahit.*

IV. *In cura ante omnia stomachi, ut potè, sitis fontis, respectus habeatur, à siti namque menjendi provocatio potissimum excitatur, & ni siti medetur, frustra bibitur, nec ullus potus, quantus etiam fuerit, sufficiens erit.*

Ante omnia colliquefacienti, vel acri tali veneno subigendo & cicurando, conducit Lac.

Conducit item potus ex pomis granatis, Limoniis, cerasis acidulis &c. aquæ incoctis.

Præ aliis verdè hic laudatur Hiera Pachii ad ℥℞. vel ℥j. ex aquæ frigidæ cyathis aliquot propinata hanc etenim sitim adeo compescere ajunt, ut ab aliquot diebus facile quis à potu abstinere queat.

Alias etiam conducunt Emulsiones ex amygdalis & seminibus frig. cum decocto hordei & Corn. Cervi factæ.

V. *Præterea non negligantur absorbentia acido-austera. & ex his præcipuè constans mixtura Sylvii, quæ*
Rx. Aqua plantag. ℥vj.

Aceti

Diabetes, die Harnruhr. III

Aceti vini dest. ℥iij.

Corall. r. pr. ℥ij.

Extr. opii gr. iij.

Syr. Corall. ℥j.

M. & de hac mixtra sapius propinentur aliquot cochlearia.

Nec *Tinctura dicta Antiphthifica* hic minoris est valoris.

Ab initio etiam vomitus excitetur, singulis quatuor diebus, ex frigida copiosè deglutita.

Dieta eadem observetur ac in febre Hectica.

Diarrhœa.

I.

Dicitur illud alvi profluvium, ubi absque insigni dolore vel intestinorum exulceratione, immoderata, frequens accipiosa, humoris alicujus corrupti excretio accidit.

Ratione verò humoris corrupti dependet, vel à chylo, quando vene lacteæ obstructæ eum hand transmittunt, id quod prodit ipsa Diarrhœæ materia, dum absque singulari foetore instar cremoris hordei excernitur.

II. Atque hoc malo præ aliis laborare solent infantes, dum obstructas habent mesenterii glandulas plures, cum vasis lacteis.

Ad vias has referandas diligenter inungatur venter hocce linimento *Barbette*.

℞. Ung. de althea comp. ℥ss.

martiat. ℥ij.

℞o Philosophor. ℥j.

M. detur.

Porro ℞. *Limatura ferri subtiliss.*

Ocul. 69. pr. an. ℥j.

Lapid. prunellæ ℥ss.

Spec. arom. rosat. ℥ij.

M. detur sæpius de die cuspis cultelli.

III. Si in febribus ardentibus Diarrhœa accidit, ea vel critica, vel symptomatica erit.

Critica si est, cum levamine fieri solet, & absque virium dejectione, eamque sequi solet morbi solutio.

Ubi vero Diarrhœa in principio morborum acutorum accidere incipit, cum virium prostratione

tionem

tionem, & humorum colliquationem, id quod excretorum fœtor prodit, tum symptomatica est, & citam medelam requirit; ac institui debet, per *Bezoardica* & *sudorifera*.

IV. Si *phthisi* supervenit, non nisi morbo sublato curatur, ac semper ferè tam malo, quam vitæ finem ponit.

V. Si à *cibis*; in specie, fructibus horariis, fungis, melonibus, lacte &c. in primis viis corruptis accidit, tum decoctis his, & à natura devictis, facile fluxus sedatur rursus.

Si verò natura in hisce crudis subigendis haud sufficiens esse velit, securiori via exturbanda venit talis cruditas, *convenienti vomitorio*, vel, si quid sit, quod vomitum prohibet, fiat id *Rhabarbarino* quodam, vel *Pilulis aloephanginis, mastichinis* &c. aut si quis etiam ab his abhorreat, inedia, quiete, & somno cruditates tales superet, & à potu absteineat.

VI. Si à *Vermibus* *Diarrhœa* ortum trahit, id quod signa vermium, utpote *Cardialgia*, dolor ventris, narium pruritus, dentium stridor in sonino, &c. patefaciunt.

Curatur remediis vermes necantibus, & per alvum expellentibus.

VII. Si *biliosa saburra* *Diarrhœam* fovet, quam ab Hepate veteres esse credunt, & quidem ab hujus intemperie calida, utpote acrium humorum causa, tum ad evacuandam talem saburram, *Rhabarbarum* veniat in usum.

Et si adhuc dum post purgatas primas vias fluxus alvi perseveret, *alterantibus* & *adstringentibus*, ei erit resistendum.

Id quod & intelligendum erit de *Diarrhœa*, quam

veteres Lienis adscriptam esse volebant, & ex signis lienis affecti, tensione nimirum & gravitate in sinistro hypochondriaco, cum dejectionibus nigris, concludendam esse autumabant: per experientiam tamen docti, Diarrhœam talem, modo non excedat modum, sæpe à multis morbis præservare, præcipuè si materia excreta fœtorem nullum habeat, nec ab atro colore in viriditatem vergat.

Ubi tamen malum hoc contumax existit, ab initio etenim fluxus hic alvi non statim sistendus, ne saburra retenta majorem acrimoniam concipiat; *Clysteres* hic optimi sunt effectus, *ex Decocto hordei, lacte, cum melle rosaceo &c.* quibus tum adstringentia succedant.

Si vero Bilis aruginosa malum fovere videtur ex Crystall. præp. unicornu foss. Terra sigill. cum opio, fiat pulvis absorbens, de quo sæpius detur dosis.

IIX. Diarrhœa quæ infantibus accidit, quando dentes erumpunt, non statim sistenda est, ne materia retenta acrior evadat, & febrem, à dolore ortam, augeat. Si tamen lymphæ castrata, sive pituita, in causa esse observatur, exhibeatur Syrupus de Cichorio cum Rhabarb. unius aut alterius cochlearis quantitate.

Deinde ventriculus inungatur *Oleo mastichino, Cydoniorum, vel Empl. de crusta panis applicetur.*

IX. Si artificialis est Diarrhœa, post validum aliquod purgans enata, propinetur Theriaca cum Aq. cinam. Diascordium, vinum absinthies, opium, & in specie pumex pulv.

X. Si Diarrhœa Epidemicè grassatur, Alexipharmacis & sudoriferis impugnanda est, v. g.

R. Elect. Diascordii ℥ss.

℞. Bezoard. acidula ℥ij.
anodin. ℥j.

corall. r. pr. ℥i℞.

M. detur tribus dosibus.

Vel ad venenū acre colliquefaciens obtundendum.

℞. Aceti Bez. ℥℞.

Theriaca ℥j.

corall. pr. ℥℞.

M. detur pro dosi.

Vel dentur vitella ovi dura duo, temperentur cum aceto rosaceo, & parum N. Mosch.

Vel ℞. Extr. Tormentill. ℥j.

Opii S. gr. iij.

Fiant Pilulæ no. 23. dentur pro tribus dosibus.

Ventriculus inungatur seq.

℞. O . Mastichini ℥℞.

Nucista.

Bals. Peru. aa. ℥j.

M. & desuper ponatur Empl. de Theriaca, cum pulv.

N. Mosch. & aceto Bez. in formam Empl. in aluta extensa.

Et si præcordiorum angustia junguntur, inungantur O . dest. Macis caryophyll. N. mosch. juniperi &c.

In genere in omni Diarrhœa, semper ventriculi summa habeatur ratio, hinc vitentur omnia frigida, & potus sit parcus.

Si verò stomachi symptomata urgent, cum nausea, ructibus, appetitu prostrato &c. ante omnia vomitus imperetur.

Alias ab initio nulla purgatio confert, nisi prius humorum impetus, est sufflaminatus, & irritationis sensus cicuratus. Tunc verò, si opus, absterfio instituatur, Rhabarbarino quodam v. g.

℞. Rhabarb. el. pulv. ℥j.

Nuc. mosch. pl. ℥ss

℞ macis gtt. ij.

M. detur pro dosi.

Hæc & similia conducunt, si humores corrupti, per metastasin, diarrhœam contraxerunt, vel fructus horarii hanc induxerunt.

Ad stomachum verò roborandum.

℞. Aq. mastichin.

Cinam. opt. ā ā. ℥ij.

℞ Nucis moschat. dest. ℥j.

Syrupi mastichini ℥ iij.

M. dentur cochlearia aliquot sæpius de die.

Ova etiam sorbilia cum tragacantha & Bals. Peruviano hic sunt optimi effectus.

XI. Si Senes Diarrhœa corripuntur, præter aquam modo dictam.

℞. Calami arom. condit. ℥℞.

Nucis Indic. condit. ℥ij.

Zingib. condit. ℥j.

Cinamomi ℥ij.

macis ℥j.

Tormentill. pl. ℥ij.

Syr. cinamomi q. s. ut fiat Electuarium, de quo sæpius detur nucis castan. quantitas.

Vel ℞. Cinamomi opt. ℥jv.

Nuc. Mosch. ℥j.

℞ macis dest. ℥j.

Spir. vini lbj.

Stent, donec Tinctura probè extracta est, de qua sæpius propinetur cochleare.

Nec Theriaca hic vilipendatur, utpote quæ hic & in Diar-

in Diarrhœa à spontaneo humorum motu exorta, optimi est effectus.

Si Diarrhœa habitualis nunc facta est, *Therme sunt sacra anchora*, modo non adsit cacochimia, *Theriaca etiam cœlestis* sit in continuo usu, *præter aromatica stomacho grata.*

Nec ea hic omittantur quæ fibrarum laxitati succurrunt, qualia sunt paulisper adstringentia, *ex sydoniis, granatis &c.*

In Diata conducunt *pultes ex oryza, & avena, vel hordeo, constantes. Nec mespila denegentur.*

Potus omnis sit calidus & parcus, ex Decocto hordei, Rasura CC. mastiche & cinamomo confectus. Et si febris abest, detur vinum absinthides.

Dysenteria.

I.

ESt depravata excrementorum per alvum expulsio, quando ob intestinorum vitium, cum torminibus, & simultanea excretionem muci albi, plus minus purulenti, etiam sanguis ejicitur.

II. Hinc differt ab aliis sanguinis excretionibus per alvum, v.g. quando sine intestinorum vitio, splenicis & melancholicis, scorbuticis, fluxu Hepatico, hamorrhoidum, mensum suppressione aut mesenterii, vel pancreatis ulcere laborantibus &c. nature quodam impetu, sanguis per alvum excernitur.

III. in Dysenteria tamen dejectiones non sunt stercorosae, nisi ab initio, sed nunc simpliciter mucosae, nunc intermissim sanguineae, nunc simpliciter sanguineae.

Si mucosae dejectiones prevalent, vocatur Dysenteria incruenta, sive alba; ubi autem sanguis abundat, cruenta dicitur.

IV. Si tenuia afficiuntur intestina, dolor intensus adest, praecipue circa umbilicum, & regionem hypogastricam, & excretio post tormina tardior est, sive & sanguis & mucus propter longius iter, exactius miscentur, & quoniam ventriculo proximiora sunt haec intestina, ad vomitum magis stimulant, & majore anxietate excruciant.

V. Ubi vero intestina magis crassa affliguntur, dolor remissior, & obtusior est, & infra ac juxta stomachum, & utrinque, juxta latera, magis vexat, excretio statim post tormina sequitur, & in excrementis, sanguis & mucus, magis distincta cernuntur, neque vomitu,

vomitu, neque anxietate, adeo molesta esse solet dysenteria hæc.

Quæ alias vel Epidemica, vel Benigna aut Maligna esse solet.

VI. *Epidemica*, ut plurimum circa autumnum invadere incipit, vel ab aëre plus minus alterato, aut ex aquarum vitio, vel fructuum horariorum corruptela, singulari acrimonia corrosiva, vel magis minus maligna notata.

Hinc benigna magis est, & vocatur Dysenteria benigna, ubi acrimonia talis mitior est, nec adeo corrosiva, neq; etiam symptomata tam periculosa inducit.

Secus ac in maligna, in qua ob majorem intestinorum corrosionem, omnia hujus mali symptomata pejora sunt; vires citò prosteruntur, ægri sunt anxii & inquieti, sitiunt insigniter, febris acuta adest, lingua mucilagine subalbida obsita est, & si febris magis maligna existit, lingua etiam nigra & sicca evadit, & si vasa majora corroduuntur, sanguis sincerus effluit, si verò intestina planè inflammantur vel exulcerantur, gangrana incurabilis accedit, id quod triduo ante mortem observari potest, ubi dolor cessat, sitis non amplius molestat, & præcipuè extrema frigent.

Aliàs dolor, qui Dysentericos excruciat, non semper est ex corrosione, sed ex intestinorum spasmò, unde & excretionem præcedit, dum spasmus intestina propellens, contenta exprimit.

Mucus qui excernitur, non est pituita intestinorum parietes oblinens, nec pus, sed est nutrimentum intestinorum, haud ritè assimilatum, diversimodè corruptum.

Carunculæ quæ aliquando excernuntur, plerum-

que sunt glandulæ intestinales tumefactæ, & progressu morbi, ab intestinorum substantia, separata.

VII. Periculum in hoc malo denunciant, *vomitibus biliosis in principio*, vel in progressu morbi *singultus*, & si intenditur Febris, *si excreta sunt viridia, nigra aut varia*, vel admodum *graveolentia*, si deliria & convulsiones accedunt, & veluti carunculæ dejiuntur.

Bonum signum denunciant ructus, vel crepitus ventris superveniens, dum hæc alicujus digestionis redeuntis signa suppeditant.

VIII. *In cura* hujus mali observandum, *num benignam, vel malignam*, præ manibus habeas Dysenteriam. Epidemicæ rarò sunt malignæ.

Si benignum hariolatur adesse malum, non inconveniens erit, aliis præmittere lenè aliquod purgans *ex Rhabarbara*, v. g.

℞. *Rhabarb. el. pl.* ʒj.

Extr. opii gr. ʒ.

M. *detur pro dosi.*

Rhabarbarum verò solum tutum est, quoniam simul habet vim anodinam, sed tamen *opium*, vel simul jungendum, vel subjungendum est.

IX. Aliquando Dysenterici excruciantur dolore quodam gravativo, sub umbilico, ac si excrementa ibidem incuneata hærent; dependet verò dolor ille ex intestinorum spasmò, unde later calefactus, & abdomini applicatus, vel & externa linimenta alià applicata, dolorem illum auferunt. Porro, ubi nulla malignitas subesse hariolatur, sequentes *Pilulæ* facile rem expediunt,

℞. *Extr.*

℞. Extr. Tormentill.

calam. arom. aa ℥j.

opii. gr. v.

Bals. Peruv. gtt. v.

℞ macis still. gtt. ij.

Fiant Pilulæ num. xxxij. de quibus ter de die septem fumantur cum syrupo myrtino.

Nonnunquam etiam Ovi vitellum, cum Nuc. mosch. dividio mixtum, & in latere excavato calido ad duritiem coctum, & cum spir. vini propinatum, dysenteriam levem sustulit. Alii admodum commendant Olenm amygd. dulc. cum succo citri propinatum, ad infringendum acre alcalicum, vide Hoffm. de acido & viscido. Sic & tragea granorum actes ad ℥ss. cum tantundem Nuc. moschat. propinata hoc malum tollit,

Sic & ℞. Tragacanth. ℥ss.

Rad. Torm pl. ℥j.

Nuc. moschat. ℥ss.

M. fiat pulvis qui detur ad ℥j.

In Ephemeridibus N. Cur. Dec. II. anno 7. p. 183. admodum commendatur malum cotoneum, si excavatum, vel cera citrina, vel alba, repletur, tunc verò operculo suo munitum, prunis imponitur, donec cera liquata substantiam pomi subiit, & tum ægro comedendum exhibetur.

Ad stomachum roborandum,

℞. ▽ Mentha è succo cydon,

mastichina,

cinam. Cydon. aa ℥ij.

Syr. è nuce moschata ℥ss. vel de absinthio.

M. propinetur cochleatim.

X. In Dysenteriis Epidemicis, quibus sæpe tot mi-

lites castra sequentes, è viventium cetu abripiuntur, jam usu recepta est *radix hypocoanba* ad ℥j. data, quâ mediante primæ viæ sursum & deorsum evacuantur, & tum malum leviter superatur, modo ab initio statim exhibeatur evacuans tale.

Loco hujus radicis, si deest, alii *ex vitro* & in alcohol redacto, cum *Res. Jalapp. & gummi gutta*, pilulas efformant, & debita dosi exhibent.

Postea *Oleum amygd. dulc.* propinant sæpius, ad cochlearia aliquot, intermediato cochleari *spiritus vini vel vini Hispanici* ad leniendos dolores.

Tandem *Pilulis vel pulveribus anodinis* porrò malum tollunt.

Ad leniendos tamen dolores, & excoriationem præcavendam, sumatur *Oleum amygd. dulc. recentissimum*, admisceatur *sachari tantum* ut acquirat *Electuarii consistentiam*, de quo æger sæpius aliquid lingat.

XI. Si plus maligna existit *Dysenteria* & contagiosa, eadem conducunt quæ in *Febribus malignis* aliis.

Tinctura Bezoardica acidula, cum *anodina remixta*, in continuo sit usu.

Nec *pulveres dicti Bezoardici* omittantur.

℞. *Unicornu fossil.*

Boli armen.

Lapid. hamat. pr.

Terr. sigill. aa. ℥j.

Mastichis ℥ij.

Nuc. moschat. ℥ij.

Extr. op. gr. vj.

M. divide in 8. p. æq. de quibus tres de die exhibeantur

Vel ℞. Priapi cervi ℥ij.

Boli armen.

Sem. acetos.

plantag. aa. ℥j.

Nuc. moschat. ℥ij.

Extr. Op. gr. jv.

M. divide in 6. part, æq.

Ventri poterit calidè applicari sequi, Cataplasma.

℞. Crust. panis tost. ℥iij. Rad. Zedoar. galang. aa. ℥ss.

herb. menth. absinth. Flor. balaust. rosar. aa. m. ij.

Mastich. Sem. cumin. aa. ℥iij. N. moschat. ℥vj.

omnia pulverisata coquantur cum aceto, ut fiat cataplasma calidè applicandum.

Laudatur etiam cataplasma ex Theriaca, & Terra sigillata, cum aceto Bez. ventri impositum.

Vel & Crusta panis parum torrefiat, & aceto vini, vel Bezoard. humectetur, atque tum inspergatur pulv. ex mastiche pulv. Nuce moschat. absinth. maccis. &c.

Vel Omentum vervecis in oleo hyperici, mastichin. vel myrtino, calefiat, & calidè ventri imponatur.

Alias in Dysenteria Epidemica & maligna admodum commendatur Theriaca recens cum pulpa cydon. confect. alkermes, Rob. è cornis &c. vel & sola exhibita.

Vel ℞. Ther. rec.

Elect. Diascordii aa. ℥ss.

Rob è cornis ℥vj.

calam. arom. condit.

Nuc. Ind. condit. aa. ℥iij.

Mastichis pl. ℥ij.

Extr. op. gr. v.

M. fiat Elect. de quo sæpius detur quantitas nucis castan.

XII. Si malum hæret in intestinis inferioribus crassis, etiam *Clysteres tam abstergentes quàm adstringentes & consolidantes* non erunt absque effectu. Adstringentes verò minori dosi injiciantur. Sic

℞. *Lactis chalybeati* ℥viii. *glutinis vulgaris* ℥℞. *Therebint.* ℥j. *Bals. Peruv.* ℥j. *vitelli ovi* no. j. misceatur primo *Balsamum Peruv.* cum vitello ovi & *the-rebinth.* ac tum reliquis calidis admisceatur.

Vel ℞. *Hordei excort. Fol. plantag. burs. pastoris, sanguinar. equiseti, Flor. ros. r. balaust. aa. m. j. cort. granat.* ℥j. Coquantur in *lacte chalybeato hujus* ℥viii. vel x adde *sang. dracon. gum. tragac. aa. ℥ij. vitelli ovi assati;* fiat clyster.

Vel ℞. *Juris Decoct. intestinorum* ℥viii. *Sevi hircini Sacharirubri* aa. ℥j. M. & detur. Hoc lenit & abstergit.

Ubi exulcerationis metus adest, omittantur clysteres pingues, ne ulcus sordidum, & curatu difficilius efficiant.

XIII. *Dietam quod concernit* hic certè observabis, quod quo plus nutriveris, eò plus læseris: Hinc victus sit tenuis, præcipuè si simul Febris adest: Sufficiant *cremor hordei, oryza, vel juscula hordeacea, avenacea, cum tragacanth. vel colla piscinm.* Et si Febris abest, etiam *Lac* concedatur, vel *oryza, hordeum &c. cum lacte cocta.*

Circa *declinationem morbi*, ubi appetitus redit, concedantur *Pulli cum endivia cocti, perdicum, leporum, capreolorum &c. assata caro;* præcipuè commendatur *epar gallina, & vervecis.*

Potus sit parcus & calidus, *calidus namque potus, & calidus fons, hic sunt optima antidota.*

Præ aliis conducit *Decoctum hoc vel simile.*

℞. Crustampanis tostam: Rasur. C. C. ℥j. priapicervi
 ℥ss. Cydon. siccatorum. ℥j. mastich. ℥ij. Cinam. ℥ij.
 Coquantur in aquæ mens. ij. & Decoctum colatum
 veniat in usum. Cinamomum ultimo adjiciatur
 Decocto ferventi ab igne remoto.

Potest etiam concedi Emulsio.

℞. Amygd. dulc. excort. ℥ij. sem. melon. excort. papav.
 albi aa. ℥vj. Aq. sive Decocti hordei mens. ℔. Aq. è
 succo Cydon. Rubi Idai aa. ℥iij. M. fiat Emulsio.

Nec cerevisia assuetis deneganda est, neque vinum
 præcipuè rubrum, vel absinthites, aut illud in quo pru-
 na sylvestria exiccata, infusa sunt. Potus etiam
 Thee optimi est usus & effectus. Et si etiam ægrotus
 juscule gallina, vel carnis vervecis, calido posset
 asuescere, sibi egregiè contuleret.

Præterea æger somno indulgeat, sive noctu sive in-
 terdiu, cum hic dolores sopiat, viresque reficiat, &
 ne æger se è lecto movere, ac aëri frigido se expone-
 re necesse habeat, pelvim sibi subjicere curet, atque
 excrementa statim removeantur, ne contagio alios
 inficiant.

Dysuria, sive Urinæ Ardor.

I.

Dicitur quando *urinae excretio, cum magno conatu, dolore & ardoris sensu instituitur.*

Et à stranguria differt in eo quod non guttatim exeat, neque ante aut post excretionem, dolorem relinquat;

II. In causa est *urina acris à salibus copiosè imbibitis, prout id patet in hypochondriacis, scorbuticis, & ubi cantharides sunt exhibitæ.*

Ab hac urinæ acrimonia, *meatus saltem urinarius affligitur, unde libere quidem transit urina, sed cum dolore & ardore quamdiu effluit; secus ac in Stranguria, ubi vesicæ sphincter lacessitus, se se mox aperit, mox rursus constringit, ita ut urina guttatim saltem excernatur cum dolore.*

III. In hoc malo sæpè materia alba, & lactea quasi, cum urina adeo copiosè, & quidem cum ardore & dolore excernitur, ut tibi subsedit, dimidia pars matulæ repleatur atque hæc urinæ mixtio sæpe longo tempore durat.

Materiam hanc nonnulli, pro pure in renibus genito, habere volunt, *sed si toti renes in pus resolverentur, non possent tantam copiam suppeditare, quanta singulis diebus excernitur; potius credendum, materiam talem dependere à depravata chylicatione, & ruditatibus in primâ dissolutione haud ritè situatis & correctis, ut in nutrimentum debitum, partium urinaryarum, cedere potuerit.*

Id quod demonstrat exemplum viri qui hoc malo excruciatu, talem urinam tanta materia refertam longo

Dysuria, sive Urina Ardor. 127

longo tempore reddidit, & nullo alio remedio curari potuit, quam *solius vini malvatici potu.*

IV. Nonnunquam tamen dolorificæ talismodi miſtionis causa solet eſſe *meatus urinarius, ab attritu calculi excoriatus*, unde urina etiam naturaliter constituta, dolorem causatur.

Gonorrhœæ virulentæ materia acris non rarò item meatus urinarii exulcerationem inducit, ut urina tunc cum dolore excernatur.

Ipsam quidem malum, etsi per se haud sit lethale, pro causæ tamen diversitate nunc facilius, nunc difficiliter curatur. In senibus plerumque incurabile est. Et si urina supprimitur, malum redditur periculosius.

V. *In cura respectus habeatur chilificationis*, quæ si haud ritè administratur, & suspicio adest, ruditates delitescere in primis viis, ante omnia removeantur mediante vomitorio.

Deinde *lympha nutritia acrimonia corrigatur* per absorbentia & succinata.

℞. † Diaphoret. ℥ij.

succini pr.

lapid. percar. pr. āā. ℥j.

liquirit. pl. ℥j.

Extr. op. gr. jv.

M.

Ad vias urinarias ab acrimonia vindicandas.

℞. Vini malvat. ℥vj.

℞ amygd. d. ℥ij.

M. detur pro duabus dosibus.

Xel ℞. Balsam. † succinati.

Copaiiv. āā. ℥ij.

M. dentur sæpius gtt. 15. cum Aqua malva & syrupo de althea.

Emulſiones sint in diligenti usu, v. g. ℞. Amygd.

128D *ysuria, sive Urinae Ardor.*

Rx. Amygd. d. excorc. ℥ij. sem. 4 frig. maj. āā. ℥ij. papav. albi ℥ss. cum Decocti malva, sebesten, liquirit &c. ℥ij. fiat emulsio, cui adde lapidis percar. ℥ij. & edulcoretur cum Syrupo de althea.

Potus Thea cum liquiritia, jujubis, sebesten, additis foliis malva, diligenti sit in usu.

Nec minoris valoris est Decoctum Foresti ad calculum, prout Decoctum flor. malva cum jujubis & sebesten, addito tantillo croci ad ℥v. Decocti, omni mane.

Omnia vero hæc, & alia potulenta, calidè hauriantur.

VI. Externè perinæum inungatur oleo amygd. d. scorpion. violarum &c. vel ruta & parietaria in oleo scorpion. cocta, instar cataplasmati applicentur aut ung. martiat. Agripp. cum ol. lauri illinatur. Vel ex Decocto malva alth. parietar. chamomill. capit. papav. &c. fiant fodus aut infessus.

His crebro clysteres subjungantur, modo lenientes, modo blande stimulantés, quo contumacior namq; est alvus, eo magis dolorifica est dysuria.

Ad excoriationem urethræ leniendam, injiciatur Oleum amygd. d. cum parumbals. Copaiva, vel Peruviani, mixtam.

Vel Lac, cui radices alth. herb. malv. fl. meliloti &c. incocta sunt.

Atque sic quovis modo urinæ liberior excretio procuretur, hunc in finem moneatur ager, ut frequenter vesicam exoneret, neque unice hora saltem excretionem negligat.

VII. In Diæta vitentur omnia aceria, in diligenti verò usu sit Lac, cremor hordei, oryza cum lacte, & similia.

Potus sit Ptisana, ex hordeo, & liquir. baccis alkekeng. & sebesten.

Empy-

Empyema.

I.

Dicitur affectus ille, quando non tam in Pulmonum substantia, quam in thoracis cavitate, pus, sive extravasata corrupta lymphæ, vel sanguis colligitur, & præter tussim continuò molestantem sictam, quasi è profundo dependentem respirationem difficilem, febrem lentam, post sumtum cibum, vel circa vesperam magis intensam, sudores nocturnos, corporis extenuationem &c. inducit.

II. In quo verò latere in specie pus delitescat, denotat & dolor & calor, in hoc vel illo latere, sic & latus hoc præ altero magis elatum indicat, nisi in utraque pectoris parte sit collectum.

Nonnunquam pus, vel lymphæ corrupta, in ipsis Pulmonum vesiculis colligitur, vel peculiari capsulæ includitur ipsis pulmonibus adhærescente; sed tunc nondum Empyema, sed vomica audit, nisi hæc rupta, sensim in cavitatem stillat materia. Atque hujusmodi plurimum funesti signa, cum signis empyematis eadem sunt.

III. Utrumque malum periculo haud vacat, præcipue vomica, quando enim ex improvviso rum-pitur, nec pus cito per tracheam eliminatur, homo subito extinguitur.

Occasionem Empyemati præbent pleuritis, peripneumonia, vel & thoracis percussio, in casu ab alto, item vomica &c. Pleuritici, nullum pus extussientes, facile fiunt Empyici.

Empyema verò cum facile in phthisin transeat, eadem requirit remedia, hinc conducunt vulnera-

I

cia,

ria, ex Therebinthina, Bals. Peruviano, Balsamo sulfuris, Tinct. sulfuris, præter alia acidum temperantia. Ex vulnerariis præ aliis eminent, aristolochiæ species, hadera terr. veronica, Bethonica, sanicula, &c. nec potus Thea, Caffa & Chocolata, vel & lactis simplicis usus, erit absque singulari effectu, præcipuè Lac caprinum, cum sach. ros. Inter expectorantia, vel sputum promoventia prævalet Syr. de Nicotiana. oxymel squillit. &c. Sic

℞. ▽ Hyssopi ℥ iij.

Astomat. ℥ ℞.

Oxymel. squill. ℥ j.

Syr. de Nicotiana ℥ ℞.

emetici ℥ ij.

M. & exhibeatur semper aliquid pro lubitu.

IV. Si ex casu ab alto metuitur, extravasatio & puris in pectore collectio.

℞. Ocul. ☉ pr. ℥ j.

Rhabarb. el.

Sperm. ceti.

Sang. hirci legit. pr. aa ℥ ℞.

M. detur ℥ j. pro dosi in decocto charefolii, ad sanguinem grumosum dissolvendum.

Facto tandem Empyemate, si observetur, naturam hoc expurgare haud posse, statim paracentesis instituatur, antequam pulmones à sanie corrumpuntur.

Febris Continua.

I.

Febres omnes ardentes, sive continua, sive benigna, sive maligna gradibus tantum differunt. Quæ leves sunt, intermittentium Februm typum nonnunquam observant, unde & vel continua quotidiana, tertiana &c. vocari solent.

Ubi verò æstus magnus, sitis clamosa, lingua arida, dolor capitis &c. excruciant, in genere Febris ardens appellatur.

Sed si symptomata tanta sunt, quæ brevi tempore, viribus citò prostratis, homines trucidant, Maligna dicitur.

II. Modus invadendi, cum Febris etiam intermittentibus, vel cum erysipelate saltem, idem est, incipiunt etenim omnes cum horrore vel rigore, subsequente calore magis minus molesto, vel sensibili.

Sed vires, & artuum lassitudines, vel dolores, distinctionem addunt; Ubi enim vel ante, vel cum horrore & calore, vires subito primis invasionis horis prosternuntur, cum artuum insigni, & sensibili admodum lassitudine & dolore, tum certò experieris, Febrem ardentem ludere tragediam, vel magis, minus benignam, aut malignam. Appetitus planè prosternitur, nausea molestat, sitis plerumque excruciat, & tamen, si conceditur potus sufficiens, anxietates parit, & lingua exarescit.

Præterea caput dolet, & delirium succedit, & quæ sunt plura Februm harum symptomata.

Quæ omnia dependent ab humorum circulantium perturbata textura & mixtura, ita ut indispo-

siti sint humores circulationem libere absolvere, sive sint vel coagulati nimis, vel nexu suo soluti magis.

III. In cura hujus mali, vomitus ab initio statim provocatus, dehinc vena secta, & paulo post sudoriferum satis validum propinatum, morbum hunc citò jugulant.

Purgantia verò per inferiora, periculosa sunt, & in malignis præcipuè exitiosa, cum, ubi humores ad dissolutionem inclinant, colliquationes vel diarrhœas facillime excitent, ut neque clysterum etiam tunc tutus sit usus.

Ubi tamen in benignis ardentibus alvus libera requiritur, serum lactis tamarindinatum sufficiet.

Prøbè tamen semper inquirendum, num humores vel ad dissolutionem, vel ad coagulationem sint dispositi magis.

Si ad dissolutionem magis inclinant, tum æstus plus est intensus, sitis magis excruciat, caput admodum dolet, & diarrhœa aut hæmorrhagia se facillime associant. Cum verò sudorifera hic, ut in omnibus ardentibus, sint sacra anchora, tamen hic consistant ex temperatis, acidulis, salinis fixis, & absorbentibus, modò tempus ea adhibendi simul observetur; nam in principio, ubi partes heterogeneæ ad discessum nondum sunt dispositæ, sed adhuc crudiori forma tumultuantur, ægri difficillime ad sudorem disponuntur; & quidem malè, nam omnes illi qui ab initio facile sudant, & in continuo quasi madore, haud tamen coacti, à natura detinentur, leviter evadunt. Opium tamen sudoriferis additum, heterogeneitates facile moderatur & ad faciliorem discessum eas disponit.

Sic opium, addito tantillo natri æstum admodum

compescit, ægro quietem conciliat, diaphoresin promovet, & orgasmum sufflammat, & ut separatio heterogeneitatum eo melius procedat, adjuvat, spiritus blande figendo & eorum dissipationem præcavendo, modo spiritus nondum prostrati & vires jam planè dissolutæ existant. Aliàs ab initio

℞. Rob. sambuci ℥℞.
 Elect. Diascordii ℥j.
 R. Bez. acidula ℥j℞.
 ▽ card. ben. ℥vj.

M. detur pro duabus dosibus.

℞. Aceti Bez. ℥ij.
 Elect. Diascordii ℥ij.
 Syr. acetos. citri ℥ij.

M. detur pro dosi.

IV. Si Diarrhæa vel hæmorrhagia jungi vult,

℞. Aq. Fl. sambuci ℥v.
 Aceti Bez. ℥j.
 R. Bezoard. ℥ij.
 anodin. ℥j.

Unicorn. fossil.

Boli armen. aa ℥℞.

Syr. corallor. ℥ij.

M detur pro duabus dosibus.

V, Si vigilix nimix combinantur,

℞. Sem. 4. frig. maj. aa ℥ij. Papav. albi ℥℞. Aq. C. C. citrata ℥℞. Papav. err. lactuca aa ℥ij. Fiat Emulsio quæ julepo rosar. edulcoretur.

Frons & tempora inungantur seq. linimento.

℞. Ung. alabastrini, Populi, aa ℥℞. ꝰo hyosciami anethi aa ℥j. nucista ꝰj. Sem. anethi pl. ℥j. Croci ꝰij. Camphora ꝰj. M.

VI. Post sudores, refectio*n*i viritum etiam infitatur.

℞. Aq. Rubi idai, Rosar. aa ℥ v. Cinamom. ℥ j. Spir. Di dulcis ℥ ij. Syrupi acetos. citri q. s. M. dentur sæpius aliquot cochlearia.

VII. Ad sitim demulcendam,

℞. Medull. Pomor. citri concisi, num. ij,
Res. C. C. ℥ ij.

Coquantur in s. q. Aquæ. Colaturæ ℔ ij. adde vini ℥ vj. sachari q. s. ad gratiam & detur pro lubitu.
Vel ℞. Rasur. C. C. ℥ ij.

Pom. citri incisi num. ij.

Coquantur in Aquæ mens. i ℔. in fine decoctionis adde parum sachari,

Vel coquatur Pomum citri in taleolos scissum in lactis mens. j. ut fiat serum citratum. Aliàs sitis in his Febribus optime demulcetur, per Decoctum C. C. in magna copia calide potum, instillatis aliquot guttis Tinct. Bez. acidula.

VIII. Ubi alvus laxa, non impedit, sed potius paulisper laxa desideratur.

℞. Hordei mundi m. i ℔.

Passul. min. ℥ ij.

♀ crudi ℥ j.

Contusa coquantur in Aquæ mens. j. ℔.

Vel ℞. Tamarind. ℥ ij.

Ceras, acid. m. ij.

Coquantur in Aquæ font. m. i ℔. ad casum ℔ j. vel solum Nitrum probe depuratum ad ℥ ℔. detur de die in s. q. Aquæ, vel potus ordinarii, & si tunc æger incipit liberalius, & cum nullo ardore mingere, bonum signum est,

Aliàs quo major est sitis & æstus eo liberalius potum indul-

indulgendum, modo parcius & frequentius, ne nimio potu ventriculus lædatur, vel diarrhœa exciteur.

Non solum enim morbi hujus causæ, sed & symptomatum, utpote æstus, sitis, siccitatis oris, & virium diminutionis, respectus habeatur.

IX. Si malum ex humorum coagulo dependet, tunc symptomata omnia videntur mitiora, ut non adeo ægrotare videantur, sed quoniam symptomata sensim de die in diem exacerbantur, ad delirium usque, hinc ab initio statim, hosti valide occurrendum, *mediante vomitorio*, ut si indigesta forte adsint, removeantur, *venæ sectione desuper administrata*, atque *sudoriferis validis, magis tamen volatilibus*, primis post Venæ sectionem horis exhibitis. Sic

℞. *Aq. flor. sambuci, vel card. ben. ℥vj.*

R. *Bez. absque acido,*

Spir. C. Cervi aa ℥ij.

M. pro duabus dosibus, sæpius reiterandis.

Vel ℞. *Liquoris, aut Tinct. C. C. succin.*

R. *Bezoard. absque acido aa ℥j.*

▽ *card. ben. ℥iij.*

M. detur pro dosi.

Vel ℞. ▽ *Flor. sambuc. ℥iij.*

Elect. Diascordii ℥j.

R. *Bez. absque acido opt. camph.*

Spir. C. Cervi aa ℥℔.

M. detur pro dosi.

X. Vel si convulsionum metus ingruit,

℞. *Pulv. Bezoard. Senn. ℥j.*

Cinnab. antim. ℥j.

⊖ *vol. C. C. gr. xv.*

Camphor. gr. iij.

Extr. op. gr j β .

M. pro duabus dosibus.

Ad deliria avertenda, statim etiam primis diebus *vesicatoria applicentur* in brachiis, in carpis manuum, in pedibus, &c.

XI. Nonnunquam massa lymphatica magis minus alterata aut coagulata *Febres catarrhales* dictas excitat, aliquando *Epidemicas*, sed plerumque benignas; Et dum glandulæ circa caput & pectus potissimum obstruuntur, *coryza, rancedo, vel tussis molestat*, caput dolet & calor mordax circa vesperam exacerbari solet cum pulsu celerrimo, increscens ad mediam noctem usque, ubi rursus remittit, lentus tamen & obscurus perdurat, donec circa vesperam exacerbatur rursus, urinæ sunt admodum tinctæ, sed die uno aut altero elapso, crassescere, turbari, & copiosum sedimentum deponere incipiunt.

Symptomata hæc durant sub *coryza*, & tussi, ad statum morbi usque, donec *lymphæ coagulata & disposita expectorari* incipit.

In his Febribus conducunt, *Liquor. vel Tinct. C. Cervi succin. Spir. C. C. cum Θ e vol.* probè acuat, *Item Spir. $\times$ ci anisatus, cum $\mathcal{R}$. anodina &c.*

Sic $\mathcal{R}$. *Aq. card. ben. vel fl. sambuci ζ ij. Tinct. C. C. succin. ζ β , anod. Θ j.* M. detur vesperi ante exacerbationem,

XII. *Febris Maligna dicitur*, ubi primo & immediatè Spiritus quasi præcipitantur vel enecantur, & his directoribus tunc humorum circulus destitutus, in confusionem agitur, & humores corrumpuntur, atque debitam texturam amittunt, dum vel coagulantur vel dissolvuntur nimis.

In his

In his Febris, prout venenum spiritus magis vel minus enecat, pro eo virium prostratio vel major vel minor adest, cum pulsu celeri, sed parvo & debili, ardore capitis continuo, præcipuè circa frontem, agrypnia, delirio, urina naturali simili, æstu intenso, siti clamosa, faucibus aridis, nonnunquam etiam mox sub ingressum morbi adest æstus moderatus, cum pulsu celeri, sed inæquali.

XIII. Causa malignitatis generatur vel in corpore vitio alimenti aut victus, post famem aut carniæsum sine sale, fructuum horeorum corruptela, potu aquarum putridarum &c. Vel ab extra, ab aeris effluviis contagiosis communicatur. Aer verò contagiosis talismodi effluviis imprægnatur, potissimum in castris, obsidionibus, ex fœtore cadaverum, vel rerum putrescentium, ex fœtore paludum, exhalationibus subterraneis &c.

XIV. Prognosis hujus mali incerta admodum est, plurimi enim cum signis alias periculosissimis evadunt, ubi alii cum salutem promittentibus intereunt.

Signa tamen quæ salutem potius promittunt, sunt Pulsus major & æqualis, si urina mox turbatur, & sedimentum deponit, si sudor copiosus accedit, & post somnum delirium compescitur, si surditas declinante morbo advenit, cum parotidum tumore.

Eventum dubium vel funestum verò denunciant, Pulsus inæqualis & minor, in principio præcipuè: Urinæ sanorum similes, vel etiam crassæ & perturbatæ manentes, vel signis coctionis in urina quidem apparentibus, sed denuò recrudescentibus. Delirium post somnum accedens, & surditas in principio morbi se jungens, narium stillicidium, cum in-

tenfiori capitis ardore, & faciei rubore & agrypnia, motus aut subsultus tendinum carpi, digitis quietis, utpote convulsionum prodromi, floccorum collectio &c.

XV. *In cura primis invasionis horis ante omnia propinetur vomitorium*, ut si fortè ruditates insint stomacho hæc rejiciantur. Si enim post pastum contagium hominem adoritur, tum contenta stomachi statim corrumpuntur, & si ita relinquuntur, toto morbi cursu anxietates pariunt, & omnia medicamenta invertunt, quæ assumuntur.

Cavendum verò à purgationibus aliis, utpote exitialibus, præcipuè si à contagio febris exorta est, alvus enim in hoc malo laxa, faciliè in diarrhœam funestam abit, & excretiones cutaneas restinguit; unde & *nec clysterum hic tutus est usus*, si excretiones cutaneæ adsunt.

Venæ sectionis etiam in malignis, nullus est usus ubi pulsus debilis adest, & excretiones cutaneæ expectantur.

Sudorifera verò dicta Bezoardica, hic sunt sacra anchora, qualia supra de Febre ardente sunt præscripta. Imò ipsa *Tinctura Bezoardica saltem statim* vel post vel ante vomitorium propinatum, debita dosi, in ipsa quasi herba suffocat Febres malignas, Dysenteriam vel ipsam pestem.

Observandum autem tam in his quam in illis, an major sit malignitas, an verò major sit sanguinis effervescentia; etenim in hoc casu magis conveniunt sudorifera blandis acidis remixta, vel absorbentia.

Ubi verò malignitas à contagio prævalet tunc *theriacalia* potius & generosiora alexipharmaca
vel

vel volatilia sudorifera in principio & augmento sint in diligenti usu.

Et si nervi vel caput simul videtur magis affectum, tunc remisceantur *volatilia cum opiatis.*

Si in malignis corpus leviter sudat, & facile perspirabile est, sudorifera possunt esse validiora, ex volatilibus constantia. *Sed illis qui difficulter sudant, potius Tinctura Bezoardica acidula in principio & incremento conducit, cum Opio maritata.*

XVI. *Et si à nimis sudoribus, vires exsolvantur, largiori potu & blandis acidulis refarciantur, qualia sunt supra de Febris ardentibus tradita ex Decocto Citri cum C. Cervi &c.*

In ipso etiam sudore potest propinari cochleare *Aq. Apoplect. cum aceto & succo citri dilutum.*

Naribus possunt admoveri *Acetum Bez. cum spir. ❄ci mixtum.*

Et in principio status morbi, ubi excretiones cutaneæ haud ritè succedunt, si sopor adest, & delirium, si exteriora frigent, & interiora uruntur, *vesicatoria omnino necessaria sunt, cruribus supra & infra genu, tum & brachiis prope carpos & axillas, vel & nuchæ, in affectibus soporosis applicata.*

XVII. *In Diata dum appetitus planè est prostratus, nil concedendum, nisi jusculum tenuè, quod ad firim sedandam aptum est.*

A suctis etiam aliquando haustus vini non nocet.

Febris Petechialis.

I.

SI præter supra enumerata Febrium malignarum Symptomata circa quartum, septimum, decimum &c. diem, macula erumpunt, tum ad differentiam malignarum aliarum Febres hæ Petechiales vocantur.

Erumpunt verò maculæ illæ circa pectus & scapulas, dehinc circa abdomen, & crura, & tandem brachia, facie tamen semper ferè libera; In statu facile superveniunt deliria & convulsiones, & in morbo salubri, ptyalismus.

II. Febres hæ præ aliis malignis sunt admodum contagiosæ, sed contagium non adeò activum est, latet enim sæpè diu, antequam se exerit. Macule quo sunt rubicundiores, & latiores, eò sunt meliores, plumbeæ vero aut nigræ deteriores; & si subito disparent, & recurrunt rursus, pessimæ.

Aliàs Febres hæ, aliis malignis, magis lenta sunt; nonnunquam enim in statu, sex, octo, aut plures dies, in eodem tenore persistunt: & ab initio sæpè adeò mites apparent, ut ægri præter lassitudinem, se ægrotare vix sentiant; sed quò magis sic blandiuntur, eò periculosiores sæpè existunt, præcipuè quando vires insigniter prosternuntur, febre licet miti existente.

III. Curam hujus mali quod concernit, ea minimè differenda, sed statim in principio, vomitorio removeantur contenta stomachi corrupta, ut anxietates graves huic Febri alias familiares, præcaveantur. Purgationes verò aliæ per inferiora, cum V. sectione hic admodum sunt nocivæ.

Post

Post effectum vomitorii, statim in principio & incremento *sudorifera volatilia, imprimis Theriacalia sint in diligenti usu, & intra 24. horas ad minimum, tersunt porrigenda, ad sudorem elicendum, ubi tamen neque linteis, vel stragulis, æger est opprimendus. In principio enim hujus mali ægrī aliās facilius sudant, quàm in progressu, & statu morbi, ubi ferè nunquam ad sudorem amplius possunt cogi.*

IV. *Sudorifera verò hic prout in aliis acutis, vel malignis ab initio sint magis volatilia, & in statu ac sine fixiora. Et si in modum ardentium Febrium affligunt cum majori æstu, sudorifera cum salinis macris combinentur.*

℞. verò ꝑ Diaph. ℥ij.

⊖ vol. CC. gr. xij.

M. pro dosi.

Vel ℞. Aq. fl. sambuci ℥ij.

Aceti Bez. ℥ss.

Theriaca ℥j.

ꝑ diaph. ℥ss.

M. detur pro dosi.

Vel ℞. Theriaca ℥j.

ꝑ Diaphor. ℥j.

⊖ is absinth. ℥ss.

Aceti vini, vel Bezoard. ℥vj.

Syr. acetos. citri. q. l.

M. & detur pro dosi ac copiosus emanabit sudor.

Postea ℞. Conserv. Pulp. citri ℥i ss.

Diascord. Frac. ℥ss.

ꝑ Diaphoret. ℥i ss.

succi citri. q. s.

Ut fiat

Ut fiat Elect. de quo die & nocte æger sæpius dosin capiat.

Vel si ardor mitis adest,

R. Aq. Scordii.

Flor. sambuci aā. ℥iij.

R. Bez. parum acidula ℥ij.

Θis C. C. volat. ℥j.

Elect. Diascord. ℥iij.

℥ Diaphoret. ℥j.

Syr. liberantis ℥℥.

M. detur pro duabus vel tribus dosibus.

In progressu & statu morbi autem,

R. ℥ Diaphoret. ℥℥.

Ocul. 69. pr.

C. C. sine igne pr.

Corall. r. pr. a ℥j.

Cinnab. ℥ pr. gr. xv.

Extr. Opii gr. iij.

M. divide in tres doses.

V. Post hæc *Vesicatoria*, utpote *summè necessaria*, hic ante septimum diem veniant in usum, ut symptomata gravia in statu morbi plerumque supervenientia præcaveantur. Præcipuè si maculæ retrocedere volunt, aut convulsiones metuuntur, *Ægri semper in equali calore detineantur.*

VI. *Dieta*, ut in omnibus malignis, hic sit tenuis, & pro potu detur *Decoctum Citri cum C. C.* & similibus. qualia supra de continuis sunt notata, & si calor non adeo urget, etiam *modicum vini* concedi potest.

Et si omnia hæc ritè peraguntur ut plurimum intra 14. dies cedit malum per Diaphoresin successivam, ubi alias in longum tempus protrahi solet.

Febris

Febris Hungarica.

I.

PRO veneni humores corrumpentis & spiritus pessundantis differentia, datur alia Febris malignæ species, quæ vocatur Morbus Hungaricus, qui alias Febres malignas superat, 1. Gravi cardialgia & anxietate. 2. Intolerabili cephalalgia, & deliriis gravissimis. 3. Angina sive prunella: quibus nonnunquam fluor alvi se associare solet.

II. Cura eadem est cum aliis malignis; ubi in specie vomitoria ab initio nunquam omitti debent. *V. sectionis tamen hic*, secus ac in aliis malignis, *necessarius est usus*, præcipuè ratione anginæ, ubi combinatur, Raninarum sectio sub lingua. Vel ratione cephalagiæ & delirii, sectio venæ frontis &c. Potus ordinarius sit *Decoctum C. C. cum citro*, vel aliud supra traditum.

Pro Epithemate ad frontem & carpos manuum

Rx. ▽ Fl. sambuci, Rosar. Aceti fl. tunic. ruta q̄ ā. ℥j.

Theriace ℥ij. Nitri. ℥j. Croci ℥j. camph. ℥ss.

M. vel & fronti applicetur spir. vini camphoratus &c.

Febris Hectica.

I.

Hanc Febrem nonnulli Practici *distinguunt* in *Secundariam* sive *symptomaticam*, & *Primariam*.

Primariam vitio stomachi, & inde dependente alimentorum corruptela, oriri volunt, cum absque hac reliquæ causæ, Hecticam inferre vix sufficient, Etenim cum proxima Febris Hecticæ causa consistat in sanguinis discrasia salsa & acri, cum nimia visciditate juncta, hinc dispositionem hanc non nisi vitio primæ concoctionis ortum trahere posse dicunt.

Secundariam sive symptomaticam quod attinet, solet ea occasionem sumere post Febres continuas, vel intermittentes, aut contumaciores, aut malè tractatas; Sic & *inflammatio Pulmonum*, & inde nata apostemata, *abscessus mesenterii*, *venum ulcera*, *lues venerea* &c. levi negotio huic morbo ansam addere possunt; dum ex talismodi latibulis, malè disposita, vel purulenta *lympha*, *sanguini confusa*, cum hoc nunquam ritè miscetur, sed confusè cohærens, semper in lucta est, unde intestinum motum & Febrem fovet; tunc verò exacerbatur, quando post pastum chylus in stomacho haud ritè elaboratus, simul sanguini admiscetur, unde major alteratio accedit, & febris intenditur &c.

II. Hoc morbo correpti, *insensibiliter emaciantur*, calor adest lenis, & nisi ægri manus diutius contineatur, vix perceptibilis, nisi quod aliquot horis post pastum, paulo acrior soleat esse: Pulsus solitô

solitō frequentior est, sed parvus & debilis, cum clandestina virium prostratione.

Urina in hujus mali initio sanorum est similis, & si stomachus malè digerit, subinde excernitur alba, pallida & tenuis, & si ad marasmodum progreditur malum, quasi oleaginosa emittitur. Fæces in principio & incremento sunt duræ, ventriculi verò digestionē labefactatâ, fiunt liquidæ & copiosæ.

Et si Hectica nunc confirmata existit, fluxus alvi ferè est continuus, sudores nocturni colligati adveniunt, & tandem capilli defluunt.

Longitudo morbi & difficultas eum curandi, ab ætate, & corporis dispositione, est metienda: Incipientem tamen facilius confirmatâ, curari posse, omnes consententur Practici.

III. In curatione hujus mali, præcipuè si primaria est, & vitio stomachi vel digestionis primæ oritur convenit vomitus, vel blanda purgatio.

Postea adhibeantur talia, quæ viscidum attenuant & falsum temperant, qualia sunt *Antihæst. Poterii, Bezoard. Joviale, Antimoniale &c.*

Nec minus conducunt hunc in finem sequentia.

R. Rad. cichor. taraxaci, acetose, lactuce, endivie, scorzoner. aâ. ʒss. Flor. Borræg. Bugloss. nymphae, cichor. rosar. aâ. mi. sem. 4. frigid. maj. aâ. ʒj. Decoctis in s. q. seri lactis, vel & Decocto hordei adde ad ℥ij. colaturæ syrupi de succo citri ʒiſs. & propinetur sæpius haustus.

Vel & Amygd. d. excorc. ʒj.

Nucl. pini ʒvj.

pistac. recent. ʒss.

sem. 4. frig. maj. aâ. ʒj.

Cum Aqua endivia & lactuca aâ. q. s. fiat emulsio.

cui adde *Antihect. Pot.* ℥ij. & edulcoretur ad libitum saccharo.

IV. Præ his tamen omnibus, in Hæctica, quam primariam, ex singulari humorum acrimonia, & inde dependente colliquatione vocare solent, ubi humores nunc circulatione toties iteratâ, uniti, chylum adhuc rudem, indigestum & acrem, in suam compagem tam quietè recipere, neque unione exquisitâ sibi applicare haud possunt, ut innocuè trans-eat tubulos vasorum minimos, quin rigida sua acedine sive ruditate illos vellicet, atque hoc stimulo febrem quasi efficiat, quæ eousque durat, donec illud quod ab initio commixtionem cum sanguine renuit, nunc partim reiterato circulo, vel sanguini unitum, vel per corporis habitum, mediante sudore rejectum fuit.

Hoc in casu præter modo laudata, conducunt aquæ minerales sive acidula, quibus viscera & vasa ab immunditie eluuntur, eorumque tonus enervatus restituitur.

V. Præterea conducit omne lac, in specie verò muliebri, vel asinum; atque hoc vel illud primarium debet esse alimentum, carne interdicta.

Ante omnia verò Medicus exploret, num æger lactis usum tolerare queat, hunc in sinem ventriculo prius leniter evacuato, propinet ab initio lactis ℥ij. vel iv. hinc si nulla insequitur ventriculi gravitas, nausea, vomitus, singultus, neque calor aut pulsus intenditur, tunc mane & vesperi potest propinari ℥j. Si vero calor magis sensibilis adest, loco lactis, detur *Lac ebutyratum, vel serum lactis.*

Dantur etiam *Aquæ destillata Antihectica*, quibus alii multum tribuant,

Neque

Neque minus temperant *Balnea ex lacte dulci,*
vel aquâ tepidâ, cui flores nymphae, violarum, Fol.
endiv. Lactuca &c. tum & pedes vel caput vervecis in-
cocta sunt: Insideat verò æger tali balneo, donec
sponde refrigeratur.

VI. Si sudores nocturni infestant

℞. M. P. de cynogloss. ʒj.

Extr. croci ʒj.

Opium gr. vj.

Cum succi liquirit, in s. q. *Aq. hyssopi* soluti fiant
Pilulæ, pondere grani unius de quibus mane & sero
ʒj. vel 6. exhibeantur.

Vel ℞. Antihæct. Poter. ʒjss.

pulv. anod. Wed. ʒss.

M. detur noctu pro duabus dosibus.

Tinctura etiam Antiphthifica, cum Tinctura Flor.
Bellidis, rosarum &c. hic optimi est usus & effectus,

Neque tamen externa negligantur. Sic

℞. Ung. resumptivi ʒss.

Refrig. Galeni

Rosati aa. ʒij.

Sachari Saturni. ʒj.

M. & hoc dorsum diligenter inungatur.

VII. In Diætâ plus conducunt elixa, quam assa-
ta, cum endivia, lactuca, acetosa, &c. nec omittantur
juscula hordeacea, avenacea, pultes ex oryza, cancri
fluviatiles contusi, & juscula inde parata, item Ostrea,
Cranae, pisces laudabiles, & similia.

Potus sit *Decoctum passulatum, cum rad. cichorei,*
crem. ☐ vel solum, vel

℞. Hordei mundi m. j.

Passul. maj. ʒ min. aa. ʒj.

Dactylorum no. 15.

Sem. anisi.

fœnic. aa. ʒj.

Coquantur in Aquæ mens. ij. pro potu ordinario.

Non minus item conducunt *Emulsiones*, *serum Lactis*, *Thea cum lacte* &c.

IIIX. Si aliquid Febrilis latere observatur.

℞. *Cort. Peruv.* pl. ʒʒ. *Aqua hadera terrestr.* ci-chor. aa. ℥j. *arcani duplic.* ʒiiij. Infundantur horis octo in calore leni, in fine paulisper coquantur unica saltem ebullitione; Colaturæ adde *syrup. de hadera terr.* ʒj. & propinetur mane & vesperi haustus cui singulo, *Tinctura antiphelis.* instillata sint. gutt. 60. vel ultra.

Febris Intermittens.

I.

Est, & dicitur hæc, quæ certo suo tempore & per intervalla hominem aggreditur, cum horrore, vel frigore, insequente calore, postmodum verò rursus cedit, & planè remittit.

Pro diverso vero hoc aggressionis, & intermissionis tempore, diversa sortitur nomina, ut vel *quotidiana, tertiana, aut quartana* vocetur, vel & dum nullam periodum certam observat, *vaga vel erraticæ* audiat.

Ratione symptomatum porrò varia est & diversa; præter ordinaria namque symptomata, quæ sunt rigor aut frigus, subsequente calore, & tandem sudore, dantur etiam algida, quæ saltem frigore molestæ sunt, nullo subsequente calore: Dantur etiam Febres, in quibus frigus & calor vehementer urgent & Epialæ vocantur. Et ratione sitis inextinguibilis dantur sticulse; à fame inexplebili Famelica, à dolore stomachi Cardiaca, Colica sive torminales, syncopales, anhelosæ, asthmatica, Tussiculosa, Arthritica, vomitoria, insana &c. Et omnes hæc Febres intermittentes, sunt unius ejusdemque naturæ, & saltem pro diversitate subjectorum diversificantur.

II. Causa est *venenum sive peculiare acidum*, chilum in prima digestionem ita invertens, ut indispositus fiat cum sanguine debite combinari, & legitime ac ritè circulari, unde chilus talis, dum ad eam quantitatem pervenit, quæ circulum humorum perturbat, spiritus adeò elasticos reddit & expandit, ut

ruditate sales subigere incipientes, tantum tumultum concitent, qui cum horrore vel frigore incipit, & cum calore progreditur, ac plerumque cum sudore finitur, vel quotidie, vel tertio aut quarto die prout chylus talis quasi acescens aut venenatus, citius aut tardius, in tantâ quantitate sanguini confunditur, ut sufficiens sit spiritibus tantum tumultum imprimere, & recuram sanguinis magis minus turbare.

Originem dependere ex singulari depravata digestionem in ventriculo. hoc saltem demonstrare videtur, quod aliquando homines, Febres sibi accersant, ex cibo vel potu, quem cum nausea sumserunt: ubi è contra dantur, qui intenso, unius aut alterius cibi appetitu, & esu, Febrem rursus fugarunt.

III. Effectum quod concernit, quem chylus talis indigestus, sanguini circulanti imprimit, videtur consistere in majori vel minori coagulo, aut crassitie, quam chylus talis sanguini communicat, unde tunc circulatio solito tardius peragitur, saliva evadit tenax, sitis intolerabilis exoritur, & omnia alia Febrium symptomata vim sortiuntur.

IV. Ratione durationis morbi *Quartana* sæpè in longum tempus procrabitur, propter longiora verò intervalla tutissima est, nisi vel in medicamentis vel in Diæta error committatur, qui occasionem addit, ut in malum hypochondriacum, Icterus nigrum degeneret, vel in hydropem abeat.

Tertiana ut plurimum benigna reputantur & absque periculo, nisi nothæ sint, & curatu difficiliores, *Quotidiane* verò, ob copiam chyli indigesti, qui quovis die Febrem concitat, & pertinaciores, & periculosiores esse solent; & si diutius durant, facillè in cachexiam, lethargum aut carum degenerant.

Si ali-

Si aliàs propter diuturnitatem Febris, scirrhus alicujus visceris supervenit, cachexiam vel hydro-pem inducit, vel si malè curatur, non rarò in Fe-brem Hecticam degenerat. Aliquando tamen Icterus superveniens, vel ulcuscula labiorum fausto-omine erumpunt, & Febrem solvunt.

V. Curam Februm quod concernit, *veteres cre- dentes, Quotidianas à Pituita, Tertianas à Bile, & Quartanas à Melancholia*, nunc explosis sanguinem constituentibus humoribus, trahere ortum; hâc ra-tione etiam unicuique Febri singularem deberi cu-ram sibi persuadebant.

Sed cum, ut supra dictum, una & eadem sit Fe-brium tam intermittantium, quam continuarum causa, saltem ratione magis aut minus distincta, hinc eandem debere esse curam, & ratio & experien-tia dicunt.

VI. Cum verò *primaria & originalis Februm Intermittantium officina sit stomachus*, & in hoc qui-dem malè administrata digestio, inducta à singu-lari quodam acido, sive febrili veneno, chylum sal-tem plus minus invertente, & ad hanc, vel illam Fe-brem, citius aut tardius recurrendam disponente, hinc acido illo sive febrili veneno saltem destructo, aut quovis modo inverso, cessat effectus, sive Febris: *modo veneni hujus destructio fiat, antequam*, adhuc laudabiles humores, vel sanguis, simul à chylo, Fe-brili veneno alterato, *obrutus, inversus*, & ad liberè circulandum, plurimam partem inidoneus nunc redditus existit, & antequam *plurimarum viscerum, sive partium obstructions jam facta sunt.*

Ante omnia verò instituatur vomitus aliquot saltem horis ante accessum Febris, sive hæc quovis die, vel

tertio saltem aut quarto recurrit: nec omittatur in progressu, vel declinatione Febris. Præcipuè si ægri extra paroxysmum, vertigine, præcordiorum angustiiis, sapore amaro in ore, vel nausea post somnum fatigantur; vel & ægrotus sponte vomit.

Hunc in finem præ aliis ferè omnibus vomitoriis conducit *Panacea Aurea*, ex *Regulo antimonii aureo* ritè parata, vel in hujus defectu in usum veniat *Tartarus Emeticus* legitimè elaboratus, vel per se, vel aliis idoneis sociatus.

Veteres Practici in Quartanis præcipuè, nullum in initio medicamentum adhibendum esse, sed vel naturæ paulisper relinquendas, aut leviter saltem tractandas esse volebant.

Nos experientia certiores facti, *toto die curamus tam quartanas, quam tertianas aut quotidianas citius principiis obstantes, quam naturæ diutius relinquentes.*

Hunc in finem vomitorio rejectis stomachi crudioribus & rudioribus contentis, si adsunt, propinamus sequentia, præ aliis specifica, v.g.

℞. *Cortic. Peruv. pulv.* ℥ss.

Rad. gentian. pulv.

Herb. card. ben. pl. ā ā. ℥ij.

Ois absinth.

Febril. albi, m. aa. ℥i℥.

Camphora ℥ss.

M. fiat omnium pulvis subtilissimus de quo infundatur ℥j. in vino, & propinetur ac sæpè sæpius reiteretur.

Vel ℞. *Cortic. pulv. Peruv. pulv.* ℥ss.

Herb. card. ben. pulv. ℥ij.

Ois card. ben. ℥i℥.

Piperis longi ℥j.

M. fiat

M. fiat pulv. qui cum *conserv. Rosar. Nuce Indica* conditâ. *Zingibere condito*, vel *Elect. Diacori*, *Rob. sambuci*, *Syrupo acetos. citri*, de *absinthio* &c. debira dosi additis in *Electuarium* misceantur, ac de hoc singulis duabus, tribus, vel quatuor horis, detur quantitas nucis castaneæ, desuper propinato cochleari *vini absinthites*, aut *vini canarini*, *Hispanici* &c.

Et ubi calor mitis adest, & frigore minus molestat, *Febris*, etiam *vinum absinthites* pro ordinario potu conceditur.

VII. Vetsi *hydrops* metuitur,

℞. *Herb. absinthii* m. ij.

cent. min. m. j.

Fol. sen. el. ℥ i ℞.

Rhabarbari ℥ vj.

Agarici troch. ℥ ℞.

Rad. Iridis nost. ℥ v.

Limatura ♂ ℥ i ℞.

♂ i ℥ iij.

Ex incisis & mixtis fiat nodulus, octo libris *vini* infundendus, de quo æger singulo mane bibat ℔ ℞. per 18. dies, vide *Miscell. Cur. Decur.* 2. anno 3. p. 229.

Ad tumidos pedes, qui illis facile accidunt, qui in *Febribus* copiosum potum ingurgitant, & parum sudant, detur *Decoctum absinthii*, & *Chelidon. majus plantis pedum applicetur.*

VIII. Et si longo *Febris* decursu, *glandule plures mesenterii aut pancreatis*, ex duritie, hæriolantur esse obstructæ, ad regionem pancreatis applicetur seq. *Emplastrum*,

℞. *Empl. de ranis cum* ♀ i ℥ j.

Gummi ammon. ℥ ℞.

♂ o *Petra* 2

154 *Febris Intermittens.*

Camphora aa ʒj.

M. fiat Emplastrum.

Vel & splenis regioni applicetur *Empl. de cicuta cum gummi ammon.* in aceto soluto, aut *Empl. carminativ.* Sylv. vel hoc Helmontii,

℞. *Tabaci* q. l. affunde vini q. s. & coque ut ebulliant per dimidiam horam, postea colaturæ expressæ, adde *succi nicotiana inspissati*, *cera* & *olei* q. s. ad Empl.

IX. Si in Febre hâc vel illâ, frigus præ calore excruciat, anteparoxysmum, mediantibus duplicatis vel triplicatis linteis, abdomini applicetur *Spir. vini camphoratus*.

Vel, ita commendantibus *Ephem. Nat. Cur. Decur. 2. anno 6. p. 304.* Pedes immergantur *lixivio calido* ante paroxysmum.

Aut ℞. ʒo *macis*, *caryophyll.* aa ʒj. *junip.* ʒj. *Nuc. mosch.* ʒʒ. M. fiat Balsamum, ingruente paroxysmo præcordiis inungendum.

X. *Vesicatoria etiam*, die intermissionis, *carpis manuum* vel *nuchæ* applicata, rigorem mitigant, & non raro insuper Febrem tollunt.

XI. *Sipost Febres diurnas*, appetitus lente redit, *vomitibus* impereur. Postea *Essentia absinth.* *Elix. Febril. Mins. cum Spir. cochl.* &c. veniat in usum.

Aliàs in omnibus Febribus periodicis, æger ante paroxysmum, nec cibum, nec potum assumat, & potus non concedatur nisi in vigore & declinatione paroxysmi; non tamen integris amphoris, sed moderata quantitate, nisi velis Febrem magis contumacem reddere.

Sit verò potus *vinum dilutum*, *cerevisia secundaria*, vel apud nostrates *Aqua sulfurata*, das Gauls Wasser!

Wasser/ vel & Decoctum tamarind. cum passulis, vel Decoctum C. C. cum Citro aut Nitrum depuratum successive intra diem ad ℥℥. in potu calido dissolutum. Optime etiam conducit serum lactis cum succo citri depuratum, præcipuè scorbuticis.

Acida non conveniunt, nisi post rigorem, intensior æstus & sitis clamosa adsint, & quidem declinante paroxysmo.

Qui durante paroxysmo flatibus molestantur, ardores abdominis, vel dolores mordaces in dorso, circa vertebrae lumbares sentiunt, & excrementa sæpius indurata habent, his optime conducunt *clysteres abstergentes & carminativi*, hora una aut altera ante invasionem paroxysmi, applicati.

Purgantia per inferiora præsertim vegetabilia, in nulla Febre intermittente conveniunt, quoniam humores plus turbant & nexu suo solvunt, præcipue in statu Febris, si copiosa sedimenta urinis insunt.

Sitamen ob suspicionem excrementorum in primis viis subsistentium, desiderantur, levia sint ex *Rhabarbaro*, vel aliis cum *Œlio dulci* combinatis, v. g.

℞. *M. Pil. de tart. gr. vj. Œ. dulcis ℥℥. Scamm.*

△ *ratigr. v. M. fiant pilulæ pro dosi.*

Vel ℞. *Fol. senn. el. ℥℥. Œis ℥ij. Spir. △. gtt. xx.*

Superfunde his Aquæ Fontanæ haustum, stent per noctem, mane propinetur colatura, debet esse arcanum *Riverii* in tertianis & quartanis.

Empyrici, hoc suum laudant specificum, præsertim in tertianis v. g.

℞. *Mechoacann. alb. ℥ij.*

granor. piperis alb. num. xxj.

Ocul. ℥. ℥j.

156 *Febris Intermittens.*

M. divide in 3. p. æq. unam propinando imminente paroxysmo, ubi tamen effectus potius sudore largo, quam purgando se exserit.

Optimus etiam est *Pulvis Comitum de Warvvich*, additione & correctus. Vel & *Coral. r. pr. Æis absinth. aa gr. xij. Scammon. ℥. gr. iij.* M. detur ante paroxysmum.

Vena sectio in intermittentibus rarò locum habet, exceptis Epidemico caractere enatis, qualis erat Febris Autumnalis anni 1691. quæ alternis diebus absque omni rigore aut horrore, cum maximo saltem æstu ingruerat, in hac Febre, Venæ sectiones & vomitus reiterati, statim ab initio omnem Febris vigorem infrangebant, & postea Bezoardicis ritè exhibitis, aliquot centeni militum, qui hac Febre intra 14. diès corripiebantur, feliciter reconvalecebant.

Bezoardica mihi tunc familiaria erant *Rob. Sambuci, Diascord. Fr. R. Bezoardica cum & sine acido. Æ. Diaph. Arcan. duplic. S vol. C. C. campb, Spir. xci, cum Aq. Fl. sambuci, card. ben. &c.*

Cum verò Febre tandem sensim emanente, dolor capitis adhuc molestaret, & debilitas ac calor ægrè cederent; sæpius exhibui *Tinct. Bez. cum spir. nitri acidulatam & cum Tinct. avod. remixtam.*

Ad sudores verò, diu adhuc etiam finitâ Febre molestos, propinavi *Unicornu fossile cum arcano duplic. & extr. opii.*

XII. *Practici plures, qui Corticis Peruviani usum adhuc dum formidant, vel ejus usum legitimum nesciunt, suis specificis variis absorbentibus salinis, volatilibus, potissimum tamen fixis contenti, aliquando, sed lentè, Febres fugant. Ex optimis tamen*

est:

est: ab initio inter arcana reconditus, & à *Cranenio* pro specifico certissimo, creditus, *Regulus Antimonii Medicinalis* à Θ j. ad $\mathcal{Z}$ $\mathcal{B}$. vel per se, vel aliis remixtus, & sæpius exhibitus.

Alii alia commendant specifica, inter quæ & *Mœbii Sal antifebrile album* ex nitri partibus tribus, & vitrioli Hungarici parte unâ, fusione, tum solutione, & crystallisatione elaboratus, non est vilipendendus, præcipuè in Febribus ubi calor excedit.

Ex his & similibus Præctici famigeratissimi alia componunt specifica antifebrilia. *Cl. Wedelius* in sua *Opiologia* asserit se absque V.S. vomitorio saltem intermediato, plerasque curare febres, sequentè pulvere,

$\mathcal{R}$. Nitri $\mathcal{D}$ lati sive Θ is febrilis albi,

‡ Diaphoret.

Conchar. $\mathcal{P}$ r.

C. C. usti aa gr. viiiij.

Laud. op. gr. j.

⊙ antifebril. ex oleo garyophyll. Piperis, & camph. constantis. gtt. ij.

M. pro dosi aliquoties reitèranda.

Alii castra sequuti sequentem pulverem pro experto commendant,

$\mathcal{R}$. Herb. card. ben. pulv. $\mathcal{Z}$ vj.

Rad. Angelic. pl. $\mathcal{Z}$ $\mathcal{B}$.

Θ is absinth. $\mathcal{Z}$ iiij.

armoniaci $\mathcal{Z}$ i $\mathcal{B}$.

camphora $\mathcal{Z}$ $\mathcal{B}$.

M. fiat pulvis cujus sæpius detur $\mathcal{Z}$ j. pro dosi,

Alii hoc suo simplici specifico, plurimas curasse febres contendunt,

158 *Febris Intermittens.*

℞. *Nuc. moschata* ponderosæ n. vj.

Aluminis ejusdem ponderis.

M. fiat pulv. qui dividatur in 3. p. æq. ita ut prima dosis secundam, secunda tertiam excedat, quæ die remissionis cum cochleari aceti exhibeantur.

Alii *Seminis pastinacæ sativæ* ℥ij. in aq. cent. min. vel card. bened. aut vino coctis, & ante paroxysmum propinatis febres profligarunt.

Ego sæpe pro experimento dedi *Essentiam Fuliginis Clauderi*, vel & *Elix. Balsamicum*, aut *Tinct. sulfuris*, cum *myrrha* & *camphora* essentialitatem.

Olim exhibui *Ess. absinthii comp.* cum Ra Bez. optimè *camphorata*, sine acido, cum *Spir. *ci*, & $\text{℥} \text{ } \text{g} \text{ } \text{g}$ *garryophyll.* aut $\text{℥} \text{ } \text{g} \text{ } \text{g}$ *absinth.* destill. remixt. singulis tribus horis non absque insigni effectu præcipuè in Febribus rebellibus ubi frigus præ calore molestabat.

XIII. *Quot specifica non enata sunt, postquam paulisper innotesceret Corticis Peruviani usus!* ubi tamen non tam ipsius corticis pulvis, quam ejus usus legitimus specificas vires obtinet.

Blengi hoc, suo tempore pro secreto Anglico communicat.

℞. *Semin. urtica* ℥ij. *flor. cent. min.* ℥℔. *salis cent. min.* ℥ij. *vini generosi* ℔ij. infundantur 12. horis in cineribus calidis, quo tempore etiam seorsim infunde in *Spir. vini* ℥iiij. *corticis Peruv.* ℥iiij. *Nitri depurati* ℥ij. Post hæc confundantur solutiones & ulterius infundantur confusa sex horis, tunc filtraturæ pro una dosi exhibe ℥ij. Primam dosin sex horis ante paroxysmum, alteram dum horror incipit, & tertiam quando paroxysmus remittit. Intermediis diebus detur mane & vesperi dosis: sed die paroxysmi reiteretur usus ut ab initio.

Vel

Vel ex commendatione *Blengi*, ℞. *Cort. Peruv. pulv.* ℥ij. *Sis vol. viper.* ℥℞. *Laud. op. gr. j.* Misce pro dosi sæpius reiteranda.

Jones de Febris præ aliis commendat *Corticis Peruviani infusum cum vino austeriusculo factum*, v. g. ℞. *Cortic. Peruv. subtil. pulv.* ℥ij. *vini austeriusculi, sive Rhenani* ℔ iiiij. Stent diebus aliquot in loco calido sæpius agitando. Postea liquor decantatus propinetur ad ℥ iiiij. in *Quartana* singulis quatuor horis, in *Tertiana* singulis tribus, & in *Quotidiana* singulis duabus horis, die & nocte, nisi somnus obstat: *Evanescentibus* verò *Paroxyzmis* continetur hujus infusi usus per plures dies ad avertendam recidivam. Si enim hujus medicamenti usus non continuatur, tum morbus post aliquot septimanas etiam, facile recrudescit.

Alii infusum *Corticis* sequentem in modum instituunt. ℞. *Chin. de chin. sive Cort. Peruv.* ℥ iiiij. *Rad. Gentiana* ℥℞. *Fl. cent. min.* p. iiiij. *Piperis longi.* ℥j. *Sis* ♀ ℥ ℞. Incisis & mixtis affunde *Vini Rhenani optimi* ℔ vj. & infusione legitime peracta, colaturam modo docto propina statim postquam primus *paroxysmus* præterit: etenim si possibile, secundus *paroxysmus* non transgrediatur, quo sæpius enim repetit *paroxysmus*, eo magis curatu difficilis fit morbus: non tamen in *paroxyzmis*, sed in intervallis hæc medicamenta ex cortice propinanda sunt.

Clarissimus Morton de *Febris* infusis omnibus ex cortice, præfert *corticis Peruviani pulverem subtilissimum*, in substantia, modo in *Bolo, Electuario*, vel alia forma propinatum.

Fatetur tamen modò dictus *Morton* se quosdam *Febr-*

Febricitantes curasse sequenti remedio, quos, Cortice Peruviano diu & copiose exhibito, ne quidem ab uno paroxyfmo liberare potuerat, v. g.

℞. *Flor. chamameli subtiliff. pulv.* (plus minus pro ætate,) ℞j. ꝯ *Diaph. Sal. absinth.* aa ℞ss. M. fiat pl. fumendus cum syrupo quodam, vel cum mucilag. trag. in pilul. redact.

Hoc remedio se tres Febricitantes, absque recidiva, spatio duorum dierum perfecte curasse ait, sextâ quâque hora per biduum repetendo.

Ejus canones aliàs de usu corticis sequentes sunt. Ante omnia ait prospiciendum esse, ut *cortex sit genuinus, & benè electus, qui visui colorem cinamomi refert; sapore grato aromaticè amaro præditus est, & in specie olfactui offert odorem peculiari modo mucidum; nam si peculiaris hic odor mucidus, aliàs non ingratus, deest, licet saporem & colorem qualemcunque referat; semper suspectum esse dicit.*

Hunc corticem præcipit saltem in pulverem subtilissimum redigere, ut eo facilius digeri, & per habitum corporis trajici possit.

Quoad dosin, Adultis ℞ij. infantibus ℞ss. circiter sufficere posse ait, partitis vicibus quartâ quâque hora, pro integra cura. Nullo neque vomitorio vel cathartico aliò præmissò, aut post ejus usum propinato, nisi ex nausea constet, saburram latitare in stomacho, ante corticis usum statim ab initio rejiciendam.

Mihi præ aliis placet formula Electuarii, qualem supra tradidi.

Dom. Doct. Fürst, Archiater olim Trevir. celeberrimus

mus hoc suum Electuarium magis tamen pretiosum commendabat.

℞. Cortic. Peruv. pl. ℥ij. Trag. arom. com. conserv. Rosar. āā. ℥j. Nuc. Indic. condit. Zingib. condit. Theriaca āā. ℥ss. confect. Alkerm. compl. ℥iij. ꝑo Ligni Sassafr. dest. ℥j. ol. Nucista ℥ss. cinnamomi ℥ss. cum syrupo gran. Kermes, fiat Electuarium.

Detur dosi quantitate Nucis jugland. ter vel quater de die, semper desuper bibendo aliquid vini malvatici.

Ephemer. Cur. Dec. II. Anno 4. p. 201. commendant pulv. corticis Peruv. cum Extr. Trifol. Fibrini in Pilulas redactum & debite exhibitum.

XIV. Dantur etiam *Externa Specifica*, quibus præmissis universalibus sæpe Febres fugantur. *Dispensatorium Noricum* commendat sequens cataplasma carpis manuum applicandum.

℞. Pul. pyrii, Salis comm. fusi aa ℥j. Tela araneorum, Nuc. moschat. olibani aa ℥ij. Herb. absinth. bursa pastor. urticamin. ruta aa m. j. thereb. alb. q. s. M. fiat cataplasma.

Vel ℞. Fulig. fumi splendent. ℥i ss. therebinth. ℥vj. telar. aran. camphora aa ℥j. Olei aran. q. s. Ut fiat Empl. carpis manuum applicandum.

Boyle hoc pro experto communicat.

℞. ꝑis nigri m. ij. Lupuli recent. m. ij. Uvar. Corinthiacar. ℥iiij. in massam contusa, & linteo inducta carpis alligentur.

Ipsè Morton confitetur se ipsum aliquando sequentia duo pericarpia, satis felici eventu, comprobata invenisse, v. g.

162 *Febris Intermittens.*

℞. *Therebinth. Venet.*

Olibani pulv. aa q. s.

Mixta & in aluta extensa paulo ante paroxysmum
ad pulsus applicentur.

Vel ℞. *Fol. chelidon. maj.*

Ruta aa m. j.

Fulig. splendent.

Sapon. Veneti,

Salis marini aa q. s.

Cum aceto acerrimo fiat massa pro pericarpis ho-
ris duabus ante paroxysmum applicandis.

Flatus.

I.

SÆpe chylosin turbare solent, qui, si per superiora cum sonitu erumpunt, dicuntur *Ructus*: Et fitam sursum quam deorsum copiosè eructantur; tunc *cholera sicca* audit. Sed si stomachum saltem distendunt, *Inflatio stomachi* vocatur.

II. Omnes verò *Flatus* generantur in primis viis ex dissolutione vitiosa ab acido; alimenta in materiam viscidam resolvente.

Flatus tamen non esse in alimentis; ex eo clarum est, quod idem alimentum in uno subjecto flatus generet, in altero verò non; & hoc quidem ratione diversi acidi, & inde est, quod hypochondriaci, & Hysterici, ex omnibus ferè alimentis flatus, eliciant.

Sunt tamen cibi nonnulli præ aliis magis dispositi, ut flatus generent, qualia sunt *Raphanus, capè, porrum, &c.* quorum sal acre alcalicum, mucilaginem stomachi acidam incidendo, & cum hoc fermentescendo, in flatus resolvit.

III. *Ructus* verò sunt vel acidi, vel nidorosi, aut insipidi, vel assumptorum saporem referentes, qui tamen si liberè erumpunt, inflationem stomachi alleviant.

Sed si sunt inclusi, ob orificium stomachi superius oclusum, tum adsunt stomachi distentio, & præcordiorum angustia, imò distentio, non solum circa ventrem, sed totum pectus, imo versus collum & dorsum se extendit, & angustias parit.

IV. Et si flatus hi diutius remorantur, ad Tympanitidem disponunt,

Si verò foetidi sunt ructus, funesti esse solent,

V. In Curatione ante omnia acidum corrigatur, dehinc Flatus discutiantur, & materia viscida evacuetur.

Acidum corrigitur per absorbentia varia: Flatus verò discutuntur acido correcto, vel per carminativa varia.

Ad ructus acidos contumaces *Riverius* commendat *grana piperis* jejune deglutita.

Si ructus cum ardore & phlogosibus, sunt juncti, ex bile cum acido concurrente, tum singularis effectus est *Spir. anisi*, cum *Spir.* $\text{\textcircled{D}}$ *dulcificato* mixtus & *cochleatim* saepius exhibitus, &c.

Fluor Albus.

I.

V*el verus est vel nothus.*

Nothus aliàs *Fluor Muliebris* vel *Menstrua alba*, etiam appellari solet, ubi loco sanguinis, singulis mensibus aliàs, & statò tempore fluentis, nunc illuvies quædam modò crassa, vel serosa aut tenuis copiosa vel parciòr continuè, vel per intervalla, nunc acris & mordax, vel albicans aut flavescens, &c. inordinate vel singulis diebus, aut septimanis &c. effluit; vel ante vel post ordinarios menses.

II. Aggreditur verò hic fluor, omnis generis fœminini individua, potius tamen fœminas adultiores, sive maritatas sive viduas, quam virgines, licet & gravidæ aut quibus menses sunt suppressi, hoc fluore non rarò infestentur.

III. *Distinguendus* tamen venit *Fluor hic albus*, *nothus* sive muliebris, à *profluvio uterino*, sive *Fluore albo vero*, qui nil aliud est, quam gonorrhœa muliebris, quæ vel *Benigna*, vel *Maligna* esse solet.

Benignus hic Fluor oritur ex copia & abundantia liquoris seminalis, *Malignus* verò si abundantia, seminalis istius liquoris, acrimoniam quandam, sive virulentiam junctam habet, quæ partibus genitalibus exulcerationes inducit, ex qua exulceratione postmodum sexui virili per coitum virus communicatur.

IV. *Cognoscitur* tamen fluor hic virulentus sive gonorrhœa muliebris maligna ex *urina ardente*, & *ulceribus circa pudenda*, neque congressum libenter

ferunt, secus ac in fluore albo muliebri, ubi congressus est absque dolore.

Sic & materia in fluore muliebri, quo ad consistentiam est crassior, & minori quantitate, ac majori intervallo, raro cum foetore effluit.

In specie verò gonorrhœa etiam mensibus fluentibus non emanat, ubi fluor albus cessat, finito vero mensium fluxu, demum redit.

V. Fluoris muliebri causa dependet à tota massa humorum circulantium, id quod denotat facies colore fædo, pallido, præcipue circa oculos, cum pedum tumore, lumborum & dorsi dolore, & languore totius, imbecillitate ventriculi, & inde dependente nausea, respirandi difficultate &c.

Hæc verò signa Magis familiaria sunt Junioribus quam adultis, quibus malum hoc magis consuetum est, præsertim quando menses jam fluere desinunt, quodque eas tunc plerumque ad mortem usque comitatur.

XI. Exitum huic castratæ & depravatæ lymphæ, sive extota humorum depravata massa, sive particulari seminiformi liquore, dependente, concedunt glandulæ vaginales, nimium relaxatæ vel per frequentes abortus aut alios partus graviores &c.

Malum quidem lethale non est, sed successu temporis vires consumit, aut lymphæ magis minus viscida, reddita, cachexiam, hydropem, vel tabem, aut exulcerationes inducit, vel & steriles reddit.

VII. Curam hujus mali quod attinet, cum ventriculus, sive depravata ejus digestio, aut dissolutio, potissimam causam, depravatæ scil. lymphæ materiam, ministret, hinc mediantibus purgantibus, convenientibus, ex mercurio dulci, jalappa, Rhabarb. &c.

constan-

constantibus, in specie etiam vomitoriis, circumstantiarum ratione, sæpius adhibitis, ruditates, eliminantur,

℞. *Extr. Rhabarb.* ℥℥.

Res. Jalapp. gr. v.

scammon. gr. vj.

ꝯ *dulcis* ℥℥.

M. fiant Pilulæ pro dosi.

Vel ℞. *Therebinth. cum* ▽ *menth. lota* ℥℥.

Rhabarb. pl. ℥ ij.

succini pr. ℥ j.

M. fiant Pilulæ de quibus aliquoties in septimana detur ℥ j.

Postea lymphæ vitium, si serosa nimis est, corrigatur per decocta aut Essent. Lignorum vel vina medicata, ex *Garyophyllata, Galanga, Roremarino* &c.

Aliquando enim *rorismarini decocto*, hoc malum fuit sublatum.

Sic & *Diuretica* hic optimi sunt usus & effectus ex *therebinth. & Rhabarbara*, vel *Balsamus copaiva* cum aa *Spir. thereb. sæpius cum infuso Rorismarini* datus.

Tum & sanguinis dispositio cachectica ulterius corrigenda venit per *salia volatilia oleosa* & *aromatica*.

Vel quæ humorum texturam legitimam, sartam tectam servant paulisper adstringendo. v. g.

℞. *Conserve Lamii albi* ℥ j ℥.

Ossium dactyl. pulv. ℥ iij.

Boli armeni,

Limatura eboris aa ℥ ij.

Nuc. Moschat.

Mastichis,

Tragacanth. albi aa ʒj.

Syrupi myrtini. q. s.

Ut fiat Elect.

Vel R. *Conserv. Flor. anthos.* ʒiij.

Rasura eboris,

Magister. succini cum V facti aa ʒiij.

Lapid. osteocolle ʒjʒ.

Putamin. avellanar. pl. ʒʒ.

Cum *Syr. rosar. r.* fiat. Elect.

Vel R. *Ocul. S* pr.

Mastichis,

Thuris aa ʒʒ.

M. fiat pulvis, de quo singulis diebus bis sumatur ʒj.

Tinctura Terra catechu, anodina, succini, item sal. vol. succini, hic quoque non sunt contemnenda.

VIII. His enim & similibus non tantum lymphæ dispositio, quando est acris & serosa, corrigitur, sed & glandulæ laxæ restituuntur & obfirmantur.

Hunc in finem etiam conducunt acidula, in calidioribus naturis, ubi malum non inclinatur ad cachexiam;

Therma item admodum profunt, sed in dispositione lymphæ viscida potius, quam in serosa aut calidioribus naturis.

Externè non omittantur *Fotus ex roremarino, Fl. rosar. Balaust. mentha, melissa,* &c. in vino coctis, quibus non solum glandularum vaginalium laxitas, sed & partium genitalium excoriatio, si quæ adest corrigitur.

Hunc in finem admodum conveniunt injectiones simul adstringentes, v. gr.

℞. Ligni sancti ℥ iij.

Cortic. Granat. ℥ j.

Alum. iuris aa ℥ ss.

Mastich. ℥ ij.

Fl. Balaust. Rosar. aa m. ℞.

Infusa in Aq. com. ℔ ij. macerentur aliquot horis, postea leni igne bulliant ad medias, addendo sub finem, vini rubri austeri ℔ j. Collatura detur ad usum.

IX. In Diæta exulent ea, quæ chilum viscidum suppeditare queunt, qualia sunt sale nimium conditæ & fumatæ carnes; ut & acescencia varia, qualia sunt Lactinia, Fructus horarii, &c.

Propotu in usum veniat vinum vel cerevisia herbis aromaticis condita.

Si Fluor albus malignus est & Gallicus, curatur ut gonorrhœa virulenta virorum, verus vero Fluor albus benignus, nil habet in recessu, & coitu valido reiterato tollitur.

Gonorrhœa.

I.

VEl in *Veram*, vel *Notham*, distingui solet.

Veradicitur, quando seminis virilis excretio est frequens, & copiosa, citra turgentiam, unde ægri fiunt graciles, circa lumbos, & in motu impotentes, ac lassii, prout non rarò accidit novis maritatis, quando nimio coitu semen præter modum effundunt, & tabem dorsalem incurrunt.

II. Causa ergò est nimia seminis laudabilis profusio, vel ob seminis turgescentiam, & vesicularum feminalium flacciditatem nimiam; vel ob acrimoniam, & nimiam tenuitatem seminis.

III. Seminis turgescentiam & copiam, immi- nuunt *Diæta* parcior, *alimenta acidiora*, exercitia corporis, *vigiliæ* &c. Ex temperatioribus acidis *succus limonum*, vel *citri*, cum *Aq. rosar.* & *album. ovi*, egregiè conveniunt.

Post hæc *Emulsiones* ex *sem. papav. albi*, *sem. agni casti*, cum *Aq. nymphaea facta*, addito *magister. corall.* & *succo citri* conducunt.

Potens etiam est *Emulsio* ex *sem. cannabis*, sed spi- ritibus animalibus infesta. Optimum est *Decoctum Galeopsidis flore albo*, cum *millefolio albo*, & *semine agni casti*, cum *Aq. mentha factum*.

Si acrimonia acida stimulum addit, eam tempe- rant *solutio* & *Tinct.* *Corallorum* simul vi stiptica præ- dita, *Ossa sepia*, *Crocus* ♂, *caput mortuum Borracis calcinata*, optimum hic, ubi aliàs borraæ cruda ve- nerem admodum stimulat; Sic & *succus millefolii* hic est optimus, cum *lacte dulci* & *camphora* exhibitus.

Sic Rx.

Sic R. *Conserv. Rosar. rubr.*

mentha crispa aa. ℥iſſ.

Osse sepia pl. ℥ij.

Borrac. instar alum. calcinati ℥j.

Cum f. q. *Syrup. de rosis siccis* fiat Elect.

IV. Ubi verò flacciditas vesicularum semina-
lium, in causa esse hariolatur, conveniunt *Tinctura*
sulfuris vitrioli. Tinct. antiphthisica, Terra sigill. Bo-
lus armen. Extr. Tormentill. &c. Sic

R. *Extr. Tormentill. ℥ij.*

sperniola Croll. comp. ℥ij.

pulv. sem. agni casti

plantag.

Rad. consolid. maj. aa. ℥℞.

Therebinth. Venet.

camphora aa. gr. xij.

M. fiant Pilulæ.

V. *Gonorrhœam Notham quod attinet, hæc vel*
Benigna est vel Maligna.

Benignæ materia est latex aquosus, ex deficiente
tam chylosi, quàm hæmatosi, congestus, & per
glandulas prostates in copia elicitus, utpote quæ
lympham sui generis aliàs naturaliter ex massa san-
guinea emulgent; præcipuè si flaccidiores, vel alio
modo læsæ fuerunt.

VI. *Causa est depravata stomachi digestio, & quic-*
quid ad cachexiam disponit; cujus est prodromus
vel comes esse aliàs solet.

Hinc in cura primariò respiciendum est ad hu-
mores circulantes, cruditatibus nimis obrutos.

Unde conducunt ea quæ serum superfluum edu-
cunt, qualia sunt *juniperina, sassafrata, succinata,*
 nec non amaricantia aromatica, absinth. mentha &c.

VII. Ma-

VII. *Malignam quod attinet, quæ coitu impuro contracta fuit, & in virulentiam sensim migrat, in hac effluit primò semen tenuius, deinde redditur acrius, & supervenit dolor acerbus, præcipuè circa penis caput, cum urina redditur.*

Liquor verò effluens sensim in citrinum & tandem cærulescentem degenerat; dehinc supervenit præputii tumor, & ulcuscula.

Sic malum in principio leve est; in progressu vero excoriat glandulas: Et si serpit versus vasa præparantia ad testes, tunc cum sanguine universum corpus inquinat; Et si tunc Bubones glandularum in inguinibus superveniunt bonum est, quia hæc remora impeditur, ne universum corpus inficiatur. In tempore ergo occurratur huic malo, aliàs à longa negligentia, non rarò inducitur Gonorrhœa perpetua, successu enim temporis prostratæ glandulæ ita relaxantur & corrumpuntur, ut vix sanari rursus queant.

VIII. In cura acidum venereum corrigatur. Ante omnia verò purgetur corpus *Pilulis mercurialibus*, qui enim hic benè purgat, benè sanat.

℞. *Therebinth.* ℥ss.

‡ *dulcis* gr. xij.

℞. *Jalapp.* gr. vj.

Extr. troch. alband. gr. ij.

M. fiant *Pilulæ* pro dosi.

Vel ℞. *Fol. sen. el.* ℥ij. *sem. anisi* ℥j. Infundantur per noctem in *Decocti. Rad. Taraxaci. Eryngii. Fol. agrimon.* aa. desuper inspersis *olei* ☐ per deliq. gtt. xij. Colaturæ adde *Magisterii Scammon.* gr. jx. *crem.* ☐ ℥j. † *Diaph.* gr. viij. *spir. thereb.* gtt. xij. M. detur pro dosi.

Ex commendatione Sydenhammi in Gonorrhœa virulenta, Pilulæ modo præscriptæ debent dari per 12. vel 14. dies, summo manè, ut æger per horam anam aut alteram superdormire queat.

Si verò urinæ ardor inde videtur mitigari, alternis saltem diebus possunt propinari, & tandem quâvis septimana bis, donec malum cessat.

Cl. Mnis uno die exhibet Pilulas, altero verò die bolum *ex thereb. Venet. ℥iij. cum Rhabarb. pulv. ℥j.* itque his ita alternatim continuat, donec fluxus virulentus non amplius apparet.

Lister in suis exercitationibus medicinalibus, curam hujus mali sequentem in modum commendat. nimirum purgetur æger, quarto quoque die Pilulis de tuobus, quibus æqua pars *℥ii dulcis* adjecta est. pro potu verò quotidiano, bibat *Decoctum Guajaci*, intra sudorem, item

x. cochenilii. ℥iij.

cantharidum ℥j.

Vini Rhenani ℔bj.

Mixta digerantur per diem in *M. B.*

Hujus infusi sumatur bis in die cochleare, *ex Decocti Guajaci ℥iv.* Sic hæc methodo curabitur Gonorrhœa, admodum virulenta.

Aliàs ubi Gonorrhœa non adeo est virulenta, um Pilulis supra traditis purgetur æger aliquoties postea reliquum acrimoniam temperantibus & leniter adstringentibus balsamicis peragendum relinquatur. v g.

x. Therebint. coctæ ℥℔.

Rhabarb. el. ℥ij.

Off. sepia.

Liquirit. pulv. aa. ℥j.

Balsami Copaiue ℥vj. m. fiant Pilulæ.

Vel

Vel ℞. *Extr. liquirit.*

Ocul. ℥ pr.

Offis sapia pl.

Savina pl. āā. ℥ij.

Rhabarb. el. pr. ℥iij.

Thereb. Ven. ℥j.

Bals. Copaiu. ℥j.

M. fiant Pilulæ ex ℥j. n. x. quæ dentur pro dosi bi
vel ter de die.

Vel ℞. *Ocul. ℥ pr.*

Herb. savina pl.

Mastichis.

Balsam. Copaiu. āā. ℥j.

cum *Therebinth. Venet. q. s.*

Fiant Pilulæ magnitud. pisi minoris, de quibus sæ-
pius dentur 7. pro dosi.

Vel ℞. *Gummi elemi, Mastichis āā. ℥ij. Terra Ca-
techu ℥j. m.* fiant Pilulæ de quibus singulis diebus
duæ aut tres deglutiantur, & brevi tempore ma-
lum curabunt, ita commendante *Blanckardo*, modo
exulceratio nondum sit inveterata & ampla.

Vel ℞. *Ocul. ℥ pr.*

Rhabarb. el. pl. āā. ℥iij.

Thereb. opt. ℥ij.

Balsam. Copaiu. ℥j.

M. fiant Pilulæ ex ℥j. n. v. quæ dentur pro dosi
quotidie.

IX. *In Dieta* abstinendum ab omnibus acidis, acri-
bus falsisque manducentur diligenter Passulæ mayo-
res cum amygdalis. Potus sit *Decoctum ex sar saporill.*
& *China*, nec potus *Thee aut Caffé* omittatur, cum
Ptisana ex liquiritia &c. Præcipuè si ardor urinæ si-
mul ex cruciat, non tamen cerevisia tenuis recens,
cum lacte, est deneganda, &c.

X. Si

X. Si in Gonorrhœa virulenta penis inflammatur, & exulcerari incipit, tum inflammatio compescatur per Decoctum savinae cum thure, myrrha, & camphora. Vel ℞. Boli armen. ℥ij. camphora ℥ij. spir. vini q. s. pro cataplasmate.

Si verò urethra nunc est exulcerata, injiciatur diligenter Thea cum lacte.

Vel ℞. Aq. calcis viva ℥iij. Ess. Aloes ℥iij. mellis rosati ℥ss. M. pro injectione.

Vel ℞. Virioli albi, camphora āā. ℥j. Aq. rosarum, spiritus vini aa. ℥viiij. M. fiat injectio.

Et si ulcus est pertinax, tunc injectioni aliquid rutiginis admisceatur, ut crusta impura absumatur.

Vel ℞. ▽ calcis viva ℥iij.

plantag. ℥ij.

sach. Saturni ℥i ss.

☿ dulcis ℥ss.

Coquantur ad solutionem hni & ☿ dulcis, tunc fermententur pro injectione.

XI. Quod si verò glans externè sit exulcerata, tum ulcere, per modo docta, mundificato, Empl. diapompholigos applicetur; vel

Vel ℞. Empl. diapompholigos ℥j.

Amalgama ☿ & hni.

Plumbi usti aa. ℥j.

Turia pr. ℥ij.

mastich. ℥ss.

camph. ℥ss.

M. fiat Empl. quod optimè consolidat.

Hæmoptysis.

I.

SIve sanguinis Sputum, accidit, quando vel in faucibus, aut partibus Palati, vel in trachea, aut Pulmonibus, vasa quædam sanguiveha, læsa sunt.

II. Si accidit cum tussi profunda cum conatu reiterata, signum est, vasa magis profunda in Pulmonibus læsa esse, secus quam si tracheæ saltem superiora vascula, læsa sunt, ubi tussis non adeò profunda adest.

Et si palati aut faucium vasa saltem læsa sunt, tunc levis creatu sanguis expuitur.

III. Sanguis qui expuitur, si floridus est & tenuis, & reciprocantis aeris motu spumofus rejicitur, ex arteriolis læsis dependet.

Ubi verò sanguis provenit ex partibus palati, tunc laryngem irritando, tussim excitat, etiam illæsis pulmonibus.

Dantur verò hæmoptyses periodicæ etiam inveteratæ innocuæ, & quidem cum euphoria ægri.

Si tamen ex Pulmonibus, à lympha acri etosis ortum trahit, tum facilè phthisin post se trahit, præcipuè si sanguinis sputum puris sputum succedit.

Occasionem aliquando addunt vasus ab alto, percussiones, tusses graviores, clamores, vel & consuetæ sanguinis excretiones, suppressæ, &c.

IV. In curatione sanguinis impetus, si ejus turgescentia adesse videtur, sistatur per venæ sectionem, & quidem in pede, si à mensibus suppressis, in brachio autem, si à conlueta narium hæmorrhagiâ, suppressâ dependet.

Si malum est ab acrimonia humorum circulantium, tunc in usum veniant talia, quæ ab erosione præservant, & tenuitatem sanguinis nimiam corrigunt, & concentrant. v. g.

℞. Conserv. Rosar. antiq. ℥iij.

Mastichis.

Tragacanth.

Semen. portulac. aa. ℥ij. ʒ

Syr. desymphito. q. s.

Ut fiat Electuarium.

Vel ℞. Conserv. Rosar. antiq. ℥ij.

Sem. hyosciami.

papav. albi.

Syr. corall. vel è succo Cydon. q. s.

pro Electuario.

Sic simplex saltem Electuarium ex Conserva Rosar. & sem. hyosciami, est expertum, & præsentissimum remedium Boilei in Philos. experim.

Vel ℞. Conserv. Rosar.

Hederæ terr. aa. ℥j.

℞. antiphthis. ℥ij.

M. detur sæpius cuspis cultelli.

Nobile remedium hic est succus ex Cydoniis expressus vel quater de die ad cochleare unum vel alterum exhibitus. Conciduntur verò Cydonia in lamellas, & in diplomate in aqua com. ad mollietiam coquantur, & succus inde exprimitur.

V. Si sanguis sputum nunc sedatum est, tunc ad reliquias solvendas & expectorandas detur spermæ ceti, vel Balsamus Locatelli recens, cum spermæ ceti.

Si malum est ab externa causa, egregium est Decoctum Pectorale ex Lignis.

℞. Rasura santali rubri ℥j. Ligni Jassafr. ℥ss.

macerentur & coquantur in Aquæ ℥iix. ad consumptionem ℥iſſ. tunc adde *heder. terr. comar. hyperici, veron. aa. m. ij. sem. fœnic. ℥vj. rad. liquir. ℥iij. Passular. min. conquass. ℥ij.* & coquantur ad remanentia ℥iv. ac de colatura detur bonus haustus ter de die.

VI. *Diata debet esse excarnis, cum quiete & abstinentia à vino, & aliis spirituosis. Potus verò sit Decoctum hordei cum liquirit. & passulis &c.*

Vomitoria & Purgantia omittantur, utpote hic semper periculosa.

Somnus longior & quies, omnibus hæmoptoicis admodum profunt, neque loqui concessum est.

Nocet fumus *Nicotianæ.*

Hæmorrhagia Narium.

I.

STorificia propaginum rami arterialis, qui ab interna carotide, plures furculos, per os cribrosum, ad membranam narium glandulosam mittunt, aperiuntur; tunc sanguis effluit, & hæmorrhagiam narium constituit.

II. Dantur verò variæ causæ, quæ hoc malum excitant; potissima tamen consistit in nimia sanguinis circulantis, vel acrimonia, vel rarefactione, aut nexus solutione, vel $\S$ plethora; Unde est, quod ætas juvenilis huic malo, præ alia sit obnoxia, nec non ab aëre fervidiori, sæpe contagioso, excitetur, aut à cibis calidioribus, vel potulentis magis spirituosiss, contrahatur.

Quibus accenseri debent motus corporis & animi vehementiores, in specie ira.

Sic & excretiones sanguinis consuetæ, in sequiori sexu suppressæ, item sanguinis dissolutiones in Febris ardentibus, malignis, scorbuto &c. vel symptomaticè vel criticè occurrentes, sæpè in causâ sunt.

III. Immodica verò narium hæmorrhagia, sæpe recurrens, periculo non vacat, & vel ad mortem, vel ad cachexiam, aut hydropem, viam sternit.

In Febris ardentibus, si die critico accidit, cum signis coctionis, bona: si verò absque his signis oritur, præcipuè si guttatim effluit, periculi plena est.

IV. In curatione, si critica fuerit hæmorrhagia, cave, ne vel sistatur, vel promoveatur, sed totum negotium naturæ relinquatur.

Tum & narcotica, non nisi necessitate urgente in usum trahantur, præprimis si vires ægri deficient.

Neque V. Sectio instituat, nisi in largiori sanguinis profusione; vel nimia ejus quantitate & plethora, & virium robore.

Præterea in cura respectus habeatur, vel præsentis, vel absentis paroxysmi.

In paroxysmo namque præsentanea adsint remedia specifica, stiptica opiatæ remixta, & quidem hunc in finem omnibus aliis præfertur *mixtura Sylvii* sequens.

℞. ▽ *plantag.*

papav. errat. aa. ℥iiss.

Aceti rosacei ℥ij.

corall. r. pr. ℥j.

Ocull. S. pr. ℥ij.

Extr. opii simpl. gr. iij.

Syr. corallor. ℥iij.

M. dentur singulis momentis cochlearia aliquot.

In Ephemeridibus Cur. anno VI. Dec. 11. p. 372. pro experta laudatur R. ⚱. vitrioli Glanderii ad omnes hæmorrhagias.

His enim & similibus sanguinis compages nimis relaxata vel soluta, confirmatur rursus, & tenuitas serosa corrigitur.

Alias si turgescit sanguis effervescente.

℞. *Aq. plantag.*

semperviv. maj. aa. ℥iiss.

Syr. papav. albi. ℥j.

Tinct. Flor. bellidis cum. spir. Oli parati q. s. ad gratam aciditatem, detur cochleatim.

V. Et externe Fronti alligetur urtica minor con-
tusa.

Hæmorrhagia Narium. 181

Vel ꝑ. *Frusta lateris* saltem per annum in tecto jacentis, *contusa in pulverem cum aceto* in formam cataplasmatidis misceantur, & *nucha imponantur*, & hæmorrhagia subito sistitur.

Sic non solis internis, sed & externis arteriolarum orificia aperta occluduntur rursus & sanguinis orgasmus compescitur.

Hinc porro ꝑ. *Fuligin. splendent. ℥j.*

Aceti acerrimi.

album ovi aa. q. s.

M. ad Frontem.

Fiat turunda ex charta bibula, albumine ovi imbuta, & pulvere stegnotico aspersa, ac naribus intrudatur.

Sic & *ex urtica minore* contusa fiat turunda, quæ naribus immittatur, addi etiam potest *ruta*, sed si sternutationes superveniunt, hæc omittatur.

Alii laudant *Alumen crudum pulv. cum lacca pictorum mixtam*, & naribus insufflatam.

Vel *stercus suillum* odorandum commendetur, aut hujus pulvis insuffletur.

Fronti arctissime alligetur florenus, & digiti manuum & pedum fortiter ligentur.

Nucha ex improviso frigida affundatur.

Omnibus aliis irritis *Etmuller & Bohn.* jubent naribus paulo profundius injicere, *Spiritum vini rectificatum*, pro certo experimento.

Riverius totum corpus involvere præcipit linteis oxycrato madidis.

Hildanus frigidæ insidere commendat.

Testiculi involvantur hoc, v. g. ꝑ. *Succi semper-vivi maj. Aceti acerrimi aa. ℥iij. nitri crystallini ℥iij. camph. ℥iij. M.*

182 *Hæmorrhagia Narium.*

In manu teneatur *Muscus Cranii humani genuinus*, vel *jaspis*, cujus rubedo venulis herbaceis est distincta; aut *lapis hematitis electus*.

Alii *Buſonem exiccatum*, & sub axillis gestatum, pro secreto commendant.

Riverius in suis observat. jubet *Acetivofacei guttas aliquot auri infundere*, in latere naris sanguinem fundendis & certo hæmorrhagiam cessare aſſerit.

VI. Dantur naturæ, quibus hyeme hæmorrhagia accidunt, ex pororum nimia constrictione, ubi plurimæ serositates aliàs exhalaturæ, retinentur. Hoc in casu sudor in lecto provocetur, & calor commendetur.

Aliàs post Paroxysmum exhibeantur ea quæ nimias serositates evacuant, & acrimoniam corrigunt. Pro ebullitione verò sanguinis compescenda, æstatu bibantur acidula; & à vino generoso abſtineatur.

Hæmorrhoides.

I.

Nihil aliud sunt, quam fluxus sanguinis, ex apertis intestini recti vasis sanguivehiis, dependens, & cum in fœminis, ex iisdem ramis hypogastricis, tam vasa menstrui, quam hæmorrhoidum fluxus, sanguinem fundant, hinc est quod mensium defectus, non rarò compensetur per hæmorrhoidum fluxum.

II. Distinguuntur verò hæmorrhoides influentes sive apertas, vel fœrentes seu cœcas.

Fluentes verò vel criticae sunt, vel symptomaticae, aut morbidae, & quidem porrò vel erraticae, vel periodicae.

Liquor qui excernitur vulgo sanguis est; subinde tamen albidus, aquosus aut mucosus humor eicitur.

Hæmorrhoides cœcæ incipiunt cum inflammatione, tumore, & insigni dolore, aded ut his afflicti, in hæmorrhoidibus magis internis, sub fœcum dejectione, non rarò deliquia animi incurrant.

Externa verò magis cœca, aliquando ad insignem magnitudinem excrescunt & eminent, unde sessionem & ambulationem admodum molestant reddunt. Non rarò item in ulcus abeunt, vel planè Scirrhusæ evadunt.

Suntque vel benigna, vel maligna, cancrosa, gangranosa &c.

III. Originem sumunt, vel ab Interna, vel externa causa.

Causa interna semper sunt præternaturales, & ut

plurimum acido vitioso scatentibus, hypocho-
driacis, melancholicis &c. accidere solent; & ex
eorum facie, quæ plerumque ad viriditatem decli-
nat, non difficulter leguntur.

Externa causa sunt equitatio laboriosior, cona-
tus in partu difficilior; vel & nimia sanguinis com-
motio, & causæ hæmorrhagias alias excitantes.

IV. *Critica hæmorrhoides*, si debita quantitate flu-
unt, *Melancholicos, maniacos, scorbuticos, arthriticos*
&c. solantur. Si nimix sunt, eadem mala inducunt,
quæ hæmorrhagiæ aliæ nimix, inducere solent.

Tunc verò si modum excedunt, convenit sequens
mixture Sylvii, v. g.

R. Aq. plantag. ℥iij.

cinamomi,

Aceti dest. aa ℥j.

Corall. r. pr. ℥j.

Sang. Dracon. ℥j.

Laud. Op. gr. iij.

Syr. myrtini ℥j.

M. detur sæpius cochleare.

Conducunt etiam *conserva fol. quercus, succus*
portulacæ, Tamarindi, Decoctum sanguisorbæ, & simi-
lia, hæmorrhagiis aliis nimis dicata.

V. *Cæcæ quod attinet, hæ sunt discutienda, vel si*
aliàs fluxerunt, aperienda. Si verò nunquam fluere
consueverunt, non aperiuntur, nisi chronici affe-
ctus hoc requirunt.

Aliàs in his conducunt omnia ea, quæ in morbis
dictis spleneticis, vel viscerum obstructionibus re-
ferendis adhiberi solent; *in specie martialia, aroma-*
tica, amaricantia, humoribus viscidis dicata, &c.

Pro cæcarum discussione, & earundem dolore se-
dando,

dando, fiant foci, vel cataplasmata, ex Radic, alb. Lilior. alb. lapathi unctuosi, Flor. verbasci, chame-meli, linaria, meliloti, sem. lini, fœnugraci, cum lacte parata.

Vel R^x. Ung. rubricamphorati ℥j.
 Rad. scrophularia pulv. ℥j.
 Pulv. de verbasco M. ℥ij.
 Ol. ovorum ℥j℞.
 cera ℥j.

M. fiat Unguentum.

Vel in dolore ardente,

R^x. Ung. de linaria ℥j.
 Olei sem. hyosciami expressi ℥ij.
 Sacchari Hni ℥℞.

M. pro linimento.

Vel ex commendatione singulari, Blegni,

R^x. Aq. Rosar. ℥vj.
 Amyli ℥℞.

in consistentiam pultis coctis adde

Ung. de cerussa ℥j.
 Album. ovi num. iiij.
 Croci ℥℞.

M. & instar cataplasmatibus applica.

Vel tumentibus venis applica recentis cerefolii succum, cum butyro mixtum, mediante carpia, superposito Empl. de minio.

Vel applicetur Oleum momordica cum Balsamo Peruviano.

Si verò hæmorrhoides tumentes pingua non ferunt, omittantur unctuosæ, & fotibus dolor & tumor demulceantur.

Ab Ettmüllero pro specifico commendatur Radix scrophularia, autumnno collecta, & lumbris saltem applicata,

plicata, hanc etenim dolentes hæmorrhoides demulcere, fluentes verò sistere afferit. *Ephem. Cur. Anno 2. Dec. 1. p. 296.* pro amuleto laudant *Radicem recentem telephii* intra scapulas dorso appensam.

VI. Tandem, si hæmorrhoides cœcæ, quæ alias fluxere, nunc obstructæ, dolorem fovent, & aperturam requirunt, tunc *fomentis cum lacte coctis*, primò emolliantur vasa tumida; postea applicetur *succus cyclaminis vel solus, vel cum succo beta*, si inflammatio adsit, mixtus: aut *ceparum succus* admoveatur, *in quo aloes est soluta*.

Sic & conducunt *suppositoria ex Rad. cyclaminis, vel Hiera Picra, cum pulv. colocynth. & melle parata*.

Sed omnibushis in vanum applicatis, excellunt *hirudines* hæmorrhoidibus tumentibus applicatæ, ubi alia post aliam admoveatur ad sufficientem sanguinis extractionem usque; nisi post unius hirudinis suctum, vena per se sufficienter fluat, Cujus tamen fluxus facilè sistitur telâ aranearum impositâ.

VII. Si hæmorrhoidum dolor chronicè affligere incipit, in specie post emanationem mensium, tunc præ aliis convenit *fonticulus in tibia excitatus*.

Si cacochymica humorum dispositio malum fovet, & fluxus hæmorrhoidum periodicè recurrit, tunc negotium naturæ est relinquendum.

Si verò insequitur virium prostratio, necesse est, ut *præmissa vena sectione* humores vitiosi corrigantur, tunc laxantibus, & primas vias à sordibus liberantibus, evacuentur, & obstructiones, ut supra indigitatum, per *martialia* referentur.

Hydrops.

I.

Vel *universalis* est, & dicitur *Anasarca*, si totum corpus intumescit; vel *particularis*, & *varia* sortitur nomina; sic in abdomine ascites, in capite hydrocephalus, in pectore, hydrops pectoris, &c. vocari solet.

Omnium tamen frequentissima esse solet, *Anasarca partium inferiorum*, utpote scroti, pedum & abdominis, quæ ratione tumoris pedum & scroti, non est ascites, nec anasarca universalis, sed hydrops.

II. Hydrope imminente, præsertim quando grave hoc malum *ex nimio spir. vini potu* originem traxit, tum *primum stomachus laborat*, præcordia dolent, ad frigidas & leniores potiones ferè nauseant, hinc à digestionem vitiosa sic sensim paratur noxius humor in perniciem corporis.

III. Sensim verò in omni hydrope mixta incipit tumor œdematosus, circa pedum talos, *qui impressi digiti vestigia aliquandiu retinet*, noctu tamen immittitur, interdiu verò rursus augetur, accedit respirandi difficultas, præcipuè si loca alta ascendunt. Tandem ad ventrem transit tumor, dehinc ad scrotum, testes, præputium &c.

Dum verò sic inferiores corporis partes accrescunt jugulum, cervix & pectus emaciantur.

Nonnullis tamen facies, post somnum, matutino tempore intumescit, & ad extremum manus nonnunquam se extendit tumor, colore faciei plus minus pallido, & livido.

Ut plurimum etiam adest Febris lenta, continua, circa

circa vesperam manifestior, cum pulsu celeri, sed parvo: Sitis intensa indulgendo crescens; inappetentia, quæ, tamen cum minore siti juncta, melior est, quam cum intensa.

Præterea conqueruntur miseri, de maximis angustiis circa præcordia, respirandi difficultate, tussis sicca, &c.

Alvus nunc clausa nunc liberior est cum euphoria. Et qui humores ad hydropem pronos habent, in illis vulnera etiam levia difficulter sanantur, & cicatrice ægrè clauduntur.

IV. Causa potissima est serum, vitio sanguificationis, genitum, & propter imminutam transpirationem & urinam, coacervatum.

Sanguificationis verò vitio (quod Hydropis causa proxima est) *chylus*, non ritè cum reliquis circulantibus humoribus miscetur & assimilatur, sed alteratus & magis magisque resolutus, extravasatur & cum vehiculo seroso stagnans, hinc inde tumorem & sensim hydropem infert, atque stagnando viscidus & acris redditur.

Remotiores alia causa ad cachexiam & hydropem disponentes, semper à digestionem, vel debita dissolutione in primis viis læsa, dependent: Aut causam suppeditant partium solidarum & sanguinis alterationes variæ & diversæ.

Sic observamus, quod post Asthma tam humorosum, quam convulsivum, post Empyema, phthisin, sanguinis spurum, Renes, Hepar, lienem, uterum, & glandulas mesenterii obstructas. Post Icterus & cachexiam, scorbutum, nimios, sanguinis & alvi fluxus, Dysenteriam, intempestivum potum nimium in paroxysmis Febrium, vel abusum spir. vini &c. facillimè hydrops sequatur.

Ubi

V. Ubi tamen si occasione alicujus visceris Scirrhi, enascitur hydrops, nunquam vel difficilius curatur, quam si post Febrem fuit contracta.

Item quo minus urina redditur, eò pejus, Tussis verò semper malum portendit. Dejectiones etiam nigrae, si non à medicamentis, lethales esse solent.

VI. In Curatione primò removeatur humorum obstruentium colluvies : Deinde eorum scaturigo sistatur.

Pro removenda tamen colluvie serosa, ab initio purgantia lenia sint, ut saltem prima via ad fortiores purgationes disponantur.

Hunc in finem species Diaturbit. cum Rhabarb. junctæ speciebus hiera picra sunt egregium purgans, quibus Heurnius gloriatur, se plurimos ab hydropis rudimentis vindicasse.

His succedant Purgantia vehementiora, præprimis in Ascite, quo validè operentur, aliàs humores saltem colliquando, aut non evacuando, malum augent.

Melius tamen decrescere, quam crescente luna exhibentur, quoniam tunc temporis serositates aliàs decrescere creduntur.

Purgationes tamen crebriores sunt nocivæ, quoniam simul utiles succos colliquant.

Si vomendi conatus, aut gravior dyspnœa adest, detur vomitorium, sed validum, aliàs non movebitur hydropicus; vel ob ventriculi atoniam, aut ob vomitorii, ab acido-salsis serotatibus, alterationem, & quasi fixationem.

Post hæc, Diuretica veniant in usum, utpote vera hydragoga, quæ incidunt, abstergunt & resolvunt.

Tandem cedant in usum alterantia, chilificatio-

nem & debitam sanguificationem restituentia, & sic scaturiginem sistentia.

Inter purgantia fortiora hic selectiora eminent, *sambuci* & *ebuli corticis mediani, succus, cum oxymelle squillit.* ab ℥ j. ad ℥ jss. propinatus, nec non *Radicis Iridis nostratis flor. cœruleo, succus per residentiam depuratus.* & ne acrimonia sua noceat, *cum syr. violar.* mixtus, & ab ℥ j. exhibitus, ad ℥ iij. vel *Radix recens bulliat in jusculopulli,* & debilioribus successive propinetur.

Elaterio tamen, vel ejus essentia aut extracto vix dari præstantius remedium. *Etmüllerus* vult; ultra vj. grana tamen non ascendendum.

Alii Crystallos Luna à Boyleo descriptos, & ad gr. ij. vel iij. exhibitos mite aquas evacuare experti sunt.

℞. *Succi Ireos* ℥ j.

Elaterii. gr. iijj.

Jalappa,

Mechoacann. aa gr. xv.

M. fiat potio.

Vel ℞. *Extr. Elaterii* gr. v.

Colocynth. gr. iij.

Medulla granor. tilli, num. iij.

Cum Essentia Elaterii, fiant *Pilulæ* num. xiiij. & deauratæ dentur.

Vel ℞. *Extr. Esula* gr. xvij.

Elaterii gr. ij.

Magist. gum. gutt. gr. iijj.

M. fiant *Pilulæ* num. xiiij. dentur pro dosi; est purgans validum *Lentilii.*

Vel ℞. *Extr. Elater.* ℥ j.

Res. Jalapp. gr. ij.

Extr. troch. alb. gr. j.

Cum

Cum Ess. absinth. fiant Pilulæ num. xv. dentur
pro dosi. Etmulleri sualu.

Vel R. Ess. Elaterii ℥ ij.

Gummi gutta ℥ss.

M. detur pro dosi.

Vel R. R. Jalapp. ℥ ij.

Cort. aurant. ℥ j.

M. detur pro dosi.

Vel R. Rob. ebuli ℥ j.

Jalapp. pl. ℥ j.

Res. jalapp. gr. vij.

Extr. colocynth. gr. ij.

M. detur pro dosi.

Si lenioribus res aggredienda esse, ab initio vi-
detur,

R. Rad. irid. nostr.

Cortic. Tamarisci aa ℥ss.

Herb. agrimon.

Card. benedicti,

Bethon. rubr.

Scabiosa,

Cent. min. aa p. j.

Fol. senn. el. ℥ jss.

Agarici trochiscat. ℥ j.

Rhabarb. el. ℥ss.

Sem. anisi & fœnic. aa ℥ j.

Omnibus concisis & contusis, ac nodulo inclusis,
affunde Aqua ferventis. ℥ j. & postquam per no-
ctem steterunt, affunde vini generosi veteris ℥ vj.
si ve mensuram unam; Postea, extractione per no-
ctem, vel ulterius factâ, propinentur vini hujus la-
xativi, singulo mane ℥ss. per tres dies, dehinc die
uno quiescat æger, & postea rursus bibere pergat.

Vel

Vel ꝑ. Rad. irid. nostr. Bryon. rec. aa ꝓvj. Chelidon. maj. ꝓß. Summ. absinth. Cent. min. aa m. j. Herb. chelidon. agrimon. aa mß. cort. med. samb. ꝓvj. cort. aurant. ꝓiij. Flor. sambuci m. ij. Bacc. junip. ꝓß. Fol. senn. el. ꝓj. Mechoac. alb. ꝓvj. ciner. genista, juniperi, absinth. aa ꝓß. Incisa dentur in nodulo vini lb viij. vel mensuræ uni semis infundendo. Optimè verò purgantia cum Diureticis maritantur.

Hæc & similia purgantia si pro voto operantur tum fortioribus aliis audacter pergit Sydenham. & brevi plura exhibet, neque inducias longiores concedit.

VII. Aliàs ubi serum, extra intestinorum dominium intra tunicas peritonæi stagnat, prout in ascite aliquando hoc fieri solet, tunc purgantia sæpe plus fundendo, & humores colliquefaciendo operantur, quam purgando, atque ascitem graviolem reddunt.

Hinc in ferendis catarticiis, hydropicorum naturam ritè explorare posse, magna curationis pars est.

Anasarcam tamen, ob seri coagulum, in habitu corporis intra vasorum interstitia latens, fortiora posse ferre purgantia, Practici plures experti asserunt.

Sic nec sudorifera, ex hoc fundamento, possunt esse absque effectu in Anasarca, modo sint valida, cum aliàs in omni hydrope difficulter sudor obtineatur.

Ex hac causa Therme sæpe in hac hydropis specie sunt sacra anchora. Vel ubi hæc deficiunt, sudores per laconicum provocentur.

Post purgantia etiam aliquando Clysterum egregius est usus, optimè verò fiunt, ex Urina, vel infusione Croci metallorum,

Vel ꝑ. Cortic. inter. sambuci m. j.

Rad.

Rad. bryoniæ,

Bacc. juniperi aa ʒj.

Coquantur in s. q. *urinae*, & colaturæ ℥j. adde *ol. therebinth.* ℥ss. m. & detur.

VIII. Si purgantibus malum debellari haud licet, nec potest, ad *Diuretica fiat accessus*, præcipuè in *Anasarca*, quoniam serum facilius ex habitu corporis, quam ex cavitate abdominis, & intestinorum interstitiis, ad renes derivari rursus potest: Sic & colliquefacientia *Diuretica* in *Anasarca* potius quadrant, quam in *Ascite*. *Diuretica* tamen ex *Alcalicis* magis fixis constant, in *Anasarca*, e. g.

℞. *Cinerum absinthii,*

juniperi aa ʒij.

irid. nostr. ʒj.

Vini generosi ℥ij.

▽ *Fl. irid. nostr. cœrul.*

agrimon.

haderæ tert.

Fragorum aa ℥j.

Fiat s. a. *Lixivium*, & hoc denuo novis cineribus affundatur, postea coletur *lixivium*, & ei addatur *Aqua cinamomi ʒij. sachar. canari ʒiiij.* Dehinc singulo mane propinentur ægro ʒvj. vel viij. per octo vel novem dies. *Æger* verò parum prætereabibat.

Vel ℞. *Herb. absinth. Fl. cent. min. aa m. j ʒj. Rhabarb. el. ʒss. Baccar. juniperi m. j ʒj. Cinerum absynth. geniste aa ʒiiij.* Infundantur in *vini generosi mensura una* sive ℥vj. & bis in die de hoc vino sumantur ʒvj.

Vel ℞. ʒi *Œlati ʒss. Sis juniperi, geniste, spic. fabar. aa ʒj. M.* divide in 4. p. æq. & detur mane & vesperi dosis, ad declinationem

mali usque, ubi postea mane saltem unica dosis continuatur.

Si post hac & similia lixiviosa, dolores colici oriuntur, prout rarò fieri solet, quoniam acrimonia sua intestina rodunt; tunc clysteribus anodinis ex lacte paratis occurrendum erit.

In Ephemer. Cur. Anno X. Decur. 11. p. 393. admodum laudatur hoc.

℞. Arcani duplic.

℞i. ℞lati

℞cul. ℞aa. ℞j.

Dividatur in 6. p. xq. & singulo mane detur dosis; solvit amurcam, ut vel per alvum, vel per urinam excernatur.

In Ascite autem vera, si urina crassa, & lixiviosa apparet, conducunt potius alcalia volatilia, utpote Spir. *ci, ⊖ vol. urina &c. cum ⊖ vol. ol. S. Essentia absinth. &c. combinata.

IX. Inter Externa, aliquando *Paracenthesis* in vera Ascite ægrum è mortis faucibus eripit, modò non nimis tardè instituatur, sed ab initio confirmati mali: neque scirrhus, aut aliud incurabile vitium visceris alicujus nobilis accesserit, ubi levamen saltem palliativum erit: protinus tamen post operationem, dentur hydragoga satis valida. Vide *Listerum* de hydrope.

Aliquando scroti tumidi apertura mediante ferro vel cauterio facta, solamen adfert, ubi ad motû spongiâ, evacuata aqua excipitur, modo probè defendatur locus apertus, & loca vicina, spir. vini theriacali, aut crocato, & spir. vini camph. desuper imposito Empl. de minio, cum Empl. dia sulf. Rulandi mixto.

Non-

Nonnunquam evacuatur Aqua, per spontaneas vesicas in cruribus, quibus applicentur *folia brassica*, quæ multum seri extrahunt.

Hinc & *Fonticuli infragenu positi*, aliquando optimi sunt effectus. modo nondum adsint *pedes tumidi*, qui facilè gangrænam incurrunt vulnerati.

Præterea partibus tumidis aliquando optimo cum successu applicantur alia externa, utpote cataplasmata, Emplastra, &c. e. g.

℞. *Fol. sambuci*

Flor. chamomill āā. m. vj.

Stercoris caprilli lb. ij.

Rad. bryon. ℥ij.

Bacc. Lauri ℥j.

Coquantur in f. q. *urina pueri*, ad consistentiam cataplasmatis, quod calide applicetur, & sæpius renovetur.

Cochlea cum suis testis contusa & applicata, & cum sicca fuerint renovata, singulare quid obtinere dicuntur.

Vel ℞. *Flor. chamomill.* m. iij. *Farina fabar.* ℥j. *Cochlear cum testis contusarum* ℥vj. *stercoris caprilli* ℥ij. *sem. cumini pulv.* ℥i℥. Coquantur in aqua & acetiaa. & pedibus ac scroto vel vulvæ tumefactæ applicentur.

Alii admodum laudant *spongiam, aquâ calcis vivæ ebriam*, & applicatam.

Puella Hydropica, multis incassum assumtis, curatur, plantis pedum quotidie probe inunctis *sapone nigro*, unde octavo die, per alvum & urinam, omnem saburram serosam excrevit.

X. Quæ tandem principaliori intentioni satisfaciunt, chilificationem & sanguificationem resti-

tuunt, ac sic scaturigini obicem ponunt, videantur de Cachexia, ubi *martialia quævis aperitiva cum tartaroparata*, ut & *vina martialia, absinthiaca*, aliis præstant. Neque tamen minoris valoris sunt, *Tinct. terra fol. ¶i*, R. *antimonii opt. acris*, R. *¶i sata. &c.* quæ tanquam digestiva, optimè purgantibus præmitti possunt.

Vel R. *Rob. Juniperi vel ebuli ʒiʒ.*

Extr. ¶i cum succo pomor. facti ʒvj.

Rhabarb. el. pl ʒiij.

Aq. cinamomi q. l. ut fiat Elect.

Vel R. *Limatura ¶i ʒj. Rad. Zedoar. incis. ʒvj.*

In vino generoso infundantur, & sæpius de eo bibantur cochlearia aliquot, per plures septimanas.

Præterea in continuo usu sit *vinum vel cerevisia absinthites*, moderatâ tamen quantitate pota.

Ad majorem dilucidationem lubet adponere historiam curati hujus mali, ex nimia potatione, & ebrietate, contracti, quales inter alias tradit *Medicus Anglicus Martinus Lister.*

Quidam, medix ætatis vir, strenuus, assiduus & infinitus potator, ex catarrho tunc temporis epidemico, aqua inter cutem vehementer affectus est. Ei pedes & femora cum imo ventre, mirum in modum intumescere. Urina erat rubra & crassa, cujus 24. horarum spatio vix uncias aliquot reddebat, licet præ ingenti siti quotidie aliquot congia siccaret.

Hunc intra 14. dies ad pristinam sanitatem sic restitui. *Femur utrumque ex interna parte incidere jussi, longâ & profundiore plagâ; cui injectum est linamentum tortile, penicilli instar, unguento Apostolorum dicto illitum.*

Potionis tantum libram, diei noctisque unius spatio, permisi, ex quo genere illud pro sua optione habere vellet; idque religiose observavit, non sine maximo tormento, & inquietudine.

Singulis autem quibusque tertiis diebus hominem sic purgavi;

R. Succi ireos ℥iv.

Jalappa ℥j.

Mechoacann. ℥ss.

M. fiat Potio, unde alvus vehementer mota est.

Etiamsi verò NB. vigesies minimum dejecit, tamen potionis modum quotidianum, ne hilum quidem auxi.

Unde post decem dies tumor ex bona parte desit, & fitis tolerabilior successit.

Tandem hydrope siccato, usus est Aqua Absinthii destillatâ, in qua rhabarbarum maceratum erat, idque ad confirmanda viscera, unde convaluit, sed Fonticulos in utroque femore cautè nutrit, & abstinentiam à potione, ad plures menses observavit.

Hydrops Tympanitis.

I.

Est Hydrops flatulenta, ubi serum in flatus resolutum, tumorem constituit, non enim flatus oriuntur absque materia, vel viscido; unde etiam in hac hydrope distensio musculorum abdominis, vel peritonei, magis rigida est, propter flatus, qui magis distendunt.

Si tamen malum hoc insequitur dolores colicos, vel hypochondriacas aut hystericas passiones, & à spasmis peritonæi, vel intestinorum, quibus præter modum extenduntur, originem trahit, tunc haud adeò periculosum esse solet, nisi ascites combinatur: Id quod ut plurimum fieri solet, rarò enim invenitur tympanitis absque ascite.

II. Distinguitur verò hæc hydropis species ab aliis, quod venter digitis percussus, instar tympani sonum edat, ab extensione tunicarum abdominis neque adeò grave sentiatur abdomen, ac in ascite, & ægro supino, jacente venter distentus, ac durus maneat; Sic & diu præcesserunt tormina, circa umbilicum, & rugitus ventris cum lumborum dolore.

Inter alias hydropis species *tympanitis periculossissima est.*

III. In cura hujus mali ante omnia viscidum incidendum & evacuandum venit, unde flatus originem sumunt. Quando tamen flatus prævalent, & sicca potius adest hydrops, flatus discutientia semper prævalere debent.

Ad evacuandam materiam viscidam antecedentem, ex quâ flatus generantur, conducunt *Pilula de Hieracum agariso, de Rhabarbaro.* Vel

Vel ꝑ. *Pil. de Hiera cum Agar. Rhabarb. electi, Turbit. electi* āā. ℥ij. *Fol. soldanella* ℥℞. *Rad. asari* ℥j. *Trochisc. alhand. Elaterii, Nuc. moschat. cinnamomi, galange, cubebæ.* āā ℥℞. *Omnia pulverisata excipiantur succo iridis, & fiat massa, ex quâ formentur pilulæ dosi* ℥ij. vel ℥j exhibendæ.

IV. *Ad dissipandos flatus, optimum est Elect. de Baccis Lauri, vel & species Diacalaminth. dianisi &c.*

Optimus usus & effectus quoque sunt Clysteres carminativi v. g.

ꝑ. *Fol. ruta. Flor. Chamomilla, sambuci, summit. anethi* āā. m. j. *sem. anisi foenic. cumini, carvi* āā. ℥℞. *Coquantur in Aq. simpl. q. s. colaturæ adde vini malvat. ℥iij. Benedict. laxativ. ℥j. Elect. de baccis lauri* ℥℞. ꝑ. *rutacei, Laurini.* āā. ℥j. *M. fiat clyster.*

Externè ventri imponatur Empl. de baccis lauri, vel allium in vino generoso coctum, ac contusum, abdomini applicetur.

Aut ꝑ. stercoris caprilli ℥bj. *Summit. anethi. Fol. ruta* aa pl. ℥iij. *sem. cumin. ℥j. foeniculi* ℥vj. *cum urina pueri. coquantur, & fiat cataplasma, ventri applicandum.*

In Diæta vitentur omnia illa, quæ flatus generare apta sunt, & pro Potu in usum cedat vinum Ligno sassafir. cort. citri &c. aromatisatum,

Hydrops Pectoris.

I.

Est affectus Empyemati cognatus, etenim ut in Empyemate pus, ita in hac hydrope particulari serum in cavitate thoracis colligitur.

Malum hoc cognitu sæpe satis est difficile, & causa plerumque in obstructis pulmonum vasis lymphaticis delitescit.

II. *Cognoscitur tamen grave hoc malum, ex respiratione admodum difficili, frequente, & parva, adeò ut æger quasi suffocari videatur, præcipuè nocturno tempore, etenim angustia & anxietas die proveniente remittit, & sub noctem iterum recurrit & urget; sæpe cum tussi sicca, sibi molesta, appetitu dejecto, palpitationibus cordis, palpebrarum ac pedum tumore, & faciei colore pallido &c.*

III. *Malum verò ut plurimum est incurabile, nisi natura viam quærat per alvum, & pulmones insigniter læsi haut sint; observatum verò fuit, morbum hunc permutatum fuisse in herniam aquosam, simulque aquam effluxisse per alvum, & ægrum sic restitutum fuisse.*

IV. *Curari tamen solet malum hoc per paracenthesin pectoris, in tempore institutam.*

Et ne serosum liquamen facile rursus, prout aliàs fieri solet, generetur, per intervalla reiteranda sunt purgationes, mediante Jalappa, Mechoacan-na, succo rad. sambuci ad ℥i. vel ℥jss. vel succo radic. iridis, propinato, aut Elaterio ad gr. iij. exhibito, qualia de hydrope tradita sunt.

Ponticuli etiam, in cruribus præcipuè, excitati, insignis hic sunt usus.

Nec Diuretica hic sunt negligenda, inter quæ non infimum locum meretur *Tinctura Millepedum*, v. g.

Rx. Millepedum ℥ iii.

Fol. hader. terr. & sicc. m. ij,

Nuc. moschat. ℥ iij.

V juniperini ℥ ℥.

Fiat Tinctura.

Hypochondriacum Malum.

I.

NOmen sortitur ab hypochondriis, in quibus præ aliis locis, symptomata graviora hujus mali sentiuntur. Sic in hoc malo plerumque *adest appetitus intensus, & nonnunquam caninus, cum quâdam tamen aepsia*, ita ut post horas aliquot à pastu sentiantur dolores graves stomachi.

Ægri appetunt acida, quæ tamen admodum lædunt, unde & à pastu emittunt ructus, *nunc acidos, qui meliores, nunc inspidos qui deteriores*, idque subinde cum inflatione stomachi, borborigmis in abdomine, præcipue in hypochondrio sinistro, tumore, retrudente, manu admota, recedente. Sic & jejuni acidos emittunt ructus.

Accedit alvi adstrictio sæpè pertinax, & quæ rejiciuntur, sunt globulorum forma indurata, nigricantia, tunc verò à laxantibus copiosè, à purgantibus verò parum, & cum noxa, evacuantur.

Aliquando afflicti vomunt pituitosa, aciditate sua dentibus stuporem inducentia, vel & bilis amarorem impertientia.

Sæpe ad sunt cardialgiæ, phlogoses vagæ, post pastum, in facie, & si malum nunc incrementum sumit, sæpe oriuntur dolores colici convulsivi, cum vomitu, difficili item respiratione post cœnam, vel tempore matutino, ratione remanentiæ crudæ, à vespertina cœna, cum copiosa expuitione mucosorum humorum &c.

Tandem confirmatis accedit asthma siccum, glandulæ mesenterii obstructæ, tumores viscerum

duri,

duri, pulsationes circa hypochondria, & superiores lumbos, quæ pulsationes fiunt ab arteriis, dum aliquid convulsivi patiuntur ex consensu partium vicinarum. Jejunis supervenit vertigo, post commestionem remittens, &c.

Accedit in super ingenii torpor & memoria lapsus. Post pastum fiunt quasi ebrii, & anxii, melancholici, & in graviore paroxysmo patiuntur symptomata hysterice familiaria, cum urina pallida & aquea, quæ extra paroxysmum aliàs sanorum est similis.

II. In causa est *Cruditas acida stomachi*, unde chylus depravatur, & sanguis visciditatibus obruitur, hinc *deficere incipit spiritus ascensio, lymphæ accescit, bilis hebetatur, & nervosum genus facile irritatur.*

Lympha acido imprægnata, & minus volatilis sive spiritibus minus acuata, optimè quidem appetit, sed in pastam acidam plus minus viscidam alimenta dissolvit, à cujus concursu cum bile, phlogoses, flatus, borborigmi, lancinationes &c. oriuntur. Occasionem addunt difficulter digestibilia, nimium salita & infumata, acida & aciescentia, deficientis motus digestionem haud promovens, curæ & studia, præcipuè nocturna, quæ spiritus depauperant, unde his tunc deficientibus, humorum aciditas insigniter accrescit.

III. Malum hoc incipiens etiam solo corporis motu rite instituto facillè sæpe curatur, sed confirmatum difficulter. Pulsus hypochondriacorum intermittens non est metuendus, & hæmorrhoides, aut hæmorrhagiæ periodicæ, vel urinæ fluor accedunt, æger levatur.

IV. *In cura hujus mali*, præmittantur digestiva, plus

204 Hypochondriacum Malum.

plus minus diuretica, ex ♀o Glato, Tinct. ♀i vel
 ♂ii, Ra ♂is, ☉e ♂. comp. limat, ♂ &c. quæ quoti-
 diebis assumantur bona dosi; vel

℞. ♂ Diaphor. non edulcati ℥i ℞.

Ocul. ♂ pr. ℥j.

Corall. r. pr. ℥℞.

Nitri Fixi ℥ij.

M. detur pro dosi. ℥℞, aliquoties in septimana,
 mane, meridie & vesperi suasu Bontekoëi.

Vel ℞. ♂ cum ♀e pr. ℥j.

Radic. Aron. sic. pl. ℥℞.

Zingib. Macis aa ℥℞.

♂o cinam. gtt. vj.

M. fiat pulvis qui detur dosi ℥℞.

Et si acidum magis manifestum adesse suspicatur; ex
 sola limatura chalybis, cum sacco absinthii inspissato
 fiant Pilulæ granorum aliquot pondere, quæ per
 aliquot septimanas veniant in usum.

Si phlogoses in hypochondriis sentiuntur, cum flatibus
 ad scapulas usque incommodis,

℞. Limat. ♂ subtil. ℥℞.

Crytall. pr.

♀i Glati,

Arcani dupl. aa ℥ij.

M. dentur mane & vesperi duo cultri cuspides,

Vel ℞. Limaturæ chalybis ℥ij.

♀i crudi opt. ℥j.

Coquantur in Aquæ fontan. ℔ iiiij. in cacabo fer-
 reo ad remanentiam ℔ ℞. & hæc colata detur ad
 cochleare semis, cum parum Aquæ cinam. Zedoar.
 anisat. &c.

Si his & similibus ruditates acidæ sunt mitigatæ,
 tunc mediantibus vomitoriis, reiteratis, rejiciantur.

Vel

Hypochondriacum Malum. 205

Vel circumstantiarum ratione, aliis laxantibus & alterantibus eliminentur hunc in finem,

℞. Rad. Raphani rustic. ʒ ℞.

Polipod. q.

Asparagi aa ʒ j.

Herb. absinth.

Card. ben.

Cent. min. aa m, ℞.

Fol. senn. el. ʒ vj.

Rhabarb. el. ʒ iij.

Helleb. nigr. ʒ ij.

Cinamomi,

Zedoar. aa ʒ i ℞.

ʒi albiss. ʒ iij.

Concisa & contusa, atque nodulo inclusa, infundantur in vini generosi ℔ vj. Postea omni mane capiatur haustus. Vel

℞. Passul. min. ʒ iij.

Crem. ʒi ʒ ij.

Conquassata coquantur in Aq. font. ℔ iij. tunc decocto infunde

Fol. sen. el. ʒ vj.

Fl. violar. m. j.

Zingib. ʒ ℞.

Et de infusione detur mane bonus haustus.

Vel ℞. Pulp. Tamarind,

Passular. min. aa ʒ i ℞.

Rhabarb. el. pl. ʒ ij.

Cinam. pl. ʒ j.

M. sumatur singulis diebus quantitas nucis castan.

Si pilulæ magis placent, solæ Tartarea; vel &

Extr. Aloes cum Aq. simpl. extracta, inspissata, & granis aliquot troch. alhand. acnata, & in Pilulas forma-

206 Hypochondriacum Malum.

ta, sufficit. Nec inconuenientes sunt *Pilula Magist-
rales sive Hypoch. Sylvii.*

℞. Gummi galban. aeto scillit. soluti ℥ ij. Oli o
blando igne ad albed. calcinat. Mastich. el. aa
℥ j. castorei, myrrhæ r, el. aa gr. xv. Croci or. ℥ ℞.
Troch. alhand. ℥ j. Res. jalapp. scammon. aa ℥ j.
℞ cort. citri gtt. vj M. fiant Pilulæ num. 50.
Dosis num. iij. vel plures tempore somni.

*Nec Clysterum usus denegetur, cum hi in affectibus
flatulentis sæpe purgantibus præsent.*

*Præterea suo tempore non negligantur acidula &
zherma, utpote obstructionum hypochondriaco-
rum singularia resolventia & deobstruentia.*

Icterus.

I.

S*I partes bilem constituentes, non segregantur in hepate, & in vesicula fellea non colliguntur, tum humores circulantes inquinati & ad habitum corporis delati huic colorem flavum conciliant, & in lingua vel palato sæpè saporem amarum sentire faciunt; cum urina verò excretæ partes, hanc reddunt crassam, & lixiviosam, lintea tingentem.*

Sic & segregatio chyli à fœcibus languet, unde nullus, vel paucus saltem chylus, per vasa lactea defertur, sed major pars immixta manet fœcibus, quæ propterea albicant, & alvum tardam efficiunt.

Præterea adest angustia, & dolor compressivus præcordiorum, & stomachi, cum lassitudine omnium membrorum, doloribus gravativis lumborum, & respiratione subinde difficili.

Aliquando Febris adest, vel præcessit, & nonnunquam dolor obtusus in hypochondrio dextro percipitur.

II. *Distinguitur verò Icterus vel in Primarium, vel Secundarium.*

Primarius dicitur Icterus, quando ductus fellei obstruuntur à pituita vel lapillis, quando à tristitia, ab ira, ab ulceribus crurum occlusis, hepate indurato, &c. ortum trahit.

Secundarium verò dicunt, quando Febris supervenit, vel quando à morfu viperæ, vel canis rabidi, vel affectibus intestinorum tenuium convulsivis, ut in colica, passione hysterica &c. accidit.

Tot verò sunt Icteri species, quot colorum varietates sic datur Icterus flavus, niger, viridis, &c.

III. Neque tamen flavus ab obstructo Hepate, aut niger ab obstructo liene exoritur, sed omnes unam agnoscunt causam, impuram nimirum M. sanguineam, recrementa vitiosa ad superficiem corporis deponentem.

Impuritas verò M. sanguinea ortum trahit à digestionem vitiosa, ab acido austero in primis viis, genita, sic non rarò observamus, quod à crapula, à fructibus horariis, pinguibus &c. in stomacho corruptis, vomitus flavescens, croceus & nidorosus inferatur.

Sic & à bile naturali, ab acido primarum viarum, incrassatâ, ut in Hepate haud ritè secerini, nec secreta excerni queat, ut plurimum originem sumit.

Et si acidum hoc primarum viarum in mixtione cum bile præpollet, tunc Icterus niger, viridis, vel plumbeus; si verò bilis præpollet, flavus generatur.

IV. Flavus quando inducitur criticè post Febres, aut eximpedito bilis motu oritur, facile curari solet; sed niger post quartanas admodum contumax est. Et si à calculis in folliculo felleo genitis dependet difficillimè curatur, vel cum hydrope superveniente lethalis est.

V. In curando hoc malo, præmittatur antè omnia vomitorium, si enim lenis saltem obstructio ductus fellei in intestinis adest, tunc unico tali vomitorio tolli potest.

Vel ꝑ. Extr. Rhabarb. ꝑss.

chelidon. maj. gr. vj.

ꝑij dulcis gr. jv.

scammon. correcti gr. v.

M. fiat Pilulæ pro dosi.

Vel

Vel ℞. Rad. Taraxaci, graminis, chelid. maj. rubia
 tinct. aa. ℥ss. Herb. fragar. cum rad. chelidon. maj.
 marrub. cent. min. cum flor. aa. m. j. Fol. sen. el. ℥j.
 Rhabarb. el. ℥vj. Bacc. junip. ℥iij. cinamomi ℥ij.
 macis ℥j. ☉ cum ☿ pr. ℥ij. crystal. ☿ pl. ℥ss. incisa
 dentur in nodulo mensuræ vini infundendo.

Dehinc ad ruditates acidas in primis viis destru-
 endas.

℞. Chalybis cum sulf. pti. ℥vj.

Cinamomi ℥iij.

Spec. Diarrhod. Abb. ℥ij.

Sachari in Aq. puleg. sol. ℥v.

Fiant morselli. Si verò vir Ictero laboret, adda-
 tur Rhabarb. ℥ss.

Vel ℞. Chalybis cum sulf. pr. ℥j.

Spec. Diarrhod. ℥ss.

☉ is absinth. ℥iv.

cum Syr. acetos. citri, fiat Elect. quod detur ad ℥j.
 per 12. aut 15. dies: Craan.

Vel ℞. Elix. Propr. alcalisati ℥ss. R ☿ ij. vel ☿ ℥ij.
 spir. xci ℥j. M. dentur sæpius 40. 50. guttæ cum
 Aq. taraxaci.

Vel fiat vinum ☿iale cum chelidon. maj. absinth.
 marrubio, taraxaco, passulis &c.

Sic & discrasiam humorum, & viscerum atoniam,
 ex diuturno malo, optime restitunt acidula.

Electuarium item confectum ex Rhabarbaro &
 Passulis in quovis Ictero egregium est.

Et si Icterus à calculis in folliculo felleo, genitus est,
 optime convenit Decoctum radicis graminis cum
 spir. nitri dulci, sæpius exhibitum.

Non rarò malum hoc curatur per magnetismum,

○

quando

quando Ictericus, cum urinâ suâ cineres imbibit, & rursus exiccat, & hoc sæpius reiterat.

Alii urinam ægri quotidie acervo formicarum affundunt, optimo cum successu.

Ubi alii urinam panno lineo non loto excipiunt, & nocturno aëri exponunt, donec exsiccat, atque hoc toties reiterant, donec Icterus cessat.

In Diata vitentur carnes salitæ, infumatæ, cafeus, pisces, & quæ aliâ chylum crassum suppeditant.

Pro potu ordinario in usum cedat Decoëctum passulatum, vel Decoëctum fragar. cum passulis, id quod infantibus Ictericis optimum est.

Vel vinum amaricantibus specificis infusum bibatur moderatè.

Iliaca Passio.

I.

Est motus Intestinatorum *peristalticus inversus*, ubi intestinorum contenta, sive excrementa, quæ motu naturali peristaltico aliàs per inferiora protruduntur, nunc per superiora urgentur.

Incipit verò inverti motus ille peristalticus in hoc malo, eà in partè Ilii, quæ colo inseritur; Nam si inciperet in eà Intestini parte, ubi ductus pancreaticus & cholodochus inseruntur, *Cholera audiret; & vomitus, si à Pyloro motus inverti inciperet.*

II. Instans hoc malum, produnt alvus pertinaciter obstructa, Intestinatorum tenuium crudelia tormina, nausæ, cum singultu. Accedunt anxietates inexplicabiles, tandem sudor frigidus, & convulsiones imminet, quæ sæpè mors insequitur.

Sisti verò solet naturalis ille Intestinatorum motus peristalticus, vel vitio excrementorum induratorum, intestina infarciendum, aut Intestinatorum inflammatorum vel gangræuatorum, aut exulceratorum, vel hernia translocatorum, aut convulsorum vitio.
&c.

III. Et si crudelitas mali eousque processit, ut excrementa per vomitum rejiciantur, tum ut plurimum exitiale esse solet: Si hernia in causa est, malum non semper ad eò desperatum existit, quàm si ex inflammatione vel gangræna dependet. *In genere tamen malum est crudele & periculosissimum, præcipuè si stercora vomuntur, si sudor fœtet, & ructus fœtidi adsunt.*

IV. In curatione hujus mali, ante omnia, motus

intestinorum convulsivus demulceatur, in quem finem

R. Aq. menthæ ℥v.

māstichin ℥ij.

R anod. ℥ij.

Syr. è nuce moschat. ℥℞.

M. & singulis momentis propinetur cochleare.

Interea verò *catulus semper incumbat nudo ventri,* vel abdomen illinatur Ung. Galbaneto, cum Ung. de arthanita, & ol. chamomill. coct. de super applicando *lintea probè calefacta.*

Omentum etiam *vervecis recentissimè exemptum,* & applicatum, mirè dolorem lenire experti dicunt.

Doloretandem, & vomitu, hâc methodo cicuratis, vel sedatis, omni operâ alvi apertio procuretur & excrementorum motus deorsum revocetur.

In hunc finem, *suasu Sydenhammi,* detur *Pilul. conchiar. maj. ℥j.* in Aq. menthæ soluta, & ne hoc fortè vomitum rursus excitet, per totum purgationis tempus propinetur Aqua menthæ.

Et superato sic malo, adhuc per tempus *continuetur Aqua menthæ usus.* Et venter durante curâ, diligenter inungatur Ung. *spasmatiko Myns.*

Opiata statim ab initio, viribus adhuc constantibus propinentur. Aliàs si inflammatio nunc se jungit, quam calor urens patefacit, tunc facile gangræna acceleratur.

V. Si excrementa indurata, sunt hujus mali causa, optimè conducunt *clysteres emollientes ex Decocto Intestin. & omenti vervecis,* cum tantillo salis *gemme.*

Vel Ol. *sem. lini ℥vj.* in quibus ℥℞. *troch. alband.*

parum

parum bulliit, injiciatur, & eodem oleo interea umbilicus inungatur.

Nec Clysteres alii ex sem. carminativis, urinæ pueri &c. sunt contemnendi.

Si motus peristalticus in Intestinis crassis inverti incipit, vel ab ipso podice, exhibeantur *Juscula gallinacea cum chamomilla decocta.* Vel & *Oleum amygd. recens ad ℥iij.* aut *Decoctum raparum, sive crudarum sive assatarum,* copiosè hauriendum detur.

VI. Si hæc omnia insufficientia deprehenduntur, ad excrementa remorantia promovenda, dentur globuli ex *grio* & *hno* fusi. Vel *grius* vivus copiosè ingeratur, ad minimum ad ℥iv. vel ℥v. agitando ægrum in curru, vel imponendo *Balneo ex Decocto fl. chamomill. &c.* parato; ut *Mercurii* operatio promoveatur. Quamprimùm verò *grius* per alvum rursus rejectus est, detur ægro *Olei amygd. d. ℥ss. cum Olei anisi gtt. aliquot.*

VII. In supervenientibus animi deliquiis & spirituum prostratione, à foetore, detur *spir. theriacal. cum vel sine camphora,* vel *vinum generosum. Aqua cinamomi &c.*

Reconvalescentes verò tractentur, ut puerperæ, à frigore non solum studiosè arcendo, sed victum imperando tenuissimum, & non nisi cochlearia aliquot *jusculi ex pullo gallinaceo* concedendo. Præterea omnis potus sit calidus.

Et ut æger à recidiva magis existat securus, semper excrementorum motus deorsum promoveatur per lenientia & laxantia, hunc in finem

R. Herb. mentha. m. j. Summ. roris mar. Fl. chamom. āā. m. ss. Fol. sen. el. ℥j. Rhabarb. el. ℥ss. Passul. min. ℥ij. cort. aurant. ℥iij. Zedoar. ℥ij. cinam. ℥iss.

Incisa dentur ad nodulum, mensuræ vini infunden-
dum: Et de hoc vino, singulis vel alternis diebus,
dentur ℥iv. vel plures. Vel

Vel ℞. *Conseru. mentha.*

Acori conditi āā. ℥ss.

Pulp. Passul. min. ℥j.

Rhabarb. el. pl. ℥ij.

Ess cort. aurant. ℥iij.

M. detur singulo mane, quantitas Nuc. castan.

VIII. Si ab Hernia malum excitatur, *tum omni
opera reponantur intestina, vel manus aut Empl. ma-
gnetici*, lumbis applicati, beneficio.

Si verò intestina delapsa, admodum sunt extensa,
ut repositionem renuant, tunc profotu applicetur ca-
tapsma, ex stercore ovillo, cum lacte dulci coctum,
ut tam intestina, quam eorum contenta emollian-
tur prius, & se reponi facilè, patiantur.

Vel hunc in finem *fila cruda, Decocto cumini im-
mersa, & expressa*, quam calidè, abdomini admo-
veantur, ut intestinorum spasmus demulceatur, &
repositio eò facilius procedat.

Ad fœces verò leniter educendas, & repositio-
nem facilitandam;

℞. *Mannæ liquidæ ℥iiss.*

℞. *amygd. d. ℥j.*

vini malvat. ℥iss.

M. detur calidè pro dosi.

Impotentia Virilis.

I.

Dicitur, ubi penis erectio deficit. *Vel defectu Spirituum animalium*, dum hi musculos quatuor circa radicem penis, haud contrahunt, unde penis flaccescit.

Defectus verò spirituum animalium accidit, quando muscoli dicti, cum nervis penis, paralitici fiunt, vel percussione circa nervorum originem, casu gravi super os sacrum, aut à nimia equitatione, &c. læduntur.

Vel fieri solet ipsorum spirituum vitio, quando vires universaliter exhauriuntur, ut in senibus, & ægris, vel ex terrore aut pudore perturbantur.

Sic etiam aliquando ipsum semen deficit, vel haud ritè turgescit, vel alio modo vitiatur.

Non rarò etiam Maleficium sive fascinum subest.

II. Si ex defectu feminis oritur impotentia, in usum veniant talia, quæ succum chylosum pinguem suggerunt, qualia præbent *Lac, imprimis muliebre, Amygd. d. Pineæ, castaneæ, Ostrea, concha, Succolada Indica. Vinum Hispanicum, Vitellum ovi recens, farcina ex cristis & testiculis galli, &c.*

III. Si verò Spiritus nimis languidi in causa sunt, conveniunt aromatica varia, ut *Zingib. conditum, cinamom. cardamom. galang. garyophyll. cubebe,* de hinc *Rad. satyr. maj. & inde constans Elect. Diasatyrionis, sem. eruce, urtica &c.*

In primis optimum est, *Sachari, piperis aa ʒss in lactis ʒij. propinatum; item vinum malvaticum cum vitello ovi rec. & aliquot gran. ambra datum.*

℞. Conserv. Rad. eryng.

Satyriionis aa ℥ iij.

Zingib. virid. condit. medull. nucis Indic. condit.

Cortic. citri condit. aa ℥ ℞.

Nuc. Pini. pistac. aa. ℥ j.

Sem. eruce,

Pastinac. aa ℥ iij.

Rasur. Priapitauri vel cervi ℥ ij.

Piperis albi,

Galange aa ℥ ℞.

M. fiat Electuarium cum brodii Zingib. vel nuc.
Ind. condit. q. s.

IV. Externè ante coitum inungatur glans, &
spatium inter scrotum & penem, Balsamo Apopl.
vel fiat Bals. ex $\odot$ dest. garyophyll. cum moscho, & Zi-
berho, &c.

Vel ℞. $\odot$ N. mosch. expr. ℥ ℞.

de Piperibus ℥ ij.

Spica,

Caryophyll. aa ℥ ℞.

Moschi gr. iij.

M. fiat linimentum,

Incubus,

I.

Est spasmus partium respiratori inſervientium, unde *hypocondriacis* & *ſcorbuticis* in ſpecie ſolet eſſe *familiaris*, ratione lymphæ, nervos afficientis, & conſtringentis.

Læditur vero 1. inſpiratio in ſomno. 2. Senſus aut motus, cum metu ſuffocationis. 3. Depravatur loquela, dum anxii, boatus edunt, ſive ſonum inconditum, 4. a deſt præcordiorum anxietas, & 5. inſomnium cujuſdam rei thoracem præmentis. 6. maculæ lividæ vel rubræ, cæruleſcentes in artibus, mane poſtmodum apparentes. 7. ex pergefactis remanet corporis tremor, & non raro celerrima diaphragmatis vibratio, cum totius corporis laſſitudine, cæteris phænomenis evaneſcentibus.

II. Cauſa eſt omne id quod thoracis motum reſpiratorium impedit, ſive ſit vitio objecti externi, ſive vitio nervorum motui inſervientium.

Illius ratione *incubus* dicitur *accidentalis*, quando diaphragmatis liber motus impeditur, ex ſtomacho nimium repleto; Sic aliquando poſt eſum caſtanearum, & potum vini fœculenti, ac crapulam *incubus* contrahitur: Atque inde pueri nimia alimenta ingurgitantes vel diætæ craſſæ dediti, ſæpe incubo tentantur.

Sic & illis frequens eſſe ſolet qui dorſo incumbunt, unde diaphragmatis motus verſus inferiora inhi- betur.

Habitualis autem Incubus, vitio nervorum reſpirationi inſervientium oriri ſolet, ex acido præter-

nat. lymphæ medio, ad cerebellum delato, & nervos respirationi inservientes, irritante, & leviores affectus paralyticos inducente.

Quod incubum accidentalem attinet, is parum periculi habet. Sed habitualis, Epilepsiæ, Apoplexiæ, aut melancholiæ prodromus sæpe esse solet, præsertim si etiam adest vertigo diurna; & si partim dormienti, partim vigilantibus accidit. Deterior tamen est, si post excretiones, sudor frigidus, aut tremor cordis vel spasmus aut syncope sequitur.

III. *In Cura incubi accidentalis, optima sunt vomitoria, dehinc evacuantiâ helleborina cum Zio dulci; conducunt etiam Pilula aloë phangina, ante omnia verò vitetur lauta cœna, & subitaneus post pastum decubitus.*

Incubus habitualis, curatur ad modum mali hypochondriaci, per martialia, dehinc per vomitoria, quibus subjungantur antiepileptica volatilia &c,

Ischuria sive Urinæ Retentio.

I.

Vel *Renum, aut vesica vitio accidere solet.*

Renum officium cum sit, laticem aquosum sale vol. falso oleoso prægnantem, secernere, & in urinam certo modo alterare, hinc negotio hoc frustrato, secretionem nimirum abolita, præsto est ischuria Renalis,

An verò ex Renum officio ablato cesset urinæ secretio, indicant sequentia, nimirum, nulla adest vesicæ tumor aut tensio, nullus pelvis dolor, aut perinæi gravitas, neque levamen ex immisso cathetere percipitur,

II. *Causa vel in sanguine, vel in Renibus ipsis delitescunt.* In sanguine compages nonnunquam adeo firma & fixa existit, ab acido sui generis, ut nil laticis secerni queat.

In Renibus verò meatus renales, vel à calculo, sanguine grumoso, humoribus crassis viscidis purulentis &c. ita obstruuntur, ut nullam urinam transmittant vel secernant.

Hæc verò Ischuria *periculosior est, vesicali, & illa quidem sine dolore, pejor est dolorosa.*

Superveniunt verò symptomata varia, propter serum urinarium aliò translatum & stagnans, v. g. anxietas præcordiorum, torpor sensuum, vomitus, sudores ac halitus urinosi, tumores œdematosi, ascites, vel pathemata epileptica, &c. Et si hæc symptomata ultra septimum diem extenduntur,

ægrî ut plurimum intereunt, etsi denuò mejere incipiant; propter massam sanguineam infectam,

Si tamen vomitus crebrior accidit, vel sudor copiosè fuit, diutius supervivere possunt.

Sed si calculi majores in causa sunt, ut plurimum lethale est malum.

III. In cura hujus periculosi morbi, sanguis corrigatur, & crassities seri, emendetur; hunc in finem,

R. Spir. *ci urinosi gtt. xv.

⊖ is gutt. x.

Ⓢ i depurati gr. vj.

M. detur pro dosi. Vide *Ephem. Cur. Dec. 2. Ann. 6. p. 556.*

Vel R. ▽ Diuret. è nucl. ℥v.

R. □ i vel ♂. ℥ij.

Spir. *ci ℥ss.

Syr. de althea ℥ss.

M. detur sæpius cochleare.

Vel R. *Thereb. opt.* ℥ss. solve cum s. q. *Vitelli ovi* & paulatim adde *Syr. de alth. Fern.* ℥i ss *Vini malvat.* ℥vj. M. laxat alvum, & urinam promovet in renum & vesicæ affectibus, teste *Ettmüll. comment. Ludov.*

Vel R. *Therebinth.* ℥ss. *Vitelli ovi* num. j. *Sachari* ℥ss *Vini Rhenani* ℥v. & mixta dentur pro dosi. Purgat & impuritates obstruentes abstergit, testantibus *Ephem. Cur. Dec. 3.*

Anno 4. p. 257.

Vel R. *Sem. Lycopodii* ℥ss.

Syr. fragor. q. s. ut fiat Elect.

Vel R. ▽ *petrosel.* ℥v. R. □ i vel ♂. ℥ij. *Bals. copairv.* *Spir. thereb.* aa ℥j. Sp. ⊖ is dulcis gtt. xx. *Syrupi de alth.* ℥ss. M. detur cochleatim.

Si simul calculosa adest dispositio.

℞. *Abrotani pulv.* ℥j.

Ⓞi pr. ℥℞.

M. detur pro dosi, experim. D. S. Pauli.

Vel ℞. *Opercul. cochlearum* ℥j.

Ocul. ℥ ℥℞.

M. dividatur in 2. p. æq. est insigne diureticum, ita laudantibus *Ephem. Cur. Dec. I. Ann. 9. & 10. p. 207. 213.*

IV. *Clysteres etiam carminativi*, hic optimi sunt.

℞. *Allii, caparum* aa m. j. coquantur in s. q. ▽

comm. Colatura ℥j. adde *Spir. thereb.* ℥ C. C.

aa ℥ij. *mellis rosar.* ℥ij. *ol. anethi* ℥ij ℞. M. fiat

Clyster, qui optime purgat & detergit. Vide

Ephem. Cur. Dec. 3. ann. 4. p. 257.

V. Pro potu ordinario detur *Decoctum juniperi*

bacc. alkekengi, cum parum *macis* paratum.

Poterit aliquando intermediari *Emulsio* sequens.

℞. *Sem. violar. purp.* ℥ij.

lichospermi ℥i.

Cum s. q. *Aq. petrosel.* fiat emulsio, cui adde pl.

test. ovar. struthionis ℥j. edulcoretur parum & pro lu-

bitu detur.

Quomodo calculus sit removendus, si hic mali

hujus causa existit, videatur de *Calculo.*

Ischuria Vesicalis.

I.

Tunc adest, si Urina ex renibus in vesicam quidem defertur, *sed ibi retinetur*, cum dolore & tensione gravissima, & frustrato urinam mittendi nixu, quæ comitatur tumor & protuberantia vesicæ. Accidere verò solet malum hoc, vel orificiæ vesicæ, vel canalis urinarii vitio.

Vesicæ vitio fieri solet, ubi hæc paralyssi vel stupore afficitur, vel ex mora diuturniore in frigida, luxatione vertebrarum, læsione spinalis medullæ circa os sacrum &c. exoritur.

Nonnunquam etiam à Calculo orificium vesicæ ita occluditur, ut ne gutta quidem urinæ elabiqueat, maximis cum doloribus & anxietatibus.

Sic & fibra vesicæ à nimia distensione ita possunt relaxari, ut se constringere & urinam propellere haud queant amplius.

Ratione canalis urinarii, potest retineri urina in vesica, dum vel tumore, aut inflammatione colli vesicæ, vel calculo, pituita viscida, sanguine grumoso, carunculis, & similibus, occluditur & obstruitur.

II. Si tamen malum *ex vesicæ paralyssi*, aut nimia ejus distensione exoritur, cæteris periculosior existit.

In curatione, si à *paralyssi dependet malum*, malvaticum juniperinum, *Ol. dest. juniperi, therebinth. succini &c.* Vel & *antiepileptica, cinnabarina & anodina* conducunt.

Exhibeantur etiam purgantia, per consensum vesicam stimulantia, vel & *clysteres primo leniores, deinceps acriores*, injiciantur. Vel

Rx. Herb.

℞. *Herb. parietaria* m. ij

▽ *petrosel.* q. s. coquantur in putrilaginem, adde

Olei scorpion. s. ℥ ij.

M. & pubi applica.

Vel ℞. *Cepar. alb. crud.* num. vi.

Capit allii num. iiij. contusis adde

Pingued. anserin. ℥ j.

℞ *scorpion.* ℥ ℞.

juniperi ℥ ij.

M. & pubi calide applica.

Vel fiat infusus ex *Herb. malv. alth. meliloto, hederæ terr. Fl. chamomill. stramine fabar. bacc. juniperi* aa q. l. incisa coquantur in aqua pro Balneo.

III. Omnibus vero his frustra tentatis, immittatur catheter, si potest haberi coriaceus, & immissus retineatur per tempus, ut semper urina effluat, donec interea fibræ, tonum suum rursus recuperant.

Lethargus.

I.

Lethargus, Carus, Coma Somnolentum, sunt gradus ad Apoplexiam ducentes.

Levior gradus est Somnolentia continua, hanc excipit Coma somnolentum, ubi ægri sæpè longo tempore sopore jacent detenti, ore hiante, sed suscitati expergiscuntur, & ad interrogata quidem respondent, subitò verò rursus somno opprimuntur.

II. Lethargus verò, fortior gradus, tanto sopore ægros obruit, ut excitari vix queant, & leviter affecti, quoad memoriam ita debilitantur, ut reconvallescentes tandem, proprii nominis vix recordentur. Accedit sæpè respiratio difficilis, cum Febricula, & tussi.

III. Carus proximus ad Apoplexiam gradus est, ubi ægri neque sentiunt, neque audiunt, nisi compuncti, jacent sine sensu & motu, & levi opera planè fiunt Apoplectici.

Pulsus verò in his affectibus non aboletur, prout in Syncope fieri solet.

IV. Causa est Spirituum animalium generatio vel secretio lesa, ob humorum circulantium crassitiam nimiam, & inde introductam obstructionem, tubulorum nerveorum &c.

In his periculi plenis malis æger excitetur, quo modo hoc etiam fieri queat, per clamores, vesicatoria applicata, per sternutatoria, clysteres acriores, spir. ❄️ naribus admotum, & interna varia, de Apoplexia tradita.

Lienteria.

I.

Est singulare vitium digestionis primæ, ubi *alimēta, prout sunt assumta, immutata, & ad præmaturam excretionem stimolata, per alvum rursus egeruntur; eâ formâ, ut cibus ipse adhuc cognosci queat.*

II. In causa est *lymphæ stomachalis vel defectus, aut inertia, sive spiritibus haud informata, & acuata lymphæ gastrica. Veletiam Pylori tanta laxitas, ut alimenta etiam immutata, citius quam par est dilabi permittat, nec diu retineat; præcipuè ea quæ stomacho molesta, & ad irritationem simul apta sunt; qualia sunt salè acri scorbutico prædita. Sic & potus nimius lympham nimium diluens, non rarò in causa est, & ad excretionem intempestivam stimulat.*

Id quod & præstant contenta stomachi vitiosa, aut ex fructibus horæis acore singulari imprægnata, vel à fungis, aut veneno alio assumpto, genita.

Non rarò etiam singularis aeris constitutio prava, *lienteriam Epidemicam* accersit.

Sic & *Lienteriam sæpè cæliaca passio antecedit, utpote facili operâ in eam degenerans, & haud multum ab ea distans, neque differens, nisi quod in Lienteria excernantur alimenta immutata, in cæliaca autem mutata, licet variè corrupta; tum & quod in lienteria, alvus statim post assumta alimenta remittat, in cæliaca autem passione non prius solvatur, nisi quando excrementa aggregata stimulant, & copiosam alvi dejectionem excitant, &c.*

III. Malum est satis periculosum, utpote à de-

fectu spirituum, sive caloris nativi, & toni ventriculi debilitate proveniens. Et quoniam universo corpori hâc ratione nutrimentum conveniens subtrahitur, facile *atrophia, vel cachexia, aut hydrops*, præcipuè tympanitis, sequi solent.

Et si morbis acutis, vel chronicis, præcipuè hecti-
cis supervenit, difficillimè curam admittit, cum vi-
res tunc adhuc sunt admodum dejectæ & prostratæ.

Si verò diuturnis Lienteriis *ructus acidi* jungun-
tur, qui ab initio non aderant, denotat, ventriculum
operis sui reminisci, & non amplius permittere, ut
cibus transeat omnino indissolutus, vel indigestus.

IV. In Curatione notetur, quod, *si ex nausea*
constet, ruditates viscidas tunicas ventriculi lubricas
tenere, tum admodum conducere queat vomitus
ritè institutus,

Vel si vomitus haud convenire videtur, in usum
veniat *Rhabarbarum, Pilula mastichina* &c. utpotè
abstergentia & adstringentia simul.

Dehinc in usum veniant, *Amarâ, Aromatica ex*
Absinth. card. ben. menth. N. mosch. galang. cal. arom.
macere, mastiche. Nec blande adstringentia, & to-
num ventriculi restituentia negligantur, *ex cydoniis,*
mespilis, sorbis, cornis, ribesii &c.

℞. *Carnis cydon. condit. Nuc. Indic. condit. Zin-*
gib. condit. Cort. citri condit. aa. ʒʒ. Rob. è cornis ʒj.
Elix. B. li M. ʒij. M. fiat Elect. de quo detur sæpius
nucis castan. quant.

V. Externe ventriculi regio inungatur *oleo nar-*
dino, absinth. menth. N. Mosch. &c. & desuper impo-
natur *Empl. de crusta panis, de baccis lauri, &c.*

In Dieta potus sit paucus, & quidem *vinum ama-*
ricantibus & *stomachicis* aliis imprægnatum & aro-
matifatum. Plura suppeditabit titulus de Diarrhœa.

Mania.

I.

Est imaginationis & ratiocinationis *singularis* *perversio*, sine timore & febre, sed cum audacia, iracundia, furore, jurgiis &c. secus ac in *melancholia*, quam timor & moeror saltem comitantur, cum deliriis, vel risu, vel fletu mixtis.

Melancholia tamen est proximus ad *Maniam* gradus, & facili operâ degenerat in *Delirium* cum ferocia & furore, sive in *maniam* vel tantam animi perturbationem, ut bestiarum instar obvios invadant, vestes proprias dilacerent, vel sibi ipsis violentas manus inferant.

Prætereapertinacissimè vigilat *Mahiaci*, & inuitato atque admirando corporis robore valent, famem pertinaciter ferunt, aspectus oculorum est corvus & truculentus.

II. Malum quidem per se lethalè haud est, nisi aegri sibi ipsis violentas manus inferant, vel alii morbi accedant; sed curatu tamen difficillimum est, & plerumque ad mortem usque comitatur, cum in tanto perturbato animi statu, medicamenta vix admittant.

Solet etiam malum hoc sæpe certis temporibus hominem corripere, vel propè *Lunaphases*, aut verno vel autumnali, in specie verò æquinoctiali tempore, & diebus canicularibus, ubi sæpè maximè sævire solet, præcipuè si malum nunc inveteratum est; vel & *vinum*, *vindicta*, *ira*, aut *tristitia* &c. occasionem dederunt.

III. In causa sunt, *spiritus animales* sive *nervi*,

crassi, acres, acidi, qui quando ad motum sunt concitati, elasticitatem adeò pertinaciter retinent, ut ad quietem postea difficillimè rursus reduci queant.

Nonnunquam causam remotam fovent, *sanguinis evacuationes consuetæ suppressæ*, ulcera inveterata clausa, Epilepsia, & in specie Philtra, quæ maniam sæpè inducunt, nulla melancholia prægressa.

IV. Bonum est, & salutem promittunt, si insignis sit per sudorem, aut alvi fluxum evacuatio, aut hæmorrhagia copiosa è naribus hæmorrhoidibus, utero, varicibus, vel & hydrops aut dysenteria superveniunt.

V. In Curatione respectus habeatur paroxysmi presentis, in quo omni modo laborandum, ut nimia spirituum elasticitas concentretur, & hi ad quietem disponantur rursus.

Hunc in finem propinetur vomitorium satis validum, dehinc alternis diebus in diversis locis instituat *V. sectio*, imò utrorum temporum arteriotomia. Exemplum habent *Ephem. cur. Dec. 3. Anno 4. p. 256. ubi V. sectio alternis diebus*, ad duodecimam vicem fuit reiterata. Ubi etiam omnibus aliis irritis tanquam singulare specificum laudatur *Cerebrum canis cum pipere, cinamomo, macis, sale & butyro*, in star cerebri vitulini conditum & comestum.

VI. Ad vigilias pertinaces, propinetur *Laudan. opiat.* ad gr. iv. vel pulveribus absorbentibus admisceatur.

V. g. R. *Ocul. S. pr. Margarit. pr. a. a. ðj. Cinab. nativ. pr. ðß. Diptri. gr. xv. Camphora gr. iij. Extr. Opii gr. ij. M. detur pro dosi sæpius reiteranda.*

Vehiculum potest esse *Aqua Hyperici*, vel *Decoctum*

coctum anagallidis flore purpureo, quæ aliàs hic specifica audiunt.

Alii in arcanis habent *sanguinem asini ex venis post aures emissum*, quæ linteolis mundis excipiunt, eaque siccant, postea ex his partem duos digitos latam & pollicem longam accipiunt, & in haustu aquæ fontanæ, vel si adest, ∇ anagallidis macerant, & hanc manè tribus diebus exhibent, & curant, ut æger sudet.

Præ aliis verò *Nitrum*, tam in potu ordinario, propinatum, quam $\text{\&}$ in aqua nymphææ solutum, $\text{\&}$ camphorâ additâ, cum petiis capiti applicatum, optimum est, vel loco aquæ nymphææ, optimè sumitur *succus cancrorum, sedi majoris*, &c. aut *Balsamum Hni* fronti & temporibus inungatur.

VII. Inter externa maximi etiam effectus sunt *Cantheria futura coronali applicata*, vel $\text{\&}$ *hirudines ad tempora vel post aures*, & anum, si ab hæmorrhoidibus suppressis, apposita.

Paroxysmo sedato, causa originalis impugnetur ex capite de Melancholia, ubi vomitoria, *acidule*, aut *diaria* alia, sacra erunt anchora, utpotè quæ alternis vicibus, cum validis purgantibus veniant in usum, ad mucum viscidum eo magis colliguescendum & eliminandum.

Melancholia.

I.

E *Se Mania levior gradus*, sive infania vel delirium sine furore & febre, cum timore tamen & tristitia, contra ac in Mania, in qua ægri delirant cum furore.

Melancholici verò ad levissimum strepitum sæpè exhorrescunt, & de hoc vel illud agendo, tam graves instituunt deliberationes, ac si de bello suscipiendo, vel de vita esset agendum. Nec antiquitas fabulosa tot metamorphoses excogitavit, quas melancholici de se ipsis credunt: his namque vigilantibus accidit, quod aliis sanis somniantibus.

Nonnulli delirant de rebus divinis, putantes se non posse esse beatos, *vel delirant de rebus humanis*, ubi se Reges, vel mortuos esse credunt, vel nates habere vitreas, aut se esse granum tritici, &c.

Cum verò Melancholici sic saltem morbo iudicii laborent, hinc de cætero plerumque sani sunt.

Nonnullis delirium fixum est, circa unum saltem objectum, ubi alii pluribus absurdis sunt intenti.

II. *Causa proximior consistit in humorum circulantium crassitie singulari*, fluido nerveo laudabili generando ineptâ.

Fluidum verò hoc nerveum sive spiritus animales, crassitie peccantes, & singulari modo elastici, vestigia cogitationum absurdarum adeo pertinaciter cerebro imprimunt, ut difficillimè inde possint removeri.

Cogitationes verò fortes & diuturnæ de amore, vindicta &c. vulgò ad melancholiam disponunt, &

potis-

potissimam occasionem addunt: dum spiritus talismodi continuis cogitationibus occupati ita disponuntur, ut impressas tales perversas ideas continuo animæ proponant, & deferant.

Aliquando tamen Malum hypochondriacum causam suppeditat, vel & Epilepsia illam relinquit, aut menses suppressi occasionem addunt.

III. Eventum mali quod attinet, idem ferè experitur fatum ac Mania, cum eos, quos semel apprehendit, sæpe ad mortem usque comitari soleat.

Si tamen Malum hypochondriacum, aut menses suppressi sunt in causa, tunc ruditatibus acidis viscidis &c. correctis, eliminatis, & obstructionibus sublatis, aliquando reconvalescunt rursus.

IV. Cura ergo ab initio inchoetur ruditates acidas primarum viarum corrigendo edulcorantibus, de malo hypochondriaco præscriptis; dehinc evacuando vomitoriis reiteratis, vel & purgantibus, pro mucis vel viscidis constitutione, fatis validis; pro hoc scopo Practici admodum extollunt *Extractum Colocynthitis*, cum *Œlio dulci* &c. combinatum, e. g.

℞. *Extr. Helleb. nigr.* ℥ss. *Colocynthit.* gr. iij. *Scammon. ritè prti.* gr. vj. *Œ dulcis* gr. xij. M. fiant Pilulæ pro dosi.

Vel ℞. *Extract. Colocynthit.* gr. v. *Diagrid.* ℥. *Res. Jalapp. aa.* gr. iij. *Œ dulcis* gr. iix. M. fiant Pilulæ no. 9, pro dosi.

V. Observandum tamen hic erit monitum *Willisii*, qui prohibet frequentia cathartica, sed sufficere ait intra 6. aut 7. dies, si opus, ea repetere.

Sed cum laxa alvus hic semper levamen afferat, & flatus incarcerati, à quibus dolores hypochondrii si-

niftri caufari folent, inde proſcribuntur, hinc *Clyſterechic* ſunt optimi uſus & effectus.

Quibus intermedietur *Pulpa Paſſularum min. cum limatura* & in Electuarium redacta, poſt horam deſuper bibendo *ſeri lactis* bonum hauſtum &c.

VI. Si poſt menſium ſuppreſſionem Melancholia exoritur, tum ea veniant in uſum, quæ eas reſtituunt. e. g.

R. Chalybis ſubtiliſſ. pl. ℥j. Borracis ℥ij. Cinnamon acuti. Caryophyll. Croci āā. ℥j. Sacchari ad pondus omnium.

Dentur mane & veſperi tres cultelli culpides, ſemper incipiendo 14. dies ante novilunium & ad dictum tempus continuando; intermediatis interea purgantibus modo laudatis.

His in caſibus dabilibus, optimi etiam effectus eſt *ſpir. ❄ci ❄iatus*, ⊖ *vol. oleoſ. Eff. croci cum camphora* & *opio*; *Elix. Polych. Eff. fuliginis* &c.

VII. Sic & æſtivo tempore *ſacra anchora ſunt acidula*, & *Therma*, legitimo modo potz.

Ubi tamen acidulæ haberi haud poſſunt, locum eorum nonnunquam egregiè ſupplet *Serum lactis caprini* per dies 14. vel ultra bibitum. Obſervant enim Præctici, liquida, vel multâ aquâ diluta, hic feliciter operari aliis, utpote quibus non tantum lymphæ viſcida eo melius diluitur, ſed & acidum eò magis eluitur, & infringitur. Hac ex cauſa etiam *Serum lactis* debet ſumi majore copia, nimirum ad ℥iij. vel plures, eadem methodo ac bibuntur acidulæ, modo ventriculus non adeo ſentiatur debilis.

In minori enim doſi parum præſtant, quoniam obſtru-

obstructionis materiam, neque per alvum, nec urinam educunt.

Præcipitatur autem *Lac Caprinum in serum*, cum *succo citri, vel tamarindis*. Postea optime aliquando sumitur cum *admixto syrupo de cichor. cum Rhab. vel & succo nasturtii, beccabunga, acetosa, acetosella, coehlearia, cichorii, citri &c.* recenter tamen expressis: Sic egregiè his temperatur viscerum calor, vel humorum acrimonia alcalica cicuratur.

VIII. Si malum ab aliis causis fuit enatum, & Judicium v. g. ex amore, ira, vindicta, adeo inversum fuit, ut absurda continuò mentem detineant occupata, ex repetita cogitatione, tum callidis & dolosis admonitionibus exerceantur, jucundis sodalitiis aut studiis divertantur, vel ut earum obliviscantur, per mare aut terras iter cum eis instituat.

IX. Si quis delirio ridiculo exerceatur, & putaret se non habere caput, ei imponatur pileus plumbeus, aut colaphus injiciatur, sic forte sentiet se capite non carere, vel si quis se esse granum tritici crederet, prout tales fuerunt, his ex improvise aliquot gallinæ in cubiculum mittantur, & janua clausa teneatur, ut sic falsa imaginatio divertatur, &c.

Methodus curandi.

Mensium emanatio.

I.

Menses si nec tempore debito, neque in debita quantitate fluunt, mensium emanatio audit.

Et fit *vel naturali modo*, plerumque post 49. ætatis annum, vel gestationis & lactationis tempore, aut illis qui à gravi malo reconvalescunt, vel ubi sanguinis evacuatio alia præcessit &c.

II. *Præternaturaliter verò fit*, ferè semper, propter cruditatem sive visciditatem, & minus fermentabilem dispositionem, circulantium humorum; Cruditatis verò causa interna est indigestio, & cruditas acida stomachi.

III. Causæ aliæ externæ, sunt *frigus pedum vel stomachi susceptum*, vel imminente aut præsentemensium fluxu; nec non *ingesta acida, Lac, panis recens*, item *tristitia, metus, terror*, & similia sanguinis turgescentiam inhibentia.

IV. Symptomata quæ hunc defectum comitantur, sunt *difficilis anhelitus*, dum moventur, *cum lassitudine universali*, præcipuè circa lumbos, cum dolore tensivo gravi: præterea *color faciei floridus perit*, oculi tument, tandem *accedit pica*, & perfecta cachexia.

V. Si fit emanatio mensium, à *vasis uteri obstructis*, tum statis temporibus, quibus fluere consueverunt, adsunt lumborum dolores, tensiones & pulsationes, circa regionem pubis, vel & circa hypochondria, & in artubus, aut murmura, borborigmi, & dolores lancinantes in lumbis, &c.

Hæc verò omnia indicant, sanguinem quidem

turgescere, sed impedimentum hærere in vasis obstructis; secus, quam si nullam patiuntur alterationem, illo tempore, ubi vitium hæreret in sanguine haud legitime turgescente.

VI. Mox verò, & ab initio quidem succurratur naturæ, ne inyalescente malo cachexia confirmata vel hydrops sequatur, aut per vias extraordinarias sanguis exitum moliatur.

VII. Sed cum malum hoc, symptomata plura, cum prægnantibus communia habeat, appetitum nimirum prostratum, vomitum, picam, &c. hinc probe inquiretur, num mensium emanatione laborantem, vel prægnantem præ manibus habeas.

Difficulus tamen hoc sæpe cognoscitur, nisi successu temporis id patescit, ubi nimirum prægnantium symptomata, de die in diem minuuntur & sensim cessant, quæ verò in emanatione mensium potius augmentur & ingravescunt.

VIII. Ab initio verò curationis, semper à mitioribus incipiendum, & quidem talibus quæ aperiunt, attenuant, & leniter evacuant; in hunc finem præ aliis conducit vinum aliquod medicatum, e. g.

R. Herb. Card. ben.

marrub. albi.

arthemis.

rorismarin, aa m. ℞.

Fl. cent. min.

cheiri,

chamomill. aap. ij.

Rad. rub. tinct.

aristoloch. rot. aa ℥ ij.

Fol. sen. elect. ℥ j.

Rhabarb. el. ℥ ℞.

Cassia Lign. vera ℥ iij.

Cort. aurant. ℥ ij.

Macis ℥ ij.

Croci ℥ ℞.

♁ *cum* ♁ pr. ℥ ij.

♁ *crudi* ℥ vj.

Incisa dentur in nodulo pro *vini generosi mens.*
una semis.

Incipiat verò ægra de hoc vino bibere, singulo
mane ℥ v. à plenilunio, ad novilunium usque.

Vel ℞. ♁ *cum* ♁ pr. ℥ iij.

Rhabarb. opt. ℥ ℞.

Herb. card. ben.

cent. min. aa m. j.

Cort. aurant. ℥ iij.

Macis ℥ ij.

Croci ℥ j.

Incisis, contulis, & nodulo inclusis, superaffun-
de *vini generosi* ℥ vj. stent in infusione 4. diebus,
tunc singulo mane propinentur ℥ iij. vel v. subse-
quente motu.

IX. Si ex nausea, & inappetentia, patet, rudita-
tes pituitosas aut biliosas in primis viis turgere,
tunc vomitoria omnem absolvunt paginam. Postea
verò ad reliquias tollendas si adesse hariolantur, vel
præscriptum vinum aperitivum, aut sequentes,
vel similes *Pilula* optimè resolventes veniant in
usum e. g.

℞. *Gummi Ammon. vino soluti* ℥ inspiss. ℥ ℞.

Extr. trochisc. alhand. gr. iij.

Scammon. correcti gr. v.

♀ *dulcis* ℥ ℞.

Myrrha r. el. gr. v.

- M. fiant *Pilulae* pro dosi.

X. Pri-

X. Primis viis sic optimè depuratis, ad sanguinem ulterius corrigendum, & acidum destruendum, vel absorbendum.

℞. *Spec. Diaturbith. cum Rhab.* ℥ ℞.

Limatur. vel Croci ℥ ℥ ij.

Borracis ℥ j.

Cinamom. ℥ i ℞.

Macis,

Croci aa ℥ ℞.

Sachari albi ℥ j.

M. detur dof. ℥ j. cum vino malvat.

In Ephem. Cur. Anno 5. Dec. 2. p. 236. admodum laudatur, si Pomum aurantium excavatum Croco impletur, dehinc chartæ madidæ involutum sub cineribus coquitur, coctum ℔ ij. vini generosi imponitur, ac de hoc tunc sæpius cochlearia 4. vel 5. hauriuntur.

XI. *Si adest plethora, & dolores artuum gravativi, aut difficilis respiratio urgent, secetur vena, & quidem in brachio, si instant menses; ubi aliàs si fluentes ex improvise cessant, in pede ea secanda erit.*

Instituatur verò Venæ sectio 4. vel 5. diebus, ante tempus, quo aliàs fluere consueverunt: & si ægratempus hoc nescit, nec animadvertit, secetur vena 3. vel 4. diebus ante novilunium.

XII. *Si emansio mensium ex nimia refrigeratione ortum traxit, optimè præscribuntur salia volatilia oleosa, quale hoc est,*

℞. *Salis vol. C. C.* ℥ ij.

Fl. *ci ℥ i, *sat. aa* ℥ i ℞.

Succini,

℞ *savine* aa ℥ j.

macis,

cinamomi aa ℥ ℞.

Probe mixtis & tritis affunde

Essent. myrrha ℥ ij.

croci,

castoreia aa ℥ ℞.

M. & sæpius exhibeantur 30. 40. vel 60. gutt.

XIII. *Si dolor uteri gravissimus* ex coagulato sanguine exoritur, aut ex subitaneo animi terrore contrahitur, optime etiam conducit *decoctum chamomilla*, & *salia volatilia oleosa*, præcipuè si mensium paucitatem comitantur anxietates, palpitationes cordis, difficilis anhelitus & dolor lumborum pulsatorius.

Vel ℞. *Borracis* ℥ ℞.

Myrrha gr. xv.

Cinamomi ℥ j.

Croci ℥ ℞.

M. divide in 3. p. æq.

Conducit etiam ℞. *vitrioli* ℥ Zvv. cum *Essent. croci* & *castorei*, *Spir. *ci*, *liquore C. C. succinato*, &c.

Si verò menses fluunt cum dolore, detur *decoctum flor. chamomilla*, cum *cinam.* & *croco*; calide, & *sacculus ex chamomilla*, & *carminativis aliis*, in *vino coctus* & *expressus*, calidè applicetur regioni pubis.

Et puellis, in quibus nunc expectatur mensium fluxus, detur singulis septimanis *Crocus cum vino calido*, vel *Theriaca*, aut *Spir. *ci*, vel *sal. vol. ol. cum Aq. pulegii*; aut supra doctum vinum medicatum, vel cum, vel absque laxantibus.

In puellis verò, quæ prima vice menses fuerunt expertæ, non semper adhuc legitimum tempus observat fluxus, sed nonnunquam per tempus rursus

emanet,

emanet, postea verò redit, quoniam lactea sanguinis pars adhuc magna in copia ad corpus augendum insumitur, propterea cautè tunc procedendum est, & nisi male se habere observentur, legitimum tempus expectandum.

XIV. Aliàs si instantibus mensibus, alvus obstructa existit, applicentur clysteres, & jusculum carnis in diligenti sit usu, cum radicibus petroselini, asparagi, fœniculi, macere & croco decoctum.

Præterea acidula hic sæpe sunt sacra anchora, aliis nil juvantibus; & præ his Therma, pro potu & fotu sive balneatione in usum tractæ.

XV. Neq; externa alia hic sunt negligenda, sic aliquando menses egregiè ciet sufficus ex scoris Reg. ð in Spir. vini solutis, tunc lateri candefacto affusis, per infundibulum utero exceptus.

Vel ex urina antiqua scoris & candefactis affusa.

Sic & pubis ac Ilii regio illinatur oleo cheiri, oleo diacolocynth. cocto, & oleo sabina & spica acnato.

XVI. In Diætâ, medicamentis victus ratio respondeat, Panis semine anisi, fœniculi, vel cumini sic conditus, bene fermentatus, & bene coctus: Et cibi coadiantur petroselino, satireja, roremarino, cinamomo &c.

Pro potu in usum veniat decoctum cicerum rubror. cum croco. Exercitium sit frequens, & somnus moderatus.

Mensium nimius Fluxus.

I.

SI menses debitò copiosius fluunt, ita ut mulier inde debilitetur, tum in considerationem venire debent, dantur enim constitutiones vegetiores, sive plethoricæ vel scorbuticæ, quæ absque debilitate diuturnos ferunt fluxus.

Nimios ergò menses esse, præ aliis signis, indicat virium imbecillitas, ita, ut virium regulâ unicè sit metienda fluxus redundantia.

II. *Causa verò vel in sanguine, vel utero quærenda venit. Peccat verò hoc in negotio sanguis, vel effervescentia aut ebullitione nimia, ex aère fervido, exercitiis nimis, ira, salacitate, potu generoso &c.*

Vel nimia fluxilitate serosa, aut ex stomacho, alimenta nimis colliquante, vel ex renibus, serum haud rite secernentibus, ut in scorbuticis.

Vel ab acrimonia acido-falsa feri, vasa uterina erodente &c.

III. Ratione uteri in causa est *nimia vasorum uteri dilatatio, vel apertura*, aut ex sublacione oneris gravioris, cum forti nisu; aut ex sternutatione violenta, durante præprimis mensium fluxu: vel & ex abortu, partu difficili, &c. enata.

IV. *Si ex nimia sanguinis turgescentia malum oritur, sanguis solet esse floridus & bonus. Sed si ex vasis nimium hiantibus, tunc brevi grumescit. Ubi verò dependet à nimia sanguinis serositate, tenuis effluit, & tardè grumescit, vel loturæ carnis est similis, aut linteo exceptus, circulum facit pallidum,*

Mensum nimius fluxus. 241

Si sanguinis acrimonia est in causa, conatus eji-
ciendi, cum pruriginis & rosionis sensu adest.

V. *In curatione*, turgescencia sanguinis, acidis
coercenda est, fluiditas & acrimonia corrigenda,
& viæ patulæ consolidandæ, & firmandæ sunt.

Si tamen nulla supervenit debilitas, malum non
est curandum, sed naturæ relinquendum.

Turgescenciam sanguinis optimè coercent acida:

Vel R. *Aq. plantag.* ℥iiij.

Aceti acerrimi ℥ij.

Corall. r. pr. ℥i β.

R. anodin. ℥j.

Syr. myrtini vel corall. ℥β.

M. dentur singulis horis cochlearia tria.

Spir. vitrioli cum aqua plantaginis etiam optimè
temperat sanguinis turgescenciam.

Nec martialia hic sunt excludenda, quoniam
præter vim absorbendi, adstringendi etiam vires
habent.

Omnibus hoc in negotio ferè palmam præri-
pit *Tinctura antiphthisica dicta*, cum decocto *Tormen-
tilla, millefolii, vel aqua plantag.* sumta &c. & si do-
lor abdominis è regione uteri adest cum vigiliis,
detur *Tinct. anodina* cum aliis remixta.

Vel R. *Tinct. croci,*

anod. aa ℥ij.

Camph. ℥j. in V ℥β. dissolut.

M. dentur 30. gtt. sexies in die, cum *Aq. cinnis
fortis, & Aq. hordei* aa p. æq.

Hoc remedio admodum reficiuntur vires & do-
lor cicuratur.

Ex specificis magis famosus est; *Succus stercoris
suilli, cum* ∇ *plantag. & Syr. myrtino propinatus.*

242 *Mensum nimius fluxus.*

Sic R. *Stercoris suilli* ℥℞.

Aqua plantag. ℥iij.

mixtis & expressis adde

Syrupi myrtini ℥℞.

M. & detur reiteratis vicibus.

Vel & *Stercus suillum*, cum *Aqua fervida suba-*
Etum, & in forma cataplasmatum abdomini appli-
catum &c. tanquam expertum laudatur.

Hujus loco alii, adstringentes commendant fo-
tus. e. g.

R. *Cortic. granat.* ℥℞. *Rad. Tormentill.* ℥j. *Fl.*
rosar. rubr. balaustior. aa m. j.

Coquantur in *Aqua Ferrarior.* ℔iij. ad consumpt.
℔j. Colatura detur pro fomentatione bis in die te-
pide applicanda.

Mictus Cruentus.

I.

Est depravata urinæ secretio, ubi urina sanguine mixta, vel loturæ carniū similis, vel plus, minus, nigrescens, excernitur.

Sanguis vero talis ut plurimum ex renibus, nonnunquam ex vesica aut pene effluit.

II In causa est arteriolarum ad vias urinarias distributarum apertio, vel erosio.

Apertura autem sive anastomosis talis, vel critica est, post sanguinis evacuationes solennes suppressas, vel symptomatica post artus amputatos, aut febribus ardentibus accidens.

Talem verò mictum cruentum ex anastomosi, comitari solet dolor gravativus, & tensivus in loco anastomoseos perceptibilis.

III. *Frequentior verò causa mictus cruenti est ab erosione, à sero acri, scorbuticis præ aliis familiaris, vel & à calculo, ulcere renum & vesicæ, cantharidibus, ab usu aloës &c.*

IV. *Eventus hujus mali satis periculosus est, si ex renibus erosio, vel horum imbecillitate contrahitur, nec minus periculosus est, si à vesica dependet, quia tunc facile periculosa urinæ suppressio accidere potest, &c.*

V. *In curatione conveniunt ea, quæ ad hæmorrhagias alias commendari solent.*

Semper tamen respectus habeatur ad acrimoniam feri urinarii, utpote cujus acrimonia omnem mictum cruentum exasperat.

Hunc in finem bis de die sumatur decoctum contra
mictum cruentum Myns. Vel

℞. Aq. portulac.

plantag.

agrimon. aa ℥ij.

Tinct. corall. cum cera parat.

Terra catechu aa ℥i℞.

Syr. de symphyto ℥℞.

M. detur ter de die cochleare unum aut alterum.

Præterea commendetur quies.

Nephritis.

I.

IN specie est dolor renum, absq₃ calculo affligens, ab humoribus crudis viscidis sive acido-austeris renes obstruentibus.

In genere verò est renum dolor, à calculo excitatus.

II. Fieri verò solet, ut aliquando partes rudiores acres viscidæ diutius cum humoribus reliquis quiete circulum absolvant, à fortiori verò motu vel exercitiis eructentur, & vel ad renes delati, & inibi subsistentes, dolores excitent, hinc vel mictionem frequentiore, vel mingendi difficultatem, cum ardore, stranguria, colica nephritica &c. inducant.

Hoc verò malo illi potius obnoxii sunt, qui cruditate acida laborant.

III. In cura, ad paroxysmum demulcendum, diligenti in usu sint *Clysteres*, cum *carminativis aliis*,

e. g.

Rx. *Aq. Menthe,*
carminativ.

Zedoar. anis. aa ʒi ʒ.

Ess. carminativ. W. ʒij.

Tinct. ʒ. vel ʒ.

anod. aa ʒj.

M. dentur sæpius cochlearia aliquot. Plura vide de Calculo.

Ophthalmia.

I.

Est vasorum tunicarum oculi inflammatio, sive obstructio, cum calore, rubore, dolore, pulsatione, & lachrymarum effusione, &c. Et, si in ophthalmia copiosum serum, salsum, & rodens, ex glandulis angulatis, vel palpebrarum glandulis erumpit, tum lippitudo audit.

II. *Causa*, uti dictum, *proxima*, consistit in obstructione arteriolarum, in tunicis oculi, unde rubent, dolent, &c.

Externa causa plerumque sunt, nimius usus vini, aromatum, calor solaris, fumus, festucæ, vel pulvis injectus &c.

III. *Incuratione*, obstructio inflammatoria auferatur, & seri acrimonia, si adest, temperetur.

Cum verò primarum viarum dispositio huc multum tribuat, *optime conducunt vomitoria*, tam curationis, quàm præservationis gratia.

Cum etiam Hippocrate teste, *alvus laxa, lippientibus solatio esse soleat*; hinc purgantia aliquando optima sunt: hunc in finem,

℞. *M. P. Lucis maj.*

de succino,

Extr. cochiar. aa ʒʒ.

Diagrid. pr. gr. viij.

Troch. alhand. pl. gr. iij.

M. fiant Pilulæ num. 30. dentur pro duabus dosibus.

Necesse verò est, ut illi habeant alvum laxam, qui consueverunt habere oculos inflammatos; hinc

& Elect.

& Elect. de Tamarindis cum Fol. sen. non erit inconveniens.

IV. Post hæc *Vena sectio presentaneum est remedium*, cui tamen sæpe *hirudines*, vel ad tempora, vel retro aures positæ, præferuntur.

Sæpe etiam *cucurbitula scapulis applicata*, sive scarificatio, egregii est usus, cum *vesicatoriis*, vel *fonticulis*, in brachio, vel nucha excitatis, si rebelle malum adest.

V. Interea nec *externa* omittantur, *collyria* &c. ad *acrimoniam stagnantis & prementis sanguinis*, corrigendam. Distinguendo tamen, & illa dirigendo, vel ad *ferum magis crassum*, aut magis *acre*, temperandum, vel *utrumque corrigendum*. Sic

R. *Aq. Rosar.*

euphras.

chelidon. maj. aa ʒij.

Croci metallor. ʒi ʒ.

Stent infusa per noctem, tunc addatur *Sachari candi ʒʒ.* & filtratus liquor instilletur oculis.

Vel R. *Aq. chelidon. maj.*

rosar. alb.

fœnic. aa ʒj.

Sachari ʒni,

Tutia pr. aa ʒj.

Flor. Zinci ʒʒ.

margarit. pr. gr. viij.

Œti albi gr. vj.

M. fiat collyrium, quod guttatim instilletur.

R. *Vitrioli albi ʒij.*

Mastichis,

Thuris aa ʒj.

Coquantur in *Aquæ fontan. mensura jʒ.* ad re-

manentiam tertiæ partis, quæ servetur pro Aqua
ophthalmica experta.

Aliàs etiam ab initio statim defluxionis, sive sta-
gnationis, singulare euporiston præbet *Alumen*
cum albumine ovi terendo, in pulvem quasi reda-
ctum, & *cum stuppa cannabina* oculis impositum.

Si tamen magis resolvendum,

℞. *Spir. *cicum* ℥ dest. ℥j.

Flor. virid. eris ℥j.

Stent in infusione ad tincturæ extractionem, post-
ea spiritum tinctum, cum *Aqua rosarum, helidon,*
maj. &c. guttatim instilla.

Optimi etiam usus & effectus hic sunt, *Unguen-*
ta Ophthalmica, e. g.

℞. *Ung. nihili, de Tutia* aa ℥ij.

Sachari ℥ni *margarit. ocul.* ℥ Tutia, *Corall. r.*

aa pr. ℥j. *Camphora* gr. xij. *Fol. auri* ℥ *argenti,*
num. iij.

M. fiat Unguent. Hora decubitus, lentis magni-
tudine, cantho oculi majori immittendum, & infra
palpebras illinendum, ita commendante *Willio in*
Actis Hassniensibus p. 302.

Item ℞. *Ung. albi camphorati* ℥v.

Sachari ℥ni ℥℞.

Tutia pr.

℥ *dulcis* aa ℥j.

Crystall. viride eris gr. vj.

Misceantur probe & circa oculum inungantur.

V. ℞. *Ung. albi camph.* ℥ij.

Nihili ℥i ℞.

Tutia pr. gr. xv.

Lap. calamin. pr. ℥℞.

M. fiat Unguentum.

Item

Item ℞. *Sali comm.* ℥ ij. *Alum. Nitri, Boli arme-*
ni, cerussa, salis armon. aa ℥ ij. *Aceti opt.* q. s.

Coquantur ad siccitatem, ut remaneat lapis, cujus

℞. ℥ ℞. ad *Aqua Rosarum vel fœnis.* &c. ℥ vj. quæ

filtrata tunc constituit insignem aquam ophthal-
micam.

Cl. Wedelius pro experta laudat, *Axungiam Vi-*
perarum, leniter calefactam, & cum pennâ, oculo
instillatam.

Barbette, in dolore maximo ophthalmico lau-
dat seq.

℞. *Gummitragacanth.* ℥ ij.

Mucilag. sem. psyllii ℥ iij.

Aq. Rosar. & plantag. aa. q. s.

Fiat collyrium mediocris consistentiæ, vel ocu-
lis instillandum, vel linteis in eo madidis appli-
candum.

Hildanus commendat hoc:

℞. *Grumor. panis albi* ℥ ℞.

Sem. fœnugraci cydon. aa ℥ ℞.

Coquantur cum lacte vaccino ad consistentiam
cataplasmatum, cui adde vitelli ovi num. ij. croci ℥ j.
misc, & calidè applica.

VI. Egregiè etiam conducunt, quæ nuchæ appli-
cata, loco vesicatorii, catarrhi materiam divertunt,

Sic ℞. *Cepar. allii* num. ij.

Croci ℥ j.

Album. ovi no. j.

Aq. rosar. q. s.

Contusa & conquassata, cum stupa cannabina
paulisper calida nuchæ imponantur.

Vel ℞. *Saponis nigri* q. l. cum *salis comm.* & *aq. ros.*
alb. parum, in cataplasmatum formam redacta nuchæ
imponatur.

Vel fiat *sacculus interpassatus ex semine snapi pulv.*
 Coquatur in vino, & applicetur calidè nuchæ, sic
 mirabiliter retrahetur defluxio ophthalmica. Ocu-
 lo| verò applicetur *sacculus floribus chamomilla re-*
pletus calidè; hæc verò reiterentur aliquoties, & si
 ex sacculo in nucham applicato, pustulæ excitan-
 tur, tractentur ut vesicæ per vesicatorium excitatæ.

VII. Si Cataracta interna metuitur, Boyle in suis
 experim. commendat *salivationem & vinum millepe-*
dibus infusum, ac per tempus propinatum, p. 157.
 226.

Vel ad confortandum visum, in suffusione, vel
 primo gradu cataractæ.

℞. *Confect. cubeb.*
Sem. anisi aa ʒij.
Radic valer.
irid. flor.
liquirit. aa ʒj.
Cardamomi min.
Galanga,
Macis,
Mastichis aa ʒʒ.
 ʒo *major. dest. gtt. v.*
Sachari q. l.

M. fiat pulvis, de quo sumatur sæpius cultelli
 cuspis.

Ad unguam oculi, sive cataractam externam.

℞. *Sachari candi ʒj.*
Tutia pr. ʒʒ.
Vitrioli albi ʒʒ.

M. fiat pulvis subtilissimus.

Vel ℞. ∇ *chelidon. maj. fœnic. aa ʒi ʒ.* ʒii *sublimat.*
 gr. vj. *Misce & solutio filtretur*, ac singulo mane
 & ve-

& vesperi oculo instilletur saltem unica gutta. *Emmüll. in Schröd. p. 42.*

Scultetus admodum commendat, *fel lucii piscis*, cum parum *sachari* mixtum, & oculis instillatum: Hoc remedio, præmissa purgatione, & vesicatorio, retro aurem prius adhibito, se intra octo dies solvisse cataractum in infante asserit.

VIII. *Dietam quod concernit*, ea sit tenuis, vitentur pinguis, salsa, acida, piperata, vel omnia aromata, & in potu vinum & spirituosæ alia exulent; hujus vero loco bibatur *decoctum ex sarsaparilla & china*, cum parum *cinamomi*, & *cort. citri* &c.

IX. Ad Lippitudinem oculorum, vor rinnende und trieffende Augen;

℞. *Terre sigillatæ*,

Lapid. calamin. pr. aa ℥j.

Vini optimi q. s.

Stent die & nocte, postea mane & vesperi applicetur oculis, *Kornthauer*.

Vel ℞. *Tutia pr. Lapid. calamin. pr. nihili albi*,
Terre sigillatæ ceruss. albiss. sachar. Fni aa ℥ss.
tragacanthi albi ℥j. cum vino rubro austeriusculo q. s. fiat collyrium.

X. Ad Hordeolum discutiendum,

℞. *Vitrioli albi* ℥j.

Album ovi. no. ij.

Concutiantur invicem, tunc verò stent paulisper, & liquor clarus asservetur, ac coillinatur hordeolum.

Palpitatio & Tremor Cordis.

I.

Sunt motus ejusdem convulsivi, ubi in palpitatione, musculi cordis vehementiori contractione, systolen molestant efficiunt; In Tremore verò, systoles & diastoles contractas, & breviores, causantur.

II. Causa vel in ipso corde vel in ejus nervis, aut sanguine circulante, quærenda est.

In ipso corde, & quidem externe, non rarò *hydrops pericardii* vel *vermes* intra pericardium cordi adherentes, sunt palpitationis causa; in ipsis verò ventriculis, nonnunquam *sanguis grumosus*, *calculi*, vel *polypi* existentes molestant hunc & periculosum affectum concitant.

III. Ratione nervorum generatur hoc malum, quando cordis nervuli, convulsione vel spasmis afficiuntur, quæ sanguinis circulum turbant; Causa ut plurimum ab animi affectibus, in specie *terrore*, vel & à depravata dispositione spirituum nervorum, in *malo hypochondriaco*, vel *affectione hysterica*, deducenda est.

Ratione sanguinis circulantis aliquando contrahitur palpitatio cordis, quando peccat visciditate, & crassitie, unde ad stagnationem pronus est; demonstrant hoc *subjecta cachectica*, vel *mensium suppressione laborantia*, quæ post levem aliquando motum, cordis palpitationibus molestantur.

IV. Malum verò hoc etsi non semper lethale sit, tamen non est absque periculo: Et quæ subjecta, in juventute, aut magis consistente ætate cordis palpitationibus sæpius molestantur, vix multos annos numerant.

Palpitatio & Tremor Cord. 253

Si tamen ex malo hypochondriaco, affectione hysterica, suppressis mensibus, cachexia &c. originem trahit, tum malo originali sublato facile cedunt palpitationes, vel etsi sæpius recidunt, nondum sublata causâ tali, tamen non adeò periculosæ esse solent, nisi originale malum, nunc incurabile existit. Vel conformatio cordis læsa, aut polypi, calculi, vermes &c. in causa sunt, ubi ferè incurabile est malum.

V. In Curatione, causa probè inquirenda est, aliquando verò V. sectio necessaria est, in subjectis plethoricis, vel ubi ex terrore sanguis stagnat, vel ex crassitie, lentè circulatur.

Si malum Hypochondriacum, affectio hysterica, menses suppressi, cachexia &c. sunt in causa, tunc malo originali sublato, cessat effectus.

Videntur tamen nimis volatilia & oleosa, in hypochondriacis & hystericis, quibus genus nervosum debile est, vel spiritus habent leviter mobiles & elasticos, quo in casu plus conducunt acida. v. g. spir. nitri dulcis, &c.

VI. In Paroxysmo ergò, si ex crassitie humorum circulantium, & spirituum vigore imminuto malum dependere videtur,

R. Aq. Epil. L. Hirund. cum castor. melissa cum vino aã. ℥ij. vita Matth. ℥ß. R. castorei, croci anodin. aã. ʒj. ð is vol. ol. ʒij. Sir. cinam. ℥ß. M. detur sæpius cochleare unum aut alterum.

Vel R. Aq. melissa cum vino ℥iij.

Zedoar. anis. ʒij.

vita Matth. ʒj.

Ess. Bez. opt. camphorat. ʒj.

castorei.

Spir.

254 Palpitatio & Tremor Cord.

Spir. ❄ci āā. ℥℥.

Syr. cort. aurant. ℥℥.

M. & detur cochleatim.

Ve R. Margarit. pr.

Smaragd. pr.

Cinnab. nativ. pr. āā. ℥℥.

Ther. cœlest. gr. ij.

M. detur pro dosi.

Vel R. Extr. castor. ℥j. Theriaca cœlest. ℥℥. opia
gr. iij. Cinnab. nativ. pr. ℥℥. M. fiant Pilulæ no.
60. Dentur pro dosi no. xi. vel plures.

Vel R. Cinnab. nativ. pr. margarit. pr. āā. ℥j. Ess.
ambra sicca. ℥℥. o cinam. gtt. v. Croci ℥℥. M. detur
sæpius cuspidi telli.

VII. Si spiritus nimis elastici vel activi, spasmi
sunt causa.

R. Aq. melissa cum vino ℥ij.

hirund. cum castor. ij.

R. Bez. absque acido & spir. Ⓞi dulci acidulat. ℥ij.

anodina per acidum parat. ℥j.

Syr. Flor. tunica ℥ij. M. detur cochleatim.

Externè cordis regioni & carpis manuum appli-
cetur hoc vel simile.

R. Aq. carfunkuli

Napha āā. ℥ij.

Croci ℥j. M. & applica.

Potest addi camphora, castoreum, &c.

Vel R. melissa viridis, conquassetur cum aqua rosa-
rum, & aceto fl. tunica, & externè calidè applicetur.

Paralysis.

I.

Est & dicitur, si in hoc vel illo membro, vel parte motus perit, manente magis minus sensu.

Hinc à paralyfi differt stupor, quia in hoc sensus perit, remanente motu.

II. Si verò *post colicam biliosam, sive convulsivam*, partes extremæ motu destituuntur, remanente tactus sensu, tum *Paresis dicitur* malum.

In Paraplegia quidem, partes affectæ destituuntur & privantur motu, ac in paralyfi, interim tamen inter se differunt origine, *nam Paraplegia, sequitur cerebri morbos, utpote Apoplexiam, Epilepsiam, Convulsiones &c.* ubi Paralyfis, vel scorbutum, vel colicam convulsivam excipit.

Sic in Paraplegia nervi; in Paralyfi verò musculi & tendines afficiuntur.

In Paraplegia etiam plerumque cum motu tollitur sensus tactus, qui in paralyfi remanet, aliquando cum dolore.

III. Distingui verò solet Paralyfis in *privativam* & *positivam*.

Privativa paralyfis, paraplegia est, & à nervorum obstructionibus originem sumit, quando spiritibus animalibus liber motus per nervos denegatur, ut in Apoplexia.

Positiva verò est, quando ipsa ligamenta, & partes hujus vel illius tendines, veluti proximiora motus instrumenta, relaxata vel obstructa sunt.

IV. Causæ hujus paralyseos sunt *vel interna, vel externa.*

Inter-

Internæ, dependent à particulis crassis, aufteris, flatulentis, quando hæ spiritibus immixtæ, ligamenta & tendines obstruunt, ut ad motum fiant ineptæ.

Atque sic *causa proximior est denegatus spirituum animalium influxus*, ob tubulorum nervorum, partis affectæ, majorem, minorem, obstructionem.

Inter causas externas præ aliis symbolum addunt nimia mora, & natatio in frigida, in genere, humectatio & refrigeratio nimia.

Sic & affectibus paralyticis, frequenter infestantur, qui vapores mercuriales sæpius hauriunt, ut deauratores, & mercurio eruendo in fodinis occupati.

Aliquando pabulum ministrat cibus & potus, & quidem præ aliis vinum Austriacum, vel Moravicum &c.

V. Si malum adhuc vagum est, curatu paulo facilius existit, quam si partes omnino contractæ sunt, vel ubi senibus accidit.

Sic frigiditas & laxitas partium, item atrophia, & pallor membrorum, quoniam indicant partes admodum esse obstructas; malum exitum denunciant, & quo plures partes paralyti affliguntur, eò pejor existit malum, & curatu difficilius.

VI. Curam quod attinet, *aliam Privativa, aliam Positiva*, postulat.

Paralysis Privativa, sive Hemiplexia, eandem cum Apoplexia curam exigit, per vomitoria, purgantia, sudorifera &c. vel si malum contumax per salivationem.

Externa verò, quæ hic requiruntur, vel vertici, vel spinæ dorsæ, applicari debent.

℞. Olei Galbaneti

Spir. vini camphorati

Formicarum āā. ℥ij.

Salis armon. fortiss. ℥℞. M.

Vel ℞. Spir. lumbr. terr. ℥vj.

Cochlearia ℥iij.

Formicar. ℥iij℞.

*ci fort. ℥j.

Olei sapon. Ven. ℥ij.

Camphora ℥vj.

Castorei ℥℞.

Croci or. ℥j.

Opii ℥j.

M. digere, postea filtra & serva.

Plura huc spectantia consule de Apoplexia.

In Positiva autem Paralyti fugiantur Purgantia fortiora; sed in usum potius veniant antiscorbutica; ut Ess. Pini, cochlearia, Tinct. C. Cervi succinata, Sal. vol. ol. ex ꝑ. Ligni sassafir. Tinct. castorei, cinnabarina, & ex his parata varia.

Æger verò semper detineatur in blando sudore, id quod egregie obtinetur, per Tinct. meam C. C. succinatam. &c. vel Decoctum sat saporilla &c.

Inter externa, quæ in hac paralyti, ipsi loco affecto sunt applicanda, observetur an pars affecta tumeat, frigeatque, hoc in casu magis subtilia, & volatilia, sunt applicanda, e. g.

℞. ꝑ. Galbaneti

Spir. vini camph.

*ci fortiss. āā. M.

Vel ℞. Spir. lumbr. ℥ij.

Cochlear. ℥j.

*ci ℥℞.

R

In his

In his solve

Sapon. Veneti ℥j.

camphora ℥iij.

Croci ℥j. M. & digere per aliquot dies, postea filtra & applica.

Vel ℞. *Sp. vini alcohol.* ℥ij.

**ci fortiss.* ℥ij.

Olei succini

Maais. āā. ℥j.

M. & serva pro usu.

Vel ℞. *Aq. Anhalt.*

Spir. lumbr. aa. ℥j.

*ci ℥iij.

Ess. succini

Castor.

Pini aa. ℥ij.

M. detur ad usum.

VII. Si verò pars Paralytica emarcescer e observatur, tunc magis temperata sint, quæ externè applicantur. Qualia sunt *Ung. Nervinum, Martiarum Pinguedo humana, Oleum lumbricorum.* Vel.

℞. *Ung. Nervini*

℥o *Galbaneti*

Petra

Juniperi M. fiat linimentum.

Vel si contractura est magis contumax.

℞. *Pingued. Taxi*

Olei lumbricor. aa. ℥ij.

Alum. plumosi ℥ss.

Euphorbii

Spec. diatrion piper. aa. ℥ij.

Cantharid. ℥ss.

M. & infricetur diligenter parti affectæ.

Vel ℞. *Therebinth.* ℥ij. *Axung. Taxi, Vulpis* aa. ℥iv. *Olei Lauri* ℥ij. *Cera lumbricor.* aa. ℥iiss. *Œo spica, mastichini* aa. ℥℥. *Axung. human.* ℥ij. *spir. vini* ℥ij. mixta circulentur per tempus, tunc Oleum separetur à spiritu.

Nec hoc *Oleum Galbanetum* est contemnendi usus & effectus.

℞. *Gummi Galbani elect.* ℥℥. *Gum. Ammoniaci, Tacamahac. myrrha opt. mastich. el. storacis calam. Benzoi. Ladani, Olibani, storac. liquida Nuc. mescha. ta* aa. ℥℥. *Œo, succini, spica* aa. ℥j. *Laurini* ℥ij. *Spir. Therebinth.* ℥.ij. Mixta destillentur per retortam, & oleum prolectum servetur.

VIII. In *Paresi sive Paralyti ex Colica convulsiva*, vitentur purgantia, *Clysteres* verò sint frequentiores, ut semper partes acriores aliò transmissuræ leniter semper proferbantur.

Membra contracta fomententur *Decocto* sequenti.

℞. *Herb. Abrotani, Origani, Salvia, majorana, ro-rismarini, Flor. lavendula, sambuci, summit. Pini, Juniperi* aa. q.l. Coquantur in vino, & mediante spongia huic intincta foveantur membra paralytica.

Vel fiat *Balneum ex acervo formicarum*, ovis multis referto, additis frondibus *Pini, juniperi, origano, lavendula* &c. faeculo inclusis & aquæ incoctis, ultimo additis vini fœcibus mensuris aliquot.

Vel si *Therma* haberi possunt, hæ illis præstant, in usum simul, pro circumstantiarum ratione, tractis *acidulis*.

Post *Balnationem* partibus paralyticis infricetur hoc linimentum.

℞. *Spir. vini Junip.* ℥v.

Sapon. veneti ℥iſſ.

Axung. catti ſilv.

Taxi

ardea

urſi aa. ℥iſſ.

Leni igne ſolutis adde

⊙ Petra

ſpica

juniperi

lauri aa. ℥ij.

Camphora ℥j. M.

IX. In Linguae Paralyſi

℞. Spir. Lil. convall.

Lavendula

▽ magnanimitat.

ſerpilli comp. aa. ℥ij.

~ *ci fort. ℥iij.

Rad. Pyrethri ℥iſſ.

Sem. ſinapi ℥ij.

Theriaca ℥iſſ.

M. fiat Effentia diligenter in ore detinenda.

X. Præter hæc, plura alia, à Practicis, ad membra Paralytica reſtituenda, commendari ſolent. Etenim ipſas partes affectas paralyticas ad ſudores diſponere jubent, & hoc fieri volunt, per evaporationes, ex Decocto herbarum cephalicarum, ſive aromaticarum, cum vino parato, ut halitus calentes partem affectam attingant, affunditur verò Decoctum, lateri ignito, & æger vapores inde exſurgentes in ſtuffa excipit, vel ad partem affectam dirigit, atque hoc bis vel ter ſingulis ſeptimanis repetit.

Species pro tali decocto poſſunt eſſe ſequentes.

℞. Herb

R. *Herb. salvia, rorismarin. hyssopi, origani, thymi, majorana, pulegii, Flor. chamomilla, meliloti, Bacc. junip. lauri &c.*

Autumnali tempore membra paralytica immergere jubent vinaceis ex uvis maturis expressis & effervescentibus, per horam unam vel longius. Postea verò inungere præcipiunt unguento, vel linimento convenienti, uno vel altero modo enumerato, idque per 14. & plures dies.

Eundem effectum & fœces vini præstare asserunt, si in illis calefactis, partes resolutæ, vel contractæ, quotidie bis foveantur.

Dehinc convenit membra paralytica tegere pelle vulpina, leporina, cati sylvestris &c.

Non verò omittantur frictions moderata, utpote ad calorem excitandum, & ad spiritus revocandos, vel vias illis, hæc methodo, aperiendas, admodum conducibiles.

XI. *Cum præterea paralyticis ut plurimum alvus adstrictior esse soleat, non omittantur Clysteres.*

Pestis.

I.

IN genere nihil aliud est, quam morbus maximè contagiosus & epidemicus. qui originem trahit ex venenato miasmate, ab aere primum suscepto, dehinc per contagium propagato; quique latenter & occultè homines aggressus, in summum vitæ periculum conjicit: & *veluti peculiaris morbi species, Bubones, carbunculos, subinde etiam petechias, secum habet comites.*

II. *Propagatur* verò miasma illud summè subtile, & venenosum, non per immediatum contactum solum, sed & *per media varia*, utpote vestes, literas, nummos &c.; quæ aërem inquinando, venenum propagant, cujusque medio venenum pestilens inspiratum, *spiritus vitales prostermit, & perimit,* & subitam mortem adsciscit. Spiritus verò meru percussi, tunc promptè contagium, sive miasma venenatum, cujus natura nondum satis explicata est, suscipiunt.

III. *Causas remotas aliquando addunt singulares aëris alterationes*, ex cadaveribus post prælia putredine resolutis, vel & effluvia alia acria venenata, post terræ motus, exclusa, item fames &c.

IV. *Ratione Symptomatum*, aggreditur hoc malum periculosum homines, vel eum, vel absque febre: & hoc quidem pessimum est, quoniam denotat spiritus quasi syderatos, & uno ictu quasi prostratos existere; ubi *febris adhuc indicat nature robur.*

V. *Ægrum verò ex contagio suscepto, Peste esse correptum, indicat Nausea sine manifesta causa.*

Vel

Vel si præcessit metus, & ager in inguinibus sub axillis vel parotidibus sentit puncturas, plures vel pauciores, vel unam saltem quasi candente acufactam, cum insigni dolore capitis, vel subitanea præternaturali corporis alteratione alia, tunc Lindanus certum esse ait, ægrum Peste esse correptum.

VI. In hoc verò truculento malo, si Bubones & tumores citò erumpunt, cum remissione symptomatum, tum bonum denunciant exitum. *Bubonaria verò Pests est omnium mitissima: Illa cum anthracibus media, & cum petechiis pessima.*

Sic Bubones plures & boni coloris, salutare, anthraces verò sive carbunculi quo plures eo periculosiores existunt.

Si venenum discutitur per sudores largiores, bonum est. Sed si sudor frigidus existit, vel si extrema frigent, in specie nares, malum est, sed narium stillidium lethale.

Et si exanthematibus vel bubonibus eminentibus supervenit singultus; vel super bubonem carbunculus erumpit, lethale signum præbet.

Tumores verò inflammati, non adeo sunt periculosi, quam si circulo livido sunt circumdati.

Cantharides applicatæ, si vesicas non excitant, vel si post vesicatorium, aut cauterium actuale applicatum, & apertum, intra 12. vel 14. horas progressus carbunculi ad vicina, non inhibetur, vel & locus aridus permanet, æger interit. Quo majores enim vesiculæ erumpunt, & laudabilis materia generatur, eo melius degit æger.

Si bubones in collo, vel propè aures, dolores gutturis causantur, & deglutitio citra insignem in-

ternam inflammationem impeditur, tunc æger ultra 12. vel 15. horas vix supervivet.

Et si Febris adest gravis, cum cordis anxietatibus, minus periculosa est, quam si anxietates cordis adfunt, citra insignem Febrem.

Tum &, si anthraces oriuntur in oculis, manibus, stomacho &c, raro evadunt; & quidem summis cum torminibus, si in vesica urinaria excitantur.

VI. Cura vel Præservatoria est vel Curatoria. Præservatoria potissimum consistit in spirituum confortatione. Et cum Pestis jejunos facile aggrediat, hinc ante egressum ex ædibus sumendus est haustus vini absinthitis cum parum Tinct. Bezoard. camphorate. Vel cum Elixirio propr. camphorato, & cum spir. Δ acidulato. Vel comedatur Butyrum cum ruta.

Qui Theriacalia, vel aquas spirituofas pro præservatione amant, non nisi acidis remissa ea assument. Hinc egregiè pro præservatione conducunt Aceta Bezoardica, sive Theriacalia cum camphora, cum buccella panis assumta. Vel ad cochleare unum propinata.

Vel & Theriaca, myrrha & camphora in s. vini sol. & cum aceto mixta, quotidie assumantur cum panis buccella.

Vel $\mathcal{R}$. Rad. Angelicæ, Zedoar. aa. $\mathfrak{z}\beta$. Flor. Δ . Myrrha aa. $\mathfrak{z}\jmath$. Croci $\mathfrak{z}\jmath$. Camph. $\mathfrak{z}\beta$. Cum s. q. sachari, & mucilag. tragacanthi, fiant rotulæ, de quibus sæpe teneantur aliquot in ore, ad salivam condiendam: quæ aliàs diligenter expuenda, neq; unquam deglutienda est.

Vel ex speciebus his cum conserv. pulpe citri, fiat Electuarium, cum aceto Bezoard. sumendum.

VII. *Inter externapraeservativa optimè conducit spongia, aceto Bezoardico camphorato impragnata, & naribus admota, in pixide perforata.*

Circa cordis regionem appendantur pro amuleto, trochisci, ex Magnete arsenicali cum s. q. Benzoes facti, & syndone rubro obducti.

Vel illud ex mercurio per fumum Hnicoagulato paratum: Aut ab Helmonte tantopere commendati trochisci ex bufone, circa focum suspenso, & ejus vermiculis in patella cerea rejectis, &c. & in trochiscos formatis.

Pauperes horum loco bufonem per caput transfossum, & siccatum appendunt.

Præterea Aër corrigatur per accensum pulverem pyrium, & crebriores tormentorum bellicorum explosiones in civitatibus,

Acetum rutaceum cum camphora lateribus candefactis affundatur, pro suffitu.

Vel ℞. Picis ℥ iij. ♀ comm. ℥ jss. Nitri ℥ ss. Benzoi ℥ ij.

Singula grossè contusa, misce cum fomitis ignarii ℥ j. in particulas minimas forfice discerpti, & de hoc pulvere carbonibus inspergantur cochlearia aliquot.

Lac calefactum reponatur in conclavi suspecto, ut infectio lacti se insinuet; Observatum vero fuit crustam viridiusculam supernataffe à tali miasmate.

Medicus egrum visitans manuteneat facem piceam, hancque versus patientis os dirigat, ut halitus pestiferi per ignem destruantur.

Vel ut eo securius degat, fonticulos sibi facere curet. Sentiet verò punctiones in fonticulis quando ignarus ad infectum accedit.

VIII. *Ipsam Pestis curationem* quod concernit, consistit potissimum in eo, ut susceptum venenum, potenti sudorifero alexipharmaco camphorato, expellatur. Hâc tamen methodo :

1. Ut singulis octo horis repetatur, & diu continuetur, absque metu prostrationis virium, cum ægri dum sudant, melius se habeant, virium tamen & malignitatis, majoris, vel minoris, habeatur respectus.

2. Sudans arceatur à somno, admovendo naribus *spongiam, aceto Bez. camphorato imprægnatam.*

3. Dum sudat æger, *umbilico applicetur panis parvus, à furno calens, cujus cavitas Theriacæ z ij. repleta est, detractâ crustâ inferiori.* Vel & tali pani infundatur *spir. vini campb.* & umbilico apponatur, ut foramen ei respondeat. Sic æger sudabit, licet nil assumerit: venenum verò pani se insinuabit, qui propterea defodiendus est.

4. Si adest inquietudo, delirium, agrypnia, sudoriferis *addantur opiata,* præcipuè ab initio,

5. Si Febris ardens, & effervescentia insignis adest, Theriacalia non conveniunt, nisi acidis remixta. Vel *Bezoardici pulveres cum salibus lixivis* veniant in usum.

Sorbaith sequenti pulvere tot centena pauperum securasse asserit, in peste Viennensi; scil,

R. Flor. ⚊. myrrha. el. Nitri aa. ℥j. camphora. gr. v. M. fiat pulvis pro dosi, sæpius augendâ, vel minuêda.

Si verò febris mitis, vel nulla adest, conducunt *Theriacalia aromatica,* ut debita sanguinis æstuatio restituantur.

6. *Nunquam sunt omittenda acida,* sed semper sudoriferis miscenda. Sic & post sudorem optimè reficiunt, & simul malignitati resistunt. 7. Quem-

7. Quemadmodum fonticuli præservando, sic vesicatoria, vertebris colli, vel versus humeros aut carpos in brachiis, item cruribus & suris internis, applicata, admodum conducunt. Sint verò acerrima, & ulcera inde excitata, diu relinquuntur aperta. Si verò urinæ ardor, vel nimia virium prostratio, aut miæus cruentus adsunt, tum omittantur.

8. A Vena sectione semper abstineatur ubi bubones, carbunculi vel petechiæ se manifestant. Vel si administrari necesse est, mox desuper propinetur sudoriferum sat validum, ne, si forte exanthemata dicta erumpere incipiant, rursus intro vergant.

9. Si in principi morbi nausea indicat, venenum in primis viis hædere, propinetur vomitorium.

10. Sed si vomitus ægros urget, ut omnia rejiciant quæ assumunt, tunc solo integumentorum pondere sudor provocetur.

11. Aliàs non sunt cogendi ægri, ut absolutè sudent, sed cum natura hoc sudationis opus sibi relictum velit, hinc non statim, dato alexipharmaco sudorifero, culcitris vel stragulis sunt obruendi, sed tempus aliquot horarum expectandum, antequam lecto contegitur æger, & ad sudandum cogitur.

IX. Reliqua hujus mali symptomata utpote capitis dolor, vigiliæ, somnus profundus, æstus, hæmorrhagiæ, fitis, cardialgia, alvi fluxus, abdominis tormina, urinæ suppressio, angina, lipothymia &c. nihil habent peculiaris, ab aliarum Febrium malignarum symptomatibus, sed eandem requirunt medelam, & eadem remedia, sublatâ verò causa, omnes tolluntur effectus.

Quod anthraces vel carbunculos & bubones attinget, hæc ad chirurgiam spectant & manu Chirurgi sunt medicanda.

Phrenitis.

I.

Est delirium, ab interna meningum cerebri, inflammatione, sive obstructione, exortum, & cum Febre junctum; hinc quod est erysipelas in parte quadam membranosa hujus vel illius membri, vel partis, illud est phrenitis in cerebri meningibus.

II. *Paraphrenitis est levior hujus morbi gradus,* & quemadmodum phrenitis ab inflammatione, sive obstructione, sic paraphrenitis ab effervescencia saltem humorum lente circulantium nec adeo impetuosè motorum, vel nimium elasticorum dependet.

III. *Causa mali proxima est varius & confusus spirituum nerveorum motus,* qui variis phantasmatibus occasionem præbet.

Causa remotiores sunt ætas juvenilis, quorum spiritus ita sunt dispositi, ut facile ad talem excaescentiam possint adigi; sic & aër æstivus, potus generosus, vel & suppressa lochia, hæmorrhoides &c. Item animi pathemata, imprimis ira, & Febres malignæ, in genere possunt esse hujus mali causa.

IV. *Distinguitur tamen Phrenitis, ab aliis cognatis affectibus, quod in phrenitide adsit febris continua, delirium perpetuum, & vigiliæ pertinaces, vel somnus interruptus.*

Præterea facies & oculi rubent, in auribus percipitur

cupitur sibilus, sonitus, tinnitus, lacrymæ ex oculis erumpunt, & hi inordinatè moventur, ægri se variè jactant, & movent, frequenter exscreant absque necessitate, urinæ sunt crudæ & albæ. Porro ægri facile obliviscuntur eorum quæ loquuntur, respondent cum iracundia, & adstantes torvis oculis intuentur.

V. *Ratione genii, malum hoc est admodum periculosum*, si enim vires sunt languidæ, vel si phrenitis mutatur in lethargum, aut stridor dentium, convulsiones, aponia, ac inscia fœcum & urinæ dejectio, superveniunt, ægri rarò evadunt.

VI. *In Curatione*, effervescentia sive ebullitio sanguinis & spirituum, est compescenda, *Vena sectione* in pedibus instituenda, & reiteranda.

Carpis manuum vesicatoria sunt applicanda, *Plantis pedum* revellentia, ut *sapo niger*, *brassica capitata* & *muria condita*, vel *fermentum*, est imponendum.

Capiti raso resolventia sunt admovenda, ut *columba* vel *gallinae recenter dissecta*. Vel fronti & temporibus *epithemata* applicanda, v. g.

℞. *Sperm. ranarum* ℥vj.

Succi cancror. fluv. ℥ij.

Opii aceto correcti ℥℞. vel ℥ij.

Camphor. ℥℞.

Croci gr. viij.

Misce.

Vel *Sedum majus*, *portulaca*, cum aceto contusa, *plantis pedum* & *testibus* admovenda.

Inter interna eadem conveniunt, quæ in aliis febribus acutis, qualia sunt *Bezoardica antimonialia*, *nitrata*, *camphorata*, *cinnabarina*, *emulsiones*, &c. Sic

℞. *Pulv.*

℞. Pulv. Bezoard. Anglici ℥℞.

Arcani duplic. ℥℞.

Camphora gr. iij.

M. detur pro dosi.

Nitrum in potu ordinario copiosè præpnetur & Tinct. Bezoardica sæpius detur acidula.

Opiata verò quemadmodum in nulla inflammatione, ita nec hic locum habent, nisi cum Diaphoreticis maritentur in urgentibus vigiliis.

Clysteres sint frequentes, & ægri de urina reddenda moneantur, cum eam reddere obliviscantur.

Phthisis Pulmonalis.

I.

ESt totius corporis tabes, quam hic exulceratio Pulmonum causatur. Phthisis namque vocabulum, in genere corporis extenuationem indicat, quacunque ex causa introductam, quæ non tantum ab exulceratione Pulmonum, sed & ab exulceratione obstructoria renum, glandularum mesenterii vel alterius visceris, originem trahere potest.

Cum verò Pulmonum textura, adeo sit rara & disposita, ut facilius, quam alia viscera obstrui, & exulcerari queat, hinc *Phthisis vocabulum*, potissimum eum denotat morbum, & tabem, quæ non solum ab exulceratione, sed & alia insigniori labe, ut calculis, scirrhis &c. Pulmonum, fuit introducta.

II. *Causa* verò Phthiseos Pulmonalis, sive exulcerationis Pulmonum, *Interne* sunt sanguinis & lymphæ singularis acrimonia, acida, salsa, &c. *Externe* sunt aliquando variæ & diversæ; Occasionem verò exulcerationi tali addere possunt *vulnera, casus ab alto*, & inde generatus sanguis grumosus; *Potus vini, vel frigida, post maximum corporis estum, avidè haustus*; vel & copiosus nicotianæ usus, *inspiratio habituum acidorum corrosivorum*, tum & *Pleuritides, ac Peripneumonix malæ curatæ, sputum sanguinis, variolæ, phthiseos authores, frequentes, &c.*

Insuper *Phthisis* ve est malum hereditarium, quoniam ex traduce non rarò propagatur, *vel contagiosum*, quoniam materia ulceris per halitum exspira-

spiritum, aut per faniem expectoratum, conjugem aliosque inficit, ut Phthisin incurrant. Tantâ verò acredine & malignitate sputum imprægnatum esse, ut muscas instar arsenici interimat, testis est *Panarolus*.

III. *Incipientes verò Phthisici*, ab initio, de virium labefactione, nunc cum, nunc absque manifesta causa conqueri incipiunt, cum appetitu plus minus dejecto, vel saltem carnes horrente; sentiunt substantiæ carnosæ flaccescentiam in artubus, tussunt, sed inaniter, saporem in ore percipiunt salsum, præsertim verò mane, progrediente verò malo, putridum cinereum, item saporem piscium, & carniū putridarum.

Tussis intenditur successivè, præcipuè vesperi, aut post lecti introitum; supervenit verò febricula lenta ferè insensibilis, vel levis saltem calor, post pastum, cum pulsu semper celeri, frequente & plus minus parvo, febris enim adest lenta & continua.

Interea vespertina Tussis exasperatur, respiratio fit difficilis, & expuuntur alba nonnihil viscida, tandem augetur hectica tussis, calor post pastum, & sudores nocturni molestant; Vesperi verò minus, plus mane rejicitur materiæ copiosæ viscidæ, quæ successivè flavescere, aliquando livescere, tandem nonnihil fœtere, & denique ferè purulenta evadere solet.

Tandem symptomata omnia augentur, quamprimum enim oculos claudunt, sudore diffluunt, capilli defluunt, & vel suffocantur, vel diarrhœa, aut pedum tumore intereunt.

IV. Quod verò malum hoc sit grave, periculosum, ac curatu difficile, in causa sunt *Ulcus Pulmonum,*

monum, curatu difficillimum, tum inde dependens febris lenta continua, & totius corporis consumptio.

Cum vero sanies & pus in spongiosa & molli illa carne, citra tussim rejici nequeat, hinc *conquassatione tali pulmones indies magis leduntur.*

Qui tamen facile per tussim sputum rejiciunt, idque album, æquale, & ejusdem coloris. Vel quibus id, quod à capite defluit, ad nares convertitur. Aut qui febre non affliguntur; & alvum quotidie dejiciunt, & id quod egeritur, durum est, vel consistentia mediocri præditum, ac illis, quæ assumuntur, copiâ respondet, neque homo extenuatur; hos *Hippocrates* salvos prædicat.

Cum autem *Phthisis* malum sit tam periculosum, ei maturè occurrendum erit, & licet ægri prehensi hoc malo, plerumque incurabiles sint, tamen absque auxiliis non sunt relinquendi, cum aliquando miracula fiant in natura.

V. Tres verò sunt scopi, quibus vulgo *curatio hujus mali* inniti debere, *Practici* volunt *Ulcus scil. Pulmonum*, ut abstergatur & consolidetur, *Febris* ut refrigerantibus & humectantibus demulceatur, & *corpus extenuatum*, humectetur & nutritione restauretur.

Sed cum *Ulcus*, à quo reliqua accidentia omnia, utpote *Febris*, *Extenuatio* &c. dependent, magis considerabile sit symptoma, quod sui ablationem requirit, hinc impedimenta sive causa præcipua impugnanda est, à quo *Ulcus* hoc ortum traxit. Hæc verò cum sint humores, in specie *lymphæ crassæ*, plus minus acris, hinc ante omnia hæc medelam exigit.

Et, cum *lymphæ depravatio*, ex primis viis, vel depravata digestionem, originem trahere soleat, hinc

ab initio vomitoria sæpè necessaria sunt, Neque in ulcere Pulmonum confirmato omitti debent, dum vires adhuc constant, ubi respiratio, aut materiæ excretio difficilis est, tum enim potenter & copiosè, ex pulmonibus saniem evacuant, *cavendo tamen,* ne dentur in metu advenientis, vel præsentis, sputi sanguinis.

VI. *Purgantia alia per inferiora semper ferè nocent,* quoniam à lenissimo purgante, sæpe cum insigni virium jactura, & tussis vespertinæ exacerbatione, copiosissimè evacuari solent Phthifici.

Si tamen laxans aliquod desideratur; clysteres lenientes hoc optimè præstant, *aut Rhabarbarum cum passulis majoribus sumtum sufficit.* Vel

℞. Gallum antiquum, deplumbatum & exemptum, repleto *Passulis mundat. no. xx. Jujubis, sebesten. no. x. Medulla sem. carthami ℥vj.*

Coquantur in aquæ ℥vj. ad consumptionem tertiæ partis, & mane sumatur jusculum, cui pro lubitu *manna ℥j. vel ij.* addi possunt.

Veteres catarrhis plerumque originem mali adscribere non dubitabant, sed cum depravata lymphæ dispositio etiam hujus mali sit causa, hinc *fonticuli in Phthisi nil amplius præstant, ac in catarrhis.*

VII. *Vena sectio verò hic non indicatur,* utpote per quam propterea lymphæ crassities & corrosivitas non tollitur, nisi cum vita tota massa humorum circulantium depromatur.

Ante omnia ergo *acidum corrosivum,* lympham imprægnans, incrassans, & ad corrosionem atque exulcerationem disponens, *hic corrigatur,* ut sic correctæ vel dulcificatæ corrodere desistat, & pro corrosione, corruptas partes resarciat.

VIII. *Media*, quibus hic quæritur scopus, partim sunt ea quæ ulceris deterfioni inserviunt, & ne sordes in pulmonibus subsistant, has leviter expectorando proscribunt, tales verò sunt *saccharata* & *mellita*; optimè namque abstergit mel crudum, in specie verò *syrupi* inde parati, *ex succo tussilag. capill. ven. marrubio, hyssopo, aristolochia* &c. nec *therebinthina* hic negligatur. Sic

R. Axung. canis ℥ij.

Therebinthina opt. ℥j.

Mellis ℥iiij.

M. detur sæpius cochleare.

Ad *acrimoniam* verò acidam, corrosivam lymphæ demulcendam, varia sunt & diversa, quibus hoc concreditur negotium. *Præctici* verò admodum commendant *passulas*, eisque adscribunt, ut præter vires *acrimoniam* temperandi, bene nutriant, & pinguefaciant, unde admodum laudant *harum decoctum*, cum *bordeo, liquiritia, helenio* &c. paratum.

Alii cum *Avicenna* miris modis commendant *Rosarum conservam recentem succi plenam*, hinc ad abstergendum & contolidandum magis aptam. Nobis propterea in usu est *conserva rosarum per decoctionem foliorum parata*, utpote succi, præ alia per contulsionem parata prægnans.

Etsi verò *sacharum* aliquando sit nocivum, tamen in *conserva rosarum* præter abstergendi vim simul nutrit.

Sunt verò *conditiones* quædam, quas in usu *conservæ Rosarum* observandas esse *Præctici* voluit.

1. Ut *conserva rosarum* recens succi plena, utpote majorem adhuc abstergendi vim habens, adhibeatur. 2. Ut magna quantitate exhibeantur,

& quasi cum cibo & potu quotidie sumatur. Et 3. si ob ejus usum sputum retinetur, & difficilis respiratio redditur, *Syrupus de hyssopo* vel expectorantia alia exhibeantur.

Gl. Wepferus de cicuta aquatia p. 269. ad corrigendam lymphæ acrimoniam, hanc commendat methodum, c. g.

R. Rasur. C. C. ℥iiij. affunde *aqua font.* ℔ xv. stent in loco calido, in vase vitreato, per 12. horas, postea adde *Flor. bellidis min. Herb. nummular. veron.* aa m. j. *Conserv. Rosar. ℥ij. Passul. maj. exacinat. ℥j.* Coquantur leni igne ad consumptionem dimidiæ partis, tunc exprimantur fortiter, & fiat *Gelatina.*

Post sumtam gelatinam, bibat æger jusculi, ex portulacæ, endiviæ, & bellidis min. succo ℥iiij. calidè. Noctu verò si admodum tussiunt, exhibeantur *Diacodii Montan. cochl. ij. vel iij.*

Vel si *Tussis nocturna sicca magis est*, in initio morbi *largiores exhibeantur opii doses*, utpote quas Phthisici tunc sine noxa ferunt, diu verò ejus usus continuari debet, quoniam puris proventum, & sudores nocturnos eoërcet, vel materiam magis coctam facilius expuere facit. Si verò *difficilis adest anhelitus*, ex materia viscida expectoranda, tum ne excretio sistatur, cautè usurpetur. Vel

Rx. Storac. calamit.

Myrrha,

Thuris,

Extr. liquirit.

Opii,

Croci aa ʒj.

M. fiant

M. fiant Pilulæ grani pondere, & dentur 5. ad 9.
sub introitum lecti.

In Ephem. Cur. Dec. 3. ann. 2. p. 189, 190. admodum commendatur sequens pulvis:

℞. *Herb. Trifol. Fibr. pl. ʒj.*

N. Moschat. ʒʒ.

Zedoaria,

Myrrha,

Ocul. Saa ʒjʒ.

Balsam. Peruv. sacharo subacti ʒij.

Laud. op. ʒʒ.

Misceantur exacte & hora una aut altera, post
cenam exhibeatur ʒʒ. vel ʒij pro dosi.

Vel ℞. *Rad. Aristol. rot. pl. ʒʒ.*

iridis flor. ʒij.

Herb. hædera terr. ʒijj.

Sanicula,

Veronica aa ʒij.

Antihæct. Poter. ʒijʒ.

Sach. Hni ʒj.

Croci ʒʒ.

Bals. Peruv. ʒij.

Laud. op. ʒj.

Syr. de symphyto q. s.

M. fiat Electuarium quod ad acrimoniam corro-
sivam lymphæ temperandam, præcipuè calore he-
ctico præsentem, non inconueniens est.

Si lymphæ acriori correctæ, *Ulcus consolidari* pos-
se videtur.

℞. *Therebinth. ven. cocta ʒʒ.*

Bals. Peruv. ʒj.

Cum *Pulv. liquirit. q. s.* fiant Pilulæ grani pon-
dere, de quibus dentur 5. 6. singulis diebus pro dosi.

IX. Si *Phthisis* ex contagio fuit hausta, tunc specificè conducere *Decoctum Ligni sancti*, pro ut in morbo gallico adhibetur per 4. septimanas, *Ephem. Cur. Dec. 3. ann. 2. p. 83.* habent. *Decoctum tamen Rad. Chinae & Sarsaparilla* etiam hic non est contemnendi usus, modo calor hecticus nondum excedat.

In Calore verò *Hectico* continuo & sudoribus nocturnis, præ aliis conducit *Tinctura Antiphthifica*, vel *Antihect. Poterii cum Conserva Rosarum cocta*, & sæpius exhibita. Nec minus utile hic est *Lacebutyratum* diligenter propinatum.

X. Præterea, ubi calor hecticus non adeo urget, unicum illud asylum, quo omnes Practici refugiunt in *Phthisi* confirmata, *Lac est*: modo omnibus aliis esculentis & potulentis proscriptis, solum sit in usu.

Attamen sedulo attendatur, num ventriculus illud digerat, neque verò ace scat, id quod facile palam fiet, si æger ex ejus usu nullam sentit ventriculi inflationem, nulla tormina, vel diarrhœam, aut ructus acidus.

Si sitis imminuitur & æger benè dormit, tum non exigua reconvalescentiæ spes affulget, licet non omnis difficultas sit superata, nam si ulcus copioso chylo lacteo, saltem crusta quasi est obducta, & id palliativè consolidatum est, tum levi occasione recrudescit malum & æger interit.

Quo tamen ventriculus ab initio lac ferre asuescat, semel saltem ab initio, deinde bis de die detur debita dosis, incipiendo à ℥j. ad ℥ij. usque. Si verò Lac crudum non adeo conveniens videtur: tribus partibus Lactis addatur *Aque font. una pars, cum parum sacchari*, & coquantur ad consumptionem aquæ. Hoc vero Lac tunc hauriatur, vel comendendum detur cum pane albo.

Et si

Et si tunc ventriculus Lac bene digerit, & non reluctatur, tunc sensim singulis diebus quater propinetur, mane circa horam septimam, circa duodecimam, & à meridie circa quartam, & vesperi hora septima: Semper incipiendo ab ℥ iij. & ascendendo ad ℥ ij. ne una vice ventriculus obruatur.

Ex omni lacte præferendum est Lac muliebre, huic succedit Asininum, utpote alio magis serosum, tum Caprinum & vaccinum. Si muliebre haberi potest, nutrix talis abstineat à vino & omnibus acidis, &c. Vide *Waldschmidt* de Phthisi.

XI. Ubi Lactis cura haud necessaria esse videtur, vel extenuatio sive macies corporis post hanc curam ulterius convenienti Diæta corrigi posse videtur, in usum cedant *alimenta boni & multi succi*, qualia sunt *gallarum, caponum, phasianorum, perdicum, cancrorum fluviatil. pulpa*, & inde parata *juscula restaurantia sive consummata*. His subjungantur *Cremor hordei, avena, cum amygdalis, pineis, pistaciis, seminibus frig. maj. excorticatis*, vel in emuls. redactis. *Oryza & amyllum, cum jusculo carnis* melius præbent nutrimentum quam cum lacte.

XII. Et si Lactis cura ex causis antea dictis, locum haud habet, pro potu ordinario fiat *Decoctum ex hordeo, Rad. China, passulis liquirit. sem. anisi &c.* cum parum cinamomi in fine addito. Vel

℞. Rad. Sarsapar. ℥ iß. Chin. ℥vj. Symphyti maj. ℥ß. Liquirit. rasæ ℥ iij. Summit. Pini, Cort. Tamarisci aa ℥ iß. Herb. had. terr. Sanic. piloselle, aa m.ß. Sem. anis. ℥j. Bacc. junip. ℥ ij. Passul. maj. & min. aa ℥ß. Incisa coquantur in Aq. mens. ijß. pro potu ordinario.

Vel ℞. Rad. aristol. rot. ℥j. Helenii ℥ß. Polypodii ℥vj. Herb. veron. Fl. rosar. r. aa m. ij. Passul. min. ℥ iß.

Incisa coquantur in Aquæ mens. ij. ℞. pro potu medicato. Vel cum sero lactis caprilli & amygd. pineis, pistaciis &c. fiant emulsiones, si vigiliæ urgent. asuetis etiam cerevisia, præcipuè triticea, dicta *Brühhan* non deneganda est, neque vino omnino interdendum.

XIII. Quantum etiam Aer calidus conducat, *Veteres* docuerunt, qui suos *Phthisicos* ad *Tabios* mittebant, monticulum propè *Neapolim* in *Italia*; ob siccitatem aëris commendatum, & *Angli* adhuc hodierno tempore (suos *phthisicos*, ad peregrinationes suscipiendas, adhuc latis robustos, in *Galliam* & *Italiam* mittunt, ut Aërem *Angliæ* crassum & pluviosum, cum sicco & calido illarum regionum permutent. *Celsus* hâc ratione navigationes longas præcipit: Et ob siccitatem salsedinis marinæ, *Aretæus* ex *Italia* in *Agyptum* navigare suadet.

Quibus tamen hæc denegata sunt itinera, conclavia sua ex lignis resinosis piceis ædificent, ut hunc odorem Balsamicum siccantem, continuò hauriant; sic Deo benedicente, fortè superabitur malum nondum radicum, & confirmatum.

Si post vulnera vel ulcera fistulosa pectoris, tabes metuitur.

℞. Olei Hyperici ℥j.

Bals. Anis. ℥j.

Peruv. ℥ss.

M. dentur aliquoties de die ℥ij. cum jusculo calido, præter pectoralia alia, modo recensita.

Pleuritis & Peripneumonia.

I.

Pleuritis vera, est hujus vel illius medietatis Pulmonum, nec non pleuræ, & musculorum internorum istius lateris, inflammatio, sive obstructio, cum febre acuta.

Sed si utriusque lateris Pulmonum lobi cum pleura, vel hujus loco, cum mediastino inflammantur vel obstruuntur, tum Peripneumonia audit.

Ast ubi musculi saltem thoracis tam externi, quam interni, cum febre lenta, vel nulla, tussis rara, dolore pulsante, non pungente, sed contactu manus sensibiliore, & pulsu minus duro, affliguntur & inflammantur, tunc Pleuritis Notha vocatur.

II. *Symptomata Pleuritidis verae*, sunt respiratio difficilis, & frequens, febris acuta, cum insigni ardore, pulsus frequens & celer, in progressu parvus, tussis primo sicca, tunc cum tenui sanie varie tincta, dehinc sputum fit cruentum, & tandem album, crassum, coctum, caput dolet cum vigiliis & siti.

In Peripneumonia omnia Symptomata sunt graviora, & ægri hæc afflicti, primis diebus vomunt, pleuriticis non item, sic & respirandi difficultas in Peripneumonia gravior est, ut non nisi erecti spirare queant, dolor etiam pectoris est gravativus magis, spinam quasi attingens & facies admodum rubet.

III. *Aliquando diaphragma inflammatum*, Pleuritidem mentitur, sed in ejus inflammatione, dolor circa costas & sternum est exiguus, respiratio adest inæqualis, & tussis non admodum humida. Interim

282 Pleuritis & Peripneumonia.

ægri delirant, & subinde convulsionibus tentantur.

Et hæc eadem symptomata adsunt mediastino inflammato.

IV. Si in Pleuritide *quarto die sputum apparet album, leve & equale*, tunc septimo die terminatur morbus. Sed si septimo demum die incipit sputum laudabile, cum aliis bonis signis, tunc morbus non extenditur ultra 14. dies.

Et si intra 14. dies corrupta lymphæ purulenta non expuitur, tunc facile in Empyema transit.

Sic & Pleuritis si molliter incipit, ac sexto die primum exacerbari incipit, difficilis est.

Vomitus verò in principio *copiosus, & biliosus*, salutem promittit.

Si Peripneumonia in anginam mutatur, tunc intra septem dies intereunt ægri.

Aliàs terminari solent Pleuritis & Peripneumonia vel discussione per sudores, hæmorrhagias, vel & interdum per diarrhœam; *melius tamen & securius terminantur cum copiosa sputi excretionem*: In his verò morbis signa bona ex sputo petenda sunt. Diarrhœa autem, si ante declinationem se associat, sputum sistit, & ad interitum facile deducit.

V. In Curatione ante omnia *urgens stagnatio, & circulatio in tubulis membranaceis sufflaminata, per venæ sectionem, in brachio lateris affecti, est mitiganda*. Et si sanguis admodum coagulatus observatur, ex crusta alba sebacea sanguinem in superficie tegente, tunc reiterari V. sectionem necesse est.

Statim verò post Venæ sectionem, & si opus esse videtur, etiam vomitu ante V. sectionem præmissis; *propinetur sudoriferum sat validum*, & quidem ad dolo-

Pleuritis & Peripneumonia. 283

dolorem urgentem leniendum, cum opio maritatum; utpote quod in principio & incremento pathemata dolorosa optime lenit, in statu vero expectorationem impedit.

℞. Aq. card. ben. vel Mar.

papav. errat. āā. ℥iij.

℞. Bezoard. parum acida ℥ij.

anodina ℥ss.

⊕ Diaphoret.

Dent. apri

Mandib. lucii āā. pr. ℥j.

Syr. papav. err. ℥iij.

M. detur pro duabus dosibus.

Hæc verò mixtura singulis diebus ad minimum bis debet propinari, ad septimum diem usque, donec symptomata sunt mitigata, & sputum laudabile bene procedit, ac levamen affert. *Qui vero in hoc morbo facile sudant, facile etiam reconvalescunt.*

VI. *Si verò sputum ob tenacitatem, difficulter procedit, tunc ad expectorantia sensim fiat accessus. Nam statim ab initio, materia nondum cocta vel disposita, nocent, quoniam tussim excitando, Pulmones absque effectu concutiunt.*

Inter expectorantia verò præstant Decocta, ex speciebus Decocti Pect. Vel similibus parata; sed si hæc sunt nimis mitia, Oxymel squilliticum vel per se, vel si paulo mitius expetitur, cum syrupo de hyssopo, de farfara, papav. errat. &c. mixtum sæpius exhibeatur, id quod optime expectorat.

Vel si Diarrhœa non est metuenda, omnibus expectorantibus prævalet. Oleum lini ad ℥ij. vel tres, aliquoties de die, cum spiritu vini camphorato & crocato, datum. *Tackenius hoc rarò fallere asserit.*

Sunt,

284 Pleuritis & Peripneumonia.

Sunt, qui ab initio morbi ad dissipandam stagnationem, exhibent *succum stercoris equini masculi, cum Aq. card. ben. solutum & expressum, insigni cum effectu.*

VII. Si malum circa septimum diem sensim declinare observatur, tunc ad reliquias promovendas, detur seq. pulvis. e. g.

℞. ♂. *Diaphoret.* ℥j.

Mandib. lucii

Ocul. ℥.

Cinab. ♂. āā. ℥℞.

Extr. opii gr. ij.

M. divide in 3. p. æq.

Si Diarrhœa jungi vult.

℞. ♂. *Diaph.* ℥ij.

Unicorn. foss. ℥j.

Camph. gr. v.

Extr. Op. gr. j.

M. detur pro dosi.

Sed si *obstructa alvus* sollicitari necesse habet, tuto propinatur ♂. *Diaphoret. non edulcoratum* à ℥℞. ad ℥j.

Pro expectoratione verò securè finienda detur *Syrupus de farfara, de hyssopo &c. cum Bals. sulfuris anisato.*

Cum optimo etiam effectu, ab initio, ad dolores lateris demulcendos, & expectorationem promovendam, applicantur Externa. e. g.

℞. *Cepar. sub ciner. assat. no.* xij.

Olei chamomill.

anethini āā. ℥ij.

Sapon. opt. ℥℞.

Croci ℥j.

M. & calidè applica.

Vel

Pleuritis & Peripneumonia. 285

Vel ℞. *Ung. alth. ꝑo amygd. d. āā. ꝑ. croci ꝑ. camphoræ ꝑ.* M. fiat linimentum, quod illinatur, de-
super verè imponatur *Empl. de Meliloto.*

VIII. Diæta, ut in omnibus Febribus ardentibus,
sit tenuis. Pro potu verò in usum cedat *Decoctum
specier. pectoral.* quorum ꝑ. ij. coquuntur in Aq. font.
mens. iij.

Vel ℞. *Radic. Helenii, liquirit. Angel. tussilag.
aa. ꝑ. ij. Herb. tussilag. scabios. capill. vener. aa. m. s.
Flor. violar. rosar. r. papav. err. aa. p. ij. sem. anisi ꝑ. ij.
Rasur. CC. ꝑ. ij.* cum Aq. mens. iij. fiat *Decoctum.*

Vel solum *Decoctum. CC.* cum syr. papav. err.
paulisper edulcoratum, & cum paucis guttis spir.
fulfuris, parum alteratum pro potu calidè propi-
netur.

*Omnis verò potus in hoc morbo sit calidus, ac ei ab
initio morbi sæpius instilletur Tinct. Bezoardica
acidula. Multos verò aliquando necat potus frigi-
dus, qui servari aliàs potuissent.*

Rabies.

Rabies Canina sive Hydrophobia, vel Aquæ Pavor.

I.

Est *Semiferrimum morbi genus*, in quo ægri simul & siti, & aquæ, vel liquidorum omnium metu, cruciantur.

II. *Causa est venenum peculiare, à canis rabiosi morſu homini communicatum.* Et si venenum hoc fortius est, tunc etiam *per animalis rabidi osculum*, quo vel saliva, vel halitus excipitur, vel & per solum contactum salivæ rabidi animalis, imò ex sola manus impositione in os canis rabidi, venenum homini potest communicari. Si verò venenum animalis rabidi magis debile est, tum neque contactu, nec etiam morſu semper rabiem infert.

III. Post communicatum verò venenum, *alii citius, alii tardius in rabiem aguntur*, alii quidem post paucos dies, & intra septimanæ spatium, alii post longius tempus; ut plurimum tamen ad quadragesimum diem neglectis, differri solet; neque tamen alios post annum, vel plures etiam, securos mansisse, sed hydrophobia affectos fuisse constat.

Probè ergò *investigandum an canis qui momordit fuerit rabiosus*: Fieri hoc solet nuce juglandæ contritâ, vel medulla panis vulneri imposita, & per noctem vel diem relicta, dehinc gallo vel gallinæ devoranda projecta. Si verò gallina inde moritur, canem fuisse rabidum certum est.

Vel medulla panis vulneri affricetur, ut sanie vel sanguine inficiatur, ac cani devoranda objiciatur,

si verò

si verò illam aut comedere, vel etiam non olfacere velit, aut si comederit, inderabidus fiat vel moriatur, signum est, canem qui momordit fuisse rabidum.

V. *Signa, quibus canis rabidus cognoscitur*, hæc sunt: Nonnulli ab initio segnius incedunt, & veluti somnolentiores existunt, demissa cauda ambulant, ac potum & cibum averfantur, spumantem pituitam ex ore & naribus emittunt, ac torvè ac solitò tristius intuentur, oculos habent inflammatos & rubentes, & linguam exserunt, atque anhelant; Tandem fiunt adeò deliri ut ne familiarissimos cognoscant, sed hos primum attingant, in omnes tamen passim sine latratu irruunt, & tam feras quam homines impetunt & mordent, sæpe citra rationem velociter currunt, deinde rursus subitò subsistunt, vel & in cursu, in arbores, vel alia obstacula impingunt, & canes sani eos fugiunt.

Homines qui à cane rabioso commorssi sunt; & nunc in rabiem, modo citius, modo tardius, agi incipiunt, primò fiunt anxii & iracundi absque ratione, cum corporis gravitate, & impotentia ad omnes actiones, adsunt vigiliæ vel somnus perturbatus, prætereafecum loquuntur, & murmurant, & lucem etiam de die ad luminum accensionem optant, & in parte vulnerata vel commorsa, etsi ulcus diu consolidatum sit dolorem quendam percipiunt. Ventriculus sentitur gravatus, & licet sitis admodum urgeat, tamen omnia liquida abhorrent, & cum pauxillum liquidi vident, timent, & pejus habent, imò ad nomen, vel sonum aquæ vel potulenti alterius exhorrescunt.

Inducitur verò sic sensim à veneno canis rabiosi,

nova quasi natura canina, homini commorso, unde aliquando canum more latrant, & obvios dentibus, præter voluntatem tamen impetunt, uti canes linguam exerunt, atque bolos canum more avidè appetunt, & devorant; & licet erecti ab omni potu abhorreant, tamen canum more procumbentes, potulentorum aspectu admodum delectantur, & licet etiam vehementer appetant, tamen stomachus, tanquam contra rem maxime odiosam, insurgere solet, neque salivam propriam proinde deglutiunt absque gravi noxa & horrore; non quod mente sint alienati, sed quoniam stomachus salivam venenatam planè averfatur, & quasi convellitur.

VI. Cum verò malum hoc crudele adeò periculosum sit, ita ut cum metus aquæ vel potulentorum nunc adest, haud amplius curabile existat, hinc danda opera, ut quamprimum homo à cane rabido morsu vulneratus est, vel ejus salivam ore vel alio modo tetigit, licet nil incommodi ab initio sentiat, tamen omni opera præservetur, ne hydrophobiam incurrat incurabilem.

Ante omnia ergò, quamprimum hoc fieri etiam potest, *locus commorsus scarificetur*, (si vulnus exiguum est, si enim vulnus satis magnum, tunc non opus est locum vulneratum scarificare,) ac cucurbitula apponatur cum multa flamma, & quantum fieri potest sanguis extrahatur.

Hoc factò totum brachium abluatur posca, in qua theriaca & parum salis marini, soluta sunt, ut sic etiam saliva cuti fortè adhærens maturè abluatur.

Et tunc morsus canterio actuali undique inuratur, & quidem satis profundè, quoniam melius est hic in excessu, quam defectu peccare, modo partis conditio

ditio hoc ferat. Postea *ulcus diu servetur apertum*. Sunt tamen qui loco cauterii actualis, *vesicatorii* applicationem suadent.

Post inustionem vulnere imponatur *gossipium*, *aquâ vite*, in qua *theriaca soluta est*, madefactum, atque his superimponatur *cataplasma ex capis sub cineribus affatis, sem. sinapi, fermento, herb. scordii, ruta & Theriaca cum melle paratum*.

Et postquam medicamenta hæc per noctem applicata fuerunt, altero die incidatur *eschara* ubique, quantum fieri potest; & dicta medicamina rursus imponantur, ad separationem usque *escharæ*; *quotius verò separatur eschera, eo securius est*, crusta namque ulceris, si diutius relinquitur, verendum ne venenum ad interiora penetrèt.

Post separatam verò *escharam ne labia ulceris citius coalescant bis in die pisum imponatur*, sicut fit in fontanellis, & supra dictum *cataplasma* sive *Emplastrum* de super applicetur, & ad plures menses *ulcus apertum servetur*.

Singulis etiam hebdomadibus bis vel ter *ulceri inspergatur pulvis ex ꝑ. precip. & rad. Angelic. a. a. factus*, ut quovis modo venenum compescatur.

Quo autem innotescat, *an venenum omne nunc evocatum sit*, neque aliquid periculi amplius subsit, tum *medullam panis, vel nuces juglandes tritas, ulceri impone*, & gallinis vel cani sano devoranda projice, & si non moriatur animal, tum rem in salvo judica.

VII. Præter hæc verò auxilia chirurgica etiam alia *interna specifica* non sunt negligenda; reliquit verò *Galenus* neminem morfu canis rabidi vulneratum mortuum esse, qui *cancrorum ustorum pulvere*

usus sit, præcipit verò sumere *cancrorum uscorum* & *pulv. Zij. gentian. pulv. ʒj.* & cum vino quotidie bibenda exhibere.

Vel ex *Asclepiade* recipit, *cinerum cancrorum. part. X. gentiana pulv. p. v. thuris p. j.* & hujus pul. exhibet *cochlear. sive ʒj. per 40. dies.*

Alii hic admodum commendant *Theriacam*, utpote cui tuto in hoc malo præcavendo fidi possit.

Palmarius suum hic extollit alexipharmacum, quo, etiam neglectis omnibus aliis, etiam ommissâ vulneris curâ, quocunque à morso tempore, usurpato periculum hydrophobiæ superari posse confidit, modo partes capitis, ore superiores, non sint morso vulneratæ, neque vulnus aquâ frigida elotum fuerit, est verò tale

℞. *Fol. ruta, verbena, salvia, plantag. polipod. absinth. vulg. menth. arthemis. melissophill. beton. hyperici, centaur. min. āā. p. æq.*

Colligantur singula quo tempore viribus magis pollent, & inclusa chartis papyraceis siccentur in umbra. Postea redigantur in pulverem, de quo singulis diebus exhibeantur *ʒiʒ. vel ʒij. cum saccharo,* vel cum vino aut jusculo jejuno stomacho.

Vel ℞. *Rad. Gentian.*

contra jerv. āā. ʒʒ.

Fol. ruta

salv.

beton.

Flor. hyperici aa. ʒiʒ.

ciner. cancror.

mandib. lucii aa. ʒv.

camphor. ʒj.

M. fiat pl. qui detur sæpius ad ʒj.

Post

Post alexipharmaca etiam sudorifera optima sunt ad venenum proscribendum; atque in hoc casu *Tinct. Bezoard.* insignis erit effectus, utpote ex alexipharmacis optimis simul constans.

In horum verò medicamentorum usu, per tres, quatuor aut plures menses, inhærendum esse Practici volunt.

Præter hæc antidota, *nullum securius & certius præservans* ab hydrophobia inveniri posse, quam *subitanam & improvisam submersionem, vel projectionem in mare, si procul haud abest, vel in aquam aliam; confirmant per experientiam Tulpus & alii, modo statim post morsum, hæc cura præservatoria, instituat*ur; postmodum hydrophia nunc præsentis, nil levaminis afferens.

Raucedo.

I.

SIve vox rauca, accidit, quando membrana laryngem & asperam arteriam investiens, exasperatur & inequalis redditur, quæ in flatu naturali lævis esse solet, & æqualis.

II. Originem vulgò trahit à catarrhis, ubi lymphæ fit acris & mucosa, vel ob inclementiam aeris hyberni, vel ob fumi sulfuris inspirationem, aut aquæ frigidæ potum, vel & nimiam vociferationem &c. Sic & à tussi vehementiori sæpè inducitur raucedo; id quod Phthificis vulgare est, ob crebram materiæ acris rejectionem; vel si aspera arteria est exulcerata, prout in Lue venerea accidere solet;

III. Et, si lymphæ ex propriis laryngis & asperæ arteriæ glandulis exsudans, est mucosa & acris, qui asperam arteriam successivè excoriat, tum si hoc diutius durat, sensim raucedo inveterascit; ob integræ massæ lymphaticæ singularem acrimoniam & visciditatem.

Si tamen Raucedo à causis evidentibus, sive externis oritur, tum facilius curatur, quam si ab internis inducitur.

Tunc verò si interna lymphæ acrimonia causam fovet, & raucedo inde dependens per annum unum aut alterum nunc confirmatum existit, tum vix sanatur.

Raucedo verò quæ Phthificos tandem molestat, futuram mortem fere indicat.

IV. In hujus mali curatione attenuetur lymphæ in faucibus hærens, & lentore suo vias aeri ita obducens.

ducens, ut permeans vel nullum vel raucum sonum edere queat.

Et si senibus accidit, tum aliquando est apoplexia prodromus, & antapoplecticis curari debet.

Aliàs si à lympha catarrhali crassa & viscida, ortum trahit, conducunt lenientia & vocis instrumenta levigantia, qualia sunt quæ parantur ex caricis, uvis passis, liquiritia, hyssopo, thure, myrrha, croco, oxymelle squillit. si mucus est nimis viscidus; sic & Looch sanum, Looch de Pino, de caulibus, &c. non sunt contemnendi usus.

Vel & Balsamus $\frac{1}{2}$ anisatus. spir. *ci anisatus &c. in raucedine inveterata optima sunt.

Alii cum Lobeliolaudant Syrupum de erysimo tanquam optimum expectorans in raucedine inveterata, & egregium mucii incidens.

Optimè etiam conducit pulv. Rad. aronis cum sacharocandi, & syr. de erys. in Elect. redact.

In Ephem. Cur. Dec. 3. anno 1. p. 56. pro experimento certo commendatur syrupus ex succoraphani; & in iisdem Ephem. Dec. 3. anno 6. admodum laudantur tanquam omnibus palmam dubiam reddentes trochisci Plateri ex myrrha, thure, & sacharicandi aa. cum mucilag. tragac. facti.

Vel $\mathcal{R}$. Succiliquirit. $\mathcal{Z}\mathcal{ss}$.

Croci $\mathcal{Z}\mathcal{j}$.

myrrha, thuris aa. $\mathcal{Z}\mathcal{ss}$.

gummitragacant. $\mathcal{Z}\mathcal{vj}$.

carnis dactylorum &

vini dulcis. q. s.

Fiant trochisci sub lingua tenendi.

Vel R. Syrup. de erysimo
Aq. Looch san. aa. ℥i℥.

Spir. ❄ci anis. ℥j.

M. deglutiatur semper aliquid.

Vel R. Succu brassic. depur. ℥iij.

Syr. de erys. ℥i℥.

M.

Pro potu ordinario detur Decoct. liquirit. cum
bordeo, aniso &c. vel ex speciebus Decocti Pect. in
Aqua coctis fiat potus.

In malo inveterato etiam conducunt Fonticuli,
sudorifera, & anticatarrhalia ex Ligno sassafr, vel
Therma Emsenses.

Scabies.

I.

QUando humores, per poros cutis, exhalando proscibendi, sunt nimis acres, & crassi, ita ut in poris hæreant, & inibi cumulati, fibrillas cutis discerpant & rumpant, tunc pro humidi istius stagnantis dispositione, oritur *Scabies*, vel magis *humida*, aut magis *sicca*.

II. *Causa*, vel vitio primæ digestionis sanguini communicatur, quando ejus error non corrigitur in circulatione, vel ex contagio suscipitur, ubi sal tale contagiosum, humores per cutem circulantes, inquinat, ut in talem intemperiem acrem salinam degenerent, & cutem exulcerent.

III. Veteres, Hepatis intemperiem accusare solebant, sed cum ipsius *Hepatis intemperies*, non nisi à depravata sanguinis dispositione dependeat, hinc certus est canon, nimirum, qualis cibus, talis chylus, qualis chylus, talis sanguis, & qualis sanguis, talis viscerum intemperies.

Error verò in prima digestionem commissus, nunquam, vel rarò postea, corrigitur in secunda, sive sanguinis circulatione; & hæc causa est quod malum hoc sæpe adeo sit contumax, ut difficulter cedat, quoniam succus ille nutritivus, sive chylus, semper de novo inquinatur, chylo ex prima digestionem depravato, sanguini circulanti admixto.

In scabie sicca ob acrimoniam magis alcalicam, & humidi exhalaturi penuriam, parvæ pustulæ oriuntur, quæ parum saniei fundunt.

In humida verò, lymphæ ab acido singulari copiosè coagulata, pustulas sanie repletas excitat.

Quod verò noctu inter stragula major sentiat pruritus, causa est calor lecti, cujus ope stagnans acris lymphæ suscitatur & expanditur, ac majori impetu in fibras cutis impingit.

IV. In curatione semper primæ digestionis respectus habeatur, & si malum inde originem traxisse videtur, præmittatur lenè aliquod purgans, e. g.

℞. *Extr. fumar.* ℥ss.

diagrid. ʒ. gr. viij.

℞ *dulcis* gr. xij.

M. fiant Pilulæ adultis pro dosi.

Vel ℞. *Extr. Panchymag. Cr.* ℥j.

trochisc. alband. gr. iij.

℞ *dulcis* gr. xij.

M. fiant Pilulæ adulto pro dosi.

V. Post hæc ad majorem lymphæ & feri correctionem, & attenuationem absorbentia sive dulcificantia veniant in usum. Et quidem si malum est contumax ex sero nimis viscido, tunc alternis, aut ternis diebus dentur ℞ *dulcis* gr. xij. per aliquot septimanas, e. gr.

℞. *Extracti Fumar.* ℥ss.

℞ *dulcis* gr. xij.

M. fiant Pilulæ pro dosi.

Et si serum abundare, & non adeo viscidum esse deprehenditur, tunc etiam diaphoretica & sudorifera conveniunt, e. gr.

℞. *Aq. fl. sambuci* ℥ij.

Rob sambuci ℥vj.

℞. *Diaphoret.* ℥ss.

M. detur adulto pro dosi ad sudorem ciendum.

Vel ex alcalicorum profapia *Tinct.* ♂. optima detur ad guttulas 70. vel 80. pro dosi cum *Aq. flor. sambuci.*

VI. Si autem ob acrimoniam alcalicam *Scabies sicca* excruciat, detur *serum lactis caprini cum floribus acatiar.* vel cum *famaria* decoctum.

A sudoriferis verò hic abstinenceatur, ne humido nimis absumto, sal acre, majorem concipiat acrimoniam.

VII. *Et si à contagio*, uti vulgarissimum est, scabies fuerit contracta, & humores non adeò depravati esse videntur, tunc ut plurimum absque aliis præmissis, sola externa topica malum tollunt.

Merarò fallit hoc simplex ex ♂io paratum:

℞. *Ung. Rosati*,
de cerussa aa ℥ ℞.

Flor. ♀. ℥ ℞.

♀. vivi ℥ j.

M. fiat unguentum, de quo singula nocte, juncturis brachiorum & pedum, infricetur quantitas magnitudine pisi.

Cl. Wedelius in Pharm. acroam. p. 352. hoc suum commendat euporiston, e. g.

℞. ꝑo *sambuci*, mod.

♀i per deliq. aa. p. æq.

Conquassentur invicem in vitro, atque in instanti inde fit linimentum quo inungantur loca scabiosa.

Vel ℞. *Aq. calcis viva* ℥ i ℞.

Sulfuris pulv. ℥ i ℞.

Coquantur probè & aquâ hâc laventur membra scabiosa.

VIII. Si vero *Scabies malignior sit*, loco ♀. adde
♀ii dulcis ℥ iij. atque coquantur, licet verò ♂ius rur-

fus præcipitetur, tamen aqua viribus ejus imprægnatur & sanat. Vel prout *Eph. Cur. Dec. 3. Anno 1. p. 192.* habent.

℞. *Aqua calcis viva* ℥ j.

Sachari ℥ ni,

℥ *dulcis* aa ℥ ij.

Coquantur ad solutionem ingredientium, & hoc decocto lavetur scabies à muliere insana contracta.

Internè sæpius detur sulfur in substantia ad ℥ j.

Externè applicetur Elixir meum Balsamicum, sic contumacissima scabies mox exarescit.

Pauperes solo Decocto Nicotianæ in cerevisia factò, loca scabiosa lavant & sanant.

IX. *In Diata* vitent afflicti omnia acida, falsa & viscida, nocet etiam vinum, spiritus vini, & cerevisia crassa, horum verò loco bibatur Thea, vel *Decoctum C. C. cum sarsaparilla, santalo, cinamomo, &c.* sic etiam pustulæ & furunculi in facie, imò gutta rosacea cessabunt, e. g.

℞. *Rasur. Ligni Quajaci,*

Rad. sarsaparilla aa ℥ ℥.

C. C. raspati ℥ vj.

Santal. rubri ℥ ij.

Incisa coquantur in Aq. font. mensura una, in fine adjice *Cinamomi* ℥ j. cum parum *Cor. citri*, & colatura detur pro potu ordinario, etiam scorbuticis scabiosis proficuo.

Scorbutus.

I.

CUM malum hoc plurima symptomata, cum aliis morbis communia habere soleat, hinc *Practici plures*, ex recentioribus, firmiter sibi persuadent, *omnibus morbis in genere aliquid scorbutici subesse.*

Si tamen consideramus scorbutum propriè dictum, à singulari dispositione, & putredine aëris non omnibus, sed regionibus maritimis ut plurimum esse endemium, atque symptomata scorbutum ab aliis morbis distinguunt, non omnibus morbis esse familiaria, hinc scorbutum propriè dictum, constituere morbum ab aliis planè diversum symptomata docent.

II. Hæc verò *scorbuti symptomata* sunt laxitas & varia excrescentia vel intumescentiâ, aut exulceratio gingivarum & faucium, Sic & gingivæ fricatæ, vel sanguinem stillant admodum salsum, vel serum. Saliva est valde salsa, præcipuè matutino tempore. Accedunt tandem tumores artuum nunc protuberantes, nunc evanescentes; Pruritus corporis, & si se scalpunt, loci intumescentiâ, & rubor brevi iterum evanescens; Aliquando in locis quæ scalpuntur, excitantur ulcera serum acerrimum plorantia, & ad gangrænam facile degenerantia.

Si tumores sunt constantes, tam glandulas artuum occupant.

Obnoxii etiam sunt, catarrhis circa caput, doloribus artuum, nunc vagis, nunc fixis, præprimis tempore nocturno; plures excruciantur doloribus arthriticis vagis longo tempore,

Accedunt frequentissimi partium internarum spasmi, utpote glandularum intestinorum & mesenterii, unde dolores abdominis & circa dorsum, cum umbilici retractione, & aliis symptomatibus hysteriis & hypochondriacis familiaribus, multum facessunt negotiū.

Urina sæpius est flammea, cum copioso sale tartareo rubro, frigabili, & inde dependente, & supernatante pellicula pingui, quæ ad latus aspecta variatur instar caudæ pavonis &c.

Causa est acidum corruptum, & ab effluviis salinis aëreis, qualia aër marinus, & aquilonaris, loca paludosa perflans, in sinu suo fovet, exacerbatum.

III. *Signa qua latentem scorbutum, à malo hypochondriaco, & aliis morbis distinguunt, modò sunt tradita, sed in specie tamen gingivæ laxæ, vel exulceratæ dolentes, cum dentibus, & urinæ memorata signa, ac maculæ purpureæ imprimis in cruribus, cum puritu vel arthritidæ vaga præ aliis signis sunt distinctiva scorbuti phænomena.*

IV. *Curatio hujus mali in genere institui solet, & debet per specifica sua antiscorbutica, qualia sunt, vel volatilia plus minus acria, ut cochlearia nasturtium; chelidon. maj. & minus, trifolium aquat. Radix Raphani, sem. sinapi, eruca, gentiana &c. Quæ tamen in temperamentis calidioribus, biliosis dictis, temperanda sunt, per acetosell. & citrata. Vel sunt talia quæ respiciunt noxam nervis illatam; qualia sunt oleosa sulfurea, balsamica, in specie Pinus cum suis strobulis, Lign. sassatr. & Radix China.*

Priora modò tradita antiscorbutica infunduntur cum vino, in biliosis verò, & qui phlogosis vagis
obno-

obnoxii sunt, cum sero lactis; exprimitur verò succus blando tepore depurandus, & ad uncias aliquot propinandus.

Mediantibus vero his succis etiam cum limatura parari possunt Essentiæ, qualis est Tinct. Oris antiscorbutica &c.

V. Si Scorbutus nulla pathemata calida juncta habet, & alvus lenta existit.

R. Radic. Raphani armorac.

Polipod. q. aa ʒß.

Herb. cochlearia,

nasturtii aquaticæ. aa m jß.

Flor. cichorii,

acatiarum aa m. j.

Fol. senn. el. ʒj.

Rad. helleb. nigri ʒvj.

Rhabarb. elect. ʒß.

Cinamomi opt. ʒij.

Œi crudi ʒij.

Incisa dentur ad nodulum mensuræ vini immitendum.

VI. Si verò ubique calor excedit, & phlogosis vagæ, admodum molestant, atque sic scorbutus calidus prævalet, tunc

R. Radic. raphani armorac. rec. ʒjß.

Herb. cochlearia,

nasturtii aquatici,

acetosa aa m. ij.

Concisa & contrusa infunde in Seri Lactis per succum citri deputati lbjß. & coque in cucurbita alembico suo munita destillando ad medias, Colatura clarificata sume lbj. adde aquam ab ea prole ʒam, & in ea dissolve R. Oris cum succo pomorum facta ʒvj. M. & dentur singulo mane ʒiiij. Post

Post hæc ad evacuandas ruditates acriores, fiat
Decoctum Passulatum, cum foliis senna.

Præter hæc ad nervorum noxas egregii usus sunt
Strobuli pini, vel abietis alba, mense Martio collecti,
& inde paratæ *Essentiæ, cum Tinct. ℥ij. ☉ vol. ol.*
℞ ʒo *Ligni sassafras. c g.*

℞. *Aq. antiscorbutica, splenetica Schr. aa. ℥iij. Essent.*
Pini ℥ij. ☉ vol. ol. R ℥ij. aa. ℥j. M. & detur sæpius
cochlearè.

In diligenti etiam usu sit *Potus Thee cum trifol. fibri-*
no, cochlearia &c. sæpius item exhibeatur ☉. vol. CC.
ad ℥j. de die cum R. ☉ aperitiva, spir. cochlearia &c.

Semper verò reflectendo ad Scorbutum vel frigidum
vel calidum: Sic volatilia spirituosæ, & oleosa modo
tradita conveniunt scorbuto frigido, calido vero
nocent.

VII. Symptomata Scorbuti urgentia, quod con-
cernit, ex quibus Gingivarum laxitas, intumescen-
tia, cruentatio, putredo &c. distinctivum Scorbuti
signum exhibent, & à saliva, sale scorbutico in-
quinato, texturam Gingivarum laxante & rodente, de-
pendent, curantur sequentem in modum:

Remedia sint *collutiones oris ex Decocto Salvia,*
aquileg. Fl. balauft. Rosar. malv. hortens. nasturt. Poli-
pod. summit. Pini, additis R. gummi Lacca myrrha,
alumine, spir. cochlearia, Aq. virid. Hartmanni, ung.
Ægypt. &c. quæ in specie vide de Dentium vacilla-
tione &c.

VIII. Dolores abdominis sive colica convulsiva
scorbutica, cum retractione umbilici, & aliis sym-
ptomatibus hystericis vel hypochondriacis, demul-
centur per clyteres &c. impetus convulsivi sistuntur
per salia vol. ol. cum castor. opio, vel ex cochlea-

ria, cortic. aurant. castoreo, lumbricis, spir. *ci &c. fiant Essentiæ, & quæ sunt alia de Dolore Colico in specie tradita.

IX. *Dolores Scorbutici vagi* sive arthritidis vaga scorbutica differt ab arthritide proprie dicta, sive fixa, in eo, quod vaga sit mox unum, mox alterum artuum affligens, & in qua contracturæ spasmodicæ, non verò materia tumorem inferunt, neque tophos relinquunt, item quod partes musculosas potissimum occupet, & tempore nocturno ingravescat. Solvi solet nunc per sudores & urinam, nunc per excretiones cutaneas, vel & purpuram, cum maximo pruritu cutis.

X. In Cura impetus salis scorbutici refrænetur, non tamen per volatilia in principio paroxysmi. Hinc eminet hic *Bezoard. solare*, & nonnunquam *salia fixa alcalica*.

Dehinc fiat accessus ad volatilia scorbuticis mixta. In primis *lumbricalia* quæ ex lumbricis conquassatis, & in vino, vel si phlogoses adsunt, in lacte infusis consistunt. *Egregius verò est liquor lumbricorum*, in vase, massæ panis incluso, paratus, & ad ℥ss. exhibitus.

Declinante Paroxysmo, conveniunt *remedia ex Pino, bacc. junip. antiscorbuticis* juncta &c.

Externè fiat suffitus ex Decocto lumbricorum & formicarum calidè excepti, ita ut membrum fudet. Potest etiam illiniri liquor lumbricorum, vel spir. formicar. cum spir. *ci mixtus, & si quasi erysipelas adest, solvatur camphora in dictis spiritibus. Vel & *Tinctur. Balsam. Deckeri* in Praxi Barbette descripta applicetur. Contracturæ artuum paralyticæ curentur ex capite de Paralyti. &c.

Singultus.

I.

Est sonus ingratus inspirationis interruptæ, & cum impetu factæ; quem *alii orificii ventriculi superiori, spasms afflicto, alii Diaphragmati*: deorsum versus contracto adscribunt; & hoc quidem inde demonstrant, quod singultus sæpius curritur inspiratione continuata, ex inhibita expiratione, unde, si esset motus ventriculi, per inspirationem, in qua diaphragma stomachum premit, potius aggravaretur malum; Item quod joco quandoque vel terrore, aut alio animi motu nimio cesset; vel & sternutatio superveniens singultum tollat, quoniam sub forti expiratione, diaphragma concussum illud dispellit, quod antea ad spasmos irriabat, & sonum illum ingratum excitabat, &c.

II. *Causa* interim est omne illud, quod diaphragma ad reciprocam atque violentam contractionem, cogere potest, sive hoc hæreat in ventriculo, superius hujus orificium affligens, & ab assumptis vel citò nimis ingurgitatis dependens; vel per consensum, *ut in vulneribus capitis, nephritide, hernia, &c. excitatum.*

Ventriculi verò orificium affectum, & diaphragmatis posteriorem musculum, per quem transit, exinde irritatum, singultum facile inducere, demonstrant, *compressa thoracis vertebra undecima, costarum ad ventriculum detrusio, purgatio enormis, & febris continua, quando convulsiones imminet, &c.*

III. *Singultus, qui supervenit purgationi, diarrhæa, dysenteria, ileo imminente &c. periculi plenus est. Et si in febre continua accidit, plerumque mortem præ-*

prænuñciat, sic & in somno profundo, animi deliquis, aut tetano, mortem non longe abesse indicat.

Sed si à frigore, vel cibo & potu excitatur, minus periculosus existit, quam si affectus modo dictos, aut eorum causam insequitur.

Sape verò diuturnum malum est singultus & ægrum admodum affligit, sic alii per 12. alii 20. imò alii per 40. dies laborarunt singultu & tamen curati fuere, hic aquis thermalibus, ille *mechoacanna* $\frac{z}{j}$ β . in vino infusa, & inter alia purgantia, propinata.

IV. In curatione hujus mali consideretur, an singultus alium morbum sequatur, utpote quo sublato, simul hoc accidens cessat; vel an ex refrigeratione, aut repletionenimia, aut ab humoribus acris, æruginosis &c. excitatus sit, &c.

Aliquando *saburra acescens* ab assumtis enata, est in causa, & mediante vomitorio removenda.

Dehinc absorbentibus & edulcorantibus contenta acria, vel æruginosa, demulcenda sunt.

V. Si senibus accidit absque febre conveniunt antapoplectica vel antiëpileptica cum carminativis mixta, e. g.

Rx. ∇ carminativ. ζ iij.

Elix. vita Matth. ζ j.

Ess. ambra,

Confect. alkermes aa ζ ij.

M. detur sæpius cochleare.

Vel Rx. ∇ Zedoar. anisae.

cinamom. cydon. aa ζ ij.

Elix. vita Matth. ζ j.

Crystall. mont. pr. ζ j.

Syr. cynamomi ζ β .

M. detur sæpius cochleare unum aut alterum.

VI. Si Febris ardentibus supervenit. Ephemer. Cur. Dec. anno 5. p. 235. admodum commendant sequentia, e. g.

℞. Spec. Diacreta M. ʒj.

Bezoard. min.

Lapid. prunella aa ʒ ʒ.

land. op. gr. vj.

M. fiat pulv. qui dividatur in 3. p. æq. porrò.

℞. Sem. melon. ʒj.

papav. albi ʒij.

Amygd. d. excort. no. xxx.

Cum Aq. Scorzonæ compos. ʒ xij. fiat emulsio, quæ sacharo edulcorata propinetur,

Ad stomachum fiat cataplasma hoc:

℞. Fermenti acerrimi ʒj.

Theriaca ʒ iij.

Nuc. moschat. no. j.

ʒ mentha ʒj.

M. ut fiat cataplasma:

In Diæta fugiantur omnia frigida, acida, acria & flatulenta. Potus verò sit decoctum hordei cum cinnamomo vel galanga. Vinum autem exulet.

Sternutatio immoderata.

I.

Est motus convulsivus *musculorum Pectoris, &c.* expirationi *inservientium*, in quo aër post aliqualem inspirationis suspensionem, subito per nares & os, una vice exploditur.

II. In hoc actu thorax à suis musculis constringitur, & abdomen etiam à suis comprimitur, ac diaphragma, à sursum contentorum motu, intra thoracem cogitur. *Hinc sternutare in difficili partu proficuum, in Herniis verò noxium existit.*

III. *Causa hujus motus convulsivi occasionalis, est omne id, quod membranam narium internam superiorem irritat.*

Irritamenta verò hæc sunt vel externa, utpote odorata acria, & vellicantia, qualia præbent pulveres varii sternutatorii, vel sunt interna, ut in coryza, lympha aris &c.

In omni tamen sternutatione, cerebrum videtur insons, nam quæ ejus ope ejiciuntur, sunt ex glandulis, post membranas narium & faucium sitis, vel partim ex asperæ arteriæ bronchiis; hinc proficua existit ad pituitam, ex bronchiis expellendam, quæ aliàs tussi non poterat rejici.

IV. Si sternutatio sine manifesta causa crebrius repetit, epilepticos aut convulsivos insultus denunciat. Et si Apoplecticos vel epilepticos, non movent, vel ad sternutationes irritant sternu-

308 *Sternutatio immoderata.*

tatoria, malum est. Aliàs oculis non sunt proficua.

V. Ad removendam causam irritantem, post acrius sternutatorium adhibitum, conducit naribus injicere *lac tepidum*, vel *cremorem lactis cum mucilagine sem. psyllii*, vel *cydoniorum, cum* ▽ *nymphaeae extractam*, vel & pro odoratu naribus admove-
vere *sem. fœnic. vel anisi aceto infusa.*

Egregii etiam usus & effectus est *oleum rosaceum, opio imprægnatum, & interioribus naribus illitum.*

Stranguria.

I.

Est dolorosa urinæ excretio cum stillicidio, & continuâ ad mingendum irritatione, quam causatur urinæ acrimonia, magis urethram, quam collum vesicæ afficiens.

II. *Et hac acrimonia generatur ex assumtis non ritè digestis, sed acescentibus; sic ex cerevisia non rite defæcata, & in stomacho a core suo haud privata, sæpissime stranguria causatur.*

Et si senibus accidit, ex defectu digestionis primæ, incurabilis ferè est.

III. *In curatione, si ex digestionis vitio, vel acescentia generatur in senibus, conducit vinum Hispanicum, Malvaticum, juniperinum, vel Spir. vini junip. sub introitum lecti cochleatim bibitus.*

Ratione continuitatis umbilici cum vesica per urachum, irritationem optimè demulcet, *axungia hirci, vel sebum cervinum*, umbilico, forti triturâ infricatum.

Quibus consueta est stranguria ex cerevisia, illi cerevisiam bibant cum *pulv. N. Moschata*, vel *oculos cancri cum cort. aurant. pulv.* aut gutt. aliquot *Bals. copaiivæ cum Spir. vini junip. vel vino malv. assumant.*

Vel ℞. *Ocul. S.* pr. ʒj.

N. Mosch. pl.

Cort. aurant. pl. aa ʒß.

℞ *still. cort. aurant. gtt. v.*

Sachari ʒij.

M. fiat pulvis sæpius sumendus.

Suffocatio.

I.

Est abolita inspiratio; & exoritur vel vitio viarum aerem non transmittentium; vel vitio Pulmonum aerem non admittentium, & denique vitio musculorum ac nervorum thoracem haud legitime dilatantium & moventium.

II. Vitia quæ vias occludunt, ut aërem non transmittant, sunt laqueus in strangulatione laryngem constringens, vel inflammatio faucium tonsillarum, aut musculorum adjacentium, item deglutita varia, ratione nimix molis in faucibus hærentia, & epiglottidis motum impediencia. &c.

III. Vitia quæ Pulmones obstruunt, ut aerem non admittant, sunt, vel sanguis propter sui abundantiam stagnans, vel calculus in arteria venosa latens, aut materia viscida, vel polypus in dextra cordis auricula delitescens.

Nonnunquam item oritur suffocatio ex sanguinis coagulatione, quando post nimium corporis calorem, subito potus frigidus ingurgitatur. Item quando quis aquis submergitur, & ex impedita aeris admissione vel aquarum irruptione, suffocatur.

IV. Spectant & huc suffocationes, quæ ex fumis subterraneis, aut carbonibus accensis & gas venenosum exhalantibus; vel ab exhalationibus vini fermentantis, parietibus, calce viva recenter incrustatis, odore aquæ fortis vel accensi sulfuris &c. accidere solent. Dum vel inde sanguis coagulatur, aut spiritus inebriando & figendo interimuntur.

Denique in musculis & nervis thoracis suffocatio quærenda venit, & ex hac causa suffocatio fieri solet

in Apoplexia forti, in syncope ex spirituum animalium defectu.

V. Sic & aliquando ex spasms, & convulsionibus partium membranarum abdominis, & musculorum thoracis, suffocatio, solet trahere originem, qualis est illa, quæ Suffocatio uteri audit.

Nonnunquam etiam ex venenosis fungis strangulatoriis comestis, suffocatio causatur.

Vel jucundo magis modo, nonnullis ex coitu, tanquam parva alias epilepsia, oriri solet.

VI. Cura ergò suffocationis variat, pro causarum ratione, e. g. Si quis laqueo suffocatus restituendus esset, tunc soluto laqueo, tali vena secetur, spirituosâ infundantur, atque in loco calido collocato, frictiones artuum instituuntur.

Si à frusto vel bolo, in faucibus hærente, quis suffocationis metum incurrit, descensus ejus promoveatur vel per concussionem in dorso, vel instrumento flexibili in stomachum detrudatur bolus &c.

Si Sanguis in Pulmonibus stagnans videtur causam fovere, tum vel *Vena Sectione*, vel sanguinis coagulum dissolventibus, suffocatio tollatur.

Et si post potum frigidum in nimio æstu, quis sensim suffocari velle videtur, tum coagulum illud optimè solvitur per *succum expressum florum bellidis flore rubro*, debite propinatum.

Si autem quis aquis submersus, suffocatus fere est, is elatis pedibus, inclinato corpore concutiatur, ut aqua effluat. Vel per canalem aut tubulum, *ano insuffletur aer*.

Illis verò qui ex noxiis fumis, suffocati videntur, propinetur vomitorium satis validum; dehinc adhibitis *Aq. Apoplect. Spir. theriacali*, vel *sternutatoriis naribus insufflatis*, revocentur.

Suffo.

Suffocatio Uteri, sive Affectio, aut Passio Hysterica.

I.

PAUCISSIMAS fœminas, ab omni horum affectuum specie prorsus liberat, *Sydenham* pronunciat, nisi illæ excipiantur, quæ laboribus assuetæ, vitam durè tolerant.

Suffocationis nomen sortitur à *præcordiorum insigni angustia*, & respirationis tantâ difficultate, ut laqueo quasi constringi, & suffocari velle videantur: Imò eousque interdum procedit malum, ut nulla sensibilis respiratio, vel sensus superstes esse videatur.

II. Ut plurimum verò paroxysmus inchoat per oscitationes, & pandiculationes, nonnullæ verò scotomia & vertigine prius infestantur: In aliis notabilis quædam externarum partium refrigeratio, symptomatibus aliis viam sternit, & plerumque non nisi paroxysmo finito dispellitur.

Paroxysmo præsentē in inferiore ventre percipiuntur borborygmi, & *cujusdam globuli superiora petentis, & versus gulam ascendentis motus sentitur.*

Subinde sentiuntur hypochondriorum tensiones à flatibus, nunc per os, nunc per anum erumpentibus, unde dolores vagi abdomen plurimum excruciant.

Præterea appetitus nonnullis est prostratus, & alvus lenta vel durior: Nonnullæ, palpitatione cordis, vomendi conatu, &c. affliguntur.

Sunt etiam, quas copiosus risus, vel lachrymæ involuntariæ, exercent; vel in graviori malo, miris arti-

articulorum gesticulationibus, siue convulsionibus, sensibus etiam illibatis, excruciantur.

Nonnullæ fatigantur dolore capitis, in aliqua saltem parte, qui dolor propterea *Clavus hystericus* vocatur, quemque comitantur vomitiones enormes; Aliquando tussis sicca, sine remissione exercet.

Nonnunquam dolor quidam, *iliaca passioni haud absimilis* exercet, unde ægra colluviem quandam viridem immodicè vomit, & postquam ægra ad multos dies, nunc dicto dolore, & continuò vomitionis conatu tantum non fuit eneçta, tandem ictero solvitur paroxysmus.

Aliquando *atrox dolor alterutrum ex renibus* ag-greditur, & paroxysmum nephriticum mentitur.

Nunc in ventriculum decumbit malum & vomitum vel diarrhœam excitat, & quæ sunt innumera hujus mali phœnomena interna.

Ubi etiam nec externæ partes manent illibatæ, quando maxillas, humeros, manus, crura, tibias, nunc tumor, nunc dolor occupat, vel dentes saltem excruciat.

Proprium tamen & ferè inseparabile phœnomenon suppeditat, Urina planè, instar aquæ limpida, copiosè emissa; nec non tristitia, mœror, aut alia aliqua animi perturbatio.

III. *Causa mali* hujus primaria & efficiens, sunt *spiritus animales in perturbato motu constituti*, qui impetu facto, in hanc vel illam partem irruunt, & organorum functiones pervertunt, atque spasmis vel convulsionibus afficiunt.

Causa antecedentes ad hoc malum disponentes sunt variæ, in specie tamen *acidum vitiosum* potissimam mali hujus causam fovet.

314 *Suffocatio Uteri, &c.*

Quid in gravidatio, mensium suppressio, aut animi passiones graviores huc tribuant, notum est.

IV. *Veteres Uterum accusant, & mulierculæ nostrates medicastræ, adhuc dum in ea persuasione perseverant, Uterum nimirum commotum, sursum ascendere, & gulam petere; non considerantes, vel nescientes, firmam uteri, cum intestino recto, & osse pubis connexionem, hoc negare.*

Hystericam verò passionem, sive uteri suffocationem & malum hypochondriacum virorum, unum & idem esse malum, demonstrant æqualia morborum horum phænomena, excitata à perturbato spirituum animalium motu, & singulari horum debilitate, mutabilitate, & agilitate, introducta, ab acido non solum singulariter depravatè disposito, sed & animi variis alterationibus, vel odoribus spiritibus infestis, sive suaveolentibus, aut minus gratis, &c.

V. *In Curatione ante omnia paroxysmo compefcendo insistatur, spiritus nimirum ad tantum pr. nat. motum acti, ad quietem reducantur.*

Vestes circa pectus solvantur, & illis quæ graveolentia ferunt odoranda adhibeantur, Spir. *ci cum castoreo. Vel nodulus ex Castoreo, ruta, & asa foetida naribus admoveatur, vel fiat suffitus ex plumis perdicum, verrucis equorum, aut ungula caprina accensis.

Vel quod aliàs facilè ad se redire facit afflictas, pili pubis vellicentur fortiter. Vel vulvæ in loco clitoridis illinatur Balsamus Apoplecticus, vel Zibeth. cum moscho.

Et si hæc non sufficiunt, naribus inspirentur sternutatoria ex castoreo, pyrethro, helleb. albo &c.

Abdomini sive regioni umbilicali inungatur

Oleum

Suffocatio Uteri, &c. 315

Oleum succini cum dimidio Olei spica, desuper imponendo Empl. ex galbano seq.

R. Gummi galbani vino soluti & ad pultis consistentiam rursus inspissati ℥ij.

Castorei pl. ℥ij.

Olei succini ℥i℥.

Spica ℥j.

M. fiat Empl. ad umbilicum.

R. Azung. castorei ℥j.

Olei succini ℥i℥.

Spica ℥j.

Zibethi gr. vj.

M. ad inungendam umbilici regionem.

Clysteres etiam carminativi diligenter injiciantur.

VI. Ex internis conducunt, illa quæ de malo hypochondriaco sunt commendata, ubi ea quæ acidum corrigunt, & exinde flatuum proventum inhibent, specifica sunt; In paroxysmo tamen electis illis quæ ex castoreo, sale, vol. succini, opio, Zedoaria, levistico &c. sive in Essentias, sive in alia volatilia oleosa &c. redacta sunt, e.g.

R. Fl. ❄ tartarifat.

⊖ is C. C. volat. āā. ℥j.

Camphora ℥i℥.

⊖ succini dest. ℥j.

Optimè tritis affunde

Tinct. castorei ℥ij.

M. & stent pro usu. Dosis sunt 30. 40. 50. guttæ.

R. Aq. bryon. comp. meliss. mentha. āā. ℥j. ⊖ is vol. aleosi modo prescripti gutt. 50. R. anod. ℥j. Syr. cort. aurant. ℥ij. M. & detur pro dosi.

Vel R. Aq. carminativ.

Zedoar. āā. ℥i℥.

meliss. cum vino ℥ij.

R. C. C.

316 Suffocatio Uteri, &c.

R. C. C. succinat. ℥ij.

anodin. ℥j.

Syr. kermes. ℥ij.

M. detur sæpius cochleare unum aut alterum.

Vel R. Rad. Galang. Zedoar. āā. ℥ij. Cinamomi ℥iſſ. Herb. matricar. mentha, melissa āā. m. ij. Bacc. lauri ℥iij. Castorei ℥iſſ. sem. carvi ℥j. Incisis & contufis affundatur spir. vini juniperini ℥j. & de spiritu probè imprægnato detur cochleare unum aut alterum.

Vel R. Castorei ℥j.

⊖ is succini vol. ℥℞.

Extr. ruta q. ſ.

Ut fiant Pilulæ no. 60. de quibus ſingulis noctibus dentur no. 6. vel 7. pro doſi.

In defectu horum generoſiorum egregium euporiſton præbet ſuccus ſtercoris equini cum Aq. mentha vel vino expreſſus & propinatus.

VII. Qui fetida ſive externè, ſive internè ferre haud poſſunt, illis ſuaveolentia odoranda exhibeantur & interne.

R. Extr. Ligni aloes ℥j.

Moſchi opt. ℥ij.

Laud. Opiati gr. iij.

⊙ Cinam. gtt. iij.

M. fiant Pilulæ pro tribus vel quatuor doſibus.

Extra Paroxyſmum conveniunt eadem, quæ hypochondriacos juvare ſolent, in ſpecie marti alia ad modum Sydenhammi exhibita.

Syncope, Lipothymia &c.

I.

QUando vires subito prosternuntur, tunc vel lipothymiam, vel syncopen, aut omnimodam asphyxiam, incurrit æger.

Si Lipothymiam; tunc præter pulsum admodum debilem, *sensus simul externi & interni obscurantur*, & motus animalis tam voluntarius, quam naturalis, magis minus aboletur, adeo ut etiam respiratio ferè cesset.

Et si pulsus plane subsistit, neque respiratio observatur, ubi æger subitò concidit, friget & pallet, vel sudor frigidus erumpit, aut urina & alvi, excrementa sponte effluunt, tunc major gradus lipothymix, *Syncope vocatur*, vel si symptomata hæc ingravescunt, *asphyxia* audit.

II. *Causa* horum affectuum in genere, est *deficiens sanguinis turgescentia*, vel *spiritualcentia* in pulmonibus & sinistro cordis ventriculo, & inde indurta circulationis sanguinis subsistentia, à spirituum animalium motu intercepto, vel ad tempus **abolito**.

Aboletur verò spirituum animalium motus & interceptitur à terrore subitaneo, gaudio immoderato, vel sola imaginatione rei horrendæ; Aliis accidit ex singulari idio-synkrasia, dum quis felis præsentiam vel aliud quid abhorret; *vel quando hystericis odor spiritibus infectus, sive graveolens, sive suavis, odorandus occurrit*.

Sic alii lipothymias vel syncopen incurrunt, ex nimia sanguinis vel seminis profusione, vel sola

saltem

318 *Syncope, Lipothymia &c.*

saltem Venæ sectione, nimio sudore, vel dum hydro-pici per paracenthesin nimia aqua una vice evacuantur, &c. Aut quando quis rarioris texturæ gravi dolore affligitur, vel purgante fortiore exhibito hypercatharsin incurrit, vel nimio corporis motu, nimium defatigatur, &c.

Frequens etiam solet esse syncope vel lipothymia ex stomacho, e.g. ab esu fungorum venenatorum, à lacte coagulato, vel humoribus acrioribus, æruginosis, orificium ventriculi sinistrum afficientibus, & qui sic animo delinquant ex affecto stomacho, præter inexplicabiles molestias circa regionem stomachi, sentiunt vertiginem & oculorum caliginem, imminente syncope.

III. Qui verò post exhibita spirituosa, post irrotationem faciei cum frigida, vel post ptarmica &c. ad se non redeunt, in periculo vitæ versantur.

Et si sudor frigidus supervenit, tum quo copiosior & frigidior emanat, eo pejor existit.

In quocunque etiam morbo, si præter manifestas causas, mox supervenit *summa virium prostratio, tum malignitatem subesse* indicatur.

Imò, si quis sine manifesta causa languidus existit, tum in morbos hos inclinatur; vel qui à morbo acuto reconvalescens, diu languidus manet, vel recidivam, aut cachexiam incurrit.

In curatione ante omnia Paroxysmus abigendus, *Balsamo Apopl. vel Spir. *ci naribus admoto, vel R. Cinam. opt. garyophyll. N. mosch. Nuc. Persic. aa ʒij. Herb. ruta min. incis. p. β. micar. panis q. l. M. immittantur nodulo, & irrorentur vino vel alio liquore, & naribus admoveantur.*

Facies irroretur aqua frigida, item *Spiritus vini*

camphoratus cordis regioni & pulsibus applicetur. Vel *Confect. alkermes* ℥ ij. cum *Aq. Apopl.* ℥ j. frusto scarlatino illitæ, calidè regioni cordis adponantur. Vel fiant *sacculi ad pulsus*, qui irrorentur, aquâ *car-funculi, cinamomi, flor. naphæ* &c. aut in calore prætat. humectentur cum *aceto camphorato* & tepide pulsibus, vel cordis regioni applicentur.

Extremæ etiam partes fricentur cum *aceto*, in quo *sal & theriaca* sunt soluta.

IV. Paroxysmo superato pro *causarum varietate cura variatur*, e. g. in syncope stomachica, si *nausea* &c. adest, propinetur *vomitorium*, & ne in vomitionis actu delinquant, *odor vini generosi, vel aceti* naribus adhibeatur.

V. Si ex *Purgatione nimia* syncope imminet, convenit *Theriaca, vel extract. theriacale* cum *Aq. cinam. conf. alhermes*, &c.

VI. Si ex *terrore* videtur traxisse originem, tum *vena secetur*, & *sal volat. oleosum, vel simile* exhibeatur, e. g.

℞. *Aq. cinamomi opt.*
rubr. idæi aa ℥ ij,
Elix. vita Matth. ℥ j.
Öis vol. ol. cinam.
Tinct. cinamomi aa ℥ j.
Ess. ambra ℥ ij.
Conf. alker. comp. ℥ j.
Syr. è succo kermes ℥ iij.

M. detur sæpius cochleare unum aut alterum.

VII. Si ex *gaudio, vel Spiritibus* alia ratione exsolutis dependet, conveniunt *Julepi aciduli, vinum generosum Rhenanum, Vel*

℞. *Aq.*

320 Syncope, Lipothymia &c.

R. Aq. ceras. nigr.
rosarum,
rubiidai aa ℥ij.

R. cinamomi ℥ij.

Spir. Di dulcis ℥iij.

Syr. acetos. citri ℥℞.

M. detur sæpius cochleare.

Vel R. Conserv. Rosar. coctæ,

Pulpæ citri aa ℥j℞.

Confect. alkerm. compl. ℥ij.

Spir. Di dulcis ℥ij. Syr. rubi idai ℥℞.

M. detur sæpius cuspidis cultelli.

VIII. *Qui ex V. Sectione facile animi deliquium incurrit, illi sal. comm. ori immittatur, & supinus in pavimento deponatur. Vel ut hoc præcaveatur, sumat iusculum ante Vena sectionem, de hinc in dorso cubanti V. aperiatur.*

Et si ex nimia sanguinis profusione syncope metuitur, tum acida opiatas sociata & cum corall. pulv. mixta optima sunt. Atque hoc in casu egregii usus est mixtura Sylvii &c.

Tussis.

I.

Est sæpius reiterata, momentanea tamen, musculorum thoracem cingentium contractio, atque *pectoris motus convulsivus*, ubi thoracis nervi & musculi à spirituum impetu, in motum convulsivum aguntur.

Et si motus hi spasmodici, convulsivi, ex sola saltem irritatione, sive in ipsis nervis Pectoris exorta, sive ex consensu aliunde dependente, uti *hypochondriacis* & *hystericis* aliquando solet esse familiare, excitantur, tunc *tussis hæc sicca sive convulsiva* audit; ubi magno labore nihil excernitur, sed universum corpus tussi inani fatigatur, aliquando cum capitis aut hypochondriorum, aliarumque partium dolore; insequente non rarò hernia, vel urinæ aut alvi excretionem. Si verò concussionis illius ope, humor sive serosus sive mucosus, per os rejicitur, tunc *humida tussis vocatur*.

II. Tussim utramque, sive siccam sive humidam, Practici moderni in *pectoralem vel stomachalem* distinctam esse volunt.

Sic Pectoralis sicca tussis aliquando excitatur ab aere inclemente, aut fumis acidis mineralibus, qui asperam arteriam irritant & contrahunt, ut pectoris angustia, vel sensus pulmonum compressivus inde excitetur.

Hæc verò tussis, ex læsione successiva irritatæ partis, tandem fit humida.

Vel excitatur *vicio lymphæ acrioris*, & *Tussis catarrhalis dicitur*, quando aliquid febrilis combinatur,

natur, & nocte adveniente totius corporis æstus, præcipue capitis sentitur, qui revertente aurora cessat: aliquando tamen etiam tussis talis catarrhalis, sine febre affligere solet.

III. Magis tamen frequens est *tussis nocturna* Phtisicis, & scorbuticis, quam tussi simplici afflictis.

Ut plurimum verò *tussis nocturna catarrhalis radicem habet in stomacho ex chylo* in primis viis haud ritè elaborato, qui sui labem, mediante lymphapulmonibus, & aliis partibus communicat.

Ad has tusses catarrhales, spectat illa *tussis, quæ in principio variolarum & morbillorum*, molestat, vel à scabie aut tinea repullis excitatur.

Sic ejusdem speciei sunt *tusses, in febribus ardentibus, vel pleuritide molestantes*, quæ in principio sunt siccæ in progressu verò morbi ex lymphæ & sanguine mixtis, mucosæ, & in pleuritide suppuratâ purulentæ evadunt.

IV. *Ut tamen Tussis pectoralis à stomachali cognoscatur* sequentia observentur. Jubeatur scil. æger ut profundius respiret, tum si mox tussire incipit, indicium est in pectore vel pulmonibus vitium latitare. Sic & respiratio circa superiora pectoris loca magis impedita, tussim pectoralem indicat; Imò sonitus locum monstrat. Et ubi noctu magis affligit tussis, vel febricula simul noctu accedit, tussim pectoralem esse denotat.

Stomachalis verò cognoscitur, quando anorexia adest, & dolor plus minus compressivus circa scrobiculum cordis sentitur, vel tussis vomitum concitat, & si aliquid catarrhalis subest, vespertino tempore exasperatur; item si senes, sine occasione inspirati aëris, copiosa viscida per tussim excernunt. Sic

& ar-

& arthriticorum tussis humida, quæ superveniente podagra quasi sponte evanescit, stomachalis esse solet.

Plerasq; verò tusses originem ducere ex materia salsa, vel tenui, in rugis & orificio ventriculi superiore vellicante, quotidiana confirmare videtur experientia; vel hoc demonstrare videtur, quod, ab aqua vitæ, vel alio quodam liquido spirituofo acriori gulam transeunte, tussis aliquando satis vehemens excitetur, etsi asperam arteriam ne gutta quidem intret.

V. Ratione eventus, notetur, *Tussim catarrhalem pectoralem, nocturnam, plerumq; esse prodromum phthiseos*; Sic etiam illi phthisin vel hæmoptisin vix declinant, quorum lymphæ vel sanguis, falso & acrisero refertus est, & pulmones debiles habent, ac frequentiori tussi exercentur.

Quæ verò à causa externa excitatur periculosa hand est. Uti nec illa quæ in declinatione febris continuæ accidit, & ubi expectoratio succedit.

VI. In cura *Tussis pectoralis sicca*, acre vellicans mitigetur, & materia pro meliore expectoratione, ad moderatam consistentiam disponatur *incrassantibus*, opiatis nimirum & temperatis, quæ irritationis sensum sistunt, e. g.

℞. M. Pil. decynogloss. ʒʒ.

Extr. liquirit. ʒj.

croci ʒʒ.

opii gr. vj.

M. fiant Pilulæ no. 60. de quibus singulis noctibus sumantur no. 5. vel 7.

Eundem effectum etiam præstant *Pilula de styrace*, si febris non adest.

Vel ℞. *Spec. diaireos* ℥ ij. *Flor.* Δ ℥ ij. *antibect.*
Pot. ℥ ℞. *extracti opii* gr. iij. M. detur pro
 tribus dosibus.

Si tussis est catarrhalis & nocturna, tum præmis-
 so vomitorio detur *Spir. *cianisatus, cum Ess. opii,*
 vel *liquor C. C. succinatus,* si febris adest.

VII. Si humida est tussis pectoralis, & lymphate-
 na existit, tunc vomitorio interposito, incidentia &
 expectorantia veniant in usum, e. g.

℞. *Aq. asthmatica,*

Oxymellis squillit.

Syr. de farfara aa ℥ j.

M. detur sæpius cochleare.

Vel ℞. *Spir. vini anisati* ℥ v. *gummi ammon. dissol.*

℥ j. *Oxymellis squillit. Syr. de farfara* aa ℥ j.

M. detur sæpius cochleare.

Aut in expectoratione difficili infantum,

℞. $\circ$ *amygd. dulc.* ℥ ij. *Sperm. ceti* ℥ ij. *Syr. de ju-*
jubis ℥ j. M. detur pro aliquot vicibus.

Conducunt verò hic omnia illa, quæ in asthma-
 te sunt commendata.

VIII. Et si his & similibus expectoratio optimè
 fuit promota, tum ad pectoralia vulneraria fiat ac-
 cessus, quæ irritationem ulterius inhibent, hunc
 in finem detur *Balsamus Δ is anisatus, cum syrupo de*
farfara, vel decocta pectoralia ex *tussilag. scabiosa,*
hadera terr. helenio, veron. sassafir. &c. veniant in
 usum.

IX. Si ab aëris inclementia Tussis fuit contracta,
 optimus est Spiritus vini cum sacharo & ficibus,
 combustus, vel

℞. *piritus vini* ℥ ℞.

Sachari ℥ iij.

Spiritus

Spiritus vini deflagret, tunc adde

Aq. Flor. acat.

Syr. capill. Veneris aa ζ i β .

M. bibatur sæpius cochleare plenum.

X. *Tussis stomachalis sicca* curatur præmissio vomitu, iisdem temperantibus & opiatibus, supra in tussi pectorali sicca laudatis.

Sic & *Tussis humida stomachalis, præmissio vomitu,* curatur per *Aquam asthmat. spir. vini cum sicibus deflagratum, spir. *ci anisatum, Tinct. ꝯ acrem, Elixir mentha & similia.*

XI. In *Tussi ferina,* egregiè etiam conducunt *sudorifera,* & quidem ex *Guajaco;* hujus namque decoctum materiam pulmonibus impactam admodum attenuare & evacuare compertum est.

Nec Vena sectio semper omittenda, præcipue in plethoricis, quibus haud leve levamen afferre solet.

Et si alvus lenta existit, w. *M. Pil. de hiera cum Agarico* gr xv. *Gummi ammon. aceto soluti* $\mathfrak{z}$ β . *extr. troch. alhand.* gr. iij. cum olei *fœnic.* gtt. aliquot fiant *Pilulæ* pro aliquot dosibus, laxandi saltem gratia;

Vel clysteres exhibeantur.

Infantibus, qui ex difficili dentitione tussunt, *Sydenham vesicatoria* commendat.

XII. *Diata* pro circumstantiarum ratione sic ex æarnis, & pro potu in usum cedat *Thea cum sacharo.* Vel ex *Rasur. Ligni Sassafr. Rad. China,* cum passulis fiat decoctum &c.

Vertigo.

I.

Ratione graduum *triplex datur*. Sic ubi corpus, & exteriora, saltem circumgyrari videntur. *Primus adest gradus*. Si autem Scotomia accedit, i. e. quando oculi velut affusa caligine obscurantur, aut varii colores præ illis versari videntur. *Secundus*. Et si oculorum caligo tantum invalescit, ut æger concidat, tunc tertius hic gradus dicitur *vertigo caduca*, & proximus est ad Epilepsiam, vel Apoplexiam gressus.

II. *Causa est motus spirituum animalium inordinatus*, quando in oculis, auribus, & aliis sensuum organis quasi circumgyrantur & inordinate agitantur, ob crassiores immistos, prout in ebriis conspicuum, ubi rudiores vini spiritus, animales in suo blando undulatorio motu interturbant, atque vertiginem excitant.

Remotiores quod concernit causas, vertigo vel per consensum ab aliis organis affectis, vel per Essentiam vitio cerebri qualicunque, trahere solet ortum.

III. Organa sive partes, quorum causa vertigo accidere solet, sunt *in primis ventriculus*, & in specie *in eo latitans sui generis*, acor volatilis, orificium superius affligens, cujus manifestum indicium præbet *jejunium vertiginem inferens*, in juvenibus studiosis, hypochondriacis, & senibus, debili spirituum dispositione laborantibus.

Sic & *cibi flatulenti*, *vermes intestinorum*, *ebrietas* &c. ad vertiginem disponunt. &c.

Per Essentiam exoritur vertigo, si ipsa massa sanguinea præ. nat. est constituta, & hinc spirituum animalium motus perturbatur.

Vel si vitium cerebri, conformationis accidit, ex contusione, casu, abscessu & similibus, texturam cerebri lædentibus.

IV. Eventum hujus mali quod concernit, notandum erit, quod *in senibus periculosior existat vertigo quam in juvenibus*. Et quod, si diuturnius, & gravius citra manifestam causam molestat, *in junioribus Epilepsiam, in senibus vero Apoplexiam præ-nunciet*.

V. *In curatione vertiginis consensualis*, utpote quæ ferè semper vitio stomachi generari solet, convenit ante omnia vomitus, dehinc *antiepileptica* & *opiata*.

In malo inveterato conducunt *M. Pil. de succino extracto colocynth. acuata*. Vel etiam *Pilula mastichina cum extr. Helleb. nigri, & Q̄io dulci combinatæ*, omnibus novi- & pleniluniis instantibus, vesperi exhibitæ, ad primas vias mundas servandas.

Senibus & cacochymicis admodum conducunt fonticuli brachiis inusti.

Curato verò paroxysmo, & corpore purgato, præ-servationi insistendum, & ventriculo prospiciendum. Hunc in finem *R. Galanga ℥ss. Cubebar. ℥ij. Sachari ℥i℥. M. fiat tragæa*, de quâ pani biscocto inspergantur ℥ij. *vino generoso intinctus panis comedatur una aut altera hora ante paroxysmum*.

Vel quod *Ephem. Cur, Dec. 2. Ann. 8. p. 114. commendant*.

R. Nuc. moschat. no. j. cubebar. cardamomi āā. ℥j. garyophyll. gr. xv. cinamomi, macis āā. gr. xvij. ♂ Diaph. ℥j. cinnab. ♂ ℥ss. elersfach, levistici ℥j. M.

fiat pulv. de quo post partum sumatur cuspis cull-
telli.

VI. In habituali autem vertigine magis appro-
priata addantur, ex quibus præ aliis eminet *stercus*
Pavonum, vel *Laud. opiat. cum Oleo vel sale vol.*
succini combinatum; aut *Liquor. CC. succinatus*,
vel *R. CC. succinata, sal. vol. ol. sassaf. &c.*

E. g. ℞. *Aq. Apoplect. sive*

Serpilli comp. ℥iij.

℞ is vol. ol. succini, sive

R. CC. succinata, ℥i℞.

Castorei ℥j.

Syr. flor. pœonia ℥ij.

M. detur sæpius cochleare.

Vel ℞. *Aq. Apopl. parum camphorata,*
chærefolii spirituos. āā. ℥ij.

℞ is vol. ol. succinati.

sassaf. āā. ℥i℞.

R. anod. ℥j.

Syr. fl. pœon. ℥ij.

M. detur sæpius cochleare.

Vel ℞. *Sterc. Pavon. pl. ℥iij.*

Cinnab. nativ. pr. ℥ij.

Cubeb.

Galang. āā. ℥℞.

Aq. chærefol. ℥iij.

Liq. CC. succin. ℥j.

M. detur sæpius cochleare.

Cl. *Wedelius* admodum commendat *Pilulas de*
Ladano Hartmanni.

Et Cl. *Wepfer* de *cicuta aquat. extollit hoc suum*
secretum, v. g.

℞. *Rad. Valerian.*

pœon. āā. ℥℞.

ery-

crystalli pr. ℥ij.

Cinnab. nativ. pr. ℥iv.

Nuc. moschata, ℥j.

Flor. euphras. ℥iſſ.

Sachari ad pondus omnium, detur doſi ℥ſſ.

Vel *R. Extr. Rad. Valerian. Gummi ladani* aa. ℥ij.
cinnab. ꝯ prti. ℥iſſ. *camphora* ℥ſſ. M. fiant *Pilulæ*
 no. 180, de quibus dentur no. 15. noctu, longè
 poſt paſtum.

VII. Si vertigo eſt effectus febris latentis in ſto-
 macho, *R. Elect. Diacor.* ℥j. *Cort. Peruv. pl.* ℥vj.
cubebæ. cardamomi, aa. ℥ſſ. *cinnab. ꝯ.* ℥ij. *Syr. è*
ſucco Kermes ℥iſſ. *℞ levistici* ℥ſſ. M. detur mane &
 veſperi nucis caſtan. quontitas.

Præterea vertiginofi caput tegant cucupha ex ce-
 phalicis confortantibus conſtante.

Naribus odoranda offerantur *Spir. ꝯci C. C. fu-*
liginis, cum caſtor. & *℞ ligni ſaſſafr.* diſtillato. Vel
 ex *Oleo Ligni ſaſſafr. & levistici,* mediante ſale vol.
 CC. & c. fiat ſal vol. oleoſum, interne & externe pro-
 ficuum.

Vinoſis vertigine laborantibus sæpè prodeſt *V. ſe-*
ctio in manu inſtituta.

Et ſi hypochondriacus hoc malo affligitur, ſibi
 commendatas habeat *acidulas.*

Vomitus, Nausea.

I.

SI pylorus, mediantibus suis fibris circularibus & transversis, à gravi aliqua irritatione contrahitur, tum sequitur totius stomachi & gula convulsio & vomitus.

Si autem orificium saltem superius stomachi contrahitur, tum nausea insequitur.

II. Irritatio verò talis, quâ Pylorus in vomitu, & orificium superius stomachi, in nausea, contrahuntur, fit vel per *Essentiam*, vel per *consensum*.

Per Essentiam irritationem talem præstant humores acres, ex duodeno in ventriculum regurgitantes, prout non rarò accidit in initio Februm, vel quando stomachus inflammatur aut exulceratur, quando assumuntur stomacho ingrato, item quando audimus res horridas, aut olfacimus ingratas &c.

Vomitus verò diuturni sæpè oriuntur à pyloro callo obducto, vel *herpete ventriculi*, aut *pancreate scyrrhoso* vel *lapidoso*.

Per consensum, ad nauseam & vomitum, ventriculus adigitur, in doloribus, colicis, in doloribus nephriticis, mensibus haud ritè fluentibus. &c.

Vomitus quando per *Essentiam* affligit, tunc post propinatum vomitorium, remanet adhuc vomendi conatus cum nausea, inflatione stomachi &c.

Symptomaticus autem sive consensualis vomitus aggreditur sine prægressa nausea, vel debilitate stomachi.

III. *Ratione eventus, vomitus ille salutaris est, qui*

ab assumtis ventriculo ingratis, vel molestis, excitatur. Sic & in principio *Februm acutarum criticus*, bonus est.

Nec ille noxius, qui hypochondriacos, vel mulieres hystericas aliquando periodicè affligit, modo non sit nimius.

Sed si in morbis malignis vomitus lividi, fusci, aut foetidi, vel cum rejectione vermium, accidunt, plerumque sunt lethales.

IV. In curatione, vomitus spontaneus cum euphoria ægri, prout & criticus non spontaneus, non sunt curandi, nisi nimii sint, & debilitent.

Aliàs si per Essentiam excitatur vomitus, inquirendum, an dependeat à fibris stomachi irritatis, & aliunde advehatur, prout gravidis aliquando accidit, quibus nimium vomentibus, vena sectio saltem conducit. Sic & per opiata sistitur talis vomitus, à fibris stomachi irritatis, ubi

℞. Theriaca ℥℞.

℞. macis dest. gtt. ij.

Land. op. gr. j.

succi cydon. q. l.

M. detur pro dosi.

Vel ℞. Mastichis ℥ij.

garyophyll. ℥i℞.

vini rubri opt. ℔ j.

Coquantur, & de vino sæpius propinentur cochlearia 3. vel 4. calidè.

V. Si humores in stomacho corrupti, per ructus, cibi fastidium, nauseam, gravitatem stomachi &c. se produnt, tum omnem paginam absolvit vomitorium in tempore exhibitum.

Dehinc si vomendi conatus adhuc dum molestat,

℞. Aq. Menthe ℥iij.
 Mastichin. ℥ij.
 Vita Matth. ℥ss.
 Tinct. Bezoard. ℥ij.
 Cinamomi ℥j.
 Anodin. ℥ij.
 Ess. macis ℥jss.
 Syr. Cinamomi ℥ss.

M. detur sæpius cochleare.

VI. Si bilis aruginosa videtur malum fovere.

℞. Pulv. Bezoard. Senn. Crystalli mont. pr. aa ℥j.
 Ther. celest. gr. iij. ꝑo macis dest. gtt. ij. M. fiat
 pulvis pro dosi.

VII. Præterea, *Externa etiam*, non minimam
 sæpe conferunt operam. e. g.

℞. Spir. vini rectif. ℥iij. Theriaca ℥ss. Camphor.
 ℥j. M. & applicetur cum petiis calidè.

Vel ℞. Herb. menth. pulv. marrub. pl. Fl. balaust.
 pl. aa ℥j Mastichis, Galang. aa ℥ss. N. mosch.
 ℥ij. Garyophyll. ℥j. Fermenti acerrimi ℥v.
 Aceti Bezoard. vel rosacei q. s. M. pro ca-
 taplasmate calide applicando.

Alii cum successu applicant *Theriacam in aluta*
extensam, & pulv. macis, ac garyophyl. conspersam.

Sic nec *Empl. stomachalia* sunt contemnendi usus,
 quale est *Empl. stomachale Regium Zuvelfferi.* Vel

℞. Gummi Tacamahac. mastichis, styracis calam.
 aa ℥ss. in therebint. opt. ℥ij. solutis & colatis adde
 ꝑo still. absinth. garyophyll. aa ℥ss. Bals. Peruv. ℥j.
 M. fiat Empl.

Si vomitus nimius excitatur, post vomitorium pro-
 pinatum, propinetur *Spir. vini cochleare unum aut*
alterum, vel Aq. mastichin. tantundem, aut

℞. Theriaca ℥j. Confect. alkermes ℥j. Land. op. gr. j.
M. detur pro dosi.

Crusta panis tosta, & vino generoso imbuta, ac pulvere aromatico conspersa applicetur ventriculo &c.

Alii pumicis pulv. cuspides aliquot cultelli propinant. Aliàs, præ aliis talem vomitum optimè sistit somnus.

VIII. *Si quis verò mane jejunus vomitu sæpius vexatur, illi exhibeantur cruditatem acidam corrigentia, dehinc vomitus imperetur.*

Et si vomitus ex liberaliori vini generosi potu, ebrios fatigat, sistatur solo frigide potu. Vide M. N. Cur. Ann. 4. & 5. Dec. 2.

Si in Febris malignis vomitus excruciat, propinetur sudoriferum cum anodinis, e. g.

℞. Aq. Card. ben. ℥ij.

Aceti Bez. ℥ss.

℞. Bezoard. ℥j.

anodin. ℥j.

Pl. Bez. Senn. ℥ss.

Syr. papav. err. ℥ij.

M. & detur pro dosi.

Vomitus Sanguinis.

I.

Fieri solet, ex arteriola aut venula, quacunque ratione aperta ad stomachum pertinente, & hoc quidem vitio suppressarum mensium, hæmorrhoidum &c. vel vitio pancreatis, aut splenis ex aperto vase brevi, ubi infarctus splenis, sanguinem in vase brevi stagnare facit, unde eum ad ventriculi fundum deponit.

In spleneticis autem, ante talem vomitum sentiuntur pulsationes circa dorsum, propè latus sinistrum.

Et si ex Pancreate dependet, quod sanguinem ad duodenum derivat, ex una aut altera vena, ab acriore lymphæ exesa; tum sentitur dolor profundus, ubi ductus pancreaticus in Duodenum inseritur; percipitur etiam dolor gravativus in superiore lumborum parte, ubi pancreas situm est. Aliquando etiam sequi solet puris vomitus, propter pancreas exulceratum.

Sanguinis verò si ex arteriolis profluit, fluidior est, & magis rutilans, ex venis autem, grumosus & fuscus magis coloris existit.

II. In Cura præsentis paroxysmo V. secetur, vel hirudines hæmorrhoidibus applicentur.

Dehinc si ab excretionibus sanguinis consuetis suppressis oritur, illæ revocentur.

Præterea exhibeantur illa, quæ aliis sanguinis excretionibus præternaturalibus dicata sunt, qualis est mixtura Sylvii, vel Aq. urtica cum Spir. Diacidulata, &c.

Si verò metuitur sanguinis coagulatio in stomacho, id quod stomachi inflatio, pulsus debilis, vel syncope, indigitare videntur; Dentur Oculi $\text{\textcircled{S}}$ cum aceto.

Detur item *Decoctum urtica minoris*, vel *Ung. rubrum potabile cum spermate ceti*, aut pulvis contra casum, Bals. $\frac{4}{7}$ anis.

Urinæ Incontinentia.

I.

Accidit, quando muscoli sphincteris vesicæ constrictio deficit, neque hic orificium vesicæ debitè claudit, vel constringit.

II. *Leditur verò constrictio dicta vel ex casu aut luxatione vertebrarum dorsi, vel à defectu spirituum, in morbis acutis & apoplexia, ubi nervi ad sphincterem derivati, paralyti afficiuntur.*

III. Item, quando fibræ sphincteris à nimia distensione relaxantur, prout accidit à nimia fœtus magnitudine, vel quando fibræ dictæ lacerantur à vulnere, ut in lithotomia, vel à partu difficili, aut sinus pudoris prolapsu, &c.

IV. *Impropriè verò huc spectat illa urinæ incontinentia, quæ infantibus, vel & senibus, aut assuetis inter dormiendum accidit, ubi spiritus animales tonum fibrarum muscoli sphincteris non satis firmant.*

V. Spectat & huc vitium illud, quando, vel à calculo irritante, aut exulceratione colli vesicæ, mole gestantis uteri gravante, item tussi graviore in corpore obeso &c. ob continuum in vesica stimulum, urina satis diu retineri nequit.

VI. *Malum hoc si in senili aetate accidit, incurabile ferè esse solet, prout & si vitio cerebri, aut spinalis medullæ paralyti causatur.*

In pueris verò, progressu ætatis curationem admittit, modo annum 25. non excedat, ubi incurabile fieri solet.

VII. In curatione conveniunt *Nervina & adstringentia cum specificis.*

Specifica verò hic admodum laudata sunt, *guttur galli tostum*, tritum & cum vino exhibitum. Item *Pulvis cineris erinacii cum medulla saxorum*. Nec non *pulvis interioris tunica ventriculi gallinae*. Vel *Farcimen*, aut *pulvis vulvæ suillæ*, aut *mures exsiccati* & pulv. vel in butyro elixi.

Aliàs le&tingiis etiam interne convenit, *Pulv. cupul. glandium, mastichis, thuris, calamintha, agrimonia, castor. sem. hyperici* &c.

In dispositione paralytica, *R. Calamintha, myrrha, castorei* aa ʒ ij. *cupul. gland. pl.* ʒ vj. *M. fiat pulv. subtilis*, qui detur ad ʒ j. cum vino.

Vel *R. Tunic. inter. stomachi gallinae pl.* ʒ ʒ.

Erinacii usti ʒ j.

Mastichis,

Medull. lapid. pl. aa ʒ ij.

Herb. agrimon. pl. ʒ ʒ.

M. fiat pulvis qui detur sæpius ad ʒ j.

VIII. Inter externa in usum veniant *Therma vel Balnea, ex mentha, Tormentilla, Flor. Balaust. Rosar.* in aqua ferrariorum cocta, &c.

Os sacrum & lumbi, vel *vertebræ circa originem nervorum*, inungantur *oleo nardino, myrtino, menthae, absinth. castorei* &c. ac desuper imponatur *Empl. oxycroceum*.

Quæ *foeminis post partum difficilem* accidit, à læsione sphincteris vesicæ, non nisi *thermis* curabilis existit.

Urinarum Judicium in genere.

I.

SI urina è longinquo apportatur, & per concufionem, aut temporis moram, *alterata & perturbata* exiftit, tum *aqua calida immergatur* vitrum, donec particulae confusae fuarum positionum loca repetierunt.

II. Cum verò *urina sanorum* ordinariò debeat esse *citrina, cum nubecula equali alba infundo*, ut potè quæ constat ex fibrillis tenuibus, in urina quiescente subsidentibus, & se apprehendentibus; hinc Medico judicandum incumbit, num ab illo colore debito, & consistentia illa legitima deflectat, vel non.

III. Et si offertur *urina quoad consistentiam & colorem sanorum similis*, Medicus aliquid negative pronunciare potest, nimirum ægotantem non laborare febre, (nisi sit ardens) concoctionem stomachi nondum esse adeò depravatam; hinc nisi ad hæticam inclinet, vel & externo quodam vitio, vulnere scil. aut abscessu afficiatur, morbum non esse periculosum, aut curatu difficilem.

IV. Aliquando tamen *Urina citrina, mediocris consistentiæ, nullam autem nubeculam habens, Hætica indicium præbet*; nisi nubeculae absentia, vel à motu fortiori, vel à sudoribus nocturnis, aut materia fibrillarum, penitus in nutrimentum absumpta, dependeat.

V. *Nubecula* verò si apparet *confusa*, denotat concoctionem sive *digestionem in ventriculo*, non ad e-

adeò *existere laudabilem*, nec particulas nutritias esse, ex omni parte homogeneas. Consistit verò nubecula talis ex digestionis primæ ruditatibus, à sanguine præcipitatis, quæ quando crassiores sunt, tunc urinâ alteratâ, separantur à liquidis, & sedimentum constituunt.

VI. *Quantitatis ratione*, urina debet respondere, potulentis assumtis; sed cum potulentorum pars, partim transpirando exhalet, vel & partibus hinc inde humectandis impendatur, hinc semper paulò minor quantitas urinæ esse solet.

VII. *Si verò deficit urina*, neque excernitur, tum vel per alias evacuationes fuit absumta, vel in Massa sanguinea, aut vesica restagnat, aut ad aliam partem deponitur, prout *hydropicis* plerumque accidit.

VIII. *Si verò copiosius debitò excernitur*, tum transpiratio vel est suppressa, vel humores nimium colliquantur, ut in diabete; vel excretio quædam critica accidit, ut in hydrope aliquando institui solet.

Urina Pallida.

I.

URina præternaturaliter tineta, vel ad aquæ colorem propius accedit; vel flavedinem citrinam excedit.

II. Quemadmodum verò color naturalis citrinus, à contentorum Urinæ solidiorum, & intimius admixtorum proportione dependet; Sic pallidior, ab eorundem defectu, Rubicundior verò, & ad nigredinem usque vergens, ab illorum copia, & ubertate, originem sumit.

III. Color debitò remissior, indicat cruditates primarum viarum, & spirituscentiæ debitæ defectum; Unde nausea & gravitas stomachi, & hypochondriorum; anhelitus gravis, somnolentia, artuum gravitas, &c. Et si color faciei pallet, ac pedes, vel venter intumescit, tum hydropem futuram denotat.

IV. Aliàs Urina pallida & tenuis, arguit aut potum nimium, aut nephritidem, vel affectionem hypochondriacam, aut hydropem, præcipuè si contentis ordinariis caret.

Ubi verò in febre ardente urina excernitur pallida absque crisi bona, tum delirium vel phrenitis instat.

V. Si Lactea urina mingitur, in qua partes heterogenæ albicantes, cum urina confusæ excernuntur, & post brevem quietem ad fundum precipitantur

tantur, liquore supernatante pellucido manente;
in infantibus denotat elaborari chylum crudum;
in aliis verò vel *gonorrhœam*, aut *fluorem album*, vel
purulentam materiam indicat.

VI. Si Urinam jumentorum refert, color & cras-
sities, dolores capitis, vel præsentés, vel futuros
denotat,

Urina nimis Colorata,

I.

ET ad rubedinem magis vergens, communis solet esse *in omni ferè febre*, si non in principio, attamen in augmento.

II. Familiaris etiam esse solet *Ictericis, Scorbuticis, Arthriticis, ac hydropicis, & phthisi consummata laborantibus* absque Febre; quoniam vero his in morbis sal acidum, tartareum sive scorbuticum, in sanguine prædominatur, hinc parietibus vitri, ut plurimum sal tartareum rubicundum adponitur.

III. Si aliàs *urina semper nimis colorata* emingitur, licet cum contentis & consistentia laudabilibus, tamen arguit *dispositionem ad Hecticam*.

IV. *In Febribus acutis*, si *cruenta* mingitur *urina*, cum virium singulari imbecillitate, periculum indicat & mortem.

V. Si *viridescens* emingitur, *icterum nigrum* denunciat; Et si in *Febribus malignis* ita emingitur, ut plurimum *interitum præfigit*. In *hypocondriacis* verò per se nil periculi indicat, uti nec *nigrescens*.

VI. Sed si *in acutis Febribus nigra* excernitur, cum *sedimento nigro*, & *respirandi difficultate*, tum *perniciem indicat*.

Urinæ Contenta.

I.

S*I desunt*, tunc talis urina dicitur cruda, quia heterogeneæ partes à sanguine non secernuntur.

Si verò *minima contentorum presentia* apparet, vel nubecula paulisper conspicitur, *indicat separationem debilem*, vel hanc post morbum *inchoari rursus*.

II. Hinc si in Febris ardentibus urina emingitur rubicunda, sed *sedimentum mox deponit*, salutem promittit.

Sed si *nullum sedimentum* urina talis deponit, licet nubecula appareat, malum denunciat exitum, vel mentis amotionem, aut delirium portendit. In his ergò morbis ut plurimum periculum minatur urina sanorum similis, ubi aliàs, sive nubecula, sive urina crassa, si sensim in sedimentum præcipitantur, bonum exitum denunciant, licet æger se pessime habere videatur.

III. Pro Contentorum verò diversitate, *sedimentum* varium deponitur, vel *albicans* aut *rubicundum*, sive *lateritium*, *lividum*, aut *nigricans*.

IV. Si urina quoad colorem, consistentiam, & contenta sive hypostasim apparet bona, post refrigerationem autem, *sedimentum albicans* deponit, vel *ruditates stomachi*, aut *vermes* adesse indicat.

V. Si *sedimentum farinaceum*, sive farinæ simile præcipitatur, vel *gonorrhæam*, *Fluorem album*, vel alias sanguinis impuritates indicat, præcipuè si tale sedimentum, postquam refrigerescit, deponitur, urinâ verò aquæ calidæ impositâ, disparet rursus.

Si verò tumor pedum, aut diarrhæa adsunt, tum vel *Hæticam*, vel absque Febre, *verminosam putredinem* denunciat.

VI. Sed si tale *sedimentum statim in emissa urina subsidet*, nec in calore evanescit, tum vel à renibus, vesica, aut vasis feminalibus, obstructis originem habet; Et si sedimentum est viscidum aut mucosum simile deponitur, ut plurimum vel calculi renum, aut vesicæ, certum est indicium.

VII. Si *urina mingitur turbida*, sedimentum autem non deponit, nisi eam putredo tandem resolvat, vel Febres periculosas, aut cachexiam denunciat.

VIII. Et si *urina contentis adeò est plena*, ut calide adhuc turbetur, vel sedimentum deponat, indicium Febris lentæ præbet.

IX. *Sedimentum verò rubicundum aut lateritium in Febris* nil mali aliàs præfagit, sed salutarem cæteris paribus, denunciat exitum.

JOHANNIS HELFRICI
JÜNGKEN,
M. D. & Physici Francofurt. Ordin.
MANUALIS
PRAXEOS MEDICÆ
MODERNÆ
PARS ALTERA
Gravidarum, Parturientium
& Puerperarum atque Infan-
tum morbos
In Compendio tradens.

De Conceptionis Defectu
sive Sterilitate.

I.

*S*terilitas est omnimoda conceptionis frustratio, non quod semen muliebri ejus indispositionis sit causa, sed quod ovula in ovario muliebri contenta, vel ovarium ipsum, cum suis ductibus ad uterum, ita sint disposita, ut spirituosum seminis virilis contagium non admittant, vel ovula ab admisso contagio non moveantur, & ad conceptionem animentur.

II. In causa possunt esse humores; sive lymphæ nutritia, à qua ovula male disposita, vel indisposita redduntur, ut ad fœcundationem fiant inepta.

Vel & Uterus potest esse in causa, quando est obstructus, Scyrrhosis vel alio modo male dispositus vel contextus, aut clausus.

Sic & ætas nimis tenera, & structura corporis nondum satis valida, in causa esse potest, vel si tumores aut ulcera vaginam uteri ita occludunt, ut membri virilis ingressum haud admittant &c.

Nec fœminæ obesa & pinguis facile concipiunt, sed plerumque steriles sunt, ob ductus angustiores redditos, per quos ovula ex ovario ad uterum derivari debent.

Virgines etiam adultiores, & quæ diu abstinuerunt à matrimonio, non tam facile concipiunt,

4 *De Conceptionis Defectu*

quoniam ovula successu temporis, nimis quasi sunt indurata, vel infœcunda reddita.

Nec illa facile concipiunt, quæ nimio mensum fluxu laborant: vel fluore albo molestantur.

Ex his tamen modò enumeratis causis, non omnes immediatè sterilitatem contrahunt, sed ex accidenti hoc præstant, sic si clausura uteri, tumores & ulcera vaginæ uteri tolluntur, tum fœminæ tales concipere possunt, vel si tenella ætas est in causa, tunc adultiores fieri permittantur, & facile concipient, &c.

III. *Differentia ergo sterilitatis hic sunt consideranda, dantur namque fœmina quæ simpliciter sunt steriles & cuicumque etiam viro copulatæ, non concipiunt; Aliæ respectu saltem ad virum, sunt steriles, sic fœminæ nonnullæ in primo conjugio sunt steriles, in aliis fiunt fœcundæ.*

Sed si fœmina aliàs sana congressum viri appetit, & membrum virile rectè admittit, & tamen non concipit, procul dubio in fœmina defectus conceptionis erit quærendus, modo non sint incantati conjuges, quod quidem hariolatur facile, si se mutuo ament, & coire tamen non possunt, vel sine causa sese odio habent, ubi antea sese mutuo complectebantur amore, vel etsi vir cum uxore coëat, semen tamen emittere haud queat.

IV. *Non rarò nativum & hereditarium aliquod habet vitium, ubi in hac vel illa familia multæ fœminæ reperiuntur steriles.*

Aliàs vulgò *menses deficientes* debent esse sterilitatis causa; id, etsi plerumque verum sit, de illis, quæ eas ex morbosa dispositione perdiderunt: Dantur tamen fœminæ quibus nunquam men-

ses fluxère, nec unquam fluunt, & tamen concipiunt.

Si verò morbosa dispositio est in causa, tum fœminæ tales pallent, sunt segnes, somnolentæ, & ad rem veneream parum appetitus habent; sed hæc sterilitas, sublata causa facile tollitur.

V. Cum verò sterilitas muliebris sit res ut plurimum exosa hinc ea tollatur, causis, à quibus dependet, sublatis. Dispositio nimirum cachectica, morbosa, auferatur per martialia v. g.

℞. Vitrioli ♂.

Crem. ♀ i aa p. æq.

Terantur & misceantur probè invicem, tunc coquantur cum aqua ad consistentiam mellis usque, tunc affundatur Spir. vini rectific. & leni calore fit inde medicina ♂ialis, cui Cl. Ludovic. multum tribuit.

His & similibus referentur vasa uteri obstructa, & sanguis pristino vigori restituatur, atque sterilitas cessabit.

Si Fluor albus uteri pravam dispositionem indicat, ad eum cura dirigenda: prout & si flatulenta uteri contenta in causa sunt, quæ corrigenda erunt.

Et si uterus pituita est repletus, hæc verò in causa est, quod ovulum fœcundatum incrementum sumere haud possit, nec retineatur; tum à Practicis admodum commendantur Clysteres Uterini. v. g.

℞. Rad. bryon.

enula,

iridis,

liquirit. aa ʒj.

Fol. arthemis.

meliss.

6 De Conceptionis Defectu

Fol. puleg.
matricar.

Flor. Chamameli,
Cheiri aa m. j.

Bacc. lauri,
Junip. aa ꝑss.

Coquantur inf. q. Aq. fontan. & colaturæ ꝑss j.
adde mellis anthosati ꝑss ij. ꝑss momord. ꝑss. M.
detur pro injectione, vel loco olei momord. adde
Spir. *ci ꝑss j. aut alteram.

Vel Spir. *ci modo Glauberiano per instrumen-
tum aptum ita applicetur, ut Spiritus volatilis in
uterum derivetur, ad pituitam incidendam & eli-
ciendam vel obstructas partes referandas.

Sic & vapores decocti ferventis modo præscripti,
per instrumentum idoneum utero excipi possunt.

Vel fiat suffitus è pulveribus carbonibus injectis, v.g.
ꝑss. Thuris, mastich. stiracis calam. Benzoes, Ligni
aloes, santalicitris. castorei, garyophyll. &c.

His nil efficientibus in usum veniant Therma
quæ sæpe optimum præstant effectum, etiam bibi-
tæ, quales sunt nostræ Wisbadenses.

Vel si has adeundi occasio haud datur, sibi Bal-
nea parent ex herbis aperientibus, calefacienti-
bus, &c.

ꝑss. Herb. calamintha,
matricar.

origani,

serpilli,

melisse,

arthemis.

puleg.

lavendul.

Herb.

Herb. melilot.

Fl. chamomill.

Summ. juniperi virid. aa q. s.

Incisa grosse coquantur in Aqua pro Balneo, cui insideat foemina ad umbilicum usque, per plures dies, incipiendo postquam mensium fluxus jam est finitus.

Post Balneum supra dictus suffitus, ad uterum derivetur, vel pessus uterinus applicetur, v. g.

R. Myrrha el. ℥ ij.

Spec. hiera picra,

Benedict. laxativ. aa ℥ j ℞.

Cum mellis mercurialis q. s. fiat pessus syndone involvendus & applicandus, & aliquot horis de die relinquendus, ac singulo die reiterandus.

De Conceptione Imperfecta sive Mola.

I.

Est massa quædam à corporis humani forma aliena, & ab imperfecta conceptione, loco fœtus, genita, & quidem admodum differente figura & forma. Sic nonnullæ gaudent formâ orbiculari, aliæ oblongâ, aliæ animalis cujusdam figuram referunt, &c. ratione substantiæ alia est carnosâ & fibrosa magis, alia cute vel membrana obducta, sanguine coagulato fibroso repleta, &c.

Nonnunquam una, nunc plures simul mola excluduntur: Ipse, præterita hyeme, intra aliquot menses, ab una illustri fœmina, plus centum molas, omnes oblongam latam & tenuem figuram, lienis formam omninò referentes, suâ tunicâ propriâ inclusas, & intus sanguine atro fibroso intertextas, vidi exclusas.

Aliæ verò nunc excluduntur solæ absque fœtu, aliæ ante, aliæ cum, aliæ post fœtum, mox breviori tempore, mox post aliquot dies, vel menses.

Præterea molæ nonnullæ aliquot mensibus in utero hærent, ubi aliæ longo tempore, cum fœminis consensescunt,

II. *Causa molarum potissima est*, depravata ovulorum muliebrium vel dispositio, vel haud debita fœcundatio, aut ad motum vitalem sufficiens imprægnatio; semine virili vel non satis spirituoso aut vigoroso existente, vel ad ovarium haud rectâ viâ ejaculato, &c.

De Conceptione Imperfecta &c. 9

III. *Signa, quibus mola præsens dignoscitur, nulla certa ab initio haberi possunt, cum in legitimo fœtu, & mola, eadem sint signa, utpote mensium emanatio, cibi fastidium &c. Temporis verò progressu, quando nunc fœtus moveri incipit, hujus motus, à motu molæ facile discernitur: Hujus enim motus saltem tremulus & palpitans apparet, nec in omnem situs differentiam, ac fœtus movetur.*

Præterea si gravida de latere in latus se convertit mola instar lapidis devolvitur in illud latus, in quod decumbit. Vel si tempus, quo aliàs infans moveri solet, præterit, & nullus motus in utero percipitur, intere a verò venter intumescit, neque verò hydropis indicia adsunt, tum molæ latentis signum est.

Sic in fœtu verò, venter præprimis attollitur & acuminatur versus umbilicum, & versus latera utrinque molliter coarctatur. In mola verò venter in omnem dimensionem æqualiter attollitur & quidem globus quasi, sive massa, in uteri & lumborum regione, tactu percipitur.

Tum & in gravidis circa quartum mensem verum lac in mammis intumescit percipitur, non item in mammis à mola tumidis.

Præterea vires magis languent, si mola geritur, respiratio fit difficilior, & dolores quasi dorsi, & inguinum magis molestant.

Et si successu temporis, tempore partus legitime elapso, venter adhuc tumet, absque hydropis signis, tum de mola certior est suspicio: & hæc se postea magis magisque prodere solet.

Difficilius verò cognosci solet mola, si cum fœtu vivo juncta est, nisi fortè ex ventris mole majore, & gra-

10 *De Conceptione Imperfecta*

vitatis pondere, aut symptomatibus aliis gravioribus hariolatur.

Insuper, etsi rarum sit, quod illa quibus menses adhuc fluunt, molam gerat, tamen Practici plura recensent exempla mensium licet parce fluentium, præsentem mola.

IV. *Mola est affectus semper periculosus, cum enim sanguis emanans, non ut in fœtu, partes nutritias ad molam impendat, magna humorum colluvies, in & circa uterum cumulatur, quæ toti corpori plurimum damni minatur.*

Sitamen mola in plures partes est divisa, minus periculi adfert, cum sic facilius rejiciantur, quàm si unica & solidior massa generatur, quæ in vitæ periculum conjicit, dum vel non, vel cum insigni difficultate excluditur.

Et si fœtui jungitur mola, eum vel admodum lædit, vel alimentum absorbendo enecat. Aut si molæ hydrodrops combinatur, ut plurimum lethale est, cum duos morbos tales gravissimos fœmina vix superet.

Sæpe non pluribus mensibus, sed pluribus annis molas fœminæ gestant, & eis molestantur, & quod diutius ita in utero manent, eo difficilius tolluntur: quin & fœminæ aliquando cum suis molis consenescent, & commoriuntur.

Nonnullæ tamen ex diuturna tali molæ gestatione, nullum aliud sentiunt incommodum, præter molestiam ex pondere, &c.

V. *Curationem hujus mali quod concernit, tutissima erit cura præservatoria, ut scilicet coitum, vel viri admissionem omnino vitet; sic etenim ovula in ovario muliebri contenta, sunt præter naturam constituta, quiseorum correctionem, & quomodo, vel quibus remediis suscipiet?*

Si

Sitamen nunc cognitum sit, molam jam in utero genitam esse, ea tollatur, antequam radices firmiores in utero egerit, id quod fiet purgantibus, vel illis medicamentis, quæ in mensibus suppressis, vel partu difficili, aut foetu mortuo expellendo, efficacia sunt deprehensa.

Sic optima hic est *Essentia sabin.* ꝑ sabinæ, & inde paratum sal vol. oleosum, Spir. *ci acuatam &c.

Alii secundinam humanam pulv. cum aqua arthemis. propinatam, pro arcano hic commendant.

Hunc in finem etiam veteres largam *Venæ Sectionem* commendare solebant, credentes, quod cum gravida, ob largiorem V. Sect. abortire soleat, etiam molam inde facile exturbari posse: modo mulier sit plethorica, ut nutrimentum debitum detrahatur. Sed cum sanguis Ven. Sect. omissus, partes nutritias, non ut sanguis arteriosus contineat, & advehat, hinc & venæ sectionem, hunc effectum præstare posse, minus credibile est, & experientia aliud docet.

Post *Venæ Sectionem*, *Purgantia validiora*, & quidem repetita commendant porro veteres Practici, exinde quod maximas foetum dejiciendi vires habeant, sed irritò ut plurimum conatu. *Therma* tamen hic sæpe sunt sacra anchora, ubi tamen semper post eorum usum, ad uterum deriventur suffusus aperitivi ex Spir. *ci, vel pessus applicentur, v. g.

℞. *Trochisc. de myrrha,*

Gummi galbani,

oppoponac. in vino soluti aa ʒij.

Rad. cyclaminis ʒj.

Helleb. albi ʒß.

Et cum succoruta fiat Pessus.

Omnibus

12 *De Conceptione Imperfecta &c.*

Omnibus verò his & similibus, in cassum adhibitis, *accessus fiat ad Chirurgiam*, modò manus in uterum immitti queat, & digitis mola ab utero separabilis existat; ubi tamen probè operandum, ut mola extrahatur tota; Etenim si postmodum per supurationem debet eliminari, periculo haud vacat, cum ex materia putrescente, Febres animi deliquia, dolores, & convulsiones uteri, præter ulcera, excitari & fœmina periculum vitæ incurrere queat.

VI. *An Mola sine viri congressu generari queat*, sunt qui affirmant, & qui negant: *Qui negant, virgines & viduas*, quibus tale contingit, *suspecta pudicitia reddunt*. Et si ex tali copula virilis & muliebris scil. feminis, prout veterum fert sententiâ, conceptio fieri debet, difficile sanè est credere, quomodo mola aliter concipi queat.

Nec minores difficultates habet recentiorum sententia, quæ habet, quod *ex ovulis* mediante contagio *spirituoso seminis virilis fœcundatis*, mulier concipiat; nisi velimus credere ovula hæc ita præternaturaliter posse esse disposita, & ovarium cum suis canaliculis ad uterum ita dilatatum, ut ovula lubrica, absque tali virili contagio ex ovario elabantur, dehinc in utero incrementum sumant & in massam informem degenerent: id quod rationi magis consentaneum videri posset, quoniam & forma hominis, & vitâ carent molæ tales, &c.

De Conceptione per intervalla facta sive Superfætatione.

I.

Quemadmodum ex uno coitu non raro plura ovula animantur & plures infantes sive gemelli concipiuntur ; Sic accidit aliquando, ut ex diversis congressibus, intervallo aliquot dierum vel mensium, factis, plus quam unus fœtus concipiatur, id quod superfætatio audit.

II. Si verò hoc accidit fœtu priore jam paulisper grandiore facto, tum qui ultimo concipitur non facile manet, sed abortu rejicitur, *hinc si fœtus talis Superfætatione conceptus, vitalis esse debet, necesse esse dicunt, ut id accadat à primo conceptus die, ad quartum usq₃*, vel quando primus fœtus adhuc exiguus est, ut alteri locum cedat. Quilibet verò talismodi fœtus sua singulari secundina, & membranis eum includentibus gaudet.

III. Si longiore intervallo, post primam nimirum conceptionem *superfætatio accidit*, tum ultimo conceptus fœtus, vel abortu mox excluditur, vel priori fœtui interitum parat, vel & matri partum difficilem & periculosum causatur ex magna hæmorrhagia, quæ plerumque partum talem comitatur.

Sed si haud longiore intervallo superfætatio fit, & uterque fœtus vitalis est, tum instar gemellorum se ha-

14 *De Conceptione per interv. &c.*

se habent, nisi quod duplices secundinæ, in partu avulsæ vel separatæ, largiorem sanguinis profusionem excitare queant.

IV. In hoc verò casu nil agendum, sed totum negotium naturæ est relinquendum: gravida tamen Diætam & regimen conveniens probè observet. *Vel ut superfœtationem evitet, post primam conceptionem, coitum lascivum non admittat.*

De Conceptione Falsa.

I.

NON rarò accidit ut fœminis menses supprimantur, & venter intumescat, adeo ut se gravidas esse credant: nisi tandem se deceptas observent, tempore legitimo partus elapso.

Hinc inquiratur, an flatus ventrem distendant, vel aqua aut humores alii vitiosi in utero colligantur.

II. Si menses subsistunt, & uterus intumescit, ex morbosa dispositione, tum hoc produnt capitis, lumborum, dorſi, ventris, & inguinum dolores. In hoc casu venter etiam citius intumescit, quam in vera conceptione.

III. Et si tumor est à flatu, tum manu percussus sonum tympani edit.

Si verò pravi vel saniosi humores ex utero effluunt, tum in ventre & utero percipitur gravitas & fluctuatio, imò totius corporis color mutatur, & pedes, ac facies non rarò intumescunt: præterea adest appetitus depravatus, animi deliquia, febres inordinatæ &c.

IV. Si uteri vitio, & excretionem ejus impedita, in utero aqua congeritur & hydrops enascitur, tum ejus causæ præcesserunt, abortus nimirum frequens, partus laboriosus, tumores uteri, aëris frigidi occurſus, mensium suppressio, vel nimia evacuatio, &c.

V. Si in ipsa uteri cavitate aqua continetur, tum tumor plerumque major est, & fluctuatio percipitur, sed absque insigni dolore; ubi verò aqua continetur intra tunicas uteri, vel hydatitibus inclusa existit, tum dolores percipiuntur magis sensibiles,

VI. Si

16 *De Conceptione Falsa.*

VI. *Si hydrops uteri provenit ab humoribus nondum corruptis*, tum interdum ex utero aqua sponte effluit, & foemina convalescit; Et si aqua in cavitate uteri subsistit, facilius curatur, quam si intratunicas, vel hydatitibus, inclusa est.

VII. Ubi verò mulier post conceptionem, hydropse uteri corripitur, tum aliquando partus ad legitimum tempus servatur, ut plurimum tamen foetus, intra aliquot menses, ab illuvie aquæ enecatur, & mater de vita periclitatur.

VIII. Aliquando tamen accidit, ut aqua in utero collecta aliquot mensibus post conceptionem in copia effluat, foetus tamen ad legitimum tempus retinetur & salvatur.

Alias in curatione ea conducunt, quæ aquas evacuant per vomitum & secessum; in uterum fiant injectiones, applicentur pessaria, mittantur ad Thermas, Regioni uteri applicentur emplastra, ex Bacc. lauri, & Cataplasma. ex stercore caprillo, fol. ebuli, ol. irino, laurino, &c.

Conceptio vera, & ejus Signa.

AN & quibus ex signis cognosci queat vera Conceptio sequenti adocere poterunt.

I. *An foemina conceperit*, Veteres plura hujus tradiderunt signa, quæ tamen plurimam partem fallere, experientia testatur; Sic non semper certum signum præbet mensium emansio, cum prægnantes dentur, quibus post conceptionem aliquot mensibus adhuc fluunt, imò observentur aliæ, quibus toto gestationis tempore, sine damno, satis ordinatè, & copiosè, fluere consueverunt.

II. *Nec semper certum indicium exhibet cibi fastidium*, nausea, pica, aut vomitus, vel aversio à cibis, quibus aliàs admodum delectabantur, aut appetitus illorum quos averfabantur antea; licet prægnantes plures his symptomatibus admodum molestentur; donec fœtu jam grandiore factò, major partium nutritiarum pars, in nutrimentum fœtus absorbitur.

III. *Hiscæ tamen signis si accedunt sequentia*, utpote si venter attollitur, non ut in hydrope, diffusâ aquâ per totum abdomen; sed tumore versus ventriculum acuminato; Et circa quartum mensem, vel medium gestationis tempus, infans moveri incipit, & quidem secundum varias situs differentias, aliter ac in molis fieri solet; motus verò ille, nec pondere molestus est, nec fluctuantis aquæ, aut flatus

18 *Conceptio vera & ejus Signa.*

tus vagantis speciem refert, sed lenis, blandus, & ordinatus est; Tandemque mammæ intumescunt, tum mulierem prægnantem judicato. Si verò scorsim & separatim hæc sumi velint symptomata, tum Medicus decipit, & decipitur.

Et qui ex urina conceptionis certitudinem pollicentur, impostores sunt, ut alii, qui discernere volunt, an masculus vel fœmella gestetur, licet Hippocrates aph. l. 5. 42. testis velit esse, quod, si mas gestetur, mulier coloratior sit, & contra; contrarium verò, toto die hujus incertitudinem docet.

Conceptionis factæ Symptomata primis Mensibus molesta.

Distingui verò solent symptomata hæc in eâ, qua Primo, qua Medio, & ultimo gestationis tempore, incommoda esse solent.

I. Sic alii primis gestationis mensibus admodum molestantur *Nausea & Vomitu*, non tam ab emanentibus mensibus, neque à depravatis stomachi contentis, quam ab incipiente uteri extensione sensibili, non aliter ac nephriticis & spasmodicis partibus abdominis, accidere solet; si tamen vomitus talis non excedit, neque tantas molestias creat, naturæ erit relinquendus.

II. Sed si ex stomacho diutius excruciare velit, ut metum abortus incutiat, tum compescatur vomitus talis, stomachum roborantibus, utpote aquâ vitæ Mulierum, sive Balsamo Embryonum, Tragea stomachali, vel similibus, aut

℞. Conserv. flor. tunic. ℥j.

Spec. aromat. ros. ℥jss.

Margarit. pr. ℥ss.

Brodii Zingib. vel Nuc. Indic. condit. q. s.

Ut fiat Elect.

Vel ℞. Vini generosi rubri ℔j.

Mastich. elect. ℥ij.

Garyophyll. ℥ss.

Coquantur & de hoc vino sæpius propinentur aliquot cochlearia calide.

In usum etiam cedant *Cydonia condita*; *Nux In-*

20 Conceptionis factæ Sympt. &c.

dica condita, Berberes, aut ribesia condita, syrupus cydoniorum &c.

III, Externè *Ventriculus* inungatur oleo mastichino, myrtino, de absinthio, mentha, &c. aut imponatur. *Empl. de Crustapanis*, vel *Crustapanis* irroretur aquâ *vite Mulierum*, in qua aliquid *theriaca*, vel *mithridatii*, solutum est.

Vel ℞. *Herb. mentha pulv.*

Marrubii pulv.

Mastich. pulv. aa ℥ss.

N. moschat. ℥ij.

Garyophyll. ℥j.

Fermenti acris ℥iij.

Aceti Rosacei vel *Bez.* q. s.

Ut fiat *Cataplasma* stomacho applicandum.

IV. His & similibus nil juvantibus imperetur vomitus, premissis pulveribus absorbentibus anodinis, vel & plethoricis *Vena* secetur.

V. Primis gestationis mensibus porro plures incommodare solet *Pica*, ubi cibum naturæ haud convenientem, sed absurdum & alienum, ac sæpe noxium appetunt, prout plura hujusmodi appetitus vitiosi exempla admiranda, à Medicis annotata reperiuntur.

Sed appetitus ille depravatus tantum sæpe præstat noxium eventum, ut, si ea quæ appetit gravida talis, denegantur, sæpe & mater & infans periclitentur, hinc sæpe appetitui tali aliquid indulgendum, modo non appetantur planè noxia; vel si talia appetitus omnino velit, persuasionibus blandis sunt arcendæ.

Si verò talia, quæ appetuntur haberi haud queant,

Conceptionis factæ Sympt. &c. 21

eis propinetur cochleare mellis cum Nuc. mosch. pulv. aromatizatum, aut Tragea stomachali mixtum, vel exhibeantur aliquot cochlearia Balsami Embryonum &c.

VI. Nonnullas excruciant *Tormina & Dolor ventris à flatibus*, qui propterea sunt discutiendi exhibita Aquâ Zedoariæ anisata. Vel

℞. Aq. Menthæ ℥ij.
Zedoar. anis.
Mastichin.
Cinam. cydon. aa ℥℞.
Ess. carminativ. ℥ij.
℞. anod. Lud. ℥j.
Syr. cort. aurant. vel
Cinamomi ℥℞.

M. Detur sæpius cochleare.

VII. *Alvi etiam Fluxus* nonnullas infestat, & metum abortus incutit stimulando simul uterum, hinc ei maturè occurrendum, & quidem ab initio leni abstergente, quale exhibet Syrupus de cichor. cum Rhab. vel infusum Fol. sen. &c.

Vel ℞. Rhabarb. el. pulv. ℥j.
Nuc. mosch. pulv. ℥℞.
℞. macis gutt. ij.

M. detur pro dosi.

Dehinc ad stomachi tonum roborandum,

℞. Aq. mastichin.
Cinam. cydon. aa ℥ij.
Syr. è Nuc. mosch. ℥℞.
℞. anod. ℥j.

M. detur sæpius cochleare.

22 Conceptionis factæ Sympt. &c.

Vel ℞. *Panis secalini nigri* ℥iij.

N. moschat. n. viij.

Vini rubri stiptici ℥vj.

Stent in infusione per noctem tunc destillentur, & de aqua edestillata sæpius detur cochleare unum aut alterum.

VIII. *Vertigo* quoque gravidas sæpe molestat, & ni sponte cesset fœtu grandescente, propinentur ea quæ spiritus depurant, vel si ex ventriculo origo dependeat, ad eum cura erit dirigenda, & post cibum detur *miva cydon, aromatica*, vel pulveres stomach. v. g.

℞. *Cinam.* ℥ß.

Macis ℥ij.

Coriandri ℥j.

Sach. rosat. tabulati ℥iiij.

M. Fiat pulvis.

IX. Non rarò etiam *Capitis Dolor* gravidis admodum molestus est; Si tamen ille fœtu gravescente haud cesset, vel *sanguisugis applicatis*, aut aliis de dolore capitis, in priori parte, traditis, resistendum erit.

X. Præ aliis tamen molestiis, nonnullas sæpe immaniter excruciat *Dentium Dolor*, qui etsi nonnullis certum signum conceptionis præbeat, & progressu temporis spontè cessare soleat, tamen si nimis gravis sit, ei occurrendum erit in tempore, & quidem 1mo temporibus adponatur *Empl. ex mastiche & tacamahaca*. 2do Denti dolenti, præcipuè si cavus fuerit, imponatur massa sequens,

℞. *Theriaca cœlest.* gr. v.

Camphora gr. ij.

Misce.

Conceptionis factæ Sympt. &c. 23

3tio retro aures ponantur vesicatoria. & 4to. Si ex ebullitione sanguinis singulari causa doloris exoritur, secetur vena, aut cucurbitula apponantur, vel sanguisuga temporibus applicentur. Vel quod alii admodum, & pro singulari experimento commendant,

℞. Album ovar. no. ij.

Piperis pulv. ℥ ij.

M. & cum stuppâ cannabina apponatur tempori, & genæ è regione dolenti.

Plura alia vide priori in parte de dentium dolore.

Conceptionis Symptomata mediis gestationis Mensibus contingentia.

Sunt Tussis & Asthma, Cordis Palpitatio,
Lipotymia, Dolores lumborum, & coxendicis, Hemorrhagia, &c.

I. Tussis in gravidis satis periculosa existit ob concussionem musculorum abdominis, unde vigiliæ excitantur, vires prosteruntur, capitisque dolores concitantur, atque sic facile abortus causatur.

Causam ut plurimum suppeditat acris lymphæ, vel serum, absq; singulari separatione; unde tussis vulgò convulsiva sicca generatur, sequentibus medicamentis sistenda, v. g.

℞. *Syracis calamit.* ℥ij.

Succi liquirit. depurati ℥i ℞.

Ladani,

Myrrhæ,

Olibani,

Extr. opii cum Aq. facti

Croci aa ℥j.

Cum syrupi papav. albi q. s. Fiat massa, ex qua formentur Pilulæ, grani pondere.

Vel ℞. *Extr. liquirit.* ℥j.

Croci ℥j.

Opii cum aq. facti gr. v.

M. fiant Pilulæ no. 60. de quibus noctu cubitum iturus fumat no. 7. vel. 9.

Si Tussis hyemalis humida, ab aëris inclementia
depen-

Conceptionis Symptomata &c. 25

dependet, diligenter bibatur Thea cum sacharo candi.

Vel ℞. Spir. vini boni ℥i ℥.

Sachari candi ℥iiij.

Deflagrato Spiritu vini, adde

Aq. Flor. acat.

Syr. capillor. veneris aa ℥ij. M.

II. Si *Asthma* concurrat, caveat prægnans, ne corpus constringat, item parum comedat, vel moderatam Ven. Sect. administret.

Et si præter symptomata hæc, ad *Hecticam* inclinare videtur prægnans, in diligenti usu sit Elect. sequens, v. g.

℞. Conserv. Rosar. coctæ ℥ij. Cortic. citricond. ℥℥. Amygd. dulc. excort. Pinear. mundat. aa ℥j. Spec. Diar. ℥vj. Ocul. S. pr. ℥ij. Looch. de Pulm. vulp. Syr. de farfara aa ℥i ℥. M. Fiat Elect. de quo sæpius detur cuspis cultelli.

IV. Non rarò etiam gravidæ, *Palpitationibus cordis*, vel *lipothymis* sunt obnoxie, præprimis si antea similibus symptomatibus fuerunt molestatæ.

Hiscè incommodis ante omnia medetur V. Sectio, ut circulatio liberior evadat, & abortus metus præcaveatur.

V. Aliis molesti sunt *Lumborum & Coxendicum Dolores*, partim à sanguinis suppressi copia, partim à fœtu grandescente, à quo ligamenta uteri extenduntur, atque sic vicinæ partes in consensum trahuntur.

Si in causa est sanguinis suppressi copia, instituantur V. Sectio.

Sed si ab extensione ligamentorum Uteri dolor

26 Conceptionis Symptomata &c.

videtur enasci, Ung. vel Oleis anodinis diligenter inungantur partes abdominis vel adjacentes dolentes, v. g.

R. Ung. de Althea,
anodini aa ℥℞.

℞ anethi,
scorpion. aa ℥ij.
juniperi ℥j.

M.

VI. Sæpe accidit, ut tertio vel quarto mense, Sanguis vel per Uterum, vel per nares aut hæmorrhoides rursuserumpere incipiat, unde metus abortus ingruit; nisi in causa sit plethora sive sanguinis exsuperantia, ubi fœmina bono colore est prædita, & fluxus talis sine molestia facile toleratur.

Hæc accidentia facile mitigantur V. sectione, vel absque hæc, absque damno tolerantur, cum hoc modo plethora, aliàs damnum allatura imminuitur. Dantur verò plethoricæ, quæ, etsi menses ordinarie fluant, tamen leviter abortum patiuntur, & animo linquntur, nisi in super venæ sectione, sanguis minuitur.

Si verò ab humöribus pravis cacochymicis prægnanti sanguinis fluxus excitatur, atque quæ effluunt sunt acria, male colorata, fœtida, vel cum dolore & guttatim effluunt, tum in usum veniant ea quæ humores tales corrigunt, & sic abortum præcavent.

Non rarò etiam ipse fœtus debilis in causa est, quod sanguis accumulatur, cum ejusdem partes nutritias haud sufficienter admittat, unde abortus facile causatur. Confer huc ea quæ de Abortu sunt dicta.

Con-

Conceptionis Symptomata ultimis mensibus gravidis molesta.

Sunt *Urinae suppressio, Alvi durities & tenesmus, Venarum in cruribus & coxis distensio, crurum tumor, fissurae cutis ventris, Aquae effluxus ex Utero ab Uteri hydrope. &c.*

I. *Urinae suppressio* excitatur ab utero, pondere suo, collo vesicæ incumbente, eumque comprimente, præcipue si gravida stat erecta.

Hoc incommodum ut cesset, & *urina liberius* provocetur *in dorso jaceat gravida*, & regio pubis probe illinatur *oleo scorpionum*, vel ponatur in *Balneo ex herbis emollientibus parato. v. g*

℞. *Herb. malva,*
    althea,
    melilori,
    parietar.

Rad. petroselini,
Flor. chamomill.
Stram. fabar.

Bacc. junip. aa q. l.

Et coquantur in f. q. aquæ pro Balneo.

Vel Regioni Pubis adponatur *Cataplasma hoc.*

℞. *Ceparum, allii no. vj.*
    Cepar. alb. n. iiij.

In mortario contusis adde

Pingued. anserin. ℥ j.

℞. *scorpion. ℥ ℞.*

juniperi ℥ ij.

M. & calidè applica.

His

28 Conceptionis Symptomata &c.

His verò nil juvantibus, ne periculum ex nimis diuturna retentione immincat, cathetere urina emittenda erit. Ab aliis medicamentis urinam aliàs promoventibus, abstinendum, cum hæc facile in subjectis debilioribus abortum simul, pellendo, causare possent.

II. *Alvi tarditas aut durities* sæpe gravidas molestare solet, quando fœtus grandior nunc intestina comprimit, nisi aliàs tarditas hæc naturæ consuetæ existat, quæ non attendenda, cum absque incommodo hoc fiat.

In illis verò non negligendum est hoc accidens, quæ consueverunt quotidie alvum exonerare, ne postea violento egerendi conatu, vel sibi, vel fœtui damnum inferant. Hinc alvus cibis liquidis, & jusculis butyro, malvâ, borragine &c. alteratis, item prunis dulcibus primâ mensâ sumptis; vel & clysteribus emollientibus saltem, laxa reddenda erit, vel

℞. Pulp. Tamarind.

Passul. min. aa ℥j.

Rhabarb. el. pl. ℥ij.

Syr. de sichor. cum Rh. ℥j.

M. detur subinde cochleare plenum.

III. Nonnullis gravidis venter in tantam molem, & magnitudinem excrescit, ut eum ligamenta & uterus vix sustinere queant, unde maximas patiuntur incommoditates, ut verò his occurratur, abdominis talis sarcina, fasciis collo appendatur, dehinc quieti & somno indulgeatur, atque Oleis anodinis partes lumborum vel coxendicum inde dolentes, illinantur &c.

IV. Nonnullæ Crura tumida & inflata habent,

bent, ob sanguinem haud adeo cohærentem, sed ferro nimis abundantem; vulgus credit prægnantes hoc modo affectas plerumque puellas parere. Tumor tamen talis raro aliquid periculi habet, nisi quod incessum difficiliorem reddat, & post partum humore aqueo tali cum lochiis evacuato, spontè evanescat.

Si tamen tumor nimis magnus evadit, & ambulationem omninò impedit; tum foveantur crura lixivio è sarmentis vitis cum vino parato. Vel Decocto ex origano, chamamelo, pulegio, calamintha &c. facto.

Vel sacco, sale & cineribus pleno crura involvantur, & pedes fricentur & laventur aqua salsa, in qua herbæ modo commendatæ coctæ sunt.

Vel R. Farinæ fabar.

lupinor. aa ℥ij.

Sulfuris ℥j.

Stercoris columbini ℥℞.

Cum aqua chalybeata, & succo caulium fiat cataplasma.

Si dispositio cachectica in causa est, consule titulum de cachexia priori in parte.

V. In nonnullis *Vene in Coxis & Cruribus*, sæpe ita distenduntur & intumescunt, ut varicose evadant, ob sanguinem venas lente circulando extendentem. Sed cum tumor talis præterea, nisi quod ambulationem difficiliorem aliquando reddat, nil periculi afferat, & post partum, lochiis sufficienter evacuatis, spontè evanescat, hinc monendæ saltem sunt gravidæ, ut crura, quantum possibile, in sella aut lecto elevata teneant, neque multum ambulent.

Ut.

30 Conceptionis Symptomata &c.

Ut plurimum verò illas moleſtare ſolet hoc malum, quæ plethoricæ ſunt, vel multum ſtare aut ambulare neceſſe habent.

Ne tamen venæ tales admodum extendantur, & periculum rupturæ incurrant, *tumidis partibus apponantur tenues laminae plumbeæ*, & faſciis aliquot digitis latis & tenacibus involvantur crura cum laminis, inferius incipiendo & ſurſum fortiter involvendo, ad majorem extensionem inhibendam.

Venæ etiam ſectio hic plethoricis admodum conducit. Et ſi venæ tales tumidæ admodum ſunt dolorificæ, inungantur diligenter *butyro majali, cum ſucci cancerorum dupla parte*, in linimentum coctum, ac deſuper applicentur laminae plumbeæ cum faſciis, linimentum verò cum linteis applicetur.

VI. *Fiffuræ ventris* non rarò illis accidunt, quibus frequenti partu cutis nondum extenſa fuit, ut in primiparis. Ne verò poſt partum deformitas relinquatur, aut dolor moleſtet, poſt quartum meſem linimentis & unguentis utendum, *ex medulla crurum vituli, ꝑ amygd. d. pingued. gallinæ, ungu. pomato. Vel*

℞. Pedum arietis no. xxx. Conſractis offibus bulliant ad perfectam concoctionem, tum refrigeratis, collige pinguedinem ſupernatantem & adde *Sperm. ceti ꝑ ij. Axung. anſeris, cattifilv. aa ꝑ ꝑ. ſui. caſtrati ꝑ ij. cervina ꝑ ij. Butyri rec. ꝑ ꝑ.* Liqueſcant omnia in vaſe vitreato, tum colentur, & poſtquam refrigerata ſunt, abluantur aquâ roſarum tam diu donec albefeunt.

Postquam hoc vel ſimili linimento venter prob-

et

Conceptionis Symptomata &c. 31

est illitus, desuper applicetur pellis canina preparata, & aquis odoriferis sæpius humectata & rursus siccata. Postmodum Oleo amygd. d. vel oleo myrtino, aut hypericonis illita, tali verò modo ita ventri aptetur pellis, ut eum ubique strictè includat.

VII. Nonnullæ gravidæ *maculis fædis in facie* notantur, quæ *Ephelides* audiunt; oriuntur in aliis citius, in aliis tardius, & quidem potissimum in fronte, nigricantes & latæ, sed cum sanitati haud contrarientur, relinquendæ sunt, nisi pulchritudini consulere velis, ubi aqua bryoniæ, sigilli Salom. Fabarum, &c. cum oleo $\square$ is & camphora, mixta, eas sæpe dispellit.

VIII. Aliis, nimio sero repletis, vel cachecticis, sæpe labia vulvæ adeò intumescunt, ut vix progredi queant, & cum tumor talis parienti multum negotii faceffet, hinc tumida labia secundum longitudinem sunt leviter incidenda, ut sic sensim serum exstillet. Dehinc applicatur Ung. rosatum cum carpiavellinteis duplicatis, & desuper fit fofus cum herbis aromaticis in vino decoctis, ad tumorem ulterius dissipandum. Aliquando incisio debet fieri profunda, & diu aperta servanda, donec serum omne sensim est evacuatum.

Si tumor talis cum inflammatione combinatur, malum præbet indicium, & quod uterus jam sit inflammatus, unde tales gravidæ in periculo versantur vitæ, & facile post partum intereunt.

IX. In aliis *Hydrops Uteri* exoritur à sero, extra tunicas infantem includentes, extravasato; in hoc

32 *Conceptionis Symptomata &c.*

in hoc casu foetus admodum existit debilis, à depravato nutrimento advecto.

Non rarò accidit, ut serum tale inclusum & extravasatum, aliquot mensibus ante partum, magna in copia excernatur, absque detrimento infantis, qui suo tempore postmodum in lucem prodit.

Hoc in casu nihil efficiendum vel evacuandum, sed tempus partus patienter expectandum erit.

De Foetus Debilitate.

I.

CUM sæpe accidere soleat, ut foetus in utero materno variis ex causis modo præmissis evadat debilis, hinc ne vel abortu excludatur, aut in utero moriatur, in tempore hoc cognoscatur, & obstacula removeantur, ac foetus confortetur.

II. An verò foetus in utero debilis existat, Hippocrates 5. aphor 65. hæc tradit signa, videlicet, *Si prægnanti purgationes menstruæ cursum suum tenent, tum bene valere foetum impossibile pronunciat.* Sed hoc signum non semper esse infallibile, illæ docent, quæ toto tempore, quo sunt gravidæ, suum ordinarium servant mensium fluxum, absque infantis detrimento: *aliquando tamen esse signum indispositionis foetus, negari vix potest, præprimis si gravida est valetudinaria & male disposita.*

III. Tum & si gravida aliàs sæpe, vel diu agrotat, foetus non adeo bene valere posse probabile est, v. g. *Si sæpe alvi profluvio laborat, sic ut nutrimento debito tam gravida, quam foetus defraudetur, foetus bene valere vix potest.*

IV. Et si foetus qui nunc moveri inceperat, vel qui moveri nunc debet, rarò aut languidè movetur, tum eum debilem esse sæpe certum est.

V. Vel si mamma, quæ antea turgidæ erant, nunc subito detumescunt, & lac aquosum ac copiosum effluere sinunt, foetus debilis indicium addunt.

VI. His ergò signis observatis, inquiretur in causam, ob quam fœtus debilefcit, quæ tollatur: & si mater morbo quodam laborat, unde hæc debilitas accidit ille removeatur. Vel Diæta laudabili subveniatur, aut confortantibus, utpote *Balsamo embryonum*, vel aliis aromaticis, erigatur & mater, & fœtus, qualia vide de abortu.

De Foetus nondum perfecti exclusione sive Abortu.

I.

UT exclusio talis præmatura prævideatur, & præcaveatur, omnino sollicitus sit Medicus, cum semel facta, infecta amplius fieri nequeant.

Instituenda verò ante omnia præservatio, cum commodius sit abortum præcavere, & medicamenta antea adhibere, quam nunc abortienti subvenire.

II. Præcaveatur ergo abortus, causas varias, juxta conceptionis tempora antea traditas, tollendo.

III. In sanis & succiplenis sive plethoricis, aliquando in causa esse solet nimia sanguinis pressio, id quod lumborum, vel imi ventris dolor, sæpe indicant; præcipuè si gestationis tempore, menses mox apparent, mox subsistunt; vel extra graviditatem, statuto tempore, semper legitime, vel nimium fluere consueverunt.

Hoc in casu fugiantur motus fortiores, tum corporis, tum animi, fugiantur purgantia, Diæta carnea, vinum, aromata, clysteres. Sed instituatur vena sectio, reiteratis etiam vicibus, sive ab initio, sive medio, vel ultimo gestationis tempore, præmatura foetus exclusio metuitur.

IV. Si singularis spirituum debilitas, & vigor labascens, tam matris, quam foetus, abortum minatur: roborantibus tam internis quam externis subveniendum matri exhibitis, vel externæ applicatis, v. g.

36 De Fœtus nondum perfecti

℞. Balsami Embryon. ℥ iij.

Syrupi chermes ℥ iij.

M. detur subinde cochleare. Vel

℞. Aq. cinam. cydon. ℥ iij.

Syr. cinam.

N. mosch. aa ℥ j ss.

M. detur cochleatim.

Externè ventri applicetur sequens, v. g.

℞. Crustapanis, coquatur cum vino Hispanico in pulvem, cui admisce cinamomi, macis, N. mosch. cardamomi. croci aa q. l. ut fiat cataplasma, quod Balsamo Embryon. sive Aquâ vitæ mulierum, irroratum ventri calide applicetur.

V. Si nimia sanguinis tenuitas, vel textura ad dissolutionem p. n. prona, & singulari acrimonia prædita, vellicando & stimulando, metum abortus incutit, vitentur quoquo modo stimulantia, motus fortiores tam corporis, quam animi, vinum, venus, aromata, purgantia, clysteres, &c. & propinentur sanguinem concentrantia, & acrimoniam corrigentia, v. g.

℞. Magister. corall. solubilis,

Spec. de hyazintho,

Granator. pr.

Corall. r. pr. aa q. l.

Propinetur sæpius cultelli cuspis, cum Aq. fol. quercus, cui parum Tinct. Antiphthisica, & Syrupi corallorum aciduli q. s. pro gratia admixtum sit,

Vel ℞. Conserv. rosar. r. ℥ iij.

Mastichis ℥ ij.

Corali. r. pr.

Margarit. pr. aa ℥ j.

R. antiphthif. ʒ ij.

Syr. corall. aciduli ʒ j.

M. detur sæpius dolis magnitudine nuc. castan. Externè, *tonus partium*, ad foetum retinendum destinatarum, *roboretur Unguento Comitissa*, vel *Oleo mastichin. myrtin. cydon. N. mosch. expr. &c.* lumbis, renum regioni, pectini & perinæo, probe & sæpius illito.

Brachio alliget, & sub alis gestet *lapidem aquila*, & manu teneat *jaspidem sive lapid. hematit. &c.*

VI. Si *Diarrhæa, Dysenteria, Teneismus, Singultus, Mola &c.* metum abortus incutiunt, ad ea removenda omnis adhibeatur præcautio.

Neque externarum causarum vitandarum negligens, & improvida se gerat gravida, quales possunt esse *Casus, percussio, allisio, motus omnes tam corporis quam animi fortiores, odores foetidi &c.*

VII. Si *Tussis ferina* prægnantem excruciat, & abortus metum injicit, sistatur illi a *Pilulis de Styrace*, vel *opiatibus aliis legitime & paratis, & adhibitis.*

VIII. *Nausea & vomitus* primis mensibus, multis prægnantibus molesta, nisi modum excedant, soli naturæ sunt relinquenda; vel chyficationem adjuvantibus, aut corrigentibus sunt restituenda, vel ruditates acidæ, biliosæ, &c. leni vomitu exturbandæ.

IX. Si *Mulier semel vel bis abortum passa fuit*, investigetur ejus causa, quæ, si ex venæ sect. omiſſa judicatur, in posterum maturè, vel medio gestationis tempore, non omittatur.

X. Si Prægnanti accidit *subita mammærum detumescentia, vel lactis effluxus copiosior*, tum abortum

38 De Fœtus nondum perfecti

tum imminere, suo tempore Hippocrates annotavit, Fœtum vel debilem, vel perversam aut p. n. ejus nutritionem indicando.

XI. *Et si uteri depravata conformatio*, nimia videl. angustia, vel scyrrhosa ejus textura, cedere nefciens, est in causa, tum omnia contra molimina erunt irrita; & ab adstringentibus desistendum, sed expulsio fœtus potius adjuvanda.

XII. Ad Abortum tamen præ aliis proclives sunt nimis iracunda, & quæ fluore albo diuturno laborant, vel quæ cachexia serosa ægrotant.

VIII. Aliquando ipse fœtus mortuus sui exclusionem urget, & cognoscitur ex singulari onere in utero, ut quocumque se vertit gravida, tanquam saxum aut aliud quid simile, se circumvolutare sentit, regione pubis sensu frigidi affecta.

XIV. *Et si gravida tertio mense absque singulari causa, derepente terrore vel horrore corripitur*, denotat fœtum morti esse proximum, dehinc si infestatur gravitas pubis & genitalium, indicium est exclusionem fœtus mortui imminere, quæ tum potius promovenda, quam sistenda erit.

XV. *In abortu mulier semper magis periclitatur*, quam in partu naturali, in quo vasa & ligamenta, quibus fœtus utero adhæret, sponte solvuntur, quæ in abortu magis violenter quasi abrumpuntur. Unde tales mulieres postea multis symptomatibus infestantur, vel sæpius steriles redduntur.

Minus tamen laduntur, quæ infantes antea pepererunt & aliàs sanæ sunt, ac in quibus viæ nunc partui asuetæ, & patientiores factæ sunt, & quæ vias obtinent laxiores.

XVI. *Si verò abortus primiparis accidit*, quibus
geni-

genitalia adhuc sunt angustiora, & quæ doloribus istis partus, nondum sunt asuetæ, *illa magis aliis periclitantur*, & facile postea steriles evadunt, dilaceratis, & postmodum callo obductis variorum & plurium vasorum uteri osculis.

Magis etiam periclitantur in abortu *mulieres nimis graciles*, propter infirmitatem, *nec non crassa nimis*, ob viarum angustiam.

Periculosior verò est abortus ultimis mensibus accidens, ubi fœtus grandior factus, in exitu majores labores requirit, & graviores dolores, ac majores hæmorrhagias excitat.

Gravidarum Diæta & Regimen.

DUplex, esse debet, & eas concernit *quæ vel sanæ* omninò sunt, & ne in morbos incidant præcaveri debent; vel illis convenit, *quæ valetudinarie sunt*, aut morbo quodam detinentur.

I. Posteriorum regimen, in Diæta conveniente consistit; quod aërem attinet, sit purus; & vitentur *gravida omnes graves odores*, præcipuè fœtorem extinctarum lucernarum, vel herbarum fortiter olentium, & quidem talium, à quibus natura abhorret; sic aliæ fœtidis, aliæ suaveolentibus ad eò commoventur, ut suffocationes uteri incurrant.

II. *Arceantur porrò à rerum terribilium aspectu*, cum fœtui varia mala inde contrahí queant, ut petè forma vitiosa, varii nævi &c.

Vitet insuper Bombardarum, tubarum & tympanorum sonitus vehementes.

III. *Cibum quod attinet, is sit boni succi & facilis digestionis*, quantum cujusque fert conditio; *Pomacydonia* à veteribus credita fuerunt, fœtui vigorem conciliare, exinde quod post cibum sumta, prohibeant, ne vapores pravi è stomacho caput petant. Sic & *amygdalas dulces* cum melle datas, admodum commendant; imò credunt, quod si partu appropinquante, gravida singulis diebus aliquot *ficus assas*, ante reliquum cibum comedat, secundinas postmodum facilius separabiles existere: fides stat penes commendatores.

In genere verò vitet gravida cibos acriores,
infi-

insigniter salitas & amaras, quæ menses movere, & alvi fluxum concitare possunt, ut sunt ceparum, allii, vel aromatum nimius usus. Vitent porro omnes motus animi fortiores, præcipuè iram, cum inde, ut & à terrore, fœtus in utero facile convulsionibus corripiatur.

Vitent porro fructus horarios, raphanum, legumina, fabas, pisa, lentes, ob flatum & tormina, quæ causare possunt.

Aliàs melius est gravidas peccare in cibo copiosiore, quàm diata nimis tenui.

IV. Præterea exulent motus omnes violenti, tum corporis tum animi hinc choreas haud ducant immoderatas, curru succutiente non vehantur, pondera gravia non elevent, præsertim primis mensibus, in quibus insuper à Venere abstineant, ne uteri commotione fortifœtus excutiat, & superfœtatio fiat, vel mola concipiatur.

Non tamen otio nimis indulgeant, sed aliquid agant, ne torpescant, & inde morbis obnoxii fiant.

Non etiam corpus sive ventrem, nimis strictis vestibus includant, ne sibi & fœtui noceant.

Ultimis mensibus, singulis septimanis utatur gravida Balneis ex herbis emollientibus paratis, ut partes genitales laxentur, & ad extensionem aptentur.

V. Somno potius indulgeat, quam vigiliis. Et ad uterum & fœtum roborandum in usum veniant Balsamus embryonum, Species diamargarit. Diambre &c.

Externè umbilico admoveantur confortantia ex

42 *Gravidarum Dieta &c.*

Nuce mosch. caryophyllis, macere, mastiche &c. vel crusta panis vino malvatico, aut Balsamo Embryonum humectata, ac pulv. mentha crispa aspersa ventri imponatur calide, &c. Vel

R. Mentha crisp. pl.

Nuc. mosch. aa ℥ij.

Macis,

Garyophyll. aa ℥j.

Mellis ℥ij.

Mixta illinantur crusta panis tostæ, & umbilico imponantur.

Gravidarum Febres acuta & Lues venerea.

I.

Illæ teste Hippocrate perniciosæ admodum sunt; cum geminum fœtui inde immineat periculum; vel enim malignitate Febris talis, enecatur, aut alimenti indigentia perit, tali enim Febre laborantes sæpè intra 14. dies vix cibi aliquid assumunt, appetitu planè prostrato existente, vel si assumerent coactæ, tamen nulla digestionè præsentè in nutrimentum haud digeritur, atque matri & fœtui detrimentum parit.

II. Non tamen semper gravidis perniciosas vel lethales esse Febres acutas, plurimis experimentis constat, præcipuè primis imprægnationis mensibus, ubi multo alimento fœtus nondum indiget, ubi victus tenuis, ex jusculis pallorum, hordeaceis, ovis sordilibus &c. sufficit; carnibus interea interdictis, cum vino.

III. De Vena Sectione prægnanti instituenda, veteres admodum solliciti erant, credentes, quod inde fœtui alimentum necessarium subtrahatur. Sed cum ipse sanguis haud sit alimentum, quo corpus nutritur, sed partes saltem ejus gelatinosæ, mediante sanguine arterioso advectæ; hinc non officiet Venarum Sectio, cum inde saltem emittatur sanguis plurimis partibus nutritiis vacuus, unde nec enecabitur fœtus, nec mater; modò indicationes aliæ non adsint quæ prohibent: Sic & veteres saltem de vena sectionibus largioribus, ad libras scilicet
insti-

44 *Gravidarum Febres acutæ*

institutas, loquuntur, quod & moderni omnes improbant, non quod inde multum alimenti, sed aliâ ratione viribus multum detrahatur, præcipuè in illis quæ aliàs sanguine haud abundant.

IV. *Et an gravidas purgare liceat, cum Hippocrate* iterum arduam quæstionem instituebant veteres, non enim nisi ab initio quarti mensis, ad finem sexti, seu septimi initium, gravidis purgantia propinare fas esse credebant; intelligentes scilicet casum, si gravida Febre acuta laboraret; ubi in aliis morbis chronicis purgationes, benigniores tamen & leniores, absque periculo propinari posse haud negabant.

V. Nos moderni, & tot experimentis confirmati, *in Febris acutis nulla exhibemus purgantia per inferiora, sed quæ saburram*, si quæ adest in stomacho, vomitum rejiciunt, & hoc tam in prægnantibus, quàm aliis, & si gravida aliàs ad leviter abortiendum non est disposita, etiam validissima purgantia toties reiterata haud officient fœtui, prout totodie exempla sunt obvia, rationalis tamen Medicus semper hic cautus erit, & quid hæc vel illa natura aut dispositio ferre queat, indagabit.

VI. *Aliàs Februm acutarum cura, in puerperis non differt ab aliarum non prægnantium curandi methodo*; nisi veterum scrupulum quis attendere velit, qui sudorifera saltem mitiora tuta esse dicebant, cum fortiora, non aliter ac diuretica, menses simul provocare, & abortum causare crederent: Si tamen modernorum experimenta respicimus, qui prægnantes Lue venerea correptas primis mensibus felici successu mediante cura sudorifera salvarunt, metus hic haud erit attendendus.

VII. Ete-

VII. Etenim *si gravida Lue venerea est infecta*, quæstio est, an tempore gravidationis curari debeat? alii negant, sed magis rationales affirmant; & *Hildanus, Mauriceau* & alii experimentis confirmant, sed ut cura primis imprægnationis mensibus ad quartum usque, instituat, & hoc quidem, ne fœtus in utero tali labe inficiatur, ac matri postmodum, & sibi detrimentum, & mortem adsciscat. *Hildanus* hæc methodo curavit fœminam, hoc malo infectam & secundo mense gravidam, quæ alium adhuc infantem lactârat. atque sic tres personas unâ curâ salvavit, matrem nimirum, fœtum, & lactatum.

De Partus Naturalis tempore, Signis fiendique modo.

I.

POSTquam fœtus, suum tempus nunc tranquille in utero materno transegit, tandemque legitimam magnitudinem & perfectionem acquisivit, id quod, etsi alii, alio tempore; videlicet sexto, vel septimo mense &c. acquirant; tamen *Ordinarium tempus perfectionis cadit in finem noni, & initium decimi mensis*, ubi omnibus viribus in lucem prodire nititur infans.

II. Tunc verò cura adhibenda, ut hoc citò fiat, & fœtus, legitimâ suâ positurâ, in lucem prodeat vivus & sanus. Id quod Deo benedicente fieri solet, si parturiens, vel partui proxima, bona est constitutionis, & liberè respirat, ac dolores versus inferiorem ventrem diriguntur & urgent; ac infans exitum quærit, capite deorsum versus uteri os converso, cruribus & brachiis ad femora, sursum directis.

Et si tunc obstetrix digitum in orificium uteri immittit, & infantis caput rotundum, & durum ovi instar, ad orificium uteri hæere sentit, tum, si dolor se se exerit, & uterus se sensim aperire conatur, parturiens spiritum cohibeat, nec clamet, sed sensim forti conatu infantem extrudere pergat; dolore verò cessante, & ipsa rursus à conatu fœtum extrudente cesset, donec dolor denuo urgere incipit, ubi & ipsa parturiens extrusionem urgeat, donec tandem infans reiteratis conatibus, repagula rumpit, & dilatatis partibus extruditur.

III. Inter laborem hunc dolore plenum, obstetrix

trix vel adstantes *animum parturientis erigant*, & ad obsequendum humaniter, vel pro genio alio, rigorosè hortentur, præterea *parturientem fulciant*, & *ventrem ejus leniter manibus patulis comprimant*, & *infantem deorsum deducant*: & si vires deficiunt, atque animi deliquia imminet, *vino vel confortantium aliorum odore*, eam recreent. Admittendæ verò sunt mulieres, quæ vel ipsæ sæpe hos labores sustinuerunt, vel parturientibus adfuerunt, tum omnia Deo se undante benè cedent, modò omnia prædicto modo se legitimè habeant: Etenim si dolores illegitimi, & ad pariendum non directi adfunt, tum cum irreparabili damno gravida sæpe ad partus labores adstringitur.

IV. *Hinc obstetrix probè perpendat signa partus legitima*: ubi enim dolores se ab umbilico, ad inguina non extendunt, & ad lumborum vertebrae extenduntur, *neq; partes superiores circa umbilicum extenuari incipiunt*, fœtu sensim deorsum vergente, tum frustra ad extrudendum fœtū parturiens adigitur.

V. *Aliàs parturiens decumbat, ambulet, stet, aut sedeat*, pro lubitu, donec dolores urgent, ubi hos non retroagat, sed sensim deorsum urgendo adjuvet, vel in sella obstetricante, aut lecto, vel stando, donec tandem infans fœliciter excluditur; ubi obstetrix manibus linteis molli munitis prodeuntem infantem excipiat, diligenter cavendo, ne ulla pars lædatur.

VI. Inter labores partus, *parturiens capite erecto operetur*, ne muscoli collis, inter extrudendum, & spiritum cohibendo, *extendantur*, & collum postea intumescat, & *bronchocele* exoriatur.

Aliquando tunicæ ob densitatem rumpi nolunt,
neque

neque aquæ effluere volunt, hinc observato hoc, obstetrix, eas digito leniter dilaceret.

VII. Si verò aqua nunc effluxerunt, & tamen infans diutius moratur, ac viæ interea siccæ evadunt; obstetrix vaginam uteri probè inungat, *Ung. de althea, ꝑo lilior. alb. oleo verbasci, cheiri, pingued. gallina, vel butyro recenti, &c.*

Præterea inunctionem talem etiam requirunt foemina obesa, quorum pudenda sunt angustiora, vel quæ primiparæ sunt, & vias siccas habent.

VIII. Mauriceau circa hunc laborem notari vult, quod etsi os uteri aperiri observetur & caput infantis tangatur, neq; verò tunica infantem includentes aquis repleti sentiantur, ita ut in orificio uteri se ante caput infantis forment, & colligant, ac instar ovi testa carentis, molles tangantur, nondum esse tempus, ut parturiens ad laborandum urgeatur, præcipuè absentibus doloribus, partum promoventibus; hinc tempori indulgendum, donec sic sensim dolores partus foetum, cum suis tunicis & inclusis aquis, versus uteri orificium urgent, & majore conatu tum dilacerant, & aquas effluere sinunt; ubi tunc tempus est, ut obstetrix exploret digitis, an caput, vel alia corporis pars exire tendet; vel an vagina uteri extrudatur, quam manu inuncta, leniter retroagat, ne prolapsus vaginæ uteri exoriatur.

IX. Postquam verò infans nunc in lucem est editus, tum sanguis qui in vasis umbilicalibus est, versus infantis umbilicum comprimatur, & ea vasa, quatuor digitorum transversorum longitudine relicta, filo duplici & tenaci constringantur, & abscindantur, relicta verò umbilici, abscissa pars tegatur, & involvatur linteo duplicato, & oleo rosarum madido, &c.

X. Tum

De Partus Natur. temp. &c. 49

X. Tum verò absq³ mora porrò danda est opera, ne una cum infante secundina exeant, seposito paulisper infante; Et si hæc tam promptè sequi haud velit, tum ea, manu calida, & oleis supra dictis illita, in uterum immissa, leniter extrahatur. Et si paulisper utero cohærere observetur, paulatim hinc inde circumagenda, & sic sensim validius attrahenda & extrahenda est.

Tutissimum verò est, infantem ab umbilico non rescare, sed tenere, donec simul brevi post secundina est edita; si tamen hæc diutius moratur, rescetur infans ab umbilico, abscissa verò pars secundinae coherens filo ligetur & puerperæ femori alligetur, aut manu obstetricis teneatur, & ad exitum hinc inde leniter trahatur; ad juvandum verò conatum sternutatorium, vel medicamenta alia ad foetum mortuum, vel partum difficilem commendata, exhibeantur.

Atque hic est partus naturalis fiendi modus, & licet absque gravi dolore haud fieri soleat, & parturientes sæpe in partu plus quàm bruta laborent, tamen si infans fortiter movetur, dolores deorsum probè urgent, fœmina vires & spiritum fortem habet, ac in partu aliquando sternutat, tum partus facilis dicitur, & fit sine aliis symptomatibus gravioribus.

De Partu Difficili Naturali.

I.

A Prædicto naturali modo, partus multis modis deflectere potest; Sic nonnunquam partus legitimum tempus observat, & modus naturalis omnino est, & tamen difficilis est infantis exitus. Aliquando verò tempus partus legitimum adest, sed modus non est naturalis, ubi infans alia corporis parte, quam capite exitum quærit, vel ultra legitimum tempus in utero hæret, vel & in utero planè emoritur, aut nulla obstetricis opera, nec medicamentis expelli potest.

II. Si absq^{ue} figura vitio, vel naturali modo, partus est difficilis, tum causa vel est in matre vel in fœtu, aut viis, per quas infans egredi debet.

Matris ratione partus est difficilis, quando ea est debilis & dolores partus legitimi defunt, neque ad expellendum infantem sufficiunt.

Debilitas verò vel à debilitate spirituum, aut à corporis constitutione laxa, rara, vel ob ætatem nimis juvenilem aut senilem, in ediam, evacuationes immodicas, vel ob morbos alios, oriri solet, præcipuè si respirationi dicata partes se non bene habent, ac spirandi difficultate laborant, ut spiritum cohibere, & versus inferiora urgere haud possint. Vel si delicatæ nimis sunt, & dolorum impatientes, expulsionem fœtus haud fortiter, ut debent, aggrediuntur, sed moras quærun, atque dolores ad egerendum directos negligunt.

III. Fœtus ratione partus fit difficilis, si non unus, sed

sed gemelli aut plures fœtus adfunt, & uterque eodem tempore exitum molitur, vel si fœtus molam cohærentem habet, aut fœtus ratione capitis, nimis est magnus, vel si nimis debilis ipse existit, ut exitum sibi parare haud queat; vel jam mortuus est in utero.

IV. *In viis causa est, si os, & vagina uteri, nimis angusta sunt, vel minus lubrica:* Angustiores verò sunt hæ viæ in illis, quæ primo pariunt; vel quæ nimis pingues & obesæ sunt, aut si tumor, vel excrescentia quædam in viis hæret. Item si fœces duræ in intestinis delitescunt, aut hæmorrhoides tumidæ & dolentes, vel calculus vesicæ, remoram addunt; vel & *ossa coccygis male formata* existunt, ut haud sufficientem cavitatem efficiant, quàm fœtus penetrare potest. Et hæc potissima sæpe est partus difficilis causa, ob quam & fœtus & mater periclitantur & intereunt.

V. *Si verò mulier quatuor diebus in partu laborat,* tum fieri vix potest, quin fœtus moriatur, quoniam interea temporis tam matris quàm fœtus vires labascunt.

Cum verò *omnis partus difficilis sit periculosus,* & vel mater vel fœtus inde periclitentur, hinc causæ, si possibile, tollantur.

Et si matris debilitas videtur esse in causa, tum ea reficientibus & roborantibus adjuvetur; vel & *medicamenta partum facilitantia,* aut naturam ad expellendum stimulantia exhibeantur.

VI. Hæc verò adjuvantia non exhibeantur, nisi obstetrix sentiat infantis situm esse naturalem, & eum ad exitum nunc legitime situatum, & aquas nunc effluxisse, dolores verò ad expellendum esse ni-

52 *De Partu Difficili Natur.*

mis debiles observar, tunc exhibeantur sequentia v. g.

℞. *Cinamomi* pl. ℥ij.

Succini albi pr. ℥℞.

Testiculor. equi, pr.

Borracis aa ℥j.

Croci ℥j.

M. fiat pulvis, de quo exhibeatur ℥℞. vel ℥j. pro dosicum Aqua cinamomi, Liliorum alb. &c.

Vel ℞. *Borracis mineralis* ℥j.

Cassia Lign. ℥j.

Croci gr. vj.

M. pro dosi.

Vel ℞. *Cinamomi* ℥j.

Myrrha gr. xv.

Borracis ℥j.

⊙⊙ *succini* gtt. j.

M. & detur pro dosi cum aq. verbenæ vel Lil. alb. aut Vino Hispan.

Admodum etiam à Practicis commendatur secundina humana siccata, & pulv. Vel

℞. *Secundin. hum.* pl. ℥ij,

Cinamomi ℥j.

Croci ℥℞.

⊙⊙ *sabina* gtt. vj.

M. fiat pl. qui detur ad ℥j.

Præter hæc etiam *clysteres acriores* partum stimulant, nec non *Sternutatoria*, Hippocrate hæc commendante. Possunt etiam applicari *Pessi* foetum provocantes v. g.

℞. *Galbani* in aceto dissol. ℥j.

Myrrha ℥ij.

Croci ℥j.

Cum oleo irino.

Fiat Pessus.

Ad fœmora alligetur *lapis ætitis*, qui partum facilem & expeditum reddere dicitur; sed post partum rursus removeatur, alii hunc in finem commendant *radicem poligoni*, aut *coriandrum viride*, *coxæ* vel *plantis pedum* alligata.

VII. *Ad resiciendas vires*, si deficiunt, naribus admoveatur *panis recens*, *vino odorato madidus*, & *garyophyllis*, ac *N. moschata aspersus*. Vel

℞. *Aq. Cinamomi*,

Lilor. alb. aa ℥ ij.

Confect. alkerm. ℥ ij.

Spec. diamarg. calid. ℥ j.

M. detur subinde cochleare.

VIII. *Si plures fœtus*, vel *gemini partum reddunt difficilem*, tum obstetrix eos manibus ita dirigat, ne unus alterum in exitu impediat, cum verò qui exitui propior est, promoveat, & alterum retrudat, donec prior exiit.

IX. *Si verò fœtus est nimis magnus tum oleo amygd. dulc. pingued. gallinae &c.* viæ probè inungantur & digitis partes strictæ sensim extendantur.

Talis verò *partium inunctio* necessaria admodum est, si *aqua nunc effluerunt*, & fœtus diu adhuc moras nectit, ac interea partes quasi exarescunt, & siccæ evadunt.

X. *Et si tumor aliquis in genitalibus*, vel horum vicinia partum difficilem reddit, tum partibus, oleis vel lineamentis ante dictis, inunctis, tumor blande tractetur, ut citra insignem dolorem fœtui cedat.

Ad fœces in alvo induratas clysteres applicentur, vel suppositoria,

54 De Partu Difficili Natur.

XI. Quoniam verò in difficili partu, *infans saepe quasi exanimis in lucem editur*, hinc illi spiritus ore in os, & penna in anum suffletur, *aroma aliquod masticeur & halitus ei inspiretur. Lingua instilletur guttula una aqua vite*, eademque pulsus & narium foramina inungantur, *funiculus umbilici foveatur vino, vel vino malvatico. Vel ℞. Malvatici & aqua vite part. æq. calefiant, & in iis dissolv. Ol. Nucistæ, tum pannus lineus illis imbuatur, & eo umbilicus involvatur &c.*

De Partu Difficili Præ- ternaturali.

I.

CUm partus naturalis fieri semper soleat *capite deorsum verso, manibus & cruribus sursum protensis*. Hinc quocunque modo aliter prodeire intendit, *partus præternaturalis & vitiosus dicitur.*

Et hujus tres sunt modi, nimirum dum infans vel pedibus, vel manibus, vel & obliquus; videlicet natibus, vel ventre, vel humeris &c. primum exire conatur.

Atque hujusmodi vitiosi situs, & conatus prodeundi varii & diversi sunt modi; extra rariores aliquando exeundi modos; videlicet si infans robustus corpus uteri dilacerat, ut pes extra uterum prodeat &c.

II. *Causas talis modi vitiosi partus, Hippocrates duas esse credit: Uteri scilicet amplitudinem, vel parturientis acerbos dolores, quorum impatiens, inordinatè se gerit, dum modo surgit, modo decumbit, vel varie huc, istuc se se jactat, neque doloribus præsentibus, ut debet, partum deorsum protrudere nititur, tunc hisce inordinatis motibus fœtus à situ illo naturali facile dimovetur, & alio modo vitioso exire conatur.*

III. *Propterea si gravida nunc tempus pariendi proximum esse hariolatur, vitet omnibus modis fortiores motus, quoquo modo institutos, ne fœtus inordinato vel vehementiori tali motu, antetempus*

56 De Partu Difficili Præternat.

pus inquietetur, & ad exitum quasi præmaturius irri-
tetur : propterea tranquille se gerat , & Balneo
emollienti vel fotibus, partes emolliat, ut postea fa-
cilè cedant, & se extendi patiantur.

IV. Et si dolores tandem accedunt ventris, qui
deorsum versus uterum & vesicam aut fellam ten-
dunt, tum obstetricem statim quærat, ut præstò sit ;
partui verò proxima tum dolores , se hinc inde ja-
ctando , currendo &c. non retroagere tendat , sed
semper deorsum agat , donec sic sensim infans capi-
te inverso repagula sua perumpit, & exitum in-
venit.

V. Interea dum parturiens ita est occupata , ob-
stetrix semper digitis inquirat, oleo illitis &c. an aqua
ante caput infantis se colligere incipiant, quo obser-
vato, & doloribus redeuntibus parturiens fortiter la-
boret, versus uterum vel anum dolores dirigendo,
ac si totum ventrem extrudere vellet, cessantibus
vero illis doloribus, parturienti concedatur, ut re-
spiret, & paulisper vires recolligat, imo ut pro lu-
bitu paulisper deambulet , præprimis si nondum ob-
servet obstetrix infantem capite nunc deorsum verso,
ad exitum esse proximum. Quam primum verò hoc
observat , & quidem si nunc disruptis tunicis aqua
effluunt , tunc non amplius tempus est ut partu-
riens se hinc inde jactet, sed patienter vel in sella,
vel in lecto maneat, & doloribus partus , per inter-
valla redeuntibus, sic intenta, ut eos probè & fortiter
deorsum urgeat, & doloribus sic sensim auctis infan-
tem omni conatu extrudat.

Si hoc negotium ita legitimè instituitur, vix fal-
let, quin partus naturali modo, & Deo adjuvante, in
lucem prodeat.

De Partu Difficili præternat. 57

Parturienti tamen & laboranti subinde ad reficiendas vires propinetur jusculum aliquod restaurans, vel parum panis, vino, vel vino Hispanico intinctus, vel simile quid antea docti.

VI. *Quæ obesa sunt & primipara non adstringantur citò ad sellam obstetricis, sed quamdiu possunt liberè deambulent, quoniam pondus infantis, sic eo melius extensionem orificii uteri adjuvat; sed si reiteratis doloribus, nunc infans exire conatur, & aquæ effluunt, tum ut modo dictum non amplius deambulet, sed egressum infantis, doloribus ad illum directis, omni modo & viribus promoveat.*

VII. *St tandem vitiosa quâdam figura prodire intendit infans, tum obstetrix, manu oleo inuncta, & unguibus præcisus, partim adducendo, partim retro-pellendo, &c. prout opus est, fœtum dirigat, & in cavitatem uteri omni conatu reducat, non rarò verò accidit, ut tunc infans proprio & naturali exeundi conatu, sua sponte ad naturalem figuram & exitum reducatur.*

VIII. *Cùm verò omnes præternaturales exeundi modi sint difficiles & periculosi, minus tamen periculi adest, si infans pedibus ambobus exire conatur; modo manus ad femora sint simul extensa, ut ea obstetrix simulprehendere & ad exeundum dirigere queat.*

Quoniam tamen hâc exeundi methodo infans difficulter exit, porrectis ad latera brachiis, ubi os & cervix uteri admodum dilatata esse oportet, hinc illæ partes probè inungantur, & digitis extendantur leniter, imò & sternutatorium naribus admoveatur, vel conatu matris debili, detur aliquid quod partum adjuvat, qualia supra sunt tradita.

58 *De Partu Difficili praternat.*

IX. Quacunque verò vitiosa figura prodire intendit infans, semper prospiciendum, *ut situs ille manu obstetricis corrigatur*, & quidem ita ut in cavitate uteri retrudatur, vel si aliter fieri nequit pedibus & manibus sive brachiis ad fœmora protensis, ad exitum deducatur.

Parturiens verò ita in lecto collocetur, ut ventre elato fœtus liberè retrocedat, dehinc aliquoties in lecto circumvolvatur, donec infans ad situm magis commodum vel naturalem reducitur.

De Partu in Utero Matris mortuo & expellendo.

I.

EÆdem causæ, supra enumeratæ, ob quas partus redditur difficilis, *in causa esse possunt, si majores sint, ut partus, frustra exitum quærens, tandem in utero emoriatur, & excludi nullo modo queat, atque simul matri mortem minetur.*

Propterea si foetus, omni labore & diligentia adhibitis, tamen in lucem protrahi haud queat, sed inter longiores moras & labores in utero matris moritur, hincut hoc cognoscatur, signa probè trutinentur.

II. *Ubi ergò foetus in Utero mortuus est, mater & obstetrix motum ejus haud amplius percipiunt, etiamsi roborantia, quibus alias excitari solet, adhibeantur. Et quando mater se de latere in latus convertit, foetum ex una parte in alteram lapidis instar dilabi percipit, facies insuper & labia pallent, & partes exteriores ac uteri regio cum cervice ad tantum frigida deprehenduntur; Mamme etiam, quæ antea turgebant, flaccescere incipiunt; Successu verò temporis putrescente in utero foetu, anhelitus fit foetidus, & aqua ac sanies foetida ex utero effluit; Accedit horror febrilis, animi deliquia, capitis & stomachi dolores, ac tandem sæpe convulsionese jungunt.*

Sic & foetum mortuum denunciant secundina, vel vasa umbilicalia ante foetum exclusa.

III. Quo plura verò & pejora symptomata, à foetu

60 De Partu in Utero Matris

foetu mortuo, mater patitur, utpotè si convulsionibus tentatur, sitremit, vel lethargo & gravi somno, opprimitur, & pulsus debilis existit, eo magis de vita periclitatur. Si verò horum nil, tum servari eam posse spes adest.

Præterea hic casus rariores ab authoribus annotatos de foetu in utero mortuo & ossibus per anum, per vias urinarias &c. excretis superstitè interim matre, &c.

Quoniam verò plures funestos quàm bonos exitus, à foetu mortuo matri inductos, toto die experimur; licet aliquando natura, prout plures invenimus historias, factum corruptum spontè expellere soleat, per varias vias, tamen cum hoc haud fiat, absque matris damno & periculo, atque rarissime accidat, hinc danda opera, ut quàm primum expellatur, vel manu Chirurgi extrahatur foetus mortuus, ne putrescens, matrem trucidet.

IV. Medicamenta verò quibus hoc fieri solet, sunt ea, vel talia, quæ in partu difficili commendata sunt, majori tamen dosi, ut fortiores præstent effectum, exhiberi hic absque periculo possunt, foetu non amplius vivente. Quæ verò magis valida hic sunt deprehensa, sunt ea quæ ex sabina, myrrha, borrace, hepate & felle anguille, cinamomo ac croco constant. Sunt tamen Practici qui Oleo ligni Heraclini ad gtt. xv. vel xx. cum vino Hispan. vel Aq. conveniente exhibito, magnas adscribunt vires.

Præterea non omittantur Sternutatoria, Balnea, clysteres irritantes Pessus, suffitus ex ungula asinina combusta, & per tubulum in uterum derivata &c.

V. Si autem omnia hæc frustra tentantur, tum
in tempore manu Chirurgi exercitati, extractio insti-
tuatur, matre tamen adhuc satis valida existente;
etenim si tunc hæc operatio instituitur, ubi misera
nunc debilitata existit, *pulsus nimirum debilis, &*
anhelitus brevis, ac pallida facies, & sudores fri-
gidi, extremarumque partium frigiditas, mortem
in propinquo annunciant, melius abstinenceatur à cu-
ra, ne, si inter operationem misera moreretur,
hoc chirurgo, vel operationi adscriberetur, &
aliæ postmodum à tali operatione aliàs in necessi-
tatis casu absolute necessaria, absterrentur.

De Puerperarum Regimine.

I.

Postquam partus in lucem est editus, cum secundinis, quæ in partu naturali sine difficultate post fœtum prodeunt, tum puerpera in lectum deducenda, ejusq₂ vires, in partus laboribus admodum dejectæ, quiete & cibis idoneis sunt reficienda, neque ante finem sex septimanarum ad consuetos labores admittendæ; licet sint & dentur admodum vigorosæ, quæ nulla puerperii ratione habita, statim post partum ad suos labores revertantur, sed cum tales raræ sint, hinc in exemplum trahi haud debent.

II. *Omni verò studio puerpera arceatur ab aère frigido, cum hic utero quasi vulnerato, inimicus admodum sit, & facile lochiorum retentionem, atq₃ tormina, vel uteri inflammationes excitare queat.*

Omnia etiam odorata sunt removenda, præcipuè si puerpera suffocatione uteri est obnoxia.

III. *Cibus sint juscula gallinarum, carniùm, vel & subinde ovum recens, atque tali victu primis duobus vel tribus diebus contentæ esse debent. Postea carnes pullorum, gallinarum, vel hœdina aut vitulina concedi possunt.*

IV. *Potus sit vinum tenue in asuetis, vel cerevisia, non tamen frigida, ne tormina excitet, sed tepida.*

Et si neque vinum, nec cerevisia, ob metuendum calorem, locum habet, detur *Decoctum, ex Hordeo Rasur. C. C. cinamomo, cort. citri, passulis, &c.*

Nostrates sunt asuetæ & contentæ *Vini & aquæ p. æq.* cui addunt *Medullam panis cum saccharo & passulis,*

De Puerperarum Regimine. 63

lis, sed intelliguntur hic illæ puerperæ, quæ bene se habent.

V. *Et ne quies puerperarum turbetur, arceantur ab omni strepitu, imo ipsæ puerperæ non multum loquantur, præcipuè alta voce; & si ita vigesimum, vel pro dispositione valida, undecimum vel decimum quartum diem in lecto transegerunt, atque lochiorum purgatio cessat, tum ut è lecto surgant, concedatur.*

Vires tamen puerpera hic sunt respiciendæ, aliæ namque citius è lecto surgunt, aliæ ob vires debiles diutius in eo manere coguntur.

VI. *Si alvus obstructa puerperam molestat, clyster emolliens concedi potest, vel si his non sint aduictæ, detur subinde aliquod laxans, ex Pulpa passul. min. Tamarindor. Syr. de cich. cum Rhab. & Jalappa. pulv. &c.*

VII. *Ante omnia verò, & quam primum puerpera in lectum est deducta, venter ejus ligetur fascia lata, primo die leniter, vel prout se bene ferre posse sentiat; de die verò in diem sic sensim fascia magis adstringatur, ne venter rugis defœdetur.*

Hunc in finem venter inungi potest linimento seq.

℞. O , amygd. d.
hyperici,
myrtill. aa z j.

Sevi cervini,
Sperm. ceti aa z ij. M.

Post inunctionem applicetur Emplastr. seq.

℞. Cera nova z ij.
Sperm. ceti z ℞.
 O myrtini,

64 De Puerperarum Regimine.

℞ hyperici aa ʒ iij.

Croci ʒj.

Liquefiant supra ignem, & ab igne remotis immergatur tela cannabina, magnitudine ventri respondens, quæ ventri applicetur, fascia desuper circumvoluta.

VIII. Si in partu difficili *puerperam muliebrem* ab extensione violenta *admodum dolet & tumet*, fiat *fotus ex Decocto arthemisia, malva, hyperici, myrti, Fl. rosar. r. meliloti &c. in vini & aqua aa facto.*
Post fotum

℞. Olei hyperici ʒij.

myrtillor. ʒss.

Vitelli & album. ovor. no. ij. M.

Et cum stупpa cannabina calidè applica.

Si fortiori adstringente opus, ad partium tonum restituendum, tum modo dictis, diebus aliquot adhibitis, fiat *fotus seq.*

℞. Flor. rosar. r.

Fol. myrti aa m. j.

Acinor. ex passul. extract.

Corticum granat. aa ʒ ss.

Cumini,

Myrrha aa ʒij.

Aluminis ʒjss.

Coquantur in vini & aquæ plantag. aa. q. s. pro fotu, per plures dies continuando; Postea applicetur, unguent. Comitissæ, *velex oleo hyperici, spermate ceti, & cera factum.*

IX. Velsi *dilaceratio vulvæ ad anum usq.* facta est, tum vulneri immittatur Balsamum seq. ex Gummi Elemi.

℞. Gum-

De Puerperarum Regimine. 65

℞. Gummi elemi ℥ij.
℞o hyperici ℥ij℞.
Thereb. Ven. ℥iij.
Sang. Dracon.
Myrrha aa ℥j.

Leni igne liquefiant, & misceantur in Balsamum, quod adductis labiis cum petiis applicetur.

X. Si puerpera infanctem suum lactare haud velit, vel haud possit, tum mammæ foveantur decocto herb. mentha, anethi, &c, vel folia contusa imponantur tepida.

Ante omnia verò hic prospiciendum, ut lochia bene fluant, ne copiâ sanguinis cum chylo copiosiori, ad mammas delatâ, hæ turgescendo dolores inducant, hunc in finem diligenter danda sunt clysteres, ut lochia eorum calore & fotu semper fluxiles sint, & bene fluant.

Vel ne lac in mammis morâ suâ, coagulum suscipiat, & tum subsistendo in ulcera degenerat, Mammis applicandum est Empl. Diachylon, vel

℞. Gummi Galbani cum aceto sol. ℥℞.

Sperm. Ceti ℥j.

Cera albæ ℥ij.

℞o sambuc. q. s.

Fiat exa. Emplastrum.

Puerpera verò interea à potu nimio abstineat, & dorso applicari curet cucurbitulas.

*De Puerperarum Morbis
& Symptomatibus.***I. Alvi Durities.**

SI Puerperæ accidit, primis saltem diebus, hoc incommodum, si molestias creet, tollatur *suppositoriis lenioribus, ex lardo, vel sapone albo factis.* Et si quatuor vel quinque præterierunt dies, fiant *Clysteres ex malva, parietaria, Chamomilla, Sem. lini, cum oleo comm. vel amygd. d.* Si tamen non sufficiunt, exhibeatur *laxans aliquod ex Rhabarb. Manna, Pulpa Passul. min. Cassia &c.* modo respectus habeatur, ne primis diebus hoc tentetur, quoniam, si diarrhæa inde excitaretur, puerpera periclitari posset.

II. Alvi Fluxus *sive* Diarrhœa.

SI Puerperam molestat, præcipuè primis diebus periculo non caret, & monstri aliquid delitescit. Cum etiam *medicamenta*, quæ fluxum talem alvi *sistunt*, etiam lochia *sistere possunt*, hinc fluxum hunc statim obstruentibus *sistere*, periculosum est. Si tamen post primos dies puerperii puerpera fluxum talem bene tolerat, neque vires inde dejiciuntur, *negotium natura est relinquendum*, & fluxus per-
mittendus, donec lochiorum fluxus subsistit.

Et licet alvi fluxus talis, puerperam admodum incommodet, tamen si rectè fluunt lochia, bonis saltem alimentis *ex oryza, amygdalis &c.* ægra sustinenda est, donec alter fluxuum sponte cessat.

Si verò lochia haud ritè fluunt, vel omnino sup-
primuntur, tum *alvi fluxus non est suppressendus*, sed humoribus, *Rhabarbaro*, vel simili evacuatis, & adstringentibus externè adhibitis, menses moventia exhibenda sunt, *aliquando verò alvi fluxus talis sup-
plet lochiorum fluxum imminutum.*

Ubi verò lochia nunc tempus suum absolverunt, & haud amplius fluunt, fluxus verò alvi continuat, tum exhibeantur ea quæ ad diarrhœas alias susten-
das, & internè & externè adhiberi solent.

III. Dolores post Partum.

Cum plura dolorum infimi ventris dentur genera, hinc dolores illi, qui puerperas post partum infestare solent, non sunt confundendi, cum illis qui vel à flatibus, vel extra uterum ad hypochondria usque &c. se extendere solent, ut in colica vel humorosa, vel convulsiva, aut nephritica &c.

Dolores namq; hi, qui post partum sæpe, non solum aliquod horis, sed diebus aliquot puerperas excruciant, non aliter se habent, ac si conatus pariendi, adhuc post partum etiam editum continuarent, & aliter fœtus esset adhuc excludendus, atque se ferè habent in utero, ut tenesmus in intestino recto.

Causæ doloris hujus plures esse possunt, etenim vel ær frigidus admissus, vel sanguis grumosus, & coagulatus, aut sanguis acrimonia singulari peccans, illum excitant; his quippe causis, natura ad expellendum insurgit, & dolores excitat; præcipuè, quoniam viis post partum rursus clausis, sanguinis grumihaud ita liberè expelli amplius possunt.

Atque sic dolores hi in ipso excitantur utero, & ut veri dolores partus se habent, atque sunt quasi dolores partus continuati.

Tolluntur autem mediis, quæ id quod uterum molestat & irritat, ad evacuandum, aptum reddunt: sive sit sanguis grumosus, vel à lochiis retentis relictus, aut à particula secundinæ remanente.

Ne verò doloribus his, puerperæ fiant obnoxie, statim eis post partum propinetur, jusculum calidum gallinæ vel carnis cum cinamomo & croco aromatizatum, aut detur Oleum amygd. dulc. cum syrupo ceri antiquiorum.

Ubi verò dolores jam aggrediuntur puerperam, dentur sæpe Clysteres carminativi § emollientes. In aëre præterea servetur calido, & potus sit calidus, venter verò foveatur decocto, ex Herb. meliss. arthemis. marrubii, pulegii, Flor. chamomilla, Meliloti, Bacc. Lauri, sem. anisi, fœnic. carvi &c. in vino factò &c.

Venter etiam potest inungi Oleo anethi, chamomilla, menthe, juniperi, carvi, succini &c.

Internè propinetur seq.

R. Aq. Cinamomi ℥ iij.

R. succini ℥ ij.

Syrupi cinamomi ℥ iij.

M. detur sæpius cochleare.

Vel R. ▽ cinamomi.

Zedoar. anis. aa ℥ ij.

Ess. cort. aurant.

succini aa ℥ j ℞.

Syr. cort. aurant. ℥ ℞.

M. detur cochleatim.

Si omnia hæc desunt, tum locum eorum optimè supplet, Jusculum gallina, cum flor. chamomilla, § arthemisia, decoctum.

Nonnullas verò puerperas, egregiè levatas vidi Potu aquæ frigide, statim post partum editum, propinato, præservandi gratia; cujus tamen suavis ipse rarò, vel nunquam sum.

IV. Febris Continua & Lactea Puerperarum.

Febres, quibus puerperæ prehendi solent, plerumque sunt continuæ. Præ omnibus tamen aliis *ordinaria ferè esse solet Febris Lactea dicta, quæ circa tertium vel quartum diem accidere solet*, quando lac in mammis copiosius generari incipit; Cum tamen ex ephemeris sit, atque post triduum vel quadriduum, circa diem scil. nonum, sudore solvi soleat, hinc periculo vacat, modò puerperæ bonam diætam observent, *nec aère frigido admissio sudorem impediunt*, ne lac copiosius affluens in mammis coaguletur, & Febris inde symptomatice excitetur.

Reliquæ Febres continuæ, vel à lochiorum imminuto fluxu aut suppressione, vel ab humorum vitio, tempore gestationis cumulato, dependent; in hac tamen febre, à vitiosa humorum dispositione licet dependente, lochia tamen plerumque ritè se habere solent. Quæ verò à lochiorum suppressione provenit, periculosa admodum est, & mortem minatur, si tamen fluxus alvi supervenit, licet nigra & foetida rejiciantur, melius tamen est, & plerumque evadere solent.

Et licet Febres aliæ continuæ ex vitiosa humorum textura enatæ, aliàs periculo non vacent, *in puerperis tamen periculosiores esse solent, quoniam vires ex laboribus partus, sunt sæpius admodum dejectæ, & natura ab opere suo facile distrahitur, & lochiorum fluxus turbatur.*

Curationem Febris lacteæ quod conternit, hac na-

cura est committenda, & saltem opera danda, ut sudores, quibus hæc Febris solet terminari, nullo modo impediatur, & ægra bonâ diætâ regatur.

A Lochiorum verò suppressione si dependet Febris continua, tum omni labore imminutus, vel suppressus lochiorum fluxus restituatur, vel venæ sectione in pede instituta defectus suppleatur.

Ubi verò ab humorum dispositione depravata Febris ortum trahit, tum ab initio negotium naturæ committatur, & videatur, an lochiorum fluxus sufficiens sit, Febri finem ponere, & si Febris etiam inde mitescere videtur, saltem bona diætâ regatur puerpera, nullis medicamentis aliis exhibitis.

*Februm ergo acutarum cura, in puerperis absolvi-
tur in genere, Lochiorum debito fluxu, vel si non satis
fluunt provocatione, aut substitutâ Vena sectione
in pede.*

*Si tamen satis copiosè fluunt lochia, totum ne-
gotium naturæ committere tutissimum est, modo
vitentur omnia frigida & acida.*

V. *Lactis Abundantia.*

Non rarò lac in mammis adeò abundat, ut etiam absque suctione spontè effluat, vel ex turgescencia mammæ doleant.

In causa est chylus ad mammarum glandulas patientiores copiosè delatus & receptus, unde aliquando accidit, ut debilis infans tantam quantitatem exsugere haud queat.

Tunc verò maximas contrahit incommoditates & dolores, præcipuè si mater infantem lactare amplius haud velit, unde tum mammæ intumescunt, & dolentes evadunt, vel inflammatione, aut lactis concretione infestantur.

Hinc si infans lac omne exsugere haud potest, *banum est, si portio superflua effluit.*

Infanti verò lactis hæc abundantia incommoda fit, dum non solum corpulentiores inde evadere solent, sed & lac tantâ copiâ facile in infantum stomacho corrumpitur, atque convulsionibus occasio datur.

Lactis ergo copiosior proventus, quem infans sugere haud potest, optimè inhibetur, *lactis generationem impredientibus*, id quod commodissimè præstat *Dieta tenuis*, quæ parum alimenti suppeditat, qualis est illa, quæ ex oleribus, *potu aqua, vel cerevisia tenuioris &c.* constat, motu verò & exercitio corporis validiore &c. adjuvatur, adhibita simul *sanguinis Venæ sectione, vel cucurbitulis sacrificatis &c.*

Porrò Lactis generationem prohibere, dicuntur *mentha, petroselinum, coriandrum, cicuta*, post ablatos infantes mammis imposita, non solum ad lac dissipandum, sed & ejus concretionem inhibendam.

Si tamen metus sit, ne mammæ, ob nimium lactis afflu-

affluxum inflammentur, fiat *Cataplasma*, paulisper repellens ex *Fol. lactuca*, *nymphaea*, *sempervivi*, *papaveris* &c.

Vel R. *Thereb. cum aq. mentha lota* ℥iij. *Sem. cumini pulv.* *Mentha*, *Rad. ireosaa* ℥ij. *Croci* ℥j. *Cera* q. s.

Ut fiat ceratum molle mammis applicandum.

Crocus & *cuminum* collo appensa, ut mammæ contingant lac absumere creduntur.

Ab initio verò dum lac in mammis colligi incipit, tertio vel quarto puerperii die, mammae saepe adeo turgere incipiunt, ut infans papillam apprehendere haud queat, & periculum adest, ne mammæ inde inflammentur; vel ex stagnatione diuturniori, lac in mammis coaguletur, vel corrumpatur, hoc in casu, aliis nihil juvantibus, mammis applicetur *Empl. Diachylon.* vel de *sperm. ceti*, & ore foemina alicujus, vel infantis validioris, mammae exsugantur per intervalla leniter.

Ubi verò puerpera infantem lactare haud vult, tum alii suadent; ut abstinence à suctione & media supra dicta, ad lac minuendum applicentur, & quidem statim ante lactis affluxum, & dum mammæ nondum adeo turgent. Securius tamen est, si ex lacte copiosè affluente Febris lactea incipit, ut detur ad sudorem eliciendum, bona dosis *Rob Sambuci*, & *sacculus flor. sambuci* repletus, & calidus mammis imponatur, vel ad inflammationem arcendam *Rob. sambuci* cum *Theriaca*, & parum *spir. vini*, *camph.* corio inductum applicetur. Internè etiam potest dari † *Diaph. cum C. C. phil. pr.* & *Θe card. ben.* vel *Θe vol. C. C.* &c. Si tamen hæc tam citò haud medentur, melius est, ut lac exsugatur & hoc saepius, donec sic sensim turgescencia mitigatur; sive infantem lactare vel non lactare velit mater.

VI. Lactis Coagulatio & inde dependens Exulceratio.

SI Mammæ tument cum dolore, atq; hinc inde *Scubercula dura tactu percipiuntur*, signum est lac copiosum in mammis abuisse in coagulum, & nisi hoc cito tollitur, & inflammatio sistitur, tum in ulcus sensum degenerat lac coagulatum, maximis cum doloribus, & incommoditatibus, quibus puerperæ sæpe admodum longo tempore excruciantur.

Ne autem lac copiosum generetur, vel si copia lactis adest, ne concrescat, præcedenti titulo doctum fuit. *Sed si concretio nunc facta est, quomodo hæc dissolvatur rursus, hic labor, hoc opus.*

Ante omnia foveantur mammæ *Decocto parato, ex Fol. abrotani, anethi, fœniculi, flor. chamameli, meliloti, sem. lini, fœnugraci, cumini, croco, myrrha, thure, &c.*

Propinentur etiam sudorifera volatilia, & post sudorem integræ mammæ imponatur *Empl. de Galb. crocat. M. cum a. Gummi ammon.* & desuper ponatur *sacculus milio, vel Fl. Sambuci repletus, calidus.* Si verò his intra 2. vel 3. dies coagulum haud dissolvitur, & inflammatio cum rubore & sensu pulsatorio supervenit, tum frustraneus erit discutendi conatus, hinc præter sudorifera internè adhibita, mammis applicetur *Empl. Diachylon cum gummis.* Vel fiat *ex farina avenæ cum Aqua crassior puls, addito Sale & Ol. lauri in fine; puls hæc quam ealidè applicetur induratis mammis.* Vel

R. Rad. Lilior. alb.

Ceparum an. q. l. v. g. ℥iij.

Et Symptomatibus. 75

Coquantur cum aqua, & in pulvem redigantur,
cui adde

Farin. Sem. lini ℥ij.

Croci ℥ij.

Fæcum cerevis. cochl. aliquot.

Hæc mixta calidè mammis applicentur ad sup-
purationem usque.

VII. *Lactis Defectus.*

D*efectum Lactis quod concernit, causæ ejus variæ & diversæ esse possunt; Potissima est chyli laudabilis defectus. Et hujus causæ sæpe sunt, jejunia quibus gravidæ vel puerperæ affliguntur, dum ciborum fastidio laborant, & parum cibi, eumque sæpe non bene nutrientem assumunt.*

Vel morbi alii, defectus hujus causa existunt, vel si sunt extenuatæ & ubi sudores nimii, vel alvi fluores diuturni aut lochia nimis fluentia, vel hæmorrhagia alia: item curæ, vigiliæ, mæror, terror, aut labores nimii, chylosam sive lacteam sanguinis substantiam absumunt, vel generari haud permittunt; vel & chylum crassum, glandulis mammarum, & harum tubulis penetrandis ineptum generari faciunt.

Item si mammarum glandule, cum suis tubulis non sunt patentes satis à natura, vel obstructionibus à scirrho, callo, vel cicatricibus post ulcera, angustæ & minus patentes redditæ.

Fæminis verò nonnullis à primo ortu hoc vitium accidit, ut insito quodam vitio à natura omni lacte destituantur.

Aliis verò accidit, dum vel virgines vel fœmina pulchritudini studentes, ne mammæ nimis augeantur, remedia adstringentia & refrigerantia illis applicant, atque vias & ductus glandularum lactearum obstruunt, vel angustiores reddunt.

Non rarò tamen accidit, ut, si infans debilis existit, haud sufficiens sit attractio, ut lac attrahi queat; unde etsi lactis sufficiens copia ab initio adesse possit, tamen ex defectu suctionis, imminuitur rursus.

Et

Etsi vel à natura, aut morbosa dispositione lac deest, mammæ flaccidæ, & minus turgentes id patet faciunt sæpe.

Damnum tamen quod ex defectu hoc resultat, in infantem potissimum redundat, quoniam ex defectu alimenti plorat, vigilat, & marcescit, & sic sensim perit.

Si tamen ex depravata nutricis vel matris dispositione ortum trahit, quæ tam cito tolli nequit, tum à lactatione desistat mater, § nutritrix alia queratur.

Vel si vitium tantum non est, illud tollatur, & lactatio interea continuetur.

Ad Defectum autem lactis tollendum, & ut lac copiosius generetur, tam alimenta, quam medicamenta in usum sunt trahenda.

Alimenta sint boni § multi succi, ac facilis dissolutionis, hinc optima sunt juscula consummata è succis carniùm, & vitellis ovorum parata.

Admodum etiam conducunt Lacticinia, imprimis *Lac cum Floribus Sambuci decoctum* & sæpius propinatum, item *Pultes ex Oryza, hordeo, vitellis ovorum, amygdalis, pineis, pistaciis, &c.* paratæ item *ciceres, lentes &c.*

Panis sit recens, & bene fermentatus, ac cum parum fœniculi, vel sem. annui admixti, coctus.

Potus sit vinum bonum, non acidum vel austerrum; Aut cerevisia bene defecata, non tenuis nimis, & quidem, si haberi potest, triticea; vel fiat *Pisana cum fœniculo, aniso &c.*

Insuper vitentur omnia fortiora animi pathemata, ira, mœror, terror, vigiliæ nimix &c.

Medicamenta hic præ aliis laudata, & lac generantia sunt *Folia, radices, § semen fœniculi, viridia*

78 De Puerperarum Morbis

adhuc & recentia, in Aqua, lacte, vel vino decocta, atque diligenter de die bibita, nec non radices petroselini, anethum, anisum &c. Commendantur porro lumbrici terrestres, vino albo & succo fœniculi prius loti & siccati in furno, ac pulv. & à ʒj. ad ʒij. diebus aliquot, mane exhibiti.

Crystallus etiam preparata, item Lac Luna ad ʒj. propinata, pro specificis habentur.

Vel. ℞. Lumbricor. terr. præp. ʒʒ.

Fol. vel rad. fœnic. rec. ʒvj.

Hordei p. ij.

Coquantur in brodio carnis, & colatura detur.

Vel ℞. Uberis vaccæ lactantis q. l. conscindatur tessellatim, & in furno siccetur, ac pulverifetur; tum

℞. Hujus pulveris ℥ʒ.

Sem. anisi.

Fœnic. āā. ʒj.

Cymini ʒij.

Sachari. ʒiiij.

M. Fiat pulvis qui sæpius detur.

℞. Rad. Bugloss.

Liquir. āā. ʒʒ.

Herb. scolopendr. m. j.

Fl. amaranth. purp. ʒʒ.

Calendul. m.ʒ.

Sem. anisi.

Fœnic. āā. ʒʒ.

Lactuc. ʒij.

C. C. ussi ʒʒ.

Incisa omnia dentur & coquantur in aquæ pluv. mens. ij. ad casum 6. digitorum, & decoctum detur sæpius de die ad ʒvj.

℞. Amygd.

R. Amygd. dulc. excort. ℥j.
Pinear. Pistac. āā. ℥iij.
Dactylorum ℥℞.
Sem. 4. frig. maj. excort. āā. ℥ij.
Rad. cicher. condit. ℥ij.
Lumbric. terr. pl.
Cristallor. pr.
Laët. Luna. āā. ℥j.
Sachari. ℥vj.

Fiant S. a. Morfelli, de quibus sæpius de die sumatur.

Externè ad vasa aperienda, applicetur fots calidus, ex decocto *fœnic. apii, mentha &c.*

Et adhibeantur *sinapismi*, qui tamen non diu, & vix per horæ quadrantem in inammis sunt relinquendi, sed per intervalla potius, & sæpius sunt reiterandi, Mammæ etiam frequenter & molliter fricentur cum pannis asperis.

VIII. Lochiorum Defectus.

DUm in partu secundina ab utero separatur, effluere incipit ex dilaceratis vasis sanguivehis, copiosus sanguis Lochiorum nomine insignitus. Isque in sana muliere, sincerus, floridus, & optimi coloris & consistentiæ; in valetudinariis, & cacochymicis, aquosus vel alio modo malè constitutus.

Durat verò fluxus hic in aliis longius, in aliis autem cessat citius, & quidem quantitatis ratione vel plus vel minus; Parcius verò fluit in lactantibus, vel quibus antea parcius fluere solent menses.

In nonnullis fluxus hic durat, tribus vel quatuor diebus, in aliis diutius, ad diem usque octavum, nonum, vel ulterius; illæ verò mulieres quæ otio vitam terunt, diutius, & copiosius purgari solent.

Dantur verò puerperæ, quibus lochia satis parè fluunt, sed absque damno, *modo ab initio parvus, copiosè fluxerint, vel levi diarrhæa fluxus hic compensetur, non primis diebus, sed circa septimum demum, superveniente: Primis namque diebus melior est alvus sicca, rite interim fluentibus lochiis, quam si diarrhæa se jungit, quæ ut plurimum funestum exitum denunciat.*

Si verò imminuitur fluxus hic præter nat. vel supprimitur planè & subsequuntur *rigor & astus febrilis, dolor, tumor, & durities abdominis cephalalgia, anhelitus difficilis &c.* tunc non cunctandum, sed statim succurrendum.

In causa sunt aer frigidus admissus, vel Et tristitia, mæror; & alia pathemata, sanguinis stagnationi in utero occasionem ministrantia.

Cum vero mensium suppressio sæpe graviorum Symptomatum sit causa, multò deterior est ejus evacuatiõnis suppressio, quæ post partum accidit.

In tempore ergò huic malo succurratur. Et si lochia non sufficienter fluere videntur, tum cucurbitulæ applicentur suris vel interiori femorum parti; Si verò planè supprimuntur, tum statim venæsectio instituat in pede. Deinde dentur menses pellen-
tia, ex quibus myrrha, crocus, succinum, zedoaria &c. & ex his parata medicamenta, tam in substan-
tia, quam in essentiis, optima sunt.

R. Borrac. Ven. ℥ij.

Myrrha. gr. xv.

Croci. gr. vj. M. & detur pro 2. dosibus.

Aliquando decoctum Flor. chamomilla, Et parum cort. aurant. cum aqua, vel jusculo factum, opti-
mum est. Vel

R. Zedoar. pulv. ℥ss.

o rorismar. dest. gtt. iij.

M. Detur pro dosi, experiment. D. Sim. Pauli.

Vel

R. Borrac. Venet. ℥j.

Zedoar. pulv. ℥ss.

Myrrha. el. gr. vij.

Croci gr. vj. M. detur pro dosi.

Optimi usus & effectus etiam est Elix. aperiti-
vum CLAUDERI. Sic & oculi cancri cum a-
gelo, sanguinem coagulatum optimè resolvunt.

82 De Puerperarum Morbis

Si verò suppressio lochiorum Febrem ardentem
causatur.

℞. Aq. card. ben. ℥v.

Prophylact. Sylv. ℥i.

Tr. Bez. absque acido ℥ij.

Est. myrrha ℥j. M. pro duabus dosibus.

Externè in sacculo ad ventrem applicentur pro
fotu in lacte coctæ species sequentes:

℞. Rad. Angel. Levistici āā. ℥j. Herb. Arthe-
mis. mentha, matricar. pulegii Flor. chamomill.
Meliloti āā. m. ij. Bacc. lauri ℥ij. Sem. anisi.

℥℔. Incisa dentur, & duobus sacculis inclu-
sa ac in lacte cocta, & expressa, alternatim
ventri applicentur quam calide, postquam
venter prius oleo cheiri, succini, juniperi &c.
invicem mixtis, probe inunctus fuit.

Clysteres etiam emollientes & laxantes, vel ex mo-
do dictis speciebus pro fotu, parati, applicentur
aut diebus aliquotibus post partu præterlapsis detur Rha-
barbarinum aliquotibus, aut aliud laxans.

IX. Lochiorum Fluxus nimius.

IN considerationem tunc venire debet, quando vires inde prosternuntur. *Dantur enim puerpere, quibus etiam secundum naturam lochia copiosius fluere solent, absque detrimento; cum ideoque copia hujus sanguinis fluxus in genere non ita facile definiri queat, hinc vires sint norma, & ille sanguinis fluxus pro nimio habendus, qui vires dejicit.*

Aliquando autem fluxus hujus nimii causa est, *sanguinis copia*, intra tot mensium spatium retenta & collecta. Nonnunquam tamen *tenuitas & acrimonia sanguinis*, causam sustinent, unde vasa nimium aperiuntur & stimulantur.

Quid secundinæ violenter avulsæ, vel & abortus hic valeant, supra dictum.

Hinc si sanguis effluit grumosus, cum torminibus ventris vel hypochondriorum, pulsu debili & frequenti, obscuracione visus, tinnitu aurium & vires adeò dejiciuntur, ut animi deliquia, vel convulsiones immineant, tuac fluxum esse nimium, & periculosum experientia docuit. Hinc puerperarum talium diligens habeatur ratio, ne dum dormire videntur, morte opprimantur.

In Curatione cautè procedatur, ne nimis subito, fluxus qui nimius apparet, sistatur, *cum definita sanguinis evacuandi quantitas, haud ita facile definiri queat; Et, ne, si is sanguis qui evacuari adhuc debet, in utero retinetur, inflammationes, vel alia mala, inde excitentur.*

84 De Puerperarum Morbis

Si ergo fluxus non supra modum nimius esse videtur, *diata saltem conveniente moderetur; & viæ roborentur.* Hinc cibi sint incrassantes *ex oryza, milio, jusculis pedum vituli carne. Iassa,* pro appetitu moderata.

Potus sit *decoctum C. Cervi cum mastiche factum;* vel vino aſuetis concedatur *vinum rubrum adstringens,* aquâ ferratâ, *in qua mastix ebullit,* dilutum.

Ubi verò fluxus hic planè nimius est, & vires dejicit; tunc, si vel à mola, vel à secundina retenta, aut sanguinis grumis dependet, obstacula hæc manu obstetricis ex arte eximantur.

Si verò nimia sanguinis tenuitas aut acrimonia eundem fovet impetum; tum si vires concedunt *vena secetur in brachio,* ita tamen ut vena mox digito occludatur, mox relaxetur, ut sic per vices sanguis effluat, neque vires dejiciantur.

Præterea *puerpera sit quieta,* & medicamenta adhibeantur quæ sanguinis ebullitiones sistunt, ex quibus præ aliis excellit *Tinct. antiphthif. dicta;* Alii multum tribuunt *Conservæ Lyſimachiae siliq.*
Vel

R. *Spec. de gemm. frig. ʒij.*

Boli armen. margarit. pr.

Lapid. hematit.

Ocul. 69. pr aa. ʒi.

M. & detur dosi. ʒʒ.

R. *Conserv. Rosar. antiq. ʒij.*

Rad. consol. maj. pl. ʒij.

Alumnis ʒʒ.

R. *antiphthif. ʒiij.*

M. dentur aliquot cuspides cultelli.

R. *Aq.*

℞. Aq. Plantag.

Papav. err. aa. ℥ij.

Aceti fl. tunica. ℥j.

Corall. r. pr. ℥j.

Extr. opii gr. iij.

Syr. corallor. ℥ss.

M. detur sæpius cochleare unum aut alterum.

℞. Aq. Fol. quercus. ℥j.

Conserv. Rosar. ℥ij.

Coquantur invicem & decocto colato adde

R. Antiphthif. ℥iij.

Syr. Myrtini. ℥j. M. dentur sæpius aliquot cochlearia.

℞. Sem. 4 frig. maj.

Papav. albi. aa. ℥j.

Amygd. d. ℥ss.

Decocti hordei. ℥ss.

Aq. Plantag.

Fol. quercus aa. ℥ij.

Fiat emulsio cui addantur Syrupi corall. ℥iiss.

Acetum Theriacale, temporibus, pulsibus, ac plantis pedum applicetur.

Et uteri regio illinatur Ung. Comitissa, vel aliis oleis adstringentibus,

Atque suffusus utero excipiatur, ex thure, mastiche, rosis rubr. ungula equi. &c.

X. Papillarum Fissuræ.

Sunt frequentissimum lactantium malum, unde stantio sæpè dolore cruciantur, ut suctionem vix, vel plane non ferre queant.

In causa sæpe est fortior infantis suctio; aliquando tamen acrimonia serosa lactis hùc multum tribuit.

Nè verò malum degeneret in ulcera prava, & puerperam ad lactationem ineptam reddat, hinc præservatio tentetur ultimis gestationis mensibus, papillis applicando calices è pura cera instar cupularum glandium formatas tantæ magnitudinis, ut papillas comprehendant; in singulos verò calices infundatur resina abietis, antequam papillis apponuntur; & ne decidant, linteo ad id parato retineantur: Et si resina absumta est, infundatur alia.

Si verò fissura nunc facta sunt, illinantur papillæ oleo cera, vel ovorum, cum aceto saturnisato & dulcificato in ung. nutritum redacta; vel cum calice ceræo applicetur oleum, aut

Rx. Oo mastichini.

Cera.

Hyperici aa. ʒj.

Boli armen.

Tutie. pr. aa. ʒʒ.

Sachari ʒ. gr. xv.

Cera virg. q. s. ut fiant unguentum.

Hoc unguento parum liquefacto, diligenter inungantur papillæ, si verò infans sugere debet, *oleo amygd. d.* unguentum detergatur, & post suctionem statim rursus inungantur papillæ.

Vel ex commendatione *Cl. Muys in suo Podalirio.*

Rx. Mucilag. sem. cydon. ℥℞.

Sachari ℥. ℞℞.

Tutia. pr. ℞j. M. & applicetur.

HEIDE in suis experimentis commendat; Solutionem vitrioli albi, ut hâc sæpius illinantur papillæ, sic mox siccentur fissuræ & claudentur. Vel

Rx. Sem. cydon.

Psyllii aa. ℥j

Gummi tragac. ℞℞.

Cum aquâ vel succô plantag. extrahatur mucilago, cui adde *Medulla cruris cervi, olei ovor. aa. ℞j. & cera parum*, ut fiat linimentum, quod diligenter applicetur cum calice vel pileolo cereo, aut plumbeo, ne linteamina unguentum detergant, & adhærendo dolores pariant.

In primiparis non rarò papilla ita delitescunt, & latent, ut ab infante apprehendi & sugi haud queant, hinc applicetur vitrum suctorium, & postea ubi sese paulisper exferunt, sugendæ præbeantur vel catellis, vel alteri fortiter sugenti infanti, vel adulto.

Vel fume vitrum, non admodum latam circumferentiam oris habens, impleatur aquâ fervente, sed cito rursus, vitro calefacto, aqua effundatur, & os vitri calentis admoveatur papillæ, atque optimè extrahentur & elongentur papillæ; & simul

lactis non contemnenda quantitas in vitro colligitur.

Aliquando inveniuntur subjecta, quibus papillarum meatus defunt, vel à prima conformatione, aut ubi post exulcerationes callo obdurati meatus extant; hoc in casu nil efficiendum.

Si verò meatus, etsi angustiores, adsint, tamen crebra suctione, patentiores sensim redduntur.

XI. Urinæ Incontinen- tia.

Non rarò accidit, quando in partu difficili, *vesica sphincter* forti compressione *leditur*, vel *planè dilaceratur*.

Illo in casu fiat *Balneum ex Fol. salvia, beton. ro-
rismar. puleg. origani, lauri &c.*

Vel fiat *fotus ex herb. & flor. calendula, equiset.
&c. cum spongia calidè applicando.*

Et puerperæ ter vel quater de die præbeat *Olei
mastichini costii*, cochleare unum cum juscuro.

Si vesica sphincter dilaceratus existit, tunc *urina* continuò *vaginam uteri irrigando*, dolore & ardore atque fœtore se prodit,

Diebus verò aliquot puerperii elapsis, ex dilacerato sphinctere *vesicæ, calx & arena exeunt*, id quod quatuordecim diebus, vel pluribus, cum ardore & dolore ita continuare solet, donec tandem dilacerata ora sphincteris, callo obdurescunt; & quoniam hæc tunc non amplius coalescunt, malum fit incurabile & incontinentia urinæ per vitam continuat, nisi callus ille dilaceratæ rimæ auferatur, & mediante sutura ora contrahuntur, & consolidantur.

Ab initio verò dilacerationis puerpera talis intra tres dies vel urinam planè non, vel cum dolore vix reddere potest; Deinde verò per se præter voluntatem effluere solet, non quidem per vesicæ orificium, sed per dilacerata sphincteris ora, & vaginam uteri; nisi dum ægra vel sedet vel jacet, ubi *urina retinetur*, donec surgit & ambulat; intereà

90 De Puerperarum Morbis

verò temporis ubi urina retinetur, ardor in sphinctere admodum intenditur, & calcis insignis quantitas sæpe intra noctem ibi generatur & concrefcit, id quod certum signum hujus dilacerationis est.

Ut malum hoc tollatur, *callus dilacerati sphincteris auferatur prius*, tunc per futuram adducantur ora, & eis consolidantia vulneraria applicentur.

℞. ꝑ. Mastichini cocti. ℥j.

Succi equiseti.

Crassula. maj.

Fol. quercus aa. ℥ss.

Sarcocolla ℥ij.

Olibani. ℥j.

Coquantur ad consumptionem succorum, Colaturæ adde Balsami Peruviani, & momordica, aa. ℥ij. M. Vel

℞. Balsami momordica.

Sarcotici Prævotii aa. ℥ij.

ꝑ. vitell. ovor. ℥ss. M.

Ad ardorem & dolorem in sinu muliebri demulcendum.

℞. Sem. cydon. psillii aa. ℥ss.

Tragacanthi ℥ij.

Sem. aquileg. ℥j.

Aq. rosar. ℥j.

Plantag.

Fol. quercus aa. ℥ss.

M. fiat inde mucilago, cui adde:

Olei Mastichini.

Amygd. dulc. aa. ℥ss.

E vitell. ovor. ℥vj.

Acui

Aceti dulcificati. ℥iij.

Tutia. ꝑr. ℥ij.

Pompholigis. ℥j.

M. & applicetur.

Ad excoriationses tam vaginæ uteri, quam pu-
lendarum externarum, siccandas & consolidan-
das,

℞. Olei rosar. ℥iij.

lini ℥j.

Aceti ex Saturno dulcificati. ℥ij.

Cerussa ℥j.

Tutia ℥iij.

Sachari Saturni ℥i℞. M.

Internè simul diligenti in usu sint decocta, vel
alia vulneraria; Præter Balnea ex adstringentibus
& vulnerariis, v. gr. rad. symphuti, Bistort. Cort.
rad. acatiar. Herb. equiseti, Flor. hyperici, Fol. quer-
us &c. parata.

XII. Uteri vel Vaginæ Uteri Procidentia.

PLerumque accidere solet vel *ex partu difficili*, dum fœtus grandior est, *velex frequentiori partu*, ubi forti vel sæpius reiterato partu, tunica rugosa cervicis uteri a sua connexionione quasi excoriatur, & detruditur.

Ipsius uteri procidentiam fieri posse, plures negant, rationibus, tam ab ipsa uteri connexionione quam à casus raritate inducti: Si tamen casus tam ab antiquitate quam & à nostri ævi practicis consignatos legimus, credibile est & ipsius, ut dictum uteri prolapsum, etsi rarò, accidere tamen posse. Vulgo autem vaginam uteri prolabendo molestias graves inducere certum est; & cum malum hoc, etsi per se haud lethale existat, tamen fœminis in deambulando non solum molestum, sed & in partu, difficilem hunc reddendo, periculosum, imò viro in congressu non solum impedimento, sed & nauseosum sit, hinc quovis modo tentetur ejus repositio, & ut repositus retineatur omnes vires impendantur.

Impedimentis vero remotis, vesica nimirum evacuatâ, & excrementis induratis, si adsunt, clystere educatis; *Agra collogetur in lecto supina*, & coxæ elevatis, poplitibusque reflexis, ac capite, quantum fieri potest, cum scapulis vel corpore superiore demisso, manibus apprehendatur è vagina propendens corpus tumidum, & sensim introrsum adigatur: Si verò repositio talis manu ita fieri difficulter queat, fiat instrumentum ligneum sive pessarium

ius amplitudini vaginæ ferè respondens, hic te-
ui linteo circumdetur & oleo adstringente perfu-
as, ad uterum reponendum applicetur; Ali-
quando ipsa ægra hanc repositionem propriis ma-
ibus leviter præstat.

Si verò prolapsa vaginæ pars jam inflammata
xistit, tunc huic prius medela quærat, & inflam-
natione sedatâ demum repositio instituat, vel
l ab aëre frigido admodum intumuit, tum fovea-
ur decocto *Herb. malv. althea, Fl. chamomilla, me-
iloti, verbasci, balaust. sem. lini, fœnu-graci, Bacc.
auri &c.* Dehinc inungatur *oleo lilior. alb. & pin-
nedine galline*; & repositio tentetur.

Si Fetus requiritur magis adstringens,

℞. *Fol. quercus*

Myrti

Millefoliū

rubi

arthemis.

Flor. Balaust.

rosar. r. aa. mj.

Cort. granat.

Cupul. gland.

Nucum cupressi,

Sem. Sumach. aa. ℥℞.

Coquantur in aqua chalyb. & vinirubriaa. p. 2q.
ro fomentatione.

Dehinc corpus propendens & reponendum
onspergatur pulvere adstringente hoc, vel simili,

. g.

℞. *Mastichis*

Thuris. aa. ℥j.

Sarcocolla lacte nutrit. ℥℞.

94 *De Puerperarum Morbis*

Mumia.

Balaustior.

Sang. Dracon. aa. ℥j. M. Fiat pulvis.

Postquam verò Uterus fuit repositus, ut in suo loco retineatur, mulier in lecto jaceat reclinata cruribus ita situatis, ut unum alteri incumbat. Tum verò *in illo situ maneat diebus novem vel ultra.*

Ac cura adhibeatur ne alvus vel nimis adstricta vel laxa nimis fiat.

Si tamen omnitali curâ adhibitâ, vagina prolapsa retineri haud queat, fiat *peffariu* ex ligno, quoniam alius magis durabilis existit, inque medio orbiculatim sit perforatus, ut humores perfluerent; Talis verò peffus, utero prius in suum locum restituto, vaginæ immittatur, parte acuminatâ præmissâ, ita ut medium foraminis respondeat orificio uteri.

Figura verò peffariorum vel rotunda sit, vel ovata aut triquetra, oblonga tamen & intus excavata; extrema verò ora orbis, haud crassiora sint caule oratorio, in medio verò propè foramen quadruplo ferè tenuiora, foris duorum digitorum latitudine gaudeant, & in acutum delinant; Interna verò cavitas & profunditas, cum exteriori figura conveniat, probe etiam sint politi & lævigati, sine ulli scabritie, ne lædant. Aptetur etiam eis filum ut extrahi suo tempore rursus queant, quod tamen rariu fieri debet, vel cum viro se jungere cupit uxor. Sunt tamen quæ relicto peffario cum viro coeunt absque impedimento.

Illinantur verò *oleo mastichino, myrtino, cydoniorum,* & conspergantur pulvere modo præscripto adstringente, & immittantur.

Loco talismodi pessarii lignei, potest etiam fieri Emplastrum durius, ex ung. Comitissæ, vel alio adstringente, cum pice, sarcocolia, bdellio, galbano &c. ex quo formetur pessarius eâ figurâ, quæ uteri collum sive vaginam impleat, & fundum attingat.

Prætereà lumborum & renum regio inungatur, ung. Comitissæ, tunc verò imponatur Empl. contra rupturam, aut magneticum arsenicale.

Ubi verò vagina uteri laxa redditur ab humoribus vitiosis, tum purgantibus convenientibus illi removeantur, & in usu ordinario sit decoctum China, arsaparilla &c.

Ut pessariorum ulterius fiat mentio, poterunt illi commodè & cum singulari effectu obduci cerâ hoc, vel simili :

- R. Radic. consol. maj.
- Fl. Balaustior.
- Rosar. rubr.
- Myrtillorum aa. ℥j.
- Masticis.
- Olibani aa. ℥ss.
- Cera nova ℥iij.
- Colophon.
- Gummi elemi aa. ℥j.
- Therebinth. ℥ss.

Omnia cum olei rosacei s. q. diligenter miscendo at ceratum solidius.

Cum verò Vaginæ Uteri prolapsus, si parturiens hoc laborat, maxima obstacula asferre, & partum officilem reddere queat, hinc si obstetrix hoc novit, vel si tactu id percipit, statim prolapsam vaginam retroagat, vel inter dolores partus, manibus

tamdiu sustentum servet, usque dum parturiens
tam foetum, quam secundinam fuit enixa. Quo
facto repositio instituat, puerperâ capite demis-
so in lecto collocatâ, adhibeanturque fomenta
adstringentia, exiccantia & confortantia, ut vagi-
na successu temporis in suo loco iterum confirme-
tur. Si plicæ vaginæ uteri sunt omnino explana-
tæ, tum curet reponens, ne sibi ipsi plicas tales
explanatas superimponat.

De Infantum recens nato- rum Regimine, Educa- tione, & Morbis.

I.

Postquam in lucem fuit editus infans, tum ob-
stetrix illum molli calidoque linteo involutum
sinui suo, paulisper recondat; & secundinam ex-
cernendam observet. Si verò hæc tam citò sequi
haud velit, obstetrix trium vel quatuor digitorum
latitudine à ventre infantis funem umbilicalem, nec
nimis durè, nec nimis laxè, duplicato vel triplica-
to forti filo liget, & sex circiter digitorum latitudi-
ne ab illa ligatura illum forcice refecet; ac infan-
tis partem umbilici relictam, linteo molli butyro
recenti illito involvat.

Hoc factò infantem à fune umbilicali separa-
tum, alteri scæminæ adstanti paulisper tradat, &
secundinæ excernendæ curam habeat; quâ nunc e-
gressâ, prius puerperæ assistat, eam lecto debite
committendo.

Quo factò ulterius infantis curam gerat, & u-
bique inspiciat, & exploret, an omnes partes corporis
se legitime habeant, neque novis partes hinc inde
potatæ extent; quo in casu obstetrix secundinâ ca-
lidâ navos probe fricet; Si verò hoc modo haud ce-
dunt, sæpius illinantur succo ex viridibus corticibus
nucum juglandium expresso, sic cutis nigrescet, & sen-
sim separatur. Si nævi empyreumatici genas vel
frontem defœdant, optimum effectum præstat lin-

98 De Infantum recens natorum

Etus matris si nævos tales versus collum, vel alium locum, ubi minus conspici possunt, diligenter linguendo propellit.

Tunc adornetur *Balneatio ex aqua moderate calida*, & parum vini remixtâ, ut hâc sordes vel mucus cutis, ubique abluatur: nonnullæ obstetrices Balneo herbas nonnullas incoquere præcipiunt. Vel & *Balneo aliquid saponis addunt*; bono cum effectu.

Si tamen mucus adeo viscidus existit, ut simplici balneo vix separari & ablui queat, tum fricetur cutis butyro recenti vel oleo amygd. d. ac tum vino calido abluatur, & detergatur. Retro aures ponantur lintea mollia, ac artus legitimè situati, debite involvantur fasciis, ne curvi evadant, vel & eorum motu parvuli terreantur.

Balneatio verò talis, primâ septimanâ quotidie, secundâ autem, alternis vel tertiis diebus instituitur, donec cutis nitida evadit; sed caveatur ne nimis calidè laventur, & cuticula mollis quasi aduratur, ac rubescat nimium; quæ causa esse potest coloris cutis nigricantis.

Balneum etiam quod ad lavandum infantem adhibetur, non coquatur, quoniam ex opinione, cutem asperam reddere creditur, sed species, utpote *malva, melissa, lavendula, furfur tritici* &c. Sacculo inditæ, per noctem aquæ infusa relinquantur, manè verò leviter incalescant, & ad lavandum infantem infusum calidum adhibeatur. Post balneum verò optimè detergatur infans, & à frigore arceatur.

II. Aliquando infans partu difficili exclusus adeò debilis existit, ut vix respiret, velejulatione vires vitales prodat; hoc in casu ei instillentur guttulæ nonnullæ aquæ vitæ mulierum, vel vini malvatici, aut vini saccharati; & garyophylli aromatici masticati odore anheletur &c.

Si tamen hisce mediis non excitatur, *nucha* instilletur una vel altera guttula ex cerea vel sebacea candela accensa, & licet vesicula inde excitetur non nocebit, sed effectus efficacior erit; vel & à convulsionibus præservabit.

Probè etiam observetur apertura cranii, ne duriter tractetur, & incurvetur aut deprimatur; aliàs enim si cranium incurvum coalescit, etsi epilepsiam haud inducat, tamen hominem reddit stupidum, & per vitam maleloquentem, & audientem.

III. Porrò obstetrix indaget, an lingua frænum nimis adstrictam teneat linguam, ut agrè sugat, quo observato, frænum vel ungue, aut si opus lancetta debite separetur; anum etiam inspiciat, num perforata extet &c.

IV. Cum etiam fœtus in utero plerumque *recrementa quaedam nigricantia meconium dicta*, collecta habeat, hinc illa ne turbas excitent, vel torminibus occasionem addant, &c. statim primis horis post partum removeantur; antequam aliud aliquid, vel lac vel pulvicula fuit data. Vulgus hunc in finem exhibet oleum recens amygd. dulc. vel solum, vel cum syrupo de manna, aut cum saccharo mixtum.

Cl. Etmüller admodum laudat, *syrupum de spina cervina cum melle confectum*, & cum oculis sancriremixtum: Vel

℞. *Syrupi decich. cum Rh.*

Pulpæ Passul. min. aa. ℥ij.

Ocul. 69. pr. ℥℞. M. & detur. Vel

℞. *Pulpæ Passul. min.*

Manna elect.

Sachari penid. aa. ℥℞.

Sperm. ceti. ℥℞.

℞. *Amygd. dulc. ℥vj.*

Anisi gtt. vij.

Julepi violar. ℥j. M. & propinetur aliquoties cochleare dimidium.

— Alii, ut acescentia futuro lactis suctui nociva absorbeat, vel præcaveatur, primis tribus diebus exhibent grana aliquot *Pulveris Marchionis.*

V. Postquam hæc ita peracta sunt, *de cibo infantis cogitandum*; quem ut plurimum lac matris suppeditat; sed cum plures puerperæ non statim primis horis lac in mammis contineant, hinc infantes sæpe intra viginti quatuor horas careere oportet, id quod etiam fuerunt; Nonnullos tamen citius fames monet, id quod palam fit, si linguam vel immissum ori digitum fugit, & plorat.

Alimentum ergò primum & optimum, & quidem primis mentibus, lac fit, idque toties quoties illud postulat infans, singulis nimirum duabus vel tribus horis, nisi dormiat: *Multum verò dormire eis optimum est in lactando verò hoc observet nutrix, ut ei modo dextram, modo sinistram mammam porri-*

gat; Præcipuè si infanti nunc manus à fasciis solutæ & liberæ permittuntur, id quod post quatuor menses circiter permitti potest.

Post menses aliquot etiam pulmenta possunt concedi & porrigi, quæ etsi vulgò ex farina optima triticea fieri soleant, tamen meliora illa sunt, quæ ex medulla panis albi triticei, cum lacte aquâ parantur.

Non statim verò post datum pulmentum, mamma prebeatur, sed per horam circiter à lacte arceatur infans, ne vomitu id rursus rejiciat &c.

Hæc verò Dieta ad dentitionem usque observetur. Lac ipsum quod concernit, nullum infanti magis conveniens est, quam maternum; utpote quod ex eodem sanguine fuit generatum, à quo infans in utero formatus & nutritus est; magna namque differentia est inter lac nutricis peregrinæ, & lac matris respectu infantis; Nullius enim nutricis lactantam habet convenientiam cum humoribus infantis, quam lac maternum, modo laudabiliter sit constitutum.

Atque hæc ex causa omninò reprehendendæ sunt matres, quando alienis nutricibus infantes suos nutriendos tradunt, dum ipsæ nutrire commodè possunt, & ex mente Scipionis Africani ea magis mater judicanda, quæ etsi infantem haud peperit, per annum verò vel ultra nutrit, quam illa, quæ infantem peperit, sed postea dereliquit.

VI. Quoniam autem matres sæpè admodum debiles, vel morbosâ dispositione præditæ existunt, talem verò depravatam dispositionem infantes nunc à matre hauserunt, hinc matris lacte vitioso, non augenda est illa dispositio, sed lacte nutricis sanæ in melius reducenda & corrigenda erit.

De primo matris lacte, sive colostro, Autores diversi sunt; Dum alii hoc rejiciunt, alii verò infanti recens nato optimum esse dicunt; exinde quod alvum infantis subducatur & laxet modo sana sit mater.

Si autem eligenda est nutrix, eligatur sana, boni corporis habitus, bene morata non salax, aut ebriosa, nec iracunda, sed tranquillæ animi, ætatis vegetæ, ab anno vigesimo, ad trigessimum usque, quæ ultra decimum mensem nondum lactavit; mammas etiam mediocres, neque laxas aut pendulas, sed bene formatas, item papillas elegantes habeat, quas infans bene capere potest, &c.

VII. *Lac etiam sit optimâ constitutione præditum, nec nimis crassum, nec tenuè nimis: id quod cognoscitur, si lac ungi, vel vitro plano instillatum, nec statim nimis defluit, nec reclinato vitro, diutius hæret; Præterea lac sit boni coloris albi nimirum lactei, non amarum falsum aut acre, sed dulce & gratum; ac suavi & boni odoris.*

Lac verò nimis tenue aut serosum minus nutrit; atque eo infantes emaciantur, vel in Diarrhæas incidunt: & si acrimonia concurrat, facile scabiem aut pustulas in corpore excitat.

Hoc lactis vitium corrigendum venit conveniente Diætâ ex cibis siccantibus constante, carnes potius sint assæ quam elixæ, hinc juscula exulent, in diligenti verò usu sint oryza, amygdala &c. Si tamen ad hoc vitium corrigendum insufficiens est Diætâ, superflua serositas evacuetur debito purgante, vel sudores provocentur medicamentis convenientibus, ut superflua humiditates in corpore absumantur, vel in lecto aut laconico,

Ubi verò lac nimis crassum est, id quod in ventriculo facile coagulatur, ac plura incommoda secum trahit; tum nutrix utatur cibus boni succi & facilis coctionis, quales sunt carnes pullorum, vitulina, hedina &c. Si tamen hæc non sufficiunt, in usum simul veniant medicamenta attenuantia &c.

VIII. *Reliqua Lactis vitia, vel ipsum lac, aut nutrix, vel & infans patefaciunt.*

Sic color lactis vitiosus patet, quando linteum candidissimum in eo immergitur, & in umbra siccat, tum si lac est biliosum linteum flavescit, si melancholicum nigricante colore præditum extat. A nutrice lactis vitium dependere denotat ejus depravata, morbosa, cachectica, aut cacochymica constitutio, præcipuè si prægnans, imò etiam nutrix vino adusto multum assueverit, utpote quo noxio potu infantes manent debiles, nec debitam staturam acquirunt, vel morbofi evadunt. Ut plurimum etiam defectus lactis in nutrice, quem celant in causa est, quod infantes extenuentur, & morbofi eveniant ac pereant; id quod probè investigandum est. Infantem autem lacte vitioso nutrirî demonstrant tormina ventris, diarrhææ, aphtæ in ore, vigilæ, convulsiones &c.

Hæc verò vitia optimè emendat bona victus ratio, hinc abstineat nutrix ab omnibus que lac vitiosum generare apta sunt, qualia sunt cibi pravi succi, nimis saliti, & acrimonia præditi; Præterea exulent animi motus vehementiores, præsertim ira, Venus nimia &c. Si autem Diæta lactis vitia hæc haud satis emendat, tum depravata talis & vitiosa dispositio convenientibus remediis tollatur. Et si purgans necessarium esse videtur, tum eo tempore,

quo nutrix purgatur, infanti mamma non porrigatur, nisi simul unâ operâ ipsum infantem purgare necessum sit.

IX. *Diatam infantis à dentitione, usque ad ablaçtationem quod concernit*: Hæc sensim paulò solidiori cibo constet; cum enim dentibus carentes, tales masticare haud poterant, nunc postquam dentes eruperunt, eis legumina cocta, vel & parum carnis optimè coctæ & semimasticatæ aliquando concedi potest: Intereâ tamen lac non denegetur, sed caveatur *ne tali alimenti incipiente miscela, acetosi aut austeri quid*, unde lac in ventriculo coagulari queat, exhibeatur.

X. Et, si infans jam firmior sensim fit, ac repere, vel ambulare incipit, *prospiciatur, ne nimis maturè pedibus incedere permittatur*, unde crura adhuc mollia facilè curva, infansque varus vel valgus evadere potest.

Si tamen pedibus jam firmiter inniti incipit, à nutrice, fasciâ molli cingulo annexâ, semipendulus ducendus est.

Et ut sic sensim solus ambulationi assuescat, *curriculo parvo, cum quo ambulare, nec tamen cadere potest, includatur*: Donec tandem solus ambulare assuescit; ubi tamen non solus relinquendus est, cum aliquando vix fieri possit, quin sæpe cadat: Proptereâ *caput muniatur pileolo in circulum formato*, qui prohibet, ne inter cadendum caput fortiter impingat.

Cum etiam hæc ætate infantes sinistra manu sæpe *agiliores fieri consuescant*, hinc fasciatione manus sinistrae id præcavendum, dextra manu interim li-

bera relicta , ut ea , frequentiore usu , agilior fiat.

XI. *Tandem quod ablaetandi tempus attinet* , hoc , licet non in omnibus idem sit , cum dentur vegetiores qui debilioribus citius ablaetari possunt , tamen in genere infans à lacte non est removendus , nisi perfectum habeat dentium numerum , cum ob eorum defectum masticare nondum queat ; unde , si cibus masticatione in ore haud præparatur , etiam in ventriculo nulla conveniens dissolutio aut coctio peragi potest.

Sit amen mater , vel nutrix hand bene valet , vel pragnans existit , tum citius aliquando quam aliàs fieri debuisset , ablaetatio est instituenda ; & vel alia nutrix quærenda ; Post nonum vel decimum mensem , tamen alius conveniens potus & cibus exhiberi & ablaetatio satis commodè institui potest. Melius tamen alii esse credunt , paulò diutius infantes lacte nutrire , quam nimis citò ablaetare ; cum partes corporis , convenienti hoc alimento roboratæ , postea per omnes ætates , talismodi alimentis benigni beneficium persentiscant.

XII. Quocunque verò tempore infans ablaetatur , non statim alienus cibus offeratur , sed adhuc inter lactandum assuescat edere juscula gallinarum , carnis bubula &c. Et si tempus ablaetationis appropinquat , etiam legumina , ac carnes boni succi , à matre vel nutrice seminanse dentur.

Ablaetatio verò commodius vere & autumno , quàm æstate & hyeme , item potius crescente quàm decrecente lunâ , instituitur.

XIII. Licet autem infans nunc ablaetatus sit debito suo tempore, dentibus nimirum præditus, tamen, cum vires adhucdum non sufficiant talem cibum & potum digerere, qualem magis adulti ferunt, hinc illorum Diæta ad septennium usque ab adultorum illa differat, quoniam illi Diætæ errores non aded ferunt ac adulti;

Cibus tamen istâ ætate sapius porrigendus est, & tantum quantum non solum ad nutriendum, sed & ad augendum corpus requiritur. Jejunium namque hæc ætas minimè ferit, & inter infantes tales illi præcipuè, qui sunt bonæ constitutionis, & vivacioribus Spiritibus gaudent.

Dum verò copiosiore alimento utuntur, oportet ut motus aliquis accedat, hinc ludi concedantur, & tales quidem, quales anni ferunt; minimè verò in otiosunt educandi, quoniam inde non tantum alimenta malè digeruntur & distribuuntur, sed & Spiritus obruuntur & torpescunt.

In Diætâ verò tali post ablaetationem vitentur saccharata & melle confecta, quoniam hæc in imbecilli tali corpore facile acescunt, unde infinita postmodum infantilia mala occasionem nanciscuntur; nec medicamentis subinde necessariis sunt addenda saccharum aut mel, quoniam malitiam morbi sæpe nutriunt & augent.

Nec vinum infanti pro ordinario potu concedendum, quoniam hoc ejus humores exasperantur, & ad nutritionem inepti redduntur, infantesque inde facile extenuantur.

Cibus ergò & potus simplicissimus sit, nec ex contrariantibus constet, prout sunt lac & vinum vel acetum. Hæc verò cum plures adulti haud ferant,

rant, quid non detrimenti sunt allatura teneri adhuc infanti, debilioribus adhuc Spiritibus prædito!

- Matres verò huc respiciant, & in specie non concedant, ut cibos absque pane comedere asuescant infantes; quoniam sic debiles evadunt, pallefcunt, vel vermibus facile replentur.

Cir-

Circa Educationem Infantis porrò observentur monita sequentia.

I.

Ante omnia arceantur à frigore, si enim vel in facie, aut manibus & pedibus in tenera ætate lædantur, rarò obtinebunt cutem lacteam, sed squalidam aut subfusco-rubicundam, in specie fœminino generi exosam.

II. *Certa hora illis porrò destinentur, quibus cibantur, & quibus excitantur aut elevantur rursus.*

Cum verò quies omnium optimum sit infantum pabulum & confortans, hinc caveatur, ne à debita sua quiete arceantur, vel in somno turbentur, aut citius quam debent exsuscitentur.

Omnia verò impedimenta removeantur, quæ quovis modo eorum quietem turbare possunt; etenim si nimis calidè teguntur, & pedes denudatos habent, non benè dormiunt. Sic nec illi semper benè dormiunt, quibus caput altius locatur. Et si caput humilius locatur reliquo corpore, fortius quidem dormiunt, sed sensus inde facilè obnubilantur. In omnibus ergò his moderamen sit.

III. Dantur tamen aliæ sæpè *causæ antipatheticæ sive sympatheticæ, quibus infantes inquietantur, sic si fasciæ à meridie soli exponuntur, vel vesperi post occasum solis diu in aëre relinquuntur, tum verò infans his involvitur, quiete ordinaria privari dicuntur.*

Vel

Vel si parvuli eum in locum portantur, per quem vesperi pecora, diurno labore lassata, stabulum repetunt, quies illis adimitur.

Et eundem effectum inducere creduntur fasciæ, vel cunearum stramen, si comburuntur &c.

Sed effectus hi per magnetismum sunt explicandi, & ex magia naturali deducendi.

Inde porrò est quod *secundina negligenter habitata* vel in sterquilinum defossa, puerperam valetudinariam, vel per vitam decoloratam faciat. Sic secundinam, *quando nimio sale conditur*, puerperam sitibundam reddere, experientia testatur.

Et hoc ex fundamento, *parturiens non pariet*, si eo in loco collocatur, *ubi multos etiam ante annos cadaver hominis demortui stetit, aut in quo exspiravit*: Hinc moris est in nonnullis locis, parturientem illuc locare, ubi mensa solitò locum obtinet, quoniam ibi mortuis rarò locus conceditur.

Vel, si congressus primus conjugalis fit in lecto, cui aliquid straminis, vel linteorum inest, quibus cadaver humanum antea fuit impositum, tum conjuges illi vel erunt steriles, aut rarò infantes servabunt.

Quantum etiam valeat ad virilitatem tollendam, *acus*, quâ olim cadaver humanum punctum fuit, *in illo loco defixa*, ubi maritus urinam reddidit, illi demonstrant, qui hanc materiam ex professo tractant.

Quod porrò infantum quietem concernit, nonnulli à natura sunt quieti, nec multum plorant, alii è contra sunt clamosi & sordidi.

IV. *Arceantur etiam infantes à fortiori motu corporis, unde insomnia oriuntur inquietantia vel ter-*

110 *De Educatione Infantum.*

refacientia, prout hoc observatur sæpè, si parvuli crebrius præter modum saltando exercentur, aut risu nimio fatigantur vel terrefacientia eis objiciuntur, tum hoc noctu illos inquietat, juniores tamen magis quam adultos. Propterea etiam *non terreamur insolitis clamoribus, sonitu gravi, aut doloribus repentinis*, ne convulsionibus tententur &c.

Matres hunc in finem pro præservatione à noxa terroris infantis collo appendunt *corallia rubra, lapidem carneolum, aut semen pœonia*; Sed hæc antecedit *Electrum minerale immaturum*, ab *HELMONTE* tantopere laudatum, & ab immundo Spiritu liberando efficax.

Prætereà *non multum titillentur infantes*, quoniam hoc loquelam difficilem reddit. Nimum verò saltando facile artus luxantur.

Non etiam fortioribus palpis, infantis os, cum hoc ludendo, percutiant, quoniam inde difficulter dentunt, & difficilius loqui discunt.

Et si à tergo fortioribus verberibus tractantur, facile balbi fiunt, aut si capite molliusculo fortiter impingunt, non rarò muti & surdi evadunt.

Hinc si corrigendi, & pœnis afficiendi sunt, hoc virga fiat, quæ est benedicta illa medicina à Deo creatâ, quâ inobedientia, contumacia, pertinacia, &c. ex fundamento curantur.

Cum ratione tamen castigandi sunt pueri, & asuefaciendi, *ut discant compescere iram, & cedere ac obedire superioribus.* Et hoc ad sanitatem conservandam admodum conducit, *si enim homines in sua juventute non asuescunt compescere suas cupidines, tum maximis sæpe ægritudinibus fiunt obnoxii. Nec major causa est, quâ ad tantam eclipsin ratio-*

nis *Maniaci* delabuntur, quam *Pertinacitas*, dum suorum motuum animi non sunt Domini.

Hoc observamus etiam in infantibus & adultis, ubi *pertinaces* semper gravius ægrotant, quam *mites* & *patientes*. Si autem post virgam *infantes* plorando quasi *singultiunt*, tum hoc *pertinacitatis* plerumque signum est, hinc non desistendum, sed virga tam diu danda est, donec *singultus* mentitus remittit. Et si quasi *suffocari* velle videntur, virgâ aliquoties in faciem cædantur, sic ad se redeunt, caveantur tamen oculi.

Ancillis interim prohibendum, ne cum *infantibus* rixas instituant, & hi inde ex consuetudine *iracundi* & *rixosi* evadant, non secus ac *canes* juniores, qui *mordaces* fiunt, si eis sæpius *aures* velliantur, & ad *iram* commoventur.

Si tamen *infantes* præter consuetudinem *insolite* vagiunt & plorant, tunc in causam inquiratur, & hæc removeatur.

Quod *medicationem infantum* concernit, illi sensim *medicaminibus* sunt asuefaciendi, ne *aversionem* ab illis concipiant, & dum ægrotant, tum *difficilius* tractari queant.

Morbos Infantum in genere quod concernit,

CL. Harris afferere non veretur eos gradu saltem differre. Hinc curationem eorum longè esse tutiorem, & faciliorem, quàm adultorum asserit.

Prout enim ætas senilis, alterationem in melius difficillimè sustinet, ob partium solidarum siccitatem & duritiem, sic mollities juvenilis, & mucilaginosa earundem teneritudo, omnibus alterationibus recipiendis, plus apta existit.

Senex namque in omnibus istis partibus siccus est, quibus infans adhuc succulentus & humidus existit, imò ipsa ejus ossa potius cartilaginea sunt, unde & temperamentum eorum omnium humidissimum est statuendum.

Hâc verò ex causa facile innotescit, morbos infantiles ab una eademq; causa produci, neque non nisi nomine, vel partium ratione esse diversos, prout nimirum vel Ventriculus, Hepar, Lien, Intestina, Pulmones &c. aut Nervi male se habent.

Id quod & Hippocrates libro de flatibus confirmat, quando ait, Morborum omnium unus & idem modus est, locus verò ipse eorum differentiam facit, quare morbi quidem nil simile habere videntur, propter diversitatem loci, quum tamen sit una morborum omnium species, & eadem causa.

Sic videmus humores infantum, in nullam aliam putredinem degenerare, quam in acescentem, id quod & symptomata demonstrant, quæ singula acido, tanquam parenti legitimo, ortum suum debent, prout

prout fœces acidum redolentes, vel & ructus acidi hoc obiter] demonstrant, &c.

Hiscæ accensemus eorum *sanguinis tonum adhuc debilem, ejusdemq, texturam nimis infirmam, in quibus spiritus nondum eo prædominii venerunt*, ut munia sua ritè obire, vel humorum motus irregulares, vel ab externis, aut internis causis suscitatos, vi propria componere queant; unde & est, quod circulantes eorundem humores, antequam ad debitam crasin exaltantur, *musti instar, in acorem præternaturalem facillime degenerant*, ex lacte adhuc constantes, artis tamen ope haud ita difficulter in ordinem rursus reducibiles: quò minor tamen est infans male se habens, è facilius est ejus morbi eliminatio; quoniam *alteratio facilius perficitur in humido, quam in sicco*, in molli, quam in duro, sive bona sit, sive mala: Unde etiam est, quod, etsi facillimè in morbos dilabantur infantes, tamen facile rursus restituantur, nisi imperitè tractentur.

Morborum tamen infantilium cognitio, certius ab assidentium muliercularum, vel nutricum relatione, quam vel à pulsu, aut ab urinæ inspectione, haberi potest: His namq, innotescit, si nausea vel vomitu exercentur, aut lac vel cibum coagulatum rejiciunt; aut importuni vagitus, vigiliæ, inquietudo, tormina ventris, singultus, ructus acidi, vel tussis eos excruciant; Porrò, an sedes justò sint pauciores, & quo colore sint præditæ, an albicantes, viridescentes, &c. vel quàm diu his laborarint. Porrò eis innotescit, an siti præternaturali molestentur; aut Febre detineantur, vel aphis affligantur; item an insultus Epilepticos, aut convulsivos graviores vel leniores, diuturniores, aut breviores, repetitos

vel rariores fuerunt passi : An Dentitionis adfit tempus, an tumor abdominis, vel alterius partis, an exanthemata, aut pustulæ, vel color ictericus, aut inflammatorius, aut aliud alicujus momenti, se prodit.

Pulsus puerorum, licet is naturaliter, vel levissimas ex causa sit creberrimus, ut semper quasi febricitare videantur, tamen prognosis ut plurimum solet esse fallax. quoniam tot aliæ dantur causæ, quæ eorum pulsum accelerare, vel immutare possunt. Sic & infantes ægrè carpum, ad pulsum tangendum sustinent.

Urina infantum, ordinariè est crassa, adeò, ut si nescius eam inspicit, eos malè se habere credat.

Hinc, ut infantum depravata, vel laudabilis dispositio eò meliùs eruatur, *Parentum dispositio inquirenda venit, qua tunc gaudebant, cum conceptio fiebat. Inde enim omnes morbi hereditarii, utpote arthritidis, Podagra, Calculus, Phthisis, Epilepsia &c. originem suam ducunt, à seminali namque contagio diathesis morbifica foetui sæpè adeò infigitur, ut vix ulla arte in posterum removeri amplius queat, Et inde est, quod integræ familia, sæpe eodem morbi genere afficiantur & trucidentur.*

Frequentior verò labis, pueros ab ortu insufficientis causa, videtur esse illa, quæ à matre, foetui in utero affricatur. Cum enim prægnantes sæpe in victu non solum millies peccare soleant, sed & aliis casibus fortuitis sint expositæ, quibus vel terrefactæ vel alio modò lætæ, tales injurias indelebiles foetui communicant; hinc facile concludendum erit, quid dispositio prægnantis depravata contribuere possit, in speciei affectioni hysterica obnoxia est prægnans;

gnans; si absurdis desideriis urgetur, ubi vel carbo-
nes, carnes, vel pisces crudos &c. appetit, vel ima-
ginationibus variis affligitur, unde fœtui varii ge-
neris maculas imprimit &c.

Post dispositionem modò dictam morbosam, à
matre gravida, oriundam, porrò *aliæ dantur causæ,*
quibus morbi infantiles potissimum superstruuntur.

Prima est Frigus susceptum, & quidem ab aëre
vespertino, aëris namque mutabilitas, & conti-
nua, mox caloris, mox frigoris vicissitudo, tenerri-
mis corporibus inimica omninò est, & affectibus
febrilibus viam sternit, nisi vestimentis calidis,
vel fasciis idoneis frigus arcetur.

Secunda, à Lacte matris vel nutricis, haud ritè con-
stituto, derivanda venit; Cum enim infantum cor-
pora, continuò fluida esse oporteat, ut ductus te-
nuissimi, chylo transferendo destinati, haud ob-
struantur, hinc lac nec nimis crassum, aut alio
modo ad obstructions generandas idoneum esse
debet.

Et si nutrix vino, vel liquoribus aliis spirituosis, de-
data est, tum lactenti facilè calor pr. nat. trans-
mittitur. Si etiam, durante lactatione, viri am-
plexus lasciviores sæpius admittit, tum lac facile
corrumpitur vel acescit; *Precipue si mater aut nu-*
trix hystericis passionibus aliàs est obnoxia, ubi spiri-
tus rectores in confusionem acti, ad lactis acescen-
tiam facile ansam addunt.

Cujus tamen indolis sit illud acidum, non adeò
manifestè constat, sufficit generaliter nosse, aci-
dum illud, à quo omnes morbi infantiles occasio-
nem sumunt, sub digestionem generari; Hinc, quæ
medicamenta ad acidum corrigendum, vel absor-
bendum

116. De Infant. Morbis in genere.

bendum destinata sunt; tenera infantum corpuscula admodum erigunt.

Duabus tamen intentionibus innititur acidi præternaturalis tractatio.

Primò, ut præparetur vel ita disponatur, ut eo melius eliminari è corpore queat.

Secundò, ut ritè præparatum evacuationibus convenientibus expurgetur.

Præparatio verò non aggrediatur corpus tenellum ex calefacientibus, sed temperatis absorbentibus & acidum destruentibus aut corrigentibus, qualia sunt, *Oculi & chela cancrorum, testa concharum, corallia, mater perlarum, margarita, lapis Bezoar uterq;, C.C. Phil. pr. Rasura C.C. Unicornu fossile, terra sigillata, corallina, & alii varii ex his compositi pulveres, modò dosi liberatiori, & sufficienti exhibeantur.*

Dehinc ad eliminandum acidum præparatum, in usum veniant leniter purgantia, v. g. infanti unius anni exhibeatur sequens:

℞. Syr. de cichor. cœm Rhab. ℥ij,

Rhabarb. el. pl. gr. xv.

▽ cinamom. gtt. xxx.

M. pro dosi. Vel

℞. Jalapp. pulv.

C.C. Phil. pr. aa gr. iij,

Crem. † gr. iij.

M. detur pro dosi.

De Infantum Morbis in Specie.

De Achoribus.

A Chores, Crusta lactea, sive Lactumina, & favus, vulgò sunt ulcera quæ infantibus lactationis tempore, in facie, vel circa ejus confinia oriuntur. Nonnulli tamen Crustam lacteam, ab achoribus distinctam esse volunt, in eò, quod crusta lactea lactantibus saltem accidat, achores verò etiam adultioribus sint familiares.

Color horum ulcerum nunc albicat, nunc flavescit, vel nigricat, ob acrimoniam verò salsam mordacem pruritus excitat, sicque infantes ad scalpendum irritat.

Cum verò natura vitiosos humores hac methodo, è partibus interioribus ad ambitum corporis expellere soleat, & si absque causa evanescunt, infantes in febres vel alios morbos præcipitentur, hinc infantibus vulgò plus conducunt, quàm officiunt; Hippocrates namque suo tempore annotavit, quod infantes Epileptici, si eis ulcera in capite, aut in facie, vel reliquo corpore excitantur, ab Epilepsia liberentur.

Sanantur tamen ulcera hac plerumq; sponte temporis successu; Si verò nimis diu durant, sæpe in tineam mutantur, unde capilli defluunt.

Et si faciem non deformant, nec oculos lædunt, relinquenda sunt. Sed si absque causa evanescunt, & infans inde malè se habet, expellentia sunt propinanda

pinanda ex *card. ben. fumaria R. C. C. succin R. Bez.* &c. Nutrix verò bonam diætam observet, & à falsis, ac omnibus acrioribus cibis, cæpis nimirum, porro, raphano, leguminibus, carne salita &c. abstineat.

Et cum vitium semper ferè cum lacte in infantes derivetur, & inde malum augeatur, hinc depravata talis humorum dispositio, ut modò dictam alterantibus, corrigentibus. dehinc purgantibus tam nutrici, quam infanti datis, est expugnanda.

Externè verò si crusta est admodum tenax & crassa, fiat subtilis litus ex oleo amygd. d. cum oleo $\square$ i, quo blandè illinatur crusta; dehinc si crusta est remota, & sanies linteo. *Aq. sperm. ran.* humectato, absterfa, inspergatur sequens pulvis, v. g.

R. Lapid. calamin. pulv. ʒj.

Fior. sulfuris ʒij.

Cerussa ʒʒ.

Salis $\square$ i gr. xv. M. Vel

R. Ung. de cerussa camphorati ʒʒ.

Sulfuris ʒʒ.

ʒi $\square$ i ʒʒ.

Plus minus, prout acrius expetitur, ac eo scabies citius exarescere dicitur. Vel

R. Ung. albi camphorati ʒjʒ. Sacchari ʒni,

Sulf. ʒii, Cinerum tabaci aa ʒij. ʒ dulcis ʒij.

ʒ camphoræ ʒʒ. M.

Cl. *Wedelius* his in casibus admodum laudat, *Viperarum pinguedinem*, & testatur, se elephantiam faciei scabiem: cum oculis rubicundis, inflatis, & purulentis, manus item furfuribus horridas, ac sicca uvidaque uligine scorbutica infectas, aliquoties curasse.

De Alvo adstricta.

Non minus sæpe infantes, ac adulti, adstricta alvo incommodari solent, vel à lactis vitio, aut aliis viscidis vel crassis fœcibus, vel à cibis crassis, viscidis & adstringentibus à nutrice comestis, aut defectu bilis aut potus &c. generatis.

Et licet adstricta alvus sæpe à natura, plures haud incommodare soleat, quin satis sani degant; tamen *entius semper est in infantibus magis laxa, quam suppressa alvus*, cum hi non facile torminibus affligi soleant, ac illi quibus adstrictior alvus est; insuper rarum est, ut infans cui alvus adstrictior est, tam sanus sit, ac ille, cui laxior magis existit.

In curatione respectus habeatur causæ à qua alvus adstringi solet; Sed cum non semper tam diu expectationi locus sit relinquendus, donec causæ omnes sunt sublatae, hinc ad symptomata præcavenda, alvus maturè aperienda est, sive externis sive internis.

Inter externa adsunt suppositoria, ex melle & sale, vel lardo, sapone, &c. vel ex stercore muris ʒʒ & adipe hircino facta.

Non tamen nimis frequenti horum usu, natura ad suppositoria est assuefacienda; sed clysteribus potius alvi siccitas emendetur, aut fæces viscidæ incidantur. Aut umbilico imponatur butyrum vel ʒ amygd. d. cum uno aut altero colocynthidis vel scammon. grano remixtum; vel Unguentum Jesse-nii, cum nucis juglandis testa umbilico adponatur.

Si externa hæc non sufficiunt, detur Syrupus de manna, vel de cichor. cum rhabarb. Vel

℞. *Jalapp. pulv.* gr. ij. iij vel iiij.

C. C. Phil. pr.

Crem. ☐i. aa gr. v.

M. pro dosi. Vel

℞. *Jalapp. pulv.* gr. iiij.

Cinnab. nativ. pr. gr. v.

Anisi pulv. gr. ij.

M. detur pro dosi.

Hi pulveres possunt dari infanti trium aut quatuor dierum, nec verendum, ne nimis fortiter operentur, cum infantes tales sæpe à majori tali dosi minus incommodentur, ac adultiores.

Et si alvus adeo adstricta est, ut tormina ventris, vel colica convulsiva ipsa metuenda sit, tum infanti quatuor vel quinque dierum detur *Auri fulminantis* gr. j. cum *nitri depurati* vel *antimoniati granis tribus* remixtum &c. Vel

℞. *Auri fulm.* gr. β.

Ocul. ☉ g. v.

Nitri cryst. gr. iiij.

M. & detur, si verò nimis debile esse observatur, sumatur *auri fulm.* gr. j. & hæc dosis etiam infanti unius anni sufficit: adultis augetur dosis.

Ad Alvum verò laxam servandam, sæpius cum pulvere detur *Manna electa* & *recentis* ℥ j β. vel ℥ ij. vel olei *amygd. d. recentis* cochleare unum pulvi subinde addatur.

Nutrix bibat *cerevisiam*, cui *ficus incisa* infusa fuit. Et si dolores vel ventris tormina adsunt,

℞. *Ocul. ☉* pr.

Crystall. pr. aa ℥ j.

Cinnab. nat. pr. ℥ β.

Castorei pl. gr. v.

M. & de hoc pulvere sæpius de die dentur gr. 6.
ad 10. 15. Vel

℞. Olei amygd. d. rec. ℥j.

Sperm. ceti ℥j.

Sem. anis. pl. gr. v.

Cinnab. nativ. pr.

Ocul. S. aa ℥ss.

Castor. pl. gr. iiij.

M. detur subinde cochleare.

Optimè etiam conveniunt *Clysteres ex herbis emollientibus, vel solo oleo lini parati.* Vel ex prunis *Damascen. ac passulis fiat decoctum, quod foliis senna affundatur, & de hoc infuso detur subinde cochleare unum aut alterum, optimo cum successu.*

Si verò his & similibus alvus nunc laxa existit, tunc exhibeantur diebus aliquot *pulveres absorbentes, vel saltem Oculi S. cum sem. anisi pulv. &c.*

Alvi Fluxus sive Diarrhœa.

Est malum infantibus *satis familiare*, & hoc quidem *Dentitionis tempore*, ubi facile Febris se jungit, unde tunc infantes plus sugunt vel bibunt, quam par est, sed quoniam nimius talis potus digestionem perturbat, hinc sæpe corruptela talis diarrhœam excitat, vel alvum nimis laxam reddit.

Non raro infantibus magis adultis, ob alimenti vel lactis corruptelam in stomacho, oriuntur *obstructiones glandularum, vel venarum lactearum in mesenterio*, unde eorum venter intumescit, & quoniam chylus depravatus vasa lactea transire haud potest, per alvum excernitur, ac diarrhœam constituit. *Nonnunquam acrimonia bilis etiam in tenellis flori alvi occasionem præbet.*

An verò ex dentitione alvi fluxus concitetur, patet ex signis dentitionis presentibus, vel absentibus.

Si obstructiones glandularum mesenterii causam fovent, venter intumescit & indurescit ad tactum, artus verò extenuantur.

Et si ex ingestis nimis, vel depravatis, aut fructibus horariis in adultis, fluor alvi concitatur, tum hoc patet, vel humores crudi, vel cibi nondum dissoluti aut concocti, sub pituitosorum albican- tium forma &c. hoc sæpe patefaciunt.

Si verò ab acrimonia bilis excitatur talis diarrhœæ species, excrementa apparent flava, viridescencia, cum torminibus ventris &c.

Licet verò alvi fluxus sæpe pro valetudine sit, si Febris abest, tamen si ultra sextum vel septimum diem durat, latet anguis sub herba.

Propterea probè observetur an infantes diarrhœam talem, absque singulari incommoditate ferunt, utpote quæ non statim sistenda est; quoniam hæc metho, natura sæpe humores malè digestos, vel corruptos evacuat, qui si relinquerentur, pejora mala excitare possent.

Sic & diarrhœa illa, quæ sub dentitione molestat, non nocet, quoniam præservat, ne convulsionibus infestentur infantes.

Si verò fluxum alvi non benè ferunt & cibis ingestis malè se habent, ac fluxus diu durat, ita ut vires deiciantur, & atrophia se jungat, tum omnes vires ad sistendam talem diarrhœam adhibeantur.

In Curatamen attendatur, num infans adhuc sugat, & an dentes erumpere incipiant, vel non.

Si enim adhuc lac sugit, cura potius ad nutricem dirigatur, & an laudabile sit lac, inquiretur. Et si vitiosum est, corrigatur, vel nutrix mutetur.

Interea tamen *si humores depravati evacuantur, non statim supprimendi sunt, præcipuè si, uti dictum, à dentitione alvus laxa existit, quoniam sic humores vitiosi retenti pejora mala inducere possunt, hinc negotium hoc naturæ committatur, præprimis si fluxus alvi non adeò est copiosus, ac infans eum benefert.*

In hæc tamen diarrhœa à dentitione subinde potest dari *pulv. Marchionis, aut Epilept. alius.*

Si verò Diarrhœa aliis ex causis adeo invaluit, ut infantes inde admodum debilitentur, & dolore excrucientur, tum abstergentibus præmissis, in usum veniant absorbendo adstringentia, v. g.

℞. Unicorn. fossil.

Corall. r. pr.

Smaragdi pr. aa ʒj.

Mastichis,

Nuc. moschat. aa ʒß.

M. & detur sæpius dosi ʒß: vel ʒj. &c.

Et si infans ab lactatus est, cum decocto C. C. fiat emulso ex amygd. dulc. quæ edulcoretur parum sacchari, & propinetur.

Externè venter inungatur hoc vel simili:

℞. Ol. mastichini,

Myrtini aa ʒij.

Nucista ʒß.

Bals. Peruv. ʒj. M.

Desuper verò fiat fofus ex decocto fl. rosar. rubr. verbasci, balauft. mastichis &c. cum vino rubro parato. Vel imponatur ventri Empl. seq.

℞. Empl. de Crusta panis ʒß.

Theriaca ʒj.

Boli orient. ʒß.

Bals. Peruv.

Olei nucista aa ʒj.

M. fiat Empl.

Si Diarrhœa ex acescentia lactis dependet, dentur pulveres absorbentes bis vel ter de die, dehinc detur aliquod laxans Rhabarbarinum, & desuper rursus pulveres absorbentes exhibeantur.

Si adultioribus diarrhœa accidit ex refrigeratione; Stomacho Emplastrum modò præscriptum, vel Spir. vini junip. mastichinus, aut alius aromaticus applicetur.

Et si ab obstructione venarum lactearum diarrhœa dependet, quâ infantes aliquot annorum ut plurimum infestari solent, propinentur aperiencia, utpote ꝯ diaphoret. ꝯiale cum flor. macis & sem. anisi, aut detur Tinctura Vitrioli ꝯ cum terra foliata tartari parata. Vel

℞. Chalybis pr. ℥ij.

Ocul. Spr. ℥j.

Tartari vitriolati ℥ij.

Nitri crystallini ℥j℞.

Spec. arom. ros. ℥j.

Sachari albi, pro lubitu.

M. detur sæpius cuspis cultri.

Et venter inungatur hoc linimento,

℞. Ung. de althea comp. ℥j.

arthanita,

martiatiaa ℥ij.

ꝯ chamomilla ℥ij.

mastichini ℥ij.

cumini ℥℞. M.

Si diarrhœa à putredine verminosa dependet, hæc dirigatur cura.

Si à fructibus horariis, tum statim exhibeatur pulvis absorbens, postero verò die detur Rhabarbarum tostum ad gr. 10. vel 15. cum granis aliquot Crystalli pr. & Florum macis: Aut pulvis supra præscriptus absorbendo adstringens exhibeatur.

Et si diarrhœa diutius protrahi velit, remisceatur modò præscriptis Theriaca cœlestis à gr. ℞. ad gr. j.

Præterea semper respectus habeatur stomachi male dispositi, hinc pulvi admisceatur aliquid macis, & adultioribus sæpius dentur guttulæ nonnullæ
Ess. cinam. macis, spir. mastich. &c.

Vitentur verò aër, & potus frigidi, carnes, pisces, sacharata, & similia, in usu verò sint oryza, hordeum, juscula gallinarum, cancrorum &c. cerevisiæ injiciatur crusta panis tosta, & nuce moschata affricata &c.

Si Febris malignis jungitur diarrhœa, tum si non excedit, vitentur adstringentia & opiata, præcipuè si inflammatio subesse hæriolatur.

Ubi verò modum excedere vult diarrhœa talis, exhibeantur *pulveres Bezoardici cum nitro puriss. & camphora*, & pro potu detur *decoctum C.C. cum rad. scorzon. factum, calidum &c.* Plura videantur sub titulo *de Diarrhœa*, priori in parte.

Ani Procidencia.

INfantibus facilè accidere solet, quoniam eorum corpora adhuc sunt humidiora & mollia, unde *fibra musculi sphincteris Ani* sæpe ita laxantur, ut simul intestinum rectum aliquantulum procidere permittant, & hoc quidem fieri facile solet, si infantes tenesmo laborant, vel sub induratione alvi, majorem egerendi conatum adhibent, aut diarrhœa infestantur, vel dorso fortiter incidunt &c. quæ causæ ab adstantibus; vel adulti infantis relatione, facile eruantur.

Qua tamen à nimio egerendi conatu accidit, facile tollitur, modo maturè auxilium adhibeatur. Si verò Anus diutius extra suum locum relinquatur, facilè se associat tumor, vel inflammatio, & tum repositio fit difficilis.

Difficiliter etiam reponitur, si alvi fluxus diuturnus adest; durante namque tali fluxu, in cassum adhibentur medicamenta; nisi alvi fluxus sistitur prius.

Curatio verò consistit in apta repositione, quæ fieri debet, linteo molli, Anum retrudendo, & quidem infante ita situato, ut corpore superiore cum capite deorsum, inferiore vero ventre sursum collocetur.

Ante repositionem tamen, ut eo melius maneat Anus repositus, *illinatur oleo rosarum, & aspergatur pulvere facto ex gallis pulv. mastiche, thure, cort. granat. C. C. usto &c.*

Si verò Anus propendens ita intumescit, ut ejus repositio ita facile fieri haud queat *faciuntur decocto malva, althea, fl. chamomilla, sambucus, &c.*

128 *De Infantum Morbis*

far. r. &c. Vel balneo ex herbis iisdem parato infideat.

Factâ verò repositione, Anus porrò foveatur spongia sequenti decocto madida, v. g.

R. Rosar. r. Fl. balaust. Nuc. cupressi, Cort. Granat. Sem. Sumach. Thuris, Mastich. &c. Fomentatione verò factâ.

R. Fl. rosar. r. Balaust. aa ʒj. Myrrha, Thuris, Mastichis aa ʒʒ. M. fiat pulvis qui gossypio exceptus ano applicetur. Vel & pulveribus his suffiatur anus.

Et, ut eo melius maneat repositus, infans jaceat cruribus ita situatis, vel fasciis alligatis, ut proci dere ita facilè haud queat,

Aphth.

Aphthæ.

Sunt ulcuscula quæ plerumque fauces & linguam infantum occupant, & ortum habent ex lacte in ventriculo acescente, ex quo acrimonia talis, faucibus communicatur per tunicam, quæ fauces invertit, œsophago & ventriculo communem.

Solet verò ut plurimum malum hoc infantes recens natos infestare, primis septem circiter diebus, unde infantes vix sugere vel plorare possunt.

In causa aliquando solet esse lac nutricis, si hoc non dulce plane est, sed acre, vel alio vitio præditum; quod etiam in transitu partes oris tenerrimas facile exulcerare potest.

Conducit verò raparum assatarum succus expressus, vel succus raparum in aqua coctarum, cum parum mellis, mixtus &c. Plura tradit titulus prior in parte de Aphthis.

Asthma.

ETiam infantes non rarò molestare solet, & quidem ex corruptela acescente & viscida in stomacho subsistente, unde nullum magis præsens remedium hic est ac vomitus institutus.

• An verò difficultas respirationis sit ex pectore, vel stomacho, ex catarrho & tussi, vel præsentem, vel absentem dijudicandum erit; licet etiam ex stomacho sæpe in infantibus tussis excitari soleat satis furibunda.

• Cum verò infantibus plura medicamenta adhiberi haud possint, neque illi etiam materiam expectorare vel exspuere valeant. Hinc ut dictum vomitus provocetur. Postea verò ad alvum laxam servandam & tussim mitigandam, detur olei amygd. d. recentis cochlearum unum, cum saccharo candi, vel syrupo de cithor. cum Rh. aut Syr. capill. veneris, de hyssopo &c. remixtum.

Optimè etiam conducit succus raphani recentis, cum saccharo temperatus, ingratus quidem, sed satis efficax.

Si verò raphanus in taleolas inciditur, ac saccharo largiter aspergitur, tum defluit inde liquor, qui et si mitior sit, tamen optimus etiam est.

Aurium Affectus.

Infantibus etiam familiares esse solent, *in specie* Dolor, & humidatum effluxus ex auribus. Ex tali verò humorum effluxu subsistente, & tamen copia humiditatum præsentem, non rarò inflammatio excitatur, unde postmodum factâ suppuratione pus effluit.

An verò Dolor & inflammatio infantem excrucient colligitur ex eo, quando rubedo vel tumor circa aures percipitur, ac infantes admodum sunt inquieti, & dum aures contrectantur, admodum clamant & plorant.

Cum verò Dolor talis adultis intolerabilis sit, multo magis infantes excrucietur, ita ut non tantum vigiliis inde incommodentur, sed & motibus epilepticis fiant obnoxii; Imo diutiùs durante humorum talium effluxu & secretionem, aurium ulceribus latius serpentibus, vel & incurabili surditate infestentur. *Curacionem vide titulo de Auris Doloris, parte prima.*

Calculus Vesicæ.

Frequentius infantes excruciat, quam Calculus Renum, utpote qui senibus magis familiaris esse solet. Sic & in pueris facilius generatur Calculus vesicæ, quam in puellis, in quibus meatus urinaris brevior ac patentior est, proptereaque materia calculi facilius excernitur.

Cognoscitur autem in infantibus vesicæ calculus, dum urinam cum dolore emittendo plorant, eamque guttatim sæpe excernunt, vel & urinam planè reddere haud queunt. Urina verò quæ emittitur, si vel limpida instar aquæ, vel lactis, aut feri lactis instar alba existit; ac interdum aliquid sanguinis cum urina emingitur, vel & sabulum in urina apparet.

Præterea infantes membrum virile si magis adulti sunt, frequenter manu tangunt & scalpunt, ob pruritum quem percipiunt in membro; sic & virga ipsis subinde arrigitur.

Quoniam vero malum hoc in dies incrementum sumit, & hominem miserrimè excruciat, hinc quam primum ex urina difficultate & aliis signis apparet, puerum ad calculum esse dispositum, statim danda est opera, ut ejus generatio ulterior præcaveatur.

Propterea exulent cibi crassi viscidi ad calculi generationem facientes, & Alvus semper sit laxa.

Alia tam interna quam externa calculi generationem destruentia, vide titulo de Calculo Vesicæ, prima in parte.

Catarrhi.

Quibus infantes affligi solent, ut plurimum ad Pectus ruunt, & laringem afficiunt, unde pro lymphæ majori vel minori acrimonia, vel ab aëre frigidiore irritata, tussis sicca nocturna, magis minus contumax excruciat.

In hoc casu præ aliis Spermæ ceti conducit, nec non Spiritus salis armoniaci anisatus, ut & liquor C. C. succinatus, qui in omnibus affectibus infantum catarrhalibus primum meretur locum,

Pauloadultioribus etiam confert Leoch de Passulis, cum mucilagine sem. lini vel cydoniorum, tanquam blandum attemperans.

Externè vero vespertina plantarum pedis cum pinguedine lucii piscis, inunctio etiam confert. Vel

℞. Ung. Pectoral.

Dialthea aa ʒʒ.

Sperm. ceti ʒj.

Olei chamomill.

Lilior. alb. aa ʒij.

Philosophor. ʒʒ.

Anisi ʒʒ.

M. & hoc Pectus & dorsum probè inungatur.

Plura vide titulo de Tussi.

Convulsiones.

Infantibus præ adultis sunt familiares, unde & ab **HIPPOCRATE** morbus puerilis, audiunt.

Ute plurimum tamen infantibus accidunt ex consensu partium inferiorum, ventriculi videlicet & intestinorum, dum lac acescit, vel alio modo maledigeritur, prout vulgo accidere solet, cum nutrices ira, vel aliis vehementioribus animi affectibus indulgent, & statim post talem alterationem infantibus mammas præbent, aut vino forti vel spir. vini se inebriant.

Sic & vermes in intestinis aliquando occasionem præbent, vel & variolæ, morbilli, Dentitio difficilis, Terror subitaneus, aut cutis vitia citò evanescentia, sæpe causam sustinent, &c.

Malum est satis periculosum, præcipuè si infantes admodum parvulos, & quidem ex hæreditaria quadam dispositione corripit, ubi raro evadunt.

Si autem magis adulti, & quidem per longiora intervalla, & per periodos hoc malo affliguntur, tum ætatis mutatione evanescit, & si remediis interea non tollitur, tum in pueris, Veneris, in puellis verò menstruorum interventu, cedit.

Convulsivi etiam motus, qui aliquando infantem hunc vel illum, in principio variolarum vel morbillorum, invadunt, periculo aliàs carent, & evanescent, morbillis & variolis erumpentibus; sed si natura in expellendo succumbit, plerumque infantes moriuntur.

In Paroxysmo naribus admoveatur *Spir. C. C. succinatus, vel spir. *ci urinosus, succinatus &c.*

Nucha verò, Spina dorsi, Tempora, Scrobiculus cordis &c. inungantur seq. oleo;

℞. O° succini ℥j .

ruta,

lavend. aa ℥ss .

Axung. castor. ℥jss . M.

Interne detur *Tinct. C. C. vel Liq. C. C. succinatus, spir. *cicum Essentia castorei &c.* ad gutt. 10. 15. infanti quindecim septimanarum.

Infanti unius anni dedi seq. pulv. aliquoties de die:

℞. *Cranii humani* pr.

Cinnab. nativ. pr.

Succini albi pr. aa ℥j .

Castorei pl. gr. v.

Ther. cœlestis gr. iiij.

M. detur ejus cuspis cultelli pro dosi.

Si alvus simul observatur obstructa, tum infanti unius anni detur seq. pulv.

℞. *Aurifulminantis* gr. j.

Arcani duplicati gr. v.

Misce & detur.

Paroxysmo sedato ad causam mali cura dirigatur, quæ si ex acescentia in stomacho dependet, dentur diligenter pulveres absorbentes epileptici; dehinc vomitorium exhibeatur, vel *Aurum fulminans cum nitro*, aut *jalapinum aliquod* præbeatur.

Si vermes sunt in causa, dentur *cinnabarina cum*

136 *De Infantum Morbis*

castoreo; Mercurius etiam dulcis in ablaetatis, tunc optimi est usque & effectus, cum corallina, vel jalappa exhibitus.

Si scabies vel achores retrocedentes causam foveant, conducit R. C. C. succin. cum Ess. myrrha, &c. Item ꝯ Diaphoret. cum cinnab. nativa preparata ꝯ succino albo preparato.

Notetur verò ut medicamenta antepileptica, pro præservatione adhibenda, ante Pleni- & Novilunium diligenter porrigantur.

Plura vide titulo de Epilepsia vel Convulsionibus parte prima.

Cruſta Lactea, *vide* Achores.

Dentitio.

UNicus eſt morbus, quem omnes infantes neceſſario ferre, neceſſe eſt. Sed licet naturæ opus ſit, tamen propter morbos & ſymptomata varia, quæ combinari ſolent, inter morbos ſaltem recenſeri ſolet Dentitio difficilis.

Dentibus quidem jam præditi ſunt infantes, dum in lucem emittuntur, *ſed in ſuis alveolis latens adhuc gingivis teçti, & ſuo tempore erupturi.* Obſervatum tamen fuit infantes quosdam cum dentibus fuiſſe editos in lucem.

Prodire autem ſolent plerumq; circa ſeptimum meſem, & quidem primo inciforii, quos aliquo temporis intervallo ſequuntur canini dicti, & tandem molares; Ad eruptionem verò ſenſim properantibus dentibus, infantes ſenſibilem in gingivis ſentiunt pruritus; poſtea dum, hæ ab aculeatis illis offibus perforari incipiunt, dolor exoritur in nonnullis vehementiſſimus, gingivarû inflammatio, febris, vigiliæ, alvi profluvium, imo non rarò convulſivi motus.

Altera Dentitio, quæ circa annum ſeptimum accidit, dum dentes lactei dicti decidunt, abſque dolore eſt, quoniam gingivæ tunc perforatæ exiſtunt,

Quò difficilius tamen, & longiori tempore dentes lactei erumpunt, eo periculoſior eſt dentitio. Si tamen tempore Dentitionis alvus crebro demittit, minus convulſionibus tentantur.

Sic & febris acuta Dentitioni ſuperveniente efficit, ut convulſionibus minus infeſtentur. Non

138 De Infantum Morbis

omnes etiam convulsionibus talibus afflicti moriuntur, sed plerumque servantur.

Pejusa tamen se habent & gravius laborant, quando Dentes canini gingivas perfodiunt, & erumpunt, quàm si alii minus acuti senlim prodeunt.

Cum verò Dentitio difficilis proveniat à densitate & crassitie gingivarum, hinc danda opera, ut gingivæ emolliantur & laxæ evadant, ut dentibus facilius cedant.

Hunc in finem fricentur gingivæ emollientibus, qualia vide titulo de Dentium dolore, parte primâ.

In tempore verò dum suspicio Dentitionis adest, dentur pulveres absorbentes anrepileptici, qualis est Pulvis Marchionis, Pulvis Anglicus, vel alii. Vel si gingivæ adeo sunt densæ & crassæ, ut dentes eas admodum difficulter percurrant, observetur, ubi dens latet, & gingivæ albicant, fiat incisio, sic plerumque præcaventur convulsionibus aliàs maximis doloribus supervenientes.

Si alvus obstructa adest, Clystere emolliatur.

Epilepsia vide Convulsio.

Fascinatio.

Est malum, quo debiles infantum tenellorum, spiritus adeo perturbantur, ut imperium perdant in tenellum licet corpus: Unde tunc infantes hoc malo affecti sunt inquieti nec dormiunt, & semper eulant, accedunt Tabes, & continui sudores in fronte præprimis, & venæ frontis præ aliis apparent elatæ.

Fieri verò solet fascinatio vel ab effluviis, spiritibus debilibus tenellorum, ita contrariantibus vel infectis, ut eos à blando suo motu, in irregularem redigant. Sic & oculis, vel aspectu inimico, infantum tenellorum spiritus infici dicuntur.

Fascinatrices plerumque creduntur esse vetula, quando per morbum, vel senium, mensibus non amplius purgantur. Dantur tamen aliæ quæ omni tempore fascinatrices esse creduntur, sive subsistentibus, sive fluentibus mensibus. Eorum nimirum halitus, sive spiritus transpirando emissi, sive effluvia, ita sunt disposita, ut nonnullorum tenellorum infantum spiritus debiles, adeo perturbent, ut à tranquillo suo motu, in inordinatum redigantur, & talem malignum effectum præstent.

Si Fascinatrix nota est, de ejus vestibus sumatur aliquid & infans fascinatus, eo suffiatur, & citò curabitur.

Si verò nota haud sit, suffiatur infans myrrha, thure, succino, anthyrrino, capillis Veneris, &c. Vel

140 De Infantum Morbis

℞. Rad. S. Petri ꝑ̄ss.

Angelica,

Magistrant. aa ꝑ̄ ij.

Dauranth. ꝑ̄ss.

Adianthi aur. ꝑ̄j.

Verbena ꝑ̄ iiij.

Flor. hyperici ꝑ̄ iiijss.

tanacosi ꝑ̄ j.

M. omnia siccata in pulv.

Hoc verò pulvere tam infans, quàm ejus lectum, & omnia ad eum spectantia suffiantur.

Item ex speciebus his, fiant *pulvilli*, *sacculi*, qui è collo suspendantur, &c.

Vel ex iisdem speciebus, cum aqua secundùm fluxum ante solis ortum ex fluvio sive acclamatione, hausta, fiat balneum, cui insideat infans. Vel

℞ *Quisquiliarum* ex aqua sive flumine reject.

Herb. petasitidis aa m. iiij.

Radicum Rubi furculos tres,

Caput & pedes vervecis unius.

Ex his cum aqua mane ante solis ortum, ex flumine secundum fluxum hausta, fiat balneum, cui calido insideat æger novem diebus singulo mane, postea balneum post occasum solis in flumen effundatur rursus.

Pro præservatione ab *HELMONTE* admodum laudatur *Electrum minerale immaturum*, collo appensum. Alii laudant *Corallia rubra*, vel *Caput allii*, aut *frustum panis*, de collo suspensum, &c.

Favus,

Favus, der Erbgrind.

A *B Achoribus*, crusta lactea, scabie & similibus vitiis cutis, differt in eo, quod *achores* & crusta lactea saltem faciem infantum lactentium occupent, scabies autem per totum corpus sæpe disseminetur.

Favus autem magis adultos saltem in capite affligat, & nisi idoneis remediis, & conveniente methodo tractetur, in *Tineam* degeneret; sub crusta nimirum sicca foetida, etiam cutem, & cranium corrodat.

Malum verò hoc facile per contagium transfertur, si sani infantes, capitis integumenta, quibus *Favo*, vel *Tinea* laborantes usi sunt, suo capiti imponunt.

Alia verò *Tinea*, vel *Favus*, siccus & furfuraceus est, & dum scalpitur, squamas furfuribus similes demittit.

Alius *Favus* humidus est, in quâ crusta remota, carneæ cutis particulæ rubeæ apparent, sicuum grana interiora repræsentantia. Porro alius *Favus* pro humoris majori vel minori acrimonia & pravitate, mitior vel malignior, vel magis recens, aut inveteratus existit, vel in *Tineam* nunc migravit.

Crusta verò vel ad viriditatem, vel flavedinem, aut colorem cinereum magis vergit, & sicca omnino est, vel si quid emanat, foetidum existit.

Curatu verò difficile est malum hoc, præprimis inveteratum, ubi crusta sicca cinerea vel nigricans apparet.

Curatu vero facilius adhuc existit, si crusta flavescit, & humida aequaliter est.

Et si in *Tineam* plane degenerat *Favus*, difficillius

ma est curationis & vix curam admittit antetalem ætatem, quæ curationis molestias & medicamenta necessaria ferre potest.

Licet verò Tinea curationem adhuc admittat, tamen *in loco affecto rarò renascuntur pili*, præprimis si cutis quasi testacea & dura evasit, & ad frictionem non rubet.

In curatione *ante omnia tollatur acrimonia humorum*, id quod fieri haud potest, nisi prius detrahatur crusta, quod non tantum detergentibus, sed & aliquo modo erodentibus & humectantibus fieri solet.

Quoniam autem *infantes tenelli* medicamenta acria pondum ferunt; hinc ne malum radices agat, *emollientibus* tractetur malum, & quæ saniei exitum parant.

Præstant hoc *Folia beta vel caulium, axungia porci, vel butyro illita & imposita.*

Vel ex commendatione *BARBETTE* in sua Chirurgia.

℞. Cinerum clavellat. q. l. & cum vino albo, fiat lixivium moderatæ acrimoniæ, in cujus lbij. coque Fol. majoran. abrotani aa m. ij. Capill. Ven. m jß. Flor. rosar. r. p. iij. Hoc decocto lavetur caput bis vel ter in septimana calidè, & linteis calidis detergentur caput, & paucarum septimanarum spatio curabitur malum hoc.

Cl. ETTMULLERUS laudat decoctum *Herb. & radic. malva cum pisif, ex urina pueri paratum, pro lotione capitis, in gravi etiam malo.*

Si crusta est nimis indurata, tum ea emolliatur prius, mediante Unguento ex melle & flavedine ovi adduritiem cocti, facto; v. g. mellis ℥ j. vitelli ovi ad duric. cocti, no. j. M. & applicetur linteo inductum,

ductum, ac singulis 24. horis renovetur, hoc verò reiteretur per dies quatuor aut ultra, donec crusta est emollita.

Tunc verò lavetur caput lixivio, vel decocto sequenti.

℞. *Herb. levistici,*

Absinth.

Beton.

Salvia,

Fl. chamomilla aa m̄ j.

Rad. oxilapathi,

Bardane aa ℥ j.

Bac. juniperi ℔ ss.

Vitrioli ℥ iij.

Aluminis ℥ ij.

℞is comm. ℥ ij ℔.

Lithargyr. ℥ j.

Coquantur in Aq. f. q. Atque decocto hoc lavetur caput.

Et si magis valida in adultis sunt necessaria, ex sublimati ℥ ij. in Aq. comm. ℔ ij. Decoctis & solutis lavetur Tinea quam calide ferre potest patiens, & toties donec ulcera mundificantur & rubescunt.

Alii hanc methodo ad eradicandum hoc malum procedunt cum effectu,

℞. *Butyri recentis non saliti* ℥ ij.

Oli albi ℥ ij.

Misceantur & hoc illinatur crusta, per tres dies, quarto autem die lavetur caput crustosum cum sequenti lixivio.

℞. *Lixivii bis per cineres transcolati* ℔ ij.

Herb. beton.

Flor. chamomilla,

Flor.

*Flor. origani,**Hyperici aa m. j.**Sem. fœnuçraci ℥j.*

Coquantur invicem & decoctum cedat in usum.

Postquam verò caput detersum & siccatum est, tum pili evellantur : Dehinc denuò per tres dies illinatur crusta, modo dicto linimento, & procedatur, ut prius, post lotionem scil. caput detergendo, siccando, & tum pilos evellendo.

Sitamen leniori hâc methodo pili haud possunt evelli, & eradicari, applicetur Empl. hoc.

*℞. Picis albæ ℥ij.**sutoria ℥iij.**Colophon. ℥ß.*

Solvantur omnia supra ignem, & linteo inducta imponantur locis crustosis, post 24. horas verò Emplastrum detrahatur, sic adhærebunt pili, hâc verò methodo procedatur, donec omnes pili porriginosi sunt eradicati. Tunc vero illinatur sequens linimentum ad consolidandas partes læsas,

*℞. Ung. rosacei ℥j.**•• succini,**juniperi,**sherebinth.**lumbric. terr.**Philosophor. aa ℥ß.**Strigmentorum equi ℥ij.*

Misceantur, & mane & vesperi inungantur loca pilis denudata, & capilli feraciter propullulabunt rursus.

Siporrigo sive Favus nondum est inveteratus, & pilorum extractionem haud requirit, tum sequens sufficere potest.

℞. Axung.

℞. *Axung. porci* ℥j℞.

Picis alba ℥ij.

Sulf. ꝑ. cum ☉ ☿ *parati* ℥ij.

Arsenici cum ☉ *fixati* ℥j.

Misce, fiat Unguentum.

Vel ℞. *Arsenici,*

Nitri crystallisati aa ℥ij.

Fluant in tigillo per horam, tunc effusis adde *salis comm. p. ij.* & mixta reponantur in loco humido, ut resolvantur in liquorem per deliquium. Tunc sume hujus *Liquoris* ℥j. *liquoris scoriar. Reguli* ☿ ℥℞. Misceantur cum *Aqua plantaginis*, & laventur loca porrigine infecta.

Febres.

Licet infantes non minus, ac adulti, varii generis Febribus, tam continuis quam intermittentibus non rarò affligi soleant, *tamen hic non nisi Febres infantibus solum propria in considerationem veniunt.*

Et sunt in specie Febres, *qua vel à Lactis corruptela & acescentia, vel ex Dentitione difficili, aut à vermibus Originem trahunt &c.*

Qua à Lactis corruptela vel acescentia dependent, plerumque ventris tormina, vel alvi dejectiones crebriores, flavas aut virides, habent comites absque dentitionis signis.

Qua verò à Dentitione occasionem sumit Febris, ex suis signis dignoscitur; prout & illa quæ à vermibus oritur.

Febres tamen hæ, sublatà causa, facilè cedunt, & periculo carent. *Si verò causa tam citò tolli hand potest, vel negligitur,* tum ex corruptela & acescentia Lactis non solum Febris intenditur, sed plura alia gravia symptomata sæpe interitum accersunt. Et ex dentitione difficili Dolores, vigiliæ, & convulsiones excitatæ, non minus periculi portendunt, &c.

Si verò difficili Dentitioni Febris acuta supervenit, tum infantes tales convulsionibus minus incommodari & periclitari, suo tempore *HIPPOCRATES* advertit. Sed si vigiliæ inde excitatæ & fluxiones alvi diutius durant, tum satis periculosum esse malum experientia sæpe docuit.

*Ad Febres hasce profligandas, & quidem si ab
acescentia lactis dependent, in diligenti usu sint
absorbentia antiacida, & quidem Febribus aliàs, di-
cata & specifica, quæ vide de Febribus, parte
prima.*

Quæ verò Febri à Dentitione difficili aut ver-
mibus oriunda, contrariari & mederi queant,
vide suo loco de Dentitione difficili, &c.

Spektare huc videtur nominis saltem ratione
febris militaris, de quo jam

Febris Miliaris Infantum.

SIve *Purpura*, nostratibus *das Hirsen-Zieber?* Saliis *der Sriesel* dicta, ex morbillorum tamen & variolarum prosapia potius; quibus non tantum infantes tenelli, sed & magis adulti corripiti solent.

Incipit cum horrore vel frigore, succedente calore continuo & pulsu celeri, instar Febris continuæ, cum appetitu prostrato, anxietatibus cordis, virium prostratione, tussi, dolore capitis, vigiliis, deliriis, convulsionibus. &c.

Circa quartum diem cum leni sudore circa collum, & pectus, ac manus cutis fit scabra cum rubedine, & insequentibus pustulis albis quæ nunquam grana milii exæquant, & sero sunt repletæ, ac rubicundis sunt magis periculosa, præprimis si calor non remittit, & anxietates cordis post eruptionem accedunt, & pustulæ ad nigredinem videntur inclinare. Si tamen levior diarrhæa accedit, non nocet, sæpè verò malum hoc exulcerationes pulmonum relinquit, vel alia accidentia noxia.

In Curatione conducunt ea quæ acrimonia corrigenda dicata sunt, & calorem præternaturalem sistunt; qualia sunt absorbentia ex O diaphoret. matre perl. Ebores pulv. C. C. sine igne preparato, & si magis adulti hoc malo affliguntur, cum parum Nitri depurati remixta &c.

Et si ante eruptionem convulsionem videntur imminere, detur Pulvis Marchionis, cum succino albo pr. & castor. pulv. &c.

In genere verò tractetur malum hoc, ac si morbilli vel variolæ adessent.

Post eruptionem in diligenti usu sit ☿ *Diaphoret. cum pulv. Anglico remixtum*, & ad gr. ʒo. 2o. propinatum. In fine *Corallia rubr. Oculi cancri cum parum Antihæct. Pot. &c.* conducunt.

Pro Potu detur Decoctum C. Cervi cum Radice scorzonera & Passulis factum: Vel Cerevisiæ tenui aliquando instillentur guttulæ nonnullæ *Spir. Oidulcis.*

Vitentur verò nimis calida & volatilia, ut & vinum, aromata, lac, ova, pisces, sacharata, fructus horarii, juscula confortantia &c.

Sic & *Calor & Frigus sint moderata & temperata*, non aliter ac in variolis.

Lactentes plerumque hoc malo affliguntur. *Si matres vel nutrices irascuntur, vel terrore subitaneo afficiuntur, aut erysipelate tentantur, tunc verò statim post talem alterationem infanti mammas porrigunt.*

Sic ex relatione constat, quod ab exorto incendio civitatis cujusdam periculoso, plus centum lactentes, post diem septimum hoc malo fuerint correpti, ex quibus plurimæ die quarto Epilepsia interierunt.

Bezoardicis propterea & expellentibus hoc malum tollatur, & particulæ hæterogeneæ à reliquis circumstantibus humoribus præcipitatæ, ad glandulas subcutaneas propellantur, quod si ex voto succedit, & exanthemata sunt rubicunda cum pruritu, & pedetentim sequitur cuticula desquamatio, tum intra septimum diem cedit malum, ubi aliàs ad decimum quartum extenditur, prout variolæ & morbilli.

Vitent verò matres vel nutrices purgantia, ne motum naturæ interturbent, præcipuè illæ quæ erysipelate sæpe corripì solent. Si enim fixas egit radices in corpore erysipelas, ac materia hujus per purgantia irritatur, & purgantibus naturæ motus inhibetur, tum infantes tales, quamdiu ubera sugunt, Febre miliari affligi solent, & si adoleſcunt, hæreditariè tunc afficiuntur erysipelate.

Febres aliàs, siue continuas, siue intermittentes, quod concernit, cum hæc nil peculiaris habeant ab adultorum Febribus, hinc & eandem requirunt curandi methodum; prout parte prima docetur.

Gibbus.

INfantibus tenellis ut plurimum accidit, post lapsus, vel casus graviores, aut dum magis adulti, grave onus ferunt, vel ex luctu, luxationes vertebrarum dorsi incurrunt, aut ex prava consuetudine saltem uni lateri incumbunt, vel incurvati incedunt &c.

Non rarò ex singulari vertebrarum dorsi, vel ossium, ac ligamentorum Pectoris mollitie, totis familiis sæpe hæreditarius est Gibbus.

Quoniam verò gibbosi plerumq₃ sunt asthmatici, imò sæpe fiunt phthifici, hinc quoad possibile in tempore medela quærat. Ab initio namque aliquando malum hoc curabile est, in junioribus; si verò negligitur & inveterascit, incurabile fit.

Etenim si pueris spina dorsi fit gibbosa, antequam corpus ad perfectionem & augmentum debitum pervenit, tum his corpus circa spinam augetur, crura verò manusque debilescent, & contabescunt.

Ut verò malum hoc tollatur, non tantùm thoraces ex charta forti, vel ossibus ceti, aut lamina ferrea corio obducta, confecta solatio erunt, sed & linimenta & Emplastra acidum destruentia & coagulum dissolventia in usum veniant; ut spiritus debiles per spinam dorsi fluentes suo in motu haud impediantur.

Linimenta præ aliis hic conducibilia possunt esse Oleum Lumbricorum cum axungia humana, & castorei, item Oleo Nucistæ &c. parata. Vel

[K 4]

℞. Ung.

152 De Infantum Morbis

℞. Ung. Cardiaci Schr.

Aregon. aa ℥℥.

Gummi Ammon. Spir. vini soluti ℥ij.

Olei Nucistæ ℥j.

Succini ℥℥.

Axung. castorei ℥j.

M. detur & probè infricetur, de super verò impo-
natur Empl. oxycroceum.

Vel hoc Cl. Dolei in sua Chirurgia v. g.

℞. Olei Nucistæ ℥j℥.

Mastichis,

Myrrha,

Thuris,

Succini aa ℥j.

Castorei ℥℥.

Vitrioli albi, ℥ij.

Cera & Picis Navalis aa ℥℥.

M. fiat Empl.

Hernia.

QUâ infantes ut plurimum corripiti solent *præ* aliis est *Enterocœle*, sive intestinorum tenuium, laxato peritonæo, in scrotum delapsus; Ut & *Hernia aquosa*, in qua salvo Peritonæo humor aquosus, in abdomine abundans, sensim in scroto colligitur, idque in tumorem attollit. *Nec non Umbilici Hernia.*

In *Enterocœle Peritonæum laxatur*, & ab intestinis extenditur, fletu nimio, tussi gravi, vel si alvus adstrictior est, nimio egerendi conatu &c. hisce namque conatibus Peritonæum in infantibus adhuc nimis laxum, intestinis etiam flatibus turgidis, facile cedit & extenditur, adeò ut intestina ipsa, patientiorem viam nacta, hanc promte amplius dilatent, & sibi exitum prolabendi inveniant.

Herniam umbilicalem quod concernit, hæc plerumque à nimia flatuum intestinalium pressione, & inde contractâ Peritonæi extensione excitatur.

Cum verò omnis *Hernia* per se manifesta sit, tamen diligenter considerandum erit, an tumor scroti sit ex intestinorum prolapsu; An ex aquoso saltem humore eo defluente.

Facile tamen hoc discernitur: In *Enterocœle* nimirum tumor plerumq; est in una parte scroti, quoniam rarissimè accidit, ut in utroque latere peritonæum extendatur. *Hernia* verò aquosa plerumq; utrumq; scroti latus occupat, & hoc est magis inflatum, ac in *Enterocœle*.

Umbilicalis verò *Hernia* per se facilè dignoscitur.

154 De Infantum Morbis

Quoniam verò *peritoneum in infantibus adhuc magis molle est ac in adultis*, hinc malum hoc in illis facilius curatur ac in adultis, & sæpe solis fasciis cedit.

Et *Hernia aquosa* facile etiam tollitur *discutiendis adhibitis*, vel progressu ætatis sæpe sponte evanescere solet, humoribus absumentis.

Sic & *Umbilici Hernia* facilius in infantibus, quam adultis curationem admittit; in adultis namque sæpe gravia symptomata, utpote *Colica, Iliaca passiones, & vomitiones* se jungere solent, & finem vitæ ponunt.

In curatione verò *Hernie intestinalis*, ante omnia intestina sunt reponenda, reposita verò, fasciis, & peritonæum consolidantibus retinenda.

Ad repositionem requiritur *conveniens situs herniosus*, resupinatus videlicet, cruribus & natibus elevatis situetur, ut intestina facile recedant: & retroagiqueant.

Et si *flatus vel recrementa indurata* impedimento sunt, ea removeantur prius clysteribus & carminativis. Quoniam verò intestina saltem tenuia prolabantur, hinc humores in illis *circulantes leviter stagnant*, vel *difficiliter circulantur*, unde membranosa tales intestinorum & abdominis partes *spasmi affecta*, *duritiem representant*, quæ fomentis blandis aromaticis est resolvenda.

Et quoniam in hisce herniis, flatus sæpe urgent, hinc diligenti in usu sint carminativa.

Præterea alvus servetur laxa.

Præcipuum verò, quod in infantibus ad herniam sanandam conducit, & sæpe curam absolvit, est *fascia*

scia vel subligaculum idoneum, subtus posito Empl. carmin. Sylv. corio inducto, & quiete imperata, utpote quæ sola sæpe herniarum infantilium est panacea.

Ad demulcendum intestinorum vel adjacentium partium membranarum spasium, ut repositio eo melius peragi queat, fiat *Fotus ex lina recente contorto, in lacte cocto & calidè applicato.*

Vel *ex stercore ovillo in lacte dulci cocto fiant cataplasma calidè applicandum, non contemnendū usus. Vel*

℞. Rad. alth. ℥ij.

• Lilior. alb. ℥j.

Herb. malv.

Fl. chamomill.

meliloti aa m. j.

Farin. sem. lini,

Fœnugraci aa ℥iij.

Ex incis, cum lacte vel aqua fiat cataplasma, cui adde *Olei Lilior. alb. & Axung. Gallin. aa ℥j. & calidè applicetur.*

Hernia umbilicalis eandem requirit curandi methodum ac intestinalis, repositionem nimirum & retentionem, eadem planè methodo, ut modò dictum.

Inter externa egregium est *Emplastrum, quod ex gummi Elemi in aceto macerato fit: maceratur nimirum gummi in aceto, donec acetum in superficie quasi cremore obducitur, tunc verò adfusis aliquot Olei ovorum guttis igne leni ad ceroti consistentiam coquitur.*

Vel

156 *De Infantum Morbis*

Vel *R. Rad. consolid. maj.* mundatæ contusæ & calefactæ linteo inducantur instar cataplasmatis, & loco affecto imponantur, & singulis duodecim horis aliud applicetur. Internè diligenti in usu sit *pulvis Auricula muris, mense Majo collecta*, qui cum pulmentis & aliis cibus præbeatur. Vel *perfoliata & herniaria*, sub forma pulveris vel decocti exhibeantur.

Ad Herniam Scroti aquosam imponatur cataplasma ex farina sem. lini, fœnugraci, fabarum, fl. chamemeli, sambuci, sem. cumini, &c.

Hydrocephalus.

Sive Capitis hydrops, vel tumor aquosus, infantibus magis, quam adultis familiaris est, ob eorum vasorum lymphaticorum mollitiem, quæ levi pressione rupturam incurrunt, & humorem lymphaticum extravasari sinunt.

Si latex aquosus inter cutem externam capitis, & pericranium stagnat, tunc Tumor adest mollis, & ad digitorum tactum cedit. Si verò intra cranium & cerebri membranam continetur aqua, tumor quidem ad tactum non est mollis, sed si valida fit compressio tum, quoniam infantum cranium adhuc nimis flexile est, preprimis futuris nondum coalitis, hinc pressioni paulo validiori cedit.

Colligi verò solet serosum hoc liquamen in capite, ob insensibilem transpirationem non solum deficientem, sed & urinae excretionem impeditam.

Hæc verò depravata lymphæ & feri constitutio, ex sanguificatione vitiosa originaliter dependet, ubi chylus sive lac massæ sanguineæ haud ritè assimilatur, atque circulationi inepta vasa tenerrima lymphatica dilacerat, & extravasata stagnat.

Malum verò vulgò est lethale, præcipuè si tumor quotidie increfcit; vel serosum liquamen intra cranium & cerebrum colligitur; præcipuè si tumor circa nucham potius increfcit, imò si lethargus se associat Apoplexiæ prodromus.

Aliquando tamen affectus hic breviterminatur, nonnunquam etiam longiori tempore durat.

In curatione hujus mali sive hydropis capitis

con-

158 *De Infantum Morbis*

conducunt ea, quæ aliis hydropis speciebus dicata sunt.

Ante omnia evacuetur serum per jalapina, & si purgantia benè ferunt, sæpius reiterentur, quo major verò est collectio seri in hydrope hac particulari, eo fortior oportet esse purgatio, & prestat semel fortius purgare, quam sæpius & leniter. Semper verò purgantibus aliquid mercurii dulcis admisce-ri debet. Purgantibus verò præmissis, in usum veniant absinthiaca, sambucina, imò omnia illa tam interna quàm externa, quæ ad hydropem curandam sunt commendata.

Hypochondriorum In- flatio.

NOstratibus vulgò vocatur, das Anwachsen der Kinder/ vel das Herzaesspann. Est verò malum, ubi à cruditate acidâ, flatus & obstructions hypochondriorum generantur; unde hypochondria sunt tensa, ut ne digitis quidem cedant.

Et si malum hoc radices agit, & glandulas mesenterii obstruit, tunc chylus suas venas lacteas haud rite penetrat, & obstructions cumulat, unde tunc artus nutrimento debito fraudantur, venter verò indurefcit & intumescit.

Ne verò malum tantas radices agat, in tempore occurratur antiacidis, viscidum incidentibus, dehinc aperientibus, & flatuum proventum inhibentibus.

Et si ruditates viscidæ in stomacho adesse hario-
lantur, dentur aliquoties de die Oculi ☉, cum sens. anisi, dehinc propinetur vomitorium, & desuper continuetur pulvis absorbens. Vel detur Tinctura tartari aut Spir. ❄ci anisatus, à gtt. v. vj. ad x.

Ad ruditates verò viscidas eliminandas detur Aurum fulminans cum Ocul. ☉ & arcano dupl. alternis vel singulistribus diebus. Vel & Clyster detur, & venter probè inungatur Oleo chamomilla, anisi &c.

Vel Sume cepam sub cineribus assatam, ex qua exprime succum, eumq; cum axungia caponis in formam linimenti commisce, & hoc hypochondria ac præcordia fortiter & diligenter inunge.

Aut R. hoc à SYLVIO, tantopere laudatum lini-
mentum, v. g. R. Ung.

160 De Infantum Morbis

Rx. Ung. de alth. comp.
          martiali aa ʒʒ.

ʒo *Lilior. alb.*
          Chamameli,
          Laurini aa ʒiij.
          Philosoph. ʒij.

M.

Hoc linimento, *Sylvius ait*, si infantum cubitum iturorum abdomen totum aliquamdiu, inungitur, mirum quantum pituita in eorum ventre contenta dissolvitur & flatus abdomen distendentes discutiuntur, atque corporis contabescencia cum alvo plerumque laxiore consequens, paulatim curatur.

Internè verò sæpius detur sequens pulvis, cum *Syr. viol.*

Rx. *Baccarum hadera arbor.* ʒʒ.

Radic. iridis flor. ʒij.

Sem. aquileg.

Violar. mart.

Coral. r. pr. aa ʒj.

Sacharicandi ʒiij.

Fol. aurino. j.

Inter-

Intertrigo.

F *St species quadam exulcerationis cuticula, ubi cutis per rugas, vel alio modo, sibi incumbit, & serum per insensibilem transpirationem aliàs evaporatione eliminandum, ibi retinetur; & propter acrimoniam cuticulam erodit, & excoriat, & hoc plerumque accidere solet retrò aures, in nucha, sub axillis &c.*

Magis tamen vulgaris est illa intertrigo, qua ab urina acrimonia dependet, si nimirum lintheamina quibus infantes involvuntur, haud crebro mutantur. Qui tamen sunt corpulentiores, vel urinam habent acriorem, huic malò magis sunt obnoxii.

Et licet malum hoc haud adeò periculosum extet, tamen quoniam dolores causatur & vigilias parit, vel nisi mox tollatur, majorem exulcerationem excitare queat; hinc non negligendum erit malum hoc.

Tollitur verò munditie, ita ut si lintheamina urina sunt madida, quibus infans involutus jacet, hæc cito & sæpius mutantur. Præterea infantes sæpe sunt lavandi, & abstergendi, & quidem aquâ, cui malva, althea, parietaria, furfures incocta fuerunt: & post loturam, locus excoriatus, tutia pr. pompholyge, alba creta, cerussa, catechu &c. linteolo raro noduli instar inclusis, conspergatur.

Vel locus affectus illinatur *Unguento albo camphorato, Diapompholygos &c.*

Nutrix verò diligenter assumat pulverem quendam absorbentem, ex *Oculis S. C. C. Phil. pr. sem. anisi pl. &c. constantem.*

Lumbrici, Ascarides, Crinones &c.

Lumbrici sive vermes in genere licet nulli sexui, vel ætati, nec ulli corporis humani parti partant, tamen *malo hoc potissimum infantes* tam in, quam extra uterum, *infestari solent, & quidem in intestinis magis,* quam in aliis partibus corporis.

Et horum quidem animalculorum plures dantur species, *vulgares nimirum,* qui sunt teretes sive oblongi, & vocantur nostratibus *Spulwürme.*

Vel sunt *Lumbricus latus & longus,* qui geniculis & nodis quasi est distinctus, longitudine non rarò plures ulnas exæquans & ibi cohærens, ubi quilibet quasi geniculus, ab alio avulsus, vitâ gaudet.

Tertiam speciem constituunt *Ascarides,* qui sunt vermiculi non absimiles illis, qui in carne putrescente, vel caseo recenti enascuntur.

Quibus verò signis hæc animalcula se produnt, plura sunt, & ratione ætatis sæpe diversa & varia, & quidem *in adultis plus, quam in infantibus obscura & minus manifesta.* Etenim infantes vermibus laborare, sequentia indicare plerumque solent: Os nimirum infantum saliva abundat, & fœtor quidam peculiaris ex ore percipitur; Insomnia terribilia infantes inquietant, ac præter solitum in somno dentibus strident: præterea somnus est interruptus & inquietus, nares admodum pruriunt, plures habent alvum suppressam, qui aliis plerumque laxa, & fluida esse solet, unde sæpe macie

consumuntur, cum febre, quæ circa vesperam plerumque exacerbatur.

Adfunt insuper tormina ventris, præcipuè si venter vacuus existit, & alimentum vermibus deest, non raro item infantes sudore frigido emaciantur, ubi sæpe facies colore rubro suffunditur, mox verò pallore rursus obducitur. Et si malum desperatum est, motibus convulsivis infestantur; & sic sensim morte opprimuntur.

Lumbricus latus se producit appetitu nimio, & nisi statim cibus offertur; dolores & morsus in ventre enormes percipiuntur, ut non raro lipothymia inde excitentur.

Dolores tamen communiter in lumbrico lato sunt mitiores, lumbricus namque latus, & intestinis adhærens, non facile de loco in locum movetur, Corpus interea admodum extenuatur & debilescit. Certissimum signum hujus vermis præbent excrementa alvi, in quibus corpuscula semini cucurbitæ similia apparent.

Ascarides autem, in ano potissimum, admodum sensibilem causantur pruritus, quoniam intestinum rectum continuò vellicant, & ad egerendum assiduò irritant; minus tamen periculosi sunt hi vermes aliis.

Ad necandos & expellendos vermes in genere innumera commendari solent, ex quibus tamen pauciora sufficiunt.

HARRIS suum laudat *Æthiopem mineralem* mane & vesperi exhibitum, à gr. v. ad xv. usque ad triginta, infanti duodecim annorum; quarto semper die alvum blandè laxando: Et hæc methodo gloriatur se curasse puerum tredecim annorum,

atrophia verminosa laborantem, & emaciatum, ut
sceleto similis apparuerit.

Adultis conveniunt sequentes pilulæ,

℞. *Aloes violar.*

Myrrhe el. aa ʒj.

℥ *dulcis* ʒß.

Res. Jalapp. ʒß.

℞ *absinth. dest. gtt.* iij.

Cum *Elixirio propr. acido* fiant *Pilulæ pro 4. do-*
libus. Vel

℞. *Elixir. Propr. dulcis,*

Ess. Card. ben.

absinth. aa ʒj.

R. anod. ʒß.

M. dentur singulis 4. horis gtt. 40. vel plures.

Si Dolor ventris à vermibus excruciat CRANE-
NIUS pro experto commendat hoc:

℞. *Salis absinth.*

℞ *Nucista aa gr. xv.*

Land. op. gr. j.

M. detur pro dosi.

Non inconvenientes etiam sunt *Trochisci Her-*
motici D. SECRETÆ, v. g.

℞. ℥ *dulcis aliquoties sublim.* ʒß.

Diagridii pr. ʒijß.

C. C. Philosoph. pr. ʒij.

Cinam. acuti ʒj.

Sach. alb. ʒß.

Cum *mucilag. tragacanth.* fiant *trochisci no. 64.*
figuram fabæ æquantes, de quibus infanti unius
anni detur unicus, bimulo duo, & sic consequen-
ter, aliquoties de die,

Vel

Vel ex commendatione *LENTILII*,

℞. ℞ii dulcis ʒjʒ.

Sach. in aq. rosar. solut. ʒiij.

Succi berber. q. s.

Fiant s. a. rotulæ, de quibus singulis diebus dentur 8. 9. vel 10. Lunâ decrescente.

Optimè huc quadrant monita *Mercurialis de Puerorum morbis*, ubi ante omnia commendat, ut vermes prius enecentur, de hinc verò exterminentur, vel ut medicamentis aliàs vermes enecantibus, debilitentur saltem, ut expellentibus resistere haud amplius valeant.

Cum verò vermes enecantia vel debilitantia amara ut plurimum esse debeant, ad hæc verò rarò alluciantur, nisi dulcibus vel sacharatis sint remixta, hinc eos errare dicit, qui non nisi amaris vermes expellere tentant. Propterea commendat *Oxymel simplex*, cum decocto absinthii factum, tanquam egregium præservans à putredine vermifera, modò amarities paulisper prævaleat dulcedinem.

Id quòd & in clysteribus observandum esse vult, quæ omnino dulcia, vel paulisper amara requirit. Præterea medicamenta ex ejus mente non sint nimis fortia, ne vermes illis irritati dolores ventris enormes excitent. Sic & stomacho vacuo exhiberi debent medicamenta anthelmintica, ne eorum vis partibus nutritiis, vel alimentitiis infringatur.

Inter alia dictus Author præ aliis laudat corallinam, tanquam specificum anthelminticum, id quod ipse sæpius fui expertus, & est empyricorum Panacea, ad eradicandos vermes usitatissima. Tandem observet Medicus an infans, qui vermibus molesta-

166 De Infantum Morbis

tur, simul febricitet, quo in casu Clysteres consistunt ex laxantibus & simul refrigerantibus anthelminticis, qualia sunt cichoreum, succus rosar. portulaca, endivia &c.

Ad vermium familiam pertinent *Vermes dorsi*, comedones, vel *Crinones dicti*, Die *Mit-Esser* oder *Zehr-Würm*, quod infantibus alimentum subtrahant, unde etsi satis & voracius comedant, atque aliàs bene se habere videantur, non nutriuntur tamen, sed contabescunt, inquietudine & vigiliis exagitati.

Sunt verò vermes hi subtilissimi, & in *dorsi*, *brachiorum*, & *crurum* partibus musculosis generantur, & in cute intus hærent inconspicui, nec unquam toti prorepunt, sed post frictiones in balneo institutas capita tantum instar pilorum nigrorum exserunt, ad occursum vero aëris frigidiusculi ea retrahunt rursus.

Propterea si infans aquæ calidæ imponitur, tum post talem fomentationem partes dictæ musculosæ melle fricantur, sic capita exserunt, quæ tum vel novacula, aut crusta panis abradantur.

TIMÆUS laudat aquam aloeticam externe dorso quotidie illitam.

ETTMULLERUS post Tincturæ Zii internum usum tam præservativè quàm curativè commendat balneationem.

Morbilli, die Masern / die Röteln.

Sunt exanthemata, sive macularubra cutis, per totum corpus disseminata cum quadam protuberantia, & pruritu, & cum Febre non rarò vehemènti agredientes, per insensibilem verò transpirationem, citra suppurationem, disparentes rursus. Quocitius verò erumpunt, eocitius decrescunt rursus, ut non rarò quarto, sexto, vel nono die, res acta sit.

Interim omnes malo hoc correptos vexat salivationis species, cum tussi sicca molesta. Præterea omnia symptomata cum variolarum symptomatibus concordant, unde etiam ab initio difficile judicatu, an infans talismodi symptomatibus correptus, vel variolis vel morbillis fit laboraturus; nisi ex symptomatibus mitioribus excepto calore febrili, morbillorum proventum judicare velis, quæ in variolarum initio graviora esse solent, qualia sunt dolores capitis, æstus febrilis, nausea, vomitus, hæmorrhagia narium, Dolores oculorum, Sternutatio, Tussis, pavor in somno, asthma inquietudo, anxietates &c. Vel si malum grave est, deliria & convulsiones, ex singulari quadam malignitate, spiritibus infesta, & humores suo modo à sua ordinaria textura invertente, ut insensibili transpiratione non amplius proscribi se patiantur partes separatæ; sed in poris paulisper hærendo, sudore tandem solvi necesse habeant.

Periculum in hoc malo non adeò est metuedum ac in variolis, præprimis si maculæ non sunt li-

vidæ, aut nigricantes; in specie in adultis, sed rubicundæ.

In curatione conducunt illa quæ ad variolas curandas vulgo commendari solent, qualia sunt *Tinct. Bezoard. Mixture simplex, Ess. Myrrha, cum Pulveribus Bezoardicis absq; aromatibus factis &c.*

Æger verò in calore detineatur moderato, saltem ne frigido aëri exponatur.

Victus pro appetitu sit moderatus, & tenuis, & ex hordeaceis vel avenaceis jusculis constet. Potus sit decoctum Hordei cum rasura C. Cervi, lentibus, liquiritia &c. factum, vel & cerevisia tenuis in asuetis;

Alvum quod concernit, melius est sicca, quam lubrica.

Pro præservatione ante omnia conducit vomitorium, tempore grassantium morbillorum, exhibitum.

Pavor in Somno,

Sive somnus infantum interruptus, quando in somno plorant & gemunt, aut subito perterriti in clamores erumpunt, sæpe *convulsionum prodromus est*, præcipuè si pavores tales sæpius revertuntur.

In causa sunt spiritus in suo blando motu, à crassis flatulentis admixtis, perturbati.

Malo propterea hoc, *illi potissimum affliguntur infantes, qui sunt voraces, & cibo nimio ventriculum replere semper solent, unde faciliè cruditatem acidam incurrunt, ex qua lerna omnium infantilium morborum oriri solet.*

Aliquando tamen pavores tales infantum à veribus excitantur, vel sunt prodromi Februm, morbiliorum, variolarum &c. ex singulari venenata dispositione spiritibus impressa, & hos ad tantos perturbatos motus irritante, vel stomachi contenta invertente, ut spiritibus fiant hostilia &c.

In cura ergo opera danda, ut acescentia in stomacho præveniatur, vel tollatur.

Facile vero prævenitur talismodi acescentia, si lac quod infans fugit, est laudabiliter dispositum; Propterea requiritur nutrix sana, quæ cibis boni succi utitur moderatè; vel si lac nimis copiosum adest, de alimento quid detrahatur, vel infans parcius lactetur. Sic & infans post lac, vel cibum datum non statim ad somnum componendus, sed aliquandiu gestandus, donec digestio inchoata saltem vel plurimam partem peracta nunc est.

170 De Infantum Morbis

Si autem corruptela talismodi acida nunc adest, in tempore propinetur vomitorium.

Vel *Specificum cephalicum* remisceatur eum granis aliquot *Jalappa pulv.* ac parum *anisi*, pro conditione ætatis, v. gr. infanti unius anni pro vomitorio exhibeo *Panacea mea vomitoria* gr. ij. vel iij. Aut pro laxante,

℞. *Specif. cephalici* gr. vj.

Jalapp. pulv. gr. iiij.

Res. jalapp. gr. ℥.

Sem. anisi, pl. gr. iij.

M. detur pro dosi.

Ad præcavendam verò vel corrigendam acescentiam in stomacho, in diligenti usu sint antiacida, sive *pulveres absorbentes cephalici*, ex *Cranio hum.* sine igne præp. C. C. Phil. pr. *smaragdo* pr. *Cornu alcis.* Phil. pr. &c. Vel ex his constans *Specificum cephalicum*, *Pulvis Marchionis*, *pulvis Anglicus* &c.

Phtiriasis, die Läuse- Sucht.

ET si in adultis sæpe, si vestes diutius haud mutant, vel non diligenter mundant, pediculi generari soleant, in vestibus; tamen intelligitur hic illud malum infantile, ubi in capite in copia nascuntur pediculi inter pilos.

In causa est singularis partium nutritiarum, pilorum vel exhalationum aliarum capitis dispositio, quam sæpe causatur ciborum promiscuorum & variorum usus. *Vel si sordium purgatio per lotiones, vel pectinationem haud diligenter peragitur &c.*

Cum verò malum hoc non solum turpe, sed ob pruritum, quem pediculi excitant, admodum tædiosum & molestum sit; imò ex pruritu caput scabie obduci, & tunc commodius pediculorum subtus latentium domicilium fieri soleat; vel si in toto corpore propullulare velint, pro ut non rarum est, ut pustulis inclusi delitescant, ex quibus si scalpuntur, erumpunt, periculi plenum sit, hinc in tempore occurrendum est.

Præcavetur verò malum hoc in genere bona virtus ratione, corporis purgatione, vestimentorum diligenti mutatione, ac crebra capitis pectinatione.

Si verò nunc in copia propullulare incipiunt, nec diligens pectinatio sufficit, tum in usum veniant

172 De Infantum Morbis

niant præter alia sanguinem, vel primas vias depurantia. *Externa quadam, quæ partim partes pediculorum nutritias abstergunt, vel ipsos pediculos enecant.*

Fiat verò *Decoctum sequens* pro ablutione capitis, v.g.

℞. Rad. Hellebori nigri,
 Aristol. rot. aa ℥℥.
 Herb. absinthii,
 scordii,
 ruta aa m. j.
 Pomicolocynth. no. j.
 Sem. staphis agria ℥ij.
 Nitri ℥j.

Incisa & mixta coquantur in s. q. aquæ pro lotionem capitis; Post lotionem verò, quæ aliquoties de die fieri potest; inungatur hoc vel simile v. gr.

℞. Coccular. de Lev. ℥ij. pulvis frinetur cum butyri ℥iiij. & in fine adde Olei Lauri ℥ij. ac Olei Spica ℥j. M.

Adulti Pediculorum præventum optimè tollunt Cingulo mercuriali, vel Unguento pediculorum, dicto Reuthersalbe / vestibus illito, quale hoc est Brandenburgensium.

℞. Rad. Helleb. albi ℥j.
 Pyrethri,
 Bacc. lauri,
 Sem. Sinap.
 Staphis agria.
 Tartari albi aa ℥vj.

Olei Lauri ℥iiij.

Nicotiana ℥ij.

Ping. porcina ℔iiij.

Pulverifata omnia macerentur in pinguedine & oleis liquatis horis 24. Postea coquantur leni igne, colentur & fortiter exprimantur. Colaturæ verò expressæ & ferè refrigeratæ admisce subigendo ꝯ *vivi* ℥ij, *Olei spica dest.* ℥j. atque ita servetur pro usu.

Purpura *vide* Febris Miliaris.

Rachitis.

Est malum infantibus familiare & ex *Anglia* innotuit primum, *ubi endemium existit*. Nunc verò temporis, in nostris oris etiam fit familiare: & infantes à sexto mense plerumque invadere solet, ubi circa articulos observari incipiunt prominentiæ & quasi nodosæ excrescentiæ, & spina dorsi hinc vel inde incurvari incipit.

Infantes verò hoc malo laborantes in genere habent caput magnum, in quo protuberantiæ variæ observantur. Ac ingenium eorum plus solito est capax.

Præterea abdomen intumescit, cartilago ensiformis *prominet*, & pectus angustatur, ac respiratio fit difficilis, & vix pedibus insistere valent, à debilitate spinæ dorsi, quæ capitis onus sustinere sensim desistit, unde & partium omnium enervatio accedit, donec sic sensim Hæctici evadunt, cum tussi, vel aliis tabidorum symptomatibus, &c.

Causa consistit in succi nutritii visciditate ac inæquali distributione, & impedito spirituum animalium libero transitu per spinalem medullam, propter obstructions plurium tubulorum tam nervorum quam partes nutritias transmittentium. Ex visciditate verò obstruuntur, hinc inde plures tubuli & glandulæ; circa quas obstructas partes postmodum plures per circulationem advectæ agglomerantur, ut tum illæ præ aliis excrescant; Pro ut magnitudo capitis, spinæ dorsi & tibiarum incurvatio, atque articularum protuberantiæ, atque glan-

glandularum mesenterii obstructiones denotant.

Malum verò hoc etsi ex se lethale haud sit, tamen in morbos lethales sæpe degenerare solet, utpote Phthisin, tabem, hydropem Pulmonum &c. Quo citius etiam malum hoc infantes à partu aggreditur, eò periculosius est: Et qui tunc ante annum quintum non sanantur, postea valetudinarii manent.

Si verò longè à partu affligit, vel post Febres ingruit, ac scabies supervenit, & symptomata alia minuuntur, tum salutis spes adest.

Quod adulti hoc malo non corripiantur, causa est, quod caput & ossa legitimam suam magnitudinem & crescendi metam, sint adeptæ.

In cura hujus mali eo annitendum, ut obstructiones tubulorum nerveorum ac glandularum referentur, & obstructionis talis causa, humores nimirum visceri & tenaces incidantur, & per purgantia expurgentur.

SYDENHAM propterea commendat potionem suam catharticam ex *Tamarind.* ℥℞. *Fol. sen.* ℥ij. *Rhabarb.* ℥j. in s. q. Aq. coctione paratam, in cujus decocti colati ℥iij. dissolvit *manna el.* & *syr. rosar. solutivi* aa ℥j. Et tunc hujus potiunculæ mane propinat cochl. j. vel ij. vel plus aut minus pro ætate infantis, per novem dies, uno tamen vel altero die, si opus, intermisso: & purgatione hac ita moderata, ut singulis diebus, ultra 5. vel 6. sedes haud efficiat.

Postquam catharsis hæc jam peracta est, tum *inungere præcipit Unguent. aliquod aperitivum ex Oleo Lilior. alb. Tamarisci* aa ℥j. *Succi rad. bryon. apii* aa ℥j. ad succorum consumptionem decoctione paratum, addito *Ung. de albsen, & butyri in-*

su/si

sulsi aa ʒj. Gummi ammon. in aceto soluti ʒß. & Cera flava q. s. Loco ante dictæ potionis catharticæ, commodè jalapinum aliquod exhiberi potest.

Et post cathartorum usum *antiscorbutica varia ex lumbricis, millepedibus &c* veniant in usum.

BOYLE ex PARACELSO in hoc malo suum extollit *Ens veneris*: HELMONT. suam *Tinct. succini*, & alij alia commendant; magis tamen temperata & fixa, quam volatilia conducunt. Et *adultioribus martialia præ aliis conveniunt, cum cinnabarinis, castoreo &c.* mihi loco liquoris C. C. *succinati*, aliis in usu, prævalet *Tinctura C. C. succinata*, insignis usus & effectus.

Inter externa conveniunt *fonticuli, vesicatoria, hirudines, cucurbitula &c.* item *frictiones cum panis laneis calefactis institutæ, non in partibus excrescentibus, sed concavis; item Therma vel naturales vel artificiales, aut fomentationes ex aqua vitæ, vel vino, cui herbæ aromaticæ odoratæ nervinæ sunt incoctæ, de hinc applicentur Empl. Nervina, infricatis prius linimentis vel oleis nervinis &c.*

Si spina dorsi excrescit, consule ea quæ supra de Gibbo dicta sunt.

Et si venter, ex glandularum mesenterii obstructionibus intumescit, consule ea quæ supra de hoc malo commendata sunt, &c.

Ranula sub Lingua.

F St exerescentia quadam membrana glandularis, sublingua, à singulari quadam visciditate & coagulo lymphæ enata, repræsentans non rarò parvulam, sive succenturiatam linguam, quæ quoniam sensim incrementum sumit, & loquelam impedit, vel balbutire facit; hinc in tempore removeatur tumor hic sive abscessus.

Aliquando verò abscessus talis continet materiam, albumini ovi similem, vel continet materiam induratum, aut planè calculosam vel in calculum versam.

Non rarò etiam vene ranina ita intumescunt, ut loquelam difficilem reddant.

Pro diverso ergo tumoris talis statu sub lingua, cura diversa est

Si namque tumor talis à tumidis venis raninis dependet, tum facile curatur venarum harum incisione & sanguine educto. Hoc facto in usu sint collutiones oris, ex Aqua prunell. fol. quercus, scabiose, &c. cum lapide prunell. mixtis. Vel fiat Decoctum ex herbis emollientibus discutientibus &c.

Ubi verò Ranula talis ex crassa lymphâ, in glandulosa linguæ tunica stagnante & incrassata, exorta est, tum fiant collutiones oris cum Decocto Flor. ligustri, vel Aq. fl. sambuci, instillatis Spir. ❄ci gtt. aliquot, ut tenacitatem incidat & extrahat.

Et si Tumor talis à Calculo esse hariolatur, is excisione

178 *De Infantum Morbis*

cisione removeatur qualia exempla Ephemerides curios. annotarunt.

Si verò materia adeò est indurata, ut scalpello tumore aperto, effluere haud queat, tum ferro candente absumatur, ne recidivet vel revertatur; post institutionem verò os colluatur cum Decocto Florum prunella, fl. sambuc. cum melle rosato commixto, addito parum Spir. vini camphorati &c.

Singultus.

INfantes sæpe molestat, vel à repletionem nimia lactis, aut ejus acescentia in stomacho, vel stomacho ab aëre frigido alterato.

Si repletio est in causa, tum singultum inde excitum, facile sequitur vomitus.

Si verò corruptela acidæ lactis causam fovet, tum infantes dolent & plorant. & fœces alvi, corruptelæ acidæ, indicium exhibent: Causam verò talismodi lactis acescentiæ, lac nutricis ipsum sæpe supeditat.

Cum verò malum hoc à motu spasmodico orificiis superioris excitari soleat, & metuendum, ne causa diutius hærente alii motus spasmodici, vel convulsiones ipsæ combinentur, & reliquo nervoso generi communicentur, hinc non negligatur malum hoc, diutius affligens, vel sæpe molestant.

Propterea si à lactis corruptela provenit, ante omnia vomitus imperetur.

Postea in diligenti usu sint antiacida; Vel si copia saltem lactis sit in causa, atque sic alimentum nimis copiosum singultum foveat, ei aliquid subtrahatur.

Et si frigus est in causa, ventriculus foveatur Decocto Fol. mentha, absinth. rad. cyperi &c. Dehinc inungatur ꝑ mastichino, anethino, &c. Vel fiat cataplasma ex mentha & semine anethi pulv. ac oleo mastichino; aut Theriaca applicetur &c.

Siriasis.

Dicitur malum hoc, si ossa syncipitis, parte superiore, ubi sutura coronalis & sagittalis coeunt ac membranacea adhuc sunt, subsident & quasi foveam relinquunt, cum syncipitis calore, faciei rubore, oculorum in specie cavitate, appetitu prostrato & vigiliis &c. nostrates dicunt, das Blat feye ihm gefallen / quoniam locum illum membranaceum, das Blat vocant.

In causa sunt Spiritus singulari modo prostrati, vel pessundati, quorum vigore cerebrum destitutum, subsidet & quasi foveam efformat.

Infantes morbo hoc correpti non facile evadunt, sed intra triduum intereunt, id quod & suo tempore HIPPOCRATES observavit, ubi aph. 50. sect. 7. expresse ait: Quibus Cerebrum sideratum est, intratres dies intereunt, si verò hos superaverint, reconvalescunt.

Conveniunt verò hic Clysteres, & ea quæ ad inflammationes alias conducere solent, externè saltem applicata.

Nutrix utatur Diata refrigerante, ex lactuca, endivia, cremore hordei, emuls. sem, frig. maj. &c. ac vino abstineat &c.

Strabismus, das Schielen.

Vel est malum nativum ex vitiosa oculorum conformatione ortum, aut ex depravata consuetudine contractum, quando infantes continuo oculos ad latus obversos habent, ut lucem aspiciant. Vel dum post Epilepsiam aut motus convulsivos, oculorum muscoli contracturam incurrunt; & oculi distorquentur.

Ab ortu contractum hoc malum, ut & si convulsiones, vel epilepticos motus frequentes insequitur, vix curam admittit.

Si verò ex mala consuetudine fuit contractum, tum curam suscipit, modo recenti malo occurritur, cum temporis successu incurabile simul fieri soleat.

Curatur verò malum hoc, si lumen in partem oppositam, quam oculi præter naturam declinant, ponitur, ut infans fixo intuitu id aspiciens, in contrarium oculos dirigat. Et hoc tamdiu continuandum, donec oculi in statum naturalem redeunt.

Si tamen hæc methodus haud sufficiens esse videtur, caput infantis & facies obducatur cappâ vel larvâ, cujus foramina ita sint disposita, ut infans non nisi in oppositam partem oculos dirigere queat, lucem aspiciendo.

Tabes sive Atrophia.

Infantibus sæpe peculiari modo accidit, ut sine causa manifesta contabescant, & licet comedant, tamen non nutriantur, nec augeantur.

Et quidem *aliis ex causis, quam quibus adulti extenuari solent.*

Sic infantibus peculiaris est *contabescencia ex vitio lactis*, si hoc vel desit, vel haud copiosum adsit, vel vitiosum existat, à quo sanguis corpori alendo idoneus non generatur &c.

Non rarò enim ab una nutrice infans alitur, & contabescere incipit, qui, si alteri nutrici admovetur, optimè nutritur & augetur.

Aliam maciei in infantibus causam fovent lumbrici, crinones, Fascinatio &c.

Quælibet verò Tabis talismodi causa & curatio videntur suo loco.

Tinea vide Crusta lactea &
Favus.

Tormina Ventris.

INfantum vel ventris dolores, frequentissimum sunt eorum malum, & vel sola, vel cum alvi fluxu sunt molesta.

Causa ut plurimum est *Lac* in eorum ventriculo in cruditatem acidam versum, unde vel flatus generati, vel ipsa corruptela acida & acris, Tormina excitant; Aliquando tamen vermes etiam sunt in causa.

Tormina verò adesse facile innotescit, quando infantes sunt inquieti & continuò plorant, atque mammas averfantur, modò huc, modò illuc se jactant.

Et si flatus sunt in causa, tum dolor per intervalla excruciat, & vel remittit, vel exacerbatur, cum ventris inflatione, ructibus vel ventris crepitu.

Si vero humorum acrimonia acida, causam sustinet, Dolor ferè est continuus, & excrementa sunt vel viridia, crocea vel viscida.

Si vermes adsunt, eorum signa eos produnt, quæ videantur titulo de lumbricis.

Periculum mali hujus non est contemnendum, cum facile convulsiones accedant, & inevitabile fatum, mors scil.

Cura ergo est maturanda, & si à flatibus dolores excitantur, alvusque adstricta adest, tum *Clysteres* optimi sunt, ex *Fl. chamom. summie. anethicum Aq. vel jusculo carnis parati & cocti*, atq; *sacharo vel melle rosato seuati &c.*

184 De Infantum Morbis

Vel infanti præbeatur $\mathfrak{D}$ amygd. d. recens, & venter ei largiter inungatur oleo anethino &c.

Si verò nec clystere, quod aliàs Syrupi emet. $\mathfrak{Z}$ j. vel $\mathfrak{Z}$ ij. aut $\mathfrak{q}$ i emet. gr. j. acuari potest, alvus sollicitatur. detur hoc vel simile:

$\mathfrak{R}$. Jalapp. pl. gr. ij. iij. vel v.

C. C. Phil. pr. gr. vj. ad xij.

Sem. anisi gr. iij.

M detur infanti aliquot septimanarum pro dosi, cum lacte materno.

Vel $\mathfrak{R}$ Auri fulmin. gr. j.

Nitri crystallini gr. iij.

M. detur infanti aliquot dierum.

Ad causam originalem, corruptelam nimirum acidam corrigendam, ante omnia necessaria sunt antiacida. Inter quæ alii laudant seq.

$\mathfrak{R}$. Ocul. $\mathfrak{D}$ pr. $\mathfrak{Z}$ j.

Crystall. pr. $\mathfrak{Z}$ $\mathfrak{ss}$.

Sem. anisi $\mathfrak{D}$ j.

M. Vel

$\mathfrak{R}$. Ocul. $\mathfrak{D}$. pr.

Crystall. pr. aa $\mathfrak{Z}$ j.

C. C. Phil. pr. $\mathfrak{D}$ ij.

Corall. r. pr. $\mathfrak{Z}$ $\mathfrak{ss}$.

Myrtha r. elect. $\mathfrak{D}$ j.

Theriaca gr. xv.

Olei anisi gutt. iij.

M. & detur aliquoties de die cuspis cultelli.

Tussis,

Tussis,

ET ei juncta difficilis respiratio, quoniam non tantum vigilias, sed & vomitus frequentes, imo hernias inducere possunt, non negligenda sunt.

Et quoniam tenelli materiam tussim foventem expectorare & exspuere non possunt, sed ut plurimum eam deglutiendo, stomachum inde onerant, hinc in hoc casu vomitorium exhibitum optimum est.

Dehinc dentur ea, quæ pulmonibus subveniunt, & pituitam incidunt, ut leviter expectorari queat;

Optimè verò conducit *Oleum amygd. dulc. cum sperm. ceti, & syrupo rosar. solutivo &c.* mixtum & sæpius propinatum.

Egregii effectus item est *Syrupus ex succo pulegii paratus &c.* Vel

Rx. Olei amygd. dulc.

Looch sani & exp. aa ʒj.

Sperm. ceti ʒj.

Syr. de manna ʒvj.

M. detur sæpius aliquid.

Si materia Tussin excitans est nimis tenuis & acris, optimum est *Diacodium Crocat. M, Vel.*

Rx. Spec. Diacreos ʒj.

Flor. Δ .

Boli armenia aa ʒj.

Sachari candi ʒij.

M. detur sæpius cuspis cultelli.

Si verò materia est nimis viscida,

Rx. Syr. de Tussilag. oxymell. squill. aa. Vel

Rx. Aq. Looch sani,

Fœnic. aa ʒjβ.

Spir. *ci anis. ℥j.

Syr. Diacodii ℥℞.

M. detur sæpius cochleare.

Tussim convulsivam, ab inordinato spirituum motu dependentem, & contumacem, aliquando sedat terror, ex improvise concitatus.

Alii laudant vesicas mox in nucha vel retro aures aut in brachiis excitatas, ita ut si prima consolidari rursus incipiat, alia excitetur.

Si medicamenti res videtur peragi,

℞. Milleped. viv. mundat. ℥ij.

Sem. anisi ℥j.

Sach. alb. ℥j. contufis affunde

Aq. byssopi ℥vj.

Looch. sani ℥ij.

Et fiat fortis expressio, cujus de die aliquoties propinetur cochleare unum aut alterum.

℞. Sem. lycopodii ℥ij.

Flor. ♀ ℥ij.

Sem. anisi ℥j.

M. & detur mane & vesperi cuspis cultelli in lacte vel alio liquore.

Pro potu ordinario infantibus tussientibus, fiat decoctum ex speciebus pectoralibus.

℞. Hordei crudi mundi m. ij.

Rasur. C. Cervi ℥j.

Siliq. dulc. ℥j℞.

Dactylorum no. vj

Sem. anisi ℥j.

Incisa coquantur in Aquæ mens. duabus semis & colatura detur pro potu.

Si Tuffis Hectica adesse videtur,

℞. *Lactis caprilli* menf. ℞.

Aq. Flor. acat.

Tuffilag.

Scabiofa,

Heder. terr.

Veron. aa *cochl.* iiij.

Ebulliant *fenfim leni igne*, & *admisceatur vitelli ovi* no. i. *cum mellis rofar. cochl.* ij. & *parum croci* : atque *mane & vefperi* detur *bonus haufus*.

Vario-

Variolæ.

Videntur esse, vel revera sunt crisis aut effectus *Febris Epidemica*, quæ infantes præcipuè corripere solet. Quemadmodum enim aër malignus, sive æther peregrinus, pro malignitatis peculiari differentia, modò has, modò illas in humoribus texturæ mutationes involvit, ut vel febris intermit- tens, aut continua vel dysenteria &c. inducantur, ita & talem humorum corruptionem sive texturæ immutationem involvere potest, ex quâ vel vario- læ aut morbilli vel purpura sive Febris miliaris &c. originem sumere possunt, præcipuè in infantibus, quorum humores adhuc lactei, vel è lacte constan- tes, longè aliter sunt dispositi, quam adultorum in genere; Proptereaque ab æthere peregrino, sive aëre maligno & contagioso, longè aliam corru- ptionem, quam in adultis subire possunt.

Et hæc *varia aëris malignitas*, sive constitutio hu- morum diversa, *diversam variolarum*, modo *beni- gnarum*, modo *magis minus malignarum*, faciem in- ducere potest.

Dantur namque variolæ sæpe adeò malignæ, ut non tantum exteriores, sed & internas partes sive viscera adeò corrumpant, ut non tantum *dispositio- nem phthiseos, hydropis*, sed & *ipsam dysenteriam relinquunt*, vel præter musculosas, sive carno- sas partes, *ipsa ossa corrodant*, vel instar Luis vene- ræ labefactatis cubiti, carpi, genuum & pedum dearticulationibus movendi potestatem adi- mant &c.

Semper verò ferè contagiosa esse solent infantibus variola. Et licet infantes plurimi variolis vel & morbillis corripiantur, ad quos contagium haud pervenit, ex sola nimirum aëris constitutione maligna, tamen infantes cum aliis infantibus, variolis vel morbillis laborantibus, conversantes ut plurimum ab illis inficiuntur, & eodem morbo corripuntur.

Duo verò Februum genera in variolis sæpe accidere solent; Sic in variolis discretis, sive paucis & benignis, post earum eruptionem sufficientem, Febris evanescere planè solet. Ubi verò copiosæ nimis sunt & parvæ, vel & confluentes, tum, si suppurare incipiunt, tota cutis sæpe intumescit & inflammatur, unde etsi prior ferè evanuerit, nova accenditur Febris, quæ interdum periculosior est, quam prior, & non prius cessat, donec variolæ exficari incipiunt.

Præservationem hujus mali quod attinet, an nimirum tutum & bonum sit à variolis infantes defendere, notandum eam omnino necessariam esse, si variolæ sunt malignæ, à quibus infantes plurimi trucidantur.

Instituitur verò præservatio talis vel aëris mutatione, vel medicamentis adhibitis.

Ubi verò variolæ grassantur benignæ, ubi plerique evadunt, tum non necessarium, nec tutum est aërem mutare, cum fortè alio, & periculosiori tempore morbus hic omnibus fere familiaris sustinendus foret. Non inutile tamen tunc erit, præ ætatis ratione, vel corporis constitutione infantes leniter purgare, & ruditates in primis viis, si adsunt,
& qui

190 De Infantum Morbis

& qui malum exasperare possunt, subtrahantur.
Hunc in finem

℞. ꝯ *dulcis* ℥β.

Diagrid. Δ *rati* gr. iij.

M. detur infanti decem annorum pro dosi. Vel

℞. ꝯ *dulcis* gr. v.

Jalapp. pl. gr. j. & ij.

Sachariparum.

M. detur infanti unius anni.

Vel detur vomitorium aliquod conveniens antimoniatum, sic non tantum sæpe præcaventur variolæ; vel ad minimum symptomata graviora præcaventur & avertuntur, sed & abundantia variolarum reprimitur; vel assimilatio laudabilium humorum avertitur.

Præservationem mali hujus alio modo instituire docuit *SYDENHAM* per acidos spiritus; qui humorum texturam magis firmam reddere solent, ut dissolutioni levioritam eitò haud subjecta extet.

Applicari verò solet & debet præservatio talis tempore variolarum grassantium, infantibus adhuc omnino sanis.

Si verò Febris jam præsens est, tum præservatio locum amplius haud habet, sed tunc danda opera ut variolæ maturè erumpant.

Et si Medicus vocatus, ad ægrum demum venit, variolis nunc in conspectum prodeuntibus, & omnia se legitime habere observat, ita ut nec Febris amplius exorbitet, nec mitius nimis agat, id quod symptomata & tolerantia indicabunt, tunc spectatorem agat: Vel suppurationem saltem promotiva ultimis diebus adhibeat ex ꝯ *Diaph. Ocul.* ℥.

myrrha

myrrha &c. utpote quæ per plures dies repetita sanguinem suo vigori optimè restitunt.

Si verò grassantur variola magis maligna vel confluentes, ubi plures intereunt, tunc ante omnia præcaveatur, ne major humorum circulantium pars præcipitetur, fieri hoc ante omnia solet denegato hypocausti calidioris vel lecti subitaneo usu, nec non medicamentorum calidiorum & expellentium abstinentia.

Neque prius ad lectum damnetur, aut hypocausto calido includatur æger, antequam variolæ nunc egressæ sunt; *melius verò febrilis astus temperatur, aère frigidiori hausto, quam omnibus refrigerantibus aliis adhibitis.*

Optimè etiam materiæ variolosæ assimilatiōnem inhibent anodina, teste SYDENHAMMO, qui propterea ante omnia hic laudat *Syrupum Diacodii* ab ℥ss. ad ℥vj. & ultra adultis exhibitum.

Sed si materia variolosa nunc in copia præcipitata, ubique exitum quærit, & vomitus enormis se jungit, *tum secetur vena in brachio, & post aliquot horas propinetur vomitorium*, ut materia in primis viis ferociente rejectâ, æger interdiu eo melius è lecto abesse queat, donec variolæ omninò nunc sint egressæ.

Sed si magis benignæ observantur variolæ, tum non necessum est, ut æger à lecto arceatur, sed pro lubitu eo utatur vel includatur: id quod & observetur, *si infantes ante eruptionem convulsionibus tentantur, tunc quoniam tales rarò variolis confluentibus infestari solent, lecto pro lubitu tutius concredi possunt primis diebus.*

Si autem infantes semper dormiunt, vel comate somno-

ſomnolento afficiuntur, tunc ſignum eſt variolas admodum eſſe confluxuras, vel in copia emerſuras, propterea *diligenter propinentur anodyna*, Syr. *Diacodii* &c. & à lecto arceatur æger.

In genere obſervetur, omnium tutiſſimam variolas tractandi methodum eam eſſe, quam ipſa natura monſtrat, & cum hæc ab initio vix cognoſcatur, an ſcil. magna humorum pars præcipitata adſit, vel præcipitari velit, aut non; hinc ante omnia ab initio Medicus ſpectatorem agat, niſi ſymptomata aliud ſuadeant, & vel copioſam materiæ varioloſæ aſſimilationem denuncient, vel nimis lentam expulſionem indicent.

Quà ratione verò materiæ varioloſæ præcipitatio nimia præcaveri debeat, optimè præ aliis docuit modò dictus SYDENHAM.

Ubi verò humorum viſciditas adeſt, quæ tantam præcipitationem haud admittit, vel præcipitatas particulas ægrè dimittit, *tunc neceſſaria ſunt ea quæ humorum & ſpiritus motum intendunt*. Veteres hunc in finem admodum commendant *ſemen aquileg. napi, card. bened.* &c. & ex his paratas emulſiones &c.

Recentiores laudant *Tinct. Bezoard. vel Eff. myrrha cum menſtruo volat. paratam*. Vel & *Pulveres Bezoardicos* &c.

Sic ubi variolæ nimis tardè erumpere obſervantur, & tamen ſymptomata gravia indicant, plures præcipitatas partes in humoribus adeſſe,

℞. *Pulv. Bezoard. Senn.* ʒj.

Θis *card. ben. gr.* xv.

Myrrha el. gr. x.

M. detur pro tribus vel quatuor doſibus.

Vel

Vel ℞. *Pulvis Anglici* ℥j.

Myrrha ℥. gr. iij.

M. pro dosi cum emulsione ex seminibus ante dictis propinanda.

Si adulti variolis affliguntur, in quibus ob cutis densitatem materia variolosa difficulter expellitur, tum præter *Vena Sect.* quæ hic semper necessaria est, instituantur externarum partium frictions, ut pori magis dilatentur.

Imò *Vesicatoria* applicentur, ac diu serventur apertæ vesicæ, imposito *Empl. Diapalma*, cum parum *Empl. Vesicatorii* remixto &c.

Et si in infantibus variolæ retrocedere, vel ante tempus evanescere velle videntur, tum præter *vesicatoria* applicata, detur *Essentia myrrhæ cum Spir. *ci remixta*, vel *Elix. Propr. CLAUDE RI* &c.

Symptomata quæ variolas aliàs præcedere vel denunciare solent, varia sunt & diversa, in genere verò invadere solent variolæ cum horrore & calore febrili, insequente lassitudine & languore universali, dorsi dolore, nausea, vomitu, cephalalgia, vigiliis, tussi, &c. quibus non raro combinantur tremores vel convulsivi motus:

Et si præcipitata particula nunc cutim perforare & cumulari incipiunt, tunc sentiri incipit pruritus in cute punctorius; Oculi rubere & lachrymari incipiunt, Nares pruriunt, & rauco se jungit &c.

Ex omnibus his magis considerari merentur vomitus & convulsiones, si modum excedant, vel variolis egressis persistunt.

Aliàs vomitus, quoniam levio^rem morbi cursum indicat, non est cohibendus, sed potius adjuvandus. Nisi immoderatus sit, & diutiùs duret, ac materiam variolosam nimis copiosam existere denotet, quo in casu suavis SYDENHAMMI sece-
tur Vena, & postea vomitorium propinetur. Vel & externa de vomitu commendata applicentur.

Ad convulsiones præcavendas optimè conducit vomitus concitatus per *Sulfur auratum* & ultimam præcipitationis & alliatum odoris, vel simili Diato.

Ubi verò in variolarum incremento accedunt, tum exhibeantur *Pulveres antiepileptici*, cinnabarini. Vel exhibeatur *Tinctura anodina*, & reiteretur, quoties opus, cum convenienti vehiculo

Variolis autem erumpentibus, cura habeatur, ut partes nobiliores, *Facies scil. Oculi & fauces* defendantur, ne detrimentum capiant.

Ad defendendam verò faciem, ne cicatricibus deturpetur, statim ante eruptionem *facies illinatur Oleo amygd. dulc. aliquoties*, & desuper ponantur *folia auri* & integra facies deauretur, ut sic poris in facie occlusis variolæ se exerere haud queant. *Pedes verò immergantur sæpius lacti calido*, ut in illis feracius propullulent.

Vel foveantur *pedes vapore decocti herbarum emollientium sæpius*.

Aut, SYDENHAMMI consilio, *plantis pedum admoveatur allium contusum & linteum involutum*, à die octavo, ubi facies intumescere incipit, donec morbus omni periculo vacat, singulis diebus

bus renovando, ut sic materia acris à capite derive-
tur, aliàs confluxura.

Si verò variolæ nunc omninò egressæ sunt, & ad
murationem tendunt, tum procuretur, ut citissi-
me exsiccentur, id quod præstat præ aliis cerevisia
secundaria recens, lupulata, nondum tamen fer-
mentata, & cum Oleo $\mathcal{Q}$ i per deliq. parum alcali-
sata, quâ sæpius humectentur pustulæ.

Vel fiat *Linimentum sequens*, mediante quo illi-
nantur pustulæ, dum siccati incipiunt.

Rx. Ossium pedum vitulin. & vervecis q. l. co-
quantur probe, & tunc medulla eximatur.

Hujus medullæ ex ossibus coctis sume ℥ij. & me-
dullæ ex ossibus non coctis totidem uncias, ac su-
pra ignem leniter liquefactis, adde mastichis
pulv. ℥ij. & tandem adde Balsami Indici albi gr.
30. & si refrigerata sunt, laventur aquâ quadam
vulneraria, ut albescat linimentum, quod tunc
servetur.

Hoc linimento illinatur facies, quando vario-
læ exsiccati incipiunt, singulo die. Et si squamæ
deciderunt, & foveæ relictæ sunt, tum per di-
midium annum singulo die illinatur facies, donec
foveæ sunt complanatæ rursus. Et si foveæ sint
nimis profundæ, tunc oportet, ut per integrum
annum facies illinatur. Sic majores foveæ con-
solidentur rursus.

Ad Oculos defendendos.

Rx. Sem. Sumach. grosse contusi ℥℞.

Aqu. plantag.

Rosar, aa ℥iiij.

[N 2]

Bul-

Bulliant parum, tunc adde *Croci pl. ꝑ. M.* & circa oculos illinatur.

Non absque effectu item erit *alumen cum albumine ovi tritum* & applicatum.

Et si palpebræ à materia viscida cohærent, applicetur *decoctum malvæ, meliloti, lini* &c. ut reserari queant Oculi, ne sanies noxam inferat.

Si verò post variolas oculi pustulis notantur, & descendantur, tum diligenter instilletur collyrium ex croco metallorum confectum, & vesicæ excitentur in nucha, vel retro aures & diutius serventur apertæ.

Ne fauces copiosis variolis obsideantur, ab initio statim in ore detineantur gargarismi leniter adstringentes, vel similia de angina tradita.

Diarrhœa si egressis variolis, critico quasi motu, se jungit absque pustularum recessu, non sistenda est.

Si verò primis diebus accedit cum variolarum recessu vel nimis tardo egressu; tunc Bzoardicis de Diarrhœa laudatis sistenda erit. Et ut variolarum egressus promoveatur brachiis & fœmoribus applicentur vesicatoria juxta ductum majorum venarum.

Si in Pulmonibus stagnans acris lymphæ metum phthysicos relinquit, tunc vesicatorium applicetur cervici & exhibeantur grana aliquot laudani, sic defluxio tenuis raucedinem inducens, & suffocationis metum incutiens mox cessabit.

Dieta in hoc malo fit tenuis, ex juseulis hordeaceis & avenaceis constans, neque caro ulla concedatur, nisi post massæ sanguineæ omnimodam depurationem; bonum tamen est, si egressis variolis appetitus redit.

Pro potu fiat decoctum ex hordeo, Rasura, C. Cervi, Rad. Scorzon. Dactylis &c. Instante verò maturatione suavis SYDENHAMMI concedantur aliquot cochlearia vini.

Vertebrarum Colli Luxatio.

QUando infantes luxationem talem incurrunt, tunc vexantur vomitu & febrili calore, cum inquietudine, vigiliis, diarrhœa, ac tandem atrophiam lethalem incurrunt.

Cognoscitur luxatio hæc, si infans genua ad oculos inflectere, eisque difficulter imponere potest, ac faciem prominentem acquisivit.

Roonhuysenius Chirurgus, curam hujus mali hæc methodo instituere docet, infans nimirum attollatur capite, manibus infra aures apprehensus, & caput huc illuc vertatur aliquoties, tum verò reponatur infans capite antrosum inclinato: & si luxatio restituta est, tum subitò omnia symptomata, vomitus scil. & reliqua, cessabunt.

Dehinc ad confortandos nervos externè adhibeantur *Balsamica Nervina*.

Ad Diarrhœam verò sistendam exhibeatur *succus cydoniorum, cum vino canarino &c.*

Vomitus.

Licet in infantibus plerumque nihil periculi portendat, cum tamen, si diutius durat, atrophiam inducere queat; vel & lactis corrupti effectus, & pejorum symptomatum causa esse soleat, hinc non omnimodè negligendum est malum hoc.

Sitamen à copia lactis excitatur vomitus, nil periculi habet, & post vomitum talem, infantes melius digerere solent. Accidere verò facile solet, ut Lac, quod infantes sæpe nimis avidè sugunt, in ventriculo acescat & corrumpatur, hinc melius & salubrius omninò est, si corruptelam talem acescentem rejiciunt rursus, quam si in abditas corporis partes eam admittunt.

In cura mali hujus, si à copia lactis dependet, detrahatur aliquid copia lactis.

Si verò à lacte corrupto ortum habet, vitium hoc emendetur antiacidis absorbentibus vel edulcorantibus, aut vomitorio insuper adhibito.

Externè verò ventriculo applicetur *Empl. de crustapanis, Empl. stomach. Regium Zvv. &c.*

Vel ℞. O Mastichin.

Cydon.

absinth. aa ʒß.

Nucista ʒj.

Caryophyll. gtt. iij.

M. & illinatur sæpius.

Vel ℞. Panis tostus, & aceto rosaceo madefacti iterumque expressi ʒj. Olei rosacei q. s. Mastichis, thuris, Flor. rosar. aa ʒj. Caryo, phyll. ʒj. M. fiat Cataplasma, quod parum calidè applicetur.

Urina

Urinæ Difficultas.

Non adultis solum, sed & infantibus sæpe accidere solet, aut à calculo, vel materia alia crassa & viscida, unde vel stranguriâ, aut ischuriâ ipsâ molestantur.

Ischria sive retentio urinæ per se patet. Difficultas verò cognoscitur, quando cum fletu & guttatione urinam reddunt, ipsaque urina est crassa & turbida.

Curationem vide de calculo aut ischuria &c.

Urinæ incontinentiam, quâ infantes non rarò molestantur, vide priori in parte.

JOHANNIS HELFRICI
JÜNGKEN,

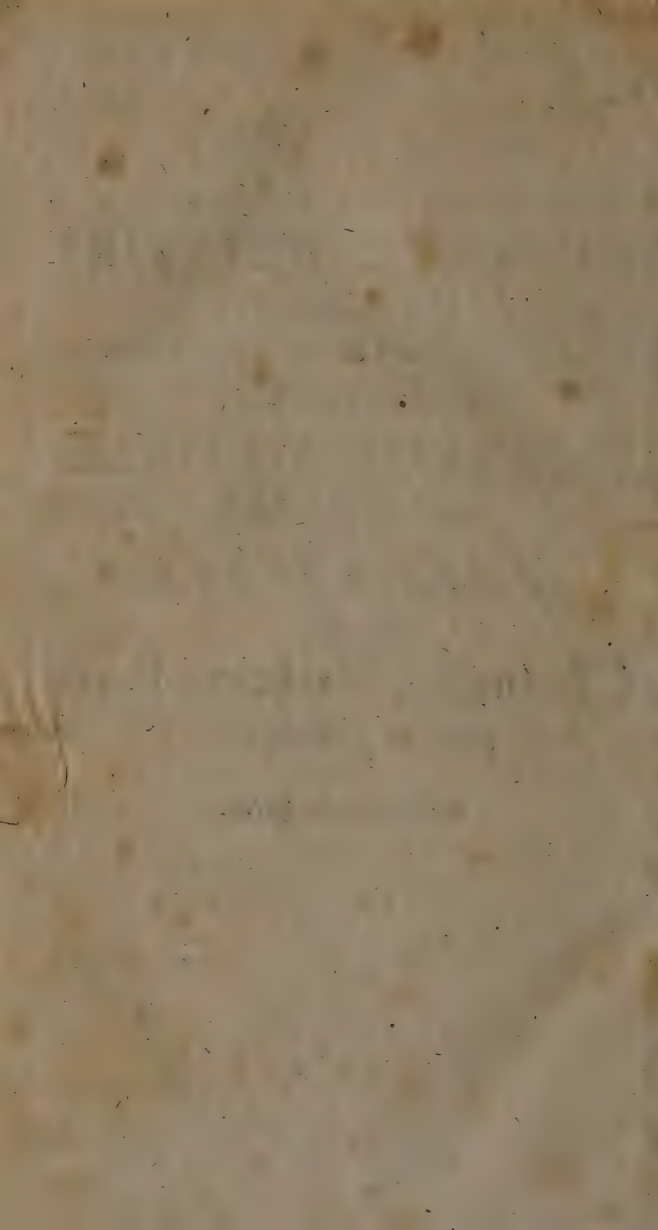
M. D. & Physici Francofurt, Ordin.

MANUALIS
PRAXEOS MEDICÆ
MODERNÆ
PARS TERTIA.

Morbos

Chirurgicæ Medicinæ Parti
partim adscriptos

In Compendio sistens.

Abscessus.

I.

St tumor intra hanc vel illam partem corporis internam, sive musculosam, glandulosam, aut membranosam, vel parenchima cuiusdam visceris, ex humorum circulantium sensim facta stagnatione, & in pus conversione, enatus.

II. Tumor talis pure repletus, in specie abscessus vel apostema dicitur, quod dum vel sponte, vel arte aperitur, ulcus constituit.

III. Si verò legitimo suo tempore abscessus non aperitur, tum pus morâ acrius redditum, & a core & pondere sibi varias vias, intra musculorum cavitates & vacua quærit, & eundo varios cuniculos efficit, & cavernas, quæ sinus vocantur.

IV. Talis sinus, si tandem perruptis claustris in ulcus degenerat, & ejus orificia callosa & dura evadunt, tunc *Fistula* audit.

V. Dum vero abscessus fieri incipit, tunc illo in loco percipitur *dolor, calor, rubor, rosio, tumor, pulsatio, ac febris jungitur*, & hæc Symptomata ægrum ex cruciant tam diu, & exacerbantur, donec humores stagnantes in pus sive abscessum fuerunt versi, quo tandem confecto & maturo, omnia symptomata remittere incipiunt, & mitiora evadunt.

Hæc verò actio, dum humores stagnantes in purulentam materiam convertuntur, & corrumpuntur, vocatur *suppuratio*, ubi incipiens stagnatio, inflammatio audit.

VI. Quò verò abscessus talis anticipetur, & in principiis suffocetur, vel in suis quasi incunabulis enecetur, *ante omnia inflammatio tollatur, quàm neglecta verò prospiciatur, ut humorum stagnantium & partium solidarum destructarum suppuratio legitimè promoveatur, & tunc facta, bene curetur.*

VII. Fieri verò hoc solet *maturando sive conver- tendo, humores stagnantes, cum partibus solidis corruptis, in fluidum spissum, sive pus; & emolliendo externa involucra sive cutem, ut facilis sit apertura, atque concoctum pus per hanc legitimè eliminetur; locus verò exulceratus tunc optimè mundetur & consolidetur.*

IX. Hunc in finem *Applicanda sunt talia, quæ calorem partis, modicè augent & foveant, qualia sunt, cæpe sub cineribus assata; Folia tabaci, synapi, crocus; & ex gummatibus galbanum, sagapenum, bdellium, Opoponax, aloes, myrrha, &c.*

Tum ea quæ cutim quasi occludunt, ne partium agentium, & sese invicem confringentium vis extorsum versa mereat, sed intus retula vigeat, & intendatur potius; & talia partim sunt viscosa, utpotè farinacea, *ex sem. lini, bordeo, lupino, orobæ &c.* partim emollientia, utpotè oleosa, qualia sunt *butyrum insulsum, pinguido anserina, dehinc Bulbi liliorum alb. herb. malv. althea, parietaria, verbasci, mercurialis, Flor. meliloti. sambuci, item Ficus pingues, carica seminibus suis orbata & leniter tosta, mel &c.*

Et si his pro tumoris & doloris ratione & morbi statu electis & applicatis, omnis materia stagnans suppuravit, & locus affectus, *ex fluctuante pure nunc mollis, albus, mucronato vertice elatus, ap-*

paret,

paret, tum in parte molli, tenera & acuminata, si perse claustra sua haud perrumpit pus, aperiatur scalpello abscessus juxta decursum fibrarum, tam profundè, ut pus commodè effluere queat, ea tamen cum cautela, ut arteria, vena & nervi evitentur.

Pus verò successivis vicibus, leni motu educendum est, ita tamen, ut nimia evacuatio evitetur: Et ut solidarum partium fragmenta forte dilacerata, & nondum in pus redacta simul digerantur, & in pus convertantur, applicandum erit *Digestivum ex therebinthina clara, vitellis ovorum, & ung. basiliconis factum*, ut sic ulcus nunc factum, mundeatur, & filamenta ac valorum abrasorum flocci consumantur, & latera ubique æqualia & sana reddantur.

Ulceris verò nunc mundati fundus & labia illinantur *Balsamis vulnerariis & nervis amicis*, qualis est *Balsamus Arcei*, vel similis, ut his canales molles & Extensiles reddantur, ut humores per eos fluentes sani serventur, neque aere lædantur.

Ad retinenda verò talia Balsama & aëris irruentis impetum, vel peregrina irruptura, arcendà, desuper applicetur *Emplastrum defensivum*, fasciis idoneis. Sic Ulceris cavitatem, solidarum partes nutritiæ, sensim canales suâ continuitate solutos elongando, eisque detrita apponendo, implent, resarciuntque.

IX. Originem mali hujus quod concernit, cum ex humoribus circulantibus malè dispositis, & ab aci-

do singulari, in coagulum pronis, dependere so-
leat, hinc præter externa modò commendata, in
diligenti usu simul sint medicamenta interna,
quæ generalem omnis coaguli in humoribus cau-
sam, acidum nimirum absorbendo, eos attenuant
rursus, & à Stagnatione vindicant.

*Præstare hoc solent præter universalia, primas
vias à ruditatibus liberantia, edulcorantia nimirum,
sive acidum absorbentia varia, qualia sunt Decocta
vulneraria, Decocta Lignorum, & ex Ælio parata,
Tinctura, Diaphoreticum, vel antihecticum di-
ctum &c. nec oculi canceri hic exulent, cum crystal-
lis mont. ppt. utpote in acido abscessuum corrigendo,
vel absorbendo non minimam navantes ope-
ram.*

Nec hic excludantur pro circumstantiarum
ratione *Essentia vulneraria ex Bals. Peruv. sale vola-
tili oleoso, &c. constantes. &c.*

Externè verò eò laboretur, *ut incipiens Stagna-
tio, sive inflammatio, in prima quasi herba suf-
focetur, modò locus ita sit dispositus, ut me-
dicamentum applicatum locum affectum at-
tingere queat: Quæ verò hoc præstant,
sunt præ aliis Tinctura sulfuris, sive Elixir
Balsamicum à me sæpius laudatum & exper-
tum.*

Ubi autem hoc malum tantum acquisivit incre-
mentum, ut omnibus ad dissipationem, sive inci-
pientem stagnationem resolvendam frustra ad-
hibitis, materia jam stagnans ad *suppurationem ten-
dit, hæc omni modò adjuvetur, prout supra dictum
per cæpas sub cineribus affatas, & alia §. octavo*

*dicta, inter quæ tamen alii eminere di-
cunt*

cunt *Lac*, in quo *sapo Venetus* fuit coctus & solutus.
ac linteis multiplicatis sæpius applicatus; hoc
namque, admodum maturare, & abscessum aperi-
re, præ aliis prædicatur. &c.

Ægylops.

I.

Quando glandula lachrymalis à sero crasso obstruitur, & in abscessum abit, tum tumor dictæ glandula dicitur *Anchylops*: dum verò abscessus nunc rumpitur, & in ulcus abit, vocatur *Ægylops*; & si acrimonia materiæ in pus versæ tanta est, ut cuniculos efficiat, & plures partes vicinas corrodat, canaliculi verò hi ex corrosione facti callo intus obducuntur, tunc *Fistula glandula lachrymalis* audit.

II. Cura hujus mali antè omnia tentetur, quando glandula lachrymalis dolere & tumere incipit, & antequam *Anchylops* sive incipiens abscessus glandulæ, exulcerari incipit, & in *Ægylopem* migrat.

Præstant hoc ea quæ modò de abscessu præcavendo commendata sunt. Incipiens nimirum inflammatio sive obstructio vel stagnatio humoris serosi vel lymphatici, glandulam alias libere persluentis, discutiatur, applicato, *Elixirio meo Balsamico*, vel aliis spirituosis, qualis est *Spir. vini parum camphoratus*, vel *Aq. Reg. Hung.* &c.

Oculus diligenter suffiatur per accensum *succinum*, *mastichen.* &c.

III. Ubi verò tumor discuti haud potest, tum ad suppurationem sive maturationem progrediatur per *cataplasmata* de abscessu commendata, Vel

R. Mica

℞. *Mica panis albi* ℥j.

Flor. meliloti pl.

Bulb. Lilior. alb. aa. ℥℞.

Croci ℥j.

Lactis, q. s. Fiat s. a. Cataplasma, quo dili-

genter foveatur locus affectus.

Et si abscessus nunc ad maturationem sive suppurationem per venit, in tempore aperiatur scalpello, ne pus subjectum ulterius corrodere pergat.

Dehinc factum ulcus mundetur, & ut de abscessu dictum consolidetur.

IV. Si verò abscessus diutius delituit, & metus adest, materiam purulentam corrodendo partes vicinas, & ossa jam corripuisse, tum ex *Ung. Aureo*, & ꝑij *precipitati rubri* p. vj. & *aluminis* p. j. fiat mixtura quæ applicetur, donec os in conspectum venit, & si hoc nulla labe inquinatum apparet, Ulcus linteis carptis siccet, bis de die mutatis, ac sic sensim consolidetur.

V. Si verò os denudatum, carie infectum esse videtur, tum instrumento idoneo abradatur, id quod inquinatum existit; & postea consolidetur.

VI. Et si in fistulam abscessus nunc abiit, tum cuniculi callo obducti, instrumento idoneo discindantur, & os denudetur sensim, & quod cariosum apparet abradatur & mundetur.

Sed cum operatio hæc nimis laboriosa existat, plures commendant ulcus & os cariosum inurere *cantario actuali* per cannulam ex argento factam, ne oculus à ferro candente lædatur. Cannula verò fortiter loco affecto applicetur, ut forti hæc compressione sensus aliquantulum obrundatur inter inu-

rendum. Et si inustione factâ os denudatum cariosum existit, tum inustio reiteretur, & tum ad modum aliorum ulcerum tractetur & curetur.

Applicetur verò Fistulæ apertæ *Ess. myrrha* & *Aloes cum Elix. vitæ* &c. & *Aq. Flor. Sambuci*, in collyrium mixta. &c.

Albugo.

I.

ESt macula alba tunica cornea, vel ex coagulo materię impactę, vel nutritia lymphę, aut à cicatrice post vulnus vel ulcus remanente, & visum lædente, enata.

II. In curatione hujus affectus observetur, an sit incipiens vel confirmatus, aut à cicatrice enatus.

Incipiens namque curationem sæpe admittit, confirmatus raro, prout ille à cicatrice productus.

Laudantur verò ad incipientem maculam abigendam, *resolventia* & *attenuantia* tam interna quam externa.

III. Inter Interna prævalent *Pilule ophthalmica* sive cephalicę laxantes, *lunâ decrescente*, aliquoties exhibitę, ex *Extracto marocostino* *Pil. Lucis maj. de succino Crat. cum Diagridio acuta* &c.

His intermedientur cephalica alia ex *Herb. anthos, lavendula, euphrasia, salvia, trifol. fibrin. Thea, calam. aromat. &c.* in modum *Theę* in infuso bibita.

Poterit item fieri *sal. vol. ol. ex specificis cephalicis variis*, vel in diligenti usu sit *vinum Medicatum* ex herbis variis cephalicis & aromaticis constans, de quo in prandio & cœna sumatur primus haustus.

IV. Inter Externa admodum commendatur *Aqua ex succo anagallidis destillata*; Alii *aquam*

Regina Hungaria ad aliquot saltem guttulas sæpius instillatam, mirè commendant, ubi alii liquorem ex felle & *Hepate mustela piscis*, præ aliis extollunt.

Alopecia, sive Capillorum defluxus.

I.

Est affectus capillis proprius quando à singulari acrimonia succi capillorum nutritii, aut à singulari pororum cutis flacciditate decidunt.

II. Pro diverso verò capillorum decidendi modo & causæ acrimonia diversa fortitur nomina. Sic *veteres* illum decidendi modum *Aream* vocarunt, ubi capilli areatim decidunt. *Ophiasin* autem quando pili cū radicibus ab occipitio inceperunt in utroque capitis latere, per tempora usque ad frontem defluere serpendo. Calvities verò in conspectum demum venit, & fit, quando in syncipite potissimum pili decidunt, nec renascuntur.

III. Præter singularem verò succi nutritii acrimoniam sanis aliquando consuetam, & capillorum defluvium producentem, non raro symptoma esse solet *Phthiaseos, Elephantiasis aut Luis venerea*, vel *contumacioris doloris capitis*, aut quando post *Febres ardentes effluvia acria* ad peripheriam corporis detrusa, *radices capillorum corrumpunt*, & decidere faciunt.

IV. Aliquando tamen Alopecia non tam ab acrimonia nutritiarum partium pilorum radices erodentium, quam à calore nimio poros cutis rarefaciente aut nimis patulos reddente oriri solet.

Sic familiare videmus esse animalibus nonnullis ut illis æstate pili defluant, poris vero à frigore clausis non item.

Et inde est quod capillorum hoc vitium à Vulpe, qui Græcis *άλώνη* audit, nomen fuerit sortitum, utpote cui animali hoc vitium præ aliis solet esse familiare.

V. Observamus etiam quod, quo pori cutis sunt solidiores & firmiores, eò densiores & hispidiores efflorescere pilos, & contra, ubi pori cutis magis sunt flaccidi, eò teneriores, & flaccidiores enasci pilos.

Etsi vò rò malum hoc præter turpitudinem nil periculi habere soleat, quin tamen luis venereæ suspicionem quis inde incurrere posset, curatio tentetur.

VI. Et hæc quidem, tam internis quam externis adhibitis, etenim si à lue venerea malum dependet, hoc nunquam curabitur nisi morbo hoc sublato.

Quo tamen malum inveteratum magis est, eò difficilius curatur. *Ophiasis* tamen præ alopecia semper difficilioris curationis esse solet, à singulari acrimonia originem trahens, unde non tantum capilli cum radicibus decidunt, sed & ipsa cutis eroditur, quod in alopecia haud fit.

Et si à Lepra capillorum defluvium accidit, incurabile existit.

VII. In curatione ante omnia corrigatur humorum acrimonia, tam universalibus, quam particularibus acrimoniam humorum corrigentibus internè exhibitis.

VIII. De hinc si à defectu partium nutritiarum capilli defluunt, illæ restituantur diætâ conveniente & humectante, ac loca capillis nunc denudata, per frictiones disponantur, ut partes nutritiæ pedem rursus figant, & capillos denuo producant

IX. Ubi

IX. Ubi verò absque singulari causa manifesta, vel poris à calore vel interno, vel externo, magis patulis factis capilli decidunt, tunc in ususint ea quæ singulari proprietate capillorum incrementum adjuvant, qualia sunt *abrotanum*; *Capillus Veneris*, *Spica*, *Radix urtic. maj. lapathi*, *Folia buxi*, *Sem. fœnugraci*, *Gummi Ladanum* &c.

De Foliorum buxi Decocto cum Lixivio communi saltem facto Cl. Lentilius singulare communicat experimentum, ubi ancilla rustica, hoc Decocto in facie sæpius lota, hirsuta quasi evasit.

Sic & *Decoctum sem. fœnugraci* efficit, ut pili admodum propullulent. Vel

Radic. lapathi maj.

Urtica maj. aa. ℥ij.

Herb. abrotani.

Roris marini aa. p. ij.

Sem. fœnugraci ℥j.

Gummi ladani ℥℞.

Incisa coquantur in lixivio communi, & hoc Decocto tunc lavetur caput calidè, & detergatur calidè.

Amaurosis.

I.

Vulgo gutta serena, sive suffusio nigra audit, *der schwarze Stahl* / ubi ægriserenis, & apertis quasi oculis cæci sunt, in oculis namque tali modo affectis quoad externum aspectum plerumque nullum animadvertitur vitium.

II. *Causa vel in spirituum animalium defectu, vel in nervi optici singulari obstructione, influxum spirituum animalium impediente, consistit.*

Nonnunquam affectus hic subito accidit, & aliquando subito rursus cessat.

III. Si tamen debilitas visus singularis, amauroseos sive guttæ serenæ metum incutit, tum ante omnia eo laborandum, *ut obstructio nervi optici quoad possibile referatur, per nervina aperiencia, qualis mihi præ aliis est Tinctura CC. succinata.* Veteres Radici Valeriana miras adscribunt vires ad tollendam visus imbecillitatem.

Vel ex herbis cephalicis cum Ligno sassafr. &c. fiat infusio Theæ instar, & cedat in usum continuum.

IV. Si tamen his diu exhibitis nullum sentitur levamen, tum ad vesicatoria, fonticulos, vel ipsam setaceorum carnificinam fiat accessus, vel his nil juvantibus ad salivationem deveniatur.

V. *Amblyopia* visus obscuritas & hebetudo est, quâ senes vulgo laborare solent, & confortantibus tam internis quàm externis corrigi solet; plures propterea hoc in casu tam internè quàm externè admodum commendare solent *Aquam Regina*

Hun-

Hungaria, cui ego admodum præfero meum *sal volatile Oleoso-Balsamicum*, aut *Essentiam Apoplecti-*
cam, internè ad guttulas 30, vel ultra exhibitam
cum *Aq. euphrasie* &c.

Ambustio.

I.

Ambustionis vulgò tres dantur gradus: *primus*, dum cuticula saltem est ambusta, & à cute separata: *secundus*, cum cutis ipsa ab igne est corrupta, *tertius* autem cum cuti subjectæ partes, caro videlicet, ac tendines &c. sunt combustæ.

II. Comburuntur verò partes *vel igne ipso, vel mediante aqua aut oleo fervido, metallis igne fuis, pulvere pyrio &c.*

III. Quo profundior tamen est combustio, eo periculosior existit: Si enim majora vasa, tendines vel nervi ipsi, per combustionem sunt corrupti tunc gangræna vel sphacelus facile se jungit, & membra fiunt mutila, vel si oculi graviter comburuntur, cæcitas solet esse consequens.

IV. *Si levi ambustione* cuticula saltem est læsa, prout ignem tractantibus sæpe accidit; tum crispatura fibrillarum cuticulæ, levi opera restituitur, *parte læsa igni propius admota*, fortiori namque igne, fibrillæ crispatæ extenduntur rursus, ac dolor cessat.

V. Ubi verò graviore combustione cutis adeò læsa existit, ut pustulæ exoriantur, tum subito applicetur *vinum calidum, multo sale impregnatum*; Sic major pustularum proventus inhibetur.

Id quod etiam præstant *cape cum sale contusa & applicata.*

Vel

Vel R. capar. crud. ℥ij.

Saponis.

Salis comm. aa. ℥j. In mortario contusis.

adde Olei lini vel Flor. Sambuci q. s. ut fiat quasi
cataplasma, quod applicetur.

Vel R. Olei Lini

Crem. lactis

Album. ovi

Crete aa. q. l. misce & applica.

Vel R. Cortic. med. sambuci ℥j, coquantur in vino,
postea exprime succum spillum, cui adde

Olei sambuci, vel lini ℥iiij.

lithargyrii

Cerussæ aa. ℥j.

Resina & cera aa. q. s.

Viride eris ℥ss. Misce fiat Empl.

Vel R. Aquæ Calcis vive

Spir. vini camph. aa. q. l. & applicetur cali-

dè.

Cl. Muys commendat Cretam cum Spir. vini
camph. impositam, adhibita arcta ligatura.

VI. Ubi autem ambustio eo processit, ut ipsa
cutis adusta abscedat, tum ad inflammationem se-
dandam vel arcendam pars ambusta subito conte-
gatur lardo, si in promptu est.

Vel R. Aceti ex lithargyrio dulcificati

Olei Lini vel sambuci aa. q. l. fiat terendo
nutritum, cui adde camphoram in parum olei solu-
tam.

Vel pustulis apertis applicetur alburaen ovi,
cum mucilage sem. cydoniorum,

Vel R. Calcis vive q. l. & cum Spir. vini campho-
rato fiat linimentum.

Vel

Vel R. Calcis vivacum vino extincta q.l. & olei Lini q. f. pro conficiendo linimento.

VII. Quod si gravior fuerit ambustio, ita ut eschara fuerit exorta, tum pustulis reliquis apertis, detur opera, ut quo citius, eo melius separetur eschara; hunc in finem

R. Olei sambuci,

Liliorum alb. aa. ℥j.

Ovorum ℥℞.

Aceti ex lithargyrio vel minio edulcorati q. f. ut nutriendo fiat linimentum, cui adde

Mucilaginis sem. cydon. vel tragacanthi

Cremoris lactis aa. q. l.

Vel R. Butyri in Aq. Sperm. ranar. loti ℥ij.

Oleiovorum. ℥j.

Sachari Saturni ℥ij.

M. fiat linimentum.

VIII. Si autem durior est eschara, ut difficulter separetur, incidatur hinc inde, ut latens ichor effluat, ne subjectæ partes inde exedantur, vel ulcus putridum generetur tunc verò linimenta nunc dicta applicentur, donec eschara fuit separata, quo facto combustio consolidetur, unguento Diapomphol. ungu. albo camph. vel Empl. miraculoso dicto Sch. aut alio,

IX. Qui ambustiones à pulvere pyrio factas, aliquid singularis præ aliis requirere credunt, admodum commendant linimenta ex succo cancrorum facta, quale est hoc:

R. Succo ex cancris contusis expressi.

Sempervivi maj. aa. ℞℞.

Phlegmatis Oli ℥ij.

Mellis rosarum, ℥i℞.

Coquan-

Coquantur ad consistentiam paulò crassiorem
& calidè applicentur.

Et si grana pulveris pyrii cuti hæreant infixa, ea
suppurationi relinquuntur, ne, si ea eximenda in
frustula franguntur, se cuti magis implicant, &
difficilius tunc, vel nunquam eximi queant.

X. *In combustionione Faciei*, applicetur mucilago
quæ cum aqua rosar. vel sperm. ranar. ex cortice
mediano tiliæ & sambuci, ac semine psyllii fuit
facta. Vel

℞. *Mucilaginis huius* ℥ij.
Olei lini cum sperm. ran. cocti.
Ovorum aa. ℥i℞.
Album. ovi. no. ij.
Crem. lactis cochl. j.
Camphora ℥j.
Sachari Saturni ℥ij.
Misceantur in linimentum.

Quod cum linteo molli applicetur, & per plu-
res dies relinquatur, quotidie verò eo hume-
tetur.

Et si ambustio tanta fuerit, ut diutius, per qua-
uordecim videlicet dies linimentum dictum re-
linqui necesse habeat, loco albuminis ovi, li-
nimento admisceatur vitellum ovi, & pergatur,
humectando linteum faciei superimpositum, ad sa-
tiationem usque.

XI. *Si Oculi fuerint ambustione læsi.*

℞. *Pomorum dulcium no. ij.*
Coquantur in *Aqua Rosar. & Euphras.* q. s. ad
molli-

mollitiem, tunc pulpæ per setaceum trajectæ
 admisce *Mucilaginis sem. Cydon. fœnugr. q. l. &*
 adde

Croci ℞.

Camphora gr. xij.

Mixta applicentur calide.

XII. Inter Medicamenta interna, ad inflammationem à combustionem demulcendam, præ aliis conducunt *Nitrata & Cancrina.*

Anchyloblepharon.

I.

BArbarum hoc nomen à Græcis obtinuit affectus ille, quando noctu oculi per somnum coalescunt, & palpebræ vel inter se, vel superior cum inferiore &c. conglutinantur, à lymphâ viscida, ex glandulis noctu exsudante.

II. Malum hoc etsi levè aliquando sit, tamen non negligendum omninò erit.

In curatione ante omnia educatur serum superfluum, mediante *jalapa in pulv.* ad ℞j. vel ℥ss. exhibita.

Dehinc dentur resolventia & visciditatem humorum corrigentia.

Nec externa negligantur, quale præ aliis poterit esse sequens collyrium:

℞. *Aq. chelidon. maj.*
Fœniculi aa. ℥j.
Regin. Hung. ℥ij.
Tinct. Croci ℥v.
Spir. *ci gutt. vj.
M. fiat collyrium.

Aneurisma.

I.

DUplex est, vel *verum*, vel *spurium*, item vel *Internum*, in parte corporis interna, vel *Externum*, in exteriori quadam corporis parte exortum.

II. *Aneurisma verum* est tumor in parte vel tractu quodam arteriæ, ab *extensione singulari*, vel in interiore vel exteriori corporis quadam parte, enatus. Cum enim sanguinis circulatio per hos tubulos, maximâ pressione fieri soleat, hinc accidere non rarò solet, ut *fibris in hoc vel illo tractu arteriæ, suo modo præ aliis laxis & cedentibus, tumor exoriatur*, qui tunc sensim incrementum sumit, absque cutis decoloratione, sed pulsu, non aliter ac in ipsa arteria, sensibili.

Hæc aneurismatis species, non rarò observata fuit circa Cor internè, ubi arteria vel descendens vel ascendens in tantam molem excrevit & extensa fuit, ut singulari fortissimo pulsu fuerit molesta & conspicua.

III. Aliquando fieri etiam potest, ut venæ sectione insulsâ, *tunica una aut altera arteriæ lædatur interiore saltem integrâ manente*, quæ verò, cum exterioribus tunicis incisis, se simul extendere occasionem nanciscatur, hinc facile accidere potest ut hoc modo *in parte quadam corporis exteriori, utpote in brachio aneurisma verum exoriatur*, tractui cedens & recedens.

Curatio talismodi aneurismatis veri, in specie interioris, nulla est, uti nec exterioris, nisi hoc quodammodo

modo à majori extensione præcaveri queat, *laminâ plumbeâ* continuò de iuper fortiter alligatâ & gestatâ.

IV. *Aneurisma spurium* quod concernit, hoc instar *ecchymomatis* fieri fere solet, dum arteriâ vel studio, vel ex improvise sectâ, sanguis cum impetu extravasatus, se intra partes musculosâs effundit, & orificio vulnusculi occluso stagnare cogitur, stagnando vero corrumpitur & cutim livescere facit: in hac aneurismatis specie aliquando pulsus magis minusve sentitur.

V. Aliquando tamen accidere etiam potest, ut arteria levi modo incidatur, ita ut guttatim saltem & sensim sanguis extravasetur, ac sensim sensimq; adjacentes partes musculosæ extendantur, & in tumorem attollantur.

Hæc aneurismatis species in principio non raro tollitur *medicamentis adstringentibus*, fasciis idoneis, ut & *laminâ plumbeâ* fortiter læsæ parti alligatâ.

VI. In Priore verò aneurismatis spurix specie, ubi arteriâ quâdam incisâ, sanguis cum impetu erumpens, talis nodi aneurisma facere possit, subito arteria incisa digito occludatur, & ut sanguinis fortiter erumpentis, impetus mitigetur, vena secetur altero in brachio, & tunc vulneri applicetur frustum *Vitrioli Cyprii*, vel albi, *gossypio involutum*, huic vero inspergatur pulvis *sarcocolla* vel *colophonii*, & desuper applicentur splenia albumine ovi imbuta, vel lintea duplicata liquore stiptico impregnata, ligatura conveniente simul adhibita: Membrum

[Q] verò

verò tali modo ligatum relinquitur in suo situ congruo, absque religatione, donec intra aliquot dies vulnusculum consolidatum existit.

VII. *Ligatura verò conveniens ea sit, quæ nec stricta nec laxa nimis existit: stricta namque circulationem impedire, laxa verò occasionem addere posset, ut sanguis denuò erumperet.*

Ani Condilomata.

I.

Sunt excreſcentiæ quædam verrucoſæ, in ano ex-
citatæ à materia quâdam acri, quæ cutem ero-
dit, unde exereſcit ſubſtantia carnoſa vel glandu-
loſa, quæ pro varia ſui figura, diverſum nomen forti-
tur, v. g. ſi quoad figuram ficum repræſentat, di-
citur *Ficus aut marifca*. Si *Morum Morus* &c.

Porrò ſunt vel penſilia vel non, item quædam du-
ra, quædam molliora, aut ſpongioſa. &c.

Hoc malo tamen magis mulieres, quam viri af-
fliguntur, dum vel gonorrhœa virulenta, vel *Fluore*
albo aut lue ipſa venerea laborant; materia namq;
acris vel corroſiva in mulieribus frequentius anum
irrigat, unde etiam illæ hoc malo magis quam viri
ſunt obnoxie.

Sunt qui ani condilomata cum hæmorrhoidibus
æcis confundunt; ſed abſque ratione.

II. In Curatione condilomatum ani, ante omnia
eorum eradicatione tentetur, dehinc locus cicatrice
claudatur.

Eradicatione optimè peragitur, vel *Butyro antimo-
nii* aut *ſpiritu ſulphuris legitime parato* & illito, litus ta-
men quotidie eſt renovandus, donec decidunt vel
exſiccantur, de hinc locus cicatrice obducendus.

Si excreſcentiæ tales ſunt penſiles, & collo præ-
ditæ, facile extirpantur ſeta equina.

Ani Fissuræ.

I.

NON raro accidunt vel à materia aut sero acri, fibras cutaneas erodente, vel ab excrementis induratis & fortiori pressione extrusis.

II. Et si negligitur malum hoc ab initio, accidit, ut lymphæ ex fissuris his continuò depluens, profundiores exulcerationes excitet, & pejora mala inducat. Cum enim simplices fissuræ inter egredendum dolores excitent & pruritus, multo pejora erunt hæc symptomata, si profundiores radices figunt.

III. Hinc in tempore acrimonia tollatur & consolidatio promoveatur, tollitur verò acrimonia optime aqua calcis vivæ, in qua sach. Feni dissolutum est hæc nimirum aquâ diligenter eluendæ sunt fissuræ.

Et desuper applicetur Unguentum de sevo hircino postquam Enema hoc Myns. interea temporis simul injectum fuit. v. g.

℞. Olei violar. ℥v.

Butyri non saliti ℥iij.

Mucilag. tragac.

Sens. psilii

Cydon. aa. ℥i℞.

Sachari rubri ℥j. Misceantur.

Hoc enemate non tantum dolor mitigatur, & fibræ emolliuntur, sed & alvus fluidior redditur, & fissuræ sanantur.

Ani Fistulæ.

CUM præ aliis Ulceribus Fistulosis nil habeant, peculiaris, hinc earundum cura videatur sub Titulo Fistularum.

Inspecie tamen hæc *Fistula difficillimè curam admittunt*, & tam chirurgo, quàm ægro graves pariunt molestias; æger namque in lecto vix decumbere, vel sedere aut ambulare potest.

Anum verò vel penetrant, vel non; quæ non penetrant, haud adeò molestæ quidem sunt, sed non rarò hæmorrhoidum in modum sanguinem fundunt, aut saniem. &c.

Anus Imperforata.

I.

NON rarò accidit ut infans in lucem edatur *nullo ani orificio vel indiciopraditum*, id quod etiam plerumque lethale existit, nisi forte in puellis, si intestinum rectum in pudendum desinit, prout exemplum *Minodans* habet.

II. Ubi verò indicium ani conspicitur, vel rima, licet membranâ occlusa sit, tamen facile incisione aperiri potest, id quod quò citius peragitur, eo citius fæces, sive meconium removetur.

Foramini verò incisione facto intruditur canalis plumbeus, unguento de thutia obductus, qui suo tempore ad excrementa egerenda eximitur, & rursus recenti unguento obductus, applicatur, donec cicatrix fuit obducta.

III. *In veris atretis* ubi nimirum nullum ani videtur indicium, cavitas intestini recti, sæpe tam profundè carne oppleta & consolidata existit, ut impossibile sit eam incisione vel penetrare vel removere, hinc à tali operatione abstrahendum, ne arti imputetur, eventus tristis, quem natura per se induxisset.

Non rarò ani occlusio accidit à concrefcentia intestini recti, post ulcerum fistularum aut vulnerum consolidationem. Quamprimum angustia talis persentitur, cutis intestini conglutinata, denuò stylo ligneo vel plumbeo oleo *Liliorum alb.* illito, dirumpenda est, & tunc canalis plumbeus inserendus, & tam diu in meatu intestinali servandus donec cicatrice nata concrefere amplius nequit. Canalis verò plumbeus unguento *Diapompholigos*, aut de *lythargyrio* obducendus est, ut eò citius cicatrix enascatur.

Ani Procidentia.

Videatur de Infantum Morbis.

Anthrax.

Videatur Carbunculus.

Aridura, sive Athrophia
 aut *Tabes particularis*, das
 Schwinden eines oder andern
 Glieds.

DE universalis etenim qualem *Phthifici, Hæstici*
 vel *Scorbutici*, aut *Senes* experiuntur, hic non
 est sermo.

I. Originem verò *particularis atrophie*, membri
 cuiusdam, ut plurimum à causa quâdam externa de-
 ducit, post *luxationes nimirum vertebrarum colli aut*
dorsi, ut in *rachitide*, vel post *grave vulnus, aut contusi-*
onem cuiusdam partis, aut membri, &c. ubi plures
 tubuli contorquentur, lacerantur, & tandem ita
 coalescunt, vel à sua ordinaria textura deviant, ut
 partes nutritiæ neque appellere, neque apponi
 queant,

II. Unde est, quod, etsi vulnus tale aut ulcus
 sanatum fuerit, *tabes* tamen sive *aridura* sequatur,
 sæpius pertinax, dum nec sanguis, nec cum hoc
 chylus, propter arteriæ, vel nervorum ad eam par-
 tem tendentium læsionem, vel compressionem,
 haud rite affluere queat, ad partem nutriendam, aut
 invigorandam.

III. Nonnullis *tabes partis hujus* aut illius acci-
 dit, post *paralysin*, post *convulsiones articularum*, post
compressiones vel distorsiones nervorum & tendinum,
 vel horum *dislocationes*, unde spirituum nerveorum
 influxus sufflaminatur, & pars cum sensu stuporis
 successive debilescit, & tandem flaccida & plus mi-
 nus tabida redditur.

[Q 4]

IV. Sic

232 *Aridura, s. Atrophia.*

IV. Sic & illi *sapius hoc malo* obnoxii deprehenduntur qui crebriori arthridite excruciantur: Ex lymphæ namque catharralis decubitu crebriori in partem hanc aut illam, ejusque articulationem, & hinc contractam fibrarum & tendinum resolutionem cum obtuso doloris sensu, successivè ad atrophiam disponitur pars affecta, unde tandem quo magis confirmatur & inveterascit malum, eo magis fit incurabile.

V. In curatione promoveatur ante omnia tam spirituum animalium, quam sanguinis circulantis affluxus ad partem afflictam.

Et si post grave vulnus effluxus nutrimenti spirituosi atrophiam talem reliquit, tum calefacientia dicta, & humectantia adhibeantur, ut spirituum uberior, & humorum copiosior affluxus ad partem derivetur rursus.

Hinc diligenter fomentetur pars cum decocto emolliente, additis pedibus æ Capite ovis vel agni; porro exarescens pars, ventri canis vel bovis aperto & calefcente immittatur. Postea infricetur semper Unguentum sequens,

℞. Ung. de Althea.

Martiati aa. ℥℞.

Axung. Taxi

Humana

muris montan.

℞. Lumbricor.

Hyperici

Petra aa. ℥ij.

Spir. formicar. ℥j.

M. fiat unguentum.

VI. Si ex contusione gravi, vel paralyti, aridura origi-

Aridura, s. Atrophia. 233

originem duxit, instituantur *frictiones per pannum asperum*, apponantur *cucurbitulae* plures cum flamma, absque scarificatione, *sepius in septimana*, & relinquantur, donec cutis rubescat; quo facto pars affecta sequenti spiritu probè fricetur. v. g.

℞. *Piperis longi*

Rad. Pyrethri

Sem. Sinapi aa. ℥℞.

Bacc. Junip. ℥j.

Castorei ℥ij.

Contulis & concisis adde *Spir. Vinirectif.* ad eminentiam, & dum hic probe saturatus existit.

℞. *Spiritus tincti* ℥viiij.

⊖ *is. vol. lumbricor.*

Flor. Scitartarisat. aa. ℥℞.

Spir. therebinth. ℥i.

Et mixta stent ad usum.

Postquam pars spiritu hoc probe fuit fricata, superimponatur seq. *Emplastr. Barbette*, v. g.

℞. *Amianthi pulv.* ℥iiij.

Rad. pyrethri pl. ℥i℞.

Euphorbii

Castorei

℞o *terra* aa. ℥ij.

Gummi ammon. ℥i℞.

Ladani & *Cere* q. s. ut fiat *Emplastrum*.

VII. Ubi ex defluxione catarrhali dolorosa, tabes supervenit, exhibeantur sudorifera & spiritus confortantia, qualia sunt *Spiritus CC. Tinctura CC. succinata, cinnabarina* &c.

Externè vero infricetur linimentum hoc;

℞. *Spir. vini rectif.* ℥ij.

Sapon. Veneti ℥i℞.

℞ Juniperi
lumbricor. aa. ℥vj.

Spir. vitrioli vel sulfuris ℥j.

Misceantur omnia calore arenæ in formam lini-
menti, quod in tali contractura & aridura non mi-
noris est valoris, loco Spir. vini rectific. poterit, Spir.
lumbric. terr. vel formicar. in usum trahi.

Insignis etiam usus & effectus solet esse liquor
lumbricorum terrestr. in clibano per deliquium pa-
ratus.

Vel ℞. Ung. de althea.

Resumptivi

carminativi aa. ℥j.

Olei succini

carvi

fœniculi aa. ℥ss.

Spir. vini camphorat.

Lumbricorum aa. ℥ij.

℞. succini ℥j. M. fiat linimentum.

Atheroma.

Meliceris, Steatoma, Bocium, Natta,
Talpa, Testudo.

I. Sunt Tumores sive abscessus cystici sive propria sua tunica inclusi, & partim contentorum aitate, partim figura & loco inter se differentes, etsi ab unâ & eadem materia trahant originem.

Materia namque si ab initio *instar mellis* se habet, *Meliceris* dicitur; de hinc si materia spissior evadit & *pultem* refert. *Atheroma* audit. Si verò coagulum eo devenit, ut ex materia pultiformi in caseosam vel adipi similem transierit, *Steatoma* vocatur.

Bocium dicitur tumor talis, qui collum occupat, & si in capite tumor talis exoritur, & testudinis formam refert, *Testudo* audit, & *Talpa*, si talpam &c.

II. *Materia* in hisce tumoribus contenta dependet ex chylo diversimodè coagulato & in materiam caseosam vel sebaceam verso.

Nec insolitum est, ex singulari talismodi lymphæ coagulo, in tumoribus similibus generari vermes, pilos vel alia insolita aut plane peregrina; Diabolum tamen suis præstigiis aliquando subesse non negandum omninò.

III. Tumores hi omnes citius tolluntur excisione, quam medicamentis resolventibus, nisi plane ab initio, probè tamen observandum, ut tam contentum, quam continens ipsum, tunica nimirum simul excipietur, & exactè separetur, ad recidivam præcavendam.

Cautione propterea opusest, ut tunica materiam continens, absque læsione separetur integra ab adha-

adhærentibus partibus, ne materia effluens operationem impediât, vel *si aliquid tunicæ relinquatur*. hæc tunc *cathæreticis absorberi* necesse habeat. Quoniam si aliquid tunicæ relinquatur, tumor facile regeneratur.

Ad hoc præcavendum, si in capite Tumoralis separatur, tum folliculo exempto *pericranium secetur*, & *calvaria abradatur*, ne ulla radix, tumori de novo generando apta relinquatur.

Et si Tumor talis cutem adeo extensam reddidit, ut coire commodè haud queat, hæc in tantum abscindatur, ut tunc uniri rursus queat.

Bubo.

I.

Est Tumor glandularum, præcipue inguinalium exortus à lymphâ coagulata vel viscida magis minus acri vel corrosiva.

Et vel *Benignus* est vel *Malignus*, & hic vel *Pestilens* vel *Venerens*.

II. *Simplices Bubones* pueris & adolescentibus, dum augmentum vel incrementum sumunt, sunt familiares, hinc nostratibus vocantur die *Wachs* & *Drüsen*.

Præterea sunt vel *Symptomatici* vel *Critici*.

III. *Maligni Bubones*, in specie *Pestilens*, ipsius pestis familiare est consequens, & plus sub axillis quam in inguine apparere solent.

Venerens verò, inguina potissimum occupat, & ex coitu impuro oritur, ac Luis venereæ symptoma est.

IV. Dum verò Bubo exoritur, *ab initio ex albo rubicat*, dehinc magis rubicundus redditur & *splendidus*, vel & ex nigro rubicat, cum ardore & dolore.

Ab initio etiam mobiles sunt tumores hi, sub cute, sed sensim sensimque magis intumescunt & incrementum capiunt & immobiles redduntur cum duritie & tensione dolorifica.

V. *Cedunt verò tumores hi, ut alii, vel per discussionem, vel per suppurationem*, Sæpe enim per se evanescere solent, vel sudoriferis exhibitis, si humores non sunt adeò tenaces & viscosi.

Simplex Bubo, ab initio facile cedit Fotibus vel Cataplasmatibus resolventibus applicatis.

℞. *Farin. sem. fœnugraci*

Rad. althea

Sem. lini aa. ℥ij.

Ficum, no. vj.

caparum, no. ij.

℞. *anethi ℥i℞.*

Cum lacte coquendo fiat cataplasma.

Velex solo pulv. Rad. Althea, cum lixivio communi fiat cataplasma, quod in discutiendo vel maturando par non habet.

Applicari etiam potest Empl. Diachyl. cum multo gummi ammoniaco, paratum, vel & Empl. Diaphoreticum Myns. aut Empl. de Meliloto cum oleo nigro remixtum.

Præterea in principio & fine non omittenda est catharsis.

VI. In Bubone Maligno & quidem Pestilenti venenum extrahatur sequenti cataplasmate,

℞. *Ceparum sub cineribus assat.*

Capitum allii aa. no. iiij.

Ficum assat. no. iiij.

Farin. sem. lini

Fœnugraci

Rad. althea aa. ℥i℞.

Manna Calabr.

Sacchari rubri

Fermenti opt. aa. ℥j.

Omnia contusa cum adipe suillo subigantur in Formam Cataplasmatidis, quod diligenter applicetur.

Velut validius veneno occurratur, statim ab initio, etsi tumor adeò notabilis haud sit, applicetur vesicatorium, dehinc incisis vesicis, superimponatur Empl. Arsenicale Magneticum, quod bubonem, etiam magnitudine nuci juglandi similem, spatio quinque vel sex dierum in integrum tollit; producit enim Empl. hoc escharam sive crustam crassam, quæ vera veneni extracti sedes est, hæc verò viginti quatuor horis, solius spatulæ auxilio postmodum facile separatur, absque scarificatione, modo unguentum digestivum ad escharæ separationem applicetur.

Si verò eschara primâ sublatâ, tumor haud sufficienter imminutus existit, de novo imponatur Empl. Arsenicale, etiam tertia vice.

Consolidatio verò tandem absolvatur, median . te Empl. de Minio vel alio siccante, postquam omne venenum in corpore pertale ulcus fuit eliminatum; propterea lentè procedatur circa consolidationem.

Alii hunc in finem admodum commendant sequens Empl. resolvens, v. g.

℞. Gummi Ammon. Bdellii, Galbani aa. ℥j.

Busonum Siccat. & pulv. ℥i℥.

Adipis galline ℥vj.

♁ Scorpion.

irini aa. ℥j.

Cera & therebint. aa. q. s.

Mucilag. sem. lini ℥℥.

M. fiat Empl. singulis sex horis renovando applicandum.

Præterea veneno Pestifero occuratur alexipharmacis validioribus internè exhibitis de peste traditis.

VII. Venereos Bubones quod concernit, solent hi tolli internè per Decocta Lignorum vel Salivationem Mercurialem; Externè verò illis applicetur Empl. Vigonis cum quadruplo Mercurii, vel Diachylon cum R° Q i nigro malaxatum, &c,

Cancer.

I.

IN genere est *glandularū totalis obstructio sive gangrena*, à lymphâ corrosivâ, partem quam semel occupat, dolore continuò, excruciante.

Est verò *vel occultus*, sive *Carcinoma non exulceratum*, aut noli me tangere dictum;

Vel Exulceratus sive *Lupus* vocatus,

II. Præterea cancer *vel est indolens, vel maxime dolorificus*, & *vel lentè, vel citò prodiens*, *vel superficialiè vel profundè hærens*, &c.

Porro differre solet malum hoc saltem *partis ratione*, quam occupat, dum vel *Mammam, vel labia, aut nasum, vel pudenda* occupat.

III. Sic & occasionem aliquando sumit à causa externa, v. g. à *contusione, compressione*, &c.

Vulgò tamen ab interna causa exortum sumere solet, quæ in genere consistit in lymphâ vel corrosivâ, vel causticâ, stagnando tam carnem quam partes membranosas, aut alias corrodeute & absumente.

IV. *Cancrum occultum quod concernit*, is ab initio est tumor valde exiguus ciceris magnitudinem vix superans, & magis minus dolens, sensim vero accrescens, & levi operâ in exulceratum degenerans, ad eò ut exulceratus ab occulto cancro non aliter nisi in fieri differat, ambo enim unam & eandem agnoscunt causam, in singulari obstructione corrosione sive malignitate consistentem.

In Mammarum cancro occulto, plerumque dolor versus jugulum se extendit, & tumor lapidis duritiem

[R]

tiem

tiem ferè refert, propterea in dorso cubare vix possunt.

V. *Dum verò malum hoc crudele radices figere incipit*, patiens affligitur gravitate & dolore capitis modo majore modo minore, somnus fit interruptus & turbulentus, vires labascere incipiunt, & febris lenta se jungit, appetitus profternitur, ac chylicatio læditur, nutritioque sensim deficit, unde partes tabe vel atrophia consumuntur, vel cachexiâ notantur, oculi intumescunt & suava alborem amittunt, oris color pallet, & facies evadit cadaverosa, & decore suo vitali orbatur, &c. Et hæc Symptomata sensim crescente malo exacerbantur, in specie dum cancerantea occultus, nunc in exulceratum abit.

VI. *Plures vero annos aliquando latet malum hoc*, donec tandem fit conspicuum vel exulcerari incipit.

Hippocrates suo tempore hujus mali genium malignum cognovit, dum ait; *Quibus occulticanceri adsunt, melius est non curare*: mitiora namque remedia contemnit cancer & fortioribus exasperatur. Et licet cancer adhuc sit exiguus, & statim ab initio non negligatur, tamen ejus incrementum difficulter impeditur, si verò nunc auctus vel exulceratus sit, ægerrimè, & si ad summum pervenerit, nunquam curari posse omnes fere Practici consentiunt, nisi possit funditus & integer extirpari.

Ne tamen miser absque solatio vitam miseram perdat, in curatione eo allaborandum, ut *lymphæ à sale corrosivo acido fixo liberetur*, & obstructio, illa

can-

cancrofa tollatur, hunc in finem *in Dieta observez ager*, ne lympham particulis viscidis corrosivis præditam, cibis difficilis digestionis & acidis ulterius exasperet: Cibi propterea sint boni succi, & sale volatili oleoso prægnantes; Potus verò sit *infusum Theæ vel similibus herbarum. &c.* vel *cerevisia ritè fermentata & defecata*, vel & *vinum nulla aciditate, &c. præditum.*

VII. *Internè ante omnia Purgantibus prime viæ à ruditatibus vel cruditatibus liberentur*; omnium namque Practicorum suffragio certum est, purgantibus si non tolli, tamen mitigari posse cancerum, vel multis annis *vernali & autumnali cura*, incrementum saltem inhiberi;

IIX. *Post Purgantia, in usum sunt trahenda Diaphoretica*, vel quæ humores edulcorant, & glandulas obstructas referant, ex quibus variis aliis præferenda est *Tinct. C. Cervi succinata*, ex vera antimoni Tinctura parata, & quod ex *Radice Sarsaparille confectum est Decoctum.* Sic & inter absorbentia alia hic pro specifico commendatur *Crystallus montan. præp.*

IX. *Inter externa in cancro adhuc occulto, conducunt Repellentia*, hunc in finem *Galenus magni æstimat succum Solani*: Alii hunc in finem admodum commendant *Laminam plumbeam* quæ vivo *ilitam* continuò gestatam. Nec inconveniens est, *Empl. Hnin. M. aut de ranis Vigonis cum* quæ vivo. vel & *Empl. Diacalcich. aut Diapompholigos, &c.*

Vitentur verò pingua & emollientia, ex horum namque usu cancer exasperatur, & ex latente fit manifestus.

Nec corrosiva conducunt, utpotè quibus ardor vel fervor in sola parte affectâ hærens, tunc toti corpori communicatur.

X. Hâc verò methodo si tractatur Cancer occultus, longâs moras neccere potest: Sic *Hildanus* vidit fœminam quæ per 40. annos cancro occulto mammarum laboravit, & *Timæus à Gulden - Klee* refert, mulierculam quandam ab anno ætatis 49. ad annum 75. absque insigni dolore & incommoditate, medicamentis legitimis exhibitis, cancrum mammæ occultum sustinuisse, &c.

℞. *Herb. solani*

Geran. Robert.

Politrichi

Verbasci

Rad. Scrofular. aa. omnium recent. q. l.

Contusa irrorentur succo solani vel granatorum, aut de Agresta, & fortiter exprimantur, succus verò expressus tepide cum linteis duplicatis applicetur.

XI. *Exulcerati Cancricuram quod concernit, etsi de ea omnes fere Practici desperent, tamen cum aliquando in natura hâc vel illâ, miracula fiant, & exempla dentur Cancricurati curati, hinc non omnis spes est abjicienda.*

Ante omnia verò Massa Sang. depuretur, & Ulcus cancrosum benè mundificetur. acidaque acredo, absorbeat ac Serpens putredo præcaveatur, tandemque Ulcus consolidetur. Ut hic finis assequatur.

Præter

Præter Interna de Cancro occulto commendata
fiat sequens Decoctum.

℞. *Herb. Millefol. plantag. filipend. Geran. Robert. card. ben. agrimon. aa. m. j. Flor. hyperici, rosar. aa. p. iiij. Rad. Nymph. Tormentill. Aristol. long. caps. barbati, aa. ℥℥. Cort sambuci, cappar. aa. ℥vj.*

Incisa coquantur in *℥. q. Aq. simpl. vel sero lactis;*
& hoc Decocto aliquoties de die eluatur ulcus. &
imponantur linteola munda, in illud immerfa, sic
egregie mundificabitur ulcus, & acrimonia hu-
morum erodentium optimè temperabitur. *In de-
fectu talismodi Decocti eundem effectum optimè
præstat sola Aqua card. bened. vel & succus supra
descriptus.*

Præterea sicut in omnibus mammarum ulceri-
bus, ita præcipuè in cancerosis, mirandam utili-
tatem præstat *Balsamus sulfuris, cum oleo momordica
illitus*, tam mundificando, quam abstergendo &
consolidando.

XII. Ulceribus talismodi, optimo cum effectum
inspergi etiam possunt pulveres, v. g. ex *Herb. Ge-
ran. Robert, Card. bened. aristol. long. plumb. nsto &
Ioto, Saccharo Hni*, Vel sequens:

℞. *Plumbi optimi ℥iiij. in tigillo liquato adde
℥ii vivi parum calefacti ℥iiij,
℥ vita ℥j.*

Mixta effundantur, & refrigerata redigantur in
pulv. subtiliss. hic pulvis non quotidie, sed per
intervalla aspergatur, & cancer frustillatim ca-
dit.

℞. *Antimonii opt.* ℥iij.

℥. *sublimati* ℥iſſ.

Mellis ℥vj.

Probè mixta deſtillentur per retortam mediocri igne, & prodibit oleum, ad omnia maligna & cancroſa ac calloſa ulcera præſtantiffimum.

Egregium etiam eſcharoticum ſuppeditat *Magnes arſenicalis.*

Carbunculus.

I.

A *Nehrax* Græcis dictus, vel *Ignis Persicus*, ceu malum Persis familiare, &c. est *Tumor igneus*, sive carbonis ardentis instar urens, vel maximâ inflammatione præditus, cum intolerabili dolore & sæpè cum pustulis ignis instar ardentibus, circum circa stipatus, quæ tamen mox in circumferentiâ indurum tumorem mutantur, in cujus centro *Ulcus* prodit, quod partes vicinas, si non præcavetur, mirè corrodit, & carnem exurit proserpendo, tandemque ulcus cavum relinquit, ac si mediante escharotico fuisset inustum.

II. *Quidam tamen Carbunculi sunt soli*, & in specie *Carbones*, *Carbunculi*, sive *Anthraces* dicuntur. *Alii verò cum pustulis igneis in circumferentiâ stipati sunt.* *Alii porro cum majori malignitate sunt combinati*, prout illi qui homines *Peste* infectos adoriuntur. *Alii qui extra Pestem aliquando homines corripunt*, & circum circa, circulo rubro notantur.

III. *Quemadmodum autem Bubo adoritur partes magis glandulosas*, sic *Carbunculus partes magis tendinosas* occupat, unde tantus dolor igneus. *Indiscriminatim tamen in omnibus corporis partibus prorumpunt*, videlicet mox in collo, modò in abdomine sæpius verò in dorso, frequentius autem in cruribus, pedibus, brachiis, &c.

IV. *Cum verò partes vicinas admodum depaſcant*, hinc sæpè *maximas cicatrices relinquant*, etenim caro illis correpta, non aliter ac in gangræna mortificatur.

V. Non tamen semper pustulâ notatur tumor talis, sed *crusta* producitur ac si ferro candente esset *inusta*, quâ sublatâ, non semper pus, sed caro spongiosa subjacet: *Aliquando verò pustula alba atque plana se exhibet*, quæ pus bonæ notæ continere videtur, compressa tamen omninò sicca & dura extat, subjectam carnem interim admodum consumens.

VI. Malignum Carbunculum varia comitantur symptomata, ut sunt Febris, delirium, anxietates præcordiorum, nausea, vomitus, palpitatio cordis, & animi deliquium.

VII. Causa tanti mali, sunt *partes massa sanguinea, à singulari corrosivo coagulata, & à reliquis secedentes*, ac tubulos, in quibus stagnant corrodentes, & adurentes.

VIII. Proptereaque *Malum hoc satis est periculosum*, in specie Peste correptos affligens, ut potè quibus mox interitum adducit. Plus tamen periculi sunt carbunculi, qui partes nervosas & membranosas, quam qui magis carnosas obsident, prout & illi, qui nigredine fiunt conspicui, utpote maxima partis obsessæ necrosi notati, quibus succedunt lividi & flavescentes, Mitiores sunt rubicundi. Quò pauciores etiam oriuntur carbunculi, eo minus periculosi. Majores tamen minoribus sunt deteriores, & si Buboni Carbunculus copulatur, lethale existit.

Pessimi etiam moris sunt illi, qui post eruptionem mox rursus evanescent. Et qui Febre Pestilentiali præcedente, demum oriuntur, quam qui ante Febrem producuntur.

IX. *In Curatione* hujus mali ante omnia *corrosio-*

is progressus est inhibendus, dehinc cavitas est mundificanda & consolidanda.

Internè verò ad venenum Pestilens corrosivum domandum sudoriferi a valida sive Alexipharmaca sunt in usum trahenda.

Ad progressum corrosionis inhibendum, ne latius serpere pergat, nil melius quam Oleo sive butyro ζ ii ambitum carbunculi inungere, hoc namque butyrum non tantum progressum inhibet, sed & quod corruptum est separat, ut tunc facili negotio mundificetur, & consolidetur.

Alii Empl. ex Magnete Arsenicali imponunt, quod crustam sive escharam excitat, quâ separatâ materia supposita, Unguento maturativo separanda est. Vel ad separandam escharam,

$\mathcal{R}$. Saponis nigri ζ iiij.

Butyri recentis

Mellis optimi

Therebinth.

Resin. Pini aa. ζ ij.

Ung. basiliconis

Fermenti acidi

Æruginis aa. ζ j.

Croci ζ ss. M. fiat Empl.

Si crusta separari nequit, ad carnem sanam usque est excrucanda, cavitas verò Ung. Egypt. & Spir. vini est eluenda, vel & Ung. fuscum, Felicis Wurtzii &c. est applicandum; aut Ulcus Ung. de apio mundificandum.

Casus five Lapsus.

I.

NON rarò vario modo, citra voluntatem, homini accidit, magis minus violento impetu, ab alto vel in plano, unde diversimoda corporis accidit læsio, *vel quoad Externas, aut Internas Partes.*

Non rarò etiam partes corporis Internæ hoc modo admodum læduntur, externis salvis apparentibus.

Hinc pro magnitudine læsionis. prout in hanc vel illam partem nobilem aut ignobilem imprimitur, periculum variat. Quævis enim corporis partes, lapsus ab altoprehendere potest.

II. In genere tamen plus *partes corporis molliores in casu talipatiuntur*, nisi quod aliquando simul duriores ossæ, vel fracturas vel luxationes incurrant.

Hinc *malum quod Casu vel Lapsu corpori contrahitur* ut plurimum consistit in perturbata humorum circulatione, non datur namque mollis pars in corpore, quæ non sit constructa ex variis tubulis, hunc & illum humorem vehentibus. Hinc *tubulis magis minus lapsu contundendo, lesis; circulantium humorum fit perturbatio, extravasatio, & stagnatio*, modo levior, modo gravior, pro corporis graviori vel leviori allisione, in subjectum magis minus durum.

III. Causam five occasionem Ministrantia, varia esse possunt. Sic senes & pueri facile labuntur, præ firmioribus; tectores & murarii, ac qui arbores scandunt, præ aliis in plano laborantibus, hyeme item

item in glaciè, plures labuntur, quam æstate, imò ebriis contingunt casus graviores, quam non inebriatis. Frequentiores porro casus accidunt illis qui equitatu, & curruum cursu itinera conficere necesse habent, ac indomitis equis vehuntur. Taceo hic præternaturales plures causas, ut potè si cæcus, paralyticus, noctambulo, vertiginosus Epilepticus, Apoplecticus &c. in terram, vel obvia corpora, præcipiti lapsu fertur, & vel in capite, vel in pectore, aut abdomine vel artubus noxam capit.

Periculum futurum indicant symptomata magis minus gravia, in genere verò periculosus est lapsus in caput, item si ex contusione per lapsum factâ, vel Hepar, aut Lien, renes &c. læsa existunt. vel & spinalis Medulla admodum compressa, vel alio modo læsa fuit. &c.

IV. *In curatione* in genere omnia ea conducunt quæ sanguinis circulum restituunt, sive sanguinem extravasatum à coagulo præservant, vel coagulum resolvunt rursus.

Ex horum censu præ aliis, Diaphoretica & sudorifera adsunt, sive Fixa sive volatilia, utpote ꝯ *Diaphoret. CC. sine igne ppt. Tinctura Bezoardica, Liqueor CC. succinatus; Spir. ❄ci vinosus. Sal volatile Oleosum. Tinct. ❄ii. Sperm. Ceti, sanguis hirci, Rhabarbarum. Balsam. Peruv. sulfuris anisat. Chærefolium, carduus Mar. heder. terrestr. millefolium, hypericon. pilosella. Ung. rubr. potabile, & similia plura.*

V. Non negligatur pro circumstantiarum ratione *Vena sectio*, præcipuè in lapsu in caput vel pectus, aut ipsa *Trepanatio*.

Nec *cucurbitula* minoris sæpe sunt valoris cum *hirudinibus*. Sic & *Frictiones* egregiè sanguinem resol-

resolvunt: Id quod tamen melius præstant *fomentationes*, per *sacculos* ex *resolventibus* & *cephalicis* constantes, & *in vino coctos*, ac *maturè* & *sæpius* applicatos. v. g.

R. *Herb. Majoran.*

Rorismarini.

Salvia

Stœchad. Arab.

Lilior. convall.

Flor. Rosar.

Chamomill. aa. q. s.

Rad. Irid. Flor. pro l.

Ex incisis fiant *sacculi* in *vino* coquendi, & *rurus* expressi *accalidè* applicandi.

Nec *Unguenta* & *linimenta* hic sunt contemnendi *usns* ex *variis oleis*, qualia *ex temperatioribus* sunt *Oleum septem florum*, *hyperici*, *chamomilla*, *Lilior. alb.* *Rutaceum*, & in specie *Oleum Lumbricor. ter. restr.* quod in casu ab alto ac *contusionibus* aliis, *Emphemerid. Cur. Dec. III. Anno 1. p. 24.* pro experimento commendant; bis in die ad *gutt. xii.* vel *xv.* cum *jusculo calido* sumtum. Item *Axung. humana*, *taxi*, *cati Sylv.* &c. vel *ex penetrantioribus* *Oleum Philosoph. Petra*, *Juniperi*, *Cervi fœtid.* &c. & *ex compositis* *Ung. Pleuriticum. M. Rubrum* & *viride Potabile* &c. Neque suo usu carent *Emplastr.* sive *dissipandi*, sive *demulcendi* sine, quali sunt *Empl. Diaphoret. Myns. Diasulfuris Rut. Empl. Sandalinum* sive *incognitum*, *contra Rupias*, &c.

Casus s. Lapsus. 253

Inter Interna vulgò in usum sunt *Pulveres contra*
sum, qualis est ille *Pharm. August. Ren. v. g.*

Terra sigillat.

Sang. Dracon.

Mumie aa. ʒij.

Sperm. Ceti ʒj.

Rhabarb. elect. ʒʒ. M. fiat pulvis qui detur à

ʒ. ad ʒj. alii addunt *Sang. Hirci siccatum*, *Myr-*

ham, *Nucem Moschat. &c.*

Clavus, ein Hünner=Aug / &c.

I.

Est callosa quædam substantia in *Digitis pedum* exorta, & ingredienti ut plurimum dolore admodum sensibili molesta: *Originem plerumque sumense ex forti pressione calcei nimis angusti*; unde fibræ nerveæ continuo calceorum affricu introrsum quasi premuntur & concentrantur, ut liquidum illas perfluens stagnare cogatur, & sensim duritiem clavi dolentis acquirat.

II. Malum hinc ab initio haud negligendum existit, alias si altas egerit radices, curatu aliquando admodum fit difficile. *Vel si incauta adhibetur excissio*, facile inde gangræna & mors maturatur.

III. *Cura propterea inchoetur ab initio pedes. Balneo ex herbis emollientibus imponendo*, & per aliquot dies reiterando, dein cultello clavum excindendo, ita tamen nec caro sana attingatur, & hæmorrhagia excitetur. *Facta verò excissione applicetur solum herbæ thelephi sive sempervivi, pellicula viridis exutum*, & renovetur bis de die per octiduum.

Vel præmissa excissione *imponatur linteum oleo lini tepido imbutum*, quod aliorum experimento vix fallit. Aut applicetur *Empl. de ranis cum quadruplo ℞ii* quod clavos admodum discutit. Alii solum *gummigalbanum* cum effectu imponunt.

Vel ℞. *Saponis*

℞i ad albed. calcin. aa. ℞ij.

℞ Spir. Salis

Vini aa, ℞ij.

℞ Juniperi

Petra

℞ *Petra* aa. ℥℞.

Cera q. s. ut fiat Empl. Vel

℞ *Gummi Ammon.* ℥℞. in aceto solutis adde
Ærug. eris ℥℞. & ad spissitudinem coctis
corro adde

Cranii humani calcinati ℥℞.

Aristoloch. rot. ℥ij. M. ut fiat Empl. Vel

℞ *Picis navalis*

Cera citrin.

℞ *lumbricorum* aa. ℥℞.

Viride eris ℥ij.

cantharidum ℥ij.

Gummi galbani

Ammoniacy aa. ℥℞.

℞ *sublimati* ℥j. M. fiat Empl.

IV. *Alias per curam magneticam, sæpe curatur
malum hoc. Sic sunt, qui clavum pulpa pomi trans-
f. affricant, & tunc defodiunt, donec putrescit
omum. Alii cadaveris humani Hæctica demortui
manu, fortiter affricant clavum & curant.*

*Vel quod expertum scio, sume limacem rubram
vivam, & hac probè fricato clavum; dehinc lima-
em, quâ cum fricasti clavum, dumeto affige, sic
mace arefacta, clavus cessat.*

Collum incurvatum.

I.

NON rarò accidit, ut *paralysi laboranti, musculus colli mastoideus* caput flectens, relaxetur, exciccetur aut contrahatur, unde patientis caput in alterum latustrahitur, ut cogatur collo curvo incedere. Malum hoc, quoniam rarò *emollientibus adhibitis tollitur*, hinc manus chirurgi adhibenda est, qua mediante, sectio est instituenda, sequentem in modum.

II. *Patiens* sedeat in loco lucido, & is vel vinciendus vel à ministris immobilis tenendus est, Tunc cutis incidatur, vitando vasa majora, ac *musculi mastoidei elongati tendo, ubi clavicula implantatur, forvice, vel cultello falcato, unica incisione abscindatur*. Tunc verò patientis caput ad oppositum latus erigatur, non absque magno crepitu: Facta operatione labia vulneris, non sunt adducenda, ut in vulneribus, sed quam maximè deducenda, & caput fulcimentis idoneis in hoc statu erectum servetur, vulnere balsamis obligato, ad sanationem usque,

Echymosis.

I.

Dicitur alias *Sugillatio*, si circa oculos contingit, sive suffusio, à sanguine intra cutem extravasato, unde pars affecta livido colore tingitur, à stagnante sanguine in coagulum abeunte.

II. *Cause* hujus affectus possunt esse *vel Externa, vel Interna.* *Externe sunt vel contusio, collisio, casus, lapsus, fustigatio, &c.* Echymoseos verò *causa interna* in genere dependet à tubulorum subtilissimorum sanguinem vehentium obstructione, de hinc sanguinis stagnatione, & tandem factà tubulorum subtilissimorum ruptura, vel extraordinaria dilatatione.

III. Malum hoc ab interna causa accidens in genere plus *scorbuticis & cachecticis, quam aliis familiare est*, ob humores, tam acrimonia quam visciditate peccantes; Si tamè leviora sunt echymomata, parum periculi habent, nisi quod in tibiis difficilioris sint curationis.

IV. *Cura* hujus mali, *vel Internis, vel Externis* instituenda venit remediis. *Internè* conducunt omnia ea, quæ in Pleuritide & casu commendantur, qualia sunt *Antim. Diaphoret. Oculi 69. mandib. lucii piscis, lapis scissilis Irlandicus, Sperma ceti, &c.*

Externè verò statim antequam sanguis extravasatus concrevit, applicetur *Spir. matricalis, vel Spir. vini camphoratus, cum Spir. Sciremixtur.* Ut in fluore servetur sanguis, vel ut vasa constringantur,

nec dilatentur, applicetur *albumen ovi cum alumine tritum.*

Aliàs, sola quandoque *Bryonia rasura* parti fugillatæ imposita, coagulum tollit. Vel

℞. *Spiritus matricalis* ℥v.

Aq. Regin. Hung.

Elix. Vita Matth. aa. ℥ij.

Myrrha.

Aloes Epat. aa. ℥℞.

Sach. Hni ℥j.

Camphora ℥ij.

M. & calidè sæpius cum linteis quadruplicatis applicetur, Vel

℞. *Radic. Sigilli Salom.*

Iridis flor.

Sem. cumini

fœniculi

Herb. Salv. aa. ℥℞.

Macis

Garyophyll. aa. ℥iiij.

In vino coctis, adde *Panis Biscocti* q. s. ut fiat cataplasma, quod calidè applicetur, & quæcumque fugillationem tollit.

Vel si in gravioribus Contusionibus metuenda est inflammatio vel exulceratio, aut ipsa gangræna;

℞. *Summitat. Absinth.* m. j.

scordii

rute

marrubii

abrotani aa. m. ℞.

Flor. chamomilla

Sambuci

Meliloti aa. p. ij.

Concilia coquantur ex Decocto earundem herbarum, & ut acquirat consistentiam Cataplasma-
tis adde *Farin. hordei ℥ sem. lini q. s. Salis xci depu-
rati ℥ss. Spir. vini camphorati ℥ij. M. & tepidè ap-
plicetur.*

Ex Emplastris hic conducit, illud *de Cumino, de
Spermate ceti, Diachylon. s. &c.* Aliquando tamen
sanguis extravasatus, *mediante scarificatione* evocetur prius.

Emphysema.

I.

Est tumor flatulentus, ubi in nonnullis tubulis vel meatibus, aut peculiaribus tunicis, ventus vel flatus concentrantur & colliguntur; hinc digitis facile cedit, sed redit. Fit verò à pororum obstructione, à quacunque causa exorta.

II. Curatio propterea hujus mali potissimum consistit in removendis pororum & tubulorum obstructionibus per Diaphoretica & carminativa, qualia sunt *Essent. carminativa, cort. aurant. Zedoaria, Aq. Zedoar. anisata, cum Spir. nitri dulci. Aq. Flor. chamomilla, Spir. anisi. Spir. xci anisat. &c.*

Sic & solis sudoriferis facile cedit malum hoc.

III. Inter Externa conducunt *Sacculi ex Fl. chamomilla, sambuci, sem. anisi, carvi &c. in Vino cocti, ac tepidè pro fotu sæpius applicati. Ex Emplastris laudem hic meretur Empl. de Cumino, de Baccis Lauri, carminativ. Sylv. &c.*

Nunquam vero Tumores hi ferro sunt aperiendi, quoniam Gangræna facile subsequitur, sed ex modo dictis fiant Fomentationes.

Dehinc illinantur humidæ partes *Oleo Philosophi chamomilla, succini, cumini, carvi, anisi, &c. vel diligenter suffiantur, speciebus ex carminativis, &c. paratis.*

Encanthis.

I.

Est intumescencia carunculæ lachrymalis, *aliquando benigna*, & laxa absque dolore, *aliquando autem maligna*, dura & inæqualis cum dolore.

II. Originem carotalis luxurians Carunculæ lachrymalis trahit ex superfluis particulis nutritiis, stagnantibus & ex acido coagulatis.

I. I. Curatio perficitur, Oculo munito per applicatum cauterium vel *cathareticum*, aut sæpius humectetur *cum aquâ calcis vive*, quæ in vase cupreo antea stetit, cuiquæ aliquid *Œii sublim.* additum fuit.

Ubi autem his applicatis caro luxurians haud absumitur, *forcipe prehensa rescindenda est*, cavendo tamen, ne nimium auferatur, ac de ipsa caruncula nimium detrahatur, ut Rhyas inde exoriatur,

Peraetâ abscissione, ad carunculam relictam adstringendam & consolidandam adhibeatur *collyrium ex Aq. chelidon. maj. plantag. cum aloë & myrrhâ*, parum *Œli albi* addito, &c. Nec inconueniens est *Unguent. Ophthalmicum Mysf.* quod specificum hic est.

Enteroccele.

Vide *Hernia.*

Ephelides.

Vulgè vocantur maculæ, quibus non rarò gravida in facie defædantur, quæque post partum

262 *Ephelides. Epiphora &c.*

rursus evanescent. Sic & non raro talibus maculis circa os & labia notantur, mulieres obstructione mensium laborantes, quâ cessante maculæ etiam cessant rursus.

Curam ephelidum vide de *Lentiginibus*.

Epiphora.

Videatur Ophthalmia, priori in parte, sunt enim, qui Ophthalmiam, Epiphoram appellant.

Epiplocele.

Vide Hernia.

Epinyctides.

I.

A Nonnullis definiuntur quod sint pustulæ quæ sua sponte in cute noctu oriri solent, cum inflammatione insigni & dolore, ac si ab aqua fervente essent excitatæ, & quod quoad colorem sint vel lividæ vel nigricantes, aut rubicundæ vel albæ, magnitudine fabam minorem raro excedentes. Ab aliis in numerum carbunculorum recensentur.

II. *Blancardus* recenset has pustulas inter illas, quæ faciem maximè defœdant, vel aliquando partes genitales occupant, sed raro alias partes.

Parva dicit esse tubercula, ab initio rubicunda, dehinc suppurantia, & si exprimuntur, caseosum quid

quid evomentia, sæpèque vermiculum album re-
ferentia.

III. Quoad internam curam, curatio consistit
in depuratione *Massæ Sang.*

Externè conducit *Aqua Calcis viva*, in specie *Eli-
xir Balsamicum* ex *Tincturâ sulfuris* paratum, &c.
Alii commendant *Brassicam contusam*, pustulis his
applicatam. Si cum inflammatione scil. dolent. &c.
vel carbunculi instar erunt.

Epulis.

I.

Est excrecentia fungosa, ab inflammatione in gin-
givis, plerumque circa dentes molares exorta, quæ
sæpè in immensum augetur, & non rarò in cancerum
degenerat, ceu malum glandulis proprium. Vel
& fungosam massam constituit, facile minimo at-
tactu sanguinem fundentem.

Aliquando ex osse originem sumit & excrescit
malum hoc, & quod excrescit, cartilagineum vel osse-
um evadit.

II. Sæpe verò excrecentia epulidis ad eò auge-
tur ut totum os repleat, unde nec cibus vel potus assu-
mi possunt, nisi manu chirurgi auferatur.

Non rarò, etiam excrecentia talis putrescere vel
exulcerari incipit, cum fœtore, & *Parulis* audit.

III. Ab initio malum hoc facile tollitur, colluti-
one *Oris* ex corticibus *granator. Gallar. Radic. bistor-
ta*, cum *alumine*, &c.

Si verò suppuratur vel exulceratur collutioni-
bus talismodi adstringentibus, additur *Spiritus co-
chlearie*, *mel rosarum*, *Unguentum Egypt.* &c. Et
si putrescit, aspergitur *pulvere sabinae* & *aluminis*
usti.

Si admodum excrefcere Epulis pergit, bafis ejus
 five colium *fila aneo five feta equina constringatur*,
 ut alimenti appulfu denegato moriatur & decidat:
 tum *collutionibus adstringentibus* quotidie eluatur.
 Et fi denuò propullulat, tum non tantum auferatur,
 fed & *cauterio actuali inuratur*.

Alias ad Parulidem convenit *Mell rofarum cum*
Oleo Oli acuatum, v. g. ad ℥j. mellis. olei Oli ℥ss.
 item *Unguentum de Aquila*. M. fæpius, etiam
 de nocte exhibitum, &c.

Erysipelas.

I.

Est inflammatio sive obstructio vasorum lymphaticorum capillarium in cute, cum aliquali tumore in latitudinem sparso, cum rubore, calore, & dolore ac febre incipiens.

II. In causa est *lymphæ nimis gelatinosa sive crassa facta*, vel ab aere frigido, vel à cibis & potulentis nimis frigidis &c. & quoniam coagulatio saltem levis causam fovet, hinc etiam facili negotio à calore rursus attenuatur, & ad priorem fluiditatem reducitur.

III. Sed si *lymphæ simul est nimis acris*, tunc lentè circulando, & pressione à tergo auctâ, aliquando canaliculos lymphaticos dirumpit, ut liquor intra cutem & cuticulam destillet, unde in vesiculas elevatur, & vocatur *Erysipelas vesicularis*.

Prout etiam *lymphæ male dispositæ statu* prout vel nimis tenax, viscida, acida, acris &c. existit, diversa apud veteres fortitur nomina, ita ut vel *Erysipelas phlegmonodes, œdematodes, & scirrhodes* illis audiatur.

Prout namque materia obstruens particulis magis subtilibus, oleosis, sulfureis &c. gaudet, eo inflammatio & calor magis intensus est, à magis crassis verò, minor, &c.

IV. Quæ mulieres vel viri *lymphæ acri pleni* sunt, affectum hunc sæpe incurrunt.

Erysipelas Vesicularis plerumque faciem, rarò autem alias partes occupat.

Aliàs brevi quidem malum hoc cessat, sed facile

recidivat & non raro in ulcera degenerat. Et si nimis citò evanescit, vel introsum vertitur, boni ominis haud est, ut nec si in facie oboritur, vel in capite.

V. Curatio plerumque fieri solet per *insensibilem transpirationem*, ubi accedente pruritu, cuticula quasi in squamas fatiscit, & color sensim in ordinarium mutatur rursus.

Fugiantur ergò repellentia & refrigerantia, ne in ulcera rebellia, vel ipsam gangrænam abeat.

Sed ut inflammatoria obstructio tollatur, & coagulum lymphæ auferatur rursus, exhibeantur Diaphoretica & absorbentia, unde non tantum pori aperiuntur, sed & acidum coagulans pessundatur. Hinc

R. ℞ Diaphoret.

CC. sine igne ppt.

eboris sine igne ppt. aa. ℞.

⊖ is vol. CC. gr. v.

Croci gr. iij. M. pro dosi.

Vel

R. Aq. card. ben. ℥iij.

R. Bezoard ℥iij. sine acido.

Rob. Sambuci ℥iij. M. pro dosi.

Vel

R. mee C. C. succinat. ℥j.

Aq. Fl. sambuci ℥iij.

Rob. sambuci ℥ij. M. pro dosi.

Si dolor & inflammatio ex nimis auctâ pressione admodum urgent, secetur vena, utpote in quavis inflammatione necessaria. In vigore verò inflammationis cave à purgantibus. Vel si purgare necessum sit statim in principio mali hoc fiat, quoniam alias motus humorum, quem natura per corporis peripheriam exturbare intendit, ad interiora trahitur. Sudorifera ergò omnem hic absolvunt paginam, sed inter ea exulent tam salia volatilia quam fixa.

VI. *Inter externa omnia ea conducunt, quæ acidum destruendo resolvunt, & coagulum tollunt, sive siccâ, sive liquida forma exhibeantur.*

Egregie vero conducit seq. *epithema:*

℞. *Herb. ruta.*

Scordii

Absinth. aa. m. ij.

Myrrharubr. ℥ss.

Tburis albi ℥ij.

Sulfuris pulv. ℥j.

Coquantur in f. q. *Aceti & vini aa.* & calidè applicentur, & calor ac rubedo extrahuntur. Vel

℞. *Rob. sambuci ℥j.*

Theriaca ℥ss.

Spir. Vinicamp. ℥ij. M. & calidè applicetur cum linteis præsertim in *Erysipelate faciei.* Vel si *Elixir meum Balsamicum* est in promptu, hoc admodum resolvit. Vel

℞. *Spir. vini præsertim sambucini ℥ss.*

Rob. Sambuci ℥ij.

Sachari Hni ℥j.

camphora ℥ss. M. & applica. Aut

℞. *Sachari Hni*

Bacc. sambuci siccæ. aa. ℥j.

Aq. Sperm. ranar. & Flor. sambuc. aa. parum.

In pulvem contusa applicentur in aluta è corio caprino.

Vel *Rob. sambuci ℥j. Sach. Hni ℥ij.* mixta & in aluta extensa applicentur.

Inter *epithemata sicca* egregius est *Pulvis Erysipelatodes Myns.* Vel

℞. *Farin. sem. lini tritici aa. ℥j.*

Liquirit. pulv. ℥vj.

Cerusse

Creta aa. ℥ss.

Myrrha ℥ij.

Camphora, ℥ss.

M. fiat pulvis, qui externè applicetur calidè.

Vel & pars affecta sæpius de die suffiatur mastiche
& thure, ac sabina.

VII. Si verò Erysipelas in exulcerationem abiit,
Ex aceto lithargyrii filtrato, cum oleo $\square$ i fiat lini-
mentum, & cum linteis intinctis applicetur.

Sed cave à pinguibus & oleosis. Vel

℞. $\square$ i præcipitaturuberrimi ℥iiij.

Butyri recenter cocti ℥vj.

Oleirosarum vel sambuci

Camphora aa. ℥ss.

Camphora in oleo soluta admisceatur butyro
liquefacto, tunc admisceatur exactè $\square$ ius præcip. in
subtilissimum pulv. redactus.

Hoc linimentum applicetur linteis inductum,
postquam ulcus aqua aluminosa prius fuit purifica-
tum.

Dehinc curatur per Empl. Oppodeldoch, vel aliud
adulcera inveterata usitatum.

Esseræ.

I.

Sunt parvæ pustule, in cute erumpentes, cum squamis, bullarum instar eminentes, & carnem quasi exuberantem habentes instar hyperfarcoseos. Nostris malum hoc audit die *W. Selsucht*.

II. Oriuntur à lymphâ debitorâ viscidiorè, & salinis particulis turgida; Cum tamen salibus suis volatilibus benignis, ac partibus spirituosissimis nondum depauperata extet, hinc facile quidem cedit malum, sed etiam levi de causa, subitanea nimirum refrigeratione, aut terrore, mox redit.

III. Curatur hoc malum prout alia vitia Cutanea, per institutam Diaphoresin, in specie per *Tincturam meam. CC succinatam.*

IV. Inter Externa conducit *Balneum*, ex herb. scabiosa, agrimon. saponar. oxylapathi, malva, cum fursuribus vel farina lupinorum, addito sulfure & Nitro, factum.

Sic & egregii usus hic est *Aqua Calcis viva*, cum glio dulci & sach. Hni &c.

Favus, der Erbgrind.

Videatur de infantum morbis parte secunda.

Fistula.

I.

Est Ulcus inveteratum sinuosum, quod sese profundè intra partes corporis molles insinuat; *Ductus* ejus sive cavitates, aut *cuniculi*, sunt angusti & callosi.

In genere verò *vel unam, vel plures habent cavitates*; si plures, nominantur *cuniculi*, sed si una saltem cavitas adest, *specus vocatur*.

Labia hujus ulceris plerumque sunt alba, atque callosa ac dura, vel cum, vel absque insigni dolore: Interdum sicca, non rarò multum humidi fundentia.

Si cavitas obliqua est, loco styli candela cerea profunde introduci potest. Et si extremitas in carnem desinit, fundus est mollis, sed si in os, durior. Si nervum tangit, & rodit, dolor sequitur intolerabilis, atque pus est oleosum, nec pars affecta debite moveri potest.

Si in ossa desinit, & tangendo inaequale quid tangitur, caries adest, & pus quod effluit sæpè tenue est, fœtens & colore nigricans. Si venulas contingit, pus est cruentum. Et si in articulationibus terminatur, materia instar albuminis ovi glutinosa effluit.

II. *Originem trahunt ulcera hæc Fistulosa, ab humorum,*

morum, ex vasis ruptis, intra musculorum cavitates, exstillatione, ubi subsistendo corrumpuntur, & acidi acresque fiunt, unde tunc parietes cavitatum, quos præterlabuntur, callosi, duri, sive scirrhusi evadunt, dum libræ ubique redduntur obstructæ.

Et dum succi acres per illas libras fluentes magis ac magis inarassantur, & tandem à suo cursu inhibentur, in *cancrum degenerant*, ubi tunc labia & latera, livida & plumbea evadunt.

III. *Causa præcedentes sæpe fuerunt inflammationes, Exulcerationes, abscessus, vasorum ruptura, lapsus casus hemorrhoides &c.*

IV. *A quacunq; verò causa originem sumunt Fistule, difficillima sunt curationis, præcipue si in articulos delinunt, vel in ano, utero, pectore, &c. oriuntur. Et quo plures sinus adiunt, eo curatu sunt laboriosiores. Item si adest caro fungosa, caries ossium, inflammatio Febris & dolor, eo pejus. Cum etiam in junioribus difficilis sint sanationis, multo minus curationi auscultant, in Senibus, ut & in cacochymicis, Cachecticis, scorbuticis ac lue venerea laborantibus, quam in aliis sanis.*

Boni vero ominis adhuc sunt labia mollia & humida.

V. *In Curatione humorum acrimonia corrigenda, & callositas removenda, & si plures sunt sinus, cultello in unum sunt secandi.*

- Ad corrigendam humorum acrimoniam in continuo usi sint *Decocta ex sarsaparilla, China, Guajaco, sassafras & herbis aliis vntæariis*. Nec non *Diaphoretica & absorbentia alia.*

VI. *Inter Externa ante omnia ea in auxilium sunt vocanda, quæ labia & latera fistularum callosa tollunt, hunc in finem.*

℞. Oli albi ℥iij.
Camphora ℥j.

In pulverem contusa tenuem, sartagini imponantur & in modum lapidis alchymia igne torrantur, donec pulvis rubet, tunc pulverisentur de novo & addantur Boli rubr. ℥iij. ac ad usum ferventur.

Tūsi in usum debet venire sume aqua pluvialis ℔ij. & dum hæc ebullit, adde pulveris modo dicti cochlearia duo, ac benè agitentur, dein post subsidentiam, quod clarum est, decantetur, ac cum linteis cartis applicetur & injiciatur.

Si verò orificium fistule est nimis angustum, dilatetur prius vel ferro, vel spongia dilatatoria in pyramides formata. Vel si pars sectionem admittit, tota, si simplex est fistula, aperiatur ferro, & callus cultello removeatur, vel applicato ungu. Ægyptiaco, aut Ung. fusco Fel. Wurtzii cum turundis immisso tollatur. Vel

℞. Ung. Ægypt. ℥℔.
Aloes Hepat. ℥℔.

♀ dulcis ℥j. Coquantur ad consistentiam pro turundis conficiendis, quarum unâ vel alterâ immisâ callus facile cedit. Sed si plures anfractuosi occurrunt sinus, tum pro injectione utere ante dictâ aquâ. Vel

℞. Ligni sancti ℥j.
Sassafr.

Rad. china aa. ℥℔.

Gentiana,

Aristol. rot.

Ireos Flor. aa. ℥iij.

Herb. Nicotian. m. j.

Flor. hyperici m. ℞.

Alum. crudi

Aloes Hepat.

Alb. Graci aa. ℥iij.

Aq. Fontan. ℔ij.

Vini rubri ℔j.

Coque ad consumptionem med. partis;

Colatura sume ℥ij.

Succi cancror. expr. ℥ij.

℞. dulcis ℥j. M. pro injectione per siphonem.

VII. Si Fistula in os desinit, & hoc carie infectum esse suspicamur, tum ante omnia Caries illa auferatur, alias nullam curam suscipit. Propterea sume *Aque plantag. uncias aliquot*, in qua coquendo dissolve aliquid *℞ii dulcis*, & adde insuper *Spir. Nitri dulcis* saltem gtt. aliquot, ne nimis acre fiat, hancquam injice per syringam & intra quinque vel sex dies nigredo ossis cessabit, tum si carne tegi os incipit, hoc stilo tangi potest. Tunc desistatur ab hac injectione, & applicetur, v. g.

℞. Succi Tabaci viridis expressi cancror. rec. express. aa. ℥iij.

℞ dulcis. ℥j.

Mellis chelidon. ℥j.

Coquantur, ut fiat quasi Unguentum, quod applicetur.

Vel os cariosum tangatur saepius ferro candente, sic foetidus odor statim cessat. Ossiverò sic denudato, aspergatur pulvis mastichis, Myrrhæ, Aloes, euphorbii, aristoloch. Rad. irid. florent. &c. tunc vero imponantur filamenta carpta, & denique Unguentum digestivum Tandem verò obstaculis omnibus remotis bona carne repleatur fistula, id

[T]

quod

quod ipsa natura aliquando sua sponte efficit, vel saltem *simplici Emplastro Hyino* adjuvatur.

Si autem cavitas fistule nimis ampla est, tunc fiat Decoctum ex Myrrha, Aloe, Fl. rosar. Rad. arist. rot. scordio. Cent. min. cum vino. Et hoc sæpius calidè injiciatur, quo fordes eo melius detergantur, & putredo humorum affluentium arceatur, ac contoludatio promoveatur. Sed dum hoc ita peragitur, fistula adhuc aperta servanda est, ut pus secernatur.

De turundis, ad callos absumendos notandum, quod tamdiu sint adhibendæ, donec omnis durities ablata fuit, & tunc bonæ nutritiæ lymphæ appulsu, caro nova generari incipiat, id quod opus tunc adjuvari potest, Sarcoticis, quæ Balsamicas & temperatas particulas fovent, quæque acidas & salsas partes sanguinis temperant, & humidum excessivum consolidationem retardans absumunt, qualia sunt, Bals. Peruv. Copaiva, Gummi anime, Elemi, Styrax liquida, myrrha, mastix, &c. Hunc in finem poterit fieri egregia Essentia incarnans ex Flor. Hyperici. Rosar. r. millefolio, Aloe, myrrha, mastiche, gummi Elemi, styrace liq. Bals. Peruviano & Melle.

IX. Hæc verò de Fistulis in genere dicta sunt. Sed cum singularium partium fistulæ, cautelas alias exposcant v. g. *Ani Fistula* hoc proprium habeant, quod plerumque non nisi sectione curentur, hinc notandum totum ejus ductum, Viam monstrante specillo, syringotomo, ab orificio, ad extremum usq, fundum incidendum esse, si anum penetrat.

Vel Syringotomon in cuspide muniatur globulo cæreo, & tum trajiciatur per callosum ductum & cavitas uno ictu incidatur: sic incisio momentanea quasi est.

Hoc peracto removeatur callositas methodo supra docta, & consolidetur per sarcotica &c.

Si verò Fistulà annuè haud penetrat, tum orificium dilatetur saltem mediante Radicè Gentianæ, vel spongia siccata, deinde sinus & caro intus putrida & callosa excidatur cultello, vel catharetico supra notato ex Ung. Ægypti. vel alio, curatio verò tunc porro perficiatur per sarcotica Balsamica, aut Emplastrum saturninà &c.

IX. Ut verò curatio eo felicius peragatur, accuratissima victus ratio observanda est. Vitentur verò omnia salsa, acria, acida & viscida. Ac vitetur omnis excessus in potu, præsertim spirituosò. Corpus interrim per intervalla purgetur: Et infusa sanguinem diluentia & temperantia sint in frequenti usu.

Fractura.

I.

IN Machina Corporea, *Ossibus saltem propria*, in genere à violentia quadam externa accidere solet, licet ex aliorum observationibus constet, quod a causa etiam interna, utpote convulsionibus, *Ossa* aliquando fracta fuerint.

II. *Si os secundum longitudinem frangitur, dicitur Fissura*, & ut plurimum in occulto latet, ac symptomata sua gravia tardè prodit.

III. *Super transversum frangitur*, superveniunt dolores graves partium membranarum, & quidem admodum atroces, si festuca *Ossis fracti* partes cutaneas, vel membranaceas pungit & lædit. Præterea motus ossis per transversum cessat, & partis fractæ intumescencia æqualis se jungit, atque ratione doloris & tensionis subinde Inflammationes & œdemata superveniunt.

IV. *Inflammationes autem hæ*, in principio Fracturarum accedentes ex fibrarum strictura, motum sanguinis & lymphæ retardante, *non confundenda sunt*, cum *Erysipelate*, quæ quarto vel septimo die supervenire solet, ob læsas partes nerveas, quarum partes nutritiæ, in corporibus præcipuè cacochymicis, admodum alteratæ & acorem contrahentes, ipsas partes nerveas irritant, & inde febrem excitant: *Unde non rarò, festucarum ex osse procedentium*, & partes vicinas lædentium *suspicio oriri solet.*

Ossa verò Senum arida, ut & Lue venerea infectorum cariosa præ aliis facile franguntur.

V. *In Fissuris ossium*, non rarò nutrimentum ossis proprium, secundum longitudinem ossis elabitur, & defluit, ac circa loca articulis vicina congeritur, & tandem in abscessum abit, qui in loco abscessus impossibile curatur, quoniam fissura ad distans continuo materiam suggerit.

Propterea admodum judiciosè Fissura occulta inquirenda & expiscanda est; tangendo probè totum membrum læsum, an vel rimula quædam, aut inæqualitas, vel asperitas, aut cariei signum percipi queat. Inquiratur etiam, an in casu vel motu, sonus aliquis vel strepitus in membro læso audita sint.

VI. *Fractura verò transversa*, quæ sine ossis remotione ex suo loco facta fuit, *facilior curatur*, quam illa, ubi simul os è suo loco remotum est.

Et si Os in frustula comminuitur, periculosum admodum est; propter vulnus vel sensibile vel occultè partes membranosas lædens, unde abscessus facile oriri solet.

VII. *Ubi duo ossa juncta sunt*, & unum ex illis fracturam incurrit, tum alterum loco fulcri est, quod os fractum in suo situ retinet, & membrum firmat. *Majus ergo periculum adest*, si utrumque os frangitur.

Sic & Fractura circa articulos, propter tendines & nervos circumscitos, difficulter reponitur, & obfirmatur.

Nec minus periculosa est illa Fractura, quæ circa loca tendinosa & fibrosa, utpote in talo accidit. Secus quam illa, ubi multi muscoli fractum osteogunt, ubi non tanta symptomata gravia sunt metuenda.

IX. *Quæ autem cum vulnere vel contusione par-*

tium mollium, vel vasorum sanguivehorum majorum facta fuit, inflammationes vel convulsiones, imò ipsam Gangrænam inferre solet.

IX. Si verò Os in frustula fractum est, tum ea quæ minora sunt & planè separata, citius removentur, quam majora, & membranis adhuc adhærentia.

Os Femoris, musculis vastissimis circumseptum rarò consolidatur, quin denuò elabatur; vel vitiosam figuram contrahat.

De cæterò ossa in hominibus aliàs sanis ut plurimum intra viginti vel viginti quatuor dies consolidantur, ubi majora aliquando quinquaginta vel sexaginta dies pro consolidatione requirunt.

X. Fractura verò recens, consolidationem citius admittit, quam si negligitur, & ei tempus relinquitur, non solum quoniam extensio partis quæ requiritur, accedente inflammatione absque periculo vix fieri potest, sed & quod occallescant extremitates ossium fractorum, ut post ea junctæ rarò coalescant, præcipue in senibus.

Curatio propterea prompta hic requiritur, antequam enormis dolor, & inflammatio accedunt.

XI. Et cum ossa fracta, ut plurimum suo loco dimoveantur, ita ut unum supra aliud feratur, oportet ut debitè extendantur rursus, ut coaptari ritè queant, & in suum situm naturalem firmari medicamentibus fasciis & ferulis.

Si enim hoc ita ritè peragitur, ipsa natura, sive circulatio nutrimentum in ossa fracta apportat, & conglutinat, atque inflammationes ac alia symptomata advenientia avertit.

XII. Chirurgi ergò officium hic unice consistit in ci-
ta, &

ea, & debita Ossis fracti repositione, & repositi obfirmatione.

Ubi tamen probè consideret, an os fractum ab invicem dimotum extet, vel non, si enim transversim os fractum est, non semper ab invicem dimovetur, id quod cognoscitur, si in loco fracturæ nulla cavitas percipitur, nec punctio sensus adest, aut membrum brevius apparet. Tamen enim non opus est, ut membrum extendatur, sed saltem opera danda, ut ossa fracta in sua sede & situ naturali detineantur & uniantur rursus.

Si verò inflammatio nunc adest, hæc curetur prius, antequam fractura attingatur.

Vel si nondum adest, & tamen metuenda, tum medicamenta adhibeantur in deligatione, quæ eam præcavent: qualia sunt *Fotus ex floribus Hyperici, chamomille, meliloti Herb. ruta, Scordii &c.* in vino coctis, plura vide de Inflammationibus.

Deligationem ipsam quod attinet, hæc nec nimis laxa sit, nec nimis stricta. Pro conditione loci affecti ferulis interjectis, ut membrum firmum teneatur. Methodum specialem vide in mea chirurgia de Fracturis.

Legitimæ vero deligationis signa ex ægri rogati vel querimonia, vel tolerantia desumi possunt. Sic & tumor in extremitate membri, intra diem & noctem, post deligationem exortus deligationem fortiolem designat, &c.

Tertio verò de ligatura prima solvenda est, tum ut paulò arctius stringatur, tum ut exitus pateat vaporibus sub cute contentis, qui pruritus exci- rant.

Vel ne deligatione tardius institutâ, putredo,

exulceratio, aut ipsa Gangræna cum vitæ periculo, exoriatur. Propterea semper vel secundo aut tertio die ad septimum usque deligatio solvenda est, postmodum si omnia bene se habent, quarto semper die hoc peragendum: & ita continuandum, donec callus genitus, & fractura sanata fuit. Id quod pro ætatis, constitutionis corporis, anni temporis, ac ipsius fracturæ dispositione, in femore intra 40. dies, in humero & tibia intra 30. in radio & cubito intra 20. in digitorum ossibus intra 15. dies circiter fieri solet. Citius vero coalescit fractura in puero & juvene, quam in sene, sic & verno citius, quam æstivo tempore.

Interea tamen, dum hæc fiunt, pro convenientia ægri non omittenda est vel Venæ sectio, vel purgatio ægri &c.

Sic & talia à nonnullis exhiberi solent, quæ ad callum generandum specifica esse credunt, qualis est lapis osteocolle in pulvere ad ℥j. cum aqua symphyti sæpius exhibitus. Vel

R. Lapidis hujus ℥j.
Cinamomi electi ℥iij.
Sach. ℥ij.

M. fiat p. subtilissimus, cujus dentur ℥ij. singulis diebus in jusculo. Pro Emplastro

R. Empl. Vigonis ad fracturas ossium ℥ij. Empl. Oxycroci ℥℔. Lapid. osteocoll. ppt. ℥℔. Lumbricorum ppt. & pl. ℥j. cum olei lumbricor. q. s. fiat Empl. quod superimponatur.

XII. Si Fractura cum Vulnere facta est tum ossa loco suo restituantur & conjungantur, dehinc vulnus sanetur. Restitutio fiat mediante extensione non adeò violenta, vel si hæc non sufficiat, ferramenta firma

firma veſtibus ſimilia, & partibus fractis conveni-
entia adhibeantur, & oſſa fracta in ſuum locum
compellantur. Et hæc omnia primò ſtatim die
facienda ſunt, antequam inflammatio ſupervenit.

Deligatio autem fiat mediantibus ferulis perforatis,
ut ſine ligaturæ ſolutione pus exire, & medica-
menta per foramen applicari queant. *Compreſſio*
verò ſive deligatio, eſt ſtantia eſſe oporteat ut oſſa fra-
cta combinata teneantur, tamen paulo laxior eſſe pot-
eſt, ne vulnerata parte compreſſa dolor & inflam-
matio excitentur.

Numerus verò fasciarum, laxiorem deligationem
compensare poteſt, cum tutius ſit ſæpius fascias cir-
cumducere, quam partes fractas comprimere.

XIV. *Si in oſſe fracto feſtucca adſunt, quæ cum re-*
liquo oſſe agglutinari non poſſunt, & jam ſeparatæ
ſunt, hæc mediante vollælla ſunt extrahendæ: Si
vero adhuc reliquo oſſi adhærent, tum leniter tra-
ctandæ ſunt, donec natura eas ſucceſſu temporis ſe-
parat; Deligatio interea laxior eſt instituenda, &
ſæpius quoad foramen relictum, ſolvenda, ne pus
detineatur, ſed liberè effluat.

Si autem fracti oſſis prominentiæ adſunt, quæ
dextrè reponi nequeunt, vel jam ab ære cadaveri-
ſatæ ſunt, *neceſſe eſt, ut vel abradantur, vel ſeparen-*
tur vulnerè per diſſectiva diutius aperto ſervato.

XV. *Et ſi os repositum debitam figuram haud nan-*
ciſcitur, tum ſi callus recens eſt, & non ultra ſex
menſes concretus, ac æger robuſtus, & os fractum
non adeo magnum exiſtit, callus iterum frangatur,
& oſſa rectè coaptentur. Ut verò talis fractura eo
facilius procedat, foveatur callus Decocto Herbarum
emollientium. Si autem callus nunc inveteratus eſt,

os frangatur rursus circa callum, & debita coaptatione facta consolidetur &c.

Si verò Fractura ossis cum vulnere ita videtur esse constituta, ut nil de osse abscessurum metuatur, tum vulneris labia sunt conjungenda, & balsamo vulnerario tractanda.

XVI. *Fissuram ossis quod concernit, si recens est, facile curatur per Empl. ex radice symphyti. Si verò est inveterata, & tumor accessit mollis & tractabilis, scalpello aperiatur, & abscessus instar aperture cum vulnere tractetur. Si autem abscessus nunc sponte obortus est. facta suppuratione aperiatur & apertura relinquatur, circa locum fissuræ, ut caries, si quæ adest in osse, tollatur, mediante pulv. euphorbiæ, vel Ol. garyophyll. destillati &c.*

XVII. *Ante omnia verò tam in curatione, quam peractâ hâc, advenientia symptomata in considerationem veniant, qualia sunt Dolor, Inflammatio, & hanc insequens Gangrena, Pruritus, excoriatio, vel exulceratio, membri curati figura depravata, callus justo major vel minor, membri extenuatio & debilitas.*

Dolor cum vel ab osse aliquo pungente, vel fasciis nimium adstrictis, membri situ inconvenienti, &c. exoriri soleat, hinc si fieri potest, ea statim tollenda sunt. Quomodo Inflammatio compescatur, vide suo loco. Pruritus & excoriatio ut sistantur, vulnus aquâ calidâ vel modicè salsa abluendum est. Dehinc inungatur locus Ung. albocamph. vel Diaporpholigos.

Sicallus justo major excrescit, & induratus existit, foveatur cum Decocto emolliente, & apponatur Empl. ex illo de ranis cum G. & de mucilag. inibus commix-

um. Tandem loco Empl. adaptetur lamina plumbea cum firma ligatura,

Si verò callus iusto minor generatur, quod tactu cognoscatur, si est à penuria succi nutritii, victus plenior concedatur, & quidem cibi chylum gelatinosum suppeditantes, & lapis osteocolle exhibeatur, &c.

Et si membrum gracile sit, vel à victu nimis tenui aut alimenti penuriam, aut post longam strictiorem deligationem, vel membri diuturniorem quietem dum à motu cessat, &c. tum his omnibus prospiciatur, Consule ea que de atrophia huc spectant.

Fungus Articularis, der Glied = Schwamm.

I.

Est tumor mollis, digitis cedens & recedens, qui sensim incrementum sumit, sed absque singulari dolore, *præ aliis verò partibus genua facile occupat, & gressum difficilem reddit.*

II. Originem vulgo sumere solet, post violentum lapsum, aut percussionem, aut vim aliam in hoc vel illud genu, *unde tendines extenduntur, vel alio modo læduntur, ut lymphæ articulari facile locum cedant, & tumori tali ansam addant.*

III. Quam diu verò lymphæ talis circulum suum adhuc absolvit, tam diu tumor ille etiam per plures annos absque singulari dolore adesse potest, nec singulariter incrementum sumit, sed si fortiori pressione circulum absolvere cogitur, tum dolor sensim affligit. Et si tandem lymphæ viscidior evadit, ut sensim stagnare incipiat, tum non solum dolor, sed & tumor augeri incipiunt, & in cancerum non rarò degenerat, vel & ad Tabem corpus disponit.

IV. Si malum ex casu vel lapso, vel alia violentia originem sumit, tum *Therma admodum conducunt, vel in harum defectu fiant fomentationes diligenter ex Decocto Herb. Salvia, beton. Roris marini. Flor. chamomilla, hyperici, Bacc. Lauri, juniperi, Sem. cumini &c. addito Spir. *ci, & matricali cum camph. vel statim ab initio, antequam extensio tendinosarum partium nunc incrementum capit, sequenti fotu constringantur læsæ partes, v. g.*

℞. *Muria halecis* ℥j.
Aceti vini acerrimi ℥ss.
Gali Romani ℥ss.
Alum. crudi ℥ij.
Boli Armen. ℥j. M.

Post fotum, quæ sæpius reiteretur, imponatur
Empl. carminativ. Sylvii, vel illud de *Cumino*, aut
de *Ranis* cum ☿io, &c.

Si *lympha extravasata* in coagulum nondum abi-
it *Felix Wurtz* commendat sectionem, ut *lympha*
extravasata effluat. *Vide chirurg. meam manual.*

Furunculus Græcis Do- *thien.*

I.

Est tumor in acutum tendens, cum rubore, ardore, dolore & dicitur; erumpens cum horrore & rigore, vel Febre. Magnitudo diversa est; alii sunt majores, alii minores, plerumque ovum columbinum magnitudinis exæquant, & si unus cedit, sæpe alter revertitur, atque sic homines aliquando diu excruciiari solent talismodi abscessibus.

II. Si ad suppurationem tendunt, dolor admodum intenditur, cum pulsatione & inflammatione maxima totius artus, & si nunc abscessus rumpitur, & in ulcus abit, tum materia plerumque est admodum viscida & tenax, aliquando cum sanguine mixta. Aliquando verò in superficie cutis foraminula exoriuntur, quæ humorem tenuem fundunt & reliqua duntaxat discutitur.

Aliquando verò materia coagulata per frustula se extrahi patitur.

III. Causa est chylus ab acido coagulatus, & in hac vel illa corporis parte, & ejus tubulis, stagnando & obstruendo in abscessum, & tandem in Ulcus abiens.

IV. Quod junioribus plus quam adultis hoc malum familiare sit, causa est voracitas, ubi præter alimenta crassa, fructibus sæpè immaturis inhiant, & copiosè devorant.

Aliquando tumores tales epidemicè grassari solent Et quoniam aliàs facile recurrunt, & sæpe diu durant

rant, infantes non raro ad atrophiam deducuntur, præcipuè si acrimonia humorum major adest, unde est quod aliquando homines, hoc malo aliquot mensibus excruciatî soleant, uno nimirum talismodi tumore inflammatorio exulcerato & curato, in alia parte repulluiat novus &c.

V. Ut ergo radix hujus mali tollatur, ante omnia Depurationi Masse Sanguinea inhareatur, ut repullulascencia evitetur. Hunc in finem in usum veniant talia, quæ acescentiæ obstant, & coagulum lymphæ impediunt; qualia sunt *absorbentia varia*, tam fixa quam volatilia sanguinis depurationi dicata, in specie ex S^{io} & O^{e} parata. Sic ex S^{io} , hic in specie adest, *Tinctura Sui verò Aurea*, ex S^{e} Sui extra-
verso &c.

Nec contemnendi effectus hic sunt *Decocta Lignorum vel species ex illis lignis* magis appropriatis, misceantur cum *Thee*, & in continuo sint usu.

VI. Ipsum verò Furunculum nunc præsentem quod attinet, ante omnia tentetur ejus emollitio & suppuratio, hunc in finem applicetur *Empl. de gummi ammoniaco*, vel *Diachylon*, & de *Meliloto* invicem mixta, aut illud de *mucilagibus*. &c. Et si materia est satis emollita, & per se rumpi haud velit, aperiatur *cultello*, & exempto pure ulcus mundificetur *Unguento Basiliconis* & *Balsamo Suis*, &c.

Si verò materia nimis crassa suppurationem recusat, tum sectione aperiatur tumor, & cute sublata, materia extrahatur, reliquæ verò absumantur *Unguento Egyptiaco*, vel S^{e} . *precip. aut alumine usto*, & Ulcus tandem consolidetur mediante *Empl. Opodel-
loch*, &c.

Ab initio ad suppurationem promovendam &
mate-

materiam maturandam egregie etiam conveniunt *cataplasmata*, de abscessu commendata, nec inconveniens est *Unguent. Basiliconis*, quod egregie emollit & maturat.

VII. Cum etiam ab initio inflammatoria stagnatio & incipiens obstructio sæpe tanta sit, ut æger pro dolore vix persistere queat, hinc ad inflammationem talem mitigandam applicetur *Elixir. meum Balsamicum*. vel imponatur mixtura ex *Rob. Sambuci, Theriaca & Spir. vini camphorato, &c.*

Datur verò *Furunculus* aliquando magis *Benignus*, ein gemeiner *Schwären* / vel magis *Malignus* ein *Blut, Schwären* / carbunculo benigno non absimilis.

Ganglion, ein Ober = Bein.

I.

Est tumor durus, & indolens, ut plurimum circa manuum juncturas, & talos, abique cutis discoloratione adveniens, à tendinum lésione, dum vel contorquendo, vel illidendo, &c. eorum fibræ acerantur, dilatantur &c. unde liquor circulans ad latera, partes vel fibras læsas distendit, & stagnando in tumorem attollit.

II. Et cum malum hoc sit indolens, nisi premento dolorem obtusum exhibeat, atque propterea non magni æstimari solet, hinc fit *ut extravasata lymphæ admodum viscida & tenax reddita*, tunc difficulter neque emollientibus neque discutientibus obediât.

III. Propterea in tempore applicentur talia quæ egregiè resolvunt & coagulatum avertunt. Alii hunc in finem commendant penetrantes spiritus, qualis est spiritus *❧ci, maritimalis, vini camphoratus*, ꝑo Petrarum camphora. Nec seq. Empl. est negligendum.

❧. Empl. oxycroc. ʒj.

Gummi ammoniaci

Bdellii aa. ʒij.

Flor. ❧ci ʒj.

ꝑo Petraræ ʒʒ.

Ceræ. q. s. M. fiat ceratum.

Sic & conducit Empl. de Ranis cum ꝑo duplic. &c. aminâ plumbeâ crassiori ponderosa desuper fortiter alligata.

IV. His vero frustra adhibitis, manus vel pars, in quâ ganglion hæret, situetur commode super tabulam

[U]

lam

lam, atque aliquoties ganglio fortior ictus pugni injicitur, sic rumpitur tumor, & planus evadit, quo verò tunc ulterius resolvatur coagulata lympha, sæpissimè de die quam calidè infricetur hoc linimentum:

℞. Ung. de alth.

Olei Lauri aa. ℥ss.

Philosoph. ℥ij.

Cera ℥j.

Tinct. Galbani ℥j.

Spir. xciopt. ℥iij.

camphoræ ℥ij.

Desuper vero apponatur Empl. supra laudatum, cum strictâ ligatura.

V. Qui magis expeditam curam expetunt, tumorem sectione tollere possunt, tendinem scil. juxta fibrarum ductum sectione aperiendo, & materiam contentam coagulata extrahendo, tum verò rursus consolidando; Et ne lympha de novo partes extendat, & in tumorem novum attollat, desuper gestetur Empl. supra resolvens. lamina plumbea desuper fortiter alligata & per tempus gestata.

Sed hæc curæ magis violentæ, inveterato potius Ganglio sunt adhibendæ; Cum recens malum supra dictis Spirituosis vel Empl. adhibitis aliquando facile cedat. Alii solo gummi ammoniaco emollito & in forma Empl. cum lamina plumbea alligato non rarò coagulum solvunt, &c.

Gangræna, der heisse Brand/ oder eine anfangende Ersterbung.

I.

ESt enim alicujus partis corporis *incipiens mortificatio*, sive corruptio omnium circulantium humorum, unde pars totaliter obstruitur, quæ obstructio & corruptio tunc citò & brevi tempore partibus sibi vicinis communicatur, & dum mortificatio alicujus partis nunc facta est, dicimus partem tam Sphacelo esse correptam, sive emortuam, atque Sphacelus à Gangræna saltem gradu differt.

Quemadmodum enim Gangræna est incipiens corruptio tam fluidarum quam solidarum partium, ita Sphacelus est nunc facta earundem & plenaria mortificatio, à totali perturbata humorum corruptione, & partium solidarum plenaria obstructione exorta.

II. Hoc vero malum plerumque carnosas & musculosas partes occupat, prout Cancer glandulosas, & Caries ossa.

Sic & hoc malo citius afficiuntur partes corporis remotiores, utpote ab influxu spirituum non tam invigoratæ, ac partes cordi sive fonti caloris propiores.

III. Signa Gangræne incipientis, pro diversitate cause variant.

Si ab inflammatione alicujus partis occasionem sumit, tum Color inflammatorius ruber in flavum mutari incipit, dehinc malo sensim ingravescente, color cum maximis doloribus & cruciatibus in fuscum

est lividum mutatur; Et dum sic sensim ad mortificationem sive Sphacelum tendit malum, exoriuntur pustulae majores, ichore, loturæ carniū simili, refertæ, & dolor, calor ac pulsus remittere, ac tumor collabascere incipit, & attingendo foveam relinquunt instar œdematis, cum sensu & calore parti abolito.

IV. Si à Frigore Gangræna originem trahit, tunc adest dolor pungens, qui tamen mox mitescit, pars vero fit livida, & instar glaciis frigidissima.

V. Si ab Hydrope, tum ab initio dolores sunt mediocres, si verò ad mortificationem tendit, tunc dolores ingravescent, pars livescere incipit, & redditur insensibilis, cum pulsu cessante & denique abolito.

VI. Si Defectus succi nutritii Gangrænae causa existit, tunc ab initio nec inflammatio, neque dolor aut tumor adsunt, pars verò interim redditur livida, & absque dolore ad Sphacelum sive perfectam mortificationem transit.

VII. Et si à constrictione vel ligatura, aut Continuatione fortiori partis alicujus oritur affectus hic, tum ex tumore, inflammatione, doloribus intensis, vesiculis aquâ repletis, & livore ac nigredine parti dignoscitur, membrum fit immobile, & cutis carne abscedit, & si inciditur, tum præter paucam quantitatem lymphæ & vaporem nil exit.

VIII. Et, si Morsus alicujus venenati animalis, vel malignitas aliâ est in causa, tum præcedunt animi deliquia, vomitus, Febris maligna & deliria vel alia symptomata morbis malignis vel pestiferis solentia.

IX. Sphaceli verò sive mortificationis nunc facti

signa sunt, si pars Gangrenosa foetet, livet & nigrescit, tumida, mollis & cadaverosa apparet, absque sensu, pulsu & dolore, etsi pars secetur, vel pungatur aut uratur.

Atque sic Sphacelus est partis alicujus totalis corruptio, necrosis, sive lethalis extinctio vel mortificatio, quæ corruptio partes vicinas mox inficit. Dum enim lymphæ in suis vasis, sanguis in suis arteriis, Spiritus in suis tubulis, in suo transitu subsistere coguntur, tum hi stagnantes, aliis propulsis obicem ponunt, donec sic sensim omnes partes fluidæ in corpore subsistant & coagulantur, & sua vasa discerpunt, & invicem miscentur, atque ex tali confusa diversarum partium miscela singularis putredo exoritur, quæ alias adhuc fluidas partes inficit, & partes solidas citò corrumpit. Hinc nisi pars emortua in tempore amputetur, totum corpus erit & mors inevitabilis subsequitur.

X. Cura ergo mali hujus atrocissimi subito instituitur oportet. dum Gangrena incipit, & corruptio adhuc est superficialis in cute & carne, nec vasa majora, aut nervi & tendines vel tota pars nunc emortua existit.

Propterea si externæ partes sive artus hoc malo sunt prehensi, tunc citam curam adhuc admittunt; necus si internæ partes in corpore vel viscera sunt affecta, quæ omnem medelam respuunt.

Nec etiam partes molliores, ut potè labia, gingivæ, nares, aures, pudenda, &c. curam facile admittunt.

Si tamen à causis externis, ut potè à Contusione, Estione, Fractura, vulnere, vel medicamentis repellentibus, &c. Gangrena occasionem sumit, tum

non tam periculosa est, quam si ab internis proficiscitur
causis humores corrumpentibus, & ad singulare ta-
lismodi coagulum, disponentibus.

Sic & in Junioribus, sanitatis major affulge-
spes, quam in senibus, Sitamen humores stagnantes
suppurari incipiunt, & pus album fundunt, tunc par-
tes corruptæ à sanis separari incipiunt; & salutis
spem faciunt.

Ab hydrope verò, & quæ à scorbuticis depende-
humoribus, rarò curatur.

XI. Curatio hujus funesti mali, in genere, in eo
consistit, ut ante omnia Stagnantibus humoribus, li-
bera procuretur circulatio, vel transitus per suos ob-
structos tubulos: Ut verò hoc obtineatur, oportet
ut humores corrupti & stagnantes, rursus fluidi red-
dantur. Vel si pars quædam nunc emortua est
hec à sana separetur; & tunc suppurantia & dige-
stiva adhibeantur, quale est Ung. Apostol. Aureum
Basilicon. &c. Et si tunc omnes partes obstructæ
hâc actione suppuratoria, dissolutæ omninò sunt, &
eschara remota est, tunc adhibitis sarcoticis & con-
solidantibus pars restituatur.

Ex Internis, quibus stagnantibus humoribus li-
ber restituitur transitus, vel quibus humores sta-
gnantes & corrupti, rursus fluidi & balsamici, &
spirituosi redduntur: in genere conducunt Dia-
phoretica varia, ut & absorbentia, item Spirituosa, ut
Spir. theriacalis camph. Elix. vite, R Bez. ut & Oleo-
sa Balsamicaque alia, vel varia ex his constantia.

XII. Si externis res peragenda est; respectus ha-
beat occasionalis causæ, à quâ Gangræna origi-
nem sumit, v. g.

Si Inflammatio per repellentia vel refrigerantia
malum

malè curata, in Gangrænam abiit, tum observe-
tur.

1. An pars emortua jam sit.
2. An pars emortua, cum vitali & sana adhuc, communicationem habeat.
3. An humores ita sint constituti, ut pristina fluidi-
tati restitui queant.

Si verò hæc ita se habent, tum ante omnia prohi-
beatur, ne malum ulterius progrediatur, hunc in
finem

R. Lixivii aliquoties per cineres transcolati,
Aceti vini fortissimi aa. ℥iij.

Apponantur igni in capaci olla, & dum ebulli-
unt, ab igne remotis, sub continua agitatione cum
spatula lignea, adde

Lithargyri

Cerussæ aa. ℥ij.

Aluminis usti ℥j.

Et si omnis pulvis nunc sub agitatione continuâ
admixtus est, tunc igni denuò appone, & ebulli-
ant, donec ora vasis transcendere intendit massa,
cui ab igne remotæ, lintea multiplicata immerge,
& quam calide applica: hæc verò applicatio, sin-
gulis tribus horis reiteretur semper perquam calidè;
sic Deo benedicente intra viginti quatuor horas in-
hibetur progressus.

Cl. Over-Camp in sua chirurgia sequentia
commendat, ad progressum Gangrænæ inhiben-
dum.

R. Summitat. Absinth. Ruta rec. Scordii, Levistici,
Helenii aa. m. j. Cicutaria miss. Bacc. Lauri,
Juniperi aa. ℥iij. Sem. anisi, fœnic. cumini aa. ℥j.
Myrrha, Aloes aa. ℥vj. Salis ☉i. ✕ci aa. ℥ij.

[U 4]

Nve.

Nuc. Masek. Macis, garyophyll. aa. ℥ij. Concisis & contusis superaffundatur *Spir. vini q. s.* & postquam per tempus macerata fuerunt, abstrahatur spiritus, cui admisceantur *Myrrha, & Aloes reservata, & in Spir. matricali soluta.* Spiritus verò ita saturatus externè applicetur mediantibus linteis tam diu, donec fluidum stagnans, & coagulatum resolutum esse videtur.

Ex modo dictis speciebus, optimo etiam cum effectu potest fieri Cataplasma, hunc in modum: Speciebus nimirum in eis & pulv, affunduntur Spiritus modo dicti, & urina veteris aa. p. æq. & factâ brevi infusione coquuntur ad consistentiam cum aromati- bus, Farina Fabarum, vel pane biscocto.

Et si hoc cataplasma magis efficax requiritur, sub prima deligatione additur *Elixirii vite ℥j.* in qua *sampfore ℥iij* solutæ sunt. In deligatione secunda prioribus additur *Tinct. Castorei ℥ss.* In tertia autem loco *Tinct. Castorei,* additur *Essent. Asæ fetida ℥ss.* in quartâ verò *Spir. xci ℥ss. &c.*

Cataplasma verò semper debet applicari quam calidè, atque singulis binis horis, reiterari.

Si tamen hæc ita in promptu haud sint, eorum locum egregiè supplet *Spiritus theriacalis Camphoratus,* qui applicatur mediantibus linteis, pulvere *Myrræ & Aloes* simul conspersis.

Non minoris efficaciz est *Decoctum ex sale armoniaco & Urina agri confectum.* Ut & *Cataplasma ex simo equino in vino decoctum;* ubi alii optimo cum effectu applicant *Jus Brassicae acida, Sauer Kraut, Brûhe.*

Si verò hæc methodo progressus Gangrænz est prohibitus, interea autem partes nonnullæ Gan-
grænâ

grænâ jam corruptæ & sphacelatæ fuerunt, tum prospiciatur ut partes tali modo emortuæ separentur prius, antequam ad consolidationem fit progressus.

Fieri verò hoc solet, scarificando partes emortuas, & Sphacelatas ad vivum usque, tum verò inter vivum & mortuum applicetur sequens pulvis escharoticus. v. g.

℞. ♀. sublimati albissimi ℥ pulv. ℥ij.

Butyri ♂ ℥j.

Misceantur probe, & quidem vase vitreo, mediante spatula lignea, tum stent per diem, ut probè uniantur, tunc verò cineribus imposita evaporentur ad siccitatem, & ad usum ferventur, Vel

℞. Olei ∇ per campan. ℥ij.

Butyri ♂. ℥j. Tunc

Misceantur probè agitando in phyola vitrea: & ad usum ferventur.

Pulvis vero hic, aut Liqueor Escharoticus applicatus per unum diem vel 12. horas relinquitur. Si vero inde excitetur dolor intolerabilis, tunc applicetur sequens Unguentum suppurativum, & anodinum:

℞. Olei Lilior. alb.

Flor. sambuci

Rosarum

Omphacini aa. ℥ij.

Sevicervini, vitulini aa. ℥ss.

Myrrha, Thuris aa, pl. ℥ss.

Mixta hæc igni apponantur, & dum liquefcunt,

adde

Picis Naval. liquefacta ℥j.

Therebinth. Clara ℥ss.

[U 5]

Cere.

Ceraflava ℥vj.

Olei anthos & *Lavendula* aa. ℥ij.

Probè verò invicem commixta & agitata, colentur & ad usum ferventur.

Hoc Unguento mane & vesperi inunguntur partes emortuæ, donec eschara, à carne viva separata extat. Postmodum imponuntur *plumaceoli* sive *linteum carptum* hoc unguento illitum, donec incarnatio nunc facta est, cui tunc imponuntur *plumaceolis* sicci, desuper applicato *Cerato*, ex *Empl. Diapalma de cerussa*, & *minio cum oleo rosarum mixto*, &c. donec cicatrix & consolidatio nunc est inducta.

Alii ad escharam inducendam, vel carnem emortuam à sana separandam, optimo cum effectu adhibent *Balsamum Aquæ Fortis*, qui fit *Aquæ Fortis Oleum Olivarum* ad digitorum aliquot eminentiam affundendo, & in digestionem ponendo, donec *Oleum rubescit*.

Alii plagis scarificatis cum penicillo immittunt *Ung. Ægyptiacum*, carnem verò emortuam novaculâ tum separant.

Dum verò hæc ita peraguntur, non omittenda sunt ea quæ *Sphaceli progressum inhibent* supra commendata, ut partes adhuc vitæ præditæ conserventur.

XIII. Si *Frigus* partem quandam exanimavit, & *Gangrænam* induxit, circulationem in parte illa sistendo, & mixturam humorum turbando, tum cave, ne calor statim accedat, qui subito obstructionem solvendo, & partes concentratas exagitando, dum plus spatii requirunt, ipsam texturam destruit.

Propterea pars rigida, si manus vel pes obrigit, statim

statim inferatur vasi nive repleto, vel aquâ gelida aut nive, primum miti frictione, frigus demulceatur. ac sensim sensimque molli agitatione articuli vellicentur, ut sopiti humores reviviscant.

Consuetum hoc est incolis regionum septentrionalium, qui homines rigidos, & morti ferè proximòs à frigore, aquæ frigidæ immergunt, vel manus, pedes, nasum &c. rigida, antequam hospitium ingrediuntur, nive abluere & fricare solent; mediante namque tali frictione quæ manu fieri solet, humores rigidi ad motum rursus revocantur, nix interea prohibet, ne calor manus uno impetu humores congelatos solvat, & partem destruat.

Interea dum hæc methodo sensus partis redit, qui tamen dolorificus satis est, applicetur fofus, ex Herb. Ruta rec. salvia, roris marini, summ. absinth. sem. Sinapi, anisi, fœniculi, &c. cum vino & urina coctus, donec dolor & rubor partis cessant. Vel si Spir. vini camph. Spir. lumbricor. juniperi, salis armoniaci, nervinus, Tinct. Balsam. Deckeri, aut Elix. meum Balsamicum, &c. est ad manus, eundem effectum præstabunt applicata.

Et ut à partibus internis, calor se ad partes exteriores fortius pandat, & frigus omne expellatur, detur vinum cum Theriaca, vel aqua Theriacalis, aut R. Bez. vel R. mea C. C. succinata, &c. & sudor provocetur in lecto probè calefacto, vel lagenæ aquâ calidâ repletæ, corpori intra lectum apponantur, ut eò citius incalescat.

Si verò pars quædam à gelu adeò exanimata est, ut his & similibus ad vitam revocari haud queat, tum ut Sphacelata tractanda per scarificationes &c. prout supra doctum est, modò membrum vel pars
nondum

nondum totaliter emortua est, ubi nec scificatione aut novacula, id quod corruptum existit, auferri potest, sed tota pars amputanda erit.

XIV. Si *Hydropicus* Gangrænam alicujus partis incurrit, prout hoc in pedibus & cruribus facile accidere solet, tum, etsi parum spei curationis adsit, cum hoc non nisi malo inveterato & deplorato fiat, tamen ne æger omni solatio destituatur, partibus Gangræna correptis continuo applicentur *Balsamica spirituosâ*, quale in specie est *Elixir meum Balsamicum desuper appposito Cataplasmate vel fotu*, supra à *D. Over-Camp* commendato. Et ut hæc eo diutius calida detineantur, simul superimponatur *saccus arenâ calidâ, vel sale aut pulvere lateritio*, qui calorem diutius quam alia retinet, repleto, &c.

Si verò partes quædam jam sphacelatæ sunt, scarifificentur & tractentur, prout supra doctum fuit, vel novacula brevi manu, quod emortuum est, à sano separetur.

XV. Si à *Scorbuta* gingivæ vel aliæ partes oris gangrænâ corripuntur, ubi dentes vacillant, gingivæ scætent, atque facies intumescit, cum Febre, &c. tum

℞. *Muria Limonum* ℥iiij.

Elix. vita ℥iiij.

Spir. vini rectific. ℥ij.

Myrrhæ ℥ß.

Tartari Solati ℥ij.

Camphoræ ℥ß. M.

Et hæc mixturâ calidè in ore detentâ, eluantur partes duodecies ad minimum intra viginti quatuor horas, vel sæpius. De hæc mixtura, *D. Over-Camp*

Camp prædicat, quod multos restituiſſet, quibus ex hoc malo dentes jam exciderint, gingivæ corruptæ, & præter maxillas etiam fauces in collo putredine correptæ fuerint. Videatur Over-Camp in ſua chirurgia. Noſtratibus vocatur hoc malum die Mundſäule.

Gangræna, quæ à defectu partium nutritiarum dependet, raro curationem admittit.

Alias omnis Gangræna, ſive à nunc dictis, vel aliis cauſis, utpote Combustione, fortiori & enormi Contuſione, Fracturis, &c. traxerit originem, ſolet inhiberi prout ab initio doctum fuit, per validareſolventia & deobſtruentia, &c.

XVI. *Si Gangræna à quacunq; cauſa exorta, nunc in Sphacelum abiit, tum nihil aliud agendum, niſi quod id, quod jam emortuum exiſtit, ab illis partibus ſeparetur, quæ vitâ adhuc gaudent, ſive quoſq; humorum circulus adhuc pervenit, & ſenſus integer eſt.*

Ubi autem totum vel integrum aliquod membrum nunc eſt emortuum, vel ſphacelatum, nec vita ſupra traditâ methodo revocanda, tum enſe reſecandum eſt, ne pars ſincera trahatur, &c. Quâ methodo hæc operatio peragatur, vide in mea chirurgia manuali.

Gutta Serena.

Vide Amaurosis.

Gutta Rosacea, ein roth fupf- fericht und sinnicht Angesicht.

I.

Est singularis faciei rubedo cum pustulis & ulceribus faciem descēdāns, ex singulari lymphæ subsistentia & coagulo; atque suos habet gradus, ratione magis & minus distinctos.

II. Et cum causa hujus mali dependeat ab humorum visciditate ad stagnationem prona, neque vero Hepatis putata caliditas in causa sit, hinc nulla putatitia Hepar refrigerantia huc quadrant, sed talia quæ acidum absorbendo humores à coagulo vindicant, qualia sunt ꝑ. *Diaphoreticum, Bezoard. martiale, oculi 69. Ebur, & CC. Phil. ppt. &c.*

Malo autem hoc, illi præcipuè corripuntur, qui Potulentis acidulis, sive sit vinum vel cerevisia, continuo delectantur & ebrietati dediti sunt, licet & hoc malo alii obnoxii sint, naturæ vitio, qui etsi sobriè vivant, tamen malo hoc corripì soleant.

III. Ut malum hoc tollatur, sunt qui admodum commendant *venæ sectionem in fronte vel naso institutam. Hartmannus* commendat *scarificationes* singulis mensibus *in aurium lobis institutas*. Sic nec *fenticuli* hic exulent.

Ex internis commendantur Purgantia *Rhabarbarina*, item *serum lactis cum nitro depurato potum,*

tum, &c. nec acidula hic sunt negligendæ, cum eichoraceis ab antiquitate adeò commendatis.

Inter externa egregii usus & effectus est aqua cal-
cis viva cum ꝑio dulci. Vel

℞. Aq. omnium florum

Sperm. ranarum

Flor. Fabarum

Sigilli Salom.

Pulpæ citri

Rosar. aa. ℥j.

Olei ꝑi per deliq. ℥ss.

Cerussa

Borracis Venet. aa. ℥j.

Sachari Hni ℥ij.

ꝑ. dulcis ℥j. M. detur, & facies ea sæpius hu-

mectetur, præcipuè noctu sub hora decubitus, ubi mane facies abluatur rursus aquâ infusionis fursu-
rum. Vel

℞. Lithargyrii ℥j.

Alum. ℥j.

Borracis ℥iij.

Cerussa ℥ss.

Aceti ℥iij.

Aqua Rosar. Plantag. aa. ℥iij.

Mixta bulliant ad tertiæ partis consumptionem, deinde colaturæ adde partem succi limonum, & hæc mixturâ vesperi facies illinatur. Vel

℞. Ung. Pomati ℥iij.

Olei camph. gtt. iij.

ꝑ. precip. albi ℥ss.

Benzoi ℥j.

Aq. vita ℥j. Misceantur omnia in mortario

plumbeo accuratissime, & cum ℥q. cere fiat unguen-
tum. Vel

℞. ꝑ. præ-

℞. ℞. precip. albi

Sachari hni aa. ℥j.

Butyri rec. non saliti ℞ aqua rosar. loti ℥j.

Pomadae jasmini ℥ij.

Ambra gr. ij. moschi gr. iij. M. fiat linimentum.

℞. Salis armoniaci ℥℥. vel si acrius velis ℥vj.

Alum. rupei

Cerussa aa. ℥ij.

Camphora ℥℥.

Aq. Flor. Fabarum

Sperm. ranar. aa. ℥iiij. Mixta digerantur

& saepius agitentur. Postea filtretur aqua, & ser-
vetur. Tempore usus sume hujus aqua, & Aceti ex
minio vel lithargyrio edulcorati aa. p. æq. & confun-
dantur; sic lactescunt, & valent ad pustulas faciei, ad
herpetes, ac alias cutis asperitates. Vel

℞. Creta pulv. ℥ij.

Fulig. camini

Olei olivar. aa. ℥ij.

Cremoris lactis q. s. ut fiat linimentum, quo bis
vel ter de die inungantur pustulae, sive impetigo fa-
ciei.

Hernia.

I.

O B varias species, inter se admodum differre solet, non tantum ratione loci, sed & subjecti, quod prolabitur. Et inde fieri potest distinctio, vel in veram vel spuriam Herniam.

Vera Hernia loci ratione vel superior est; vel inferior. Superior umbilico accidere solet, rarò supra umbilicum, nisi à vulnere inflictò peritonæum tantam se nimium extendendi nanciscitur.

Inferior verò vel inguinalis est, si in inguine tumor iam exoritur, vel scrotalis, si ad scrotum nunc intestina prolabuntur. In fœminis rarò infra os pulbis sed semper supra illud, Herniâ oriri solet. Partes quæ vulgò prolabuntur sunt vel intestina, vel omentum, & hæc veræ Herniæ sunt subjectum.

II. In Causa omnia ea sunt, quæ Peritonæum extendunt & dilatant, ut; sunt infantum esulatus nimii: Vomitus vehementes: tusses continuæ, saltatio immoderata, casus, verbera, ponderis gravioris elevatio, Flatus, excrementa forti nisu extrudenda; irritatio vehementior &c. Omnia namque hæc, ventri vim faciunt, & peritonæum extendunt, ut intestina flatibus distenta tunc majori nisu peritonæum extendere pergant, donec Hernia nunc facta existit.

III. Cum verò certior Herniæ scrotalis cura, in oblatione testiculi consistat, hæc autem non rarò vitæ periculum junctum habeat, hinc excogitata sunt remedia alia quibus intestina cum omento in suis claustris detinentur & restituantur.

[X]

IV. Si

IV. Si in inguine adhucdum tumor conspicitur, nec ad scrotum usque peritonæum extensum est, tum ulterior hujus dilatatio inhiberi potest per commoda & apta subligacula aut bracheria, longo tempore gestata superimposito Empl. stictico vel simili ad Hernias.

V. Si verò dilatatio Peritonæi eo usque processit, ut intestina in scrotum usque dilabantur, tum hæc ante omnia retroagantur: Hunc in finem æger collocetur supinus diductis cruribus, ita ut caput inclinatum sit, coxæ verò magis altè collocentur.

Si autem fæces induratae, vel scroti singularis durities repositionem difficilem reddunt, tum foveatur venter & scrotum, Decocto ex herbis emollientibus facto, vel æger collocetur in Balneo, cui herbæ emollientes incoctæ sunt: Clysteres etiam non negligantur.

Cl. Hoffmannus sequentem extollit modum intestina in scrotum delapsa restituendi, nimirum recipe Empl. Magneticum Arsenicale in aluta extensum, illine Oleo amygd. dulc. & absque syndone lumbis impone per horæ spatium vel ultra, sic intestina dislocata in suum locum redeunt, sensu quodam tractivo: nisi à fæcibus incarceratis & induratis remora injicitur, quo in casu, modo jam dicto fæces induratae emolliantur prius.

Restitutione verò intestinorum in suum locum factâ.

℞. Radicis consolidæ maj. rec. purgatae, & in orbiculos incisa ʒiſs Adipis porcine ʒß.

Contundantur in mortario ligneo cum simili pistillo ad consistentiam unguenti live cataplasmatici ex quo formato formam orbicularem, quam loc

rupt

rupto five extenso applica, & apto subligaculo ob-
firma probe.

Tunc, vero patiens jaceat in lecto supinus octo die-
bus & unguentum singulis diebus renovetur, postea
eger paululum potest deambulare, & satis est, si
singulis septimanis tunc cataplasma renovatur; Hæc
verò methodo si Hernia recens est æger, curabitur
intra 6. septimanas, si verò inveterata, tunc dimi-
lius annus requiritur pro cura. *Plura vide de In-*
antum morbis p. 153.

VI. Præter modo traditas Hernias veras, dantur
alia spuria, quales sunt *Hernia aquosa*, sive *hydroce-*
le; *Hernia Ventosa*, sive *Pneumatocele*, ac *Hernia*
Carnosa sive *sarcocele*, & *Hernia Varicosa* seu *Cirso-*
cele.

Hernia aquosa videatur sub titulo *Hydrocele*.

VII. *Herniam ventosam* quod concernit; est
umor scroti levis rotundus, rubicundus & splen-
dens, flatibus sive aëre repletus, atque non aliter ge-
neratur ac *Tympanitis à membranarum expansioni-*
bus, à *spiritibus flatulentis excitatis*.

Propterea hic ea conducunt, quæ spiritus flatu-
entos compescunt, vel discutunt, ut *Epileptica* &
anticonvulsiva dicta.

Inter externa conveniunt ea, quæ poros aperiunt
propterea ex sem. *Dauci*, *carvi*, *Baccis Lauri* in spiri-
tibus *ini coctis* fiat *Fotus*. Vel *Empl. Vigonis* cum *Uio* &
Diapalma in alcohol vini soluta applicentur.

Omnibus tamen hisce irritis per puncturam flatu-
tis via aperiatur.

IX. *Hernia Carnosa*, *Sarcocele* dicta, nil a-
ud est, quam *excrecenscia* quadam *glandulosa* vel

*spongiosa, aut scirrhus testiculi huius aut illius, atque
testiculo vel immediate, vel tunicae ejus adhae-
ret.*

Apparent verò testiculi *inaequales, nodosi, duri*
sensim sensimque accrescunt.

Sunt verò *scirrhosi & duri sine dolore, & non nisi*
extirpatione curantur. Alii verò non sunt adeo
duri, sed dolore pungente molesti, qui aliquando
exulcerantur & curantur.

*Causa in genere dependet à rupturâ vasculorum aut
canaliculorum testium, sive illa à vulnere, contusio-
ne vel compressione occasionem nacta fuerit.*

Tentetur verò hujus Herniae resolutio sic
Empl.

*Gummi ammon. in Spir. ❄ci vinoso soluti, Empl.
de cicuta aa. q. s. Misceantur & malaxentur
cum s. q. ❄o camphora & ❄o si dest. foetidi.*

Si hoc vel simili scirrhus vel excrescentia huius
resolvitur, nulla alia superest medela, quam *testiculi
excrescentis extirpatio.*

IX. *Hernia Varicosa, sive Cirsocele* exori-
tur à dilatatione vel ruptura venarum testes perre-
ptantium, à quibus testiculus flexuosus & inaequali-
bus dilatationibus aliquando ita circumvolvitur, ut
tertium mentiatur testiculum.

*Causa vel interna est, dum in ipsis venis poly-
enascuntur, unde varicum in modum, intume-
scunt; vel Externae sunt, ut à verberibus, casu, au-
collisione vel equitatione enatae.*

X. Non rarò *Hernia spuria* species exoritur, quan-
do semen propter copiam & crassitiem, per vasa ex-
cretoria excerni nequit, unde subtiliendo vasa semi-
nalia admodum extendit, & posset vocari *Hernia*
minialis, ad distinctionem *Herniæ Venereæ*, quæ
ue venerea affectis sæpè accidere solet, ab impu-
coitu, & aliàs vocantur *Venus-Ballen*.

Herpes sive Serpigo, Flechten oder Zittrachten.

I.

Est exulceratio cutis serpens vel repens, ac gradibus distinguitur: Sic ubi summa saltem cutis eroditur cum pustulis semini milii non absimilibus tum *Herpes miliaris* dicitur Germanis, der Haarwurm.

Sed si acrimonia tanta est quæ cutem profundius exulcerat & exedit, tum dicitur *Herpes exedens* sive *esthiomenos*, nonnullis Germanicè der Wolff.

II. Malum hoc cum continuo pruritu in genere molestum est, & si pustulæ scilicet puntur, tum cuticula lærosâ & abrasâ, emanat humor, qui, ut dictum, in crustam exsiccat, & pustulæ quæ ab initio sunt solitariae, tunc in unum confluunt, ac cutem defoculant. Aliquando verò siccis furfuribus cutis tegitur & *Herpes sive Serpigo sicca* dicitur.

III. Causa in genere hæret in obstructione glandularum cutis, factâ ab acidâ quâdam lymphæ visciditate, unde à *scabie* & *impetigine* gradu saltem differt.

Et licet malum hoc sanitati nil detrimenti afferre soleat, cum multum humoris lactioris, quod aliàs in sanguine remaneret, quotidie excernitur tamen cum molestum admodum sit, hinc medela exponunt inquietati.

IV. Malum autem melius externis, quam internis remediis curari solet. Sed si interni aliqui prodesse potest, sulfur commune quosidie cum lacte utitur.

ovo sorbili datum, egregiè conducit, cum aliis sanguinem depurantibus, ex quibus prævalet *Tinct. Sii, &c.*

Inter Externa, si malum leve est, convenit *litus ex saliva jejuna, vel linctus caninus, &c.*

Si vero malum rebelle magis est.

℞. *Aq. Calcis viva* ℞j.

℥. *dulcis* ℥℞.

Sachari Hni ℥j.

Coquantur omnia, donec soluta sunt atque filtraturâ eluatur locus affectus tepidè, ter vel sæpius de die, aut linteis applicetur. Vel

℞. *Sii vivi* ℥j. solvatur in *Aq. Fortis* ℥ij. vel iij. tunc precipitetur, per aquam salsam; Aquæ verò decantatæ affundatur *Aqua plantag. & rosarum*, ita tamen, ut non omnis acrimonia pereat, atque hæc aqua sæpius eluatur Herpes. Vel

Quod ad rebelles serpigines unica inunctione, delendas in *Ephem. Cur. Dec. III. Anno vij. & viij. commendatur.*

℞. *Grimmitragac. in Aqua plantag. sol.* ℥j.

Aluminis.

Sii sublimati aa. ℥j. M. fiat linimentum. Vel

℞. *Ung. rosacei* ℥j.

enulaticum ℥io ℥℞.

℥. *precipit. albi* ℥ij.

Sach. Hni

Sulfuris

Lapid. scissilis aa. ℔j. M. fiat Ung.

Hordeolum.

I.

Est tuberculum oblongum quod in palpebra inferiori, potissimum enascitur, hordei grano quoad externam figuram sæpè non absimile, & non rarò, tunica sive cysti inclusam.

II. Huic non absimile est tuberculum rotundum & pellucidum, quod in palpebra superiore concrescit, atque digito huc illuc impulsibile mobile est, & latinis *Grando* dicitur, utpote grano grandinis non absimile.

III. Oriuntur verò tubercula hæc à lymphæ transudantis coagulo, sive à particulis lymphæ nutritiis singulari tunicâ præternaturaliter inclusis & in tuberculum condensatis, &c.

IV. Curantur verò tubercula hæc sæpius, si singulis matutinis propria saliva fricantur, id quod & præstat *Spir. xci*. Si verò his vel similibus discuti haud possunt, tum sectione optime curantur, præsertim si cysti propria sunt inclusa, in his namque tuberculis contenta lymphæ sive humor, quicumque is etiam fuerit, vix ad suppurationem perducitur. *Qui verò hoc malo semel affliguntur, in illis facile recidivare vel reverti solent.*

Aliquando optimè consumuntur mediante *Q. lo* infricato.

Vel

Vel R. Ung. albi camph. ʒj.

axung. viper. ℥ss.

ʒ. dulcis. gr. v.

viride aris gr. ij.

Sach. Hni gr. vj.

M. fiat linimentum, quo diligenter inungatur
Hordeolum.

Hydrocele sive Hernia Aquosa.

I.

Etsi vulgò inter Hernias referrì soleat, tamen magis specialis Hydrops, Scroti, nuncupari potest, cum ut omnis alia hydrops, ex vasorum lymphaticorum ad scrotum decurrentium ruptura fieri soleat; In genere namque accusatur causa violenta, utpote Contusio, à lapsu, saltu, equitatione &c. unde canales lympham vehentes lacerari & dirumpi, lymphamque contentam effundere solent, unde Scrotum sensim repletur, & tumidum redditur.

II. Hæc verò hydrops particularis species, &c. ab initio curatu facilior judicetur, quam inveterata tamen in genere curatu difficilis existit.

Totum verò scrotum vel aquâ tumet, vel dimidia saltem ejus pars, vel aqua continetur, intra testes & membranam albugineam, aut intra scrotum & testiculos. Aliquando aqua continetur in suâ vesiculâ, instar hydatitis, & tertium mentitur testiculum, vel tumor est inæqualis, nodosus & asper.

In genere tamen tumor hic est indolens, nisi ex majori extensione, vel acrimoniâ contractâ dolor contrahatur. Præterea tumor est ponderosus, diaphanus ac si ex opposita parte candela quædam collocata extat, splendens.

III. Curari solet malum hoc, ut hydrops alius particularis, per res solventia Diuretica, &c. qualia de Hydrope commendata sunt.

Sed cum malum ab externâ causâ violentâ exor-

tum,

Hydrocele f. Hernia Aq. 315

tum, potius externis, quam internis auscultet, hinc externè, malo adhuc recente, applicentur *Cataplasmata* & *Empl. resolventia*, qualia videantur de *Hydrope*. Vel *Empl. de baccis lauri*, aut de *Cumino* &c. applicetur.

IV. Omnibus verò his in vanum adhibitis ad *scro-*
si paracenthesin deveniatur. Scrotum nimirum, *acu*
triangulari, *filo serico instructa*, *transodiatur*, filum
verò in vulnere maneat, quod ter vel quater singu-
lis diebus horsum vorsum trahatur, donec sic sen-
sim omne serum est evacuatum. Cavendum namque
nè omnis humor unà vice evacuetur, præsertim si
hydrocele, ascitis consequens est.

Sed si ex *vasis lymphaticis in scroto ruptis lymphæ*
denuò colligitur, tunc operatio iteranda est, & hæc
quidem toties, quoties collectio accidit. Si verò
æger diuturnam talem carnificinam ægrè fert, brevi
manu *extirpatione testiculi* instituta, *malum cito tolli*
potest, & æger alleviari.

Si scrotum *acu & filo transossium*, graves parit
dolores vel intumescit, tum filum extrahatur, &
symptomata hæc demulceantur prius.

Hydrocephalus.

I.

F St hydrops capitis particularis, *infantibus magis, quam adultis consuetus.* In utero verò materno sæpe morbum hunc acquirunt infantes, cum capite declivi & inverso diutius in eò detinentur.

II. Stagnans verò *lympha sive serum in nonnullis extra, in aliis intra cranium extravasatum subsistit.* Etenim si tumor mollis est, & ad digitorum tactum cedit, tum humor extravasatus inter pericranium & cutem latet: Si autem intra cranium & membranas cerebri delitescit, tumor ad tactum quidem non est mollis, si tamen validior sit compressio, tunc quoniam cranium infantis, futuris adhuc dilatatum existit, cedere tactui fortiori solet.

In his etiam dolor major est, & frons magis prominēt, ac frequentius lachrymantur, & sopore detinentur, vixque caput sustentare possunt.

III. Malum hoc ut plurimum à *contusione vel compressione* occasionem sumere solet, prout facile accidit, quando in puerperio ab obstetrice caput rudius contrectatur.

Non rarò tamen *insensibilis transpiratio, vel impedita urina excretio* est in causa, &c.

IV. Eventus mali hujus vulgo tristis est, & rarò evadit infans malo hoc correptus.

V. Curatio interim tentanda est ab initio evacu-
antibus, & si hæc ægri benè ferunt, sæpius sunt exhibenda. quo major etiam est collectio aquæ in particulari tali hydrope, eo fortior poterit esse purgatio: Omnibus verò aliis hic præfertur *Jalappa in*

pul-

pulvere, cum oleo cinam. aromatisata, nec clysteres negligantur.

Præterea omnia ea hic conducunt, quæ in hydrope in genere commendari solent, ad restituendam humorum texturam.

Inter externa, ad lentorem lymphæ stagnantis corrigendum, & poros aperiendos,

℞. Stercoris caprilli ℥j.

Sem. cumini

carvi

Bacc. Lauri aa. ℥ij.

Urina hominis sani q. s. ut fiat cataplasma, cui addè Spir. urina ℥j. vel ij. & calide applica. De hinc, cucurbitula applicentur hinc inde, cum scarificatione, præcipue in hydrocephalo externo, vel per paracenthesin sensim sensimque evacuetur humor stagnans;

Si verò humor extravasatus intra cranium delitescit, tum tentetur trepanatio.

Et si ex contusione tumor capitis sive hydrocephalus spurius exoritur, imponatur Empl. optimè resolvens ex Gummi Galbano, myrrha, camphora, &c.

Hypopion.

I.

Est puris collectio, vel sub tunica cornea, vel inter illam & uveam accidens, atque ex eo cognoscitur, quod pus vel totum oculi nigrum, occupet, vel iridem impleat, & per tunicam corneam pelluceat, præcipuè oculo commoto.

II. Causam non rarò suppeditat ophthalmia male curata, vel oculus à contusione fortioris sugillatione notatus, ubi materia stagnans in pus mutatur.

III. Periculo non caret malum hoc, præcipuè si materia diutius delitescens, majorem induit acrimoniam, quod dolor vehemens prodit.

IV. Cum verò materia purulenta discuti nullo modo queat, per factam debitam puncturam evacuandum est, punctura verò ea in parte tunicæ corneæ instituenda, in quâ omnestunicæ terminantur, ad iridem videlicet; Omnis vero materia educenda est, mediante siphunculo foramini intruso, quo pus exigi queat. Siphunculus in medio ventrem habeat, ut in illum pus, quod sugendo extrahitur, defluere nec sugentis os subintrare, cum nausea possit, &c.

Impetigo,

I.

CRÆcis Lepra audit: Nobis scabies squamosa aut leprosa; In genere est scabiei maligna species, quâ cutis immè exasperatur, atque squamis crustisque defædatur.

II. *A*scabie vero vulgari, sive minus maligna, differt in eo, quod non per contagium propagetur. Sicuti scabies, utpotè quæ ut plurimum per contagium in alios transfertur.

Cum ideoque impetiginis species alia malignior, alia benignior existat, atq; hæc benignior scilicet scabiei proximæ accedat, illa verò ab ea longè recedat; Alia etiam vel integrum membrum, vel quasdam saltem areas occupet, item alia hyeme adveniente aggrediaur, vere verò appropinquante, rursus cedat, vel alia æstate exoriatur, hyeme verò accedente abeat rursus, hinc probe investigetur, an scabiei vulgari, vel impetigini aut scabiei leprosa, accendi debeat malum.

III. Ab initio verò apparent pustulæ solitariae, vel plures, quibus Morbo incrementum fumente, undique novæ adjunguntur in variis corporis partibus præcipuè in facie. brachiis & cruribus, hæc vero à suo principio quotidie ulterius in latitudinem & circumferentiam proserpunt, earumque superficies aspera est inæqualis, & quandoque alba cum squamis, quibus scalpendo abrasis, sæpe tenuis ichor exsudat, qui tamen mox in crustam squamosam rursus indurefcit; cum inseparabili pruritu, à quo scal-

scalpando non tantum non juvantur, sed malum inde admodum exasperatur.

IV. *A Scabie ergo vulgari differt malum hoc pustularum forma, cum hæ in scabie ubique terè sint singulæ, & spatiis exiguis ab invicem distinguantur. In Scabie verò Leprosa sive Impetigine, plures conglobatim & quasi racematim magnis interval-
lis sejunctæ erumpant.*

In Scabie etiam quandoque furfuraceæ decidunt crustulæ; *sed quæ in lepra, sive scalpendo, sive non scalpendo decidunt, squamis piscium non absimiles apparent.* Scabies etiam summam saltem cutem occupat, sed Lepra profundè cutem depascitur.

V. *Causa hujus mali dependet à constitutione Masse sanguinea acido-salsa, unde exoriuntur concreciones acido salinæ instar tartari in vino. Et cum concreciones tales subigi & dissolvi nequeant, hinc ad cutem propulsæ se poris ejus insinuant, & à tergo adveniētib; foras protruduntur, unde in pustulas concresecunt, pauciores vel plures, pro-
ut tartareæ tales concreciones copiosè sanguini insunt, & à circolantibus humoribus separantur, & ad peripheriam corporis protruduntur.*

VI. *Malum hoc etsi rarò lethale sit, attamen radicatum curatur admodum difficile, imo ut plurimum incurabile existit.*

VII. *Curatio propterea, quamprimum mali hujus certa indicia adtunt, minimè protrahatur, sed protinus efficacissima hujus mali antidota in usum vocentur, an æquam Lepra confirmata extat, ubi
meli-*

melius est nil agere, quam Æthiopem frustra lavare.

Ante omnia in usu sint concretiones tales colliquantia & educentia, ex *Helleb. nigri extracto*, ꝯ. *dulci*, *Resina jalappa* &c. parata.

Colliquatis verò sic, reiteratis vicibus, salinis talismodi concretionibus, accessus fiat ad ea, quæ salino-acidam massæ sang. dispositionem, invertunt & resolvunt.

Talia verò omnium Practicorum consensu sunt *chalybeata*, *Acidula*, *Serum lactis cum Nitro*, *Decoctum Sarsaparilla*, cum ꝯ. *dulci*, imo ipsa *Salivatio*.

Wilibis admodum commendat cucumeres diligenter comestos. Item jubet tres vel quatuor cucumeres in taleolos conscindere, tum ℥iij. aquæ fontanæ per noctem infundere. dehinc liquori effuso salis prunellæ ℥iij. admiscere atque ter vel sæpius de die ℥ss. bibere.

Eundem hunc effectum promittit à lacte, cujus ℥iij. sedimajoris m. iij. incocta & in serum conversa sunt; bibendo bis in die colati seri ℥j.

IIX. In Diæta cavendum est, ab acidis & falsis, præcipuè à carnibus porcinis.

Et si malum, *scorbuti* vel *luis venerea* symptoma esse hariolatur, id quod probè inquirendum est, hinc ad specifica hujus vel illius prægressi mali, respiciatur.

IX. Non etiam *Externa* negligantur, qualia de *Herpete* sunt commendata, inter quæ & *Therma*, aliquando non absque effectu, tam potæ, quam pro balneatione in usum trahuntur. Licet sint qui tam

volatilibus antiscorbuticis, quam thermis, malum plus exasperari, quam mitigari credunt. Hinc etiam à plurimis viperæ in hoc malo plus commendantur in pulvere vel Decoctis, quam earum sal volatile. Sic *Barbette* admodum commendat pulv. viperinum sæpius ad *Dj. propinatum.*

Inflammatiō.

I.

SI in ultimis atque angustis canaliculis arteriosis; venosisque, ac glandularum insulis, *minimorum nimirum vasculorum sibi occurrentium inosculantiumque reticulari plexu, nexuque formatis*, sanguis vel arteriosus, aut venosus refluus, vel proprio, vel tubulorum quibus coercetur, vitio stagnat: tum *oritur Inflammatiō sive Tumor ruber*, à sanguineis sphaerulis à tergo cumulatis, adactisque.

Hinc jungitur Dolor pungens ab extensione continuatâ, hincque imminente vasculorum laceratione; cum duritie renitente & resplendente, ex infarctu & compressione canaliculorum, atque tensione & soliditate fibræ inducâ.

Adest porro Calor rodens ex motu fluidi impediti atterente, & sensim vasorum latera solvente, cum *pulsu magno*, ex impetu cruoris à tergo propulsi, & lateribus obstructorum canaliculorum impulsivi & receptivi.

Dehinc accelerato pulsu, & sanguine circuitum suum frequentius absolvente oritur *Febris*.

Est verò Inflammatiō, licet obscurum, attamen scitu maximè necessarium in medicina phænomenon, cum in *Externis*, tum *Internis* morbis, quorum magnam partem & quidem lethiferam sæpè causam constituit, frequentissimè contingat.

Pro diversitate verò partis affectæ nomen generale, inflammationis scilicet sæpè deponit, & specialius induit, utpotè si in larynge accidit inflammatio, Anginæ, si in Pleura, & musculis intercostalibus, Pleuritis,

tidis, in Pulmonibus Peripneumoniæ, in cerebro & meningibus ejus Phrenitidis, in Oculis Ophthalmiæ, in Diaphragmate Paraphrenitidis, in renibus nephritidis, in glandulis juxta aures parotiditis, in extremitatibus digitorum Paronychiæ nomen sortitur, &c.

Ab Erysipelate verò Inflammatio differt, in eo, quod in Erysipelate calor acrior & magis sensibilis, ac rubedo magis ignea sit, ac in Inflammatione; hæc etiam rubedo digito leviter compressa maculam albicantem, mox vero rubescentem rursus relinquat, secus ac inflammatio.

Sic & dolor in Erysipelate magis est sensibilis & sensitivus ac pulsatilis; atque se latius extendit brevi tempore, ac inflammatio facere solet.

II. Innumera verò dantur cause, quæ sanguinis hæsitantiam & subsistentiam in minimis vasis producere possunt, & sunt

I. Omnia ea, quæ fluidi sanguinei particulis eam imprimunt indolem, ut facile coagulentur, & obstruant, id quod efficiunt nimii corporis & animi motus, ususque potuum inflammabilium, utpote qui potius incrassant quam resolvunt, & ignis instar inspissant, docente hoc experimento cum albumine ovi & sero sanguinis spiritui cuidam ardenti affuso, instituto. Oriatur verò inde morbi inflammatorii, qui ob pertinacem & indissolubilem coagulationem difficillimè curantur.

Accensentur his sudores nimii, nimiaque fluidissimarum particularum expressio atque excretio, remanente crassiori quasi sanguinis amurca, minimos obstruente canaliculos.

Ex altera classe, omnia illa sanguinis subsistentiam

tiam producere solent, que transpirationem insensibilem impediunt, & meatus obstipant, particulasque acrese simul imprimunt, qualia sunt *Unguenta pingua & acria*, præprimis *Olea destillata*, unctuosaque & acerrima.

Tertiam Classem constituunt illa, quæ rumpendo, contundendo, extendendo, coarctando, convellendo, crispando, urendoque, vascula minima ita disponunt, & coarctant, ut sanguis appulsus & propellendo adductus ea haud ritè penetret, sed hærendo obstruat.

Motus propterea musculorum nimius, item calor solis vel ignis excessivus, *ligatura arcta*, frigus acerrimum, pari ratione cum ignis vehementia agens, nec non acria sæpius assumpta, stagnationis atque inflammationis causæ existere sæpe solent.

III. *Si tamen humor obstruens; nullâ acrimoniâ, sed levi saltem crassitie præditus est*, & vasa non constricta, stagnatio etiam levis, canalisque adhuc mobilis & suâ virtute oscillatoriâ gaudens, diluensque vehiculum accedit, tunc facile reducitur fluor, & vel sponte vel arte, motu nimirum massæ sanguinæ aucto, *Inflammatio solvitur rursus*.

Si verò obstruentibus vel hærentibus moleculis simul acrimonia, vasa irritans ac constringens adest, & copulatur viscositati obstruenti, & canales teneros nimis distendenti, fluidumque aut discussum, aut separatum extat, tum malum curatu est difficile.

IV. *Absolvi verò Curatio solet: 1. Vasis tensis & pressis, elasticitatem restituendo*, ut lente circulantem vel hæsitantem massam conquassare, concutere, dividere ac solvere rursus queant.

2. *Diluendo sanguinem*, & inter divisas particulas, ne coire atque concrefcere amplius queant, fluida interponendo.

3. *Corrigendo acrimoniam*, canales rodentem, constringentem vel lacerantem, &c.

Instituenda propterea est ante omnia *Vena sectio*, tanquam divinum in tollenda inflammatione remedium.

Hæc quippe sanguinis copiam minuendo & impetum à tergo impellentem, prementem, distendentemque sedando, obstructions referat, & liberum fluidis fluorem conciliat.

Vena sectioni socias ferunt manus, licet minus efficaces, *Cucurbitula*, *scarificationes*, *hirudines*, quæ & sanguinem detrahunt, & à loco obstructo avocant.

Hunc in finem quoque adhiberi solent *frictiones pannis calidis factæ*, nec non *epispastica sive tractoria*; item *vesicatoria*, *sinapismi*, *fomenta*, *Balnea*, *fonticuli*, &c. utpotè quæ omnia, stimulando & resistentiam externam tollendo, fluida alliciunt liquida, & versus locum morbosum determinata avertunt.

Post venæ sectionem necessariæ sunt *alvi subduktiones*, excitatæ per evacuantia quibus antiphlogisticum aliquod fuit admixtum, v. g.

℞. *Scammonii electi* gr. xvij.

Aq. Endivia ℥iiss.

Diu terendo eliciatur aqua lactea, cui à fœcibus separatæ adde

Syrupi rosar. solutivi ℥j.

Nitri crystallini gr. xv. M. & fiat haustus.

V. Hoc peracto adhibeantur medicamenta alia quæ sanguinem congelatum, & plexam vasculorum

mini-

uinimorum, *obstruentem*, *attenuant*, ut à vasculis capillaribus rursus admitti, & intra vasa majora propelli denuo queat.

Inter hæc verò prævalent Externa, quæ præter vim aromaticam, & particulas subtilissimas, simul moderata potentia adstringendi pollent, v. g.

℞. *Herb. savina*

Ruta

scordii

absinthii

myrthi aa. m. j.

Nuc. cupressi

Cortic. granat. aa. ℥℞.

Bacc. Lauri

Sem. cumini

Myrrha

Thuris

Mastichis aa. ℥iij.

Camphora ℥ij.

Croci ℥j. Incisa & contusa coquantur in vino, & hoc Decocto diligenter foveatur locus affectus, vel applicetur *Decoctum chirurgis Nigrum dictum*, & in Gangræna frequens; in horum verò applicatione persistatur ad statum morbi usque, si cedere prius nolit. Vel applicetur *Decoctum seq. Ettmulleri ad Erysipelas*, in metu Gangrænae. v. g.

℞. *Lithargyri ℥℞.*

Flor. rosar. r. m. ij.

Myrrha

Thuris

Mastichis aa. ℥℞.

Aqua calcis vivæ rec. ℥iiij.

Aceti destill. ℥℞.

Coquantur omnia, donec lithargyrium ferè est solutum, tunc circa finem Decoctionis adde *Camphora* ℥ss. & colatura detur pro fotu.

VI. Externis his pro adjumento combinentur *Diaphoretica*, potius tamen fixa, quam volatilia, absorbendi vi prædita, qualia sunt ꝯ. *Diaphoreticum*, *Oculi cancri*, *Mandibule lucii*, *Unicornu marini*, vel ex his compositi *pulv. Bezoardici*, utpotè *pulv. Anglicus*, *Bezoardicus sen. &c. cum opio*, circumstantiarum ratione maritata &c.

His & similibus *successiva fit discussio*, cum enim humoris stagnatio, sive stasis; successivè facta sit, hinc rationi haud consentaneum est, uno impetu resolvere velle materiam, quæ non nisi diuturno appulsu præterlabentis sanguinis, resolvi potest. Propterea regimen impetuosè sudoriferum, hic nil aliud agit, nisi quod patientis vires præmaturè prosteruat, & sanguinis turgescentiam augendo, promptum ejus transitum potius impediat. Ante omnia ergò hic caveatur præceptum sudoris regimen, præcipuè si corpus existit plethoricum, ubi *Vena sectio* præcedat, subjuncto tunc regimine moderatè sudorifero, sed continuato.

Si tamen omni adhibita industria, inflammatiō sedari nequit, sed ad suppurationem tendit, tum detur opera, ut hac blandè adjuvetur, eundem in modum prout de abscessu fuit doctum. Plura huc spectantia vide de *Gangræna*, *Erysipelate* &c.

Labia Fissa.

I.

Non rarò vel à frigore, aut calore, vel singulari acrimonia particularum fluidarum labia nutrientium vel appellentium oriri solent.

II. Cura, si malum diuturnum est, instituitur pro circumstantiarum ratione per purgantia, & serum salsum corrigentia & educentia, quibus & ius dulces ubique copuletur, præcipuè si singularis acrimonia Livi venereæ aliàs familiaris, subesse hariolatur.

III. Externè profunt blanda demulcentia, qualia sunt mucilagine sem. psillii, cydon. &c. cum parum Sachari hni, & camphora remixta.

Sic & conducit Unguentum de sevo hircino aut anseris axungia, vel & Ung. Pomatum, de cerussa cum camphora &c. His alii præferunt pinguedinem, quæ ex cochlearibus ligneis, diuturno usu illâ imprægnatis, & igni admotisedestillat. Sic & expertum remedium paratur ex oleo amygd. dulc. cum mastiche & cera, in linimentum redactò. Non rarò etiam fissuræ labiorum, propriâ salivâ illitæ, sanantur.

IV. Labia Leporina quod concernit, ea non nisi artificis manu curari solent, & quidem absque acum adjutorio, solâ emplastrorum adstringentium, ritè genas adducentium, operâ, mihi cognitâ.

Circa quam operationem, totius rei cardo vertitur in eo, ut extremitates labii fissi debite excoquantur & ita uniantur, ut consolidari sibi invicem queant.

V. Si labia exulcerantur, ab acrimonia rudente, tum ego omnibus aliis præfero Elixir Balsamicum meum usitatum. Alii laudant Unguent. Diapomphol. de Liquiritia &c. Vel

℞. *Essent. myrrha*

Benzoi

asafoetida. aa. ℥j.

Elixiri vitæ ℥℥.

Olei quorum ℥℥.

savina gtt. v.

Carophora ℥℥. M. & diligenter his abluantur & humectentur, labia exulcerata.

Si desideratur ung. non tantum pro sanandis fissuris, sed & labiis simul tingendis.

℞. *Ung. Pomati recent. odorati ℥ij.*

Rad. Anchuse q. s.

Bulliant leni igne vase clauso, donec omnis rubedo ex radicibus extracta est, tumcolato Unguento adde *Olei ex corticibus recent. citri sine igne expressi, ℥℥. Olei garyophyll. cinam. aa. gtt. ij. moschi, ambræ aa. gr. ij.* M. fiat Unguentum.

Lentigines, Sommer Flecken.

I.

Sunt macula sequiori sexui admodum exosa, cum in facie ac manibus efflorescentes, non contemnendam puschritudini maculam affricare soleant.

Ex flavo verò vel rubescunt, vel fuscicoloris, hinc lentibus colore & magnitudine non absimiles sunt. *Utpurimum verò plus faciem & manus defœdant, tanquam partes, Solis radiis magis expositas,*

Ab his non longe distant, *Macula Hepatica dicta,* nisi quod hæc latius se extendant, & majores sint in ambitu, atque non rarò per totum corpus, aliquando cum pruritu molesto, dispersæ extent, ab exhalationibus magis crassis, in pororum, cutaneorum, & horum vasculorum plexibus subsistentibus.

II. *Causa* harum macularum ut plurimum consistit in rariori cutis textura, unde, si æstate ex fortiori solis vel caloris motu, plures particulæ crassiores à sanguine avelluntur, quam per poros cutis exhalare possunt, fit ut crassioribus in poris hærendo, & novis semper insequentibus, sustentatæ, tales maculæ per æstatem producantur, volatilibus avolantibus.

Si tamen fœdo colore præditæ sunt maculæ tales, utpote si vel livescunt, vel nigrescunt, circulantium humorum depravatam dispositionem innuunt.

Et si interea maculæ tales sanitati haud officiant, tamen, cum pulchritudini contrarientur, earum cura non rarò anxie quæritur, sed plerumque irritum

cum

cum effectu, utpotè cum maculæ hæ fanis utplurimum accedentes omnia interna respuant, nec externis etiam auscultent.

III. Tentari tamen solent varia Externa extrahentia, sive resolventia, vel & poros cutis constringentia.

Ex his optimi usus esse prædicatur phlegma Oli, quo facies vel partes aliæ lentiginibus defædatæ, mane & vesperi abluuntur.

Vel R. viride aris ℥ij. Aceti vini opt. ℥j. destillentur ex arena, & phlegma primò exstillans servetur, eundem in usum.

Willis admodum commendat hoc Empiricum; v. g.

R. ꝑ. sublimati ℥℔. ponatur tritus in vase stanneo & c. affundatur Aqua fontan. vel rosar. ꝑ. ℥℔℔. per 24. horas, cum spatula lignea subinde agitando, donec totus liquor nigrescit, qui tunc per chartam filtratam limpidus evadit. Hæc verò aqua facies obducatur semel in die.

Vel sume Aceti lithargyrii, vel ex minio dulcificati q. l. adde Olei ꝑ. per deliq. ut in liquorem lactis instar albicantem præcipitentur, atque tali lacte bis in die laventur & fricentur facies & manus.

Vel R. Lixivii è sale ꝑ. i minus saturati per aquam Florum fabarum, & c. facti ℥j. ꝑ. amygdal. amararum q. l. ut nimirum liquor lactescat, & ita perftet, quo cum mane & vesperi blandè fricentur maculæ. Vel

R. Saponis nigri ℥ij.
Sulfuris vivi ℥j.

In petia ligata, suspende in Aceti ℥℔. per novem dies, atque hæc bis in die fricentur in maculæ.

Vel

Vel hoc *Agricola*:

R. *S. dulcis quater sublimati*

Sachari hni aa. ℥ss.

Magist. marcasit. ℥j.

Fœcul. aronis

bryon. aa. ℥ij. M. fiat Pulvis.

Tempore usus cum *Aqua Flor. Fabar. aut Rad. Siggill. Salomon. vel Aq. rosar. alb. &c.* in pulvem mifceatur portio hujus pulveris, ac noctu cubitum eundo obducatur tali pulve facies, cavendo oculos, mane verò abluatur rursus dictis aquis; Hoc verò per octo dies continuato, maculæ cessant.

R. *Aq. Flor. Fabar.*

Sperm. ranar. aa. q. l. instilla eis,

R. *Benzoes* q. s. ut aquæ lactescant, pro faciei & manuum leni ablutione & spontanea exsiccatione.

Pro ardore Solis avertendo. Fiat tale ceratum: v. g. *Sumatur subtile linteum Hollandicum*, extendatur in quadrato, & humectetur cum recenti liquore *Spermatis ranarum*, sexies vel septies, & sponte semper siccati sinatur. De hinc in patina argentea, solvatur supra aquam bullientem *cera alba* ℥ss *Ung. Pomati* ℥j. quibus dissolutis porrò adde *Sperm. ceti rec.* ℥ss. *magisterii marcasita* ℥ij. & si lubet, ultimo adde *ambra* q. l. Cum hoc unguento inungatur linteum ex una parte, & si refrigeratum est, cum alio panno crudo poliatur terendo, & masquis adaptetur.

Si verò facies ab ardore solis vel alia ex causa admodum rubet, cum *Albumine Ovi*, & *Alumine* fiat linimentum terendo, ac eo facies mane & sero illinatur, vel obducatur per aliquot dies.

Vel

Vel ℞. Olei ex Semin. 4. frig. maj. expressi, vel in
hujus defectu. ℞. Amygd. Amar. ℥i℥. in-
que eo leni calore dissolve

Mastichis elect. ℥℥. Dehinc adde

Sperm. Ceti. ℥ij.

℞. Camphora ℥j.

Ligni Rhod. gtt. 25.

Spir. thereb. ℥℥.

Cera alb. ℥j.

Misceantur omnia probè, donec refrigescunt, at-
que his noctu facies illinatur. Mane verò abluat-
ur aqua Flor. Fab. Vel Sigill. Salom. cui Tinctura
Benzoes instillata fuit, sic & maculæ, & rugæ fa-
ciei cedunt.

Pro Tinctura Cosmetica conficienda

℞. Bals. Peruviani ℥j.

Storacis calam. el. ℥iij.

Benzoi ℥ij.

Spir. vini rectificatis. ℥vj.

Stent in infusione ad Tincturæ extractionem
usque, & servetur pro usu.

Lepra Arabum, Elephantiasis dicta.

Est *Impetiginis fortior gradus*; Quemadmodum enim scabies est quasi via ad *Impetiginem* sive *Lepram* Græcis ita dictam: Sic *Impetigo* sive *Græcorum Lepra*, est medium inter scabiem, & *Lepram Arabum* sive *Elephantiasin*, utpote in quo malo, glandulæ cutaneæ à materia corrupta abundant; & singulariter acri profundius exulcerantur, & cutis ita corrugatur ut elephantum cutem fere referat, præcipuè in pedibus, qui tumore tali crustoso sæpius afficiuntur.

Cura hujus mali plerumque irritato conatu instituitur: Plura hujus mali incipientis phænomena & curam, vide de *Impetigine*.

Linguae Asperitas & Fis- sura.

A singulari acrimonia lymphæ salivalis depen-
dentes, curantur per mucilaginosā, qualis fit ex
Sem. Psillii, cydoniorum, cum Aqua sempervivi &c.
Vel ex succo sempervivi, cum succo cancrorum ex-
presso, & Sale armoniaco, destilletur aqua, quæ egre-
gia est ad os sæpius eluendum.

Sic & conducit phlegma vitrioli, cum Aqua sem-
pervivi mixtum.

Nec minus efficax hic est *Tinctura rosarum cum*
lapide prunella, in aqua sempervivi majoris dissolu-
to.

Sic & conducit albumen ovi, cum mucilag. *Semin.*
psillii, spodio, & oculis cancri, commixtum &c.

Lippitudo aliis Epiphora.

Est oculorum vitium, quando hic continuo lacrymas fundunt ferventes. Aliis dicitur ophthalmia humida: cujus cura videatur de ophthalmia.

Lues Venerea.

I.

Est malum crudelè & rebelle, à quo etiam ossa corrumpi solent, propter singulare corrosivum humoribus per contagium plerumque impressum.

Cum verò *alia symptomata* comitari soleant malum hoc *in principio*, *alia in medio* & *sine*, hinc ex symptomatibus inquirendus est morbi hujus status; Cum aliàs *difficile admodum sit*, *in principia malum hoc cognoscere*, dum venenum hoc aliquando lentè admodum, aliquando etiam citius se pròdit.

II. Aliquando verò *ab initio statim*, *Gonorrhoea*, *cancro venerei*, *vel bubones* hoc malum indicant. Secus accidit aliis, ubi *Symptomata aliis etiam morbis consueta*, nil certi docent.

In genere tamen veneno hujus mali infecti, evadunt *lassi*, *tristes*, *cogitabundi*, color faciei *floridus* in *subflavum*, vel ex *flavo in pallidum* mutatur, cum *intumescencia quâdam*, oculique fiunt *concavi*. *Malo ita procedente*, *artus dolent*, circa *vesperam* præcipue, in specie circa *medietatem membrorum*, *secus ac arthriticis*, qui circa *articulos suos*

potissimum sentiunt dolores. In illis etiam partibus, quibus venenum primo est impressum, oriuntur pustulæ & ulcuscula dolorosa.

Omnia verò hæc Symptomata, malo crescente, simul increfcunt, & fiunt manifestiora. Pustulæ & ulcuscula se latius expandunt, circa frontem, supercilia, mentum, faciem non tantum defœdant, sed & alias corporis partes occupant, præcipuè pudenda, capilli quoque defluunt, anhelitus fœtere incipit, &c.

Dum verò malum summum attingit gradum, tum ossa simul infestantur, tophis & carie, in genere tamen præ aliis, ossa nasi & palati eroduntur & perduntur, undè loquela articulata perit.

III. *Causa* hujus mali in genere consistit, in singulari lymphæ coagulo & acrimonia, dum sanguinis pars lymphatica in genere, impresso Luis veneno invertitur & singulari visciditate imbuitur, adeò ut in cadaveribus hoc malo demortuis, post sectionem, venæ per totum corpus materia alba, viscida, sanguinem quantitate longè superante, repletæ, inventæ fuerint.

Ex hac verò hujus mali causâ, symptomata supra enumerata facili opera explicari possunt.

IV. In curatione etiam, si malum hoc in principio constitutum est, coagulum tale citius solvitur rursus, quam si inveteratum est, ubi tam viscera, quam artus coagulo hoc infarctæ jam sunt.

Sed cum coagulum hoc singulari veneno introductum sit, hinc singularia huc requiruntur coagulum tale rursus destruentia & colliquantia: sive specifica hujus Luis antidota, ut potè quæ sunt vel sudorifera
in spe-

in specie ex Ligno sancto & ejus cortice, Ligno sassafras, vel Radice Sarsaparillæ, &c. confecta. Vel quæ ex Mercurio parata, coagulum tale colligando destruant, & mediante salivatione per os rejiciunt & proscribunt.

Leniori vero, & securiori via coagulum hoc solvitur, per sudorifera, quam severiori, salivatione nimirum.

Antequam autem ad curam sudoriferam sit accessus, sæpe necessum est primas vias prius evacuare, proptereaque in specie hic laudantur Purgantia cum gïo dulci combinata. v. g.

℞. Extracti Catholic. ℥j.
troch. alband. gr. vj.

Res. Jalapp. ℥℞.

℞. Dulcis gr. xxiiij. M. Fiant Pilulæ no. xxxiiij. pro tribus dosibus.

Primis viis à ruditatibus vel visciditatibus salvatis, paretur tale sudoriferum. v. g. quale à Zuvelffero aliis præfertur, & hoc est:

℞. Ligni Sancti ℥iij.
Cortic. ejusdem ℥v.
Ras. Ligni Sassafr. ℥j.
Rad. Sarsaparill. ℥ij.
♀ Vivi in petia ligati.
♂. crudi ppr. in petia ligat. aa. ℥j.

Omnia incisa coquantur in Aquæ ℥viiij. ad tertiam partis consumptionem, & servetur ad usum, Vel

℞. Rasur. Ligni Sancti ℥j.
Liquirit. ℥j.
Aqua fontan. ℥xvj.

Stent in calore, infusa per noctem, tunc coquan-

itur in vase probè clauso ad consumptionem tertiæ partis, & colatura servetur.

De hoc vel illo Decocto singulo mane ægro calide propinentur ℥xiij. & vel in lecto, vel arca sudatoria æger sudet, ab initio per dimidiam horam, sensim verò de die ascendendo ad horam unam & ultra, & continuando per triginta aut quadraginta dies vel ultra pro morbi pertinacia, intermediando quandoque purgans aliquod.

Aliquando vero loco sudoris, qui ægre obtinetur, *urina crassa excernitur*, quæ operatio tunc potius promovenda, quam restinguenda erit;

In genere verò in cura sudoriferâ persistendum est, donec omnia symptomata sunt fugata.

V. Sed si hoc medendi genere, humores nimium viscosi reddidi, solvi haud posse videntur, tum duriori modo fortior applicandus est cuneus.

Salivatio nimirum, quippe hujus operâ, Visciditas talismodi venenovenereo introducta præ aliis resolvendi mediis, colliquatur, testante hoc non tantum ex recentioribus, *Cl. Sydenham*, sed & aliis quam multis, utpote qui huic remedii generi, primas deferunt, absque omni & Purgatione & Venæ sectione præmissa.

Ut verò Salivatio ritè institatur, variæ inventæ sunt viæ, ex quibus tamen omnibus inunctio ex Unguento *Œiali* instituta, vel & *Œius dulcis* in substantia legitime exhibitus, præ aliis palmam præripiunt.

Pro inunctione, si hæc præ aliis placuerit, & è re esse videtur, saltem hoc simplex fiat linimentum.

v. g.

Œii vivi ℥ij.

Axung. porcine ℥ij.

Misceantur omnia probè invicem agitando, donec nullus amplius ζ ius vivus ullo modo est conspicuus.

Hoc Unguento simplici ζ iali à Sydenhammo, tantopere commendato, singulis tribus noctibus inungantur omnes inarticulationes, excepto illis axillarum & inguinum.

Antequam verò tertia nocte fit inunctio, mane dentur *Turpethi mineralis* gr. viij. cum *conserva rosarum*: Sic post tertiam inunctionem salivatio incipit, quæ sensim atq; sensim absq; ulteriori vel inunctione, vel alterius exhibitione, increfcit, ut intra diem & noctem æger quatuor libras materiæ viscidæ per salivationem rejiciat.

Si verò interea temporis symptomata aliàs molesta, mitigari incipiunt, tum mutantur indusia, & linteamina lecti, ne si forte ζ ius eis inhæreat, salivatio fortior excitetur.

Etenim si symptomata remittunt, salivatione licet moderatè se habente, tamen hæc supprimatur. Sed si salivatio fatiscit, ante symptomatum remissionem, tum illa, mediante ζ io dulci ad $\mathcal{D}$ j. dato, excitanda est, sic intra quatuordecim sæpè dies cura finitur; imò singulis septimanis dosis ζ ii dulcis exhibenda est sæpe cum cathartico longo tempore, licet æger omninò restitutus esse videtur; hunc in finem scil. ut dissolutoria actio lymphæ coagulatae, continuetur ad perfectam sanitatem usque.

Sed si ex singulari humorum dispositione, vel alia ex causa, salivatio intenditur, ut æger periculum vitæ incurrat, ab inunctione continuata, tum hæc omittenda est, & post tempus inunctionis loco, ζ ius dulcis bis, vel ter in septimana est exhibendus, ut sa-

Salivatio lenis saltem continuetur, ad symptomatum remissionem usque.

Quoniam etiam propter cutis diversam dispositionem determinari nequit, quantum ζ ii vivi se per poros insinuare queat, cum aliorum cutis poros nimis patulos, aliorum verò, magis arctos obtineat, hinc alii hanc operationem melius per ζ ium internè quam externè per inunctionem applicatum, obtineri posse credunt; proptereaque commendant inter alia, v. g.

*. ζ ii dulcis ζ ss.

Theriaca q. s. M. fiant Pilulæ pro decem dosibus, quorum una mane, altera vespertino tempore propinanda est.

Et si salivatio haud convenienter & cito excitatur, patienti detur sudoriferum aliquod, sic mox excitabitur salivatio. Sed si hac in tantum increfcit, ut æger inde periclitari videatur, tunc purgatio detur, ut Mercurius per alvum rursus proscribatur.

Et si æger extenuari incipit, prout talis conditio, lymphæ nimirum nutritiæ tanta colliquatio, & profusio, secum fert, detur ægro potus reficiens vel cerevisia dulcis bonæ notæ, & quidem calida, ut diaphoresis continuò foveatur.

Inter salivandum Os sapius colluendum infuso Theæ &c. ut saliva corrodens eluatur, & glandulæ tumidæ deobstruantur.

Interea tamen non negligendum est Decoctum ex Guajaco, & aliis huic malo appropriatis, ut mediante Diaphoresi simul plures partes à ζ io solutæ, per poros proscribantur.

Interim reperiantur subjecta, quæ tam agrè purgantur,

itur, quam ad salivationem difficulter perduntur, adeò ut si exhibitus vix gingivarum exulcerationem efficere queat, in his cavendum, ne salivatio urgeatur, cum inde loco salivationis, tormina ventris, dejectiones Dyfentericæ, Dolores ventriculi, sudores frigidi, vel alia pessima symptomata excitata, agrotantem ad interitum dedecure possunt.

Quam primum ergò tale symptoma, inunctionem succedit, tum desistatur ab inunctione, donec symptomata hæc remiserunt rursus.

Tunc verò lenius procedatur, & ℞i dulcis ℞j. semel vel bis in septimana exhibeatur, cum Theriaca, aut Elect. Diascordii, si ad Diarrhœam æger propensior est. Et licet hæc methodo salivatio ad plenum statum non pervenit: tamen si æger solito more copiosius expuit, & fœtor, justæ salivationis comes se jungit, satis est, cum hæc indicent, humores talem attingisse alterationem, quæ concessio debito temporis spatio, sufficiens est malum debellare & expugnare.

VI. Sed si æger præter Luem Veneream simul gonorrhœa laborat, tum antè omnia methodo nunc præscriptâ Lues prius eradicetur. Post hæc si salivatio in totum evanuit, Gonorrhœa est aggredienda per purgantia sæpius exhibita, &c. dilucidiolem curæ hujus applicationem vide in mea Praxi Medica, nec non chirurgia mea.

VII. Si Tophi in ossibus excrescunt, illis applicetur Empl. de ranis cum ℞io duplici, &c. vel quotidie fricentur, guttula una aut altera spir. fumantis Boylei.

Si verò ossa carie sunt infecta, tunc tractentur, ut vulgo fieri solet radendo & mundificando, eisque

inspergendo pulv. ex euphorbio, mastiche, iride flo-
rent. aristoloch. fabacea & rotunda, thure, campho-
ra, &c.

Ulcera & pustulae pus fundentes laventur Aqua

Distili Fallopii. Vel

Rx. Aqua Calcis vive ℥vj.

Sach. Hni ℥j.

Æruginis gr. vj. M.

Luxatio in Genere.

I.

Quando ossa, quæ per inarticulationes conjunguntur, sede suâ, sive acetabulo dicto, excidunt integra, ita ut motus istius artus arbitrarius impediatur, tunc appellatur *Luxatio*.

Sed si aliquantulum saltem è suo acetabulo os inarticulatum recedit, vel parum è suo loco dimotum est, vocatur vel *Dislocatio*, vel *subluxatio* aut *elongatio*.

II. In causarum censum numerantur tam *Externa*, quam *Interna*.

Inter *Externas* se sistunt, *Casus*, *ictus*, *luctatio*, *salpax*, *extensiones graves*, *distorsiones*, &c.

Ex *Internis* humores vel lentè circulantes, vel subsistentes circa articulos, prout dolore *Ischiatico* laborantibus vel puerperis non rarò accidit, unde *ligamenta vel laxantur*, ut os è suâ sede excidat, vel *replendo contrahuntur*, ut ossium capita è suo acetabulo detrudantur.

Referenda huc veniunt *vitia hereditaria*, unde à claudicantibus claudi, à gibbosis gibbosi non rarò generantur.

III. Facilius verò luxantur ossa in pueris vel quorum ligamenta sunt mollia & debilia, ut in emaciatis & macilentis, quàm in aliis magis robustis & carnosiss.

Sic item facilius luxantur articuli, qui ad plures motuum differentias compositi sunt, quàm illi, qui paucioribus motuum differentiis sunt destinati.

Articuli etiam qui unico ligamento continentur, facilius luxantur, quàm qui duplici obfirmantur.

IV. Facile verò, & tactu & visu dignoscitur articuli extra suum acetabulum elapsus, etenim in ea parte in quam articulus excidit, tumor adest;

In illo verò loco, è quo articulus prolapsus est, cavitas apparet, præcipuè si corpus magis macilentum quam crassum aut pingue est.

Et si os omnino è sua sede excidit, membrum illud abbreviatur, vel elongatur.

Propterea membrum affectum semper comparatur cum simili & cognomine sano, brachium nimirum affectum cum brachio sano, crus cum crure sano, & quidem in eodem homine.

Et cum articulationes ossium factæ sint propter motum, hinc si articulus è suâ sede excidit, necesse est ejusdem motum simul lædi. Unde si luxationis suspicio adest, motus tamen articuli non læditur, luxationem veram nondum factam esse concludendum erit.

In subluxatione verò, aut elongatione se omnia habent magis remissiora.

Quoniam etiam articulus è suâ sede elapsus, tendines & nervos ac musculos comprimit, simul dolor excitatur.

V. Restitutionem quod attinet, hæc facilius quidem procedit in junioribus & macilentis, sed difficiliore est in suo loco conservatio & obfirmatio.

Luxatio etiam inveterata admodum difficilis est, in vertebra periculosa, capitis verò lethalis planè.

VI. Curantur vero, & in locum debitum reducuntur artus è suis acetabulis, vel in articulationibus elapsi, vel manibus, vel instrumentis aut vinculis, & ex hisce tribus mediis eligatur magis conveniens.

Ut vero restitutio luxati ossis rite perficiatur, qua

quatuor requiruntur Operationes, *Extensio* nimirum, *Repositio*, *Deligatio*, ac membri repositi *confirmatio* & *collocatio*,

Instituenda verò est *Extensio membri luxati statim post factam luxationem*; si verò chirurgus tardius vocato *inflammatio* accessit, tunc *hec prius abigenda est*, dehinc *extensio* eo usque fieri debet, ut *inter ossa aliquid spatii relinquatur*, ne *caput ossis*, *supercilia* sinus tangat vel atterat aut frangat.

In *extensione* etiam observetur *commoda membri figura*, nec *musculi* distorqueantur.

Extensione sic sufficienter factâ, os in suam sedem compellatur, vitando *capitis ossis circumrotationem*, ne frangatur.

Reposito sic in suam sedem articulo, remittenda est *intensio*, & *membrum* ita firmandum, ne è sua sede prolabatur rursus.

Antequam autem instituitur deligatio, applicentur talia quæ *inflammationem* prohibent, & *ligamenta* relaxata contrahunt, *qualia vide de inflammatione*.

His ita ritè peractis, *membrum deligandum est per fascias & splenia*, prout de *fracturis* dictum. Et tandem *membrum* molliter & æqualiter collocandum, ne *dolor* excitetur: Ac nisi *dolor* vel *pruritus* &c. aliud requirunt, *membrum immotum servandum est*, ad *quartum vel septimum diem usque*.

Luxatio Specialis.

Diversimode fieri solet, pro partis singulari dispositione & loco.

1. *Maxilla* ut plurimum *versus anteriora* luxari solet,

solet, nisi in junioribus, ubi interdum ab uno latere è suo loco dimovetur & facile rursus restituitur.

Ast ab utroque latere difficillime non tantum luxatur, sed & si talis luxatio accidit, non tantum periculosum est, sed etiam lethale nonnunquam.

Rarius tamen accidit hæc luxatio à musculorum debilitate, sed potius ligamentorum laxitate. Nonnunquam etiam hujus partis luxatio oritur à nimio oris rictu.

Si luxatio hæc ab uno saltem latere accidit, tum dentes inferiores cum superioribus non conveniunt vel concordant.

Restituitur hæc luxatio, ducendo maxillam versus oppositam partem, atque ita in suum locum reponendo. Non rarò tamen luxatio hæc restituitur a lapam impingendo.

Si luxatio ab utraque maxilla parte facta fuit, ita ut tota maxilla antrosum promineat, atque Os totum apertum maneat, tum processus acutus in utroque latere altius prominet, & temporales muscoli utrinque sunt expansi.

Ut hæc luxatio restituatur, teneatur caput à sinistro, aut contra parietem collocetur, atque ambobus pollicibus in os immisissis, maxilla trahatur, primo deorsum, deinde retrorsum, & tandem sursum, sic restitutio absque singulari difficultate erit peracta.

II. *Scapula* prout rarò luxatur, sic rarò etiam reponitur, quin non nihil protuberet, unde patiens postmodum manum ori aut capiti adducere vix potest.

Ut verò restitutio benè procedat, æger in dorsum procumbat, infra humerum verò ponatur lapis,

pis, aut aliud quid; tunc verò humerus extendatur antrorsum in illo nimirum latere, ubi luxatio facta est, sic commodè satis restituetur.

III. *Os Humeri retrorsum nunquam luxatur, rarò etiam neque tam sursum quam antrorsum, maximè verò deorsum.*

Cognoscitur hæc luxatio, quando sub axilla globosa durities sentitur, in superiori verò parte cavitas manet.

Hoc in casu *patiens decumbat, supra juncturam humeri viri cuiusdam fortis, & sic teneatur.* Adstans verò aliquis, brachium flectat deorsum & chirurgus superiorem partem in acetabulum detruat.

IV. *Si cervicis vertebra luxantur, patiens in humili sede collocetur, deinde humerus deprimatur; & caput ambabus manibus sursum trahatur, & hinc inde commoveatur absque tamen violentia; sic motu hoc blando, reducentur vertebrae, & patiens caput pro lubitu movebit rursus.*

V. *Vertebris Dorsi luxatis, patiens in ventrem decumbat, & duo ministri, omnibus viribus mediantibus vinculis, ab una parte sub axillis, ab altera supra femora applicatis, eundem quantum possibile extendant, atque vertebrae in suum locum restituant.*

Ubi vero luxatio introrsum facta est, vix evadunt patientes tales.

VI. *Offis sacri luxatio restituitur, digito ano immisso.*

VII. *Si Os coccygis luxatur, id quod introrsum vulgo fit, tum intolerabilis excitatur dolor, &*

non

non rarò Febris & convulsiones accedunt: Restitutio tentatur, digiti in anum intromissione, externè digitis simul applicatis.

II. *Costæ si luxantur*, tum ob gravia symptomata, mox supervenientia, *restitutio statim instituat.*

Et si hæc extra vertebrae prominent, patiens brachiis suis de janua, quâdam pendeat, ut in suum locum costæ reducantur. *Si verò deorsum sunt luxata*, tum patiens sese deorsum curvando, manus genibus imponat, atque suo loco costæ restituentur. *Et si introrsum luxatio vergit*, mediante Empl. glutinante, extrahantur rursus. Quod si verò operatio hæc ex voto haud succedit, patiens vix evadit, quoniam manibus reductio fieri nequit.

III. *Cubiti luxatio* diversimodè fieri solet, *antrorsum & retrorsum, extrorsum & introrsum*, & nonnunquam sequitur radius, vel manet; id quod palpando dignoscitur.

Si antrorsum luxatio facta est, brachium evadit brevius, & cubitus flecti nequit, atque antrorsum prominet, retrorsum vero cavitas sentitur.

Restitutio citò instituat, alias mox succedit inflammatio, dolor, febris, vomitus, & non rarò ipsa mors. Ut verò restitutio legitime procedat, Brachium tam diu & obliquè extendatur, ne ossa se inter reponendum mutuò lædant. Et si manibus vires deficiunt, tunc applicentur vincula, median- tibus quibus brachium extendatur, & os retrorsum prematur, donec in suum locum reductum extat, manuum operâ.

Si verò luxatio cubiti retrorsum facta est, tum antrorsum cavitas, & antrorsum prominentia insolita ob-

ta observabitur, Brachium itidem abbreviabitur, & flecti haud poterit.

Eadem signa aderunt, si vel introrsum vel extrorsum luxatio accidit, prominentia verò in eodem loco se exserit, in quem os adactum fuit, cavitas verò, ex quo excidit.

Restitutio fit ut priorum, debitâ extensione, modo luxationis talismodi restitutio recenter instituitur.

Eundem etiam in modum *luxatio radii* restituenda erit.

X. *Os Femoris* quod concernit, ejus luxatio plerumque *introrsum*, aliquando etiam *extrorsum*, & *antrorsum*, rarò verò *retrorsum* fieri solet.

Si introrsum os hoc luxatum est, crus alterum altero longius fieri solet, sed flecti adhuc potest. Genu verò extrorsum protuberat, & ossis caput versus inguina apertè conspicitur.

Restitutio hæc adeò difficilis est, ut, licet restitutio ritè sit instituta, tamen facilè rursus excidat, unde crus facilè contabescit, & claudicatio insequitur.

Repositio tamen tentetur sequentem in modum; patients nimirum ponatur supra medium tabulæ, aut scamni, & inter ipsius crura applicetur cylindrum ligneum firmissimum, linteo obvolutum, ut os femoris contra illud fortiter extendatur, atque sic manu chirurgi restituatur.

Si luxatio extrorsum facta est, crus abbreviatur & introrsum torquetur, & licet patients illud movere adhuc queat, tamen cum eo terram vix tangere poterit absque claudicatione. Et licet luxatio hæc haud restituatur, tamen sensim dolor perit, & patients, non absque tamen fulcro, incedere potest.

Resti-

Restitutio interim tentetur, methodo nunc traditâ.

Si antrosum luxatio accidit, & os femoris prominat, inguen tumet, & nates sine carne, & rugosæ apparent: Crustamen licet cum altero ejusdem sit longitudinis, flecti interea vix potest, atque simul accedit urinæ retentio.

Ut repositio, licet hæc difficilis admodum sit, ritè instituat, patiens in latus sanum decumbat, & extensione legitimè adhibita os restituatur. Chirurghi genu adhibito, si manus vires non sufficiunt.

Posteriora versus factâ luxatione, patiens neque crus extendere, vel flectere, vel ambulare potest, quin in dorsum supinus prolabatur; imò crus altero brevius extat; in Inguine adest cavitas in natibus verò insueta prominentia.

Etsi verò repositio haud fiat, tamen dolores sensim evanescent, & crus quidem flectitur, sed brevius manet & rectum.

Si repositio institui debet, æger decumbat in ventrem, & crus extendatur fortiter,prehendendo crus supra genu, quod à crure integro extrorsum trahitur, atque in acetabulum reducitur, in quo tamen vix manebit, nisi æger ab omni motu abstineat.

Ossa tibia luxata restituantur eundem in modum, ut de cubito dictum.

XI. *Si patella extra suum locum debitum adactum est, patiens stet erectus, atque in suum locum reducetur, ligatura interim tam firma adhibita, ne genu flecti queat patiens; atque sic licet ab initio gradum formicinum incedat, cum tempore tamen incedendo audacior evadet.*

XII. *Non rarò Luxationes, præter inflammationem,*

mem, *supervenire solet Tumor œdematosus, tunc verò propinentur sudorifera, & locus tumidus & luxatus illinatur Oleo* ¶ *id est. & ꝑ ossium human. cum CC. ñlo, vel calce vivâ, à suo fœtore rectificato.*

Ut verò pars reposita obfirmetur, applicentur *lintea vel sacculi, vino Decoctionis Flor. Hyperici, Chamomilla stœchad. Arab. Roris marini, &c. imprægnati & calidi.*

XIII. *Si coagulum gypseum luxationis existit causa, illinatur pars petroleo, Spir. juniperi, ac balsamo Peruv. in vitello ovi soluto, &c.*

Caveantur autem in omni luxatione *Oleosa muscilaginosa, poros obstruentia, & fibras laxantia, pruritusque & excoriationem instituentia.*

Fugiantur etiam *Empl. & cataplasmata adstringentia, & inflammationem promoventia.*

E contra applicentur *Fomentationes ex herbis aromaticis & similibus facta, &c.*

Maculæ Hepaticæ.

Vide Lentigines.

Madarosis.

Quando post Febres malignas Cilia oculorum defluunt, vide Capillorum Defluuium.

Marisca.

Vide Ani Condilomata.

Meliceris.

Vide Atheroma.

Myrmecia.

Videantur Verruca.

Narium Polypus, Sarcoma Ulcus, &c.

I.

Polypus & Sarcoma narium, sunt excreſcentiæ carnea, in illis enata; Polypus tamen in eo differt à Sarcomate, quod in ſua excreſcentia certam quandam præ ſe ferat figuram, atque radicibus totidem, ceu multis pedibus exilibus adhæreſcat, &

quidem superioribus nasi radicibus, undè in palatum sæpè propendit, vel & in ulteriori progressu & accretione, tandem narium ora transgreditur & prominēt, modò albicans, modò rubens aut livescens; ac respirationi tam, quam loquelæ non minimum infert detrimentum.

II. *Sarcoma* autem certam figuram neque habet, neque ut in ulceribus excrecere solet, nec etiam multipedum habet fundamentum, sed in inferioribus partibus nasi carnosioribus latius se expandit, & nares obstruit, cum notabili tumore sine protuberantia,

III. *Ulcus si nares infestat, & neglectum vel malè curatum, sordidum & foetidum evadit, tunc Ozaena dicitur, præcipuè, si pus acre & lividum exit, quod in simplici exulceratione prodit album.*

Et si acrimonia increfcit vel corrosiva evadit, tum in cancrum abit, sive Noli me tangere aut Lupum dictum, ob horrendam narium depastationem.

Non raro etiam Ulcustale oriri solet à Polypo in tempestivè vel malè curato, in nonnullis autem ponte enascitur.

IV. *Causa horum malorum sunt læsiones præcedentes, & inde enatæ exulcerationes, item Coryza, Hamorrhagia, vel quando nares digitis sæpius & altius fodiantur.*

V. Polypus verò & Sarcomata albicantia facilius adhuc curam suscipiunt, quam si rubent aut livescunt, & si in cancrum absunt, difficulter vel nunquam curantur.

VI. *Ex Internis quibus humorum acrimonia præ aliis temperatur, est Decoctum ex Guajaco, Sarsaparilla, &c. factum.*

Inter Externa ad Polypum eradicandum, vel instrumenta chirurgica, vel caustica se sistunt.

Citius tamen eradicatio fit instrumento sive forcipe extractorio cavo, & in summitate denticulato, si verò tali forcipe Polypus est extractus, & separatus, atque fortior hæmorrhagia inde fuit concitata, tum applicentur *turunda liquore styptico madida, vel vitriolum album gossypio exceptum.*

Ubi verò hæmorrhagia cessat, & non omnes reliquæ vel radices fuerunt exemptæ, tum inurantur ferro per cannulam naribus immisso. Dehinc fit *injectio ex Decocto hordei, Spix. vini & melle parata.*

Si hæc methodus severior esse videtur, Polypi extirpatio tentetur per cauterium potentiale, mediante pixide plumbeâ cavâ, pro nasi longitudine dispositâ; Cauterium potentiale magis expeditum hic est *lapis infernalis.* Alii *Unguentum Egypt. miscendo, cum Oleo Oli,* ad Unguenti ℥j. olei gutt. xx. sumendo, &c. his verò & similibus, *gradatim & per vires adhibitis,* ad separandam escharam immittatur *Ung. Basil. ad ℥ij. Elix. vitæ ℥ss. & myrrha ℥j. admiscendo,*

Si mediante caltro polypus videtur esse separandus, tum specillo ad id apto utendum est, ut nares dilatari, & locus ubi polypus radicitur, investigari queat, & cultellus, cuspidè globulo instructus, ad radices disseccandas, adigi commodè queat.

Si nares exulcerantur & Ozæna inde metuitur applicetur Aqua viridis Hartmanni. Vel

R. Ung. basiliconis ℥j.

Gummi ammon.

Gum.

Gummi elemi aa. ʒʒ.

Bals. Peruv. ℥j.

Præcipitati albi gr. ij. M. fiat linimentum,
quod cum plumaceolo applicetur.

Non minus etiam conducunt *suffumigia* sæpius
adhibita ex *ladano*, *mastiche*, *gummi anima*, *storac.*
calam. sandaraca, &c. vel cum *therebintina* in tro-
chiscos formata ad suffumigandum.

Si Ossa narium simul videntur esse *infecta*, caute-
rio actuali fiat inustio, & curatio prout de fistu-
lis, &c. fuit doctum, &c.

Oedema.

I.

Est tumor mollis, laxus, frigidus, doloris expers, digito prementi cedens, & in specie foveam per tempus post se relinquens, & albicans, &c. Præcipue verò in cruribus, & nonnunquam in manibus excitatus, à *lympha nimis gelatinosa, vel viscida*, lento gradu circulante, vel & in nonnullis tubulis stagnante, aut planè extravasatâ, exortus.

II. Malum hoc ut plurimum *adultos, vel senes, raro juvenes vel pueros infestat*, nisi potui nimio indulgeant; præterea verò *cacheeticis, hydropicis, phthisicis, scorbuticis, &c.* frequens esse solet.

III. *Causa* hujus mali immediata ut in definitione, est *lympha nimis gelatinosa vel viscida*, in suo libero circulatorio motu impedita, superflua spiritali vigore destituta, &c.

Causam hanc ut plurimum fovent *primæ digestionis vitia, atas senilis*, corporis habitus mollior, laxior, vel & temperamentum vulgò frigidum & humidum dictum: Hisque velificantur *res non naturales*, utpotè non minimum addentes symbolum.

IV. Malum vero hoc, etsi pro minus periculoso haberi solet, præcipue si *reconvalescentibus accidit*, tamen si remediis legitimis haud cedit in principio, tum inveteratum, postmodum rarò curatur, sed temporis successu augetur, vel *anasarcam* aut *cachexiam* pro causa habet minus curabili, & in senibus *infallibilis Apoplexia* creditur esse prodromus.

V. In curatione conducunt omnia ea que *lympham attenuant*, ejus circulationem promovent, & spirituum vigorem restitunt.

Et cum focus morbi, plerumque in primis viis latitare & sanguini communicari soleat, hinc si ventriculus plurima saburrâ viscida scatere hâriolatur, hæc removeatur prius, & quidem mediante vomitorio. Vel purgante alio ex *M. Pil. tartarear. vel vino medicato laxantè*, &c. Si hæc nil efficiunt, in usum veniant *jalapina, scammoniata, cölocynthiaca, cum gïo dulci combinata*, &c.

Dehinc colluvies serosa eliminetur porro per *Diaphoretica*, ex quibus hic præ aliis se commendant *Tinct. Bezoard. absque acido, Tinct. CC. succinata*, &c.

Nec *Diuretica* hic exulent, inter quæ aliis palmam præripit *R. g. succinata, therebinthinata, vel cum Bals. Copivæ, maritata*, &c.

Neque etiam hic omittantur illa quæ *Spirituum vigorem restitunt*, atque lympham corrigunt, vel attenuant, qualia vulgò sunt volatilia, spirituosæ, absorbentia, attenuantia, &c. inter quæ aliis prævalent *Sal volat. oleosum aromat. cum spir. xci saturatum, Ess. absinth. simpl. & comp. R. g. succinata*, &c. Nec minus efficacia hic sunt *martialia*, in specie *Sal meum ♂ & ♀. &c.* Si enim post hujus salis usum motus instituitur corporis, & successu temporis laxantia blanda propinantur, & volatilia balsamica interponuntur, de successu optato non est dubitandum.

Inter *Externa* resolventi & colliquanti vi prædita, optimi sunt *Fotus calidi, ex lixivio forti, sarmentorum vitis; lixiv. benedicto. Myns. vel & Secomm. sale* ☐i, nitro & alumine fortificati, & cum linteis duplicatis applicati.

Nec *Therma naturales* vel balnea hic exulent, quorum defectum interea supplet vapor partibus œde-

gnatosis exceptus, & ex Decocto cum herbis emollientibus & aromaticis in vino coctis, & per filices candentes aut lateres ignitos, injectos, excitatus.

Non minimam etiam opem præstant *suffitus*, ex succino, olibano, ladano, styrace calamita, sabinâ, &c. ad partes cedematosas derivati.

Nec minoris efficaciam hic est *cataplasma* ex stercore caprillo cum urina agri propria confectum, & quam calidè tumentibus partibus applicatum. Ad fœtorem demulcendum potest addi *pulvis flor. meliloti. cha. nomilla, cumini, bacc. lauri, juniperi, &c.*

Et si tumor talis reconvalescenti à longo morbo accidit, optimum est *chelidonium majus recens contritum* & *plantis pedum applicatum*: quem effectum etiam præstant *Folia hyoscyami plantis pedum alligata.*

Ex *Emplastris* optimum est illud de *baccis Lauri, Diaphor. M. Oxycroceum. de cicuta, de hyoscyamo cum*

♁ *petra, succini, & foetido malaxata, &c.* Vel

Rx. *Gummi Galbani*

Resina styracis aa. ℥℞.

Sapon. Veneti ℥vj.

Cera ℥v.

Resin. comm. ℥iij.

Camphora ℥i℞.

Olei CC. dest. ℥ij.

Terra ℥j. M. fiat Empl.

Omphalocele.

Vide Hernia Umbilici.

Ophiacis.

Vide Alopecia.

Oris Fætor.

I.

UT plurimum oritur ex primis viis, chylo nimirum in putrilaginem fœtentem verso, tum & vermibus, nec non Iliaca passione, &c. Non rarò tamen dentes carioli, gingivæ exulcerata, &c. causam sustinent; Aliquando etiam pus in Pulmonibus delitescens tetrum spirat odorem. Neque Ozæna hic est insons, &c.

II. Si vitio digestionis prima malum exoritur, tum illo sublato, malum cessat; conducit verò hoc in casu Elix. Propr. Ess. myrrha, item Decoct. Lignorum, infusum Thee, vel & acidula, &c.

Interea verò emendetur oris fætor, Nuce Moschata, Heleni, Zedoaria, caryophyllis, cortic. citri, Rad. Irid. flor. &c. masticatis vel in ore detentis.

Vel post pastum sumantur tragea stomachales, confectio cardamom. min. cinamomum, Nux Indica condita. trochisci sublinguales cum moscho & ambra, &c.

III. Si Dentium caries causam fovet, dense velatur, vel os ante & post pastum eluatur aquà, in quâ Salarmoniacum est solutum. Vel denti cavo immittatur massa ex gallia moschata, cum radice cyperi & mastiche confecta, &c.

Ozoena.

Vide Narium Ulcus.

*Panaritium, Paronychia,
Reduvia, &c.*

I.

Est inflammatio circa unguium radices, cum dolore gravi, igneo, rodente ac si à vermibus excitaretur, undè Germanis dicitur, *der Wurm am Finger.*

Ab initio tumore tantum levi se prodit, cum dolore, sed si tunc negligitur, & inflammatoria stagnatio, pedem figit, tum ab insequente humorum sensim sensim facta stagnatione, sæpè tota manus, & brachium ipsum, intumescit, atque sic consequenter in abscessum circa unguem abit.

II. *Causa ergò immediata est lymphæ nervinæ corrosivæ, sensim facta stagnatio. Et cum periostium sit magis principale hujus mali, subjectum, hinc non mirum aliquando ipsa ossa simul corrodunt præcipuè si stagnans lymphæ acrior fit, unde non tantum malum increfcit & procrastinatur, sed & ipsa gangrænâ sæpè accedit, & articulum digiti corrumpit; ut non tantum digitus, sed & brachium ipsum aliquando amputari necesse habeat.*

Causæ remotiores potissimæ sunt aër frigidus, &c. unde est quod ancillæ, vel aliæ laboribus deditæ, & hyeme in frigore continuò degentes manus semper ferè habeant præfrigidas, quas si ex improvise, vel haud advertentes, statim foco calido admovent, vel

cale-

Panaritium, Paronychia, &c. 363

calescēt as frigori, facile accidit, ut ob inæqualem liquorum contentorum solutionem nonnullæ subsistant & obstruant, unde illæ lachrymæ.

Inter talismodi causas supersedemus alias ex nonnaturalibus huc recensere, utpotè quæ vario modo dispositiones addere possunt, huic malo viam sternentes.

Sic & contusiones, puncturæ vel festucæ digito intrusæ non rarò occasionem addunt.

III. *Malum hoc statim ab initio saepe levi opè a superatur; Sed si negligitur, & circa periostrium proprius subsistit, tum periculo haud caret, secus si materia stagnans ab osse & periostrio remotior, ac tumor magis conspicuus est, atque succi non sunt corrosivi, sed mites, &c.*

IV. In curatione ante omnia succi, sive humores circulantes, reddantur fluidiores, ut in halitus resolvantur, & acriores particulæ exspirando discutiantur, vel à suis vasis iterum recipiantur, atq; digitus calore, tumore ac dolore liberetur, vel ad supurationem perducatur.

Præter interna humores stagnantes & corrosivos edulcorantia vel absorbentia atque solventia, utpotè Diaphoretica, absorbentia ex *Ëtio constantia*, &c. imò præter anodina dolorem demulcentia, potissimam curam hic præstant *Externa Topica*.

Hinc quamprimum malum hoc se prodit in digiti cujusdam extremitate, cum dolore, nocte & die molesto, tum digitus immittatur *Elixirio meo Balsamico, vel sale volatili oleoso, aut spir. xci. &c.* vel *Ex Herb. scordii, ruta Flor. chamomill. meliloti. farin. sem. lini fœnugraci, bacc. lauri, &c. in lacte vel vino coctis* fiat fofus digito diligenter quam calide applicandus.

Alii

Alii digitum aqua ferventi vel panicalido intrudunt, quam calide ferre possunt, alii digitum in aurem felis immittere jubent, vel & lumbricos vivos à principio statim alligatos commendant: alii admodum laudant *asam foetidam cum allio* & album.ovi in forma cataplasmatibus applicatam, &c.

Sed si malum ab initio neglectum in abscessum abit, tum curationis methodum dabit titulus de abscessu; Et si os cariosum evadit, tum eundem in modum tractetur ut alibi doctum; Vel si in spinam ventosam planè abierit malum, tum instituat incisio, ut os affectum vel scalpendo vel inurendo mundificari, & dehinc consolidari commode queat.

Si verò malum omnia præsidia eludere videtur, præsentissimum remedium erit *cauterium actuale, vel ipsa partis amputatio.*

Parotis.

ID quod *Bubo* est in conglobatis inguinum glandulis, id *Parotis* audit in glandulis parotidibus pone aures sitis, neque differunt *Bubo* & *Parotis* tam quoad causam, & fieri modum, quam loci ratione.

Dolor tamen in Parotidibus inflammatis tumidis obstructis sæpè adeo sævit, ut ægri neque die & nocte quiescant, imò non raro deliria vel convulsiones aut lipothymias incurrant.

In febribus malignis sæpe motu critico excitari solent fausto omine, declinante morbo; sed si ab initio morbi cum gravioribus symptomatibus accedunt pessimum est.

Curam hujus mali tradit titulus de Bubone.

Parulis.

Est exulcerata Epulis, vide Epulis.

Pernio.

Est tumor inflammatorius, cum rubore & dolore vel pruritu dolorifico, excitatus à summo frigore, in pedum vel manuum extremitatibus, &c.

Facile verò exulcerantur Perniones, undè sanies ichorosa effluit, & difficulter sanantur. Vel licet hyeme cedente aliquando consolidantur; tamen hyeme adveniente cum pruritu sæpe dolorifico recidunt, nisi pedibus in gelidam immersis frigus extrahitur.

Cavendum verò ne pars à frigore corrupta calori
acce-

accedat, sed quam primum damnum hoc sentitur, pars nive fricetur, vel gelida immergatur.

De hinc si pruritu molesti sunt Perniones ad ignem sæpius illinantur oleo therebinthina, vel applicentur rapa coctæ in forma pultis, aut Unguentum ex rapis Mysf. &c.

Si in ulcus abierunt, curatio instituat ad modum aliorum ulcerum. Confer huc ea quæ de Gangrena ex frigore contractâ, commendata reperies.

In genere verò frigus externum arceatur, quantum quidem possibile, utpotè in quo exulcerationis talismodi, curationis cardo vertitur. Propterea applicetur pellis leporina, vel charta emporetica spir. vini madidâ. ad frigus arcendum, &c.

Phimosiſ; Paraphimoſiſ.

I.

Phimoſiſ peniſ vitium eſt, quando glans ejuſ præputio ita fortiter obtegitur, ut hoc reduci nullo modo queat.

II. Paraphimoſiſ è contra dicitur, quando præputium ita retractum eſt, ut glandem tegere & reduci nullo modo queat, ſed eandem qualiſi ſtrangulare videatur.

III. Cauſa Phimoſeoiſ ſæpè eſt mala conformatio, vel & inflammatio, & inde enatus tumor, glandem diſtendens &c.

IV. Curatio propterea *Externiſ* potiuſ quam *Interniſ* inſtitui ſolet: *ſotiſ* nimirum calidiſ ex *Flor. chamomill. meliloti, ſambuci, herb. roriſmarin. majorana, ſalvia, &c.*

Si verò ab inflammatione hoc malum traxit originem egregiè conveniet *Elix. meum Baſſamicum, Aquà calcis viva, ſperm. ranar. flor. ſambuci, vel & ſpir. vini camphor. matricaliſ, &c.* ut & *lac in quo Flor. chamomilla coctæ ſunt*, pro ſotu adhibitum.

Si verò malum nunc inveteratum exiſtit, vel & ab utero ſive nativitate originem habuerit, non niſi manu chyruurgi tolli poterit; hunc in finem *ad latera præputii fiat rectilinea incifio forſice*, vel intra glandem & præputium adigatur ſcalpelluſ, ac ad glandiſ radicem uſque præputium incidatur. Si verò unica incifio haud ſufficit, fiat altera in latere oppoſito, & ad ſanguinem ſiſtendum applicetur ſtipticum aliquod.

Et ſi poſt factam incifionem præputium ſua ſponte

368 *Phimosi; Paraphimosi.*

sponte haud retrocedit, tum singulis diebus aliquoties ope digitorum, sursum & deorsum reducatur.

Si verò frænulum solito brevius, præputium contrahere videtur, tunc incidatur frænulum proxime præputio.

V. *Paraphymosin* quod concernit, causa hujus mali vel prava à nativitate conformatio, vel & inflammatio & tumor à distensione, inflatione, &c. esse solet; atque curatur iisdem remediis, ac Phimosi. Si verò à nativitate malum traxit originem, frustra adhibetur medela, etsi enim debita fiat incisio præputii, nunquam tamen glandem teget.

Phygetlon, Phyma.

Nil aliud significant nisi Bubonem, sive benignum sive malignum, quem vide suo loco.

Plica Polonica.

I.

INdenomen traxit, quod Polonis magis familiaris sit, quam aliis gentibus.

Est verò malum, ubi capilli quasi plicantur & in cirros abeunt, ut extricari nullo modo queant, nostratibus dicuntur *Hollen; Zöpfse* / &c.

II. *Originem trahere videntur à nimia copia succi capillorum nutritii, & pororum tanta dilatatione, ut multi capilli ex unico prodeant poro, unde illo in loco pili confunduntur & conglutinantur, & in tales plicas concresecunt.*

Et si

Et si inveterascit talis Plica, nullam admittit curam: sed cum præter deformitatem nil portentant mali, hinc plures tales tricas five Plicas sibi servant incultas, & citra noxam, quam diu vivunt circumferunt, sibi persuadentes ab illis gravissimorum capitis affectuum materiam absorberi; reserctis verò illis de vita actum esse.

III. Et cum malum hoc aliàs sit contumax, & optima eludat remedia, hinc curatio ejus negligitur, præcipuè cum pororum conformationem à naturâ semel factam, medicamentis corrigere, difficile omninò sit.

Si tamen ejus curatio est instituenda, instar Luis venereæ per salivationem trialem curatio tentanda, Abscissio verò non temerè instituenda est.

Polypus Narium.

Vide Narium Polypus.

Priapismus.

I.

Est involuntaria membri virilis erectio, sive convulsiva penis rigiditas, absque stimulo ad libidinem, proveniens à spiritibus flatulentis crassis, spongiosos nervosi corporis penis meatus, distendentibus, &c.

Propterea malum hoc non facile curatur, ut affectus alii convulsivi, ac quandoque in Apoplexiam vel Epilepsiam abit.

II. Si tamen cura est instituenda, hoc eundem in modum fiat ac de aliis morbis convulsivis dictum est; Externè verò applicentur Spir. vini camphoratus cum aqua plantaginis, sach. Hni. Vel fiat epithema ex aqua menthae, ruta, &c, in quibus camphora fuit dissoluta, &c,

Pruritus.

I.

Est symptoma molestissimum, præ quo ægri sæpè nullâ quiete frui possunt per tot sæpè dies & noctes. Et accidit, quando materia in poris cutis hærens, mobilior ac tenuior, partes cutaneas nerveas vellicat, & cum titillatione quâdam stimulat, ac ad scalpendum quasi invitatur, quæ etsi ab initio aliquid voluptatis habere videatur, tandem tamen per vehementiorem scalpturam unitate cutis dilaceratâ, ut plurimum dolor sequitur.

Dissipatâ verò materia pruritus excitante scalpendo, absque continui solutione, etiam pruritus absque dolore cessare solet.

II. Ut plurimum verò pruritus intenditur, dum in calore vel lecto partes exhalaturæ in poris cutis incalescunt & expansionem molliuntur.

III. Difficulus verò curatur malum hoc, præcipuè in senibus, interim tamen non planè desperandum, sed sanguinem depurantibus, sudoriferis, alterantibus, vel & sanguinis missione aut scarificatione, curatio tentanda erit.

IV. Profunt propterea *Pilule de fumaria cum Qio dulci, Tinct. Q. Ess. Lignorum compos. &c.*

Externè conducit *Ung. refriger. Galeni, vel Ping. canis illita. Succus fol. ranunculi tenuifolii, mense Majo expressus & illitus.*

Sic & conveniunt *Balnea ex radic. lapathi, fol. nicotiana, pyrola, myrrha, sulfure, & scoris ferri ignitis parata, &c.*

Pterygium five Ungula Oculi.

I.

Est excrementia quadam tunica conjunctiva, quæ pupilla, vel in totum, vel ex parte tegitur & quidem externè, dum exterius tunicæ oculi adnatæ, membrana est affixa, vel tenuis ac albicans, quæ unguis five pterygium audit, vel carnosior & rubicundior, ac Pannus dicitur.

II. Membrana tamen hæc ut plurimum ab angulo interno, aliquando ab externo, rarò verò ab alterutra palpebra protenditur, ut plurimum verò pellicula hæc, tunicæ adnatæ asperæ adhærere solet.

III. Causæ hujus mali vel interne sunt, vel externe; Internam suppeditat lymphæ nutritia crassior solito, dum hæc ad tunicam adnatam delata pelliculam excrecere facit, & oculo lucem præripit.

Externam aliquando addit subtilissimorum vasculorum sanguinem vehementium lesio, unde sanguis lymphæ admixtus membranam crassam rubicundam successu temporis efformat; à veteribus Panni nomine insignitam.

Etsi verò Ungula recens haud adeo difficulter curetur, requirit tamen longum temporis intervalum quoniam oculus affectus medicamentis acrioribus oppugnari haud debet. Facilius tamen curatur unguis alba & tenuis, quam crassior & rubicundior ac latior Pannus.

Inchoetur verò curatio unguis vel Panni, Venæ sect. scarificatione, setaciis, cauteriisque.

372 *Pterygium* s. *Ungula Oculi*.

Vel si humores vitiosi in corpore abundant, adhibeantur *Purgantia* convenientia.

Dehinc ad *Externa*, sive *Topica* fiat accessus, v. g.

℞. *Succichelidon. maj.* ℥i℥.

Fellis lucii piscis ℥ij.

Sachari candi albi ℥℥.

Aloes ℥℥.

Vitriolicærulei gr. iiii. M. fiat collyrium. Vel

℞. *Salis armon.*

Ossis sepia aa, ℥i.

Sachari candi ℥℥. M. fiat pulvis quotidie oculo iniufflandus.

His verò vel similibus, de ophthalmia traditis, paulo acrioribus, nil efficientibus, ad operationem chirurgicam fiat accessus, quam vide in mea chirurgia: ubi tamen Cautio est habenda, nec cornea lædatur, & si sanguis inter operandum effluit spongia abstergendus est. Observandum etiam, ut membrana separata ita abscindatur, ne quid remaneat.

Ablata verò *Ungula oculi* deligatur albumine ovi, aqua rosacea, & camphora.

Oculus sæpe aperiatur, iterumque claudatur, ne cum palpebris coalescat. Tandem siccantia & cicatrifiantia adhibeantur, ex *Aloe*, *Tutia*, *Thure*, *Trochiscis albi Rhasis*, &c.

Sarcocele.

Vide Hernia.

Sarcoma Narium.

Vide Narium Sarcoma.

Satyriasis.

I.

Est admodum libidiosa penis distensio, cum palpitatione & frequentiori ad coitum stimulo, quam aliàs in statu sano fieri consuevit: ob singularem partem hujus inflammationem, unde fibræ variè tenduntur & extenduntur vel irritantur.

Post coitum quidem aliquantisper remittere solet hæc irritatio, sed mox redit & sæpius affligit.

II. Et est malum satis periculosum, quoniam convulsiones facile accedunt; & vasa seminalia resolvuntur, nisi à medicamentis venerem stimulantibus affectus hic fuerit contractus.

Quò in casu applicetur *cataplasma ex foliis ruta rec. contusis, cum flor. nymph. vel foliis hujus, sem. ruta, agni casti, cumini, addita aqua solani, aut nymphaea.*

Interne possunt propinari *Emulsiones refrigerantes, &c.*

Scirrhus.

I.

Est tumor durus, renitens, indolens & absque inflammatione, partes tam internas quam externas affligens, & à parvo initio de die in diem accrescens, modò livescens, modò pallefcens, &c.

Ac dividi solet in exquisitum, & nothum dolentem vel simplicem, aut in cancrum degenerantem.

II. Causa est singularis lymphæ, in parte quadam præcipuè glandulosa, induratio, ab acido singulari coagulante, non raro etiam post inflammationem ex repellentium usu male curatam, excitata.

III. Curatio difficilis admodum est, ob pertinacem obstructionem, & intimiorem particularum crassiorum unionem, præcipuè si durities sensu expressa est. Hinc melius adhuc, si scirrhus aliquali saltem dolore præditus extat.

Non verò ad suppurationem ansa detur, cum facile in cancrum transeat.

IV. Curationi statim ab initio insistatur, cum postmodum, sui curationem vix suscipiat.

Hinc non tantum Externis, sed & Internis, omnes vires impendantur, ut lymphæ in glandulis certis indurata colliquescat rursus.

Conveniunt verò inter interna præprimis Diastilla, quale est Sal martis & ð aperitivum, mihi usuale, Tinctura ð. &c.

Inter Externa præaliis excellunt, Fomentationes, Cataplasmata, vel ex gummi ammon. galbano, Bdellio cum therebintina. &c. confectum malagma.

Vel & Empl. de ranis cum Zio quadruplici. Empl. de ci-

de cicuta cum Ung. de arthanita, Empl. de Cicuta
cum gummi ammon, de Cumino, Diachylon cum gum-
mi, &c. Vel

℞. Stercoris caprilli vel ovilli ℥iij.

Cæparum coctar. ℥ij.

Sem. sinapi ℥ss.

Camphoræ ℥ij.

Ex omnibus contusis & mixtis cum Spir. vini, vel
Spir. matricali, aut Spir. ❄ci, &c. fiat cataplasma.

Vel remanentia, aquâ Spir. frumenti edestillatus
est, pro fotu diligenter applicetur. Vel Oleum Ter-
re Petreæ, juniperi, &c. in quibus tantum camphora
solutum est, ac in illis dissolvi potest, diligenter in-
fricetur & applicetur.

Scrofulæ seu Strumæ.

I.

Dicuntur illi tumores scirrhusi, qui in glandulis conglomeratis præcipue colli, exoriuntur, tunicâ propriâ contenti, & ut plurimum doloris expertes, absque cutis decoloratione.

Hi vero tumores scirrhusi altiores agunt radices quam vulgares glandularum simplices tumores, si-ve bubones, & plerumque; utpotè in glandulis conglomeratis, uvarum in modum racematim sibi invicem cohærent.

II. Eadem verò causa, *lymphæ* videlicet ab acido singulari in glandulis, in caseosum coagulum versa, tam scirrhum, quam scrophulas generat, unde ob continuum nutrimenti appulsum, & in coagulum versum, sensim accrescunt, & in majorem molem elevantur, ortus ergò non adèò subitaneus est; Non rarò affligit malum hoc puellas virgines, quibus menses prima vice orituræ sunt, & retardantur, ex lymphæ malè disposita. Præterea vero malum hoc Incolis Styria, Valesia, Tyrolis, &c. est familiarissimum.

III. Sunt verò *vel Benigna, vel Maligna*, cancro-sæ, scil. pro lymphæ singulari dispositione magis minus acri vel corrosiva; Porrò pro glandularum situ sunt *vel mobiles & pendula, vel immobiles & fixæ*, ac aliis colli partibus magis intertextæ, vel molles vel duræ, dolentes aut indolentes.

Omnes verò, qui in nostris quidem regionibus scrofulis affliguntur in collo, plerumque etiam glandulas mesenterii obstructas & duriores acquirunt, ob lympham in genere eoagulationi obnoxiam.

Qui

Qui differentias in hoc malo admittunt; *scrofulas* ex minoribus & pluribus glandulis conglomeratis salivalibus, *Strumas* ex carnosioribus majoribus & paucioribus, *Bronchocele* verè ex illis asperæ arteriæ glandulis sub mento sitis, conflaras esse volunt.

Lympha verò coagulata, *in materiam Steatomaticam* vertitur propria, ut dictum, tunicâ inclusam; & hoc quidem ex diuturniore lymphæ, sensim sensim accidente coagulo & stagnatione, unde durities sensim incrementum sumit,

Bronchocele tamen plerumque *in tantam ex crescit magnitudinem*, ut totum collum occupet, & instar sacculi inflati de collo pendeat, unde respiracioni aliquando tantum impendet nocumentum, ut suffocari velle videantur; vel deglutire libere haud queant, hoc malo affecti.

IV. In genere verò malum hoc admodum curatu existit difficile, nisi statim ab initio aggrediatur, & adhuc mobilis existat tumor. Quo magis etiam interiores cõlli glandulas occupat malum hoc, eo pejus; ob suffocationis metum, quoniam sensim au-ctæ, laryngem comprimunt.

Et quoniam *neque facile suppurantur, nec discutuntur* ob lymphæ nimium coagulum, & indurationem, hinc & medentes & ægros admodum fatigant, præcipuè si in scirrhum exquisitum, & duritiem gypsum transeunt. Vel & exulcerantur, & in ulcera fistulosa cacoethica, canerosa, &c. degenerant.

Et si in puellis mensibus advenientibus, non evanescent, rarò curati solent.

Aliquando Pulmonum glandula talismodi coagulo obsidentur, unde tussis sicca, purulenta sanguinolenta & tandem Phthisis exoritur.

V. In Curatione infinita ferè sunt, quæ commendarì solent, ex quibus tamen sequentia aliis palmam dubiam reddunt, *Decoctum nimirum Sarsaparilla cum Sio dulci. Sal A. aperitivum, Tinct. Sii optima.* Nec non pulveres ex *spongia marina* pro specificis hic habiti; in specie *lapis spongia calcinatus*, specificum ad acidum, glandulis hisce infestum, absorbendum, &c. Vel

℞. *Lapidis spongia cum spongia combusta & calcinata.* ℥j.

Spin. viperar. pl.

Off. sepia.

Arcani duplic. aa. ℥ij.

Nuc. moschata.

Piperis long.

Zingib. aa. ℥j.

Sachari aa. ℥i℞. M. fiat pulvis, cujus decre-scente Luna singulis diebus detur ℥j. Vel

℞. Diebus aliquot ante plenilunium, *Caput lucii piscis* aliquot libras ponderantis, cum *spongia magna tophacea*; his ollæ novæ immisissis, affunde tribus insequentibus mane, *urinam egrotantis propriam*, tum ollâ bene clausâ, igni moderato appone, ut *urina sensim evaporet*, quo observato augeatur ignis ad calcinationem usque.

Tunc verò exime materiam calcinatam, & ei in vase idoneo affunde *vini optimi circiter mensuras duas.* Et de hoc vino tunc singulo mane bibantur ℥vj. cum pulvere; incipiendo statim post plenilunium & continuando ad novilunium usque.

VI. *Inter Externa* conducunt ea quæ optimè resolvunt, absque tamen singulari agitatione, qualem olea calidiora efficiunt; ne in cancrum, vel scirrhum indiffo-

indissolubilem abeant tumores hi. Propterea in discutiendis his validum se exhibet *Empl. de ranis Vigonis cum glio*, ut & *Empl. de Sperm. ceti*. Vel

℞. *Empl. splenet. August.*

Galbani acetosoluti aa. ℥ij.

Sperm. ceti ℥j.

Aristol. rot. pl.

Sem. Sinapi.

urtica aa. pl. ℥℞.

Scylla ppt. ℥ij.

cinerum fagi ℥j.

Magnetis arsenicalis ℥℞.

Cera & *thereb.* aa. q. s. ut fiat *Empl.*

Sunt qui *Cochleas* in vineis reperibiles, *contusas*, & cum *petroselino* in formam cataplasmatum redactas, in resolvendis strumis admodum commendant.

Sed si ad suppurationem strumæ inclinant, non citò nimis sunt aperiendæ, sed cataplasmata emollientia, & suppurantia, tam diu sunt applicanda, donec lymphæ viscida & indurata colliquata satis, & emollita extat. Et si ob singularem duritiem ad suppurationem nimis lentè observatur perducere, tum imponatur aliquod corrosivum; ulceri verò tunc applicetur turunda, unguento *basiliconis* & *thereb. commun. illita*, & ad foramen eo melius apertum servandum, momento *croci metallorum*, aspersa.

Ulcus verò semper probè mundificetur, *Balsamo* *therebinth.* & tandem consolidetur.

Si vero *Cystidi propriae incluse sunt scrofulæ*, manu chirurgi sunt excindendæ, prout de atheromate vel steatomate doctum est.

Bronchocele etiam feliciter & tutius manu chirurgi,

rurgi, incisione videl. curatur, quam aliâ ratione, fit verò apertura in parte molli & declivi, & quidem satis profundè instituta, cui tunc *spongia preparata* immittitur, desuper applicato *Empl. Diapalm.* Antequam verò talis instituitur apertura, prius per tempus applicentur discutientia & emollientia, v. g.

R. Capar. alb.

Rad. lilior. alb.

altheaa. q. s.

Cum oleo chamomilla & sapone nigro, redigantur in cataplasma per 12. dies calidè applicandum.

Serpigo.

Vide Herpes.

Sphacelus.

Vide Gangræna.

Spina Ventosa, Pædarthrocace, Wind-Dorn; Beinfresser.

I.

Est abscessus corruptorius, aut *sphacelismus ossium*, præcipuè circa articulos exortus, eorundem substantiam prius, quam periostium affligens, pueris potius quam adultis familiaris, & ab inflammatione initium habens, nonnunquam cum dolore insigni, aliquando cum dolore obtuso, colore ossis mutato, nunc cum duritie, nunc cum mollitie ossium, semper verò cum sanie tenuiore, apparens.

Malum ergò hoc potius in ossis corruptione, quam in carnis exulceratione consistit, & antequam cognoscitur, tota capitum cartilago; quâ membrum vertitur, imò os durum perforatum & corruptum existit, quoniam corruptio ab interiore ossis parte initium sumit, & versus exteriora progreditur, ac tandem etiam partes circumjacentes musculosas exulcerat & perforat.

II. In principio ergò difficulter cognoscitur, ejusque signa ita sunt intricata ut peritissimum eludant; cum symptomata se non manifestant prius, nisi quando

os nunc

os nunc perforatum est, & periostrium, ac partes exteriores os cingentes, nunc exulcerari incipiunt, & æger de pungente dolore nunc conqueritur.

Innc verò partes exteriores simul intumescere incipiunt, & motu membri dolor non parum augetur; & febris se jungit nunc intensior, nunc remissior.

Tandemq; malo ulterius radices figente & progrediente, musculi ligamenta, membranæ & aliæ partes os cingentes corroduuntur, & sensim in fistulas abeunt, ex quibus tenuè & acrepus effluit.

Licet verò malum omnibus ossibus circa articulos sit commune, præcipuè tamen ossibus tarsi & carpi familiare est.

III. Causa principalis hujus mali consistit in ipsa succi ossium nutritii corruptela, acrimoniâ corrosivâ conspicuâ, ossa corrumpente & corrodente, Remotiores plures ex rebus non naturalibus huic ancillantur, præcipue aer frigidus & pravus victus, unde sanguis inquinatur & viscera hujus depurationi dicata læduntur, ut particularum hæterogenerum laudabilis sequestratio, & exclusio, hand fiat, nec conveniens in colatoriis organis separatio contingat, unde sanguis sensim sensim heterogeneis partibus sive ruditatibus cumulatur, quæ successu temporis acrimoniam corrodentem acquirunt, tunc verò partes molliores carneas absque læsione transiendo, in durioribus ossium tubulis vim exerunt, & stagnando inflammationem & exulcerationem sive corruptionem inducunt.

Quemadmodum enim post insignes inflammationes in partibus mollioribus producitur Gangrana, ita in durioribus, ossibus scil. ab eadem inflammatione producitur Spina Ventosa.

IV. Differt verò spina ventosa non tam ratione diversitatis causarum, quam ratione ossis, in hâc vel illa corporis parte affecti, vel & in totum, aut pro parte saltem corrupti, & vel dolentis, vel indolentis, aut cum vel absque sanie fœtente:

Sic & Spina ventosa differt ab ossis carie in eo, quod, ut ante dictum, spina ventosa ab interiore ossis ad exteriora versus; caries verò ossis, ab exulcerationibus externarum partium, versus interiora progrediatur, nisi & interiorem & exteriorem ossis cariem statuere quis velit, ubi interior ossis caries, cum spina ventosa idem erit.

V. Etsi verò omnis spina ventositas sit periculosa & curatu difficilis, tamen aliam aliâ magis minusq; esse periculosam & curatu difficiliorem experientia docet. Sic recentem & benignam minus esse periculosam & curatu faciliorem, inveteratâ vel malignâ rationi consentaneum est, &c.

Sanies etiam paucior, & tolerabilis ejus fœtor, minorem ossis, & circumjacentium partium indicat corruptionem.

Sic & illa spina ventositas, in qua corrosa ossa à superjacente carne tam facile eximi non possunt, vel juxta quæ plures nervosæ partes, nervi, tendines, magnæ arteriæ, &c. sitæ sunt; curatu præ alia difficilis sanè est; id quod patet in pedum & manuum juncturis, & majorum ossium capitibus, spina ventosa afflictis.

Sic item ex majore ossis corruptione late se diffundente, majus periculum ominatur. Quo dolor etiam vehementior existit, eo humores exsudantes magis esse acres & mordaces, ac curam difficiliorem, certum est.

Et si articuli spina ventositate afficiuntur, earum verò exemptio haud admittitur, nec admitti potest, malum omninò sit incurabile; quod aliàs forte curabile extitisset, si os corruptum fuisset exemptum.

Denique omnibus viribus irritò adhibitis ægri emaciantur vel ex cacochymia cachexiam incurrunr, & intereunt.

Ut breviter hujus mali historia paulo dilucidior extet; notandum est, quod etsi omnis ætas & sexus, subjectum mali existat, & quidem Scorbutici, Melancholici atque Rachitici, utpotè quorum humores effœti & acres, atque eorum partes solidæ, per quas transcolantur, eam dispositionem nactæ sunt, ut labem hanc facile concipiant & alant; magis tamen infantes vel pueri, parentibus mollibus, venere exhaustis, vel lue venerea, aut scorbuto vel rachitide affectis nati, quam senes, hoc malo corripì soleant.

Et dum sui præsentiam manifestat malum hoc, pars ossis affecta sensim incipit tumesceri, & in altum elevari, absque singulari dolore; Dehinc attollitur pedetentim tumor, quasi vento sufflato, & una squammula super aliam, in molem os extendit, undè magis fungosum & asperum redditur, ac non raro de osse, in os multiplicatur.

Tunc verò vicina perioestia, vasa ac caro musciosa, & quidem absque singulari dolore & inflammatione, intumescere incipiunt.

Tandemque aperiuntur, & ichorem mucosum acremque fundunt, sensimque pertinax fit fistula, quæ totam osseam substantiam eique partes vicinas, tardè licet consumit.

Causa verò hujus mali, vel soli, loco affecto inhaeret, massa circulantium humorum nullâ labe contaminata,

vel in humoribus delitescens, & in toto corporis ambitu dispersa, & singulari loco applicata se manifestat.

Prior, sola manu solerti, medicamentisque externis prudenter adhibitis, curatur; Posterior autem non nisi internis tollitur. Illa verò facilior, hæc autem curatu difficilior existit, licet utraque difficultatem maximam involvant.

Ossea interim compages destructa, lamelleque excisa & consumpta, nunquam in integrum restituntur.

Et si minimum hinc inde relinquitur mali, in interioribus ossis recessibus. Vel & mollitie ægri, aut incuria Medici ac chirurgi, humorum depuratio, negligitur, tum resurgit & recrudescit malum vel incurabile omninò evadit. *Relictâ namque parvâ morbi scintillâ, perniciosâ suâ vi, ex cineribus quasi se extricat, viresque reassumit, & fomitis instar tam sanas, quam alias partes incendit, & ulterius semper semperque eundo, totum tandem corrumpit os. Cujus deterfio, vel & ipsa partium corruptarum; à sanis separatio, & ossis curatio, multum difficultatis habet.*

Et quo interior ac profundior est ossis abscessus, eo difficilior est ejus depuratio, quoniam malum in intimis abditisque ossium recessibus ac cellulis latet, quæ singulæ parietibus distinctæ difficilem præbent accessum.

Et si in intimis residet medullis corruptio, vix speranda, vel obtinenda erit curatio, nisi fortè perforatione ossis ad cavum usque, & ipsius medullæ corruptæ excissione, ossis deterfio, ejusque consolidatio fortassis expectanda foret, cujus periculum tamen vix cordatiores suscipiunt.

VI. Quamprimum verò constat, malum hoc sedem sibi fixam firmasse, *statim sine ulla mora os de-tergendum est.* Et ut hoc ritè instituat, nisi suâ sponte materia sibi ad exteriora viam fecerit, per partes molles, *ad superficiem usque, instituenda erit apertura vel incisio.*

Hæc verò pro varia ossis indole, planitie, scilicet convexitate, rotunditate, diversimodè instituat, vicinorumque tendinùm, ligamentorum, nervorum, venarum arteriarumque magnarum habeatur respectus. Incisio tamen pro majori minorique magnitudine loci affecti ita fiat, ut commodè inspiciqueat.

Si verò nunc cum judicio instituta & facta est incisio, vulnus repleatur *carpia vel spongia sicca, in diem sequentem,* ut interim discissorum canalium hæmorrhagia sistatur, & inspectio ac exploratio eo certius & clarius fieri queat.

Tunc verò os probè examinandum est stylo, & inquirendum, *an durum, inaequale, spongiosum, spongiositas etiam profunda, lata & ampla existat.*

Ex quibus observatis tum facile judicandum, num malum curatu facile vel difficile extet.

Interim si incisio facta est, & os in conspectum venit, cariosum, corruptumvè, tum applicentur talia, quæ attenuant, & abradunt, quæque ulceribus luxuriantibus & pertinacibus erodendis conducunt, & sunt *Rad. Aristol. rot. Angelica, Gentiana, Euphorbium, myrrha, thus, succinum, pumex ustus, &c.* utpote quæ exfoliationem, sive lamellarum, foliorum instar sibi appositaram, abrasionem præstant, & os sanum & vivum reddunt:

Si vero horum applicatio irrita deprehenditur,

tum locus affectus ferro apto scalpendus & radendus, vel & terebra exfoliatoria terebrandus est, donec color ossis, ex cœruleo albus apparet, sanguinisque effluxus os vivum manifestat.

Vel candente ferro inurendum est ostam profundè, ut ossis corrupti color immutatus esse deprehendatur.

Depurato verò & deterso ossi, applicentur hujus restitutioni inservientia sive catagmatica *Thus, myrrha, succinum, Benzoi, &c.* ut his non solum os defendatur contra aërem, qui frigore suo constringente os sanum in cariosum vertit; quâ de causa etiam non nisi in loco calido, aut carbonibus ardentibus proxime appositis deligatio peragenda est. Sed &, ne Unguenta & Emplastra unctiosa ulteriorem corrosionem adjuvent: Neque pus & fanies osseam substantiam depuratam, rursus exedant, & profundiore carie inficere pergant.

VII. Si verò malum depravatam sequitur corporis temperiem, tum difficilius tollitur, quoniam specifica quæ eam malorum causam vi propria ac singulari, corrigere possent, hætenus ignorantur.

Curatio tamen tentetur Mercurialibus, ita verò ut non salivationem, neque alvi laxitatem, sed sudorem & liquidi à liquido separationem excitent.

Hunc in finem

R, *℞. dulcis gr. xij.*

Theriaca Andron. ℥iiss. M.

Tunc verò superbibendum est *Decoctum sudoriferum, calidè, quale est illud ex Sarsaparilla, &c.*

Hæc verò curationis methodo nil proficiente sequatur cura magis valida, *Salivationi* nimirum ipsa ope mercurii prudenter excitata. *Antequam verò*

propinatur mercurius, vasa diebus aliquot ante, implenda sunt ptisanâ, dehinc quolibet bihorio, exhibeatur apta dosis mercurii dulcis; & si exinde halitus foetere, gingivæ dolere, dentesque vacillare incipiunt, desistendum ab ulteriore Mercurii exhibitione.

Et si hinc quolibet nycthemeris spatio, materia exspuitur ad ℥. iij. vel iv. satis est.

Si verò fluxus talis languet, eodem stimulo excitandus est. Sed si major & validior existit, quam vires ferre posse videntur, fistatur clystere, vel purgante, aut sudorifero.

Si verò vis mercurii ad alvum ruit, exhibeatur moderatâ dosi opium.

Et si os, gingivæ ad fauces tument & nimis dolent, applicetur blandum gargarisma.

Salivatio interim tam diu foveatur, donec omnia symptomata evanuerunt, id quod vulgò intra triginta sex dies fieri solet. Tunc verò subinde per alios triginta sex dies, propinatur mercurii dosis, ut salivationis saltem aliquale vestigium remaneat.

Quibus verò hæc curandi methodus nimis severa esse videtur, Curam sudoriferam eligant, specificis institutam, & in Laconico, per accensum spir. vini excitatam, &c. hæc tamen cum cautelâ, ut ptisanâ copiose datâ, liquida discussa, & in auras abeuntia restituantur, simulque acrimonia diluatur, & obstructions solvantur, &c.

Steatoma.

Vide Atheroma.

Strabismus.

Videatur de Infantum Morbis.

Strumæ.

Vide Scrofulæ.

Suffusio, der Stahr.

I.

Hypochyma, Cataracta, iidem sunt affectus, Suffusio tamen & hypochyma, sunt incipiens cataracta, & inter se saltem ut magis & minus differunt, & tempore & maturitate distinguuntur, quod enim in suffusione adhuc molle est, illud in cataracta instar membranae durum existit. Differt etiam cataracta pro humorum ocularium colore, unde vel alba, cinerea, vitrea aut flava magis apparet, &c.

II. Locus ejus intra pupillam est, & tunicam corneam; Aliquando verò pupilla vel planè obvelatur, vel pro parte; & magis ad hunc, vel illum locum inclinatur.

III. Causam hujus mali quod concernit, etsi plures numerari soleant; frequentestamen sunt, verbera, contusio, casus. Ictus, calor nimius ante focum, nec non lachrymae frequentes, &c.

Dum enim quis lachrymas effundit, oculi sæpè fricantur, quâ fricatione infantes non raro oculorum tunicas lædunt, unde humores confunduntur, & huic malo occasionem addunt.

Non rarò etiam post Febres ardentes hoc malum enascitur, ex humorum singulari crassitie, & subtilissimorum tubulorum, membranarum oculi, obstructione.

IV. Si verò oculus suffusione corripitur incipit, tum visus fit obscurus, & sæpè ante oculos muscæ, culices, pili, reticula, &c. volare videntur: incrementum vero sumente malo, & in cataractam abeunte, visus sensim sensimq; obscuratur, & confirmatâ cataractâ plane aboletur. *Tum si oculus fricatur & pupilla immobilis perstat, de cataractâ maturitate non est dubitandum: Secus si oculo fricato pupilla adhuc aperitur, & in conspectum venit, quod signum est cataractæ nondum confirmatæ.*

Ad maturitatem verò cataracta devenit, diverso tempore, sunt enim cataractæ, quæ sex menses, aliæ minus, aliæ plus temporis pro maturitate & perfectione requirunt.

V. Ad curam spei aliquid superest, si æger nondum omnino cæcus, & oculus ægrotans, cum pupilla adhuc sana, dilatari & contrungi potest, & partes oculi adhuc mobiles existunt, *si scilicet malū adhuc in statu suffusionis est, incipiens nimirum, tum medicamentis internis aliquando fugatur.*

Sed si cataracta nunc confirmata est, non curatur, nisi acu & manu chirurgi.

Quo proximior verò cataracta membranae humoris crystallini adjacet, eo pejus est, quia difficulter deponi potest, absque ejus tunicæ læsione.

Sic & cataracta nimis dura, virides, nigricantes, flava, plerumque sunt incurabiles.

Hæmorrhagia ab acu effluens, periculosa non est, quoniam per se rursus sistitur.

Curatio Duplex est, *Interna* & *Externa*, & quidem cataractâ vel incipiente, vel facta instituen- da.

Interna, ab initio mali auspicanda est, medianti- bus *attenuantibus*, *absorbentibus* & similibus, hu- morum crassitatem tollentibus, quibus & *Purgantia* adnumerantur ex *M. Pil. de succino. Diagridio, troch. alband. &c.*

Non negligendum quoque est *Decoctum ex Li- gno Guajaco, saffraas, sarsaparilla, euphrasia, fœni- culo, &c.* ut eis sanguis fluidior reddatur, &c.

Si tamen hæc irrita esse videntur, *omnibus aliis palmam præripiet lenis salivatio.*

Inter Externa præferuntur collyria per cro- cum metallorum acuata, v. g.

℞. *Aquæ chelidon. maj. ℥vj.*

Croci Metallorum ℥j. Fiat infusio diebus ali- quot. Vel

℞. *Aquæ chelidon. maj. ℥ij.*

Spir. xci gtt. x.

Vitri ðii gr. iiij.

Camphoræ gr. vj. M. fiat collyrium.

De quibus interdum guttulæ nonnullæ oculo instillantur. Vel

℞. *Herb. chelidon. maj.*

verbena

fœniculi

Flor. chamomill.

meliloti

Flor. lavendula

thymi

anthos aa. pro l.

Decoquantur *in vino*, & vapor ferventis decocti oculo excipiat. Postea verò pro fotu applicetur remanentia.

In usum etiam ducantur *vesicatoria, fonticuli, vel setacea.*

VI. Omnibus verò his & similibus, in vanum adhibitis, *expectetur cataractæ confirmatio, & perfectio*, ut illa tunc matura, acu, & chirurgi manu removeri aptè queat.

Id quod *tempore veris, vel circa autumnum* commodè fieri potest; ubi *tempus matutinum, & coelum serenum* requiruntur.

Dum verò operatio nunc instituitur, *oculus sanus obtegatur, vel deligatur*, ne inter operandum scmoveat, ac ægri caput ab adstantibus immobile teneatur.

Æger verò *oculum cæcum versus nasi angulum* vertat: & tunc operator, prompta agilitate acum per tunicam albugineam, in angulo oculi externo, *dimidium fere straminis distantia à pupilla, ad medium cataractæ usque adigat*, & cataractam à superiori parte versus inferiorè sensim ac sensim deprimat, donec non amplius renititur, tunc verò acus sensim vertendo prudenter extrahatur; & oculus deligetur mixtura *ex ovi albumine, aqua rosacea & camphora* constante, ad symptomata inflammatoria avertenda, &c.

Notetur verò, ne operatione peractà *acus subito, sed aliquantulum saltem, neque totaliter extrahatur*,
ut, si

ut, si cataracta fortè resilire inciperet, hæc acu, intra oculum relictâ, deprimi rursus queat.

Patiens porrò collocetur in lectum, capite nonnihil elevato, & quo quietius segerit, eo melius. Ambo etiam oculi sint deligati & clausi, ac tertio quoque die reiteretur deligatio; patiens interea neque loquatur, neque cibos duriores manducet. Et licet inde oculus sit restitutus, tamen oculus aliquot septimanis maneat clausus, & tunc sensim sensimque luci asuescat, vitando radios solares.

Tumores in Genere.

I.

Sunt affectus, in quibus partes corporis humani, *in solito majorem magnitudinem*, ac à natura ordinariè concessum est, elevantur, *vel Symptomaticè, vel Criticè*. Qui Critico motu nascuntur, *vel Benigni vel Maligni sunt*.

II. *Causa in genere dependet ab humorum circumstantium crassitie, & motu progressivo impedito, retardato; vel humoribus critico motu separatis, & hinc inde stagnantibus & obstruentibus.*

Pro diversitate vero humorum peccantium, non solum, sed & loci, imò partis, temporisque ratione, &c. diversa nascuntur tumorum genera, & nomina.

In genere duplicis generis tumores dantur in corpore nostro, vel partium mollium, scil. aut partium magis duriorum vel solidarum.

III. *Causæ, aliæ remotiores tumorum, variæ esse solent, & vim exerunt vel in humoribus vel partibus solidis; & in genere dependent ab humoribus variis à suo libero motu deturbatis: Et hoc vel ab eorundem depravata dispositione, visciditate, acrimonia; vel & partibus solidis lctu, casu, contusione, ambustione, frigore, &c. indispositis redditis, ut humores etiam laudabiliter constituti, extravasari, obstruere, & vario modo tumoribus occasionem addere necessitentur.*

Prout juxta alphabeti seriem jam recensuimus varios inde genatos affectus, tumore conspicuos, v. g. Abscessus, Apostemata, Atheromata, Cancrum, Erysipelas, Ganglia, Inflammationes, & varias alias Ex-
tube-

tuberantias & excreſcentias, &c. ex ſanguine lymphæ, ſero, chylo, lymphæ nerveæ, &c. pro varia horum differentia, *incrāſſatione, viſciditate, obſtructione, acrimonia*, &c. enatas.

IV. *Incura*, ſtagnanti humori reſtituatur motus naturalis, vel materiam obſtruentem reſolvendo, vel impedimenta externa removendo.

Et ſi hęc methodo tumor inſenſibiliter haud diſcutitur nec attenuatur, tum ad ſuppurationem à natura deducitur, & ſi tunc abſceſſus inde factus per ſe haud aperitur, *vel mediante ferro, aut cauterio, apertura maturatur.*

Quã methodo verò ſuppuratio promoveatur, videatur de Abſceſſu.

Reſolventia interim quæ *viſciditatem* attenuant & coagulū ſolvunt, vel emolliunt, & poros partium penetrant, aut vi ſua acidum temperant, varia ſunt & diverſa, triplici modo diſtincta.

Prima namque ſunt *Lenia*, utpotè *malva, althea, parietaria, mercurialis, branca urſina, violaria, Flor. Lilior. alb. Semen fœnugraci, Lupinorum, malva, & ex his paratæ mucilagines, item axungie, pinguedines, So. amygd. d. Lilior. alb. Ung. de althea, reſumtivum, &c.*

Secundam claſſem conſtituunt *mediocria*, qualia ſunt *cepa coctæ, cherefolium, verbaſcum fl. Sambuci, chamomilla, melilotus, apium, belenium: Adeps vulpis, urſi, ſevum cervinum, hircinum, Gummi tacamahaca, Elemi, therebintina, ſperma ceti, Oleum chamomille, Hyperici, anethi, Lauri, nicotianæ, Empl. de cicutæ, de betonica, Diachyl. ſimpl. de Meliloto, &c.*

Extertia, ſe ſiſtunt magis *fortiora*, qualia ſunt *cæpæ crudæ, bryonia, cyclamen, Herb. abſinth. nicoti-*
ana,

ana, savina; Semen lini, eruca, cumini, cum aceto trita; Gummi galban. ammoniacum, bdellium, sagapenum, opoponax, resina pini, nidi hirundinum, sterora animalium, Spir. salis armon. urine, spir. vini camph. crocat. vapor aceti acerrimi: Oleum lateritium, lumbricorum, Petroleum, nicotiana, therebintina, cera, Bals. sulfuris, Ung. martiatum; Empl. Diachylon. comp. Vigonis cum ζ io, Oxycroceum, Mercurius lamina Hni illitiss, &c.

Vari, Finnen; Venus-Blumen.

Sunt Tubercula dura & alba, materiâ caseosâ vel spurulentâ repleta crassitie, in glandulis cutaneis faciei stagnante exorta, undè fibris cutaneis extensis calorem cum rubore circa tubercula sæpe producunt, & sensim in guttam rosaceam degenerant.

Cura videatur de Gutta rosacea.

Varices.

Sunt dilatationes venarum extraordinaria, frequentius in cruribus quam aliis partibus à causa violenta tam interna quam externa exortæ, & cognoscuntur ex tumore molli & livore, &c.

In gravidis potissimum notantur, circa crura, ex mole fœtus, venas iliacas pondere suo comprimente, ut sanguis in circulo suo, vel progressivo motu, tardius procedat: & nonnunquam vénas, sive suos canaliculos circa valvulas ita extendat, ut spontè rumpantur.

Cura eadem est ac Aneurismatis; nonnunquam Fasciis, palliativè diutius, sæpè supprimuntur.

Confer huc ea, que de tumoribus varicosis, inter Symptomata pregnantibus ultimis mensibus sæpè consuetæ, tradita sunt.

Verrucæ; Warzen.

I.

Sunt excreſcentiæ aliis carnoſæ, aliis potius nervoſæ, utpotè à cutis fibris nerveis productæ. *Pro varia & diverſa forma & figura, diverſiſnomini- bus inſignita.*

Quæ cuti radicibus latis adhærent *Myrmecia* dicuntur; ad differentiam penſilium, quæ collo præditæ mobileſexiſtunt, & *Acrochordones* audiunt, quaſi per chordam vel filum cuti adhærentes, &c.

II. Cauſam magis proximam conſtituunt, fibrarum cutanearum nervoſarum læſiones quoquo modo inſtitutæ.

Proximiorẽ fovent ſuccus, ſive lymphã nerveã fibrã dictã extendens, & excreſcentiam talem inducens, non aliter ac in arboribus à ſucco ſuperfluo, fibrã ſuã elongante, & extendente, nodos vel fungoſe excreſcere cernimus.

Sic notamus pueros ſuperfluo ſucco nervorum nutritio, magis verrucis incommodari, quam ſenẽs.

III. Et licet ſanitati haud contrariantur, tamen cum cutem deſcendant, earum cura, potius tamen à ſequiori ſexu, ſolicite aliquando requiritur.

Non raro tamen ex improviſo protuberant, ſed inadvertenter etiam evaneſcunt ruruſ.

Si verò tendinoſis ſuis fibrillis, cuti profundius inhaerent, prout Myrmecia vulgò ſolent, tum eorum tendinibus læſis facile inflammantur, vel in Gangrænam degenerant, unde cautè tractentur.

Quæ verò Lue Venerea affectis hinc indè accidunt, difficilioris ſunt curationis.

IV. Cu-

IV. Cura tamen Externis potissimum paragi solet, quoniam levi hoc malo incommodati, & potissimum sani, internorum medicamentorum molestiis, se aliàs illibenter submitunt.

Cardo verò curationis in eo consistit, ut verruca, de mta lymphâ eas nutriente exsiccentur, & extirpentur.

Præstant hoc tam caustica alcalina, quam corrosiva acida, mitiora tamen.

Propterea verrucæ sæpius, diu & fortiter fricentur, mediante Spir. ❖ci cum calce viva defillato. Vel infricetur Oleum ☩i per deliq. Aut Sal armoniacum in aqua pluviali solvatur: atque mediantibus linteis duplicatis applicetur.

His nil efficientibus in usum trahantur acida, ex quibus præ aliis conducit Spir. Nitri, si cuilibet verrucæ unica hujus spir. guttula instillatur; Hoc verò reiteretur, donec verrucæ cedunt.

Eundem effectum præstat Lapis Infernalis ex Luna, si, mediante hoc, verruca sæpe tangitur.

Cautè tamen hisce incedendum est, nè ex corrosione dolor ac inflammatio, vel ipsa Gangræna accersantur.

Quod simplices verrucas concernit, non raro per magnetismum curari solent. Helmont hunc in finem commendat Pomum transcissum, cujus pulpam internam verrucis affricare jubet, ut in te pescat, tum religatis per filum medietatibus pomum asservetur, donec putredine consumitur, intra quod tempus & verrucæ disparent.

Alii pro experimento commendant, ut verruca, vel alia excrescentia, tangantur manu demortui phibici, & quidem tam diu, ut frigere sentiantur, sic certò disparere afferunt.

Quod Pensiles verrucas concernit, hæc levi opera aliquando auferuntur mediante seta equina, aut filo serico sensim sensimque constringendo, donec exarescunt, &c.

De Verrucis, quæ circa anum non rarò observantur, vide Ani condylomata.

Ulcus in Genere.

I.

Est solutio continui; in quibuscunque partibus mollioribus, cum *substantia imminutione contingens*, ab *acrimonia erodente*, fibras carneas, membranofas, tendinosas, aliarumq; partium discindente oborta: & ob causæ intensiorem, & partis singularem indispositionem, *difficiliter vel nunquam consolidationem admittens*.

II. Solutio verò continui, quæ hujus mali primariam constituit causam, non ut in vulnere est recens, & sanguinolenta, sed saniosa & purulenta, & semper fit cum *substantiæ imminutione*; cutis scil. vel carnis deperditione, *nisi vulnus sit cum contusione junctum*, ubi aliquando purulentus vel saniosus liquor effluit, & *vulnus Ulceris naturam induit*.

Et licet *mali hujus subjectum*, sint tam *Internæ*, quam *Externæ partes*, prout *Pulmones ceu internum vulgò observamus subjectum in Phthificis*, imò ipsa quandoque ossa, carie affecta, *magis tamen Externas partes Ulceribus affligi observamus, in specie in cruribus*, quæ verò cum difficilis vulgò sint curationis, ut plurimum nomen *Ulcerum crurum Antiquorum* sibi vindicant.

III. Causam mali immediatam quod concernit, *consistit hæc in singulari acrimonia corrodeute sive acida, sive alcalina caustica, vel ex his ambobus enixa*, unde fibræ partium discinduntur, canaliculi & tubuli dirumpuntur, & alimentum proprium, in pus vel saniem corrodentem transmutatur.

Ratione hujus causæ dantur *Ulcerata*, & *Benigna*

[Dd] & Ma-

§ *Maligna, cancrofa videlicet, vel phagedana, aut depafcentia, fordida, &c.*

Dantur etiam quandoque ulcera, quæ etfi fince-
rum fundant pus, & quidem in pauca quantitate,
neque ad eò apparent deteriora, interim fanari haud
poffunt, ob perversam labiorum ulceris difpofiti-
onem, &c.

*Tante verò acrimonia caufam continent humores
circulantes, fanguis fcil. lymphæ five ferum, fuccus
nervos nutriens ac oblinens, &c.*

*Et ex his vario modo alteratis, & in acrem, corro-
fivam, depafcentem indolem tranfmutatis, depen-
det pus modò falsum, modò acidum, tenue, cras-
fum, flavum, album, viride, fœtidum, &c.*

*Atque inde indicatur, Ulcerum vel benignitas aut
Malignitas. Sic ubi pus effluit album, non fœtens,
tum hoc ex materia chylofa crassa, alba confans,
pro benigno reputatur figno.*

*Sed fi loco puris effluit fanies, five fanguis aquofus,
aut pus fauguinolentum, quod aciditatem redolet,
& fapore falfo præditum extat, tum magis malignum
exiftit ulcus.*

*Prout & hoc, in quo humor tenuis, & flavefcens,
ichoris nomine infignitus, effluit.*

*Nec melioris indolis illud eft, fi pus fordidum ex
materia vifcida & tenaci labiis ulceris inhæret, &
cum albedine lardi in modum parietes ulceris obducit,
ac ulcus fordidum conftituit.*

*Et fi humoris effluentis acrimonia eò invalefcit,
ut depafcendo partes adjacentes corrumpat, & cu-
tem corrodat, tum Virulentum audit Ulcus.*

IV. *Inter caufas magis remotas porrò occurrit dif-
pofitio hereditaria, propter quam, alius alio magis
aptus*

aptus existit ad ulcera longo tempore alenda, *Sennerto* teste, qui familias se nosse scribit, in quibus omnes fœminæ, etiamsi bene se habere visæ, Ulcera diuturna in cruribus habuerint.

V. De causis aliis, ex rebus non-naturalibus, huc symbolum conferentibus, res per se patet, undè ex perverso harum tam usu, quam administratione illegitimâ humores circulantes cum spiritibus, variis alterationibus, immutationibus, coagulationibus, obnoxii redduntur, & centum ac plus aliis qualibus, acrimoniâ scil. alcalicâ; causticâ, vel corrosivâ acidâ, & horum innumeris mixturis imbuuntur, & ulceribus aptum præbent pabulum.

VI. Quid Res præternaturales Ulceribus generandis contribuere queant, patebit, si *Inflammationes, Erysipelata, contusiones, Fracturas, Illisiones, Lapsus, Morsus, combustiones, tumores, &c.* respiciamus: Et qualia *scorbutus, Lues venerea, Cancer, &c.* post se trahere solent ulcera inveterata, *Authorum* observationes loquuntur.

VII. Non omninò quoque hic excluduntur *Ulcerata*, *mediantibus incantationibus sagarum* introducta, ex quibus varix res mirandæ, *charta scil. lusoria, arena, vitra, lacerta, rana, musca, pilurum fasciculi, convoluta lodicula, &c.* prædire solent. Et licet à succis naturalibus diversimodè inter se mixtis, hæc ulcerum contenta nonnulli provenire credant; tamen alii à Diabolo, omnis doli fabro, inter deligandum, nemine advertente, hæc substitui, aut alio, nobis abscondito modo, in corpus ægri transfundi posse, credunt.

VIII. Ab invicem verò *Ulcerata* distinguuntur vario & diverso modo, utpotè Tempore, Forma, Figuraloci ac symptomatum ratione, &c.

Tempus ea distinguit in recentia & antiqua: *Forma*, vel magnum, parvum, longum, breve, latum, angustum, superficiale, profundum, sinuosum, fistulosum, &c. denotat.

Figura autem Ulcus vel rectum, flexuosum, rotundum, inæquale, &c. demonstrat.

Subjectum vel locum suppeditant partes corporis humani tam Internæ quam Externæ, nobiles & ignobiles v. g. cutis, muscoli, membranæ, tendines aut vasa alia, &c.

Symptomatum verò respectu aliud Ulcus vel est cum dolore, vel doloris expers, vel & inflammatione, callositate, sinuositate, siccitate, vel cum sanie, carie, Gangræna, vermibus, &c. se prodit.

Facile hinc ex modò prægressis patet, quò nomine Ulcera debeant insigniri, an scil. magnum, parvum, putridum, fœtidum, sordidum, saniosum, sinuosum, cavernosum, fistulosum, scorbuticum, venereum, cancrum, benignum, malignum, cum ossis carie, vel ex incantatione contractum, dici debeat, &c.

IX. *Inde etiam judicamus, quid spei ad hoc vel illud Ulcus curandum supersit; Num curatu sit difficile, vel planè incurabile. Alia verò aliis esse magis sanabilia, experientiâ constat.*

Etenim *pus laudabile fundentia, in corpore juvenili, aliàs sano, labiis non duris, sed mollibus prædita, longè faciliorem curam spondent, quam quæ loco puris laudabilis, saniem tenuem, ichorem copiosum, flavum, fœtidum, vel sanguinem fundunt, vel sicca omninò sunt; Atque circa articulos, musculorum capita, vasa majora, aut circa ossa, & quidem profunda, cacoethica, phagedænica, existunt, præpri-*

mis in corpore senili, debili, cachectico, scorbutico, &c.

Omniū verò curatu difficilima sunt *Ulceravosarum partium*, ut & in partibus glandulosis suborta.

Curationis verò spe omnino excidunt *Ulceravosarum*.

Antiqua interna visceraperforantia, nec non illa quacum ossium carie juncta sunt, nisi hæc ritè extirpetur. Sic difficulter omninò curam admittunt *Ulceravosarum Gangrænosa, sphacelosa, callosa, varicosa, sinuosa & similia.*

Ex his namque plura *Cientes ad mortem usque comitari solent*, dum doloribus, vigiliis, febre lentâ tabificâ, &c. conficiuntur: aut dum ipsis gangræna & sphacelus superveniens finem vitæ ponit.

X. *In Curatione Ulcerum*, antè omnia trutinetur prius: *An conveniens sit, ea curare.* Cum enim in senibus *Ulceravosarum Antiqua* curare velle non tantum difficile, imò periculosum sæpe sit, & si etiam possent, curati tamen debeant, dum *Fonticulorum instar*, cum insigni valetudinis commodo, humorum vitiosorum colluviem, sive circulationis dominio ereptas partes nutritias, è corpore proscribunt, & à multis aliis malis præservant, utpotè à cephalalgia vertiginetussi, dispnoëa, cæcitate, erysipelate, &c. imò ipsâ peste immunes reddant agrotos. Hinc probè prius pensitandum,

An Ulceris, Antiqui præcipuè, consolidatio, absque detrimento & vitæ periculo, admitti debeat.

Et si hoc permissum haud esse videtur, tamen prospiciendum, ne malum nimis serpat, vel dolor, aut erysipelas, &c. si adveniant, mitigentur & præcave-

antur. Hunc in finem optimè convenire vidi hoc,
v. g.

R. Cerussa ℥ij. cum s. q. cremoris lactis fiat linimentum, additis simul Spir. vini opt. cochlearibus tribus vel quatuor. Sic nec Empl. Diapompholigos hic inconueniens est.

Ubi vero malum, *medicamentis convenientibus Internis*, debellandum esse, circumstantiæ supra indigitatæ, suadent, tum antè omnia, ad curandos humores circulantes, omnis dirigatur intentio; hunc in finem pro circumstantiarum ratione præmittantur purgantia convenientia, humores & quali & quanto peccantes sive cacochymicos educentia, hunc in finem.

R. Herb. agrimon. Fumariæ aa. m. j. Flor. cent. min. p. iij. sem. foeniculi ℥ij. Cortic. aurant. citri aa. ℥j. Rad. Aristol. utriusque ℥vj. liquirit. ras. ℥ss. Jalapp. ℥ss. Rhabarb. opt. Agarici mundati aa. ℥iij. Fol. sene sine stipit. ℥iss. Crem. $\frac{1}{2}$ ℥ij. Ois $\frac{1}{2}$ ℥j. Passul. min. ℥iiij. Grosso modo concisa atque contusa, infundantur in vini mensuris ij. in cineribus calidis, tunc verò hujus vini laxantis mane sumantur ℥v. vel vj. &c. Vel

R. Rasur. Ligni Sancti ℥ss,
Sarsaparilla
Rad. china aa. ℥iiij.
Rhabarb. opt. ℥ij.
Fol. senn. sine stip. elect. ℥iiij.
Agarici recenter trochiscati ℥j.
Epithymi ℥ss.

Omnia grosso modo incisa & contusa sacco-
que inclusa, imponantur *vini mensuris* decem, &c.
& singulis alternis diebus mane sumatur vini hu-
jus bonus haustus. Vel

Vel ex Mercurio dulci, ritè parato, cum resina Jappa, ac pulv. viperarum, fiant Pilulæ. Vel

Mass. Pilularum, Polychrest. ʒij.

ʒii dulcis ritè parati ʒj.

Bals. Peruviani gtt. v.

Fiant Pilulæ pro tribus vel quatuor dosibus.

Aut si vomitoria è reesse videntur, ea propinentur, debitò suo tempore.

Dehinc ad humores circulantes corrigendos admodum conducunt *Decocta Lignorum*, in specie illud de *Sarsaparilla cum ʒio dulci* paratum, vel simile ad Luem veneream usitatum, utpotè quibus succi acres, viscidi atque stagnantes corriguntur, resolvuntur, & è corpore proscribuntur.

Omni bus verò, his nil proficientibus, lenis salivatio, omnem sæpe absolvet paginam, præcipuè si aliquid venerei subesse hariolatur.

Antequam verò hæc instituitur, humorum acrimonia prius mitigetur, & ichor acris corrigatur, ne mercurius pejora post se trahat mala.

Hoc verò in genere præstant *Vulneraria* vulgò dicta, ex quibus nonnulla exsiccant, quædam abstergunt, quædam consolidant, & quædam per has vel illas vias evacuant, in genere verò humorum acrimoniam demulcent, obtundunt, absorbent; tenacitatem & visciditatem dissolvunt, vel serum ichore scens corrigunt, &c.

Sunt verò *Lignum Guajacum*, *Sassafras*, *Juniperin*. *Radix China*, *Sarsaparilla*, *Aristol. rot. Enula*, *caryophyllat*. *Liquirit*. *Herb. Sanicula*, *veronica*, *pyrolæ*, *hedera terr.* *agrimon.* cum toto, *Fumaria*, *Card. bened.* *centaur. min.* *marrub.* &c.

His non malè junguntur Balsamica, utpote *Bals. therebintinatus*, aut compositus alius.

Angli ad ulcera maligna & phagedæna, ob vim diureticam & vulnerariam admodum laudant *A-fellos præp.* cujus exemplum *Riverius* habet & alii.

Sic Alii *Viperinis* hunc in finem miram inesse efficaciam contendunt, posset verò fieri seq. pulvis:

Milleped. ppt. ℥ss.

Pulv. viperin. ℥ij.

Elaosach. citri ℥ss.

M. dividatur in 12 p. æq. Detur sæpius dosis.

XI. Internis verò his simul *Externa combinentur vel jungantur*, quibus ulcerosa dispositio & acrimonia aboleri & eradicari, *Ulcus* verò cicatrice rursus obduci queat.

Sunt verò hæc *Suppurantia sive Digestiva*, quæ efficiunt, ut pus melioris consistentiæ ac coloris generetur. His succedunt *Abstergentia sive Mundificantia*, quæ acrimoniam penitus enervant, & destruant, ulcusque nitidum, ac carnem labiorum ulceris, sanam & rubram præstant.

Finem verò sive *Colophonem* imponunt dicta *Sarcotica, Epulotica sive Glutinantia*, quæ Balsamica suâ natura conservando & roborando ac parietes labiorum *Emplastica* sua vi firmando, ac in generatione carnis, naturam agglutinando adjuvant, suaq; blanda vi adstrictoria impediunt, ne caro superflua luxuriet, sed in pelliculam condensetur, &c.

Suppurantia & Digestiva vide de abscessu.

Inter detergentia verò præ aliis eminent; *Mel Rosarum, chelidonia maj. Ung. Basiliconis, de Apio, Empl. Diachyl. cum gummi, Gummi Elemi, Therebint. vitellum ovi, Pix, Erugo, Præcipit. rubr. Spir. Dli, &c.*

Horum

Horum enim usu quicquid demortuum est, abraditur, dum uno aut altero horum calefacto turunda inungitur & ulceri calidè inferitur, superimposito *Empl. Diapalm.* cum debitâ deligatione. Alii absqueturundis, ulceri immixtis, minori cum dolore sanationem spondent.

Quo verò magis sordidum existit ulcus, eo magis acria sunt applicanda, v. g.

℞. *Ung. Basiliconis*

Apostolor. aa. ℥j.

Præcipitati rubri ℥j. Misce.

Vel ut chylus in ipsis Fibris corrosis coagulatus, & lardi in formam induratus expeditius abscedat, lavetur ulcus *Aquâ viridi Hartm.* Vel *Aquâ divinâ Fernel.* Postea applicetur *Digestivum cum præcipit. rubro acuatum,* ut labia scirrhusa quæ magis temperatis non obediunt, emolliantur & mundificentur. Vel:

℞. *Ung. Apostolor. ℥j.*

Fusci Fel. vv.

Ægyptiaci

Gummi Elemi

Myrrha

Therebinth.

Colophon. aa. ℥ss.

Spir. Diligtt. x. Misce.

Et si ulceris circumferentiam *inflammatio* ambit, inungatur *Ung. Alb. camph.* Vel

℞. *Spir. vini ℥v.*

Myrrha ℥ij.

Aloes ℥j. M. & fiat fodus.

Ulcere his & similibus mundificato in usum cedant Sarcotica dicta. Ex Radic. Aristol. rot. Gen-

ian. Angelica, Consolid. maj. Herb. chelidon. maj. alchimilla, Agrimon. Pyrola, Veronica, Plantag. trifol. odorato, scordio, ruta, savina, Flor. Hyperici, &c. Quibus adnumerantur Balsamica, qualia sunt Bals. Peruvianus, Copaiva, Balsamus sulfuris thereb. &c. Gummi Anime, bdellium, mastix, styrax liquida, the-rebinth. Resina Pini. Ung. Basiliconis, Aureum, Empl. Diachyl. cum gummi; Oleum Trifol. odora-ti, &c.

Quò verò Ulceri tandem carne repleto, cicatrix concilietur. Applicentur siccantia, v. g. *Lapis calamin. Tutia, Minium, Lithargyrium; Plumbum ustum, Pompholix, cerussa, Terra Bili dulcis; Vel ex his composita, Ung. Diapompholigos, Album campb. Empl. de Minio, Gryseum, Opodeldoch, &c.*

Ex simplicibus supra enumeratis quaedam ab Au-toribus tanto opere commendantur, quibus solis sæ-pè gravia ulcera fuerunt sanata.

Sic *Forestus* admodum extollit *Agrimoniam cum toto*, utpote quâ solâ bis in die imposita ulcus quod-dam malignum intra 9. dies sanatum esse memo-rat. Idem prædicat *Eitmill. in Schræd. de Nicotiana*, *cujus folia viridia paulisper contusa, ac mane & vesperi illigata, ulceribus tiliarum curatu difficil-limis, mederi asserit.*

Alii hoc observarunt de cineribus *Nicotiane*, ul-ceri inspersis.

Alii *savinam in vino Decoctam & pro lotione ad-hibitam, ulcera antiqua disepulotica, vermes si-mul extrahendo, curare testantur. Sic refert Hier. Velsch quod solâ Aquâ Fol. Quercus ulcera deplorata curata fuerint, &c.*

XII. Si Caries Ossis Ulcus comitatur, tunc effluit

effluit materia oleaginosa cum insigni fœtore, & turunda, ac Emplaftra ulceri imposita nigredine inficiuntur.

Dependet verò caries talis, vel ab acrimonia ulceris externè adveniente, vel ab ipso osse initium capit, prout in spina ventosa.

Os verò carrosum & carie infectum esse, si ocularis inspectio deficit, mediante specillo detegitur, & ex ossis inæqualitate tangendo cognoscitur, vel si livescunt, aut nigredine, fragilitate, spongiositate, &c. corrupta extant.

Periculosa verò est ossis caries, si circa tendines, nervos, vel vasa majora accidit. Unde curatio admodum tarde procedit, vel & eandem rarò integram admittit. Et si os adhuc dum desquamatur, & de novo exfoliatur, ulcus de novo recrudescit.

Melius tamen in osse duro, quam in spongioso, aut ossium capitibus curatio procedit.

Sed quò profundior caries existit, eò curatu est difficilior, præcipuè in cacochymicis & scorbuticis, quam sanis.

Ubi tamen Ulcus non satis est profundum, ut os possit detegi, tum corrodentibus est excavandum, ut in conspectum veniat os, cavendo tamen ne nervi tendines, vel vasa alia majora lædantur.

Ad ossis verò cariem auferendam præ aliis commendatur pulvis euphorbii inspersus, quoniam absque rosione cariem absumit. Vel hunc in finem,

R. Rad. Aristol. rot. pl.

Euphorbii aa. ʒij.

L. Guajaci pl. ʒj. M. fiat pulvis inspergendus.

His nil proficientibus, os, si non adeò profundè situatum est, scalpris ad id accommodatis scalpendo mundificandum est.

Vel

Vel si magis profundè situatum est os cariosum, tum vel *terebra exfoliatoria* caries auferatur, vel *ferro candente inuratur reiteratis vicibus*, utpotè quo fermentum corrosivum in osse residuum, optimè destruitur & mortificatur. Et hoc consuetum est *chirurgis audacioribus*, qui circa labia ulcerum dura & castosa, plus momenti in igne & ferro, quam in medicamentis ponunt. *Severinus* etiam multa *Ulcerà chronia*, nullis planè remediis sanabilia, *per solam sectionem* se domuisse confirmat in sua *Med. Effic.* Sic *Ulcus* hoc modo quasi fit recens, ut deinde quovis *Digestivo* facile carni induat.

Præter hæc, ad *Ulcerà insanabilia*, ubique commendata, non rarò ad *Thermas fit appellatio*, & quidem non absque effectu, modò non cacoethica sint *ulcerà*, ne putridus *lchor*, à *thermarum calore*, majorem calorem & acrimoniam concipiat.

XIII. Tandem ad *Ulcerà per Fascinationem inducta*, varia laudantur specifica, v. g. ex *Foliis Quercus, Filicis, Adiantho, Abrotano, Hyperico*, ideo fuga *Dæmonum dicto*, nec non & *vivo, Asa foetida, stercore humano, &c.*

Carrichter & alii hunc in finem admodum laudant *Unguentum de visco Corylino*; & *Mynsichtus* suum extollit *Empl. foetidum*, &c.

XIV. In fine quoque hic antè omnia observentur ea, quæ circa *Res Nonnaturales* observari convenit: Ante omnia verò arceatur *Aer frigidus, nocturnus, humidus, præprimis sub deligatione ulceris*, cum his frigus semper inimicissimum sit deprehensum. Unde etiam *ulcus* semel tantum, vel bis de die saltem deligandum est, & quidem, ut hoc cito fiat, omnia ad deligationem necessaria prius parata sint, antequam *Ulcus* detegitur.

Qui-

Quibus pro Potu ordinario displicet Vinum cum Aqua fontana potum, vel cerevisia tenuis & laudabilis deficit. *bibant Decoctum Hordei cum C. C. Passulis, &c. Vel ex Rad. china, Ligno Sassafr. ac Rasur. CC, cum parum cort. citri fiat Potus ordinarius.*

Reliqua ad Res Non-Naturales pertinentia ita dirigantur & moderentur, ne humoribus & spiritibus turbas creent. Circa quietem verò notandum, hanc præ motu conducere, ita tamen, ne pedibus ulcerosis diu insistat, vel diu pendulos teneat æger.

Vulnera.

I.

IN genere sunt partium humani corporis, sive cutaneorum, carnosarum vel musculosarum, fibrosarum, nervearum, aut aliarum mollium, tam Externarum quam Internarum unitatis sive continui solutio. Proptereaque *quot partes corporis tam Externa, quam Interna leduntur, tot vulnerum differentia & nomina inde emergunt.*

II. Quæ externis infliguntur partibus, oculis patent, neque signis aliis indigent: *sed quæ interioribus partibus accidunt, non nisi iudicio Medici eruuntur, & per anatomiam, ac partium læsarum actiones perturbatas, innotescunt & distinguntur.*

Sic, si capite Vulnerato, Cerebrum & ejus membrana læsa existunt, sanguis per nares vel aures effluit; sequitur vomitus biliosus, sensus obtunduntur, & oculi quasi resolvuntur, ac tertio vel quinto die accedit delirium, vel adest dolor capitis gravis, &c. ac ut plurimum subsequitur mors.

Cor si vulneratur, & sanguis cum impetu erumpit, subito vires labascunt, sudores frigidi cum faciei colore pallido erumpunt, sensimque externa omnia frigent, & inevitabilis interitus subsequitur.

Hepate Vulnerato, sanguis copiosè profunditur, & præcordia ad spinam reducuntur, sequunturque dolores pungentes ad jugulum usque, æger pallet febricitat & tussit, nonnunquam etiam accedit vomitus biliosus, aut urina redditur cruenta, &c.

Ventriculus si vulneratur, sequuntur singultus & bilis vomitus, aut si quid cibi vel potus inest, rejicitur:

jicitur: Animus deficit, & extremæ partes frigent.

Et si thorace vulnerato, Pulmones magis minus lesi existunt, tum spirandi difficultas adest, sanguis cum tussi rejicitur, & ex plaga spiritus cum tono erumpit.

Vulnerato autem Septo transverso, præcordia sursum trahuntur, spina dolet, & respiratio fit cum gemitu & dolore, atque præcordiorum anxietates cum rejecto sanguine (pumoso sæpè adfunt.

Si spinalis Medulla percussa est, nervi resolvuntur, aut distenduntur, sensus perit, & urina vel alia excrementa involuntariè excernuntur.

Intestina si vulnerantur superiora, duodenum scilicet, tum cibus & potus per vulnus exeunt, Præcordia intumescunt, & aliquando bilis vomitu rejicitur: Si Inferiora, tum stercus vel odore ejus, hoc produunt.

Vesica Vulnerata inguina dolent, & ex vulnere urina, vel hujus loco sanguis effluit; atque stomacho per consensum affecto accedit singultus, vel bilis vomitus, & tandem subsequente frigore, succedit mors.

Aspera Arteria si vulneratur, parum sanguinis quidem fundit, sed dolor versus dorsum gravis est, & fauces sanguine replentur, subsequitur vox rauca & linguæ ariditas.

Renibus vulneratis, urina difficulter redditur, atque cruenta mingitur, dolorque ad inguina & testiculos usque se extendit.

Liene Vulnerato, sanguis erumpit nigrescens & præcordia cum ventriculo versus sinistrum latus, indurescunt, dolor vero ad jugulum usque se extendit, & sitis urget.

Ex

Ex his ergò enumeratis symptomatibus & signis facile patet, quæ pars corporis interna, & in quantum fuerit vulnerata; Absentibus verò talismodi signis, etiam affirmare haud possumus illas esse læsas.

III. *Causas Vulnerum quod concernit*, omnia ea instrumenta esse possunt, quæ vel scindendo, secando, aut pungendo continuum solvunt, vel contundendo dilacerant, aut ictu bombardæ perfodiunt, &c.

Ex his verò varia emergunt vulnera, saltem ratione instrumenti vulnerantis diversa, & distingui possunt in vulnera scindendo vel pungendo, aut ictu bombardæ introducta, aut contundendo facta, vel morsu inflicta.

Instrumenta varia possunt esse, & vulgò quidem sunt Gladius, Hasta, culter, sagitta, sclopetorum globi, dentes animalium, & alia innumera.

IV. *Prognosin vulnerum quod concernit*, si in ullo corporis malo hæc requiritur, certè in vulneribus erit; cum multum intersit scire, etiam adhuc vivente vulnerato, an *Vulnus periculosum*, vel lethale sit; item an *simpliciter* & *semper*, vel *ex accidenti saltem lethale*; vel & an *sanabile aut lethale existat.*

Accidunt verò non rarò vulnera, quæ etsi lethalia haud sint, sanari tamen haud possunt.

Distinguendum etiam est inter lethalitatem, quæ accidit ratione partis vulnerata, & eam quæ accidit ratione persone.

Non rarò enim propter constitutionem vulnerati, antecedentem morbosam accidit, ut levissimum vulnus, in corpore sano facile curandum, talismodi male constituto ex improvviso & subito

mor-

mortem inferat. Sic aliquos ex colapho accepto ; brevi post demortuos esse , varii Authores consignarunt ; Id quod potius ex subitanea animi consternatione, spirituumque animalium suffocatione vel fixatione contigisse certum est, cum nulla inde capitis contusio lethalis, nec vasorum ruptura, aut cerebri compressio lethalis introduci potuerit, licet ille, qui a lapam accepit, in instanti mortuus fuerit.

Antequam ergò lethalitas certò statuatur, oportet, ut constituantur certi fontes, inter quos primo loco se sistit pars lesa, II. Vulnus ipsum, III Ipsius vulneris instituta cura, & IV. Vulnerati constitutio.

In Parte verò lesa præprimis trutinetur, quænam illa sit, An nobilis, ad vitam simpliciter necessaria, nec ne? An majora vasa sint lesa, Et An, vel An non læsa sint.

In vulnere ipso observetur, quo instrumento fuerit inflictum, An venenatum vel non? An cæsim, punctim vel quo modo inflictum; item an ratione profunditatis vel situs, graviora symptomata, & quidem inevitabiliter post se trahat; utpote hæmorrhagiam nimiam, dolorem exquisitum, subitanæ inflammationem, Gangranam, &c.

Dehinc Cura trutinetur, An remediorum adfit applicandi possibilitas, nec ne, An chirurgus peritus in promptu adfuerit, ac ille cum Medico nil auxilii omiserit, aut inter operandum, aliquid erronei commiserint ambo.

Tandem circa Vulnerati Personam observandum, An antè vulnus acceptum sanæ fuerit constitutionis nec ne, An post acceptum Vulnus nullum in Diæta commiserit errorem, Et an ex præscripto Medici vixerit.

Ex his infallibiliter patescit, & fecerni certò poterit, An Vulnus per se, aut ex accidenti vel minus lethale existat; Etenim si vulnus parti principaliori profundè inflictum existit, manus verò ad motionem haud admittit, quis tale vulnus ex necessitate lethale esse negaverit? & contra.

Atque indè patet, Hoc vulnus, ex necessitate, vel simpliciter & aòsolutè lethale existere, quod partem nobilem ita penetravit, ut nulla arte humana, nullisque remediis curari queat, neque vita ullo artis consilio servari vel prolongari possit.

Ille autem partes omninò, & ad vitam simpliciter necessariae sunt, in quibus actiones nobiles fiunt, & sine quarum ope & officio, vita tueri nequit. Unde etiam statim patescit, quare Cor cum suis vasis, cerebrum cum spinalis medullæ trunco, Pulmones cum sua aspera arteria, Diaphragma, ventriculus cum Oesophago & intestinis, item Mesenterium, Renes & Vesica, ad vitam simpliciter necessariae sint; Et cur, si in horum uno aut altero, gravia & profunda contingant vulnera, hæc ratione partis, necessario, simpliciter & aòsolutè lethalia habenda sint.

Ad Gravìa ergò & nimis profunda vulnera partium nobilium saltem respiciendum erit, v. g. Si cerebrum est læsum, læsio talis propterea non statim per se lethalis pronuncianda; sed tunc demum, si vulnus profundius existit, vel pars cranii fracta sub cortice cerebri latentes ventriculos intimius penetravit. Hinc etsi Hippocrates nullum capitis vulnus contemnendum esse velit, tamen idè non omnia cerebri vulnera per se simpliciter & aòsolutè lethalia sunt pronuncianda, experienciã hoc abunde demonstrante,

Non verò solum graviora vulnera *immediate*, *externo instrumento facta*, pro simpliciter lethalibus habenda sunt, *sed etiam ea, quæ mediatè fiunt*, ubi nimirum à gravi contusione, cranium aliquoties fractum, fissum, depresso, & indè cerebrum violentissimè concussum fuit; Quoniam talem capitis graviolem concussionem simul, concussio cerebri, vasorum disruptio, sanguinis extravasatio, hinc impedita circulatio, consequenter spirituum animalium suppressio, omniumque sensuum privatio, aponia, & subitanea mors sequi solet.

Spectant huc *Medulla spinalis, seu cerebri prolongati, Vulnera*, quando hac *discissa*, aut in suo trunco, parte scil. supra thoracem, *gravius vulnerata*, mortem necessario infert. Id quod etiam statuendum de *graviori hujus medulla spinalis lesione*, quando hac in *vertebris infra thoracem, per transversum est abscissa*. Ubi aliàs leviora hujus vulnera in partibus scil. sub thorace sitis, non semper sunt lethalia, licet indè sensus & motus partis pereat, vitâ tunc miserimâ superstitite.

Cordis Vulnera quod concernit, etsi levia hæc & superficialia saltem sint, tamen tot observationibus constat, hæc omninò lethalia existere. Multo magis ea citam & subitaneam inferunt mortem, quæ ventriculos penetrant, cum inde unâ cum sanguinis & spirituum effusione, vita simul deficiat.

Idem certum est de *vasis majoribus cordis, arteria magna, vena cava, & majoribus ascendentis arteria magna, & vena cava ramis, subclaviis nimirum, jugularibus internis, & carotidibus*, quibus vulneratis, sequitur hæmorrhagia immedicabilis, undè ex denegata sanguinis, ad omnes corporis partes dis-

tributione & propulsione subitanea irruit mors.

Diaphragma sive septum transversum, etsi duplici gaudeat substantia, carnosa scilicet & membranosa ex amborum tamen læsione, vulneratus periclitatur, & quidem ex membranosa parte læsa, simpliciter & per se interitus succedit.

Diaphragma namque respirationem & circulationem non parum adjuvat: Atque ex ejus vulneribus, vehementissimus non tantum exoritur præcordiorum dolor, atque cordis anxietas, sed & insignis respirationis læsio, inflammatio, circulationis inhibitio, Febris, delirium atque convulsiones, vulneratum adoriuntur, atque eundem brevi interimunt.

Pulmonum Vulnera, nisi vasa majora, circulationem brevem in illis absolventia lædantur, per se lethalia non sunt, cum passim exempla prostant, frustorum etiam grandiorum Pulmonis, unciarum aliquot, scilicet abscissorum, ægro rursus convalescente.

Ventriculi quod concernit *Vulnera*, hæc etiam leviora, periculo haud carent, præcipuè *orificium superius attingentia*, quod, si verò enormior sit læsio, & transfossio, tum vulnus tale simpliciter lethale erit, quoniam cessanté chylicatione, aut chyli in intestina protusione, sanguificatio, nutritio, spirituum generatio plane cessant, è contra virium lapsus, defectus & mors presso pede sequuntur.

Intestinorum tenuium præprimis, & inter hæc *Jejuni vulnera*, licet leviora sint, periculosa omninò sunt, graviora verò, & per transversum inflicta, simpliciter sunt lethalia; quoniam chylus in venas lacteas propellendus, per vulnus elabatur, & in abdomi-

dominis cavitationem defluit, unde sanguificatio & nutritio cessat, & mors indubitatò succedit. Sic intestina ipsa ratione sue substantie ad gangrenam sunt proclivia, neque chirurgi manum admittunt.

Idem iudicium subeunt *Epar* & *Lien*. etenim horum vulnera leviora, periculosa quidem, sed lethalia non sunt; Ubi verò ad vasa nobiliora penetrant, & hæc dilacerant, tum simpliciter lethalia sunt renuncianda.

Quod tandem *Vesica* vulnera attinet, distinguendum est inter vulnera corporis, & cervicis sive colli vesica; Illius vel superficialia sunt, vel ad cavitationem usque penetrant; Superficialia autem periculosa quidem, sed non omninò lethalia sunt, sed si in cavitationem usque abeunt, lethalia & insanabilia sunt; Quæ verò collum perfodiunt consolidationem aliquando admittunt.

Vulnera verò in genere considerata, si punctim inflicta sunt, plus periculi alunt, quam si cæsim facta sunt.

Sic & vulnus intensà Febre, inflammatione, dolore, ac motibus convulsivis stipatum, monstrum quid alit.

Et si nervus, vel vena, aut arteria, in totum est abscissa, minus periculi habet, quam si ex parte saltem est recisa.

In subjectis cacochymicis, æstivo tempore, etiam exiguum vulnus haud superficialiter est tractandum.

Et quò diutius vulnus aëri exponitur, eò facilius sphacelatur.

Vulnera quæ sclopoto infliguntur, ut plurimum plus damni inferunt, quam alia, non ob imagina-

tam ambustionem, sed ob variarum partium dilacerationem & contusionem, propterea omninò cecidit æstimatio arcanorum contra ambustionem vulnerum sclopo inflictorum, neque amplius æstimantur, die Pulver=Beschungen.

V. In Curatione Vulnerum observetur, ut

1. Omne extraneum quod vulnere inest eximatur.
2. Ut adductis labiis puris generatio promoveatur.
3. Graviora symptomata arceantur, &
4. Consolidatio inducatur.

Ut primæ indicationi satisfiat, omne illud quod vulnere immixtum est, sive sit telum, glans vel ramenta, aut pili, vel aliud quid peregrini, statim extrahatur, modò non obstet largior sanguinis profusio, & ut citra majorem partis vulnerata injuriam id tentare liceat. Etenim si æger ob hæmorrhagiam in vitæ versatur periculo, antè omnia sanguinis fluxor reprimendus est, vulnere probè deligato, ut tum sedato sanguinis fluxu, eò tutius scopus assequatur; Et hac non solum de Vulneribus sclopeto inflictis, sed & de illis in quibus grumi sanguinis delitescunt, intelligendum est, utpotè qui in primo accessu nunquam vi sunt extrahendi, ne de novo excitetur hæmorrhagia periculosa futura.

Hoc ita ritè peracto observentur ea, quæ circa deligationem sunt peragenda, & quomodo pars vulnerata collocari commodè debeat. Ut verò his satisfiat; apparatus requiritur, splenia scil. ferule, fascia, Emplastra glutinatoria, fibula, acus, fila, &c. quæ videantur in mea chirurgia.

Dehinc Puris generatio promoveatur, per Digestiva mi-

va mitioribus glutinantibus temperata, qualia sunt *Therebinth. Resina, Cera, Gummi Elemi, Mastix, Thus, Myrrha, Vitellus ovi, Balsam. de Peru, & ovo-*rum, *Hypericonis, &c.* Velex his factum *Balsamum Mindereri, v. g.*

R. *Therebinth. Cypr.*

Olei Hyperici aa. q. l. Liquefactis adde

Gummi Elemi seorsim liquefactum quantum ad debitam consistentiam requiritur, tum refrigeratis omnibus adde *Olei cere dest. parum;* ut fiat *f. a. Balsamum,* turundis applicandum, superimposito *Empl. Opodeldoch, &c.*

Si verò graviora symptomata, utpotè *Hæmorrhagia, Inflammatio, Dolor, Spasmus & Febris,* sive primis statim, sive ultimis diebus adveniunt, omnes curæ ad symptomata hæc urgentiora dirigantur, ne ægrum in præsentissimum conjiciant vitæ discrimen.

Ad compescendam verò Hæmorrhagiam alii commendant fortiolem ligaturam, sed licet hæc nonnunquam voto respondeat, negari tamen nequit eam sæpius plus damni quàm commodi attulisse; quoniam hæc methodo non tantum vasa sanguiveha, sed plura alia cum nervis constringuntur, unde tam humorum, quam spirituum motus progressivus impeditur, & vulnerata pars facile Gangræna corripitur.

Melius est, si situ vasis sanguinem fundentis explorato, *labia ejus digito occluduntur & comprimuntur,* ut impetuosior sanguinis effluxus retardetur.

Si verò plura vasa sunt lacerata, ut unius hominis digiti impares sint, occludendis tot aperturis, Tum accersantur *Stegnotica dicta.* Inter quæ primo loco

se sistit *Fungus exsiccatus*, quo vulneris cavitas repleatur. Vel applicetur sequens *Pulvis Stegnoticus Ronhuysenii*, v. g.

℞. *Farina volat.* ℥ij.

Boli armen. ℥j.

Sang. Dracon. ℥vj.

Colophon.

Gypsi aa. ℥ss.

Alum. ustri

Vitrioli albi aa. ℥ij. M. fiat *Pulvis.*

Expertum etiam stypticum præbet *Calx viva* vulneri applicata, Nec non *Vitriolum album*, *albumine ovi subactum*, & mediante stuppa cannabina applicatum.

Aliis placet *famosus ille Liquor stypticus* ex *B. lo*, *Alumine*, *phlegmate Oli.* & *oleo B. li* paratus, cum verò expectationi haud semper satisfaciat, hinc *ferum candens* alii præferunt, hoc enim vasorum officia cum carne & sanguine ita adurit, ut quasi aggere factò sanguinis effluxus cohibeatur.

Sed cum & hoc non semper sit fidum, nec sanguinem semper sistat, hinc alii omnem spem locant in *Spiritu Vini rectificatissimo*, ceu optimo liquore styptico.

Alium *pulvere sympatetico*, cujus tamen loco sufficit *vitriolum calcinatum*, cum *albumine ovi mixtum*, & in linteo vulneri applicatum, &c.

Observandum tamen hic est non statim omnem hæmorrhagiam esse sistendam, cum sæpe Febrem, inflammationem & dolorem inhibeat.

Hinc nisi spiritus enormiter exhauriat, hæmorrhagia non curanda est, ubi aliàs optima *Stegnotica* citò sunt applicanda, *premissa*, si nil obstat, *Vena sectione*,

Etione, utpotè quæ aliquando præsentissimum edit effectum.

Inflammationem quod concernit, huic obexponatur per *Vena sectionem*, *Dietam refrigerantem*, & alia de *Inflammatione* commendata.

Dolor mitigatur Anodinis tam *Internis* quàm *Externis*, ex *mica panis albi cum lacte* & *vitello ovi remixtis*, vel *ung. anodin.* cum *parum croci mixto* & tepide circumlito.

Spasmus verò tollitur per *cinnabarina*, *succinata*, vel externè per *Balsamum Spasmodicum*, *Ung. Nervinum*, *oleum junip. petra. succini*, *ping. castor.* &c. tum *parti affectæ*, tum *spinæ dorsi*, &c. *illita*, *fotibus nervinis superimpositis*.

Febris verò *demulceatur*, præter *Venæ sectionem* per *absorbentia*, *precipitantia*, *salina*, *alcalica*, &c.

Tandem omne id removeatur, quod *consolidationem* impedire potest, tam *ratione constitutionis sanguinis*, quam *vulneris ergo*; Utrum absolvitur per *potiones vulnerarias*, quæ *sanguinis discrassiam corrigunt*, & *chylum laudabilem vulneri inferunt*,
v. g.

℞. *Radic. Symphyti*

Rubia tinct.

Aristol. rot. aa. ℥ij.

Herb. Millefolii

consol. sarracen.

veronica

alchymill.

sanicula

pyrola

Beton.

Flor. Bellid min. Hyperici aa. m. j.

Nucis Moschate ℥ij.

Incisa coquantur in s. q. *Aquæ com. & vini q. s.*
Et colatura, quantum pro dosi sufficit, semper paulisper edulcoretur cum *syr. de symphyto Fernelii*, &c.

VI. Aliquando tamen pro natura partis affectæ medicamenta quoque variant.

Sic *Vulnera capitis omnia pingua & oleosa*, imo unguentum ipsum Digestivum respuunt, è contra summi usus sunt *sacculi paregorici* ex plantis nervinis cum vino cocti, & calidè continuò applicati.

Sic & *Oculorum Vulnera*, pingua haud ferunt, tum & oculo uno læso, alter etiam obligetur, & capitis positio sit erecta, ac in cataractæ depositione fieri solet.

Et si humor aqueus effluxit, is restituitur per *Aquam chelidonia majoris*, ex tota planta destillatam, & pauxillo *camphoræ acuatam*.

Deligatio vero fiat cum *albumine ovi*, *alumine & camphoræ*.

Si *Pulmones sunt vulnerati*, tunc Internè dentur *Potiones vulnerariae cum Ess. Bals. de Peru, Bals. Copai-va, Balsam. sulfuris*, &c.

Et si in *Vulneribus Abdominis omentum foràs propendet*, statim est reducendum; Si vero ab aère sphacelatum apparet, tum quod corruptum extar, abscindendum est. Si verò nondum corruptum, sed refrigeratum saltem existit, tunc calefaciendum prius mediante lacte calido, &c. deinde demum reducendum est.

Idem tentandum si *Intestinum propendet*; sed si vulnus nimis est angustum, ut repositio difficulter procedat, tum vulnus in tantum est dilatandum, ut repositio fieri queat, deinde vulnus *Balsamo Copai-va* illinendum est, &c.

In Ventriculi, Hepatis, Lienis, Vesicae & Uteri vulneribus, quoniam manu chirurgi tractari haud possunt, nec Empl. externè applicata quid efficiunt, hinc *Internis Balsamicis*, utpotè *Bals. de Copaiva, Peruviano, therebinth. &c.* sunt medicanda.

Vesicae collum per lithotomiam dissectum, ab initio digestivo, deinde Balsamis vulnerariis deligandum est.

Nervorum, Tendinum, Membranarum, Ligamentorumq; Vulnera periculosa magis sunt, quam partium aliarum, praecipuè verò illa quae pungendo infliguntur, unde dolores immanes, inflammationes, imò spasmi & convulsiones vulgò exoriri solent.

Sed *Abscissio vel secundum fibrarum ductum facta incisio minus periculi habet*, quam si transversim saltem sectio facta, quæ reliquæ parti adhuc partim cohæret.

Si Dolor est intolerabilis, applicetur *cataplasma ex mica panis albi, lacte, croco, &c.*

Dehinc adhibeantur talia, quæ calefaciunt & siccant, qualia sunt *Œ. rhereb. Petra, castorei, Bals. de Peru. Opobals. Ung. Nervinum, &c.* non tantum parti vulneratæ, sed & spinæ dorsi illita, superimpositis fotibus nervinis.

Si tendo haud in totum est abscissus, tum periculosa symptomata, modo dicta supervenire solent, propterea reliquum tendinis etiam est abscindendum; Sed si vulnus non est magni momenti, & symptomata levia vel pauca adsunt, tum tendo prius est consuendus, antequam dissectio fit; Sutura verò dimidii digiti latitudine à tendinis dissecti extremitatibus est facienda, & sitendo non satis est denudatus, tum caro removeatur, atque tunc membro benè locato, tendinis extremitasprehenditur forcipula, altera verò extremitas. acu, duobus filis cera litis cum nodo in extremitate, ab exteriori parte versus interiorem, & ab interiori versus exteriori per-

foditur, ut exactè sibi jungantur, tunc verò acu remotâ, sumitur compressula lintea, duobus in locis perforata, ut ambæ fili extremitates pertransire possint, & ut simplex fieri queat nodus, cui alia compressula imponitur, spiritu vini humectata.

Peracta sutura primo die irroratur, oleo & spiritu vini. dehinc applicetur Balsamum ex therebinthina, vel Tinctura Hyperici.

Applicari etiam possunt cataplasmata ex scordio absinthio, ruta, &c. loco lintei carpti verò supra nodum cera est imponenda.

Quot præterea vulnera membranosa vel nervosa partium concernit, in illis major solet esse sordium copia, atque acor in illis deprehenditur magis subtilis & penetrans, quam in vulneribus partium sanguinearum five carnosiorum.

VII. *Vulnera tandem à Venenatis animalibus inflicta*, v. g. *Viperarum morsus*, qui citam mortem inferre solet, promptam requirit medelam, per valida sudorifera Bezoardica, atque scarificationes cum cucurbitulis loco commorso applicatas, ut venenum extrahatur.

Tum imponatur cataplasma ex theriaca, capis, stercore hominis, Spir. Theriacali, &c. vel & candendi ferro locus inuratur.

Apum vel vesparum punctura, à quibus pars intumescit, atque admodum dolet cum rubedine sive inflammatione ad Gangrænam facile properante, sanantur in instanti, applicato meo Elixirio Balsamico, vel Vesicatorio imposito & mox rursus remoto: Sic ob brevem temporis spatium non excitat vesiculas, & intra horæ quadrantem Venenum extrahit.

INDEX MORBORUM.

Numerus paginam, lit. a, partem priorem, b. posteriorem notat.

A Bortus	Pag. 35. b	Carbunculus	249. b
Abfcessus	203. b	Cafus ab alto	250. a
Achores	117. b	Capiris dolor	62. a
Ægylops	208. b	Cardialgia	68. a
Albugo	211. b	Catarrhus	72. a, 133. b
Alopecia	213. b	Cholera	78. a
Alvus adftricta	1. a, 119. b	Clavus	254. b
durities	66. b	Cœliaca paffio	56. a
fluxus	67. b, 122. b	Colica	81. a
Amaurofis	216. b	Collum incurvatum	256. b
Ambuftio	218. b	Convulfio	88. a, 134. b
Anchyloblepharon	223. b	Conceptio falſa	15. b
Aneurifma	224. b	imperfecta	8. b
Angina	6. a	vera	17. b
Ani condylomata	227. b	Crinones	162. b
fiſtula	218. b	Dentitio	137. b
fiſtula	229. b	Dentium dolor	97. a
imperforatio	229. b	caries & corroſio	96. a
procidencia	127. b	nigredo	103. a
Anthrax,	230. b	vacillatio	105. a
Aphthæ	15. a, 129. b	Diabetes	109. a
Apoplexia	18. a	Diarrhœa	112. a
Ardor ſtomachi	23. a	Dolores poſt partum	68. b
Aridura	23. a	Dyſenteria	118. a
Arthritis fixa ſ. podagra	25. a	Dyſuria	126. b
vaga	25. a	Ecchymofis	257. b
Aſthma	37. a, 130. b	Emphyſema	260. b
Aſ arides	162. b	Empyema	129. a
Atheroma	235. b	Encanthis	261. b
Auditus difficilis	44. a	Enterocœle	260. b
Aurium affectus	131. b	Elephantiaſis	335. b
dolor	49. a	Ephelides	260. b
tinnitus	52. a	Epilepſia	88. a
Bubo	237. b	Epiphora	262. b
Cancer	241. b	Epitrocœle	262. b
Cachexia	53. a	Epinyetides	262. b
Calculus	57. a	Epulis	263. b
veſicæ	132. b	Eryſipelas	265. b
Cancer		Elteræ	

241

I N D E X

Esseræ	269. b	palpitatio cordis	25. b
Favus	144. b. 270. b	tussis	24. b
Fascinatio	139. b	Gravidarum symptomata	
Febris	146. b	ultimis mensibus	
acuta gravidarum	43. b	molesta	27. b
continua	131. a	Alvi tarditas	28. b
hectica	144. a	crura tumida	28. b
Hungarica	143. a	Ephelides	31. b
intermittens	149. a	fissura ventris	30. b
lactea puerperarum	70. b	hydrops uteri	32. b
miliaris infantum	148. b	labiorum vulvæ intumescencia	31. b
petechialis	140. a	varices	29. b
Fistula	270. b	urinæ suppressio	27. b
Flatus	163. b	Gutta rosacea	302. b
Fluor albus	165. b	serena	302. b
Fœtus debilitas	33. b	Hæmoptysis	176. a
Fractura	276. b	Hæmorrhagia narium	179. a
Fungus articularis	284. b	Hæmorrhoides	183. a
Furunculus	286. b	Hernia	305. b
Ganglion	289. b	Herpes	310. h
Gangræna	291. b	Hordeolum	312. b
Gibbus	151. a	Hydrocele	314. b
Gonorrhœa	170. a	Hydrocephalus	316. b
Gravidarum dicta &		Hydrops	187. a
regimen	40. b	Tympanitis	198. a
febres acutæ	43. b	pectoris	200. a
Gravidarum symptomata		Hypochondriorum inflatio	159. b
primis mensibus molesta	19. b	Hypochondriacum majus	202. a
Alvi fluxus	21. b	lum	202. a
capitis dolor	22. b	Hypopyon	318. b
Dentium dolor	22. b	Icterus	207. a
nausea	19. b	Iliaca passio	211. a
pica	19. b	Impetigo	319. b
tormina	21. b	Impotentia virilis	215. a
vertigo	21. b	Incubus	217. a
vomitus	19. b	Infantum regimen	97. b
Gravidarum symptomata		de Infantum educat.	108. b
mediis mensibus molesta	24. b	Infantum morbi	112. b
Asthma	25. b	Achores	117. b
hæmorrhagia uteri	26. b	alvus adstricta	119. b
lumborum dolor	25. b	fluxus	

M O R B O R U M.

fluxus	122. b	Lentiginēs	331. b
ani procidentia	127. b	Lepra	335. b
aphthæ	120. b	Lethargus	224. a
asthma	130. b	Lienteria	225. a
aurium affectus	131. b	Linguae asperitas	336. b
calculus vesicæ	132. b	Lipothymia	317. a
catarrhus	133. b	Lippitudo	337. b
convulsiones	134. b	Lues venerea	43. b. 337. b
dentitio	137. b	Lumbrici	62. b
fascinatio	139. b	Luxatio	345. b. 347. b
favus	141. b	Mania	227. a
febrēs	146. b	Melancholia	230. a
miliaris	148. b	Maculae hepaticæ	354. b
gibbus	151. b	Madarosis	354. b
hernia	153. b	Marisca	354. b
hydrocephalus	157. b	Meliceris	235. a. 354. b
hypochondriorum in-		Mensium emanatio	234. a
flatio	159. b	nimius fluxus	240. a
intertrigo	101. a	Mictus cruentus	243. a
lumbrici	162. b	Mola	8. b
morbilli	167. b	Morbilli	167. b
pavor in somno	169. b	Myrmecia	354. b
phthiriasis	171. b	Nausea	330. a
rhachitis	174. b	Narium polypus	354. a
ranula	177. b	sarcoma	ibid.
singultus	179. b	ulcus	ibid.
striasis	180. b	Nephritis	245. a
strabismus	181. b	Oedema	358. b
tabes	182. b	Omphalocele	361. b
tormina	183. b	Ophiasis	361. b
tussis	185. b	Ophthalmia	246. a
variola	188. b	Oris fœtor	361. b
vertebrarum colli		Ozæna	362. b
luxatio	198. b	Palpitatio cordis	252. a
vomitus	199. b	Panaritium	362. b
urinæ difficultas	200. b	Paronychia	ibid.
Inflammatiō	223. b	Paralysis	255. a
Ischuria	219. a	Papillarum fissuræ	86. b
vesicalis	222. a	Parotis	365. b
Labia fissa	325. b	Parulis	365. b
Lactis abundantia	72. b	Partus difficilis natura-	
coagulatio	74. b	lis	50. b
defectus	76. b		præ-

INDEX MORBORUM.

praternaturalis	55. b	Sarcoma narium, vide Na-	
in utero mortuus	59. b	rium Sarcoma.	
Passio Coeliaca	56. a	Satyriasis	373. b
hysterica	312. a	Scabies	298. a
Iliaca	211. a	Scirrhus	374. b
Pavor in somno	169. b	Scorbutus	299. a
Pedarthrocace	381. b	Scrofulæ	376. b
Pernio	365. b	Serpigo vide Herpes	310. b
Pestis	262. a	Singultus	184. a 179. b
Phima	368. b	Siriasis	180. b
Phthisis	271. a	Soda	23. a
Phrenitis	268. a	Steatoma	235. b
Phymosis	367. b	Strabismus	181. b
Phygethon	368. b	Sternutatio immoderata	307. b
Phthiriasis	171. b	Sphacelus, vide Gangrana.	
Pleuritis	281. b	Spina ventosa	381. b
Plica Polonica	368. b	Sterilitas	3. b
Polypus Narium, vide Na-		Stranguria	309. a
rium Polypus.		Suffocatio uterina	312. a
Priapismus	369. b	Suffusio	389. b
Puerperarum regimen	62. b	Superfoetatio	13. b
morbi & symptomata	66. b	Tabes	182. b
alvi durities	ibid.	Tomina ventris	183. b
fluxus	67. b	Tumores in genere	394. b
dolores post partum	68. b	Tussis	321. a. 185. b
febris lactea	70. b	Vari	397. b
lactis abundantia	72. b	Varices	307. b
coagulatio	74. b	Variolæ	188. b
defectus	76. b	Verrucæ	398. b
locchiorum defectus	80. b	Vertigo	326. b
fluxus nimius	83. b	Ulcus in genere	401. a
papillarum fissuræ	86. b	Ungula Oculi: pterigium	371. b
urinæ incontinentia	89. b	Vomitus	330. a
vaginæ uteri prociden-		sanguinis	334. a
tia	92. b	Vulnera	414. b
Rabies canina	286. a	Urinæ incontinentia	336. a.
Rachitis	174. b		89. b
Ranula sub lingua	177. b	Urinarum Judicium in ge-	
Raucedo	292. a	nere	338. a
Sarcocèle vide Hernia.		difficultas	200. b

F I N I S.

